

B R E V I A R I V M R O M A N V M,

Ex sacra potissimum scriptura, & probatis sanctorum
historiis nuper confectum, ac denuo per
eundem authorem accuratius
recognitum.

*scrutamini scripturas, quoniam illæ sunt,
quæ testimonium perhibent de me.
Iohan. V.*

V E N E T I I S A P V D I V N C T A S
M D L X I I I

AD SANCTISSIMUM PATREM
& Dominum nostrum Paulum tertium
Pontificem Maximum,

Francisci Quignonij Tituli Sanctæ Crucis in Ierusalem presbyteri
Cardinalis, in Breuiarium proxime confectum, ac denuo
recognitum.

P R Æ F A T I O.

 Breuiarium Romanum nuper a nobis felices recordationis Clementis.
VII. Pontifi. Maximi hortatu confectum, ac potius in amplio-
rem sacrarum scripturam lectionem, ad veterem sanctorum patrum, & conciliorum
antiquorum formam reuocatum, tuaque voluntate sanctissime pater ed-
itum, graues plerosque ac doctos viros ita probasse & recepisse intellexi, vt nihil
in eo metandum existimarent. Alios item animaduerti graues etiam, & prudentes
homines, qui eius rationem magnopere probantes, nonnihil tamen in eo desiderari
affimarent. Illud vero nunquam dubitatui, fore in tanta multitudine nonnullos ex
ijs videlicet, qui in diuerso precandi ritu consenuissent, quibus labor ille noster
non esset perinde gratus, existimantibus ab inueterata illa consuetudine pre-
candi nulla ratione clericis esse discedendum. Imo vero nobis primam editionem
Breuiarij, non tanquam promulgationem legis esse placuerat, sed quasi publicam
quandam deliberationem: vt sic proposita nostra sententia, iudicia multorum
exquireremus, & quod omnium commodissimum, & religioni, ac pietati conue-
nientissimum plerisque prudentibus, grauibusque viris visum esset, sequeremur.
Nihil enim humano elaboratum ingenio tam exactum initio vnquam fuit, quin
postea multorum accedente iudicio perfectius reddi possit, vt in ipsis etiam ec-
clesiasticis institutis, circa primitiuam præsertim ecclesiam contigisse videmus.
Itaque, multorum sententiis collatis, quæ nobis partim vocibus, partim scriptis
innotuerunt, iudicium eorum secuti, qui omnium prudentissime sentire visi sunt,
libenter quædam addidimus, alia mutauimus, & omnia diligenter recongnouimus,
retenta tamen summa forma Breuiarii. Sed quoniam sic fert natura rerum, vt
nihil sit tam rectum, nihil tanta ratione in vitam vsumque hominum inductum,
cuius nouitas non sit aliquibus ingrata, non temere facturi esse videmur, si ra-
tionem totius instituti nostri a nobis prius summatim redditam, nunc accuratius
recognito Breuiario, paulo latius explicabimus. Mihi enim (vt sæpe sum pro-
fessus) cogitanti, atque animo repetenti initia veteris insituti, quo sancitum est,
vt clerici sacris initiati, vel sacerdotiis præsertim præsidentes, singulis diebus perlegant ho-
rarias preces, quas Canonicas etiam appellamus, tres præcipue causæ spectatæ
fuisse videri solent. Quarum ea prima est, quod cum cæteri homines in quaque
ciuitate, aut suum quisque negotium agant, aut in Republica administranda sint
occupati, clericis ex eo vocatis, quod sortis Domini sint, quique bonis ecclesiasticis

aluntur, hoc potissimum negocium diuinis, & humanis legibus est iniunctum, vt Deum habere propitium in commissum sibi populum, de se bene merentem cunctis rationibus enitantur. quod non solum sacrificiis efficitur, sed etiam precibus, quæ a pio corde proficiscantur. ipsi enim (vt testimonio versibusque vtar beati Alexandri papæ & martyris) pro populo interpellant, & populi peccata comedunt, quia precibus suis & oblationibus ea delent, atque consumunt. Qui quanto digniores fuerint, tanto facilius pro quibus necessitatibus clamant, exaudiuntur. Quod testimonio probat Iacobi Apostoli, qui nos ad precandum cohortans, Orate (inquit) pro inuicem vt saluemini. multum enim valet deprecatio iusti assidua. Altera causa est, vt qui reliquo populo exemplo debent esse virtutis & sanctimonix, assidua precatione Deum alloquentes, minus opportuni reddantur tentatori diabolo, si eos inuenerit, vt Hieronymus ait, occupatos, & a cogitationibus caducarum rerum subinde auocati, contemplationi diuinarum assuescant. Tertia, vt religionis quoque futuri magistri quotidiana sacræ scripturæ & ecclesiasticum historiarum lectione erudiantur, complectanturque (vt Paulos ait) eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, & potentes sint exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere. Et profecto si quis modum precandi olim a maioribus traditum diligenter confideret, plane intelligat horum omnium præcipuam ab ipsis habitam esse rationem. Sed factum est nescio quo pacto precantium negligentia, vt paulatim a sanctissimis illis veterum patrum institutis discederetur. Nam libri scripturæ sacræ, qui statis anni temporibus legendi erant more maiorum (vt est in monumentis Gelasii papæ, & concilii Romani. lxx. episcoporum) vixdum incepti omittuntur in alio Breuiario. Tum historiæ sanctorum quædam tam incultæ, & tam sine delectu scriptæ habentur in eodem, vt nec auctoritatem habere videantur, nec grauitatem. Accedit tam perplexus ordo, tamque difficilis precandi ratio, vt interdum paulo minor opera in requirendo ponatur, quam, cum inueneris, in legendo. Quibus rebus animaduersis, felicitis recordationis Clemens. VII. Pontifex Maxi. cum intelligeret officii sui esse, cum aliorum Christianorum commoditatibus prospicere, tum in primis clericorum, quibus ministris vteretur in commissio sibi grege administrando, me hortatus est, negociumque dedit, vt quantum cura, & diligentia niti possem, preces horarias ita disponerem, & ad veterem illam formam, quoad fieri posset, redigerem: vt difficultatibus, dispendiisque sublatis, nec a summa rationis olim ab antiquis sanctisque patribus institutæ, discederetur: nec rursum clerici ab officio precandi deterrerentur laboris magnitudine. Quam ego prouinciam libentissime suscepi, simul vt Christi vicario honestissima precipienti parerem, simul vt bono publico pro mea virili parte seruirem. Adhibitis igitur quibusdam meorum domesticorum prudentibus hominibus, ac sacrarum literarum & pontificii iuris doctrina præditis, eisdemque Græce & Latine eruditis, dedi operam quam maxime potui, vt commode ac ex vtilitate publica rem conficerem. Ac illud ante omnia visum nobis est in consuetudinem reuocare, vt scriptura sacra omnia visum nobis est in consuetudinem reuocare, vt scriptura sacra maxime omnium toto anno, & omnes psalmi singulis septimanis perlegerentur. Vtrumque enim veteribus pa-

tribus summa ratione placuisse videbamus, qui plerosque libros (vt supra dictum est) vtriusque testamenti per anni tempora legendos disposuerant in Breuiario, & per dies sic psalmos distribuerant, vt singulis septimanis totum psalterium legere-
retur, quod singulis diebus in primitiua ecclesia perlegi solitum esse tradit Speculator. Sed (vt supra diximus) precantium negligentia factum erat, vt minima pars scripturæ sacræ legeretur, & psalmorum plerisque omissis, pauci singulis fere diebus repeterentur. Quod eis accidit, dum officij ferialis optime sanctissimeque, a maioribus instituti longitudinem & laborem refugerent. Ad quem vitandum, varia compendia excogitantes, consuetudinem induxerunt omissis feriis, toto fere anno sanctorum festa celebrandi, etiam in quadragesima. quod quantum sit contra veterum instituta, declarat concilium Laodicenum, quo cautum est, ne in quadragesima martyrum natalitia celebrentur, & item Toletanum decimum, in quo traditur, nihil esse in quadragesima de sanctorum solennitatibus celebrandum, idque de antiquitate regulari cautum esse. Quod ipsi animaduertentes, conditionemque temporum & infirmitatem clericorum spectantes, rationem ineundam putauimus, vt pari propemodum labore, vt cum festum celebrabatur, sed minor quam cum agebatur de feria veteris testamenti, magna & vtilissima pars, & totum nouum, præter partem Apocalypsis, in anno, & singulis Septimanis psalmi omnes perlegerentur, terni singulis horis, vnus longitudine cum alterius breuitate sic compensata, vt labor legendi diurnus par propemodum sit omnibus diebus, siue feria sit, siue festum celebretur, habita quoque in distribuendo, quoad fieri potuit, ratione feriarum, festorum non perinde, nec enim si cuius psalmi vnum aut alterum verbum potest ad aliquod festum accommodari, idcirco mutandus erat ordo commodissimus, quo nullus psalmorum in hebdomada prætermittitur, vt non illa verba solum, sed cætera omnia in ipsis contenta mysteria, liceat intelligentibus septimoquoque die contemplari. Nam ad psalterium perlegendum, si veterem illam rectam & sanctam psalmorum distributionem ferialem, in qua psalmi quidam quotidie repetuntur, retinuissimus, longitudo officij perinde vt antea clericos deterreret, qui hac commodissima, & ad vetus institutum afformata mediocritate, multum, vtiam experti sumus, alliciuntur. Nam licet opera consueta legendi scripturas, parum minuatur in hoc Breuiario, præsertim cum pleraque omnia ex libro legi sit necesse, curauimus tamen, vt ordine longe simpliciore, & expeditiore magna pars laboris minueretur, sublato tædio & difficultate, psalmos, & alia hincinde cum mora & molestia perquirendi, & difficillimam rationem longo tempore perdiscendi. Versiculos, responsoria, & capitula omittere idcirco visum est, non quod hæc superuacanea aut inutilia viderentur (augent enim pietatem, & sunt scripturæ sacræ particulæ) sed quoniam cum introductæ sint ad cantus potissimum modulandes, & legentes sæpe morentur cum molestia quæritandi, locum relinqui voluimus continenti lectioni scripturæ sacræ, quæ magis facit ad pietatem atque doctrinam priuatim legentium, quorum hac quidem in parte maiorem rationem haberi voluimus, quam concinentium. Nec enim ad precandum cuncta vtilia & salubria congeri debent, ne clerici grauentur iniquiori pondere. Atque vtinam tam robusti essemus, vt totum etiam vetus testamen-

tum in anno perlegere nongrauaremur, libenter enim omnes illius libros legendos proponeremus: sed (vt dictum est) habenda fuit ratio, ne precandi labor in tanta clericorum infirmitate modum excederet. Officium beatæ virginis in alio Breuiario vsitatum omittitur, nec propterea minuitur ipsius honor. Nam paucis festis exceptis, quotidie variis commemorationibus adoratur, & obsecratur: atque eius memoria multis dicatis eidem festis, & octauis pro cuiusque ratione celebratur, ipsisque solidum officium tribuitur sabbatis fere omnibus præterquam in Quadragesima, in qua ne ipsum quidem Annuntiationis festum celebrari placuit veteribus patribus: vt docet idem Concilium, quod supra diximus, Toletanum. Et profecto quorundam Psalmorum grauem plerisque repetitionem omitti, non iam molestum esse virgini matri credi par est, quam gratum illud, quod clerici ad ipsius filij Iesu Christi diuinum cultum commodissima & expedita ratione alliciantur. Ex sanctorum historiis diligenter consideratis, quasdam delegimus, ex probatis authoribus Græcis & Latinis fere decerptas, & has cultiore stylo non tamen fucato, sed potius ex industria & iussu Clementis pontificis attemperato, disposuimus per annum totum. Nam licet veteribus in quadragesima nulla (vt docuimus) sanctorum festa celebrari placuerit, tamen a iunioribus tam assidue in ea quoque celebrantur, vt a nobis ne tum quidem omnino festa saltem solennia sine aliquo pusillorum offendiculo vitari posse putauerimus. Vt igitur quasdam sanctorum historias retinuimus, aut reposuimus denuo conquisitas, sic quasdam omisimus illis nec probabilitate, nec grauitate pares, temeritate videlicet priuata quorundam introductas, qui dum fugerent officii ferialis longitudinem, festa sanctorum studiose conquirentes, quasdam in Breuiario præter publicam auctoritatem inconsultis Pontificibus inserendas curauerunt, quas Pontifices ipsi haud dubie in vsum ecclesiæ non admisissent. Sunt enim nonnullæ (nisi fallimur) ex earum genere, quæ publico sanctissimoque decreto ab ecclesia reiiciuntur, & quidem in eo loco siue capite celeberrimo in quo sancta Romana ecclesia quas scripturas clericis legendas admittat, & rursus quas reiiciat, explicatur. Vbi cum multa summo iudicio sancita, tum illud habetur sanctissime & grauissime a sanctis patribus institutum de historiis sanctorum, quarum aucthores ignorantur. Ibi enim Gelasius papa ex synodo septuaginta episcoporum, Gesta (inquit) sanctorum martyrum, qui multiplicibus tormentorum cruciatibus, & mirabilibus confessionum triumphis irradiant, quid ita esse catholicorum dubitet? & maiora eos in agone fuisse perpassos? nec suis viribus, sed Dei gratia & adiutorio vniuersa tolerasse? Sed ideo secundum auctoritatem antiquam & consuetudinem in sancta Romana ecclesia non leguntur: quia eorum, qui scripsere, nomina penitus ignorantur, & ab infidelibus, aut dictis superflua, aut minus apta quam rei ordo fuerit scripta esse putantur. Hactenus Gelasius papa. Qui statim subiiciens exempla quorundam sanctorum, quorum historiæ ab hæreticis probabantur esse conscriptæ, rursus ait: Propter quod, vt dictum est, ne vel leuius subsannandi oriretur occasio, in sancta Romana ecclesia non leguntur, sic Gelasius. Contra hæc igitur, quæ summa ratione fuerant a sanctis patribus instituta, animaduertentes quædam, temeritate quorundam priuata irrepsisse, diligenter

curauimus, vt quæ publico ecclesiæ decreto reiciuntur, omnino vitaremus, & in quibusdam aliis resecatis, quæ ad rem minus pertinerent, probatissima quæque consecraremur, iuxta præceptum Pauli, quem his quoque in rebus authorem adhibere iubemur ibidem ab ecclesia. Gelasius enim in eodem loco de nonnullis historiis certitudinis non admodum exploratæ, quæ a catholicis legerentur, loquutus, hæc subiicit. Sed cum hoc ad catholicorum manus peruenerit, beati Pauli Apostoli sententia præcedat: Omnia probate: quod bonum est tenete. Precum pro Pontificibus & regibus, & fidelium bonis spiritalibus ac temporalibus, diligenter est adhibita ratio. Nam singulis diebus ad Matutinum & Vesperam, nostris temporibus pacem, ecclesiæ iustitiam & sanctitatem precamur, & fideles omnes tum viuentes, tum etiam defunctos Deo commendamus. Quod impensius etiam efficitur, cum officium defunctorum, siue psalmi pœnitentiales cum litania & orationibus leguntur, vt sæpe fit in quadragesima, quod prius tunc fiebat duntaxat cum ageretur de feria. Sed hoc tam rarum erat consuetudine clericorum festa pro feriis celebratum, vt plerique ipsorum vix semel aut iterum toto anno legerent officium feriale. Itaque si quis diligenter animaduernerit, & vetus patrum concilium institutumque considerauerit, plane intelliget, hoc Breuiarium non tam esse nouum inuentum, quam Breuiarij antiqui adhibito quodam temperamento restitutionem. Habet igitur hæc precandi ratio tres maximas commoditates. Primam, quod precantibus simul acquiritur vtriusque testamenti peritia. Secundam, quod res est expeditissima propter summam ordinis simplicitatem, & nonnullam breuitatem. Tertiam, quod historiæ sanctorum sic conscriptæ sunt, vt nihil habeant, quod graues & doctas aures offendat. Si cui ergo laboriosum in hoc Breuiario videbitur, pleraque omnia ex libro legi, cum multa in alio, quæ propter frequentem repetitionem ediscuntur, memoriter pronuntientur, compenset cum hoc labore cognitionem sacræ scripturæ, quæ sic in dies augescit, & intentionem animi, quam Deus ante omnia in precantibus requirit (hanc enim maiorem legentibus, quam memoriter proferentibus adesse necesse est) & huiusmodi laborem non modo fructuosum, sed etiam salutarem iudicabit. Orandum est enim, vt Paulus ait, spiritu, & mente. Nam sine fructu mens eius est, qui orat lingua tantum, id est qui sine attentione, ac velut aliud agens precatur, quod fere accidit iis, qui psalmos memoriter percurrunt. Habes, pater sanctissime, instituti nostri rationem, habes formulam Breuiarij. Superest vt quemadmodum cœpisti, aspires cœptis nostris, labori faueas, publicæ commoditatis causa suscepto. Vale.

Tabula literarum Dominicalium. 1564.

b	g	f	e	d	b	A	g	f	d	c	b	A	f
A				c				e				g	
e	d	c	A	g	f	e	c	b	A	g	e	d	c
		b				d			f				

IN Tabula suprascripta, literam Dominicalem singulis annis hoc pacto inuenius. Primam literam, quæ est **b a** tribue anno. **1564**. Sequentem, quæ est **g** tribue anno. **1565**. Sicque deinceps progredere quousque peruenias ad numerum anni, cuius literam scire vis. Quia litera super quam cadit numerus illius anni, erit litera Dominicalis. Quæ si vnica occurrerit, annum communem esse intelliges: si duplex, Bissextilem. Et tunc prior, id est superior, vsque ad festum Mathiæ apostoli deseruiet. Inferior autem ad reliquam anni partem accommodabitur. Sciendum autem quod finitis **18**. annis, redeundum est ad principium cum annis tunc currentibus.

Aureus numeris.

7.8.9.10.11.12.13.14.15.16.17.18.19.1.2.3.4.5.6.7.8.
9.10.11.12.13.14.15.

Simili modo, vt dictum est de litera Dominicali deprehendes etiam aureum numerum in suprascripta numerorum serie. Nam primum numerum, qui est. **7**. tribue anno. **1564**. Sequentem qui est. **8**. tribue anno. **1565**. & sic deinceps, donec ad annum tuum peruenias: & finitis. **19**. annis, regredere iterum ad principium.

Nouiluniorum Canon.

NOuilunium singulis mensibus sic reperitur: Habito aureo numero anni tui, vbicunque ille in ordine aurei numeri in Calen. posito tibi occurrerit, a loco illius diei iuxta positi sequentium verborum syllabas sursum computa. In coelis est **hic**. vnique diei accommodando syllabam vnam. Diesque, ille supra quem syllaba, **hic**. ceciderit, dies est Nouilunii. **I**n sequenti Calend. cuilibet festo habenti aliquid proprium apponitur, quoto folio id inueniatur. Alia vero festa, quibus non apponitur folio nihil habent proprium. Item in quibusdam diebus assignantur tertiæ lectiones repetendæ ex epistolis cum fit officium de feria, quarum nonnullæ in quibusdam annis omittuntur, in aliis autem leguntur, vt infra in regulis generalibus videbitur.

IANVARIUS HABET DIES XXXI.

Au. nu.			Dies	
iiij	A	Calendis	1	Circuncisio Christi duplex maius. ##.
	b	iiij no.	2	Octaua sancti Stephani duplex mi. ##.
xj	c	iiij no.	3	Octaua sancti Ioannis euan. du. mi. ##.
	d	prid. no.	4	Octaua sanctorum Innocen. dup. mi. ##.
xix	e	Nonis	5	De vigilia epiphaniæ. ##.
viiij	f	viiij id.	6	Epiphania Christi duplex maius. ##.
	g	vij id.	7	De octaua Epiphaniæ. ##.
xvj	A	vj id.	8	De octaua Epiphaniæ. ##.
v	b	v id.	9	De octaua Epiphaniæ. ##.
	c	iiij id.	10	De octaua Epiphaniæ. ##.
xiiij	d	iiij id.	11	De octaua Epiphaniæ. ##.
ij	e	pridi. id.	12	De octaua Epiphaniæ. ##.
	f	Idibus	13	De octaua Epiphaniæ duplex mi. ##.
x	g	xix cal.	14	Basilius episcopus confes. Fuit. 1. hu. ##.
	A	xviiij cal.	15	Martina virg: marty. Fuit. 2. hu. ##.
xviiij	b	xvij cal.	16	Marcellus papa martyr. ##.
vij	c	xvj cal.	17	Antonius abbas duplex minus. ##.
	d	xv cal.	18	Cathedra Romana Petri dup. ma. ##.
xv	e	xiiiij cal.	19	Telespho. papa mart. Fuit. 5. hu. ##.
iiiij	f	xiiij cal.	20	Fabianus papa & Sebast. mar. du. mi. ##.
	g	xij cal.	21	Agnes virgo mar. duplex minus. ##.
xij	A	xj cal.	22	Vincentius & Anastasius mar. ##.
j	b	x cal.	23	Alphonsus archiepiscopus confes. ##.
	c	ix cal.	24	Timotheus episcopus marty. ##.
ix	d	viiij cal.	25	Conuersio Pauli apostoli dup. ma. ##.
	e	vij cal.	26	Polycarpus episcopus marty. ##.
xvij	f	vj cal.	27	Ioannes Chrysostomus episcopus confes. ##.
vj	g	v cal.	28	Lucianus presby. mar. Fuit. 7. hu. ##.
	A	iiiij cal.	29	Paulus primus eremita. Fuit. 10. hu. ##.
xiiiij	b	iiij cal.	30	Iginus papa mar. Fuit. 11. hu. ##.
	c	prid. cal.	31	Hilarius episcopus confes. Fuit. 13. hu. ##.

FEBRVA. HABET DIES XXVIII.

Et si fuerit Bissexthus. XXIX.

Au. nu.			Dies	
	d	Calendis	1	Ignatius episcopus martyr. folio. ##.
xi	e	iiii no.	2	Purificatio Mariæ virginis du. ma. ##.
xix	f	iii no.	3	Blasius episcopus martyr. ##.
viii	g	prid. no.	4	Phileas episcopus & Philoromus mar. ##.
	A	Nonis	5	Agata virgo martyr. ##.
xvi	b	viii id.	6	Dorothea virgo martyr. ##.
v	c	vii id.	7	Adauctus, & socii martyres. ##.
	d	vi id.	8	Cointha virgo martyr. ##.
xiii	e	v id.	9	Apollonia virgo martyr. ##.
ii	f	iiii id.	10	Scholastica virgo.
	g	iii id.	11	Prisca virgo mar. quæ fuit. 18 Ian. ##.
x	A	prid. id.	12	Eulalia virgo martyr. ##.
	b	Idibus	13	Ex epist. i. Petri. Propter quod. ##.
xviii	c	xvi cal.	14	Valentinus presbyter martyr. ##.
vii	d	xv cal.	15	Faustinus, & Iouita marty. ##.
	e	xiiii cal.	16	Iuliana virgo martyr. ##.
xv	f	xiii cal.	17	Ex epist. i. Petri. Deponentes. ##.
iiii	g	xii cal.	18	Ex epist. i. Petri. Charissimi. ##.
	A	xi cal.	19	Gabinus presbyter martyr. ##.
xii	b	x cal.	20	Ex epist. i. Petri. Similiter. ##.
i	c	ix cal.	21	Ex epist. i. Petri. Christo igitur. ##.
	d	viii cal.	22	Cathedra Antioch. Pet. apo. du. ma. ##.
ix	e	vii cal.	23	Ex epist. i. Petri. Seniores. Vigilia. ##.
	f	vi cal.	24	Mathias aposto duplex maius. ##.
xvii	g	v cal.	25	Epist. Pauli ad Phil. Paulus. ##.
vi	A	iiii cal.	26	Ex epist. Pauli ad Philip. Mihi. ##.
	b	iii cal.	27	Iulianus, & Eunus martyres. ##.
xiii	c	prid. cal.	28	Ex epist. Pauli ad Philip. Itaque. ##.

MARTIVS HABET DIES XXXI.

Au. nu.			Dies	
iii	d	Calendis	1	Ex epist. Pauli ad Phil. De cæte. fo. ##.
	e	iiii no.	2	Ex epist. Pauli ad Philip. Itaque fres. ##.
xi	f	iii no.	3	Emete. & Cel. & Aste. martyr. ##.
	g	prid. no.	4	Lucius papa martyr. ##.
xix	A	Nonis	5	Epistola ad Coloss. Paulus. ##.
viii	b	viii id.	6	Epistola ad Coloss. Et vos. ##.
	c	vii id.	7	Thomas Aquin. confessor. ##.
xvi	d	vi id.	8	Epistola ad Coloss. Videte. ##.
v	e	v id.	9	Quadraginta milites marty. ##.
	f	iiii id.	10	Æquinoctium.
xiii	g	iii id.	11	
ii	A	pridi. id.	12	Gregorius papa confes. duplex mi. ##.
	b	Idibus	13	
x	c	xix cal.	14	
	d	xviii cal.	15	
xviii	e	xvii cal.	16	
vii	f	xvi cal.	17	
	g	xv cal.	18	
xv	A	xiiii cal.	19	Ioseph confessor duplex minus. ##.
iiii	b	xiii cal.	20	
	c	xii cal.	21	Benedictus abbas duplex minus. ##.
xii	d	xi cal.	22	
i	e	x cal.	23	
	f	ix cal.	24	
ix	g	viii cal.	25	Annuntiatio Mariæ virgi. du. ma. ##.
	A	vii cal.	26	
xvii	b	vi cal.	27	
vi	c	v cal.	28	
	d	iiii cal.	29	
xiiii	e	iii cal.	30	Ex epist. ad Coloss. Igitur si. ##.
iii	f	prid. cal.	31	Ex epist. ad Coloss. Domini quod. ##.

APRILIS HABET DIES XXX.

Au. nu.			Dies	
	g	Calendis	1	Ex epist. j. ad Thess. Paulus. folio. ##.
xj	A	iii j no.	2	Ex epist. ad Thess. Ideo & nos. ##.
	b	ii j no.	3	Pancratius martyr.
xix	c	prid. no.	4	Isidorus episcopus confessor. ##.
vii j	d	Nonis	5	Vincentius confessor ordinis prædi.
xvj	e	vii j id.	6	Xystus papa martyr. ##.
v	f	vi j id.	7	Ex epist. prima ad Thess. De cetero. ##.
	g	v j id.	8	Dionysius episcopus confessor.
xii j	A	v id.	9	Ex epist. prima ad Thes. De tempo. ##.
ij	b	iii j id.	10	Ex epist secunda ad Thess. Paulus. ##.
	c	ii j id.	11	Leo primus papa confess. ##.
x	d	pridi. id.	12	Ex epist. secunda ad Thes. Rogamus. ##.
	e	Idibus	13	Iustinus philosophus martyr ##.
xvii j	f	xvii j cal.	14	Valerian. Tybur. & c. martyres. ##.
vij	g	xvi j cal.	15	Ex epist. secunda ad Thes. De cetero. ##.
	A	xvj cal.	16	Ex epist ad Ephesi. Paulus. ##.
xv	b	xv cal.	17	Anicetus papa martyr.
iii j	c	xiii j cal.	18	Apollonius Senator marty. ##.
	d	xii j cal.	19	Ex epist ad Ephesi. Et vos. ##.
xij	e	xij cal.	20	Ex epist. ad Ephes. Huius rei.
j	f	xj cal.	21	Ex epist. ad Ephes. Obsecro. ##.
	g	x cal.	22	Caius papa martyr. ##.
ix	A	ix cal.	23	Georgius martyr.
	b	vii j cal.	24	Ex epist. ad Ephes. Renouamini. ##.
xvii j	c	vi j cal.	25	Marcus euangelista duplex maius. ##.
vj	d	v j cal.	26	Cletus & Marcel. papæ, & mar. ##.
	e	v cal.	27	Anastatius papa confessor.
xiii j	f	iii j cal.	28	Vitalis martyr.
ii j	g	ii j cal.	29	Petrus ordinis prædica. mart. ##.
	A	prid. cal.	30	Ex epistola ad Ephes. Videte. ##.

MAIVS HABET DIES XXXI.

Au. nu.			Dies	
xi	b	Calendis	1	Philippi & Iacobi apost. du. ma. folio. ##.
	c	vi no.	2	Athanaïus episcopus confes. ##.
xix	d	v no.	3	Inuentio sanctæ Crucis duplex ma. ##.
viii	e	iiii no.	4	Monica mater sancti. Augustini.
	f	iii no.	5	Alexander papa mar. Fuit. 3. huius. ##.
xvi	g	prid. no.	6	Ioannis ante portam Latinam dup. mi. ##.
v	A	Nonis	7	Ex epist. ad Ephes. Filii obed. ##.
	b	viii id.	8	Apparitio sanctus Michaelis sup. mi. ##.
xiii	c	vii id.	9	Grego. Nazianze. episcopus confes. ##.
ii	d	vi id.	10	Gordianus & Epimachus marty.
	e	v id.	11	Epist. Iacobi. Iacobus. ##.
x	f	iiii id.	12	Nereus, Achileus, & Pancra. marty.
	g	iii id.	13	Ex epist. Iacobi. Estote. ##.
xviii	A	pridi. id.	14	Victor & Corona martyres. ##.
vii	b	Idibus	15	Ex epist. Iacobi. Quicunque. ##.
	c	xvii cal.	16	Ex epist. Iacobi. Nolite. ##.
xv	d	xvi cal.	17	Ex epist. Iacobi. Vnde bella. ##.
iiii	e	xv cal.	18	Ex epist. Iacobi. Agite nunc. ##.
	f	xiiii cal.	19	Potentiana virgo. ##.
xii	g	xiii cal.	20	Bernardinus confessor. ##.
i	A	xii cal.	21	Iuo presbyt. confes. Fuit. 19. huius.
	b	xi cal.	22	Ex epist. Philip. Paulus & Timot. ##.
ix	c	x cal.	23	Ex epist. Philip. Mihi enim. ##.
	d	ix cal.	24	Ex epist. Philip. Itaque. ##.
xvii	e	viii cal.	25	Vrbanus papa martyr. ##.
vi	f	vii cal.	26	Eleuterius papa martyr.
	g	vi cal.	27	Ioannes papa marty.
xiiii	A	v cal.	28	Germanus episcopus confessor.
iii	b	iiii cal.	29	Ex epist. ad Philip. De cætero. ##.
	c	iii cal.	30	Felix papa marty. ##.
xi	d	prid. cal.	31	Petronilla virgo.

IVNIVS HABET DIES XXX.

Au. nu.			Dies	
	e	Calendis	1	Pamphilus presbyter martyr. folio. ##.
xix	f	iiii no.	2	Marcellinus, & Petrus martyres. ##.
viii	g	iii no.	3	Ex epist. ad Philip. Itaque. ##.
xvi	A	prid. no.	4	Ex epist. i. Ioan. Quod fuit. ##.
v	b	Nonis	5	Ex epist. i. Ioan. Filioli mei. ##.
	c	viii id.	6	Ex epist. i. Ioan. Filioli nouiss. ##.
xiii	d	vii id.	7	Ex epist. i. Ioan. Videte. ##.
ii	e	vi id.	8	Ex epist. i. Ioan. Charissimi. ##.
	f	v id.	9	Primus, & Felicianus martyres.
x	g	iiii id.	10	Ex epist. i. Ioan. Omnisqui. ##.
	A	iii id.	11	Barnabas apostolus du. ma. Solstitium. ##.
xviii	b	pridi. id.	12	Basilides, Cyrinus, & c. martyres.
vii	c	Idibus	13	Antonius confes. ordinis mino. ##.
	d	xviii cal.	14	Ex epist. ii. Ioan. Senior elect. ##.
xv	e	xvii cal.	15	Vitus, Modestus & Crescen. martyres.
iiii	f	xvi cal.	16	Ex epist. iii. Ioan. Senior Caio. ##.
	g	xv cal.	17	Ex epist. i. ad Coloss. Paulus. ##.
xii	A	xiiii cal.	18	Marcus, & Marcellianus mar. ##.
i	b	xiii cal.	19	Geruasius, & Prothasius marty. ##.
	c	xii cal.	20	Siluerius papa martyr.
ix	d	xi cal.	21	Ex epist ad Coloss. Et vos cum. ##.
	e	x cal.	22	Paulinus episcopus confessor.
xvii	f	ix cal.	23	Ex epist. ad Coloss. Videte. Vigilia. ##.
vi	g	viii cal.	24	Natiuitas sancti Ioan. Bap. du. ma. ##.
	A	vii cal.	25	De octaua sancti Ioannis. ##.
xiiii	b	vi cal.	26	Ioannis & Pauli mar. dup. mi. ##.
iii	c	v cal.	27	De octaua sancti Ioannis. ##.
	d	iiii cal.	28	De octaua sancti Ioannis. Vigilia. ##.
xi	e	iii cal.	29	Petri & Pauli apostoli dup. ma. ##.
	f	prid. cal.	30	Commemo. Pauli apostoli dup. mi. ##.

IVLIVS HABET DIES XXXI.

Au. nu.			Dies	
xix	g	Calendis	1	Octa. nati. sancti Ioan. Bap. du. mi. folio. ##.
viii	A	vi no.	2	Visitatio Mariæ virginis dup. ma. ##.
	b	v no.	3	De octaua Visitationis. ##.
xvi	c	iiii no.	4	De octaua Visitationis. ##.
v	d	iii no.	5	De octaua Visitationis ##.
	e	prid. no.	6	Osta. apost. Petri & Pauli dup. mi. ##.
xiii	f	Nonis	7	De octaua Visitationis. ##.
ii	g	viii id.	8	De octaua Visitationis ##.
	A	vii id.	9	Octaua Visitationis duplex mi. ##.
x	b	vi id.	10	Septem fratres martyres. ##.
	c	v id.	11	Pius papa confessor. ##.
xviii	d	iiii id.	12	Nabor & Felix martyres.
vii	e	iii id.	13	Anacletus papa martyr. ##.
	f	pridi. id.	14	Processus & Martini. Fuit. 2. huius. ##.
xv	g	Idibus	15	Bonauen. card. episc. conf. Fuit. 13. hu. ##.
iiii	A	xvii cal.	16	Eustachius episcopus confessor.
	b	xvi cal.	17	Alexius confessor.
xii	c	xv cal.	18	Symphorosa cum septem fil. mar. ##.
j	d	xiiii cal.	19	Iusta & Ruffina virgi. martyr.
	e	xiii cal.	20	Margareta virgo martyr.
ix	f	xii cal.	21	Praxedis virgo. ##.
	g	xi cal.	22	Maria Magdalena duplex mi. ##.
xvii	A	x cal.	23	Apollinaris episcopus martyr.
vi	b	ix cal.	24	Christina virgo martyr. Vigilia.
	c	viii cal.	25	Iacobus apostolus duplex maius. ##.
xiiii	d	vii cal.	26	Anna mater Mariæ virgi. dup. mi. ##.
iii	e	vi cal.	27	Pantaleon martyr.
	f	v cal.	28	Nazarius & socij martyr.
xi	g	iiii cal.	29	Martha virgo. ##.
xix	A	iii cal.	30	Abdon & Sennen martyres.
	b	prid. cal.	31	Nemesius & Lucilla ma. Fuit. 35. hu. ##.

AVGVSTVS HABET DIES XXXI.

Au. nu.			Dies	
	c	Calendis	1	Vincula sancti Petri duplex mi. ##.
xvi	d	iiii no.	2	Stephanus papa martyr. ##.
v	e	iii no.	3	Inuentio sancti Stepha. protomar. ##.
	f	prid. no.	4	Dominicus confes. deplex mi. ##.
xiii	g	Nonis	5	Sanctæ Mariæ ad niues duplex mi. ##.
ii	A	viii id.	6	Transfiguratio Domini dup. ma. ##.
	b	vii id.	7	Iustinus presbyter mar. Fuit. 4. huius. ##.
x	c	vi id.	8	Cyriacus, Largus, & c. martyres.
	d	v id.	9	Xystus. ij. pa. ma. Fuit. 6. hu. Vigilia. ##.
xviii	e	iiii id.	10	Laurentius martyr duplex ma. ##.
vii	f	iii id.	11	De octaua sancti Laurentij. ##.
	g	pridi. id.	12	Clara virgo duplex minus. ##.
xv	A	Idibus	13	De octaua sancti Laurentij. ##.
iiii	b	xix cal.	14	De octaua sancti Laurentij. Vigilia. ##.
	c	xviii cal.	15	Assumptio Mariæ virginis du. ma. ##.
xii	d	xvii cal.	16	De octaua Assumptionis. ##.
i	e	xvi cal.	17	Octaua sancti Laurentij dup. mi. ##.
	f	xv cal.	18	De octaua Assumptionis. ##.
ix	g	xiiii cal.	19	De octaua Assumptionis. ##.
	A	xiii cal.	20	De octaua Assumptionis. ##.
xvii	b	xii cal.	21	De octaua Assumptionis. ##.
vi	c	xi cal.	22	Octaua Assumptionis duplex mi. ##.
	d	x cal.	23	Bernard. abbas. Fuit. 20. hu. Vigilia. ##.
xiiii	e	ix cal.	24	Bartholo. aposto. duplex ma. ##.
iii	f	viii cal.	25	Ludouicus rex Francorum confessor.
	g	vii cal.	26	Zepherinus papa martyr. ##.
xi	A	vi cal.	27	Rufus martyr.
xix	b	v cal.	28	Augustinus episc. confes. dup. mi. ##.
	c	iiii cal.	29	Decollatio Ioannis Baptista du. ma. ##.
viii	d	iii cal.	30	Felix & Adauctus martyr.
	e	prid. cal.	31	Ex epist. ad Coloss. Igitur si consur. ##.

SEPTEMBER HABET DIES XXX.

Au. nu.			Dies	
xvi	f	Calendis	1	Ægidius abbas
v	g	iiii no.	2	Ex epist. ad Coloss. Domini quod. ##.
	A	iii no.	3	Seraphia virgo martyr. ##.
xiii	b	prid. no.	4	Ex epist. i. ad Timot. Paulus. ##.
ii	c	Nonis	5	Ex epist. i. ad Timot. Obsecro. ##.
	d	viii id.	6	Ex epist. i. ad Timot. Fidelis. ##.
x	e	vii id.	7	Ex epist. i. ad Timot. Spiritus. ##.
	f	vi id.	8	Natiui. Mariæ virginis duplex ma. ##.
xviii	g	v id.	9	De octaua Natiuitatis. ##.
vii	A	iiii id.	10	De octaua Natiuitatis. ##.
	b	iii id.	11	De octaua Natiuitatis. ##.
xv	c	pridi. id.	12	De octaua Natiuitatis. ##.
iiii	d	Idibus	13	De octa. Natiuitatis. Æquinoctium. ##.
	e	xviii cal.	14	Exaltatio sanctæ Crucis duplex ma. ##.
xii	f	xvii cal.	15	Octaua Natiui. virgi. duplex mi. ##.
i	g	xvi cal.	16	Pet. dor. & G. mar. Fuerunt. 9. hu. ##.
	A	xv cal.	17	Cor. & Cyp. mar. Fuerunt. 14. hu. ##.
ix	b	xiiii cal.	18	Methodius episcopus martyr.
	c	xiii cal.	19	Ianuarius & socij martyres.
xvii	d	xii cal.	20	Eustachius & socij marty. Vigilia.
vi	e	xi cal.	21	Matthæus apostolus & euang. dup. ##.
	f	x cal.	22	Mauricius & socij marty. ##.
xiiii	g	ix cal.	23	Linus papa martyr. ##.
iii	A	viii cal.	24	Tecla virgo martyr.
	b	vii cal.	25	Ex epist. i. ad Timot. Seniore. ##.
xi	c	vi cal.	26	Ex epist. i. ad Timot. Quicumque. ##.
xix	d	v cal.	27	Cosmas & Damianus martyr. ##.
	e	iiii cal.	28	Epistola ad Philem. Paulus. ##.
viii	f	iii cal.	29	Dedicatio Mich. archan. dup. ma. ##.
	g	prid. cal.	30	Hieronimus presby. confes. dup. mi. ##.

OCTOBER HABET DIES XXXI.

Au. nu.		Dies	
xvj	A	Calendis	1 Remigius episcopus confes. folio.
v	b	vj no.	2 Ex epist. ij. ad Timot. Paulus. ##.
xij	c	v no.	3 Ex spist. ij. ad Timot. Tu ergo. ##.
ii	d	iiij no.	4 Franciscus confes. duplex minus. ##.
	e	ij no.	5 Ex epist. ij. ad Timot. Hoc autem. ##.
x	f	prid. no.	6 Ex epist. ij. ad Timot. Testificor. ##.
	g	Nonis	7 Marcus papa confessor. ##.
xvij	A	vij id.	8 Ex epist. ad Titum. Paulus. ##.
vii	b	vij id.	9 Dionysij, Rusti. & c. marty. ##.
	c	vj id.	10 Ex epist. ad Titum. Tu autem. ##.
xv	d	v id.	11 Ex epist. ad Titum. Admone. ##.
iiij	e	iiij id.	12 Ex epist. j. ad Corint. Paulus. ##.
	f	ij id.	13 Ex epist. j. ad Corint. Videte. ##.
xii	g	pridi. id.	14 Calistus papa marty. ##.
i	A	Idibus	15 Ex epist. j. ad Corint. Et ego. ##.
	b	xvij cal.	16 Ex epist. j. ad Corint. Sic nos. ##.
ix	c	xvj cal.	17 Ex epist. j. ad Corint. Rogo. ##.
	d	xv cal.	18 Lucas euangelista duplex maius. ##.
xvii	e	xiiij cal.	19 Ptolomæus & Lucius marytr. ##.
vj	f	xij cal.	20 Ex epist. j. ad Corint. Audet. ##.
	g	xij cal.	21 Vrsula & sociæ virgi. & marty.
xiii	A	xj cal.	22 Hilarion abbas. Fuit herii. ##.
ij	b	x cal.	23 Ex epist. j. ad Corint. De quibus. ##.
	c	ix cal.	24 Ex epist. j. ad Corint. De virgi. ##.
xi	d	vij cal.	25 Chrysanthus & Daria marty.
xix	e	vij cal.	26 Euaristus papa marty. ##.
	f	vj cal.	27 Ex epist. j. ad Corint. Deus. Vigilia. ##.
vij	g	v cal.	28 Simon & Iudas apostoli dup. ma. ##.
	A	iiij cal.	29 Marcellus marty. ##.
xij	b	ij cal.	30 Ex epist. j. ad Corint. Non sum. ##.
v	c	prid. cal.	31 Ex epist. j. ad Cor. Et factus. Vigilia. ##.

NOVEMBER HABET DIES XXX.

Au. nu.			Dies	
	d	Calendis	1	Festum omnium sanct. du. ma. folio. ##.
xiiij	e	iiiij no.	2	De octaua. Item commemo. defun. ##.
ij	f	iiij no.	3	De octaua. ##.
	g	prid. no.	4	De octaua. ##.
x	A	Nonis	5	De octaua. ##.
	b	viiij id.	6	De octaua. ##.
xviii	c	vij id.	7	De octaua. ##.
vij	d	vj id.	8	Octaua omnium sanctorum dup. mi. ##.
	e	v id.	9	Dedicatio Basilicæ Salua. dup. mi. ##.
xv	f	iiiij id.	10	Triphon, & socij martyres.
iiii	g	iiij id.	11	Martinus episcopus confessor dup. mi. ##.
	A	pridi. id.	12	Martinus papa martyr.
xii	b	Idibus	13	Britius episcopus confessor.
i	c	xviiij cal.	14	Vital. & Agric. marty. Fue. 4. huius. ##.
	d	xviij cal.	15	Ex epist. j. ad Corint. Propter. ##.
ix	e	xvj cal.	16	Ex epist. j. ad Corint. Imitatores. ##.
	f	xv cal.	17	Ex epist. j. ad Corint. Ego enim. ##.
xvii	g	xiiiij cal.	18	Dedica. Basi. Petri & Pauli dup. mi. ##.
vi	A	xiiij cal.	19	Pontianus papa martyr. ##.
	b	xij cal.	20	Elisabeth vidua. Fui heri. ##
xiiii	c	xj cal.	21	Præsentatio Mariæ virgi. dup. ma. ##.
iii	d	x cal.	22	Cæcilia virgo martyr. ##.
	e	ix cal.	23	Clemens papa martyr. ##.
xi	f	viiij cal.	24	Chrisogonus papa martyr. ##.
xix	g	vij cal.	25	Catharina virg. mar. dup. mi. ##.
	A	vj cal.	26	Petrus episcopus martyr. ##.
viii	b	v cal.	27	Ex epist. j. ad Corint. Sicut enim. ##.
	c	iiiij cal.	28	Ex epist. j. ad Corint. Si linguis. ##.
xvi	d	iiij cal.	29	Saturni. & Sisinnius mar. Vigilia. ##.
v	e	prid. cal.	30	Andreas apostolus duplex maius. ##.

DECEMBER HABET DIES XXXI.

Au. nu.			Dies	
xiii	f	Calendis	1	Ex epist. j. ad Corin. Nunc autem. folio. ##.
ii	g	iiii no.	2	Bibiana virgo martyr. ##.
	A	iii no.	3	
x	b	prid. no.	4	Barbara virgo martyr.
	c	Nonis	5	
xviii	d	viii id.	6	Nicolaus episc. confes. duplex mi. ##.
vii	e	vii id.	7	Ambrosius episc. confessor dup. mi. ##.
	f	vi id.	8	Conceptio Mariæ virginis dup. ma. ##.
xv	g	v id.	9	
iiii	A	iiii id.	10	Melchiades papa martyr. ##.
	b	iii id.	11	Damasus papa confessor. Solstitium. ##.
xii	c	pridi. id.	12	
i	d	Idibus	13	Lucia virgo mar. duplex minus. ##.
	e	xix cal.	14	
ix	f	xviii cal.	15	
	g	xvii cal.	16	
xvii	A	xvi cal.	17	
vi	b	xv cal.	18	
	c	xiiii cal.	19	
xiiii	d	xiii cal.	20	Vigilia.
iii	e	xii cal.	21	Thomas apostolus duplex maius. ##.
	f	xi cal.	22	
xi	g	x cal.	23	
xix	A	ix cal.	24	Vigilia Natiuitatis Domini. ##.
	b	viii cal.	25	Natiuitas Domini duplex maius. ##.
viii	c	vii cal.	26	Stephanus protomar. duplex ma. ##.
	d	vi cal.	27	Ioannes apostolus & euang. dup ma. ##.
xvi	e	v cal.	28	Innocentes martyres duplex mi. ##.
v	f	iiii cal.	29	Thomas archiepiscopus mar. ##.
	g	iii cal.	30	De octaua Natiuitatis. ##.
xiii	A	prid. cal.	31	Sylvester papa confessor. ##.

Canon sequentis Tabulæ ad festa mobilia perpetuo inuenienda.

 N tabula infrascripta sic festa mobilia singulis annis inuenies. Primo quere aureum numerum anni cuius festa perquiris, deinde sub eius linea quere etiam literam Dominicalem eiusdem anni, quæ primo occurrit: & notanter dicitur sub linea: nam litera Dominicalis quæ e regione aurei numeri fuerit, eidem numero non inseruit, sed solum superioribus. Postea in eadem linea transuersali, in qua literam Dominicalem inuenisti, inuenies etiam quo mense, & quo die singula festa mobilia incidant, & quot Dominicæ Vagantes sint ante Septuagesimam, omnia hæc sub suis titulis. In anno autem bissextili quot Dominicæ Vagantes occurrant ante Septuagesimam, item quo die Septuagesima ipsa incidat, & quo Feria quarta Cinerum, inuenies per priorem eius anni literam, quæ inseruit vsque ad festum Mathiæ. Reliqua vero omnia per posteriorem exquiruntur. Sed has duas literas anni bissextilis sic accipere oportet, vt neutra earum sit e regione aurei numeri, nam tunc omissis illis, recurrendum est ad alias similes inferius primo loco occurrentes. Præterea si in anno bissextili dies Cinerum in mense Martio incidisse supradicta ratione deprehendatur, per vnum diem retrahenda erit. In proximis tamen triginta annis non erit necesse inspicere hanc tabulam, sed solum indicem, qui post eam positus est. qui est a 1564, vsque ad 1593.

Tabula festorum mobilium iuxta vsum Romanæ ecclesiæ.

An. m.	Ita d.	Ier. iamarij	Cinis febr.	palch. maetij	ascenſi. aprilis	pente. maij.	cor. dō. maij.	dominice poſt tri.	aduentus nouembreis
5	d	18	4	22	30	10	21	27	29
	e	19	5	23	1 maij	11	22	27	30
13	f	20	6	24	2	12	23	27	1 decem.
2	g	21	7	25	3	13	24	27	2
	A	22	8	26	4	14	25	27	3
10	b	23	9	27	5	15	26	26	27 nouem.
	c	24	10	28	6	16	27	26	28
18	d	25	11	29	7	17	28	26	29
7	e	26	12	30	8	18	29	26	30
	f	27	13	31	9	19	30	26	1 decem.
15	g	28	14	1 apri.	10	20	31	26	2
4	A	29	15	2	11	21	1 iunij	26	3
	b	30	16	3	12	22	2	25	27 nouem.
12	c	31	17	4	13	23	3	25	28
1	d	1 febr.	18	5	14	24	4	24	28
	e	2	19	6	15	25	5	25	30
9	f	3	20	7	16	26	6	25	1 decem.
	g	4	21	8	17	27	7	25	2
17	A	5	22	9	18	28	8	25	3
6	b	6	23	10	19	29	9	24	27 nouem.
	c	7	24	11	20	30	10	24	28
14	d	8	25	12	21	31	11	24	29
3	e	9	26	13	22	1 iunij	12	24	30
	f	10	27	14	23	2	13	24	1 decem.
11	g	11	28	15	24	3	14	24	2
	A	12	1 mar.	16	25	4	15	24	3
19	b	13	2	17	26	5	16	23	27 nouem.
8	c	14	3	18	27	6	17	23	28
	d	15	4	19	28	7	18	23	29
	e	16	5	20	29	8	19	23	30
	f	17	6	21	30	9	20	23	1 decem.
	g	18	7	22	31	10	21	23	2
	A	19	8	23	1 iunij	11	22	23	3
	b	20	9	24	2	12	23	22	27 nouem.
16	c	21	10	25	3	13	24	22	29

Index festorum mobilium

Ami curren- tes	An- nu- er- us	Litera domini- calis	septua- gesima	Primus dies quadrage.	Pascha refurrec- tionis.	Ascensio domini.	Pente- costes
1564	7	b A	30 Ja.	16 fe.	2 apri.	11 maij	21 maij
1565	8	g	18 fe.	7 ma.	22 apri.	31 maij	10 iunij
1566	9	f	10 fe.	27 fe.	14 apri.	23 maij	2 iunij
1567	10	e	26 Ja.	12 fe.	30 mar.	8 maij	18 maij
1568	11	d c	15 fe.	3 ma.	18 apri.	27 maij	6 iunij
1569	12	b	6 fe.	23 fe.	10 apri.	19 maij	29 maij
1570	13	A	22 Ja.	8 fe.	26 ma.	4 maij	14 maij
1571	14	g	11 fe.	28 fe.	15 apri.	24 maij	3 iunij
1572	15	f e	3 fe.	20 fe.	6 apri.	15 maij	25 maij
1573	16	d	18 Ja.	4 fe.	22 mar.	30 apri.	10 maij
1574	17	c	7 fe.	24 fe.	11 apri.	20 maij	30 maij
1575	18	b	30 Ja.	16 fe.	3 apri.	12 maij	22 maij
1576	19	A g	19 fe.	7 ma.	22 apri.	31 maij	10 iunij
1577	1	f	3 fe.	20 fe.	7 apri.	16 maij	26 maij
1578	2	e	26 Ja.	12 fe.	30 mar.	8 maij	18 maij
1579	3	d	15 fe.	4 ma.	19 apri.	28 maij	7 iunij
1580	4	c b	31 Ja.	17 fe.	3 apri.	12 maij	22 maij
1581	5	A	22 Ja.	8 fe.	26 mar.	4 maij	14 maij
1582	6	g	11 fe.	28 fe.	15 apri.	24 maij	3 iunij
1583	7	f	27 Ja.	13 fe.	31 mar.	9 maij	19 maij
1584	8	e d	16 fe.	4 ma.	19 apri.	28 maij	7 iunij
1585	9	c	7 fe.	24 fe.	11 apri.	20 maij	30 maij
1586	10	b	30 Ja.	16 fe.	3 apri.	12 maij	22 maij
1587	11	A	12 fe.	1 ma.	16 apri.	25 maij	4 iunij
1588	12	g f	4 fe.	21 fe.	7 apri.	16 maij	26 maij
1589	13	e	26 Ja.	12 fe.	30 mar.	8 maij	18 maij
1590	14	d	15 fe.	4 ma.	19 apri.	28 maij	7 iunij
1591	15	c	31 Ja.	17 fe.	4 apri.	13 maij	23 maij
1592	16	b A	23 Ja.	9 fe.	26 mar.	4 maij	14 maij
1593	17	g	11 fe.	29 fe.	15 apri.	24 maij	3 iunij

INDEX LIBRORVM VETERIS

Testamenti, qui in primis lectionibus legendi sunt,
quorum Genesis, & primus Regum leguntur
integri, ex aliis vero capita quædam.

Genesis	197.	Ecclesiastes	152.
Exodus	XX.	Liber Sapientiæ	153.
Primus Regum	XX.	Ecclesiasticus	163.
Secundus Regum	XX.	Ex Isaia magna pars variis in	
Ex tertio Regum	XX.	locis	93.
Quartus Regum	XX.	Ex Ieremia variis in locis.	
Tobias	XX.	Ex Ezechiele.	
Iudith	XX.	Ex Daniele in variis locis.	
Esther	XX.	Ex omnibus fere duodecim	
Iob	XX.	prophetis ponuntur capita	
Prouerbia Salomonis	138.	quædam in variis locis.	

INDEX LIBRORVM NOVI

Testamenti, qui in secundis lectionibus
leguntur integri præter Apocalypsim.

Matthæi euangelium	XX.	Ad Thessalonicen. secunda	186.
Marci euangelium	XX.	Ad Timotheum prima	189.
Lucæ euangelium	94.	Ad Timotheum secunda	XX.
Ioannis euangelium	197.	Ad Titum	XX.
Acta Apostolorum	XX.	Ad Philemonem	196.
Pauli epistolæ.		Ad Hebræos	XX.
Ad Romanos	XX.	Iacobi epistola	262.
Ad Corinthios prima	XX.	Petri epistola prima	XX.
Ad Corinthios secunda	XX.	Petri epistola secunda	XX.
Ad Galatas	163.	Ioannis epistola prima	250.
Ad Ephesios	171.	Ioannis epistola secunda	259.
Ad Philippenses	XX.	Ioannis epistola tertia	261.
Ad Colossenses	XX.	Iudæ epistola	XX.
Ad Thessalonicen. prima	180.	Apocalypsis	XX.

REGVLÆ GENERALES

ad instructionem diuini Officij.

PRIMA REGVLA.

Quomodo dicendæ sint Horæ, & in quo consistat
diuersitas Officij.

Nte omnia sciendum est, quod omnes horæ dicuntur per totum annum, quemadmodum explicatur in Dominica prima Aduentus. Item, quod ad singulas horas singuli tantum dicendi sunt Hymni ante Psalmos, & ideo ad Laudes non dicitur Hymnus, quia Matutinum & Laudes pro vna hora reputantur. Sciendum præterea, quod Psalmi singulis diebus totius anni sine vlla exceptione dicuntur ad omnes horas, quemadmodum distributi sunt in Psalterio. Similiter prima & secunda lect. semper dicuntur vt dispositæ sunt in Dominicali, præterquam in die Natiuitatis Domini, & in die Epiphaniæ, quia tunc assignantur aliæ lectiones. Aduertendum insuper, quod Hymni assignati in Dominica prima Aduentus ad Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, & Completorium. Item orationes **Domine Deus omnipotens.** ad Primam. & **Visita quæsumus.** ad Completorium, necnon Antiph. **Salua nos.** ad Completorium nunquam omittuntur in toto anno, præterquam in triduo ante Pascha. Similiter Antiphonæ assignatæ in Psalterio ad Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam nunquam mutantur, præterquam a Feria. v. in cœna Domini vsque ad Ascensionem, vt suis locis videbitur. Itaque cum prædicta semper dicantur eodem modo siue celebratur Festum, siue Dominica vel Feria, intelligendum est, quod cum dicimus, Hodie fieri debet officium de tali Festo, perinde est, ac si dicamus, quod ad Matutinum Inuit. Hymnus, Antiphonæ, & Teria lectio: ad Laudes Antiphona, & Oratio (quæ dicenda est etiam ad reliquas horas, præter primam & Completorium) Ad Vesperas Hymnus, & Antiphona dicuntur de ipso festo, & in horum mutatione tantum consistit diuersitas officij.

SECVNDA REGVLA.

Vnde incipiendum sit Officium singulis diebus.

NOtandum, quod quodocunque fit officium de Dominica, vel de Feria, aut festo simplici. Item de communi beatæ virginis in Sabbatis, semper incipitur officium a Matutino. Quando autem celebrabatur festum duplex, semper eius officium incipitur a Vesperis in die præcedenti, nisi dicendæ sint de alio duplici maiore. Exempli gratia. Si crastina die inciderit festum duplex, & nullum aliud duplex hodie celebretur, Vesperæ hodie dicendæ sunt de festo duplici diei crastinæ: & similiter si hodie celebretur festum duplex minus, & crastina die occurrat aliud duplex, quodcunque sit, siue minus, siue maius, Vesperæ

hodie dicendæ sunt de festo duplici diei crastinæ: & finita eius oratione, statim præmisso **Oremus.** dicenda est oratio festi duplicis hodierni pro eius commemoratione. Deinde **Benedicamus do. &c, Fidelium animæ, &c.** Et eodum modo faciendum est, quando aliquod duplex maius, sequitur immediate post aliud duplex maius. Si autem hodie celebratur duplex maius, & crastina die occurreret duplex minus, Vesperæ hodie dicendæ sunt de duplici maiore hodierno: & finita eius Oratione, statim pro commemoratione duplicis minoris diei crastinæ dicuntur eius Antiphona, & Oratio propriæ (si eas habuerit) alioquin de communi. Et supra dicta intelligenda sunt, exceptis quibusdam festis, & Octauis duplicibus, in quibus aliter ordinatur, vt suis locis videbitur. Notandum autem, quod nunquam debet fieri commemoratio de festo simplici, aut de Feria in Laudibus & Vesperis, præterquam de feriis Quadragesimæ, vt in feria quarta Cinerum explicatur. De Dominica vero fit commemoratio per orationem tantum in Laudibus & Vesperis ipsius Dominicæ, quando in ea celebratur aliquod festum duplex, aut octaua ex iis, quæ continentur in Calendario, exceptis Dominicis, quibus non est assignata oratio. Et similiter quando infra aliquam octauam celebratur aliud festum duplex, fit commemoratio de octaua per Orationem tantum, nisi in aliqua earum aliud specialiter ordinetur.

T E R T I A R E G V L A.

Quando festa duplicia sint transferenda, & quomodo.

Notandum, quod si in Dominicis Aduentus, aut in Dominica in Septuagesima, & sequentibus Dominicis vsque ad Dominicam Palmarum inclusiue inciderit aliquod festum duplex, officium fiet de Dominica, & festum duplex transferendum est in feriam secundam: ita quod in Dominica Vesperæ dicantur de festo duplici, & post eius Orationem dicatur etiam Oratio Dominicæ pro eius commemoratione. Aduertendum tamen, quod si in Feria secunda inciderit aliud festum duplex, tunc festum duplex occurrens in Dominica transferendum est in tertiam Feriam, aut in quartam, si etiam in tertia inciderit aliud duplex. Et eodem modo festum duplex occurrens in feria quarta Cinerum, transferendum est in proximam quintam feriam. Similiter quodcunque festum duplex inciderit in Calendario a Feria quinta in Cœna Domini vsque ad octauam Paschæ, transferendum est in proximum diem post octauam eodem modo vt supra. Et si contigerit plura festa duplicia incidere infra eandem octauam, transferentur per ordinem: ita quod primum celebretur prius, secundum posterius. Si autem festum duplex alicuius sancti occurrerit die Pentecostes vsque ad Dominicam Trinitatis inclusiue, transferendum est in proximum diem post ipsam Dominicam, sed tunc e diuerso Vesperæ dicendæ sunt De trinitate: & post eius Orationem fiet commemoratio per Antiphonam & Orationem de festo duplici translato, quod celebrandum est in die sequenti. Et similiter faciendum est, quando in die Ascensionis, aut in die Corporis Christi inciderit festum duplex alicuius sancti,

quod transferendum est in proximum sequentem diem. Aduertendum autem, quod si in Calendario inciderit festum simplex in die, quo celebrandum est festum duplex translatum ex alio die, non fit officium de festo simplici, sed tantum commemoratio per Orationem in fine Primæ, vt in Dominica prima Aduentus explicatur.

Q V A R T A R E G V L A.

Quomodo debeat fieri officium in octauis.

NOtandum, quod quando in Calendario vel in Dominicali ordinatur officium fieri de aliqua octaua, tunc Inuitatorium, Hymni, Antiphonæ, & Oratio dicenda sunt sicut in festo principali, nisi aliquid prædictorum aliter in aliqua octaua assignetur: tertia autem lectio semper assignatur propria cuilibet diei per totam octauam. Et est aduertendum, quod Antiphona assignata in secundis vesperis festis principalis, dicenda est semper ad vespervas per totam octauam, nisi alia specialiter assignetur. Aduertendum insuper, quod Antiphonæ ad Matutinum, Laudes & Vespervas non duplicantur infra octauas, sed tantum in ipsa die octaua, vt infra dicitur. Notandum etiam, quod si concurrerent simul octaua Corporis Christi cum octaua sancti Ioannis (quod tamen rarissime continget) officium fiet de octaua Corporis Christi, cum commemoratione sancti Ioannis per orationem tantum. Sunt etiam quædam aliæ octauæ, de quibus non fit officium, quia concurrunt cum aliis festis duplicibus, aut octaius: sed quid tunc fieri debeat, suis locis videbitur.

Q V I N T A R E G V L A.

Quot Dominicæ sint in anno, & quomodo appellentur.

NOtandum, quod annus a prima Dominica Aduentus ad aliam similiter primam Aduentus exclusiue computando, habet communiter quinquaginta duas Dominicas in hunc modum distributas, videlicet, Quatuor de Aduentu, inter quas & Septuagesimam necessario ad minus indiunt tres, quæ appellantur post Aduentum. Sunt etiam aliæ tres, Septuagesimæ, Sexagesime & Quinquagesimæ. Nec non quatuor Quadragesime, cum aliis duabus de passione & Palmarum. Deinde Pascha, & aliæ quinque post Pascha. Item alia intra octauam Ascensionis. Proximo loco Pentecostes, inter quam & primam Aduentus non possunt esse pauciores quam vigintitres Dominicæ, quæ appellantur post Pentecosten. Sunt præterea quinque aliæ, quas idcirco Vagantes visum est appellare, quia propter varietatem Septuagesimæ non semper habet eandem sedem: sed quibusdam annis incidunt omnes quoque simul ante Septuagesimam, quibusdam vero post Pentecosten, aliis autem annis (quod frequentius contingit) non omnes quinque simul, sed tantum pars earum incidit ante Septuagesimam, & reliqua

pars post Pentecosten. Quia tamen rarissime contingit, vt quinta Vagantium legenda sit ante Septuagesimam ideo in Breuiario eam adiunximus vigintitribus post Pentecosten, & appellatur vigesima quarta. Alias autem quatuor Vagantes posuimus inter tertiam post Aduentum, & Septuagesimam, distribuendas singulis annis vt inciderint, quod quemadmodum fieri debeat, inuenies regulam ante Dominicam primam Vagantium. Item aliam regulam cum indice ante Dominicam tertiam post Pentecosten. & ibi etiam sine difficultate inuenies, quemadmodum repetenda sit post Pentecosten vna ex Vagantibus, illa videlicet, quæ vltimo loco lecta fuit ante Septuagesimam, quando in anno fuerint quinquaginta tres Dominicæ. Quod tamen non frequentius, quam sexto quoque anno contingere potest.

S E X T A R E G V L A.

Quando agendum sit Officium de Dominica, & quando de festo aut octaua in ea occurrenti.

NOtandum, quod in Dominicis, in quibus non occurrit festum duplex aut octaua, vel vigilia Natiuitatis Domini, aut vigilia Epiphaniæ, semper fit officium de Dominica, & si festum simplex in Dominica inciderit, omittitur eius officium: & fit commemoratio de eo per Orationem tantum in fine Primæ, antequam dicatur, *Pretiosa*. Præterquam in Dominicis Resurrectionis, Pentecostes & Trinitatis: quia tunc nulla debet fieri commemoratio de festo simplici. Quando vero festum duplex in Dominica occurrerit, tunc in prædictis tribus Dominicis, & in Dominicis Aduentus, Item in Dominica Septuagesimæ & sequentibus vsque ad octauam Paschæ, transferendum est, vt supra in tertia regula continetur. In aliis autem Dominicis semper quando in Calendario incidit festum duplex in Dominica, fit officium de festo duplici cum commemoratione Dominicæ in Laudibus & Vesperis per orationem tantum, nisi sit de Dominicis, quibus non sit assignata Oratio. Et similiter quando Dominica incidit intra aliquam octauam, semper fit officium de octaua cum commemoratione Dominicæ, vt supra: nisi sit de Vagantibus, quæ interponuntur post Pentecosten, aut de incidentibus intra octauas Natiuitatis Christi, & festorum eius mobilium, quia tunc non debet fieri commemoratio Dominicæ. Tertia autem lectio assignata Dominicæ in Dominicali semper omittitur, quando in ea fit officium de aliquo festo duplici, aut de octaua ex iis, quæ continentur in Calendario, præterquam in Dominica incide vti infra octauam Epiphaniæ, vt in ea videbitur.

S E P T I M A R E G V L A.

Quando agendum sit officium de feria.

NOtandum, quod quando in aliqua feria nullum inciderit festum, aut octaua, officium fiet de Feria, & tunc inuitatorium, Hymni, Antiphonæ & Oratio dicenda sunt, sicut dicta fuerint in Dominica, quæ proxime præcesserit, nisi forte in dicta Dominica celebratum fuerit aliquod festum duplex, aut octaua. Tunc enim supradicta dicenda sunt, quemadmodum dicta fuissent, si in Dominica non incidisset festum duplex, aut octaua. Quædam tamen sunt Feriæ, in quibus non sicut in præcedenti Dominica, sed aliud assignatur officium, vt suis locis videbitur. Tertia autem lectio legenda est ex Epistolis, vt occurrerit assignata in Calendario. Excipiuntur tamen ab hac regula Feriæ omnes Quadragesimæ, in quibus nisi inciderit festum duplex, aut celebrandum sit translatum ex Feria quarta Cinerum, vel ex aliqua Dominica, semper fit officium de Feria, vt latius explicatur in Feria quarta Cinerum, & cuilibet Feriæ assignantur tunc tertia lectio & Oratio propriæ. Similiter in Aduentu cuilibet Feriæ, quando nullum incidit festum, assignatur tertia lectio ex sermonibus sanctorum Ambrosij, & Augustini.

O C T A V A R E G V L A.

Quando tertiæ lectiones occurrentes in Calendario
ex Epistolis, & officia festorum simplicium
sint omittenda.

NOtandum, quod tertiæ lectiones assignatæ in Calendario ex Epistolis omittendæ sunt per totum Aduentum, & per totam Quadragesimam, item in omnibus Dominicis, & in omnibus Sabbatis totius anni, & quandocunque fit officium de aliquo ex festis Domini, aut eorum octauis, quæ continentur in dominicali: quia in prædictis diebus aliæ sunt tertiæ lectiones assignatæ, vt suis locis videbitur. Item omittenda sunt officia festorum simplicium occurrentium in prædictis omnibus diebus, præterquam in Ferijs aduentus. Si quis tamen extraordinarie voluerit etiam legere lectionem festi simplicis, præsertim cum fuerit propria, laudabiliter faciet.

N O N A R E G V L A.

Quando dicendæ sunt Antiphonæ.

NOtandum, quod quandocunque celebratur festum duplex, aut octaua duplex, item a Dominica de Passione vsque ad Pascha, & etiam in officio defunctorum, Antiphonæ ad Matutinum, Laudes, & Vesperas, dicuntur integræ in principio ante psalmos, deinde repetuntur etiam integræ finitis psalmus. In aliis autem horis Antiphonæ incipiuntur tantum ante psalmos, & postea finitis psalmis dicuntur integre. Et eodem modo incipiuntur tantum in principio, & dicuntur integræ in fine psalmorum in omnibus horis, quando fit officium de

Dominica, seu de Feria aut festo simplici, vel de communi beatæ virginis in Sabbatis, & etiam intra octauas, præterquam in ipsa die octaua Ascensionis, quia non finitur in ea officium Ascensionis, vt ibi videbitur.

DECIMA REGULA.

De Oratione.

NOtandum quod Oratio assignata ad primas Vesperas in festis duplicibus, dicenda est ad omnes horas, præter Primam & Completorium, nisi in aliquo festo alia specialiter assignetur. Et similiter dicenda est Oratio assignata ad Laudes in Dominicis & Feriis, item in festis simplicibus, & in communi beatæ Virginis. Notandum etiam quod ante Orationem siue dicatur principaliter, siue per commemorationem, semper præmittitur **Oremus.** præterquam in Orationibus, quæ dicuntur in Litanis, & in officio defunctorum, quia tunc ante primam tantum Orationem dicitur **Oremus,** & non in aliis.

VNDECIMA REGULA.

De anno Bissextili.

NOtandum, quod in anno Bissextili Februarius habet dies viginouem, & tunc festum sancti Mathiæ non vigesimaquarta, sed vigesimaquinta die celebrandum est. Ideo tunc tam die vigesimaquarta, quam die vigesimasexta legitur tertia lectio assignata in Calenda. diei vigesimæquintæ. Similiter die vigesimaseptima legitur tertia lectio assignata diei vigesimæsextæ. Die autem vigesima octaua fit officium de sanctis Iuliano, & Euno, & die vigesimanona legitur tertia legitur tertia lectio assignata diei vigesimæoctauæ. Supradicta vero intelligenda sunt, cum fit officium de Feria ante Quadragesimam. Nam si in aliquo ex prædictis diebus inciderit Dominica, vel Sabbatum, aut si fuerit Quadragesima, vel si festum sancti Mathiæ fuerit transferendum, tunc seruandæ sunt aliæ regulæ super his traditæ. Quod autem attinet ad Psalmos, necnon ad primam, & secundam lectionem, nihil regert, sit ne annus Bissextilis, an non. Nam semper Dominica habet suos psalmos, Feria secunda suos, tertia suos, & sic de aliis: & similiter habent primam, & secundam lectionem.

Quando recurrendum sit ad Commune, videbis regulam in principio Communis Sanctorum.

Quomodo fieri debeat Officium in Sabbatis, vide regulam in Communi beatæ virginis circa finem Breuiarij.

Quando dicendum sit Officium defunctorum, & quando etiam dicendi sint Septem psalmi, videbis regulas in eorum principiis in fine Breuiarij.

De Aduentu.

NOtandum, quod Aduentus Domini semper celebratur vbicunque Dominica inciderit inter quintum Calendas Decembris, & tertium nonas eiusdem mensis, & erit semper Dominica proxima festo sancti Andreae, sæpe etiam dictum festum occurrit in ipsa eadem Dominica.

Quando Quatuor tempora celebrentur.

NOtandum, quod quatuor tempora semper celebrantur in feriis quartis proximis post dies sanctæ Luciae, & Cinerum, & Pentecostes, & Exaltationis sanctæ Crucis. in officio autem diuino nihil propterea additur aut minuitur, sed solum hic ponuntur, vt scias quando celebrantur, propter ieiunium, & ea quæ in Missæ celebratione in eis dicenda sunt.

Quid singulis diebus aduertendum sit antequam
dicatur Officium.

DIcturus ergo officium diuinum singulis diebus animaduertere debet, sintne Dominica an Feria, aut Sabbatum, & quæ Dominica vel quæ feria. Item quotus dies mensis sit. Deinde inspiciat, quid eo die occurrat in Calendario vel in Dominicali: & sic ex suprascriptis Regulis erit ei facillimum scire, quod officium agere, quos item Psalmos, & quas lectiones legere debeat.

INDEX INVITATORIVM
& Hymnorum, qui dicendi sunt per totum annum,
quando fit Officium de Dominica
vel de Feria.

- In aduentu Inuita. **Domine prestolamur.** Hym. **Vox clara.** 92.
Antiphona. **Veniet ecce rex.** Ad laudes antiphona. **Emitte agnum.**
Ad vespervas hymnus. **Conditor.** Antiphona. **Rorate cœli** 99.
Ab octaua epipha. vsque ad septuag. Et a Dominica prima post
pentecosten vsque ad Adeuntum. ##. Inuit. **Dominum qui fecit nos.**
Hym. **Nocte surg.** An. **Seruite domino.** Ad lau. an. **Iubilare Deo.**
Ad vespervas hym. **O lux beata.** Antiphona. **Vespertina oratio.** ##.
A Dominica Septuages. vsque ad feriam quartam Cinerum. 197.
Inui. **Preoccupemus facie.** Hym. **Primo dierum.** An. **Inuocabo.**
Ad laudes an. **Per singulos dies.** Ad vespervas hym. **Lucis creator.**
Antiphona. **In tribulatione mea inuocaui dominum.** 199.
A feria quarta Cinerum vsque ad dominicam passio. 218. Inuitat.
Hodie si vocem. Hym. **Ex more.** Ad lau. an. **Ecce nunc tempus.**
Ad vespervas hym. **Audi benigne.** An. **Derelinquat imp.** 220.
A Dominica passionis vsque ad feriam quintam in cœna domini. 272. Inuita.
Christum Dei filium. Hym. **Pange lingua.** An. **Popule meus.**
Ad laudes antiphona. **Cicunderunt me.** Ad vespervas hymnus.
Vexilla regis. Antiphona. **Multiplicati sunt super capillos.** 274.
A Pascha vsque ad Ascensio. ##. Inuitato. **Surrexit dominus.** Hym.
Aurora lucis. Antiphona. **Ego dormiui.** Ad laudes antiphona. **Haleluiah.**
Exurrexi & adhuc tecum. Ad vespervas hym. **Ad cœnam agni.**
Antiphona. **Haleluiah.** **Gauii sunt discipuli.** ##..

Item in supradictis foliis inuenientur eitam antiphonæ dicendæ ad Matutinum,
Laudes, & Vespervas in prædictis temporibus: quæ tamen nonnunquam mutandæ
sunt, vt suis locis videbitur.

Inuitatoria autem, & Hymni, necnon Antiphonæ festiuæ non indigent indice,
quia propria reperientur in festiuitatibus propriis, communia vero in Commu-
nibus Sanctorum.

INDEX EVANGELIORVM,

& Epistolarum, quæ in ecclesia recitantur: & in hoc
Breuiario continentur, quorum initium erit
vbi fuerit † intus: cum litera foris in
margine assignata, & finis,
hoc signum.]

Dominica prima aduentus.

Epistola † Scientes. 244.C
Euangelium † Erunt signa. 116.F

Dominica secunda.

Epis. † Quecunque scri. 245.B
Euange. † Ioannes autem. 353.A

Dominica tertia.

Epistola † Gaudete in. 399.C
Euang. † Miserunt Iu. 144.C

Feria. iiij. quatuor temporum.

Epistola † Et erit in. 73.A
Epist. † Locutus est dominus. 76.B
Euange. † Missus est. 72.C

Feria sexta.

Epistola † Et egredietur. 77.A
Euange. † Exurgens. 72.D

Sabbato.

Epistola † Lætabitur. 79.A
Item Epist. † Super mon. 81.B
Epistola † Rogamus. 134.A
Euang. † Anno quintode. 79.A

Dominica quarta aduentus.

Episto. † Sic nos existi. 250.A
Euangelium. Anno. 79.

Vigilia Natiuitatis.

Epist. Paulus seruus. 228.A
Euang. Cum esset despon. 340.C

In nocte.

Episto. Apparuit enim. 430.B
Euang. Exiit edictum. 75.A

In aurora.

Epist. Benignitas & hu. 431.B
Euang. Pastores loqueban. 75.B

In die natalis Domini.

Epist. Multifariam. 380.A
Euang. In principio. 142.A

Sancti Stephani.

Epist. Stephanus autem. 281.B
Euang. Ecce ego mitto. 455.D

Sancti Ioannis.

Epist. Qui timet Deum. 139.A
Euang. Sequere me. 227.C

S. Innocentum.

Euan. Angelus domini. 431.B

S. Thomæ.

Epist. Omnis nanque. 384.A
Euang. Ego sum pastor. 162.B

Dominica infra octa. Natiui.

Epist. Quanto tempore. 121.A
Euang. Et erant pat. ei. 76. & 77.E

In circuncisione.

Epist. vt in nocte Natiui. 430.
Euang. Postquam consumma. 76.D

Vigilia Epiphaniæ.

Euang. Defuncto. Autem. 341.C

Die Epiphaniæ.

Epist. Surge illuminare. 45.A
Euang. Est secunda lectio. 341.A

Dominica infra octa. Epipha.

Epist. Obsecro itaque vos. 243.A
Euang. Et cum factus. 78.H

Octaua Epipha.		Feria quarta.	
Epist. Surge, vt in ipso.	45.A	Epist. Ascende ad me.	339.A
Euang. vidit Ioannes.	144.D	Item Epist. Venitque in Ber.	411.B
Dominica ij. post Epipha.		Euang. Tunc responde.	357.C
Epist. Habentes dona.	243.B	Feria quinta.	
Euang. Nuptiæ factæ.	145.A	Euang. Et egressus inde.	362.B
Dominica iij. post Epipha.		Feria sexta.	
Epist. Nolite esse.	243.C	Euang. Post hæc erat.	150.A
Euang. Cum autem.	349.A	Sabbato.	
Dominica iiij. post Epipha.		Epist. Rogamus.	133.B
Epist. Nemini quicquam.	244.B	Euang. Assumpsit Iesus.	369.A
Euang. Et Ascendete.	350.D	Dominica ij. quadrage.	
Dominica v. post Epipha.		Epist. Rogamus vos.	132.A
Epist. Induite vos.	424.B	Euang. Assumpsit.	369.A
Euang. Simile factum est.	358.D	Feria secunda.	
Dominica in septuage.		Euang. Ego vado & que.	157.C
Epist. Nescitis quod.	256.B	Feria tertia.	
Euang. Simile est.	368.A	Epist. Factus est ergo.	406.B
Dominica in sexage.		Euang. Super cathedram.	373.A
Epist. Libenter enim.	337.C	Feria quarta.	
Euang. Cum autem turba.	90.B	Euang. Ascendens Iesus.	368.B
Dominica quinquage.		Feria quinta.	
Epist. Si linguis.	262.C	Euang. Homo quidam.	107.C
Euang. Assumpsit.	111.E	Feria sexta.	
Feria. iiij. Cinerum		Epist. Dixitque Ioseph.	249.B
Epist. conuertimini.	157.C	Euang. Homo erat pa.	371.D
Euang. Cum autem ieiū.	346.C	Sabbato.	
Feria. v. post Cineres.		Epist. Dixit filio suo.	226.A
Euang. Cum autem in.	349.B	Abiit & artulit.	226.B
Feria sexta.		Euang. Homo quidam.	107.C
Epist. Clama ne cesses.	87.A	Dominica iij. quadrage.	
Euang. Audistis quia.	345.E	Epist. Estote ergo imita.	127.A
Sabbato post Cineres.		Euang. Et erat eiiciens.	98.C
Euang. Cum sero esset.	409.E	Feria secunda.	
Dominica quadrage.		Epist. Naaman autem.	422.A
Epist. Exhortamur.	331.A	Euang. Quanta audi.	81. & . 82.B
Euang. Ductus est.	342.A	Feria tertia.	
Feria secunda.		Epist. Mulier autem.	418.A
Epist. Ecce ego ipse requi.	92.B	Euang. Si autem peccaue.	265.C
Euang. Cum autem vene.	378.D	Feria quarta.	
Feria tertia.		Epist. Honora patrem.	332.B
Euang. Et cum intrasset.	369.B	Euang. Tunc accesserunt.	361.A
		Feria quinta.	
		Euang. Surgens autem Ie.	82.E

Sabbato in albis.

Epist. Deponentes igitur. 433.A
 Euang. Vna autem sab. 225.A

Dominica in albis.

Epist. Omne quod na. 186.A
 Euang. Cum ergo sero. 226.C

Dominica. ij. post Pasc.

Epist. Christus passus. 434.C
 Euang. Ego sum pastor. 162.B

Dominica tertia.

Epist. Charissi. obsecro. 434.B
 Euang. Modicum & iam. 178.D

Dominica quarta.

Epist. Omne datum opt. 189.B
 Euang. Vado ad eum. 176.B

Dominica. v. post Pascha.

Epist. Estote autem fact. 190.C
 Euang. Amen amen. 178.E

In rogationibus.

Epist. Confitemini. 196.B
 Euang. Quis vestrum. 98.B

Vigilia Ascensionis.

Epist. Vnicuique nostrum. 126.B
 Euang. Subleuatis oculis. 179.A

A S C E N S I O.

Epist. Primum quidem. 269.A
 Euang. Recumbentibus. 221.C

Dominica infra octa.

Epist. Estote itaque pru. 436.B
 Euang. Cum autem ve. 176.D

Vigilia Penteco.

Epist. Factum est autem. 311.B
 Euang. Si diligitis me. 174.C

PENTECOSTE.

Epist. Et cum comple. 271.A
 Euang. Si quis diligit. 174.E

Feria secunda.

Epist. Et præcepit. 292.D
 Euang. Sic enim Deus. 146.B

Feria. iij. Penteco.

Epist. Cum autem au. 286.D
 Euang. Amen amen. 162.B

Feria quarta.

Epist. Stans. 272.B
 Epist. Per manus. 279.B
 Euang. Nemo potest. 152.F

Feria quinta.

Epist. Philippus autem. 286.B
 Euang. Conuocatis. 93.A

Feria. vj. Penteco.

Epist. Et filij. 269.A
 Euang. Et factum est. 79.C

Sabbato.

Epist. Effundam spiri. 269.C
 Epist. Iustificati ergo. 233.A
 Euang. Surgens autem. 82.E

Festum Trinitatis.

Epist. O altitudo. 242.C
 Euang. Cum autem. 176.D

Feria. ij. dominicæ. j. post Pente.

Epist. Deus charitas. 185.B
 Euang. Estote ergo. 86.D

**I N F E S T O C O R -
poris Christi.**

Epist. Ego enim. 260.C
 Euang. Caro enim. 153.D

Dominica. ij. post Penteco.

Epist. Nolite mirari. 183.B
 Euang. Homo quidam. 104.C

Dominica tertia.

Epist. Humiliamini. 436.B
 Euang. Erant autem appro. 105.A

Dominica. iiij. post Penteco.

Epist. Existimo. 237.C
 Euang. Cum turbæ. 83.A

Dominica quinta.

Epist. Omnes vnanimes. 435.B
 Euang. Nisi abundaue. 344.C

Dominica. vj. post Penteco.

Epist. Quicumque bapti. 234.A
 Euang. Cum turba mul. 411.A

Dominica septima.

Epist. Hymanum dico. 235.C
 Euang. Attendite a fal. 348.C

Dominica octaua.

Epist. Debitores.	237.C
Euang. Homo quidam.	107.A

Dominica nona.

Epist. Non simus.	256.C
Euang. Et vt appropin.	113.C

Dominica decima.

Epist. Scitis autem.	260.A
Euang. Dixit autem.	110.B

Dominica. xi.

Epist. Notum autem.	264.A
Euang. Et iterum exiens.	410.D

Dominica. xii.

Epist. Fiduciam.	329.A
Euang. Beati oculi.	97.D

Dominica. xiii.

Epist. Abrahæ dictæ.	120.B
Euang. Et factum est.	108.B

Dominica. xiiij.

Epist. Spiritu ambulate.	122.B
Euang. Nemo potest.	346.E

Dominica. xv.

Epist. Si spiritu viuimus.	122.C
Euang. Ibat Iesus.	88.B

Dominica. xvj.

Epist. Peto ne deficiatis.	126.B
Euang. Et factum.	104.A

Dominica. xvij.

Epist. Obsecro.	126.A
Euang. Conuenerunt in.	372.D

Dominica. xviii.

Epist. Gratias ago.	247.A
Euang. Et ascendens.	350.A

Dominica. xix.

Epist. Renouamini.	127.D
Euang. Simile semen re.	371.A

Dominica. xx.

Epist. Videte itaque.	128.C
Euang. Erat quidam.	149.E

Dominica. xxj.

Epist. Confortamini.	129.B
Euang. Assimilatum.	366.D

Dominica. xxij.

Epist. Confidens hoc.	395.B
Euang. Tunc abeunt.	372.B

Dominica. xxiiij.

Epist. Imitatores.	398.D
Euang. Ecce princeps.	351.C

Dominica. xxiiij.

Epist. Non cessamus.	422.B
Euang. Cum ergo vide.	375.B

I N F E S T I S.**Sanctorum.****Vigilia sancti Andreæ.**

Euang. Altera die iterum.	144.E

Sancti Andreæ.

Epist. Corde enim.	240.B
Euang. Ambulans autem.	343.C

Conceptio beatæ Mariæ.

Epist. Dominus possedit.	108.B
Euang. Factum est.	99.D

Sancti Thomæ.

Euang. Thomas autem.	226.D

Conuersio sancti Pauli.

Epist. Saulus autem.	288.A
Euang. Ecce nos.	367.B

Purificatio.

Epist. Ecce ego mitto.	97.A
Euang. Et postquam im.	76.D

Cathedra Petri.

Epist. Petrus apostolus.	432.A
Euang. Venit autem.	363.B

In festo sancti Math.

Epist. Exurgens Petrus.	271.C
Euang. In illo tempore confi.	355.C

Annuntiatio.

Epist. Et adiecit dominus.	76.B
Euang. Missus est.	72.C

Philippus & Iacobus.

Epist. Tunc stabunt.	113.A
Euang. Non turbetur.	173.A

Inuentio sanctæ Crucis.

Epist. Hoc enim sentite.	396.B
Euang. Erat autem homo.	146.A

Ioannis ante portam latinam.

Epist. Tunc stabunt.	113.A	Feria. vj quatuor temporum.	
Euang. Accessit ad eum.	369.C	Euang. Rogabat autem.	89.F
Vigilia sancti Ioannis.		Sabbato. iiij. temp. Septem.	
Euang. Fuit in diebus.	67.A	Epist. Tabernaculum.	388.A
Sancti. Ioannis Baptistæ.		Euang. Arborem fici.	102.B
Epist. Audite insulæ.	83.A	S. Matthæus.	
Euang. Elisabeth autem.	73.F	Euang. Vidit hominem.	150.B
Vigilia S. Petri, & Pauli.		S. Michael.	
Epist. Petrus autem.	274.A	Epist. Quæ oportet.	440.A
Euang. Dicit Simoni Pe.	227.B	Euang. Accesserunt.	165.A
In die.		S. Francisci.	
Epist. Misit Herodes.	294.A	Epist. Mihi autem absit.	123.A
Euang. Venit autem Iesus.	363.	Euang. Confiteor tibi domine.	355.C
Comemo. sancti Pauli.		FESTVM OMNIVM	
Epist. Notum enim.	117.B	Sanctorum.	
Euang. Ecce nos reliq.	367.B	Epis. Pars extrema. Vidi.	500.C
Visitatio.		Euang. Videns Iesus tur.	343.A
Euang. Exurgens autem.	72.D	Commemo. Defunct.	
Maria Magdalena.		Epist. Nolumus autem.	132.C
Euang. Rogabat autem.	89.F	Item. Ecce mysterium.	267.E
Sancti Iacobi apostoli.		Euang. Dixit ergo.	165.B
Accessit ad Iesum.	369.C	Item Euang. Omne quod.	152.D
Transfiguratio.		Item Euang. Amen amen.	150.D
Epist. Non enim doctas.	438.D	COMMVNE	
Euan. Assumpsit Iesus Pe.	364.A	Sanctorum.	
S. Laurentius.		In vigilia Apostolorum.	
Epist. Qui parce.	335.B	Epist. Per manus.	279.B
Euang. Nisi granum.	169.D	Item Epist. Benedictus.	123.A
Assumptio.		Item Epist. Spectaculum.	250.C
Epist. In omnibus.	519.C	Euang. Ego sum vitis.	175.A
Euang. Intrauit in.	97.E	In festis Apostolorum.	
Docollatio sancti Ioannis.		Epist. Iam non.	125.D
Euang. Herodes misit.	408.C	Item Epist. Vniquire.	126.B
Natiuita. beatæ Mariæ.		Euang. Ecce ego mitto.	352.B
Epist. Domini. poss.	108.	Item Euang. Hæc man.	176.C
Euang. Liber generatio.	340 A	Item Euang. Designauit.	96.A
Exaltatio. S. Crucis.		Vnius martyris.	
Epist. Factus obed.	396.C	Epist. Beatus homo.	101.B
Euang. Nunc iudicium est.	169.F	Item Epist. Benedictus.	327.A
Feria. iiij. quatuor temporum.		Euang. Nolite arbitrari.	353.D
Euang. Et respondens.	413.C	Item Euang. Nisi granum.	169.D
		Plurium martyrum.	

Epist. Iustorum animæ.	111.A	Vos estis sal terre.	344.
Item Epist. Qui per.	391.B		
Euang. Videns Iesus.	343.A	Virginum.	
Item Euang. Attendite a.	100.A	Epist. Qui autem gloriatur.	336.D
		Item Epist. De virginibus.	253.B
Confessorum.		Euang. Simile erit.	377.A
Epist. Iustus autem.	113.C	Item Euang. Simile est.	377.F
Item Epist. Testificor.	429.A		
Euang. Vigilate ergo.	376.E	Dedicatio.	
Item Euang. Sicut enim.	377.B	Euang. Et ingressus.	112.A

F I N I S.

I N D E X P S A L M O R V M.

A d dom. cum tri. ps. cxix. f.	52.	Cœli enarrant psalmus. xviii.	24.
Ad te dom. clam. ps. xxvii.	59.	Clamaui in toto ps. cxviii.	13.
Ad te leuauī psalmus. cxii.	61.	Confitemini psalmus. ciii.	19.
Ad te domine psalmus. xxiii.	22.	Confitemini psalmus. cxvii.	46.
Afferte Domino ps. xxviii.	35.	Confitemini psalmus. cv.	77.
Attendite popule ps. lxxvii.	42.	Confitemini psalmus. cvi.	79.
Audite hæc psalmus. xlviii.	41.	Confitemini psalmus. cxxxv.	82.
Audite cœli quæ loquar.	80.	Confitebimur ps. lxxiii.	61.
		Confitebor tibi psalmus. cx.	15.
B		Confitebor tibi psa. cxxxvii.	74.
Beatus vir qui non abiit ps. i.	2.	Confitebor tibi domine Isa.	22.
Beati omnes qui ps. cxvii.	86.	Confitebor tibi dom. psa. ix.	2.
Beati quorum psalmus. xxxi.	36.	Conserua mei psalmus. xv.	40.
Beati immaculati ps. cxviii.	8.	Credidi propter ps. cxv.	27.
Beatus vir qui timet ps. cxi.	51.	Cum inuocarem psalmus. iiii.	16.
Beatus vir qui int. ps. xl.	39.	Cantemus domino. v.	57.
Benedicam dom. psa. xxxiii.	38.		
Benedic anima mea ps. ciii.	21.	D	
Benedic anima mea ps. cii.	56.	Deus in adiutorium psa. lxix.	73.
Benedixisti psalmus. lxxxiii.	88.	Deus, quis psalmus. lxxxii.	62.
Benedictus psalmus. xciii.	87.	Deus, venerunt ps. lxxviii.	85.
Bonitatem psalmus. cxviii.	11.	Deus, repulisti psalmus. lix.	48.
Bonum est confiteri ps. xci.	59.	Deus, in nomine ps. liii.	8.
Benedictus dom. Deus Israel.	7.	Deus stetit psalmus. lxxxi.	49.
Benedicite omnia opera.	6.	Deus auribus psalmus. xliii.	30.
		Deus laudem psalmus. cviii.	31.
C		Deus, iudicium ps. lxxi.	36.
Cantate domino ps. xcvi.	20.	Deus deus meus ps. lxii.	82.
Cantate domino ps. xc.	6.	Deus misereatur no. ps. lxvi.	82.
Cantate domino ps. cxlix.	68.		

Deus deus meus, respice in me, quare me psalmus. xxi.	65.	Exaudi domine psalmus. xvj.	34.
Deus Deorum psalmus. xlix.	60.	Exaudiat te psalmus. xix.	24.
Deus noster refu. psa. xlv.	64.	Exaudi Deus orationem ps. liiij.	77.
Deus vltionum psalmus. xciii.	50.	Exaudi Deus de. psalmus. lx.	73.
Defecit in salutari psa. xciii.	12.	Exultate iusti psalmus. xxxij.	50.
De profundis psalmus. cxxix.	88.	Exultate Deo psalmus. lxxx.	44.
Diligam te domine psa. xvii.	3.	Exurgat Deus psalmus. lxvij.	53.
Dilexi quo. exaud. doms. vocem orationis meæ ps. cxiii.	25.	Expectans expect. ps. xxxix.	52.
Dixi, custodiam psa. xxxviii.	25.	Ego dixi in dimidio.	33.
Dixit dominus dom. meo psa. cix.	14.	Exultauit cor meum.	45.
Dixit insipiens psalmus. xiii.	23.	F	
Dixit insipiens psalmus. lii.	36.	Fundamenta psalmus. lxxxvj.	50.
Dixit iniustus psalmus. xxxv.	61.	I	
Domine Deus salu. psa. lxxxvii.	84.	Inclina domine psalmus. lxxxv.	76.
Domine refugium ps. lxxxix.	37.	In convertendo doms. ps. cxxv.	27.
Domine dominus noster psa. viii.	58.	In domino confido psalmus. x.	40.
Domine Deus meus psalmus. vii.	28.	In exitu Israel psalmus. cxij.	15.
Domine exaudi psalmus. cxlii.	28.	Iniquos odio psalmus. cxvij.	12.
Domine exaudi ora psalmus. ci.	85.	In te domine speraui ps. xxx.	16.
Domine quis habitabit psa. xiii.	29.	In te domine speraui ps. xxx.	17.
Domine, in virtute psalmus. xx.	35.	In te domine speraui ps. lxx.	67.
Domine, non est exal. psa. cxxx.	47.	Iudica domine nocen. ps. xxxiiij.	18.
Domine ne in furore psalmus. vi.	46.	Iudica me domine quo. ps. xxv.	34.
Domine, clamaui psalmus. cxl.	76.	Iudica me Deus. xlij.	47.
Domine quid multi psalmus. iii.	70.	Iubilare Deo omnis ps. lxv.	5.
Domine ne in furore ps. xxxvii.	71.	Iubilare Deo omnis ps. xcix.	56.
Domine probasti ps. cxxxviii.	74.	L	
Dominus regnauit, iras ps. xeviii.	26.	Lauda anima mea ps. cxlv.	63.
Dominus regnauit deco. ps. xcii.	60.	Lauda Ierusalem ps. cxlvij.	87.
Dominus regnauit, exul. ps. xcvi.	38.	Laudate dominum ps. cxlvj.	80.
Dominus regit me psalmus. xxii.	22.	Laudate pueri dom. ps. cxij.	39.
Dominus illuminatio ps. xxvi.	58.	Laudate nomen ps. cxxxiiij.	45.
Domini est terra psalmus. xxiii.	22.	Laudate dom. in sanc. ps. cl.	80.
Domine audiui auditionem.	68.	Laudate dom. omnes ps. cxvj.	87.
E		Laudate dominum de coelis. psalmus. cxlvij.	68.
Ecce, quam bonum ps. xccci.	86.	Legem pone mihi ps. cxvij.	10.
Ecce nunc bene. ps. cxxxiii.	53.	Lætatus sum in his ps. cxxj.	49.
Eripe me de inimi. ps. lviii.	41.	Leuaui oculos meos ps. cxx.	37.
Eripe me domine ps. cxxxix.	72.	M	
Eructauit cor meum psa. xliiii.	47.	Magnus dominus ps. xlvij.	64.
Exaltabo te psalmus. cxliiii.	32.	Memento dom. Daud ps. cxxxj.	63.
Exaltabo te psalmus. xxix.	40.	Memor esto ver. tui ps. cxvij.	11.
		Misericordiam psalmus. c.	62.

Misericor. ps. lxxxviiij.	55.	Qui regis Israel ps. lxxix.	26.
Miserere mei psalmus. lv.	71.	Qui habitat in adiu. ps. xc.	17.
Miserere mei psalmus. l.	70.	Quomodo dile. ps. cxviiij.	12.
Miserere mei psalmus. lvj.	72.	Quicunque vult saluus esse.	9.
Mirabilia testi. ps. cxviiij.	13.		
Magnificat anima mea.	16.	R	
		Retribue seruo. ps. cxviiij.	8.
N		S	
Nisi quia dominus ps. cxxiiij.	85.	Saluum me fac psalmus. xj.	69.
Nisi dom. ædifi. ps. cxxvj.	38.	Saluum me fac ps. lxxviiij.	66.
Noli æmulari ps. xxxvj.	29.	Sæpe expugna. ps. cxxviiij.	88.
Nonne Deo psalmus. lxj.	25.	Si vere vtique ps. lvij.	83.
Notus in Iudæa ps. lxxv.	84.	Super flumina ps. cxxxvj.	63.
Nunc dimittis serum.	17.		
O		T	
Omnes gentes psalmus. xlvj.	64.	Te decet hym. ps. lxiiij.	49.
		Te Deum laudamus.	5.
P		V	
Paratum cor meum ps. cvij.	60.	Verba mea auribus ps. v.	34.
Principes perse. ps. cxviiij.	14.	Venite exultemus ps. xciiij.	32.
Q		Voce mea ad do. ps. lxxvj.	27.
Quare fremuerunt gen. ps. ij.	69.	Voce mea psalmus. cxlj.	75.
Quam bonus Israel ps. lxxij.	54.	Vsquequo domine ps. xij.	75.
Quam dilecta psalmus. lxxxiiij.	51.	Vt quid Deus rep. ps. lxxiiij.	73.
Quemadmodum psalmus. xlj.	48.		
Qui confidunt ps. cxxiiij.	29.	He duæ orationes sunt	
Quid gloriaris ps. lj.	83.	ad libitum.	

Oratio ante inchoationem officij.

Liberator animarum mundi redemptor Iesu Christe rex æternæ & immortalis: quæso immensam clementiam tuam, vt per modulationem psalmodum, quos ego peccator indignus decantare propono: liberes animam meam a peccato: & cor meum a prauis cogitationibus, ac insidijs omnibus diabolicis auerte: libera quæso domine animam meam a seruitute peccati: repelle a me carnalem concupiscentiam: eripe me de omni impedimento sathanæ: & ministrorum eius, & inimicorum meorum visibillum, & inuisibillum, quærentium animam meam: saluator mundi Deus. Qui viuus & regnas. Per omnia

secula seculorum. Amen.

Post peractum officium. Oratio.

SVscipe clementissime Deus, precibus & meritis beatæ Mariæ semper virginis, beati Michaelis archangeli, beati Ioannis Baptistæ, sanctorum apostolorum tuorum Petri & Pauli, ac omnium electorum tuorum obsequium seruitutis meæ: & si in hoc tuo sacro officio aliquid dignum peregi, propitius respice, & quod negligenter per me actum est, vel imperfecte, clementer ignosce: & me famulum tuum N. vtinam dignum ab omni aduersitate custodi: & in tuorum semitam mandatorum dirige: vt ad gaudia paradisi peruenire valeam. Amen.

P S A L T E R I V M D A V I D

dispositum in Dies, & Horas, ordine quo
totum singulis Hebdomadis dicitur
per totum annum.

D O M I N I C A

Ad matutinum.

PAter noster, qui es in cœlis, sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum tuum. Fiat voluntas tua sicut in cœlo & in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos a malo. Amen.

Ave Maria gratia plena. Dominus tecum, Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui Iesus. Sancta Maria mater Dei, Ora pro nobis peccatoribus. Amen.

Confiteor Deo omnipotenti, beatæ Mariæ semper virgini, beato Michaeli archangelo, beato Ioanni Baptistæ, sanctis apostolis Petro & Paulo, omnibus sanctis, & **tibi pater**, quia peccaui nimis cogitatione, verbo & opere. Mea culpa, Mea culpa, Mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper virginem, beatum Michaellem archangelum, beatum Ioannem Baptistam, sanctos Apostolos Petrum & Paulum, omnes sanctos, & **te pater** orare pro me. **Absolutio.**

Misereatur **tui** omnipotens Deus, & dimissis peccatis **tuis**, perducatur **te** ad vitam æternam. **℞.** Amen. **℣.**

Indulgentiam, absolutionem & remissionem peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens & misericors dominus. **℞.** Amen.

Domine labia mea aperies. **℞.** Et os meum annuntiabit laudem tuam. **℣.** Deus in adiutorium meum intende. **℞.** Domine ad adiuuandum me festina. Gloria patri & filio. Sicut erat. Haleluiah.

Inuitatorium si ab vno, semel dicitur. Si a duobus replicatur.

Venite exultemus domino iubilemus Deo salutari nostro, præoccuperimus faciem eius in confessione & in psalmis iubilemus ei.

Quoniam Deus magnus dominus & rex magnus super omnes Deos: quoniam non repellet dominus plebem suam, quia in manu eius sunt omnes fines terræ, & altitudines montium ipse conspicit.

Quoniam ipsius est mare, & ipse fecit illud, & aridam fundauerunt manus eius: venite adoremus, & procidamus ante Deum ploremus coram domino, qui fecit nos: quia ipse est dominus deus noster, nos autem populus eius, et oues pascuæ eius.

Hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra, sicut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto: vbi tentauerunt me patres vestri: probauerunt & viderunt opera mea.

Quadraginta annis proximus fui generationi huic, & dixi, semper hi errant corde, ipsi vero non cognouerunt vias meas, quibus iuraui in ira mea: si in-

troibunt in requiem meam.

Gloria patri & filio. Sicut erat.

Repetitur inuitatorium.

Hymnus competens dicitur.

Quo finito Antiphona pronunciatur.

Psalmus primus.

BEatus vir qui non abiit in consilio impiorum, & in via peccatorum non stetit: & in cathedra pestilentiae non sedit.

Sed in lege Domini voluntas eius, & in lege eius meditabitur die ac nocte.

Et erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum: quod fructum suum dabit in tempore suo.

Et folium eius non defluet: & omnia quaecunque faciet, prosperabuntur.

Non sic impij, non sic: sed tanquam pulvis, quem projicit ventus a facie terrae.

Ideo non resurgent impij in iudicio: neque peccatores in concilio iustorum.

Quoniam nouit dominus viam iustorum: & iter impiorum peribit.

Deinde dicitur.

Gloria patri, & filio, & spiritui sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in secula seculorum. Amen.

Prædicto modo dicitur Gloria patri. &c. in fine omnium Psalmorum, & canticorum per totum annum, præterquam in triduo ante Pascha, & in officio defunctorum, & in cantico trium puerorum. psalmus. 9.

Confitebor tibi domine in toto corde meo: narrabo omnia mirabilia tua.

Lætabor et exultabo in te, psallam nomini tuo altissime.

In conuertendo inimicum meum retrorsum, infirmabuntur, & peribunt a facie tua.

Quoniam fecisti iudicium meum, & causam meam: sedisti super thronum,

qui iudicas iustitiam.

Increpasti gentes, & perijt impius: nomen eorum delesti in æternum, & in seculum seculi.

Inimici defecerunt frameæ in finem: & ciuitates eorum destruxisti.

Perijt memoria eorum cum sonitu, & dominus in æternum permanet.

Parauit in iudicio thronum suum: & ipse iudicabit orbem terræ in æquitate, iudicabit populos in iustitia.

Et factus est dominus refugium pauperi: adiutor in opportunitatibus in tribulatione.

Et sperent in te, qui nouerunt nomen tuum: quoniam non dereliquisti quærentes te domine.

Psallite domino qui habitat in Sion: annuntiate inter gentes studia eius:

Quoniam requirens sanguinem eorum recordatus est: non est oblitus clamorem pauperum.

Miserere mei domine: vide humilitatem meam de inimicis meis.

Qui exaltas me de portis mortis, vt annuntiem omnes laudationes tuas in portis filiae Sion.

Exultabo in salutari tuo: infixæ sunt gentes in interitu, quem fecerunt.

In laqueo isto, quem absconderunt, comprehensus est pes eorum.

Cognoscetur dominus iudicia faciens: in operibus manuum suarum comprehensus est peccator,

Conuertantur peccatores in infernum, omnes gentes quæ obliuiscuntur Deum.

Quoniam non in finem obliuio erit pauperis: patientia pauperum non peribit in finem.

Exurge domine, non confortetur homo: iudicentur gentes in conspectu tuo.

Constitue Domine legislatorem super eos: vt sciant gentes quoniam homines

sunt.

Vt quid domine recessisti longe, despicias in opportunitatibus in tribulatione?

Dum superbit impius, incenditur pauper: comprehenduntur in consilijs quibus cogitant.

Quoniam laudatur peccator in desiderijs animæ suæ, & iniquus benedicitur.

Exacerbavit dominum peccator, secundum multitudinem iræ suæ non quæret.

Non est deus in conspectu eius, iniquitatæ sunt viæ illius in omni tempore.

Auferuntur iudicia tua a facie eius: omnium inimicorum suorum dominabitur.

Dixit enim in corde suo. Non movebor a generatione in generationem sine malo.

Cuius maledictione os plenum est, & amaritudine, & dolo: sub lingua eius labor & dolor.

Sedet in insidijs cum diuitibus, in occultis: vt interficiat innocentem.

Oculi eius in pauperem respiciunt: insidiatur in abscondito quasi leo in spelunca sua.

Insidiatur, vt rapiat pauperem, rapere pauperem dum attrahit eum.

In laqueo suo humiliabit eum, inclinabit se, & cadet cum dominatus fuerit pauperum.

Dixit enim in corde suo, oblitus est Deus, auertit faciem suam ne videat in finem.

Exurge domine Deus, & exaltetur manus tua: ne obliuiscaris pauperum.

Propter quid irritauit impius Deum? dixit enim in corde suo: Non requirer.

Vides, quoniam tu laborem & dolorem consideras: vt tradas eos in manus tuas.

Tibi derelictus est pauper: orphano tu

eris adiutor.

Contere brachium peccatoris & maligni: quæretur peccatum illius, & non inuenietur.

Dominus regnabit in æternum, & in seculum seculi: peribitis gentes de terra illius.

Desiderium pauperum exaudiuit dominus: præparationem cordis eorum audiuit auris tua.

Iudicare pupillo & humili: vt non apponat vltra magnificare se homo super terram. **Psalmus 17.**

Diligam te domine fortitudo mea: dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus.

Deus meus adiutor meus: & sperabo in eum.

Protector meus, & cornu salutis meæ, & susceptor meus.

Laudans inuocabo dominum: & ab inimicis meis saluus ero.

Circumderunt me dolores mortis: & torrentes iniquitatis conturbauerunt me.

Dolores inferni circumderunt me: præoccupauerunt me laquei mortis.

In tribulatione mea inuocaui dominum, & ad Deum meum clamaui.

Et exaudiuit de templo sancto suo vocem meam: & clamor meus in conspectu eius introiuit in aures eius.

Commota est & contremuit terra: fundamenta montium conturbata sunt, & commota sunt, quoniam iratus est eis.

Ascendit fumus in ira eius: & ignis a facie eius exarsit: carbones succensi sunt ab eo.

Inclinavit cœlos, & descendit: & caligo sub pedibus eius.

Et ascendit super Cherubim & volauit: volauit super pennas ventorum.

Et posuit tenebras latibulum suum, in circuitu eius tabernaculum eius, tene-

brosa aqua in nubibus aeris.

Præ fulgore in conspectu eius nubes transierunt, grando, & carbones ignis.

Et intonuit de cœlo dominus, & altissimus dedit vocem suam: grando & carbones ignis.

Et misit sagittas suas, & dissipauit eos: fulgura multiplicauit, & conturbauit eos.

Et apparuerunt fontes aquarum, & reuelata sunt fundamenta orbis terrarum.

Ab increpatione tua domine, ab inspiratione spiritus iræ tuæ.

Misit de summo, & accepit me: & assumpsit me de aquis multis.

Eripuit me de inimicis meis fortissimis, & ab his qui oderunt me: quoniam confortati sunt super me.

Præuenerunt me in die afflictionis meæ: & factus est dominus protector meus.

Et eduxit me in latitudinem: saluum me fecit, quoniam voluit me.

Et retribuet mihi dominus secundum iustitiam meam: & secundum puritatem manuum mearum retribuet mihi.

Quia custodiui vias domini, nec impie gessi a Deo meo.

Quoniam omnia iudicia eius in conspectu meo: & iustitias eius non repuli a me.

Et ero immaculatus cum eo: & obseruabo me ab iniquitate mea.

Et retribuet mihi dominus secundum iustitiam meam: & secundum puritatem manuum mearum in conspectu oculorum eius.

Cum sancto sanctus eris: & cum viro innocente innocens eris.

Et cum electo electus eris: & cum peruerso peruerteris.

Quoniam tu populum humilem saluum facies: & oculos superborum humili-

abis.

Quoniam tu illuminas lucernam meam domine: Deus meus, illumina tenebras meas.

Quoniam in te eripiar a tentatione: & in Deo meo transgrediar murum.

Deus meus impolluta via eius eloquia domini igne examinata: protector est omnium sperantium in se.

Quoniam quis deus præter dominum? aut quis deus præter Deum nostrum?

Deus qui præcinxit me virtute: & posuit immaculatam viam meam.

Qui perfecit pedes meos tanquam ceruorum: & super excelsa statuens me.

Qui docet manus meas ad prælium: & posuisti vt arcum æreum brachia mea.

Et dedisti mihi protectionem salutis tuæ: & dextera tua suscepit me.

Et disciplina tua correxit me in finem: & disciplina tua ipsa me docebit.

Dilatasti gressus meos subtus me: & non sunt infirmata vestigia mea:

Persequar inimicos meos & comprehendam illos: & non conuertar donec deficiant.

Confringam illos, nec poterunt stare: cadent subtus pedes meos.

Et præcinxisti me virtute ad bellum: & supplantasti insurgentes in me subtus me.

Et inimicos meos dedisti mihi dorsum: & odientes me disperdidisti.

Clamauerunt, nec erat qui saluos faceret ad dominum, nec exaudiuit eos.

Et comminuam eos vt puluerem ante faciem venti: vt lutum platearum delebo eos.

Eripies me de contradictionibus populi: constitues me in caput gentium.

Populus quem non cognoui seruiuit mihi: in auditu auris obediuit mihi.

Filij alieni mentiti sunt mihi, filij alieni inueterati sunt, & claudicauerunt a semitis suis.

Viuit dominus, & benedictus Deus meus, & exaltetur Deus salutis meæ.

Deus qui das vindictas mihi, & subdis populos sub me, liberator meus de inimicis meis iracundis.

Et ab insurgentibus in me exaltabis me: a viro iniquo eripies me.

Propterea confitebor tibi in nationibus domine: & nomini tuo psalmum dicam.

Magnificans salutes regis eius, & faciens misericordiam Christo suo David. & semini eius vsque in seculum.

℣ Sequens hym. dicitur finitis tribus lectionibus ad matu. per totum annum præterquam in aduentu, & a dominica in septuagesima vsque ad Pascha, & etiam tunc dicitur si agatur de aliquo sancto.

℣ Canticum sanctorum Ambrosij & Augustini. Hymnus.

TE Deum laudamus: te dominum confitemur.

Te æternum patrem, omnis terra veneratur.

Tibi omnes angeli, tibi cœli, & vniuersæ potestates.

Tibi Cherubim, & Seraphim incessabili voce proclamant.

Sanctus, Sanctus, Sanctus, dominus deus sabaoth.

Pleni sunt cœli & terra, maiestatis gloriæ tuæ.

Te gloriosus Apostolorum chorus.

Te prophetarum laudabilis numerus.

Te martyrum candidatus laudat exercitus.

Te per orbem terrarum sancta confite-tur ecclesia.

Patrem immensæ maiestatis.

Venerandum tuum verum, & vnicum filium.

Sanctum quoque paraclitum spiritum.

Tu rex gloriæ Christe.

Tu patris sempiternus es filius.

Tu ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti virginis vterum.

Tu deuicto mortis aculeo, aperuisti credentibus regna cœlorum.

Tu ad dexteram Dei sedes in gloria patris.

Iudex crederis esse venturus.

Te ergo quæsumus famulis tuis subueni, quos pretioso sanguine redemisti.

Æterna fac cum sanctis tuis in gloria numerari.

Saluum fac populum tuum domine, & benedic hæreditati tuæ.

Et rege eos, & extolle illos vsque in æternum.

Per singulos dies benedicimus te.

Et laudamus nomen tuum in seculum, & in seculum seculi.

Dignare domine die isto, sine peccato nos custodire.

Miserere nostri domine, miserere nostri.

Fiat misericordia tua domine super nos, quemadmodum sperauimus in te.

In te domine speraui, non confundar in æternum.

AD LAVDES.

Deus in adiuto. Antiph. Psalmus 65.

SVbilate Deo omnis terra, psalmum dicite nomini eius: date gloriam laudi eius.

Dicite Deo, Quam terribilia sunt opera tua domine? in multitudine virtutis tuæ mentientur tibi inimici tui.

Omnis terra adoret te, & psallat tibi: psalmum dicat nomini tuo.

Venite, & videte opera Dei, terribilis in consilijs super filios hominum.

Qui conuertit mare in aridam, in flumine pertransibunt pede: ibi

lætabimur in ipso.

Qui dominatur in virtute sua in æternum, oculi eius super gentes respiciunt: qui exasperant, non exaltentur in semetipsis.

Benedicite gentes Deum nostrum: & auditam facite vocem laudis eius.

Qui posuit animam meam ad vitam: & non dedit in commotionem pedes meos.

Quoniam probasti nos Deus: igne nos examinasti, sicut examinatur argentum.

Induxisti nos in laqueum, posuisti tribulationes in dorso nostro: imposuisti homines super capita nostra.

Transiuimus per ignem & aquam: & eduxisti nos in refrigerium.

Introibo in domum tuam in holocaustis: reddam tibi vota mea, quæ distinxerunt labia mea.

Et locutum est os meum in tribulatione mea.

Holocausta medullata offeram tibi cum incenso arietum: offeram tibi boues cum hircis.

Venite, audite: & narrabo omnes qui timetis Deum, quanta fecit animæ meæ.

Ad ipsum ore meo clamaui, & exaltaui sub lingua mea.

Iniquitatem si aspexi in corde meo: non exaudiet dominus.

Propterea exaudiuit Deus: & attendit voci deprecationis meæ.

Benedictus Deus, qui non amouit orationem meam, & misericordiam suam a me. **Psalmus 95.**

Cantate domino canticum nouum: cantate domino omnis terra.

Cantate domino, & benedicite nomini eius: annuntiate de die in diem salutare eius.

Annuntiate inter gentes gloriam eius: in omnibus populis mirabilia eius.

Quoniam magnus dominus, & laudabilis nimis: terribilis est super omnes deos.

Quoniam omnes dii gentium dæmonia: dominus autem cœlos fecit.

Confessio, & pulchritudo in conspectu eius: sanctimonia & magnificentia in sanctificatione eius.

Afferte domino patriæ gentium, afferte domino gloriam & honorem: afferte domino gloriam nomini eius.

Tollite hostias, & introite in atria eius: Adorate dominum in atrio sancto eius.

Commueatur a facie eius vniuersa terra. Dicite in gentibus quia dominus regnauit.

Etenim correxit orbem terræ qui non commouebitur: iudicabit populos in æquitate.

Lætentur cœli, & exultet terra, commoueatur mare, & plenitudo eius: gaudebunt campi, & omnia quæ in eis sunt.

Tunc exultabunt omnia ligna sylvarum a facie domini: quia venit, quoniam venit iudicare terram.

Iudicabit orbem terræ in æquitate, & populos in veritate sua.

Canticum trium puerorum.

Benedicite omnia opera domini Dan. 3. domino: laudate, & superexaltate eum in secula.

Benedicite angeli domini domino, benedicite cœli domino.

Benedicite aquæ omnes, quæ super cœlos sunt domino: benedicite omnes virtutes domini domino.

Benedicite sol, & luna domino: benedicite stellæ cœli domino.

Benedicite imber, & ros domino: benedicite omnes spiritus Dei domino.

Benedicite ignis & æstus domino: benedicite fruges & æstus domino.

Benedicite rores & pruina domino:

benedicite gelu & frigus domino.

Benedicite glacies, & niues domino: benedicite noctes, & dies domino.

Benedicite lux, & tenebræ domino: benedicite fulgura, & nubes domino.

Benedicat terra dominum: laudet, & superexaltet eum in secula.

Benedicite montes, & colles domino: benedicite vniuersa germinantia in terra domino.

Benedicite fontes domino: benedicite maria, & flumina domino.

Benedicite cete, & omnia quæ mouentur in aquis domino: benedicite omnes volucres cœli domino.

Benedicite omnes bestię & pecora domino: benedicite filij hominum domino.

Benedicat Israel dominum: laudet, & superexaltet eum in secula.

Benedicite sacerdotes domini domino: benedicite serui domini domino.

Benedicite spiritus, & animæ iustorum domino: benedicite sancti & humiles corde domino.

Benedicite Anania, Azaria, Misael domino, laudate, & superexaltate eum in secula.

Benedicamus patrem, & filium cum sancto spiritu: laudemus & superexaltamus eum in secula.

Benedictus es domine in firmamento cœli: & laudabilis & gloriosus, & superexaltatus in secula. Amen.

☩ **Canticum Zacharię prophetę.**

Et dicitur quotidie ad laudes.

Benedictus dominus deus Israel: quia visitauit, & fecit redemptionem plebis suę.

Et erexit cornu salutis nobis, in domo Dauid pueri sui.

Sicut locutus est per os sanctorum: qui a seculo sunt prophetarum eius.

Salutem ex inimicis nostris, & de manu

omnium, qui oderunt nos.

Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris: & memorari testamenti sui sancti.

Iusiurandum, quod iurauit ad Abraham patrem nostrum, daturum se nobis.

Vt sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati: seruiamus illi.

In sanctitate & iustitia coram ipso, omnibus diebus nostris.

Et tu puer, propheta altissimi vocaberis: præbis enim ante faciem domini parare vias eius.

Ad dandam scientiam salutis plebi eius, in remissionem peccatorum eorum.

Per viscera misericordię Dei nostri, in quibus visitauit nos oriens ex alto.

Illuminare his, qui in tenebris & in vmbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

Antiphona & Oratio & Sub tuum præsidium. vt in. j. dominica aduentu.

AD PRIMAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium meum. **Hym.**

Am lucis orto sydere: Deum precemur supplices: Vt in diurnis actibus: Nos seruet a nocentibus.

Linguam refrenans temperet, Ne litis horror insonet: Visum fouendo contegat, Ne vanitates hauriat.

Sint pura cordis intima, Absistat & vecordia: Carnis terat superbiam Potus cibique parcatas.

Vt cum dies abscesserit, Noctemque sors reduxerit: Mundi per abstinentiam, Ipsi canamus gloriam.

Deo patri sit gloria, Eiusque soli filio, cum spiritu paracleto, Et nunc & in perpetuum. Amen.

Antiphona. Vtinam. **Psalmus. 53.**

DEus in nomine tuo saluum me fac,
& in virtute tua iudica me.

Deus exaudi orationem meam: auribus
percepe verba oris mei.

Quoniam alieni insurrexerunt aduer-
sum me, & fortes quæsierunt animam
meam: & non proposuerunt Deum ante
conspectum suum.

Ecce enim deus adiuuat me: & domi-
nus susceptor est animæ meæ.

Auerte mala inimicis meis: & in veri-
tate tua disperse illos.

Voluntarie sacrificabo tibi, & con-
fitebor nomini tuo domine quoniam
bonum est.

Quoniam ex omni tribulatione eripuisti
me: & super inimicos meos despexit
oculus meus. **Psalmus. 118.**

BEati immaculati in via, qui ambu-
lant in lege domini.

Beati qui scrutantur testimonia eius: in
toto corde exquirunt eum.

Non enim qui operantur iniquitatem, in
viis eius ambulauerunt.

Tu mandasti mandata tua, custodiri
nimis.

Vtinam dirigantur viæ meæ, ad custo-
diendas iustificationes tuas.

Tunc non confundar: cum perspexero
in omnibus mandatis tuis.

Confitebor tibi in directione cordis: in
eo quod didici iudicia iustitiæ tuæ.

Iustificationes tuas custodiam: non me
derelinquas vsquequaque.

In quo corrigit adolescentior viam
suam? in custodiendo sermones tuos.

In toto corde meo exquisiui te: ne re-
pellas me a mandatis tuis.

In corde meo abscondi eloquia tua: vt
non peccem tibi.

Benedictus es domine: doce me iustifi-
cationes tuas.

In labijs meis pronuntiaui omnia iudi-
cia oris tui.

In via testimoniorum tuorum delecta-
tus sum, sicut in pñnibus diuitijs.

In mandatis tuis exercebor: & consid-
erabo vias tuas.

In iustificationibus tuis meditabor: non
obliuiscar sermones tuos.

Ex psalmo. 118.

Retribue seruo tuo, viuifica me: &
custodiam sermones tuos.

Reuela oculos meos: & considerabo
mirabilia de lege tua.

Incola ego sum in terra: non abscondas
a me mandata tua.

Concupiuit anima mea desiderare ius-
tificationes tuas, in omni tempore.

Increpasti superbos: maledicti, qui de-
clinant a mandatis tuis.

Aufer a me opprobrium & contemp-
tum: quia testimonia tua exquisiui.

Etenim sederunt principes, & aduer-
sum me loquebantur: seruus autem
tuus exercebatur in iustificationibus
tuis.

Nam & testimonia tua meditatio mea
est: & consilium meum iustificationes
tuæ.

Adhæsit pauimento anima mea:
viuifica me secundum verbum tuum.

Vias meas enuntiaui, & exaudisti me:
doce me iustificationes tuas.

Viam iustificationum tuarum instrue
me: & exercebor in mirabilibus tuis.

Dormitauit anima mea præ tædio: con-
firma me in verbis tuis.

Viam iniquitatis amoue a me: & de
lege tua miserere mei.

Viam veritatis elegi: iudicia tua non
sum oblitus.

Adhæsi testimonijs tuis domine: noli
me confundere.

Viam mandatorum tuorum cucurri,
cum dilatasti cor meum.

Symbolum Athanasij Episcopi.

Q Vicunque vult saluus esse: ante omnia opus est, vt teneat catholicam fidem.

Quam nisi quisque integram inuiolatanque seruauerit, absque dubio in æternum peribit.

Fides autem catholica hæc est: vt vnum Deum in Trinitate, & Trinitatem in vnitatem veneremur.

Neque confundentes personas, neque substantiam separantes.

Alia est enim persona Patris, alia filij, alia Spiritus sancti:

Sed Patris, & filij, & Spiritus sancti vna est diuinitas, æqualis gloria, coæterna maiestas.

Qualis Pater, talis Filius, talis Spiritus sanctus.

Increatus Pater, increatus Filius, increatus Spiritus sanctus.

Immensus Pater, immensus Filius, immensus Spiritus sanctus.

Æternus Pater, æternus Filius, æternus Spiritus sanctus.

Et tamen non tres æterni: sed vnus æternus.

Sicut non tres increati, nec tres immensi, sed vnus increatus, & vnus immensus.

Similiter omnipotens Pater, omnipotens Filius, omnipotens Spiritus sanctus.

Et tamen non tres omnipotentes: sed vnus omnipotens.

Ita Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus.

Vt tamen non tres dii, sed vnus est deus.

Ita dominus Pater, dominus Filius, dominus Spiritus sanctus.

Et tamen non tres domini: sed vnus est dominus.

Quia sicut singillatim vnamquamque

personam, Deum, ac dominum confiteri Christiana veritate compellimur: ita tres Deos, aut dominos dicere, catholica religione prohibemur.

Pater a nullo est factus, nec creatus, nec genitus.

Filius a Patre solo est, non factus, nec creatus, sed genitus.

Spiritus sanctus a Patre & Filio: non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens.

Vnus ergo Pater, non tres patres, vnus filius, non tres filij: vnus Spiritus sanctus, non tres spiritus sancti.

Et in hac Trinitate nihil prius aut posterius, nihil maius aut minus: sed totæ tres personæ coæternæ sibi sunt & coæquales.

Ita vt per omnia, sicut iam supradictum est, & vnitatem in Trinitate, & Trinitas in vnitatem veneranda sit.

Qui vult ergo saluus esse, ita de Trinitate sentiat.

Sed necessarium est ad æternam salutem: vt incarnationem quoque domini nostri Iesu Christi fideliter credat.

Est ergo fides recta, vt credamus & confiteamur, quia dominus noster Iesus Christus Dei filius, Deus, & homo est.

Deus est ex substantia patris ante secula genitus: & homo est ex substantia matris in seculo natus.

Perfectus Deus, perfectus homo ex anima rationali, & humana carne subsistens.

Æqualis Patri secundum diuinitatem: minor Patre secundum humanitatem.

Qui licet Deus sit, & homo: non duo tamen, sed vnus est Christus.

Vnus autem non conuersione diuinitatis in carnem: sed assumptione humanitatis in Deum.

Vnus omnino non confusione substan-

tiæ, sed vnitate personæ.

Nam sicut anima rationalis & caro vnus est homo: ita deus & homo vnus est Christus.

Qui passus est pro salute nostra, descendit ad inferos: tertia die resurrexit a mortuis.

Ascendit ad cœlos, sedet ad dexteram Dei patris omnipotentis: inde venturus est iudicare viuos, & mortuos.

Ad cuius aduentum omnes homines resurgere habent cum corporibus suis: & redditori sunt de factis proprijs rationem.

Et qui bona egerunt ibunt in vitam æternam: qui vero mala, in ignem æternum.

Hæc est fides catholica, quam nisi quisque fideliter, firmiterque crediderit, saluus esse non poterit.

Gloria patri. Sicut erat. *Ant.* Vtinam dirigantur viæ meæ, ad custodiendas iustificationes tuas. *Ÿ.* Domine exaudi orationem meam. *℞.* Et clamor meus ad te veniat. *Oremus.*

Domine deus omnipotens qui ad principium huius diei nos peruenire fecisti: tua nos hodie salua virtute: vt in hac die ad nullum declinemus peccatum: sed semper ad tuam iustitiam faciendam, nostra procedant eloquia, dirigantur cogitationes & opera. Per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, qui tecum viuut et regnat in vnitate spiritus sancti deus: per omnia secula seculorum. *℞.* Amen. Benedicamus domino. Fidelium.

Vide num de sancto sit facienda commemoratio.

Pretiosa in conspectu domini. *℞.* Mors sanctorum eius. *Oratio.*

Sancta Maria & omnes sancti intercedant pro nobis ad dominum: vt nos mereamur ab eo adiuuari & salu-

ari, qui viuut & regnat in secula seculorum. *℞.* Amen. *Ÿ.* Dies & actus nostros in sua pace disponat dominus omnipotens. *℞.* Amen.

℥ Prædictum symbolum dicitur ad primam dominicis diebus per totum annum, siue fiat officium de dominica, siue de aliquo festo aut octaua in ea incidenti.

AD TERTIAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium meum. *Hym.*

MVnc sancte nobis spiritus Vnum patri cum filio, Dignare promptus ingeri, Nostro refusus pectori.

Os, lingua, mens, sensus, vigor Confessionem personent Flammescat igne charitas Accendat ardor priximos.

Præsta pater pijssime Patrique compar vnice Cum spiritu paraclito Regnans per omne seculum. Amen.

Antiphona. Da mihi. *Psalmus.* 118.

LEgem pone mihi domine viam iustificationum tuarum: & exquiram eam semper.

Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam: & custodiam illam in toto corde meo.

Seduc me in semitam mandatorum tuorum: quia ipsam volui.

Inclina cor meum in testimonia tua, & non in auaritiam.

Auerte oculos meos ne videant vanitatem: in via tua viuifica me.

Statue seruo tuo eloquium tuum, in timore tuo.

Amputa opprobrium meum quod suspicatus sum: quia iudicia tua iucunda.

Ecce concupiui mandata tua: in æquitate tua viuifica me.

Et veniat super me misericordia tua domine, salutare tuum secundum eloquium tuum.

Et respondebo exprobrantibus mihi verbum, quia speravi in sermonibus tuis.

Et ne auferas de ore meo verbum veritatis vsquequaque: quia in iudicijs tuis supersperavi.

Et custodiam legem tuam semper: in seculum & in seculum seculi.

Et ambulabam in latitudine: quia mandata tua exquisiui.

Et loquebar in testimonijs tuis in conspectu regum: & non confundebar.

Et meditabar in mandatis tuis: quæ dilexi.

Et leuavi manus meas ad mandata tua, quæ dilexi: & exercebar in iustificationibus tuis. **Psalmus. 118.**

Memor esto verbi tui seruo tuo, in quo mihi spem dedisti.

Hæc me consolata est in humilitate mea, quia eloquium tuum viuificauit me.

Superbi inique agebant vsquequaque: a lege autem tua non declinaui.

Memor fui iudiciorum tuorum a seculo domine: & consolatus sum.

Defectio tenuit me pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam.

Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ, in loco peregrinationis meæ.

Memor fui nocte nominis tui domine: & custodiui legem tuam.

Hæc facta est mihi: quia iustificationes tuas exquisiui.

Portio mea domine: dixi custodire legem tuam.

Deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo: miserere mei secundum eloquium tuum.

Cogitavi vias meas: & conuerti pedes meos in testimonia tua.

Paratus sum & non sum turbatus: vt custodiam mandata tua.

Funes peccatorum circumplexi sunt me:

& legem tuam non sum oblitus.

Media nocte surgebam ad confitendum tibi: super iudicia iustificationis tuæ.

Particeps ego sum omnium timentium te: & custodientium mandata tua.

Misericordia tua domine plena est terra: iustificationes tuas doce me.

Ex psalmo 118.

Bonitatem fecisti cum seruo tuo domine secundum verbum tuum.

Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me: quia mandatis tuis credidi.

Priusquam humiliarer ego deliqui: propterea eloquium tuum custodiui.

Bonus es tu: & in bonitate tua doce me iustificationes tuas.

Multiplicata est super me iniquitas superborum: ego autem in toto corde meo scrutabor mandata tua.

Coagulatum est sicut lac cor eorum: ego vero legem tuam meditatus sum.

Bonum mihi, quia humiliasti me: vt discam iustificationes tuas.

Bonum mihi lex oris tui super millia auri & argenti.

Manus tuæ fecerunt me & plasmauerunt me: da mihi intellectum vt discam mandata tua.

Qui timent te videbunt me, & lætabuntur: quia in verba tua supersperavi.

Cognoui domine, quia æquitas iudicia tua: & in veritate tua humiliasti me.

Fiat misericordia tua, vt consoletur me: secundum eloquium tuum seruo tuo.

Veniant mihi miserationes tuæ, & viuam: quia lex tua meditatio mea est.

Confundantur superbi, quia iniuste iniquitatem fecerunt in me: ego autem exercebor in mandatis tuis.

Conuertantur mihi timentes te: & qui nouerunt testimonia tua.

Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, vt non confundar.

Antiphona. Da mihi intellectum, &

scrutabor legem tuam. **Oratio.**

AD SEXTAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium meum. **Hym.**

Ector potens verax Deus, Qui temperas rerum vices: Splendore mane instruis, Et ignibus meridiem

Extingue flammās litium, Aufer calorem noxium, Confer salutem corporum, Veramque pacem cordium.

Præsta, Pater pijssime, Patrique compar vnice, cum spiritu paracleto, Regnans per omne seculum. Amen.

Antiphona. Tuus sum. **Psalmus. 118.**

Defecit in salutare tuum anima mea: & in verbum tuum super-sperauī.

Defecerunt oculi mei in eloquium tuum: dicentes, quando consolaberis me?

Quia factus sum sicut vter in pruina: iustificationes tuas non sum oblitus.

Quot sunt dies serui tui, quando facies de persequentibus me iudicium?

Narrauerunt mihi iniqui fabulationes: sed non vt lex tua.

Omnia mandata tua veritas: inique persequuti sunt me, adiua me.

Paulominus consummauerunt me in terra: ego autem non dereliqui mandata tua.

Secundum misericordiam tuam viuifica me: & custodiam testimonia oris tui.

In æternum domine, verbum tuum permanet in cœlo.

In generationem & generationem veritas tua: fundasti terram, & permanet.

Ordinatione tua perseuerat dies: quoniam omnia seruiunt tibi.

Nisi quod lex tua meditatio mea est: tunc forte perijssem in humilitate mea.

In æternum non obliuiscar iustificationes tuas: quia in ipsis viuificasti me.

Tuus sum ego saluum me fac: quoniam

iustificationes tuas exquisiui.

Me expectauerunt peccatores vt perderent me: testimonia tua intellexi.

Omnis consummationis vidi finem: latum mandatum tuum nimis.

Psalmus. 118.

Quomodo dilexi legem tuam domine? tota die meditatio mea est.

Super inimocos meos prudentem me fecisti mandato tuo: quia in æternum mihi est.

Super omnes docentes me intellexi: quia testimonia tua meditatio mea est.

Super senes intellexi: quia mandata tua quæsiui.

Ab omni via mala prohibui pedes meos: vt custodiam verba tua.

A iudicijs tuis non declinaui: quia tu legem posuisti mihi.

Quam dulcia faucibus meis eloquia tua: super mel ori meo.

A mandatis tuis intellexi: propterea odiui omnem viam iniquitatis.

Lucerna pedibus meis verbum tuum: & lumen semitis meis.

Iuravi & statui: custodire iudicia iustitiæ tuæ.

Humiliatus sum vsquequaque domine: viuifica me secundum verbum tuum.

Voluntaria oris mei beneplacita fac domine: & iudicia tua doce me.

Anima mea in manibus meis semper: & legem tuam non sum oblitus.

Posuerunt peccatores laqueum mihi: & de mandatis tuis non erraui.

Hæreditate acquisiui testimonia tua in æternum: quia exultatio cordis mei sunt.

Inclinaui cor meum, ad faciendas iustificationes tuas in æternum: propter retributionem. **Psalmus. 118.**

Iniquos odio habui, & legem tuam dilexi.

Adiutor & susceptor meus es tu: & in verbum tuum supersperaui.

Declinate a me maligni: & scrutabor mandata Dei mei.

Suscipe me secundum eloquium tuum, & viuam: & non confundas me ab expectatione mea.

Adiuua me & saluus ero: & meditabor in iustificationibus tuis semper.

Spreuisti omnes discedentes a iudicijs tuis: quia iniusta cogitatio eorum.

Præuaricantes reputaui omnes peccatores terræ: ideo dilexi testimonia tua.

Confige timore tuo carnes meas: a iudicijs enim tuis timui.

Feci iudicium & iustitiam: non tradas me calumniantibus me.

Suscipe seruum tuum in bonum: non calumnientur me superbi.

Oculi mei defecerunt in salutare tuum: & in eloquium iustitiæ tuæ.

Fac cum seruo tuo secundum misericordiam tuam: & iustificationes tuas doce me.

Seruus tuus sum ego: da mihi intellectum, vt sciam testimonia tua.

Tempus faciendi domine: dissipauerunt legem tuam.

Ideo dilexi mandata tua: super aurum & topazion.

Propterea ad omnia mandata tua dirigebar: omnem viam iniquam odio habui. **Antiphona.** Tuus sum ego, saluum me fac. **Oratio.**

AD NONAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium meum. **Hym.**

Deus tenax vigor, Immotus in te permanens, Lucis diurnæ tempora, Successibus determinans.

Largire clarum vespere, Quo vita nusquam decadat, Sed præmium mortis sacræ, Perennis instet gloria.

Præsta pater pijssime, Patrique compar vnice, Cum spiritu paraclete, Regnans per omne seculum. Amen.

Antiphona. Declaratio. **Psalmus. 118.**

Mirabilia testimonia tua: ideo scrutata est ea anima mea.

Declaratio sermonum tuorum illuminat: & intellectum dat paruulis.

Os meum aperui & attraxi spiritum: quia mandata tua desiderabam.

Aspice in me, & miserere mei: secundum iudicium diligentium nomen tuum.

Gressus meos dirige secundum eloquium tuum: & non dominetur mei omnis iniustitia.

Redime me a calumnijs hominum, vt custodiam mandata tua.

Faciem tuam illumina super seruum tuum: & doce me iustificationes tuas.

Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt legem tuam.

Iustus es domine: & rectum iudicium tuum.

Mandasti iustitiam testimonia tua: & veritatem tuam nimis.

Tabescere me fecit zelus meus: quia obliiti sunt verba tua inimici mei.

Ignitum eloquium tuum vehementer: & seruus tuus dilexit illud.

Adolescentulus sum ego & contemptus: iustificationes tuas non sum oblitus.

Iustitia tua iustitia in æternum: & lex tua veritas.

Tribulatio & angustia inuenerunt me: mandata tua meditatio mea est.

Æquitas testimonia tua in æternum: intellectum da mihi, & viuam.

Psalmus. 118.

CLamaui in toto corde meo exaudi me domine: iustificationes tuas requiram.

Clamaui ad te, saluum me fac: vt custodiam mandata tua.

Præueni in maturitate, & clamaui: quia in verba tua supersperaui.

Præuenerunt oculi mei ad te diluculo: vt meditarer eloquia tua.

Vocem meam audi secundum misericordiam tuam domine: & secundum iudicium tuum viuifica me.

Appropinquauerunt persequentes me iniquitati: a lege autem tua longe facti sunt.

Prope es tu domine, & omnes viæ tuæ veritas.

Initio cognoui de testimonijs tuis: quia in æternum fundasti ea.

Vide humilitatem meam, & eripe me: quia legem tuam non sum oblitus.

Iudica iudicium meum & redime me: propter eloquium tuum viuifica me.

Longe a peccatoribus salus: quia iustificationes tuas non exquisierunt.

Misericordiæ tuæ multæ domine: secundum iudicium tuum viuifica me.

Multi qui persequuntur me, & tribulant me, a testimonijs tuis non declinaui.

Vidi præuaricantes, & tabescebam: quia eloquia tua non custodierunt.

Vide quoniam mandata tua dilexi domine: in misericordia tua viuifica me.

Principium verborum tuorum veritas: in æternum omnia iudicia iustitiæ tuæ.

Psalmus. 118.

P Rincipes persequuti sunt me gratis: & a verbis tuis formidauit cor meum.

Lætabor ego super eloquia tua: sicut qui inuenit spolia multa.

Iniquitatem odio habui, & abominatus sum: legem autem tuam dilexi.

Septies in die laudem dixi tibi, super iudicia iustitiæ tuæ.

Pax multa diligentibus legem tuam: & non est illis scandalum.

Expectabam salutare tuum domine: &

mandata tua dilexi.

Custodiuit anima mea testimonia tua: & dilexit ea vehementer.

Seruauit mandata tua & testimonia tua: quia omnes viæ meæ in conspectu tuo.

Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo domine: iuxta eloquium tuum da mihi intellectum.

Intret postulatio mea in conspectu tuo, secundum eloquium tuum eripe me.

Eructabunt labia mea hymnum, cum docueris me iustificationes tuas.

Pronuntiabit lingua mea eloquium tuum, quia omnia mandata tua æquitas.

Fiat manus tua, vt saluet me: quoniam mandata tua elegi.

Concupiui salutare tuum domine: & lex tua meditatio mea est.

Viuit anima mea & laudabit te: & iudicia tua adiuuabunt me.

Erraui sicut ouis, quæ perijt: quære seruum tuum, quia mandata tua non sum oblitus.

Antiphona. Declaratio sermonum tuorum illuminat. **Oratio.**

AD VESPERAS.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiu.

Hym. antiphona. Psalmus. 109.

Dixit dominus domino meo: sede a dextris meis.

Donec ponam inimicos tuos: scabellum pedum tuorum.

Virgam virtutis tuæ emittet dominus ex Sion: dominare in medio inimicorum tuorum.

Tecum principium in die virtutis tuæ in splendoribus sanctorum: ex vtero ante luciferum genui te.

Iurauit dominus, & non pœnitebit eum: tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.

Dominus a dextris tuis: confregit in die iræ suæ reges.

Iudicabit in nationibus, implebit ruinas: conquassabit capita in terra multorum.

De torrente in via bibet: propterea exaltabit caput. **Psalmus. 110.**

Confitebor tibi domine in toto corde meo: in concilio iustorum, & congregatione.

Magna opera domini: exquisita in omnes voluntates eius.

Confessio & magnificentia opus eius: et iustitia eius manet in seculum seculi.

Memoriam fecit mirabilium suorum, misericors & miserator dominus: escam dedit timentibus se.

Memor erit in seculum testamenti sui: virtutem operum suorum annuntiabit populo suo:

Vt det illis hæreditatem gentium: opera manuum eius veritas, & iudicium.

Fidelia omnia mandata eius: confirmata in seculum seculi: facta in veritate & æquitate.

Redemptionem misit populo suo: mandauit in æternum testamentum suum.

Sanctum & terribile nomen eius: initium sapientiæ timor Domini.

Intellectus bonus omnibus facientibus eum: laudatio eius manet in seculum seculi. **Psalmus. 113.**

IN exitu Israel de ægypto, domus Iacob de populo barbaro.

Facta est Iudæa sanctificatio eius: Israel potestas eius.

Mare vidit & fugit: Iordanis conuersus est retrorsum.

Montes exultauerunt vt arietes: & colles sicut agni ouium.

Quid est tibi mare quod fugisti? & tu Iordanis quia conuersus es retrorsum?

Montes exultastis sicut arietes: & colles sicut agni ouium.

A facie domini mota est terra, a facie

Dei Iacob.

Qui conuertit petram in stagna aquarum: & rupem in fontes aquarum.

Non nobis domine, non nobis: sed nomini tuo da gloriam.

Super misericordia tua & veritate tua: nequando dicant gentes, vbi est deus eorum?

Deus autem noster in cœlo: omnia quæcunque voluit fecit.

Simulacra gentium argentum & aurum: opera manuum hominum.

Os habent & non loquentur: oculos habent & non videbunt.

Aures habent, & non audient: nares habent, & non odorabunt.

Manus habent & non palpabunt, pedes habent & non ambulabunt: non clamabunt in gutture suo.

Similes illis fiant qui faciunt ea: & omnes qui confidunt in eis.

Domus Israel sperauit in domino: adiutor eorum & protector eorum est.

Domus Aaron sperauit in domino: adiutor eorum & protector eorum est.

Qui timent dominum sperauerunt in domino: adiutor eorum & protector eorum est.

Dominus memor fuit nostri: & benedixit nobis:

Benedixit domui Israel, benedixit domui Aaron.

Benedixit omnibus qui timent dominum: pusillis cum maioribus.

Adiciat dominus super vos: super vos & super filios vestros.

Benedicti vos a domino: qui fecit cœlum, & terram.

Cœlum cœli domino: terram autem dedit filiis hominum.

Non mortui laudabunt te domine: neque omnes qui descendunt in infernum.

Sed nos qui viuimus benedicimus domino: ex hoc nunc & vsque in seculum.

Canticum beatæ virgi. Mariæ & dicitur quotidie ad vesper.

Lu. **M**agnificat anima mea dominum.

1. **E**t exultauit spiritus meus in Deo salutari meo.

Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

Quia fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius.

Et misericordia eius a progenie in progenies: timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui.

Deposuit potentes de sede: & exaltauit humiles.

Esurientes impleuit bonis: & diuites dimisit inanes.

Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiæ suæ.

Sicut locutus est ad patres nostros, Abraham: & semini eius in secula.

Antiphona & Oratio. & Sub teem præsi. *vt in. j. dominica adue.*

AD COMPLETORIUM.

Pater noster. Ave maria. Conuerte nos deus saluatoris noster. *℞.* Et auerte iram tuam a nobis. *℣.* Deus in adiutorium. *Hym.*

SE lucis ante terminum, Rerum creator poscimus: Vt solita clementia, Sis præsul & custodiam.

Procul recedant somnia, Et noctium phantasmata: Hostemque nostrum comprime, Ne polluantur corpora.

Præsta pater omnipotens, per Iesum Christum dominum: Qui tecum in perpetuum, Regnat cum sancto spiritu. Amen.

Antiphona. Salua nos. *Psalmus. 4.*

CVM inuocarem exaudiuit me Deus iustitiæ meæ, in tribulatione dilatasti mihi.

Miserere mei: & exaudi orationem meam.

Filij hominum, vsquequo graui corde? vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium?

Scitote quoniam mirificauit dominus sanctum suum: dominus exaudiet me, cum clamauero ad eum.

Irascimini, & nolite peccare: quæ dicitis in cordibus vestris, & in cubilibus vestris compungimini.

Sacrificate sacrificium iustitiæ, & sperate in domino: multi dicunt: Quis ostendit nobis bona?

Signatum est super nos lumen vultus tui domine: dedisti lætitiā in corde meo.

A fructu frumenti, vini, & olei sui multiplicati sunt.

In pace in idipsum: dormiam & requiescam.

Quoniam tu domine singulariter in spe, constituisti me. *Psalmus. 30.*

IN te domine speraui non confundar in æternum: in iustitia tua libera me.

Inclina ad me aurem tuam: accelera vt eruas me.

Esto mihi in Deum protectorem, & in domum refugij: vt saluum me facias.

Quoniam fortitudo mea & refugium meum es tu: & propter nomen tuum deduces me & enutries me.

Educes me de laqueo hoc quem absconderunt mihi: quoniam tu es protector meus.

In manus tuas commendo spiritum meum: redemisti me domine deus veritatis. *Psalmus. 90.*

Qui habitat in adiutorio altissimi: in protectione Dei cœli commorabitur.

Dicet domino, susceptor meus es tu: & refugium meum, deus meus sperabo in eum.

Quoniam ipse liberauit me de laqueo venantium: & a verbo aspero.

Scapulis suis obumbrabit tibi: & sub pennis eius sperabis.

Scuto circumdabit te veritas eius: non timebis a timore nocturno,

A sagitta volante in die: a negotio perambulante in tenebris: ab incursu, & dæmonio meridiano.

Cadent a latere tuo mille, & decem milia a dextris tuis: ad te autem non appropinquabit.

Veruntamen oculis tuis considerabis: & retributionem peccatorum videbis.

Quoniam tu es domine spes mea: altissimum posuisti refugium tuum.

Non accedet ad te malum: & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.

Quoniam angelis suis mandauit de te: vt custodiant te in omnibus vijs tuis.

In manibus portabunt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

Super aspidem & basiliscum ambulabis: & conculcabis leonem & draconem.

Quoniam in me sperauit liberabo eum: protegam eum, quoniam cognouit nomen meum.

Clamabit ad me, & ego exaudiam eum, cum ipso sum in tribulatione: eripiam eum & glorificabo eum.

Longitudine dierum replebo eum & ostendam illi salutare meum.

Canticum Simeonis prophetæ & dicit quotidie ad completorium.

Nunc dimittis seruum tuum domine: secundum verbum tuum in pace.

Quia viderunt oculi mei salutare tuum.

Quod parasti ante faciem omnium populorum.

Lumen ad reuelationem gentium: & gloriam plebis tuæ Israel.

Antiphona. Salua nos domine vigilantes, custodi nos dormientes, vt vigilemus cum Christo, & requiescamus in pace. **℣.** Domine exaudi. **℟.** Et clamor. Oremus.

Visita quæsumus domine habitationem istam: & omnes insidias inimici ab ea longe repelle: angeli tui sancti habitent in ea: qui nos in pace custodiant, & benedictio tua sit super nos semper. Per dominum. **Benedicamus do. Fidelium animæ. Salue regina. Loco suo.**

FERIA SECVNDA.

ad matutinum.

Pater noster. Ave ma. Confiteor. Misereator. Indulgen. Domine labia. Deus in adiuto. **Inuita.** Venite exul. **Inuita. Hymnus. Antiphona. Psalmus. 30.**

IN te domine speraui: non confundar in æternum: in iustitia tua libera me.

Inclina ad me aurem tuam accelera vt eruas me.

Esto mihi in Deum protectorem, & in domum refugij: vt saluum me facias.

Quoniam fortitudo mea, & refugium meum es tu: & propter nomen tuum deduces me, & enutries me.

Educes me de laqueo hoc, quem absconderunt mihi: quoniam tu es protector meus.

In manus tuas commendo spiritum meum: redemisti me domine deus veritatis.

Odisti obseruantes vanitates superuacue.

Ego autem in domino speraui: exultabo, & lætabor in misericordia tua.

Quoniam respexisti humilitatem

meam, saluasti de necessitatibus animam meam.

Nec conclusisti me in manibus inimici: statuisti in loco spatioso pedes meos.

Miserere mei domine, quoniam tribulor: conturbatus est in ira oculus meus, anima mea, & venter meus:

Quoniam defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus.

Infirmata est in paupertate virtus mea, & ossa mea conturbata sunt.

Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium vicinis meis valde, & timor notis meis.

Qui videbant me foras fugerunt a me: obliuioni datus sum tanquam mortuus a corde.

Factus sum tanquam vas perditum: quoniam audiui vituperationem multorum commorantium in circuitu.

In eo dum conuenirent simul aduersum me, accipere animam meam consiliati sunt.

Ego autem in te speraui domine. dixi, Deus meus es tu, in manibus tuis sortes meæ.

Eripe me de manu inimicorum meorum, & a persequentibus me.

Illustra faciem tuam super seruum tuum, saluum me fac in misericordia tua domine, non confundar, quoniam inuocaui te.

Erubescant impij, & deducantur in infernum: muta fiant labia dolosa.

Quæ loquuntur aduersus iustum iniquitatem, in superbia & in abusione.

Quam magna multitudo dulcedinis tuæ domine, quam abscondisti timentibus te?

Perfecisti eis qui sperant in te, in conspectu filiorum hominum.

Abscondes eos in abscondito faciei tuæ, a conturbatione hominum.

Proteges eos in tabernaculo tuo, a contradictione linguarum.

Benedictus dominus: quoniam mirificauit misericordiam suam mihi in ciuitate munita.

Ego autem dixi in excessu mentis meæ, Proiectus sum a facie oculorum tuorum.

Ideo exaudisti vocem orationis meæ, dum clamarem ad te.

Diligite dominum omnes sancti eius, quoniam veritatem requirit dominus, & retribuet abundanter facientibus superbiam.

Viriliter agite, & confortetur cor vestrum omnes, qui speratis in domino.

Psalmus. 34.

Iudica domine nocentes me: expugna impugnant me.

Apprehende arma & scutum: & exurge in adiutorium mihi.

Effunde frameam, & conclude aduersus eos qui persequuntur me: dic animæ meæ, Salus tua ego sum.

Confundantur, & reuereantur quærentes animam meam.

Auertantur retrorsum, & confundantur cogitantes mihi mala.

Fiant tanquam pulvis ante faciem venti, & angelus domini coarctans eos.

Fiat via illorum tenebræ & lubricum: & angelus domini persequens eos.

Quoniam gratis absconderunt mihi interitum laquei sui: superuacue exprobrauerunt animam meam.

Veniat illi laqueus quem ignorat, & captio quam abscondit apprehendat eum: & in laqueum cadat in ipsum.

Anima autem mea exultabit in domino: & delectabitur super salutari suo.

Omnia ossa mea dicent, domine, quis similis tibi?

Eripiens inopem de manu fortiorum eius, egenum & pauperem a diripien-

tibus eum.

Surgentes testes iniqui, quæ ignorabam, interrogabant me.

Retribuebant mihi mala pro bonis, sterilitatem animæ meæ.

Ego autem cum mihi molesti essent, induebar cilicio.

Humiliabam in ieiunio animam meam: & oratio mea in sinu meo conuertetur.

Quasi proximum, & quasi fratrem nostrum, sic complacebam: quasi lugens, & contristatus, sic humiliabar.

Et aduersum me lætati sunt & conuenerunt: congregata sunt super me flagella, & ignoraui.

Dissipati sunt, nec compuncti, tentauerunt me, subsannauerunt me subsannatione: frenduerunt super me dentibus suis.

Domine quando respicies? restitue animam meam a malignitate eorum, a leonibus vnica meam.

Confitebor tibi in ecclesia magna, in populo graui laudabo te.

Non supergaudeant mihi qui aduersantur mihi inique, qui oderunt me gratis, & annuunt oculis.

Quoniam mihi quidem pacifice loquebantur: & in iracundia terræ loquentes, dolos cogitabant.

Et dilatauerunt super me os suum, dixerunt, euge, euge, viderunt oculi nostri.

Vidisti, domine, ne sileas, domine ne discedas a me.

Exurge, & intende iudicio meo: Deus meus, & dominus meus in causam meam.

Iudica me secundum iustitiam tuam domine deus meus: & non supergaudeant mihi.

Non dicant in cordibus suis, euge, euge, animæ nostræ: nec dicant, Deuo-

raimus eum.

Erubescant, & reuereantur simul qui gratulantur malis meis.

Induantur confusione & reuerentia, qui magna loquuntur super me.

Exultent, & lætentur qui volunt iustitiam meam: & dicant semper, Magnificetur dominus, qui volunt pacem serui eius.

Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam, tota die laudem tuam.

Psalmus. 104.

Confitemini domino, & inuocate nomen eius: annuntiate inter gentes opera eius.

Cantate ei, & psallite ei: narrate omnia mirabilia eius.

Laudamini in nomine sancto eius: lætentur cor quærentium dominum.

Quærite dominum, & confirmamini: quærite faciem eius semper.

Mementote mirabilium eius quæ fecit: prodigia eius, & iudicia oris eius.

Semen Abraham, serui eius: filij Iacob electi eius.

Ipse dominus deus noster: in vniuersa terra iudicia eius.

Memor fuit in seculum testamenti sui, verbi quod mandauit in mille generationes.

Quod disposuit ad Abraham: & iuramenti sui ad Isaac.

Et statuit illud Iacob in præceptum: & Israel in testamentum æternum:

Dicens, Tibi dabo terram Chanaan, funiculum hæreditatis vestræ.

Cum essent numero breui, paucissimi, & incolæ eius:

Et pertransierunt de gente in gentem: & de regno ad populum alterum.

Non reliquit hominem nocere eis, & corripuit pro eis reges.

Nolite tangere christos meos, & in prophetis meis nolite malignari.

Et vocauit famem super terram: & omne firmamentum panis contriuit.

Misit ante eos virum: in seruum venundatus est Ioseph.

Humiliauerunt in compedibus pedes eius, ferrum pertransijt animam eius, donec veniret verbum eius.

Eloquium domini inflammauit eum: misit rex, & soluit eum, princeps populorum: & dimisit eum.

Constituit eum dominum domus suæ, & principem omnis possessionis suæ:

Vt erudiret principes eius sicut semetipsum: & senes eius prudentiam doceret.

Et intrauit Israel in Aegyptum: & Iacob accola fuit in terra Cham.

Et auxit populum suum vehementer: & firmauit eum super inimicos eius.

Conuertit cor eorum vt odirent populum eius: & dolum facerent in seruos eius.

Misit Moysen seruum suum: Aaron quem elegit ipsum.

Posuit in eis verba signorum suorum: & prodigiorum in terra Cham.

Misit tenebras, & obscurauit: & non exacerbauit sermones suos.

Conuertit aquas eorum in sanguinem: & occidit pisces eorum.

Edidit terra eorum ranas, in penetralibus regum ipsorum.

Dixit, & venit cynomya, & ciniphes in omnibus finibus eorum.

Posuit pluuias eorum grandinem: ignem comburentem in terra ipsorum.

Et percussit vineas eorum, & ficulneas eorum: & contriuit lignum finium eorum.

Dixit, & venit locusta, & bruchus, cuius non erat numerus.

Et comedit omne fœnum in terra eorum: & comedit omnem fructum terræ

eorum.

Et percussit omne primogenitum in terra eorum: primitias omnis laboris eorum.

Et eduxit eos cum argento & auro, & non erat in tribubus eorum infirmus.

Lætata est Aegyptus in protectione eorum: quia incubuit timor eorum super eos.

Expandit nubem in protectionem eorum: & ignem vt luceret eis per noctem.

Petierunt, & venit coturnix: & pane coeli saturauit eos.

Dirupit petram, & fluxerunt aquæ: abierunt in sicco flumina.

Quoniam memor fuit verbi sancti sui, quod habuit ad Abraham puerum suum.

Et eduxit populum suum in exultatione & electos suos in lætitia.

Et dedit illis regiones gentium: & labores populorum possederunt.

Vt custodiant iustificationes eius: & legem eius requirant. *Antiphona.*

AD LAVDES.

Deus in adiu. *Antiphona. Psalmus. 97.*

 Antate domino canticum nouum: quia mirabilia fecit. *Saluauit sibi dextera eius, & brachium sanctum eius.*

Notum fecit dominus salutare suum in conspectu gentium reuelauit iustitiam suam.

Recordatus est misericordiæ suæ, & veritatis suæ domui Israel.

Viderunt omnes termini terræ, salutare Dei nostri.

Iubilate Deo omnis terra: cantate, & exultate, & psallite.

Psallite domino in cithara, in cithara, & voce psalmi, in tubis ductilibus, & voce tubæ corneæ.

Iubilate in conspectu regis domini:

moueatur mare, & plenitudo eius: orbis terrarum, & qui habitant in eo.

Flumina plaudent manu, simul montes exultabunt a conspectu domini: quoniam venit iudicare terram.

Iudicabit orbem terrarum in iustitia: & populos in æquitate. **Psalmus. 103.**

Benedic anima mea domino: Domine deus meus magnificatus es vehementer.

Confessionem & decorem induisti: amictus lumine sicut vestimento.

Extendens cœlum sicut pellem: qui tegis aquis superiora eius.

Qui ponis nubem ascensum tuum: qui ambulas super pennas ventorum.

Qui facis angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem vrentem.

Qui fundasti terram super stabilitatem suam: non inclinabitur in seculum seculi.

Abyssus sicut vestimentum amictus eius: super montes stabunt aquæ.

Ab increpatione tua fugient: a voce tonitruï tui formidabunt.

Ascendunt montes: & descendunt campi in locum, quem fundasti eis.

Terminum posuisti, quem non transgredientur: neque conuertentur operire terram.

Qui emittis fontes in conuallibus: inter medium montium pertransibunt aquæ.

Potabunt omnes bestię agri, expectabunt onagri in siti sua.

Super ea volucres cœli habitabunt: de medio petrarum dabunt voces.

Rigans montes de superioribus suis: de fructu operum tuorum satiabitur terra.

Producens fœnum iumentis: & herbam seruituti hominum.

Vt educas panem de terra: & vinum lætificet cor hominis.

Vt exhilaret faciem in oleo: & panis cor hominis confirmet.

Saturabuntur ligna campi, & cedri Libani, quas plantauit: illic passeress nidificabunt.

Herodij domus dux est eorum montes excelsi ceruis: petra refugium herinacijss.

Fecit Lunam in tempora: Sol cognouit occasum suum.

Posuisti tenebras, & facta est nox: in ipsa pertransibunt omnes bestię syluæ.

Catuli leonum rugientes vt rapiant, & quærant a Deo escam sibi.

Ortus est Sol, & congregati sunt: & in cubilibus suis collocabuntur.

Exibit homo ad opus suum: & ad operationem suam vsque ad vesperum.

Quam magnificata sunt opera tua domine: omnia in sapientia fecisti: impleta est terra possessione tua.

Hoc mare magnum, & spatiosum manibus: illic reptilia: quorum non est numerus.

Animalia pusilla cum magnis, illic naues pertransibunt.

Draco iste quem formasti ad illudendum ei: omnia a te expectant, vt des illis escam in tempore.

Dante te illis, colligent: aperiente te manum tuam, omnia implebuntur bonitate.

Auertente autem te faciem, turbabuntur: auferes spiritum eorum, & deficient, & in puluerem suum reuertentur.

Emittes spiritum tuum, & creabuntur: & renouabis faciem terræ.

Sit gloria domini in seculum: lætabitur dominus in operibus suis.

Qui respicit terram, & facit eam tremere: qui tangit montes, & fumigant.

Cantabo domino in vita mea: psallam Deo meo quamdiu sum.

Iucundum sit ei eloquium meum: ego

vero delectabor in domino.

Deficiant peccatores a terra, & iniqui, ita vt non sint: benedic, anima mea domino.

Canticum Isaiaë prophetæ.

Confitebor tibi domine, quoniam
Isa. iratus es mihi: conuersus est
12. furor tuus, & consolatus es me.

Ecce deus saluator meus, fiducialiter agam, & non timebo.

Quia fortitudo mea, & laus mea dominus, & factus est mihi in salutem.

Haurietis aquas in gaudio de fontibus saluatoris, & dicetis in illa die, Confitemini domino, & inuocate nomen eius.

Notas facite in populis adinventiones eius: mementote quoniam excelsum est nomen eius.

Cantate domino, quoniam magnifice fecit: annuntiate hoc in vniuersa terra.

Exulta, & lauda habitatio Sion: quia magnus in medio tui sanctus Israel.

Deinde canticum. Benedictus. folio. 7.

Antiphona Oratio. & Commemoratio.

AD PRIMAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Iam lucis orto. 7. **Antiphona.**

Vias tuas. **Psalmus. 22.**

Dominus regit me, & nihil mihi deerit: in loco pascuæ ibi me collocauit.

Super aquam refectionis educavit me: animam meam conuertit.

Deduxit me super semitas iustitiæ, propter nomen suum.

Nam etsi ambulauero in medio umbræ mortis, non timebo mala: quoniam tu mecum es.

Virga tua, & baculus tuus: ipsa me consolata sunt.

Parasti in conspectu meo mensam, aduersus eos qui tribulant me.

Impinguasti in oleo caput meum: &

calix meus inebrians quam præclarus est.

Et misericordia tua subsequetur me, omnibus diebus vitæ meæ.

Et vt inhabitem in domo domini, in longitudinem dierum. **Psalmus. 23.**

Domini est terra, & plenitudo eius: Orbis terrarum, & vniuersi qui habitant in eo.

Quia ipse super maria fundauit eum: & super flumina præparauit eum.

Quis ascendet in montem domini? aut quis stabit in loco sancto eius.

Innocens manibus, & mundo corde, qui non accepit in vano animam suam, nec iurauit in dolo proximo suo

Hic accipiet benedictionem a domino, & misericordiam a Deo salutari suo.

Hæc est generatio quærentium eum, quærentium faciem Dei Iacob.

Attollite portas principes vestras, & eleuamini portæ æternales: & introibit rex gloriæ.

Quis est iste rex gloriæ? dominus fortis & potens, dominus potens in prælio.

Attollite portas principes vestras, & eleuamini portæ æternales: & introibit rex gloriæ.

Quis est iste rex gloriæ? dominus virtutum ipse est Rex gloriæ.

Psalmus. 24.

Ad te domine leuaui animam meam: Deus meus in te confido, non erubescam.

Neque irrideant me inimici mei, etenim vniuersi qui sustinent te, non confundentur.

Confundantur omnes iniqua agentes superuacue.

Vias tuas domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me.

Dirige me in veritate tua, & doce me: quia tu es Deus saluator meus, & te sustinui tota die.

Reminiscere miserationum tuarum domine, & misericordiarum tuarum, quæ a seculo sunt.

Delicta iuuentutis meæ & ignorantias meas ne memineris.

Decundum misericordiam tuam memento mei tu, propter bonitatem tuam domine.

Dulcis, & rectus dominus: propter hoc, legem dabit delinquentibus in via.

Diriget mansuetos in iudicio: docebit mites vias suas.

Vniuersæ viæ domini, misericordia, & veritas requirentibus testamentum eius, & testimonia eius.

Propter nomen tuum domine propitiaberis peccato meo: multum est enim. Quis est homo qui timet dominum? legem statuit ei in via quam elegit.

Anima eius in bonis demorabitur: & semen eius hæreditabit terram.

Firmamentum est dominus timentibus eum: & testamentum ipsius vt manifestetur illis.

Oculi mei semper ad dominum: quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos.

Respice in me, & miserere mei: quia vnicus, & pauper sum ego.

Tribulationes cordis mei multiplicatæ sunt: de necessitatibus meis erue me.

Vide humilitatem meam, & laborem meum: & dimitte vniuersa delicta mea.

Respice inimicos meos, quoniam multiplicati sunt, & odio iniquo oderunt me.

Custodi animam meam, & erue me: non erubescam, quoniam speraui in te

Innocentes, & recti adhæserunt mihi, quia sustinui te.

Libera deus, Israel ex omnibus tribulationibus suis. **Antiphona.** Vias tuas domine demonstra mihi.

Symbolum Apostolorum.

Credo in Deum, Patrem omnipotentem, Creatorem cœli, & terræ.

Et in Iesum Christum filium eius vnicum, dominum nostrum, Qui conceptus est de spiritu sancto. Natus ex Maria virgine. Passus sub pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus. Descendit ad inferos. Tertia die resurrexit a mortuis. Ascendit ad cœlum, sedet ad dexteram Dei patris omnipotentis. Inde venturus est iudicare viuos & mortuos.

Credo in spiritum sanctum.

Sanctam Ecclesiam catholicam,

Sanctorum communionem,

Remissionem peccatorum,

Carnis resurrectionem,

Vitam æternam. Amen.

¶ Prædictum symbolum dicitur semper ad Primam in omnibus diebus præterquam in Dominicis, ac in triduo ante Pascha.

Domine exaudi ora. Oremus, Domine deus omnipotens. Benedicamus domini. Fidelium. Pretiosa. Sancta maria. Dies & actus nostros in sua pace.

AD TERTIAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiuto. Nunc sancte. 10. **Antiphona.** Ab occultis. **Psalmus. 13.**

Dixit insipiens in corde suo: non est deus.

Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in studiis suis: non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.

Dominus de cœlo prospexit super filios hominum: vt videat si est intellegens aut requires Deum.

Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.

Sepulcrum patens est guttur eorum, linguis suis dolose agebant: venenum aspidum sub labijs eorum.

Quorum os maledictione & amaritu-

dine plenum est veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem.

Contritio & infelicitas in vijs eorum, & viam pacis non cognouerunt: non est timor Dei ante oculos eorum.

Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem: qui deuorant plebem meam sicut escam panis?

Dominum non inuocauerunt: illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor.

Quoniam dominus in generatione iusta est, consilium inopis confudistis: quoniam dominus spes eius est.

Quis dabit ex Sion salutare Israël? cum auerterit dominus captiuitatem plebis suæ, exultabit Iacob & lætabitur Israel.

Psalmus. 18.

COeli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiat firmiter.

Dies diei eructat verbum: & nox nocti indicat scientiam.

Non sunt loquelæ neque sermones, quorum non audiantur voces eorum.

In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum.

In sole posuit tabernaculum suum: & ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo.

Exultauit vt gigas ad currendam viam, a summo cœlo egressio eius.

Et occursum eius vsque ad summum eius: nec est qui se abscondat a calore eius.

Lex domini immaculata, conuertens animas: testimonium domini fidele, sapientiam præstans paruulis.

Iustitiæ domini rectæ, lætificantes corda: præceptum domini lucidum, illuminans oculos.

Timor domini sanctus permanens in seculum seculi: iudicia domini vera, iustificata in semetipsa.

Desiderabilia super aurum, & lapidem

pretiosum multum: & dulciora super mel, & fauam.

Etenim seruus tuus custodit ea: in custodiendis illis retributio multa.

Delicta quis intellegit? ab occultis meis munda me: & ab alienis parce seruo tuo.

Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero, & emundabor a delicto maximo.

Et erunt, vt complaceant eloquia oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu tuo semper.

Domine adiutor meus, & redemptor meus. **Psalmus. 19.**

EXaudiat te dominus in die tribulationis: protegat te nomen Dei Iacob.

Mittat tibi auxilium de sancto: & de Sion tueatur te.

Memor sit omnis sacrificij tui: & holocaustum tuum pingue fiat.

Tribuat tibi secundum cor tuum, & omne consilium tuum confirmet.

Lætabimur in salutari tuo: & in nomine Dei nostri magnificabimur.

Impleat dominus omnes petitiones tuas: nunc cognoui quoniam saluum fecit dominus Christum suum.

Exaudiet illum de cœlo sancto suo: in potentatibus salus dexteræ eius.

Hi in curribus, & hi in equis: nos autem in nomine domini Dei nostri inuocabimus.

Ipsi obligati sunt, & ceciderunt: nos autem surreximus, & erecti sumus.

Domine saluum fac regem: & exaudi nos in die, qua inuocauerimus te.

Antiphona. Ab occultis meis munda me, & ab alienis parce seruuo tuo.

Oratio.

AD SEXTAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. Rector potens. 12.

Antiphona. In Deo. **Psalmus. 38.**

DIxi, custodiam vias meas:
vt non delinquam in lingua
mea.

Posui ori meo custodiam,
cum consisteret peccator aduersum me.
Obmutui, & humiliatus sum, & silui a
bonis: & dolor meus renouatus est.

Concaluit cor meum intra me, & in
meditatione mea exardescet ignis.

Loquutus sum in lingua mea: notum
fac mihi domine finem meum.

Et numerum dierum meorum quis est:
vt sciam quid desit mihi?

Ecce, mensurabiles posuisti dies meos:
& substantia mea tanquam nihilum
ante te.

Veruntamen vniuersa vanitas, omnis
homo viuens.

Veruntamen in imagine pertransit
homo: sed & frustra conturbatur.

Thesaurizat: & ignorat cui congregabit
ea.

Et nunc, quæ est expectatio mea?
nonne dominus, & substantia mea apud
te est?

Ab omnibus iniquitatibus meis erue
me, opprobrium insipienti dedisti me.

Obmutui, & non aperui os meum, quo-
niam tu fecisti: amoue a me plagas
tuas.

A fortitudine manus tuæ ego defeci
in increpationibus: propter iniquitatem
corripuisti hominem.

Et tabescere fecisti sicut araneam an-
imam eius: veruntamen vane contur-
batur omnis homo.

Exaudi orationem meam domine &
deprecationem meam, auribus percipe
lachrymas meas.

Ne sileas quoniam aduena ego sum
apud te, & peregrinus, sicut omnes pa-
tres mei.

Remitte mihi, vt refrigerer priusquam

abeam, & amplius non ero.

Psalmus. 61.

Nonne deo subiecta erit anima
mea? ab ipso enim salutare
meum.

Nam & ipse deus meus, & salutaris
meus: susceptor meus, non mouebor
amplius.

Quousque irruitis in hominem? inter-
ficitis vniuersi vos: tanquam parieti
inclinato, & maceriæ depulsæ?

Veruntamen pretium meum cogi-
tauerunt repellere, cucurri in siti:
ore suo benedicebant, & corde suo
maledicebant.

Veruntamen Deo subiecta esto anima
mea: quoniam ab ipso patientia mea.

Quia ipse Deus meus, & saluator meus:
adiutor meus, non emigrabo.

In Deo salutare meum, & gloria mea,
Deus auxiliij mei, & spes mea in Deo
est.

Sperate in eo omnis congregatio populi,
effundite coram illo corda vestra: Deus
adiutor noster in æternum.

Veruntamen vani filij hominum, men-
daces filij hominum in stateris: vt de-
cipiant ipsi de vanitate in idipsum.

Nolite sperare in iniquitate, & rapinas
nolite concupiscere: diuitiæ si affluent,
nolite cor apponere.

Semel locutus est deus, duo hæc audiui,
quia potestas Dei est, & tibi domine
misericordia: quia tu reddes vnicuique
iuxta opera sua. **Psalmus. 114.**

Dilexi, quoniam exaudiet dominus
vocem orationis meæ.

Quia inclinauit aurem suam mihi: & in
diebus meis inuocabo.

Circunderunt me dolores mortis: &
pericula inferni inuenerunt me.

Tribulationem, & dolorem inueni: &
nomen domini inuocaui.

O domine, libera animam meam: mis-

ericors dominus, & iustus: & deus nos-
ter miseretur.

Custodiens paruulos dominus: humilia-
tus sum, & liberauit me.

Conuertere anima mea in requiem
tuam: quia dominus benefecit tibi.

Quia eripuit animam meam de morte,
oculos meos a lachrymis: pedes meos a
lapsu.

Placebo domino in regione viuorum.

Antiphona. In Deo salutare meum, &
gloria mea. **Oratio.**

AD NONAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adi-
utorium. Rerum deus. 13.

Antiphona. Deus. **Psalmus. 79.**

Qui regis Israel intende: qui
deducis velut ouem Ioseph.
Qui sedes super Cherubim,
manifestare coram Ephraim,
Beniamin, & Manasse.

Excita potentiam tuam, & veni, vt
saluos facias nos.

Deus, conuerte nos: & ostende faciem
tuam, & salui erimus.

Domine deus virtutum, quousque
irascersis super orationem serui tui?

Cibabis nos pane lachrymarum: & po-
tum dabis nobis in lachrymis in men-
sura.

Posuisti nos in contradictionem vici-
nis nostris: & inimici nostri subsan-
nauerunt nos.

Deus virtutum conuerte nos: & ostende
faciem tuam, & salui erimus.

Vineam de Ægypto transtulisti: eiecisti
gentes, & plantasti eam.

Dux itineris fuisti in conspectu eius: &
plantasti radices eius, & impleuit ter-
ram.

Operuit montes vmbra eius: & arbusta
eius cedros Dei.

Extendit palmites suos vsque ad mare:
& vsque ad flumen propagines eius.

Vt quid destruxisti maceriam eius: &
vindemiant eam omnes, qui præter-
grediuntur viam?

Exterminauit eam aper de sylua: &
singularis ferus depastus est eam.

Deus virtutum conuertere: respice de
cœlo: & vide, & visita vineam istam.

Et perforce eam, quam plantauit dextera
tua: & super filium hominis, quem con-
firmasti tibi.

Incensa igni, & suffossa: ab increpa-
tione vultus tui peribunt.

Fiat manus tua super virum dexteræ
tuæ, & super filium hominis, quem con-
firmasti tibi.

Et non discedimus a te: viuificabis nos,
& nomen tuum inuocabimus.

Domine deus virtutum conuerte nos: &
ostende faciem tuam, & salui erimus.

Psalmus. 98.

Dominus regnauit, irascantur pop-
uli: qui sedet super Cherubim,
moueatur terra.

Dominus in Sion magnus: & excelsus
super omnes populos.

Confiteantur nomini tuo magno, quo-
niam terribile, & sanctum est: & honor
regis iudicium diligit.

Tu parasti directiones: iudicium, &
iustitiam in Iacob tu fecisti.

Exaltate dominum Deum nostrum, &
adorate scabellum pedum eius, quo-
niam sanctum est.

Moses & Aaron in sacerdotibus eius:
& Samuel inter eos, qui inuocant nomen
eius.

Inuocabant dominum, & ipse ex-
audiebat eos: in columna nubis loque-
batur ad eos.

Custodiebant testimonia eius, & præ-
ceptum quod dedit illis.

Domine deus noster tu exaudiebas eos:
Deus tu propitius fuisti eis, & vlscens
in omnes adinuationes eorum.

Exaltate dominum Deum nostrum, & adore in monte sancto eius: quoniam sanctus dominus deus noster.

Psalmus. 125.

IN conuertendo dominus captiuitatem Sion: facti sumus sicut consolati.

Tunc repletum est gaudio os nostrum, & lingua nostra exultatione.

Tunc dicent inter gentes, Magnificauit dominus facere cum eis.

Magnificauit dominus facere nobiscum: facti sumus lætantes.

Conuerte domine captiuitatem nostram, sicut torrens in Austro.

Qui seminant in lachrymis, in exultatione metent.

Euntes ibant, & flebant, mittentes semina sua.

Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos.

Antiphona. Deus virtutem conuerte nos. **Oratio.**

AD VESPERAS.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiuto. **Hymn. Antiphona. Psalmus. 76.**

DOce mea ad dominum clamaui: voce mea ad Deum, & intendit mihi.

In die tribulationis meæ Deum exquisiui, manibus meis nocte contra eum: & non sum deceptus.

Renuit consolari anima mea: memor fui Dei, & delectatus sum, & exercitatus sum: & defecit spiritus meus.

Anticipauerunt vigilias oculi mei: turbatus sum, & non sum loquutus.

Cogitauī dies antiquos: & annos æternos in mente habui.

Et meditatus sum nocte cum corde meo: & exercitabar, & scopebam spiritum meum.

Nunquid in æternum proiciet deus? aut non apponet vt complacitior sit adhuc?

Aut in finem misericordiam suam abscindet, a generatione in generationem?

Aut obliuiscetur misereri deus? aut continebit in ira sua misericordias suas?

Et dixi, Nunc cœpi, hæc mutatio dextera excelsi.

Memor fui operum domini quia memor ero ab initio mirabilium tuorum.

Et meditabor in omnibus operibus tuis: & in adinuationibus tuis exercebor.

Deus, in sancto via tua: quis deus magnus sicut deus noster? tu es deus qui facis mirabilia.

Notam fecisti in populis virtutem tuam: redemisti in brachio tuo populum tuum, filios Iacob & Ioseph.

Viderunt te aquæ, deus, viderunt te aquæ, & timuerunt: & turbatae sunt abyssi.

Multitudo sonitus aquarum: vocem dederunt nubes.

Etenim sagittæ tuæ transeunt: vox tonitruī tui in rota.

Illuxerunt coruscationes tuæ orbi terræ: commota est, & contremuit terra.

In mari via tua, & semitæ tuæ in aquis multis: & vestigia tua non cognoscuntur.

Deduxisti sicut oues populum tuum, in manu Moysi & Aaron. **Psalmus. 115.**

CRedidi, propter quod loquutus sum: ego autem humiliatus sum nimis.

Ego dixi in excessu meo, omnis homo mendax.

Quid retribuam domino pro omnibus, quæ retribuit mihi?

Calicem salutaris accipiam: & nomen domini inuocabo.

Vota mea domino reddam coram omni populo eius: pretiosa in conspectu domini mors sanctorum eius.

O domine quia ego seruus tuus, ego

seruus tuus, & filius ancillæ tuæ.

Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiam laudis: & nomen domini inuocabo.

Vota mea domino reddam in conspectu omnis populi eius: in atrijs domus domini: in medio tui Ierusalem.

Psalms. 142.

Domine exaudi orationem meam: auribus percipe obsecrationem meam in veritate tua, exaudi me in tua iustitia.

Et non intres in iudicium cum seruo tuo: quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.

Quia persequutus est inimicus animam meam: humiliavit in terra vitam meam.

Collocavit me in obscuris, sicut mortuos seculi, & anxius est super me spiritus meus: in me turbatum est cor meum.

Memor fui dierum antiquorum, meditatus sum in omnibus operibus tuis: & in factis manuum tuarum meditabar.

Expandi manus meas ad te: anima mea sicut terra sine aqua tibi.

Velociter exaudi me domine: defecit spiritus meus.

Non auertas faciem tuam a me: & similis ero descendentibus in lacum.

Auditam fac mihi mane misericordiam tuam: quia in te speraui.

Notam fac mihi viam, in qua ambulem: quia ad te leuaui animam meam.

Eripe me de inimicis meis: domine, ad te confugi: doce me facere voluntatem tuam, quia deus meus es tu.

Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: propter nomen tuum domine viuificabis me in æquitate tua.

Educes de tribulatione animam meam: & in misericordia tua disperdes omnes inimicos meos.

Et perdes omnes qui tribulant animam meam: quoniam ego seruus tuus sum.

Deinde. Magnificat. folio. 16.

Antiphona. Oratio. & Commemoratio.

AD COMPLETORIUM.

Pater noster. Ave maria. Conuerte. Deus. Te lucis. Salua nos. **Psalms. 7.**

Domine deus meus in te speraui: saluum me fac ex omnibus persequentibus me, & libera me.

Nequando rapiat, vt leo animam meam, dum non est qui redimat, neque qui saluum faciat.

Domine deus meus si feci istud, si est iniquitas in manibus meis.

Si reddidi retribuendis mihi mala, decida merito ab inimicis meis inanis.

Persequatur inimicus animam meam, & comprehendat, & conculcet in terra vitam meam, & gloriam meam in puluerem deducat.

Exurge domine in ira tua: & exaltare in finibus inimicorum meorum.

Et exurge domine deus meus in præcepto quod mandasti: & synagoga populorum circumdabit te.

Et propter hanc in altum regredere: dominus iudicat populos.

Iudica me domine secundum iustitiam meam, & secundum innocentiam meam super me.

Consumetur nequitia peccatorum, & diriges iustum, scrutans corda & renes deus.

Iustum adiutorium meum a domino, qui saluos facit rectos corde.

Deus iudex iustus, fortis, & patiens, nunquid irascitur per singulos dies?

Nisi conuersi fueritis, gladium suum vibrauit, arcum suum tetendit, & parauit illum.

Et in eo parauit vasa mortis: sagittas suas ardentibus effecit.

Ecce parturijt iniustitiam, concepit dolorem: & peperit iniquitatem.

Lacum aperuit, & effodit eum: & incidit in foueam, quam fecit.

Conuertetur dolor eius in caput eius: & in verticem ipsius iniquitas eius descendet.

Confitebor domino secundum iustitiam eius: & psallam nomini domini altissimi. *Psalmus. 14.*

Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? aut quis requiescet in monte sancto tuo?

Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam.

Qui loquitur veritatem in corde suo, qui non egit dolum in lingua sua.

Nec fecit proximo suo malum, & opprobrium non accepit aduersus proximos suos.

Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus, timentes autem dominum glorificat.

Qui iurat proximo suo, & non decipit, qui pecuniam suam non dedit ad vsuram, & munera super innocentem non accepit.

Qui facit hæc, non mouebitur in æternum. *Psalmus. 124.*

Qui confidunt in domino: sicut mons Sion, non commouebitur in æternum, qui habitat in Ierusalem.

Montes in circuitu eius: & dominus in circuitu populi sui, ex hoc nunc & vsque in seculum.

Quia non relinquet dominus virgam peccatorum super sortem iustorum: vt non extendant iusti ad iniquitatem manus suas.

Benefac domine bonis, & rectis corde.

Declinantes autem in obligationes adducet dominus cum operantibus iniquitatem: pax super Israel.

Deinde. Nunc dimittis. fo. 17. Salua

nos. Domine exaudi Oremus Visita quæsumus. domine. Benedica. Fidelium. Salue regina mater misericordiæ vita dulce.

FERIA TERTIA.

Ad matutinum.

Pater noster. Aue maria. Confiteor. Misereatur. Indulgen. Domine labia. Deus in adiutorium. *Inuita.* Venite exulte. *Inuita.* Hym. *Antiphona.* *Psalmus. 36.*

Noli æmulari in malignantibus, neque zelaueris facientes iniquitatem.

Quoniam tanquam fœnum velociter arescent, & quemadmodum olera herbarum cito decident.

Spera in domino, & fac bonitatem, & inhabita terram, & pasceris in diuitijs eius.

Delectare in domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.

Reuela domino viam tuam, & spera in eo: & ipse faciet.

Et educet quasi lumen iustitiam tuam: & iudicium tuum tanquam meridiem: subditus esto domino, & ora eum.

Noli æmulari in eo, qui prosperatur in via sua, in homine faciente iniustitias.

Desine ab ira, & derelinque furorem: noli æmulari, vt maligneris.

Quoniam qui malignantur, exterminabuntur: sustinentes autem dominum ipsi hæreditabunt terram.

Et adhuc pusillum, & non erit peccator: & quæres locum eius, & non inuenies.

Mansueti autem hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis.

Obseruabit peccator iustum: & stridebit super eum dentibus suis.

Dominus autem irridebit eum: quoniam prospicit, quod veniet dies eius.

Gladium euaginauerunt peccatores, intenderunt arcum suum.

Vt decipiant pauperem & inopem, vt trucident rectos corde.

Gladius eorum intret in corda ipsorum: & arcus eorum confringatur.

Melius est modicum iusto, super diuitias peccatorum multas.

Quoniam brachia peccatorum conterentur: confirmat autem iustos dominus.

Nouit dominus dies immaculatum: & hæreditas eorum in æternum erit.

Non confundentur in tempore malo, & in diebus famis saturabuntur: quia peccatores peribunt.

Inimici vero domini mox vt honorificati fuerint, & exaltati: deficientes quemadmodum fumus deficient.

Mutuabitur peccator, & non soluet: iustus autem miseretur, & tribuet.

Quia benedicentes ei hæreditabunt terram: maledicentes autem ei disperibunt.

Apud dominum gressus hominis dirigentur: & viam eius volet.

Cum ceciderit, non collidetur: quia dominus supponit manum suam.

Iunior fui, etenim senui: & non vidi iustum derelictum, nec semen eius quærens panem.

Tota die miseretur, & commodat: & semen illius in benedictione erit.

Declina a malo, & fac bonum: & inhabitabit in seculum seculi.

Quia dominus amat iudicium: & non derelinquet sanctos suos in æternum conseruabuntur.

Iniusti punientur: & semen impiorum peribit.

Iusti autem hæreditabunt terram: & inhabitabunt in seculum seculi super eam.

Os iusti meditabitur sapientiam: & lingua eius loquetur iudicium.

Lex Dei eius in corde ipsius: & non supplantabuntur gressus eius.

Considerat peccator iustum: & quærit mortificare eum.

Dominus autem non derelinquet eum in manibus eius: nec damnabit eum cum iudicabitur illi.

Expecta dominum, & custodi viam eius: & exaltabit te, vt hæreditate capias terram: cum perierint peccatores, videbis.

Vidi impium superexaltatum, & eleuatum, sicut cedros libani.

Et transiui, & ecce non erat: & quæsiui eum, & non est inuentus locus eius.

Custodi innocentiam, & vide æquitatem quoniam sunt reliquiæ homini pacifico.

Iniusti autem disperibunt: simul reliquiæ impiorum peribunt.

Salus autem iustorum a domino: & protector eorum in tempore tribulationis.

Et adiuuabit eos dominus, & liberabit eos: & eruet eos a peccatoribus, & saluabit eos: quia sperauerunt in eo.

Psalmus. 43.

DEus, auribus nostris audiuius: patres nostri annuntiauerunt nobis.

Opus, quod operatus es in diebus eorum, & in diebus antiquis.

Manus tua gentes disperdidit, & plantasti eos, afflixisti populos, & expulisti eos.

Nec enim in gladio suo possederunt terram, & brachium eorum non saluauit eos.

Sed dextera tua, & brachium tuum, & illuminatio vultus tui: quoniam complacuisti in eis.

Tu es ipse rex meus & deus meus: qui mandas salutes Iacob.

In te inimicos nostros ventilabimus

cornu: & in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis.

Non enim in arcu meo sperabo: & gladius meus non saluabit me.

Saluasti enim nos de affligentibus nos: & odientes nos confudisti.

In Deo laudabimur tota die: & in nomine tuo confitebimur in seculum.

Nunc autem repulisti, & confudisti nos: & non egredieris Deus in virtutibus nostris.

Auertisti nos retrorsum post inimicos nostros: & qui oderunt nos diripiebant sibi.

Dedisti nos tanquam oues escarum: & in gentibus dispersisti nos.

Vendidisti populum tuum sine pretio: & non fuit multitudo in commutationibus eorum.

Posuisti nos opprobrium vicinis nostris, subsannationem & derisum his, qui sunt in circuitu nostro.

Posuisti nos in similitudinem gentibus: commotionem capitis in populis.

Tota die verecundia mea contra me est, & confusio faciei meæ cooperuit me.

A voce exprobrantis & obloquentis, a facie inimici & persequentis.

Hæc omnia venerunt super nos, nec obliti sumus te: & inique non egimus in testamento tuo.

Et non recessit retro cor nostrum: & declinasti semitas nostras a via tua.

Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis: & cooperuit nos vmbra mortis.

Si obliti sumus nomen Dei nostri: & si expandimus manus nostras ad Deum alienum.

Nonne deus requiret ista? ipse enim nouit abscondita cordis.

Quoniam propter te mortificamur tota die: æstimati sumus sicut oues occisionis.

Exurge, quare obdormis domine? exurge, & ne repellas in finem.

Quare faciem tuam auertis, obliuisceris inopiæ nostræ, & tribulationis nostræ?

Quoniam humiliata est in puluere anima nostra: conglutinator est in terra venter noster.

Exurge domine adiua nos: & redime nos propter nomen tuum.

Psalmus. 108.

DEus laudem meam ne tacueris: quia os peccatoris, & os dolosi super me apertum est.

Locuti sunt aduersum me lingua dolosa, & sermonibus odij circunderunt me, & expugnauerunt me gratis.

Pro eo vt me diligerent, detrahebant mihi: ego autem orabam.

Et posuerunt aduersum me mala pro bonis: & odium pro dilectione mea.

Constitue super eum peccatorem: & diabolus stet a dextris eius.

Cum iudicatur, exeat condemnatus: & oratio eius fiat in peccatum.

Fiant dies eius pauci: & episcopatum eius accipiat alter.

Fiant filij eius orphani, & vxor eius vidua.

Nutantes transferantur filij eius, & mendicent: & eiciantur de habitationibus suis.

Scrutetur fœerator omnem substantiam eius: & diripiant alieni labores eius.

Non sit illi adiutor: nec sit qui misereatur pupillis eius.

Fiant nati eius in interitum: in generatione vna deleatur nomen eius.

In memoriam redeat iniquitas patrum eius in conspectu domini: & peccatum matris eius non deleatur.

Fiant contra dominum semper, & dispareat de terra memoria eorum: pro eo

quod non est recordatus facere misericordiam.

Et persequutus est hominem inopem, & mendicum, & compunctum corde mortificare.

Et dilexit maledictionem, & veniet ei: & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo.

Et induit maledictionem sicut vestimentum, & intrauit sicut aqua in interiora eius, & sicut oleum in ossibus eius.

Fiat ei sicut vestimentum quo operitur: & sicut zona, qua semper præcingitur.

Hoc opus eorum qui detrahunt mihi apud dominum: & qui loquuntur mala aduersus animam meam.

Et tu domine domine, fac mecum propter nomen tuum, quia suavis est misericordia tua.

Libera me, quia egenus & pauper ego sum: & cor meum conturbatum est intra me.

Sicut umbra cum declinat, ablatus sum: & excussus sum sicut locustæ.

Genua mea infirmata sunt a ieiunio: & caro mea immutata est propter oleum.

Et ego factus sum opprobrium illis: viderunt me, & mouerunt capita sua.

Adiuua me domine deus meus: saluum me fac secundum misericordiam tuam.

Et sciant, quia manus tua hæc: & tu domine fecisti eam.

Maledicent illi, & tu benedices: qui insurgunt in me, confundantur: seruus autem tuus lætabitur.

Induantur, qui detrahunt mihi pudore: & operiantur sicut diploide confusione sua.

Confitebor domino nimis in ore meo: & in medio multorum laudabo eum.

Quia astitit a dextris pauperis: vt saluam faceret a persequentibus ani-

mam meam. **Antiphona.**

AD LAVDES.

Deus in adiu. **Antiphona. Psalmus. 94.**

Enite, exultemus domino, iubilemus Deo salutari nostro.

Præoccupemus faciem eius in confessione, & in Psalmis iubilemus ei.

Quoniam deus magnus dominus, & rex magnus super omnes Deos.

Quia in manu eius sunt fines terræ, & altitudines montium ipsius sunt.

Quoniam ipsius est mare, & ipse fecit ilud: & siccam manus eius formauerunt.

Venite, adoremus, & procidamus, & ploremus ante dominum qui fecit nos: quia ipse est dominus deus noster.

Et nos populus pascuæ eius & oues manus eius.

Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra.

Sicut in irritatione secundum diem tentationis in deserto.

Vbi tentauerunt me patres vestri: probauerunt, & viderunt opera mea.

Quadraginta annis offensus fui generationi illi: & dixi, semper hi errant corde.

Et isti non cognouerunt vias mea: vt iuravi in ira mea, Si introibunt in requiem meam. **Psalmus. 144.**

EXaltabo te deus meus rex: & benedicam nomini tuo in seculum, & in seculum seculi.

Per singulos dies benedicam tibi: & laudabo nomen tuum in seculum, & in seculum seculi.

Magnus dominus, & laudabilis nimis: & magnitudinis eius non est finis.

Generatio & generatio laudabit opera tua: & potentiam tuam pronuntiabunt.

Magnificentiam gloriæ sanctitatis tuæ loquentur: & mirabilia tua narrabunt.

Et virtutem terribilium tuorum dicent:

& magnitudinem tuam narrabunt.

Memoriam abundantiae suauitatis tuae eructabunt: & iustitia tua exultabunt.

Miserator, & misericors dominus: patiens, & multum misericors.

Suauis dominus vniuersis: & miserationes eius super omnia opera eius.

Confiteantur tibi domine omnia opera tua: & sancti tui benedicant tibi.

Gloriam regni tui dicent: & potentiam tuam loquentur.

Vt notam faciant filijs hominum potentiam tuam: & gloriam magnificentiae regni tui.

Regnum tuum, regnum omnium seculorum: & dominatio tua in omni generatione, & generationem.

Fidelis dominus in omnibus verbis suis: & sanctus in omnibus operibus suis.

Alleuat dominus omnes, qui corruunt: & erigit omnes elisos.

Oculi omnium in te sperant domine: & tu das escam illorum in tempore opportuno.

Aperis tu manum tuam: & imple omne animal benedictione.

Iustus dominus in omnibus vijs suis: & sanctus in omnibus operibus suis.

Prope est dominus omnibus inuocantibus eum: omnibus inuocantibus eum in veritate.

Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet: & saluos faciet eos.

Custodit dominus omnes diligentes se: & omnes peccatores disperdet.

Laudationem domini loquetur os meum: & benedicat omnis caro nomini sancto eius in seculum, & in seculum seculi.

Canticum Ezechiae.

Isa. **E**Go dixi, In dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi.

Quaesiui residuum annorum meorum:

Dixi, Non videbo dominum Deum in terra viuentium.

Non aspiciam hominem vltra: & habitatorem quietis.

Generatio mea ablata est: & conuoluta est a me, quasi tabernaculum pastorum.

Præcisa est, velut a texente, vita mea: dum adhuc ordier, succidit me: de mane vsque ad vesperam finies me.

Sperabam vsque ad mane, quasi leo sic contriuit omnia ossa mea.

De mane vsque ad vesperam finies me. Sicut pullus hirundinis sic clamabo, meditabor vt columba.

Attenuati sunt oculi mei, suspicientes in excelsum.

Domine, vim patior, responde pro me. Quid dicam, aut quid respondebit mihi cum ipse fecerit?

Recogitabo tibi omnes annos meos, in amaritudine animae meae.

Domine, si sic viuatur, & in talibus vita spiritus mei, corripies me, & viuificabis me ecce, in pace amaritudo mea amarissima.

Tu autem eruisti animam meam vt non periret, proiecisti post tergum tuum omnia peccata mea.

Quia non infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit te: non expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam.

Viuens viuens ipse confitebitur tibi, sicut & ego hodie: pater filijs notam faciet veritatem tuam.

Domine saluum me fac, & psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitae nostrae in domo domini.

Deinde. Benedictus. folio. 7. **Antiphona.** Oratio. & Commemoratio.

AD PRIMAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. Iam lucis orto. 7. **Antiphona.**

Mane astabo. **Psalmus. 5.**

Erba mea auribus percipe domine: intellege clamorem meum.

Intende voci orationis meæ, Rex meus & Deus meus.

Quoniam ad te orabo domine: mane exaudies vocem meam.

Mane astabo tibi, & videbo: quoniam non deus volens iniquitatem tu es.

Neque habitabit iuxta te malignus: neque permanebunt iniusti ante oculos tuos.

Odisti omnes, qui operantur iniquitatem: perdes omnes qui loquuntur mendacium.

Virum sanguinum, & dolosum abominabitur dominus.

Ego autem in multitudine misericordiæ tuæ.

Introibo in domum tuam: adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo.

Domine, deduc me in iustitia tua: propter inimicos meos dirige in conspectu tuo viam meam.

Quoniam non est in ore eorum veritas: cor eorum vanum est.

Sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis dolose agebant, iudica illos deus.

Decidant a cogitationibus suis, secundum multitudinem impietatum eorum expelle eos, quoniam irritauerunt te domine.

Et lætentur omnes, qui sperant in te: in æternum exultabunt, & habitabis in eis.

Et gloriabuntur in te omnes, qui diligunt nomen tuum, quoniam tu benedices iusto.

Domine, vt scuto bonæ voluntatis tuæ, coronasti nos. **Psalmus. 16.**

EXaudi domine iustitiam meam: intende deprecationem meam.

Auribus percipe orationem meam, non in labijs dolosis.

De vultu tuo iudicium meum prodeat, oculi tui videant æquitatem.

Probasti cor meum, & visitasti nocte: igne me examinasti, & non est inuenta in me iniquitas.

Vt non loquatur os meum opera hominum, propter verba labiorum tuorum ego custodiui vias duras.

Perfice gressus meos in semitis tuis: vt non moueantur vestigia mea.

Ego clamaui, quoniam exaudisti me deus: inclina aurem tuam mihi, & exaudi verba mea.

Mirifica misericordias tuas, qui saluos facis sperantes in te.

A resistentibus dexteræ tuæ, custodi me vt pupillam oculi.

Sub vmbra alarum tuarum protege me a facie impiorum qui me affligerunt.

Inimici mei animam meam circunderunt, adipem suum concluderunt: os eorum loquutum est superbiam.

Proijcientes me, nunc circundederunt me: oculos suos statuerunt declinare in terram.

Susceperunt me sicut leo paratus ad prædam, & sicut catulus leonis habitans in abditis.

Exurge domine, præueni eum, & supplantam eum: eripe animam meam ab impio, frameam tuam ab inimicis manus tuæ.

Domine, a paucis de terra diuide eos in vita eorum: de absconditis tuis adimpletus est venter eorum.

Saturati sunt filijs: & dimiserunt reliquias suas paruulis suis.

Ego autem in iustitia apparebo conspectui tuo: satiabor cum apparuerit gloria tua. **Psalmus. 25.**

Iudica me domine, quoniam ego innocentia mea ingressus sum: & in

domino sperans non infirmabor.

Proba me domine, & tenta me: vre renes meos, & cor meum.

Quoniam misericordia tua ante oculos meos est: & complacui in veritate tua.

Non sedi cum concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo.

Odiui ecclesiam malignantium, & cum impijs non sedebo.

Lauabo inter innocentes manus meas: & circundabo altare tuum domine.

Vt audiam vocem laudis tuæ, & enarrem vniuersa mirabilia tua.

Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.

Ne perdas cum impijs Deus animam meam, & cum viris sanguinum vitam meam.

In quorum manibus iniquitates sunt: dextera eorum repleta est muneribus.

Ego autem in innocentia mea ingressus sum: redime me, & miserere mei.

Pes meus stetit in directo: in ecclesijs benedicam te domine.

Antiphona. Mane astbo tibi, & videbo, quoniam non Deus volens iniquitatem tu es. **Deinde.** Credo in Deum. &c. Domine exau. Oremus. Domine deus omnipotens. Benedica. Fidelium. Pretiosa. Sancta maria. Dies & actus.

AD TERTIAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiutorium. Nunc sancte. 10. **Antiphona.** Cantabimus. **Psalmus.** 20.

Domine in virtute tua lætabitur rex: & super salutare tuum exultabit vehementer.

Desiderium cordis eius tribuisti ei: & voluntate labiorum eius non fraudasti eum.

Quoniam præuenisti eum in benedictionibus dulcedinis: posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso.

Vitam petijt a te: & tribuisti ei longitudinem dierum in seculum, & in seculum seculi.

Magna est gloria eius in salutari tuo: gloriam, & magnum decorem impones super eum.

Quoniam dabis eum in benedictionem in seculum seculi: lætificabis eum in gaudio cum vultu tuo.

Quoniam rex sperat in domino: & in misericordia altissimi non commouebitur.

Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis: dextera tua inueniat omnes qui te oderunt.

Pones eos vt clibanum ignis in tempore vultus tui: dominus in ira sua conturbabit eos, & deuorabit eos ignis.

Fructum eorum de terra perdes: & semen eorum a filijs hominum.

Quoniam declinauerunt in te mala: cogitauerunt consilia quæ non potuerunt stabilire.

Quoniam pones eos dorsum: in reliquijs tuis præparabis vultum eorum.

Exaltare domine in virtute tua, cantabimus, & psallemus virtutes tuas.

Psalmus 28.

Afferte domino filij Dei: afferte domino filios arietum.

Afferte domino gloriam & honorem, afferte domino gloriam nomini eius: adorate dominum in atrio sancto eius.

Vox domini super aquas, Deus maiestatis intonuit: dominus super aquas multas.

Vox domini in virtute: vox domini in magnificentia.

Vox domini confringentis cedros: & confringet dominus cedros libani.

Et comminuet eas, tanquam vitulum libani: & dilectus quemadmodum filius vnicornium.

Vox domini intercidentis flammam ig-

nis: vox domini concutientis desertum: & commouebit dominus desertum cades.

Vox domini præparantis ceruos, & reuelabit condensa: & in templo eius omnes dicent gloriam.

Dominus diluuium inhabitare facit: & sedebit dominus rex in æternum.

Dominus virtutem populo suo dabit: dominus benedicet populo suo in pace.

Psalmus. 31.

BEati, quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata.

Beatus vir, cui non imputauit dominus peccatum, nec est in spiritu eius dolus.

Quoniam tacui inueterauerunt ossa mea: dum clamarem tota die.

Quoniam die ac nocte grauata est super me manus tua: conuersus sum in ærumna mea, dum configitur spina.

Delictum meum cognitum tibi feci: & iniustitiam meam non abscondi.

Dixi, confitebor aduersum me iniustitiam meam domino: & tu remisisti impietatem peccati mei.

Pro hac orabit ad te omnis sanctus, in tempore opportuno.

Verumtamen in diluuium aquarum multarum, ad eum non approximabunt.

Tu es refugium meum a tribulatione, quæ circumdedit me: exultatio mea: erue me a circumdantibus me.

Intellectum tibi dabo, & instruam te in via hac qua gradieris: firmabo super te oculos meos.

Nolite fieri, sicut equus, & mulus: quibus non est intellectus.

In chamo & fræno maxillas eorum constringe: qui non approximant ad te.

Multa flagella peccatoris: sperantem autem in domino misericordia circumdabit.

Lætamini in domino, & exultate iusti:

& gloriamini omnes recti corde.

Antipho. Cantabimus, & psalemus virtutes tuas. **Oratio.**

AD SEXTAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. Rector potens. 12. **Antiphona.**

Sit nomen. **Psalmus. 52.**

Dixit insipiens in corde suo, non est Deus.

Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in iniquitatibus: non est qui faciat bonum.

Deus de cœlo prospexit super filios hominum: vt videat si est intellegens, aut requires Deum.

Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.

Nonne scient omnes qui operantur iniquitatem, qui deuorant plebem meam vt cibum panis?

Deum non inuocauerunt: illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor.

Quoniam Deus dissipauit ossa eorum qui hominibus placent: confusi sunt, quoniam deus spreuit eos.

Quis dabit ex Sion salutare Israel? cum conuerterit deus captiuitatem plebis suæ, exultabit Iacob, & lætabitur Israel. **Psalmus. 71.**

Deus iudicium tuum Regi da: & iustitiam tuam filio regis.

Iudicare populum tuum in iustitia, & pauperes tuos in iudicio.

Suscipiant montes pacem populo, & colles iustitiam.

Iudicabit pauperes populi, & saluos faciet filios pauperum: & humiliabit calumniatorem.

Et permanebit cum Sole, & ante Lunam, in generatione & generationem.

Descendet sicut pluuiam in vellus: & incut stillicidia stillantia super terram.

Orietur in diebus eius iustitia, & abun-

dantia pacis: donec auferatur Luna.

Et dominabitur a mari vsque ad mare: & a flumine vsque ad terminos orbis terrarum.

Coram illo procident Æthiopes: & inimici eius terram lingent.

Reges Tharsis, & insulæ munera offerent, Reges Arabum & Saba dona adducent.

Et adorabunt eum omnes reges terræ, omnes gentes seruiant ei.

Quia liberabit pauperem a potente, & pauperem cui non erat adiutor.

Parcet pauperi & inopi: & animas pauperum saluas faciet.

Ex vsuris & iniquitate redimet animas eorum, & honorabile nomen eorum coram illo.

Et viuet, & dabitur ei de auro Arabiæ, & adorabunt de ipso semper: tota die benedicent ei.

Et erit firmamentum in terra in summis montium, superextolletur super libanum fructus: eius & florebut de ciuitate, sicut fœnum terræ.

Sit nomen eius benedictum in secula: ante Solem permanet nomen eius.

Et benedicentur in ipso omnes tribus terræ: omnes gentes magnificabunt eum.

Benedictus dominus deus Israel, qui facit mirabilia solus.

Et benedictum nomen maiestatis eius in æternum: & replebitur maiestate eius omnis terra, fiat, fiat.

Psalmus. 120.

LEuauit oculos meos in montes: vnde veniet auxilium mihi.

Auxilium meum a domino, qui fecit cœlum, & terram.

Non det in commotionem pedem tuum: neque dormitet, qui custodit te.

Ecce, non dormitabit, neque dormiet, qui custodit Israel.

Dominus custodit te, dominus protectio tua: super manum dexteram tuam. Per diem Sol non vret te: neque Luna per noctem.

Dominus custodit te ab omni malo: custodiat animam tuam dominus.

Dominus custodiat introitum tuum, & exitum tuum: ex hoc nunc, & vsque in seculum. **Antiphona.** Sit nomen domini benedictum in secula. **Oratio.**

AD NONAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. Rerum deus tenax. 13. **Antiphona.** Sit splendor. **Psalmus. 89.**

Domine, refugium factus es nobis: a generatione in generationem.

Priusquam montes fierent, aut formaretur terra, & orbis: a seculo, & vsque in seculum tu es Deus.

Ne auertas hominem in humilitatem: & dixisti, conuertimini filij hominum.

Quoniam mille anni ante oculos tuos, tanquam dies hesterna quæ præterijt.

Et custodia in nocte: quæ pro nihilo habentur, eorum anni erunt.

Mane sicut herba transeat, mane floreat, & transeat: vespere decidat, induret, & arescat.

Quia defecimus in ira tua: & in furore tuo turbati sumus.

Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo: seculum nostrum in illuminatione vultus tui

Quoniam omnes dies nostri defecerunt: & in ira tua defecimus.

Anni nostri, sicut aranea meditabuntur: dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni.

Si autem in potentatibus, octoginta anni: & amplius eorum, labor & dolor.

Quoniam superuenit mansuetudo: & corripiemur.

Quis nouit potestatem iræ tuæ: & præ timore tuo iram tuam dinumerare?

Dexteram tuam sic notam fac: & eruditos corde in sapientia.

Conuertere domine, vsquequo: & deprecabilis esto super seruos tuos.

Repleti sumus mane misericordia tua: & exultauius, & delectati sumus omnibus diebus nostris.

Lætati sumus pro diebus quibus nos humiliasti: annis quibus vidimus mala.

Respice in seruos tuos: & in opera tua: & dirige filios eorum.

Et sit splendor domini Dei nostri super nos, & opera manuum nostrarum dirige super nos: & opus manuum nostrarum dirige. *Psalmus. 96.*

Dominus regnauit, exultet terra: lætentur insulæ multæ.

Nubes, & caligo in circuitu eius: iustitia, & iudicium correctio sedis eius.

Ignis ante ipsum præcedet: & inflammabit in circuitu inimicos eius.

Alluxerunt fulgura eius orbi terræ: vidit, & commota est terra.

Montes, sicut cera, fluxerunt a facie domini: a facie domini omnis terra.

Annuntiauerunt cœli iustitiam eius: & viderunt omnes populi gloriam eius.

Confundantur omnes, qui adorant sculptilia: & qui gloriantur in simulachris suis.

Adorate eum omnes angeli eius: audiuit, & lætata est Sion.

Et exultauerunt filiæ Iudæ, propter iudicia tua domine.

Quoniam tu dominus altissimus super omnem terram, nimis exaltatus es super omnes Deos.

Qui diligitis dominum, odite malum: custodit dominus animas sanctorum suorum, de manu peccatoris liberabit eos.

Lux orta est iusto: & rectis corde læti-

tia.

Lætamini iusti in domino: & confitemini memoriæ sanctificationis eius.

Psalmus. 126.

Nisi dominus ædificauerit domum: in vanum laborauerunt, qui ædificant eam.

Nisi dominus custodierit ciuitatem: frustra vigilat qui custodit eam.

Vanum est vobis ante lucem surgere: surgite postquam sederitis, qui manducatis panem doloris.

Cum dederit dilectis suis somnum: ecce hæreditas domini, filij, merces fructus ventris.

Sicut sagittæ in manu potentis: ita filij excussorum.

Beatus vir, qui impleuit desiderium suum ex ipsis: non confundetur, cum loquetur inimicis suis in porta.

Antiphona. Sit splendor domini Dei nostri super nos. *Oratio.*

AD VESPERAS.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiu.

Hym. Antiphona. Psalmus. 33.

Benedicam dominum in omni tempore: semper laus eius in ore meo.

In domino laudabitur anima mea: audiant mansueti, & lætentur.

Magnificate dominum mecum, & exaltemus nomen eius in idipsum.

Exquisiui dominum, & exaudiuit me: & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.

Accedite ad eum, & illuminamini: & facies vestræ non confundentur.

Iste pauper clamauit: & dominus exaudiuit eum: & de omnibus tribulationibus eius saluauit eum.

Immittet angelus domini in circuitu mentium eum: & eripiet eos.

Gustate, & videte, quoniam suauis est dominus: beatus vir, qui sperat in eo.

Timeate dominum omnes sancti eius: quoniam non est inopia timentibus eum.

Diuites eguerunt, & esurierunt: inquirentes autem dominum, non minuentur omni bono.

Venite filij, audite me, timorem domini docebo vos.

Quis est homo qui vult vitam, diligit dies videre bonos?

Prohibe linguam tuam a malo, & labia tua ne loquantur dolum.

Diuertere a malo, & fac bonum: inquire pacem, & persequere eam.

Oculi domini super iustos: & aures eius in preces eorum.

Vultus autem domini super facientes mala: vt perdat de terra memoriam eorum.

Clamauerunt iusti, & dominus exaudiuit eos: & ex omnibus tribulationibus eorum liberauit eos.

Iuxta est dominus ijs, qui tribulato sunt corde: & humiles spiritu saluabit.

Multæ tribulationes iustorum: & de omnibus his liberabit eos dominus.

Custodit dominus omnia ossa eorum: vnum ex his non conteretur.

Mors peccatorum pessima: & qui oderunt iustum, delinquent.

Redimet dominus animas seruorum suorum: & non delinquent omnes qui sperant in eo. **Psalmus. 40.**

BEatus vir, qui intellegit super egenum, & pauperem: in die mala liberabit eum dominus.

Dominus conseruet eum, & viuificet eum, & beatum faciat eum in terra: & non tradat eum in animam inimicorum eius.

Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius: vniuersum stratum eius, versasti in infirmitate eius.

Ego dixi, domine miserere mei: sana

animam meam, quia peccaui tibi.

Inimici mei dixerunt mala mihi, Quando morietur, & peribit nomen eius?

Et si ingrediebatur, vt videret, vana loquebatur cor eius: congregauit iniquitatem sibi.

Egrediebatur foras: & loquebatur in idipsum.

Aduersum me susurrabant omnes inimici mei: aduersum me cogitabant mala mihi.

Verbum iniquum constituerunt aduersum me, Nunquid qui dormit, non adiciet, vt resurgat?

Et enim homo pacis meæ in quo speraui, qui edebat panes meos: magnificauit super me supplantationem.

Tu autem domine miserere mei, & resuscita me: & retribuam eis.

In hoc cognoui, quoniam voluisti me, quoniam non gaudebit inimicus meus super me.

Me autem propter innocentiam suscepisti: & confirmasti me in conspectu tuo in æternum.

Benedictus dominus deus Israel a seculo, & vsque in seculum: fiat, fiat.

Psalmus. 112.

LAudate pueri dominum: laudate nomen domini.

Sit nomen domini benedictum, ex hoc, nunc, & vsque in seculum.

A solis ortu vsque ad occasum, laudabile nomen domini.

Excelsus super omnes gentes dominus: & super cœlos gloria eius.

Quis sicut dominus deus noster qui in altis habitat: & humilia respicit in cœlo, & in terra?

Suscitans a terra inopem, & de stercore erigens pauperem.

Vt collocet eum cum principibus, cum principibus populi sui.

Qui habitare facit sterilem in domo, matrem filiorum lætantem.

Deinde canticum. Magnificat. folio.

16. **Antiphona. Oratio. & Commemoratio.**

AD COMPLETORIVM.

Pater noster. Ave maria. Conuerte nos. Deus in adiu. Te lucis ante. 16.

Antiphona. Salua nos. **Psalmus. 10.**

N domino confido: quomodo dicitis animæ meæ,

Transmigra in montem sicut passer?

Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum: parauerunt sagittas suas in pharetra, vt sagittent in obscuro rectos corde.

Quoniam, quæ perfecisti, destruxerunt: iustus autem quid fecit?

Dominus in templo sancto suo: Dominus in cœlo sedes eius.

Oculi eius in pauperem respiciunt: palpebræ eius interrogant filios hominum.

Dominus interrogat iustum & impium: qui autem diligit iniquitatem, odit animam suam.

Pluet super peccatores laqueos: ignis, & sulphur, & spiritus procellarum, pars calicis eorum.

Quoniam iustus dominus, & iustitias dilexit: æquitatem vidit vultus eius.

Psalmus. 15.

Conserua me domine, quoniam speraui in te: dixi domino, Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non egres.

Sanctis, qui sunt in terra eius, mirificauit omnes voluntates meas in eis.

Multiplicatæ sunt infirmitates eorum: postea accelerauerunt.

Non congregabo conuenticula eorum de sanguinibus: nec memor ero nominum eorum per labia mea.

Dominus, pars hæreditatis meæ, & calicis mei, tu es qui restitues hæreditatem meam mihi.

Funes ceciderunt mihi in præclaris: etenim hæreditas mea præclara est mihi.

Benedicam dominum, qui tribuit mihi intellectum, insuper & vsque ad noctem increpauerunt me renes mei.

Prouidebam dominum in conspectu meo semper: quoniam a dextris est mihi, ne commouear.

Propter hoc lætatum est cor meum, & exultauit lingua mea: insuper & caro mea requiescet in spe.

Quoniam non derelinques animam meam in inferno: nec dabis sanctum tuum videre corruptionem.

Notas mihi fecisti vias vitæ: adimplebis me lætitia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua vsque in finem.

Psalmus. 29.

Exaltabo te domine, quoniam suscepisti me: nec delectasti inimicos meos super me.

Domine Deus meus clamaui ad te: & sanasti me.

Domine eduxisti ab inferno animam meam: saluasti me a descendentibus in lacum.

Psallite domino sancti eius, & confitemini memoriæ sanctitatis eius.

Quoniam ira in indignatione eius: & vita in voluntate eius.

Ad vesperum demorabitur fletus: & ad matutinum lætitia.

Ego autem dixi in abundantia mea, Non mouebor in æternum.

Domine in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem.

Auertisti faciem tuam a me, & factus sum conturbatus.

Ad te domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor.

Quæ vtilitas in sanguine meo, dum descendo in corruptionem?

Nunquid confitebitur tibi pulvis, aut annuntiabit veritatem tuam?

Audiuit dominus, & misertus est mei: dominus factus est adiutor meus.

Conuertisti planctum meum in gaudium mihi: conscidisti saccum meum, & circundedisti me lætitia.

Vt cantet tibi gloria mea, & non compungar: domine Deus meus, in æternum confitebor tibi. **Deinde.** Nunc dimittis. fo. 17. Salua nos. Domine exaudi. Oremus Visita quæsumus. domine. Benedica. Fidelium.

FERIA QVARTA.

Ad matutinum.

Pater noster. Ave maria. Confiteor. Misereatur. Indulgen. Domine labia. Deus in adiu. **Inuita.** Venite. **Inuit.** Hym. Antiphona. Psalmus. 48.

A Vdite hæc omnes gentes: auribus percipite omnes, qui habitatis orbem.

Quique terrigenæ, & filij hominum: simul in vnum diues & pauper.

Os meum loquetur sapientiam: & meditatio cordis mei prudentiam.

Inclinabo in parabolam aurem meam, aperiam in psalterio propositionem meam.

Cur timebo in die mala? iniquitas calcaniei mei circundabit me:

Qui confidunt in virtute sua: & in multitudine diuitiarum suarum gloriantur.

Frater non redimit, redimet homo? non dabit Deo placationem suam.

Et pretium redemptionis animæ suæ: & laborabit in æternum: & viuet adhuc in finem.

Non videbit interitum, cum viderit sapientes morientes: simul insipiens, & stultus peribunt.

Et relinquent alienis diuitias suas: &

sepulchra eorum domus illorum in æternum.

Tabernacula eorum in progenie & progenie, vocauerunt nomina sua in terris suis.

Et homo, cum in honore esset, non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus: & similis factus est illis.

Hæc via illorum scandalum ipsis: & postea in ore suo complacebunt.

Sicut oues in inferno positi sunt: mors depascet eos.

Et dominabuntur eorum iusti in matutino: & auxilium eorum veterascet in inferno a gloria eorum.

Verumtamen deus redimet animam meam de manu inferi, cum acceperit me.

Ne timueris, cum diues factus fuerit homo: & cum multiplicata fuerit gloria domus eius.

Quoniam cum interierit, non sumet omnia: neque descendet cum eo gloria eius.

Quia anima eius in vita ipsius benedictur: confitebitur tibi, cum benefeceris ei.

Introibit vsque in progenies patrum suorum: & vsque in æternum non videbit lumen.

Homo, cum in honore esset, non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis.

Psalmus. 58.

ERipe me de inimicis meis Deus meus: & ab insurgentibus in me libera me.

Eripe me de operantibus iniquitatem: & de viris sanguinum salua me.

Quia ecce ceperunt animam meam, irruerunt in me fortes.

Neque iniquitas mea, neque peccatum meum domine, sine iniquitate cucurri, & direxi.

Exurge in occursum meum, & vide, & tu domine Deus virtutum Deus Israel, Intende ad visitandas omnes gentes, non miserearis omnibus, qui operantur iniquitatem.

Conuertentur ad vesperam, & famem patientur, vt canes, & circuibunt ciuitatem.

Ecce, loquentur in ore suo, & gladius in labijs eorum: quoniam quis audiuit?

Et tu domine deridebis eos: & ad nihilum deduces omnes gentes.

Fortitudinem meam ad te custodiam, quia deus susceptor meus es: Deus meus, misericordia eius præueniet me.

Deus ostendet mihi super inimicos meos, ne occidas eos: nequando obliuiscantur populi mei.

Disperge illos in virtute tua: & depone eos protector meus domine.

Delictum oris eorum, sermonem labiorum ipsorum, & comprehendantur in superbia sua.

Et de execratione, & mendacio annuntiabuntur in consummatione, in ira consummationis, & non erunt.

Et scient, quia deus dominabitur Iacob, & finium terræ.

Conuertentur ad vesperam, & famem patientur, vt canes: & circuibunt ciuitatem.

Ipsi dispergentur ad manducandum: si vero non fuerint saturati, murmurabunt.

Ego autem cantabo fortitudinem tuam: & exultabo mane misericordiam tuam.

Quia factus es susceptor meus, & refugium meum in die tribulationis meæ.

Adiutor meus tibi psallam, quia deus susceptor meus es: Deus meus misericordia mea. **Psalmus. 77.**

Attendite popule meus legem meam: inclinate aurem vestram

in verba oris mei.

Aperiam in parabolis os meum: loquar propositiones ab initio.

Quanta audiuiimus, & cognouiimus ea: & patres nostri narrauerunt nobis?

Non sunt occultata a filijs eorum, in generatione altera.

Narrantes laudes domini, & virtutes eius, & mirabilia eius, quæ fecit.

Et suscitauit testimonium in Iacob: & legem posuit in Israel.

Quanta mandauit patribus nostris nota facere ea filijs suis: vt cognoscat generatio altera?

Filij qui nascentur, & exurgent & narrabunt filijs suis.

Vt ponant in Deo spem suam, & non obliuiscantur operum Dei, & mandata eius exquirant.

Ne fiant sicut patres eorum, generatio praua & exasperans.

Generatio quæ non direxit cor suum, & non est creditus cum Deo spiritus eius.

Filij Ephrem intendentes & mittentes arcum: conuersi sunt in die belli.

Non custodierunt testamentum Dei: & in lege eius noluerunt ambulare.

Et obliui sunt benefactorum eius: & mirabilium eius, quæ ostendit eis.

Coram patribus eorum fecit mirabilia in terra Ægypti: in campo Taneos.

Interruptit mare, & perduxit eos: & statuit aquas quasi in vtre.

Et deduxit eos in nube diei: & tota nocte in illuminatione ignis.

Interruptit petram in eremo, & adauit eos velut in abyssu multa.

Et eduxit aquam de petra, & deduxit tanquam flumina aquas.

Et apposuerunt adhuc peccare ei in iram: excitauerunt excelsum in iniquo.

Et tentauerunt Deum in cordibus suis,

vt peterent escas animabus suis.

Et male locuti sunt de Deo: dixerunt, nunquid poterit Deus parare mensam in deserto?

Quoniam percussit petram, & fluxerunt aquæ: & torrentes inundauerunt.

Nunquid & panem poterit dare, aut parare mensam populo suo?

Ideo audiuit dominus, & distulit: & ignis accensus est in Iacob, & ira ascendit in Israel.

Quia non crediderunt in Deo: nec sperauerunt in salutari eius.

Et mandauit nubibus desuper, & ianuas cœli aperuit.

Et pluit illis manna ad manducandum: & panem cœli dedit eis.

Panem Angelorum manducauit homo: cibaria misit eis in abundantia.

Transtulit Austrum de cœlo: & induxit in virtute sua Africum.

Et pluit super eos, sicut puluerem, carnes: & sicut arenam maris, volatilia pennata.

Et ceciderunt in medio castrorum eorum, circa tabernacula eorum.

Et manducauerunt, & saturati sunt nimis, & desiderium eorum attulit eis, non sunt fraudati a desiderio suo.

Adhuc escæ eorum erant in ore ipsorum: & ira Dei ascendit super eos.

Et occidit pingues eorum, & electos Israel impediuit.

In omnibus his peccauerunt adhuc: & non crediderunt in mirabilibus eius.

Et defecerunt in vanitate dies eorum: & anni eorum cum festinatione.

Cum occideret eos, quærebant eum: & reuertebantur, & diluculo veniebant ad eum.

Et rememorati sunt, quia deus adiutor est eorum, & Deus excelsus redemptor eorum est.

Et dilexerunt eum in ore suo, & lingua sua mentiti sunt ei.

Cor autem eorum non erat rectum cum eo: nec fideles habiti sunt in testamento eius.

Ipse autem est misericors, & propitius fiet peccatis eorum: & non disperdet eos.

Et abundauit, vt auerteret iram suam: & non accendit omnem iram suam.

Et recordatus est, quia caro sunt: spiritus vadens, & non rediens.

Quoties exacerbauerunt eum in deserto: in iram concitauerunt eum in iniquoso?

Et conuersi sunt, & tentauerunt Deum: & sanctum Israel exacerbauerunt.

Non sunt recordati manus eius, die, qua redemit eos de manu tribulantis.

Sicut posuit in Ægypto signa sua, & prodigia sua in campo Taneos.

Et conuertit in sanguinem flumina eorum & imbres eorum, ne biberent.

Misit in eos cynomyam, & comedit eos, & ranam, & disperdidit eos.

Et dedit ærugini fructus eorum: & labores eorum locustæ.

Et occidit in grandine vineas eorum: & moros eorum in pruina.

Et tradidit grandini iumenta eorum: & possessionem eorum igni.

Misit in eos iram indignationis suæ: indignationem, & iram & tribulationem: immissiones per angelos malos.

Viam fecit semitæ iræ suæ, non pepercit a morte animabus eorum: & iumenta eorum in morte conclusit.

Et percussit omne primogenitum in terra Ægypti: primitias omnis laboris eorum in tabernaculis Cham.

Et abstulit, sicut oues populum sum, & perduxit eos tanquam gregem in deserto.

Et deduxit eos in spe, & non timuerunt, & inimicos eorum operuit mare.

Et induxit eos in montem sanctificationis suæ: montem, quem acquisiuit dextera eius.

Et eiecit a facie eorum gentes: & sorte diuisit eis terram in funiculo distributionis.

Et habitare fecit in tabernaculis eorum tribus Israel.

Et tentauerunt, & exacerbauerunt Deum excelsum: & testimonia eius non custodierunt.

Et auerterunt se, & non seruauerunt pactum: quemadmodum patres eorum conuersi sunt in arcum prauum.

In iram concitauerunt eum in collibus suis, & in sculptilibus suis ad æmulationem eum prouocauerunt.

Audiuit deus, & spreuit: & ad nihilum redegit valde Israel.

Et repulit tabernaculum Silo, tabernaculum suum, vbi habitauit in hominibus.

Et tradidit in captiuitatem virtutem eorum: & pulchritudinem eorum in manus inimici.

Et conclusit in gladio populum suum, & hæreditatem suam spreuit.

Iuuenes eorum comedit ignis: & virgines eorum non sunt lamentatæ.

Sacerdotes eorum in gladio ceciderunt: & viduæ eorum non plorabantur.

Et excitatus est tanquam dormiens dominus: tanquam potens crapulatus a vino.

Et percussit inimicos suos in posteriora: opprobrium sempiternum dedit illis.

Et repulit tabernaculum Ioseph: & tribum Ephraim non elegit.

Sed elegit tribum Iuda, montem Sion, quem dilexit.

Et ædificauit, sicut vnicornium, sanctificium suum in terra: quam fundauit in secula.

Et elegit Dauid seruum suum, & sustulit eum de gregibus ouium, de post foetantes accepit eum.

Pascere Iacob seruum suum, & Israel hæreditatem suam.

Et pauit eos in innocentia cordis sui: & in intellectibus manuum suarum deduxit eos.

Antiphona.

AD LAVDES.

Deus in adiu. **Antiphona. Psalmus 80.**

SXultate Deo adiutori nostro: iubilate Deo Iacob.

Sumite psalmum, & date tympanum: psalterium iucundum cum cithara.

Buccinate in neomenia tuba, in insigni die solennitatis vestræ.

Quia præceptum in Israel est, & iudicium Deo Iacob.

Testimonium in Ioseph posuit illud, cum exiret de terra

Ægypti: linguam, quam non nouerat, audiuit.

Diuertit ab oneribus dorsum eius: manus eius in cophino seruiuerunt.

In tribulatione inuocasti me, & liberaui te, exaudiui te in abscondito tempestatis: probaui te apud aquam contradictionis.

Audi populus meus, & contestabor te: Israel, si audieris me, non erit in te deus recens, neque adorabis Deum alienum.

Ego enim sum dominus deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti: dilata os tuum, & implebo illud.

Et non audiuit populus meus vocem meam: & Israel non intendit mihi.

Et dimisi eos secundum desideria cordis eorum, ibunt in adinuentionibus suis.

Si populus meus audisset me: Israel si in vijs meis ambulasset.

Pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliassem: & super tribulantes eos misissem manum meam.

Inimici domini mentiti sunt ei: & erit tempus eorum in secula.

Et cibauit eos ex adipe frumenti: & de petra, melle saturauit eos.

Psalmus. 134.

Laudate nomen domini, laudate serui dominum.

Qui statis in domo domini, in atrijs domus Dei nostri.

Laudate dominum, quia bonus dominus: psallite nomini eius, quoniam suaue.

Quoniam Iacob elegit sibi dominus, Israel in possessionem sibi.

Quia ego cognoui, quod magnus est dominus: & deus noster præ omnibus dijs.

Omnia, quæcunque voluit dominus, fecit in coelo, & in terra: in mari, & in omnibus abyssis.

Educens nubes ab extremo terræ, fulgura in pluuiam fecit.

Qui producit ventos de thesauris suis: qui percussit primogenita Ægypti ab homine vsque ad pecus.

Et misit signa, & prodigia in medio tui Ægypte: in Pharaonem, & in omnes seruos eius.

Qui percussit gentes multas, & occidit reges fortes.

Seon regem Amorrhæorum, & Og regem Basan, & omnia regna Chanaan.

Et dedit terram eorum hæreditatem, hæreditatem Israel populo suo.

Domine, nomen tuum in æternum: Domine, memoriale tuum in generationem, & generationem.

Quia iudicabit dominus populum suum: & in seruis suis deprecabitur.

Simulachra gentium argentum & aurum, opera manuum hominum.

Os habent, & non loquentur: oculos habent, & non videbunt.

Aures habent, & non audient: neque enim est spiritus in ore ipsorum.

Similes illis fiant, qui faciunt ea: & omnes qui confidunt in eis.

Domus Israel benedicite domino: domus Aaron benedicite domino.

Domus leui benedicite domino: qui timetis dominum, benedicite domino.

Benedictus dominus ex Sion, qui habitat in Ierusalem.

Canticum Annæ.

Exultauit cor meum in domino: & j. reg. exaltatum est cornu meum in 2. domino.

Dilatatum est os meum super inimicos meos: quia lætata sum in salutari tuo.

Non est sanctus, vt est dominus: neque enim est alius extra te: & non est fortis, sicut deus noster.

Nolite multiplicare loqui sublimia, gloriantes.

Recedant vetera de ore vestro, quia deus scientiarum dominus est: & ipsi præparantur cogitationes.

Arcus fortium superatus est: & infirmi accincti sunt robore.

Repleti prius, pro panibus se locauerunt: & famelici saturati sunt.

Donec sterilis peperit plurimos: & quæ multos habebat filios, infirmata est.

Dominus mortificat, & viuificat: deducit ad inferos, & reducit.

Dominus pauperem facit, & ditat: humiliat, & subleuat.

Suscitat de puluere egenum: & de stercore eleuat pauperem.

Vt sedeat cum principibus, & solium gloriæ teneat.

Domini enim sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem.

Pedes sanctorum suorum seruabit, & impij in tenebris conticescent: quia non

in fortitudine sua roborabitur vir.

Dominum formidabunt aduersarij eius: & super ipsos in cœlis tonabit.

Dominus iudicabit fines terræ, & dabit imperium regi suo, & sublimabit cornu Christi sui.

Deinde canticum. Benedictus. folio. 7.

Antiphona. Oratio. & Commemoratio.

AD PRIMAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. Iam lucis orto. 7. Antiphona. Deus. Psalmus. 6.

Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me.

Miserere mei domine, quoniam infirmus sum: sana me domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.

Et anima mea turbata est valde: sed tu domine vsquequo?

Conuertere domine, & eripe animam meam: saluum me fac propter misericordiam tuam.

Quoniam non est in morte qui memor sit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi?

Laboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meum rigabo.

Turbatus est a furore oculus meus: inueteraui inter omnes inimicos meos.

Discedite a me omnes, qui operamini iniquitatem: quoniam exaudiuit dominus vocem fletus mei.

Exaudiuit dominus deprecationem meam: dominus orationem meam suscepit.

Erubescant, & conturbentur vehementer omnes inimici mei, conuertantur, & erubescant valde velociter.

Psalmus. 117.

Confitemini domino quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius.

Dicat nunc Israel quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius.

Dicat nunc domus Aaron: quoniam in seculum misericordia eius.

Dicant nunc, qui timent dominum: quoniam in seculum misericordia eius.

De tribulatione inuocaui: dominum: & exaudiuit me in latitudine dominus.

Dominus mihi adiutor: non timebo, quid faciat mihi homo.

Dominus mihi adiutor: & ego despiciam inimicos meos.

Bonum est confidere in domino: quam confidere in homine.

Bonum est sperare in domino: quam sperare in principibus.

Omnes gentes circuierunt me: & in nomine domini, quia vltus sum in eos.

Circundantes circundederunt me: & in nomine domini, quia vltus sum in eos.

Circundederunt me sicut apes, & exarserunt sicut ignis in spinis: & in nomine domini, quia vltus sum in eos.

Impulsus euersus sum, vt caderem: & dominus suscepit me.

Fortitudo mea, & laus mea dominus: & factus est mihi in salutem.

Vox exultationis, & salutis in tabernaculis iustorum.

Dextera domini fecit virtutem, dextera domini exaltauit me: dextera domini fecit virtutem.

Non moriar, sed viuam: & narrabo opera domini.

Castigans castigauit me dominus: & morti non tradidit me.

Aperite mihi portas iustitiæ, ingressus in eas confitebor domino: hæc porta domini, iusti intrabunt in eam.

Confitebor tibi, quoniam exaudisti me: & factus es mihi in salutem.

Lapidem, quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli.

A domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris.

Hæc est dies, quam fecit dominus: exultemus, & lætemur in ea.

O domine saluum me fac, o domine, bene prosperare: benedictus qui venit in nomine domini.

Benediximus vobis de domo domini: Deus dominus, & illuxit nobis.

Constituite diem solemnem in condensis: vsque ad cornu altaris.

Deus meus es tu, & confitebor tibi: Deus meus es tu, & exaltabo te.

Confitebor tibi, quoniam exaudisti me & factus es mihi in salutem.

Confitemini domino quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius.

Psalmus. 130.

Domine non est exaltatum cor meum: neque elati sunt oculi mei.

Neque ambulavi in magnis: neque in mirabilibus super me.

Si non humiliter sentiebam, sed exaltavi animam meam:

Sicut ablactatus est super matre sua, ita retributio in anima mea.

Speret Israel in domino, ex hoc nunc, & vsque in seculum.

Antipho. Deus dominus, & illuxit nobis. **Deinde Symbolum.** Credo in vnum Deum. &c. Domine exau. Oremus. Domine deus omnipotens. Benedicamus. Fidelium. Pretiosa. Sancta ma. Dies & actus.

AD TERTIAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiuto. Nunc sancte nobis. 10. **Antiphona.** Emitte. **Psalmus. 42.**

Vdica me deus, & discerne causam meam de gente non sancta: ab homine iniquo, & doloso erue me.

Quia tu es deus fortitudo mea: quare

me repulisti? & quare tristis incedo, dum affligit me inimicus?

Emitte lucem tuam, & veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, & adduxerunt in montem sanctum tuum, & in tabernacula tua.

Et introibo ad altare Dei: ad Deum, qui lætificat iuuentutem meam.

Confitebor tibi in cithara deus deus meus: quare tristis es anima mea? & quare conturbas me?

Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei, & deus meus. **Psalmus. 44.**

ERuctauit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea regi.

Lingua mea calamus scribæ velociter scribentis.

Speciosus forma præ filiis hominum, diffusa est gratia in labijs tuis: propterea benedixit te deus in æternum.

Accingere gladio tuo super femur tuum, potentissime.

Specie tua, & pulchritudine tua, intende prospere, procede, & regna.

Propter veritatem, & mansuetudinem, & iustitiam: & deducet te mirabiliter dextera tua.

Sagittæ tuæ acutæ (populi sub te cadent) in corda inimicorum regis.

Sedes tua deus in seculum seculi: virga directionis, virga regni tui.

Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem: propterea vnxit te deus deus tuus oleo lætitiae, præ consortibus tuis.

Myrrha, & gutta, & casia a vestimentis tuis a domibus eburneis, ex quibus delectauerunt te filiæ regum in honore tuo.

Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate.

Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam: & obliuiscere populum tuum, &

domum patris tui.

Et concupiscet rex decorem tuum: quoniam ipse est dominus deus tuus, & adorabunt eum.

Et filiæ Tyri, in muneribus: vultum tuum deprecabuntur omnes diuites plebis.

Omnis gloria eius filiæ regis ab intus, in fimbrijs aureis, circumamicta varietatibus.

Adducentur regi virgines post eam: proximæ eius afferentur tibi.

Afferentur in lætitia, & exultatione: adducentur in templum regis.

Pro patribus tuis nati sunt tibi filij: constitues eos principes super omnem terram.

Memores erunt nominis tui in omni generatione, & generationem.

Propterea populi confitebuntur tibi in æternum, & in seculum seculi.

Psalmus. 59.

Deus repulisti nos, & destruxisti nos: iratus es: & misertus es nobis.

Commouisti terram, & conturbasti eam: sana contritiones eius, quia commota est.

Ostendisti populo tuo dura: potasti nos vino compunctionis.

Dedisti metuentibus te significationem: vt fugiant a facie arcus.

Vt liberentur dilecti tui: saluum fac dextera tua, & exaudi me.

Deus loquutus est in sancto suo, lætabor, & partibor Sichimam, & conuallem tabernaculorum metibor.

Meus est Galaad, & meus est Manasses: & Ephraim fortitudo capitis mei.

Iuda Rex meus: Moab olla spei meæ.

In Idumæam extendam calceamentum meum: mihi alienigenæ subditi sunt.

Quis deducet me in ciuitatem munitam? quis deducet me vsque in

Idumæam?

Nonne tu Deus qui repulisti nos: & non egredieris Deus in virtutibus nostris?

Da nobis auxilium de tribulatione: quia vana salus hominis.

In Deo faciemus virtutem: & ipse ad nihilum deducet tribulantes nos.

Antiphona. Emitte lucem tuam, & veritatem tuam. **Oratio.**

AD SEXTAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. Rector potens. 12. **Antiphona.** Spera. **Psalmus. 41.**

Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te deus.

Sitiuit anima mea ad Deum fortem viuum, quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?

Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte: dum dicitur mihi quotidie, vbi est deus tuus?

Hæc recordatus sum, & effudi in me animam meam: quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis vsque ad domum Dei.

In voce exultationis, & confessionis, sonus epulantis.

Quare tristis es anima mea? & quare conturbas me?

Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, & deus meus.

Ad meipsum anima mea conturbata est: propterea memor ero tui de terra Iordanis, & Hermonij a monte modico.

Abyssus abyssum inuocat, in voce cataractarum tuarum.

Omnia excelsa tua, & fluctus tui super me transierunt.

In die mandauit dominus misericordiam suam, & nocte canticum eius.

Apud me, oratio deo vitæ meæ: dicam

Deo, susceptor meus es.

Quare oblitus es mei? & quare contristatus incedo, dum affligit me inimicus?

Dum confringuntur ossa mea: exprobrauerunt mihi, qui tribulant me inimici mei.

Dum dicunt mihi per singulos dies, Vbi est deus tuus? quare tristis es anima mea? & quare conturbas me?

Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, & deus meus. **Psalmus. 64.**

TE decet hymnus deus in Sion: & tibi reddetur votum in Ierusalem.

Exaudi orationem meam: ad te omnis caro veniet.

Verba iniquorum prævaluerunt super nos, & impietatibus nostris tu propitiaberis.

Beatus, quem elegisti, & assumpsisti: inhabitabit in atrijs tuis.

Replebimur in bonis domus tuæ: sanctum est templum tuum, mirabile in æquitate.

Exaudi nos deus salutaris noster: spes omnium finium terræ, & in mari longe.

Preparans montes in virtute tua, accinctus potentia: qui conturbas profundum maris, sonum fluctuum eius.

Turbabuntur gentes, & timebunt qui habitant terminos, a signis tuis: exitus matutini, & vespere delectabis.

Visitasti terram, & inebriasti eam: multiplicasti locupletare eam.

Flumen Dei repletum est aquis, parasti cibum illorum: quoniam ita est præparatio eius.

Riuos eius inebrians, multiplica genimina eius: in stillicidijs eius, lætabitur germinans.

Benedices coronæ anni benignitatis tuæ: & campi tui replebuntur vbertate.

Pinguescent speciosa deserti: & exultatione colles accingentur.

Induti sunt arietes ouium, & valles abundabunt frumento: clamabunt, etenim hymnum dicent. **Psalmus. 121.**

LÆtatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum domini ibimus.

Stantes erant pedes nostri, in atrijs tuis Ierusalem.

Ierusalem quæ ædificatur vt ciuitas: cuius participatio eius in idipsum.

Illuc enim ascenderunt tribus, tribus domini: testimonium Israel, ad confitendum nomini domini.

Quia illic sederunt sedes in iudicio: sedes super domum Dauid.

Rogate, quæ ad pacem sunt Ierusalem: & abundantia diligentibus te.

Fiat pax in virtute tua: & abundantia in turribus tuis.

Propter fratres meos, & proximos meos, loquebar pacem de te:

Propter domum domini Dei nostri, quæsiui bona tibi.

Antiphona. Spera in Deo quoniam adhuc confitebor illi. **Oratio.**

AD NONAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. Rerum deus. 13. **Antiphona.** Gloriosa. **Psalmus. 81.**

Deus stetit in synagoga deorum: in medio autem Deos diiudicat.

Vsquequo iudicatis iniquitatem: & facies peccatorum sumitis?

Iudicate egeno, & pupillo: humilem, & pauperem iustificate.

Eripite pauperem, & egenum de manu peccatoris liberate.

Nescierunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant: mouebuntur omnia fundamenta terræ.

Ego dixi, Dij estis, & filij excelsi omnes.

Vos autem sicut homines moriemini: & sicut vnus de principibus cadetis.

Surge Deus, iudica terram: quoniam tu

hæreditabis in omnibus gentibus.

Psalmus. 86.

Fundamenta eius in montibus sanctis: diligit dominus portas Sion, super omnia tabernacula Iacob.

Gloriosa dicta sunt de te, ciuitas Dei.

Memor ero Raab, & Babylonis scitum me.

Ecce alienigenæ, & Tyrus, & populus Æthiopum: hi fuerunt illic.

Nunquid Sion dicet, Homo, & homo natus est in ea: & ipse fundauit eam altissimus?

Dominus narrabit in scripturis populorum, & principum horum, qui fuerunt in ea.

Sicut lætantium omnium, habitatio est in te. **Psalmus. 93.**

Deus vltionum dominus: Deus vltionum libere egit.

Exaltare, qui iudicas terram: redde retributionem superbis.

Vsquequo peccatores domine, vsquequo peccatores gloriabuntur?

Effabuntur, & loquentur iniquitatem: loquentur omnes qui operantur iniustitiam?

Populum tuum domine humiliauerunt: & hæreditatem tuam vexauerunt.

Viduam & aduenam interfecerunt: & pupillos occiderunt.

Et dixerunt, Non videbit dominus: nec intelleget deus Iacob.

Intellegite insipientes in populo: & stulti aliquando sapite.

Qui plantauit aurem, non audiet, aut qui finxit oculum, non considerat?

Qui corripit gentes, non arguet: qui docet hominem scientiam?

Dominus scit cogitationes hominum, quoniam vanæ sunt.

Beatus homo, quem tu erudieris domine, & de lege tua docueris eum.

Vt mitiges ei a diebus malis: donec fo-

diatur peccatori fouea.

Quia non repellet dominus plebem suam, & hæreditatem suam non derelinquet.

Quoadusque iustitia conuertatur in iudicium: & qui iuxta illam? omnes qui recto sunt corde?

Quis consurget mihi aduersus malignantes? aut quis stabit mecum aduersus operantes iniquitatem?

Nisi quia dominus adiuuit me: paulominus habitasset in inferno anima mea.

Si dicebam, Motus est pes meus: misericordia tua domine adiuuabat me.

Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes tuæ lætificauerunt animam meam.

Nunquid adhæret tibi sedes iniquitatis: qui fingis laborem in præcepto?

Captabunt in animam iusti: & sanguinem innocentem condemnabunt.

Et factus est mihi dominus in refugium: & deus meus in adiutorium spei meæ.

Et reddet illis iniquitatem ipsorum, & in malitia eorum disperdet eos: disperdet illos dominus deus noster.

Antiphona. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei. **Oratio.**

AD VESPERAS.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiu.

Hym. Antiphona. Psalmus. 32.

Sultate iusti in domino: rectos decet collaudatio.

Confitemini domino in cithara: in psalterio decem chordarum psallite illi.

Cantate ei canticum nouum: bene psallite ei in vociferatione.

Quia rectum est verbum domini, & omnia opera eius in fide.

Diligit misericordiam, & iudicium: misericordia domini plena est terra.

Verbo domini cœli firmati sunt: & spiritu oris eius omnis virtus eorum.

Congregans, sicut in vtre, aquas maris: ponens in thesauris abyssos.

Timeat dominum omnis terra: ab eo autem commoueantur omnes inhabitantes orbem.

Quoniam ipse dixit, & facta sunt: ipse mandauit, & creata sunt.

Dominus dissipat consilia gentium: reprobat autem cogitationes populorum, & reprobat consilia principum.

Consilium autem domini in æternum manet: cogitationes cordis eius in generatione, & generationem.

Beata gens, cuius est dominus Deus eius: populus, quem elegit in hæreditatem sibi.

De cœlo respexit dominus: vidit omnes filios hominum.

De præparato habitaculo suo respexit super omnes: qui habitant terram.

Qui finxit sigillatim corda eorum: qui intellegit omnia opera eorum.

Non saluatur rex per multam virtutem: & gigas non saluabitur in multitudine virtutis suæ.

Fallax equus ad salutem: in abundantia autem virtutis suæ non saluabitur.

Ecce oculi domini super metuentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius.

Vt eruat a morte animas eorum, & alat eos in fame.

Anima nostra sustinet dominum: quoniam adiutor, & protector noster est.

Quia in eo lætabitur cor nostrum: & in nomine sancto eius sperauimus.

Fiat misericordia tua domine super nos, quemadmodum sperauimus in te.

Psalmus. 83.

Quam dilecta tabernacula tua domine virtutum: concupiscit & deficit anima mea in atria domini.

Cor meum, & caro mea exultauerunt in Deum viuum.

Enim passer inuenit sibi domum: & turtur nidum vbi reponat pullos suos.

Altaria tua domine virtutum: Rex meus, & Deus meus.

Beati, qui habitant in domo tua domine: in secula seculorum laudabunt te.

Beatus vir, cuius est auxilium abs te: ascensiones in corde suo disposuit, in valle lachrymarum, in loco, quem posuit.

Enim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem: videbitur Deus deorum in Sion.

Domine deus virtutum, exaudi orationem meam: auribus percipe Deus Iacob.

Protector noster aspice deus, & respice in faciem Christi tui:

Quia melior est dies vna in atrijs tuis, super millia.

Elegi abiectus esse in domo Dei mei: magis quam habitare in tabernaculis peccatorum.

Quia misericordiam, & veritatem diligit deus: gratiam, & gloriam dabit dominus.

Non priuabit bonis eos, qui ambulant in innocentia: domine virtutum, beatus homo, qui sperat in te.

Psalmus. 111.

Beatus vir qui timet dominum: in mandatis eius volet nimis.

Potens in terra erit semen eius: generatio rectorum benedicetur.

Gloria, & diuitiæ in domo eius: & iustitia eius manet in seculum seculi.

Exortum est in tenebris lumen rectis: misericors & miserator & iustus.

Iucundus homo qui miseretur & commodat, disponet sermones suos in iudicio, quia in æternum non commouebitur.

In memoria æterna erit iustus: ab au-

ditione mala non timebit.

Paratum cor eius sperare in domino confirmatum est cor eius: non commouebitur donec despiciat inimicos suos.

Dispersit, dedit pauperibus, iustitia eius manet in seculum seculi: cornu eius exaltabitur in gloria.

Peccator videbit & irascetur dentibus suis fremet & tabescet: desiderium peccatorum peribit. **Deinde canticum.** Magnificat anima. folio. 16. **Antiphona. Oratio. Commemoratio.**

AD COMPLETORIUM.

Pater noster. Ave maria. Conuerte nos. Deus in adiuto. Te lucis. 16. Salua nos. **Psalmus. 39.**

EXpectans expectaui dominum, & intendit mihi.

Et exaudiuit preces meas, & eduxit me de lacu miseriæ, & de luto fæcis.

Et statuit super petram pedes meos, & direxit gressus meos.

Et immisit in os meum canticum nouum, carmen Deo nostro.

Videbunt multi, & timebunt: & sperabunt in domino.

Beatus vir, cuius est nomen domini spes eius: & non respexit in vanitates, & insanias falsas.

Multa fecisti tu domine deus meus mirabilia tua: & cogitationibus tuis non est, qui similis sit tibi.

Annuntiaui, & locutus sum: multiplicati sunt super numerum.

Sacrificium, & oblationem noluisti: aures autem perfecisti mihi.

Holocaustum & pro peccato non postulasti: tunc dixi, Ecce venio.

In capite libri scriptum est de me, vt facerem voluntatem tuam: Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei.

Annuntiaui iustitiam tuam in ecclesia magna: ecce labia mea non prohibebo, Domine tu scisti.

Iustitiam tuam non abscondi in corde meo, veritatem tuam, & salutare tuum dixi.

Non abscondi misericordiam tuam, & veritatem tuam a concilio multo.

Tu autem domine ne longe facias miserationes tuas a me: misericordia tua, & veritas tua semper susceperunt me.

Quoniam circundederunt me mala, quorum non est numerus: comprehenderunt me iniquitates meæ: & non potui vt viderem.

Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei: & cor meum dereliquit me.

Complaceat tibi domine vt eruas me: domine ad adiuuandum me respice.

Confundantur, & reuereantur simul, qui quærunt animam meam, vt auferant eam.

Conuertantur retrorsum, & reuereantur, qui volunt mihi mala.

Ferant confestim confusionem suam, qui dicunt mihi, Euge, Euge.

Exultent, & lætentur super te omnes quærentes te: & dicant semper, Magnificetur dominus, qui diligunt salutare tuum.

Ego autem mendicus sum, & pauper: dominus sollicitus est mei.

Adiutor meus, & protector meus tu es: Deus meus ne tardaueris.

Psalmus. 119.

AD dominum, cum tribularer, clamaui: & exaudiuit me.

Domine libera animam meam a labijs iniquis, & a lingua dolosa.

Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam?

Sagittæ potentis acutæ: cum carbonibus desolatorijs.

Hei mihi, quia incolatus meus prolon-

gatus est, habitauit cum habitantibus Cedar: multum incola fuit anima mea.

Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus: cum loquebar illis, impugnabant me gratis. **Psalmus. 133.**

ECce nunc benedicite dominum, omnes serui domini.

Qui statis in domo domini, in atrijs domus Dei nostri.

In noctibus extollite manus vestras in sancta: & benedicite dominum.

Benedicat te dominus ex Sion, qui fecit cœlum, & terram.

Deinde. Nunc dimittis fo 17. Salua nos. Domine exau. Oremus Visita quæsumus domi. Benedica. Fidelium. Salue regina.

FERIA QUINTA.

Ad matutinum.

Pater noster. Ave maria. Confiteor. Misereatur. Indulg. Domine labia mea. Deus in adiu. **Inuit.** Venite. **Inuit.** Hym. Antiphona. **Psalmus. 67.**

EXurgat deus, & dissipentur inimici eius: & fugiant, qui oderunt eum, a facie eius.

Sicut deficit fumus, deficient: sicut fluit cera a facie ignis, sic pereant peccatores a facie Dei.

Et iusti epulentur, & exultent in conspectu Dei: & delectentur in lætitia.

Cantate Deo, psalmum dicite nomini eius: iter facite ei, qui ascendit super occasum: dominus nomen illi.

Exultate in conspectu eius, turbabuntur a facie eius, patris orphanorum, & iudicis viduarum.

Deus in loco sancto suo: Deus qui inhabitare facit vnus moris in domo.

Qui educit vinctos in fortitudine, similiter eos qui exasperant, qui habitant in sepulchris.

Deus cum egredereris in conspectu populi tui, cum pertransires in deserto.

Terra mota est: etenim cœli distilauerunt a facie Dei Sinai, a facie Dei Israel.

Pluuiam voluntariam segregabis deus hæreditati tuæ: & infirmata est, tu vero perfecisti eam.

Animalia tua habitabunt in ea: parasti in dulcedine tua pauperi deus.

Dominus dabit verbum euangelizantibus virtute multa.

Rex virtutum dilecti dilecti: & speciei domus diuidere spolia.

Si dormiatis inter medios cleros, pennæ columbæ deargentatæ, & posteriora dorsi eius in pallore auri.

Dum discernit cœlestis reges super eam, niue dealbabuntur in Selmon: mons Dei, mons pinguis.

Mons coagulatus, mons pinguis: vt quid suspicamini montes coagulatos?

Mons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo: etenim dominus habitabit in finem.

Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantium: dominus in eis in Sinai in sancto.

Ascendisti in altum, cepisti captiuitatem: accepisti dona in hominibus.

Etenim non credentes inhabitare dominum Deum.

Benedictus dominus die quotidie: prosperum iter faciet nobis deus salutarium nostrorum.

Deus noster, Deus saluos faciendi: & domini domini exitus mortis.

Verumtamen deus confringet capita inimicorum suorum: verticem capilli perambulantium in delictis suis.

Dixit dominus, Ex Basan conuertam, conuertam in profundum maris.

Vt intingatur pes tuus in sanguine: lingua canum tuorum ex inimicis, ab ipso.

Viderunt ingressus tuos deus, ingressus

Dei mei, regis mei, qui est in sancto.

Præuenerunt principes coniuncti psallentibus, in medio iuencularum tympanistiarum.

In ecclesijs benedicite Deo, domino de fontibus Israel.

Ibi Benjamin adolescentulus in mentis excessu.

Principes Iuda, duces eorum: principes Zabulon, principes Nephtali.

Manda deus, virtuti tuæ: confirma hoc deus, quod operatus es in nobis.

A templo tuo in Ierusalem tibi offerent reges munera.

Increpa feras arundinis, congregatio taurorum in vaccis populorum: vt excludant eos qui probati sunt argento.

Dissipa gentes, quæ bella volunt, venient legati ex Ægypto: Æthiopia præueniet manus eius Deo.

Regna terræ cantate Deo: psallite domino.

Psallite Deo, qui ascendit super cælum cœli, ad orientem.

Ecce, dabit voci suæ vocem virtutis: date gloriam Deo, super Israel: magnificentia eius, & virtus eius in nubibus.

Mirabilis deus in sanctis suis, Deus Israel ipse dabit virtutem, & fortitudinem plebi suæ: benedictus deus.

Psalmus. 72.

QVam bonus Israel deus, his, qui recto sunt corde?

Mei autem pene moti sunt pedes: pene effusi sunt gressus mei.

Quia zelauī super iniquos, pacem peccatorum videns.

Quia non est respectus morti eorum: & firmamentum in plaga eorum.

In labore hominum non sunt: & cum hominibus non flagellabuntur.

Ideo tenuit eos superbia: operti sunt iniquitate & impietate sua.

Prodiit, quasi ex adipe, iniquitas eo-

rum: transierunt in affectum cordis.

Cogitauerunt, & loquuti sunt nequitiam: iniquitatem in excelso loquuti sunt.

Posuerunt in cælum os suum: & lingua eorum transiit in terra.

Ideo conuertetur populus meus hic: & dies pleni inuenientur in eis.

Et dixerunt, Quomodo scit deus, & si est scientia in excelso?

Ecce ipsi peccatores, & abundantes in seculo, obtinuerunt diuitias.

Et dixi, Ergo sine causa iustificauī cor meum: & laui inter innocentes manus meas.

Et fui flagellatus tota die, & castigatio mea in matutinis.

Si dicebam, Narrabo sic: ecce nationem filiorum tuorum reprobaui.

Existimabam: vt cognoscerem hoc labor est ante me.

Donec intrem in sanctuarium Dei & intellegam in nouissimis eorum.

Veruntamen propter dolos posuisti eis: deiecisti eos dum alleuarentur.

Quomodo facti sunt in desolationem, subito defecerunt: perierunt propter iniquitatem suam.

Velut somnium surgentium domine, in ciuitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges.

Quia inflammatum est cor meum & renes mei commutati sunt: & ego ad nihilum redactus sum, & nesciui.

Vt iumentum factus sum apud te: & ego semper tecum.

Tenuisti manum dexteram meam: & in voluntate tua deduxisti me: & cum gloria suscepisti me.

Quid enim mihi est in cœlo? & a te quid volui super terram?

Defecit caro mea, & cor meum: Deus cordis mei, & pars mea deus in æter-

num.

Quia ecce, qui elongant se a te, peribunt: perdidisti omnes, qui fornicantur abs te.

Mihi autem adhærere Deo bonum est: ponere in domino Deo spem meam.

Vt annuntiem omnes prædicationes tuas in portis filiæ Sion. **Psalmus. 88.**

Misericordias domini in æternum cantabo.

In generationem, & generationem, annuntiabo veritatem tuam in ore meo.

Quoniam dixisti, In æternum misericordia ædificabitur in cœlis præparabitur veritas tua in eis.

Disposui testamentum electis meis, iuravi Daud seruo meo, vsque in æternum præparabo semen tuum.

Et ædificabo in generationem, & generationem sedem tuam.

Confitebuntur cœli mirabilia tua domine: etenim veritatem tuam in ecclesia sanctorum.

Quoniam quis in nubibus æquabitur domino? similis erit Deo in filiis Dei?

Deus, qui glorificatur in consilio sanctorum: magnus, & terribilis super omnes qui in circuitu eius sunt.

Domine deus virtutum, quis similis tibi? potens es domine, & veritas tua in circuitu tuo.

Tu dominaris potestati maris: motum autem fluctuum eius tu mitigas.

Tu humiliasti, sicut vulneratum, superbum: in brachio virtutis tuæ dispersisti inimicos tuos.

Tui sunt cœli, & tua est terra, orbem terræ & plenitudinem eius tu fundasti: Aquilonem, & mare tu creasti.

Thabor, & Hermon in nomine tuo exultabunt: tuum brachium cum potentia.

Firmetur manus tua, & exaltetur dextera tua: iustitia, & iudicium præpara-

tio sedis tuæ.

Misericordia, & veritas præcedent faciem tuam: beatus populus, qui scit iubilationem.

Domine, in lumine vultus tui ambulant, & in nomine tuo exultabunt tota die, & in iustitia tua exaltabuntur.

Quoniam gloria virtutis eorum tu es, & in beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrum.

Quia domini est assumptio nostra, & sancti Israel regis nostri.

Tunc loquutus es in visione sanctis tuis, & dixisti, Posui adiutorium in potente: & exaltaui electum de plebe mea.

Inueni Daud seruum meum: oleo sancto meo vnxi eum.

Manus enim mea auxiliabitur ei: & brachium meum confortabit eum.

Nihil proficiet inimicus in eo: & filius iniquitatis non apponet nocere ei.

Et concidam a facie ipsius inimicos eius: & odientes eum in fugam conuertam.

Et veritas mea, & misericordia mea cum ipso: & in nomine meo exaltabitur cornu eius.

Et ponam in mari manum eius: & in fluminibus dexteram eius.

Ipsa inuocabit me, Pater meus es tu: Deus meus, & susceptor salutis meæ.

Et ego primogenitum ponam illum: excelsum præ regibus terræ.

In æternum seruabo illi misericordiam meam: & testamentum meum fidele ipsi.

Et ponam in seculum seculi semen eius: & thronum eius sicut dies cœli.

Si autem dereliquerint filij eius legem meam: & in iudicijs meis non ambulauerint.

Si iustitias meas profanauerint: & mandata mea non custodierint.

Visitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum.

Misericordiam autem meam non dispergam ab eo, neque nocebo in veritate mea.

Neque prophanabo testamentum meum, & quæ procedunt de labijs meis, non faciam irrita.

Semel iuravi in sancto meo, si David mentiar: semen eius in æternum manebit.

Et thronus eius sicut Sol in conspectu meo, & sicut Luna perfecta in æternum: & testis in cœlo fidelis.

Tu vero repulisti, & despexisti: distulisti Christum tuum.

Euertisti testamentum serui tui: prophanasti in terra sanctuarium eius.

Destruxisti omnes sæpes eius: posuisti firmamentum eius formidinem.

Diripuerunt eum omnes transeuntes viam: factus est opprobrium vicinis suis.

Exaltasti dexteram deprimentium eum: lætificasti omnes inimicos eius.

Auertisti adiutorium gladij eius: & non es auxiliatus ei in bello.

Destruxisti eum ab emundatione: & sedem eius in terram collisisti.

Minorasti dies temporis eius: perfudisti eum confusione.

Vsquequo domine auertis in finem: exardescet, sicut ignis, ira tua?

Memorare, quæ mea substantia: nunquid enim vane constituisti omnes filios hominum?

Quis est homo, qui viuere, & non videbit mortem: eruet animam suam de manu inferi?

Vbi sunt misericordiæ tuæ antiquæ domine: sicut iurasti David in veritate tua?

Memor esto domine opprobrij seruo-

rum tuorum, quod continui in sinu meo multarum gentium.

Quod exprobrauerunt inimici tui domine, quod exprobrauerunt commutationem Christi tui.

Benedictus dominus in æternum: fiat, fiat.

AD LAVDES.

Deus in adiu. **Antiphona. Psalmus. 99.**

 Vbilate Deo omnis terra: seruite domino in lætitia.

Introite in conspectu eius in exultatione.

Scitote quoniam dominus ipse est deus: ipse fecit nos, & non ipsi nos.

Populus eius, & oues pascuæ eius: introite portas eius in confessione: atria eius in hymnis confitemini illi.

Laudate nomen eius, quoniam suavis est dominus, in æternum misericordia eius, & vsque in generationem, & generationem veritas eius. **Psalmus. 102.**

Benedic anima mea domino, & omnia, quæ intra me sunt, nomini sancto eius.

Benedic anima mea domino: & noli obliuisci omnes retributiones eius.

Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis: qui sanat omnes infirmitates tuas.

Qui redimit de interitu vitam tuam: qui coronat te in misericordia & miserationibus.

Qui replet in bonis desiderium tuum: renouabitur, vt aquilæ, iuuentus tua.

Faciens misericordias dominus: & iudicium omnibus iniuriam patientibus.

Notas fecit vias suas Moysi: filijs Israel voluntates suas.

Miserator, & misericors dominus: longanimis, & multum misericors.

Non in perpetuum irascetur: neque in æternum comminabitur.

Non secundum peccata nostra fecit nobis: neque secundum iniquitates nos-

tras retribuit nobis.

Quoniam secundum altitudinem cœli a terra, corroborauit misericordiam suam super timentes se.

Quantum distat ortus ab occidente: longe fecit a nobis iniquitates nostras.

Quomodo miseretur pater filiorum, misertus est dominus timentibus se: quoniam ipse cognouit figmentum nostrum.

Recordatus est quoniam puluis sumus, homo sicut fœnum: dies eius, tanquam flos agri, sic efflorescit.

Quoniam spiritus pertransibit in illo, & non subsistet: & non cognoscet amplius locum suum.

Misericordia autem domini ab æterno, & vsque in æternum super timentes eum.

Et iustitia illius in filios filiorum: his, qui seruant testamentum eius.

Et memores sunt mandatorum ipsius, ad faciendum ea.

Dominus in cœlo parauit sedem suam: & regnum ipsius omnibus dominabitur.

Benedicite domino omnes angeli eius: potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem sermonum eius.

Benedicite domino omnes virtutes eius: ministri eius, qui facitis voluntatem eius.

Benedicite domino omnia opera eius: in omni loco dominationis eius: benedic anima mea domino.

Canticum Moysi.

CAntemus domino: gloriose enim magnificatus est, equum & ascensorem deiecit in mare.

Fortitudo mea, & laus mea dominus: & factus est mihi in salutem.

Iste deus meus, & glorificabo eum: Deus patris mei, & exaltabo eum.

Dominus quasi vir pugnator, om-

nipotens nomen eius, currus Pharaonis, & exercitum eius proiecit in mare.

Electi principes eius submersi sunt in mari rubro: Abyssi operuerunt eos, descenduerunt in profundum, quasi lapis.

Dextera tua domine magnificata est in fortitudine: dextera tua domine percussit inimicum.

Et in multitudine gloriæ tuæ deposuisti aduersarios tuos.

Misisti iram tuam, quæ deuorauit eos sicut stipulam. Et in spiritu furoris tui congregatæ sunt aquæ.

Stetit vnda fluens, congregatæ sunt abyssi in medio mari.

Dixit inimicus, Persequar, & comprehendam, diuidam spolia, implebitur anima mea.

Euaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea.

Flauit spiritus tuus, & operuit eos mare: submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus.

Quis similis tui in fortibus domine? quis similis tui? magnificus in sanctitate, terribilis atque laudabilis, & faciens mirabilia?

Extendisti manum tuam, & deuorauit eos terra.

Dux fuisti in misericordia tua populo, quem redemisti:

Et portasti eum in fortitudine tua: ad habitaculum sanctum tuum.

Ascenderunt populi, & irati sunt: dolores obtinuerunt habitatores Philisthiim.

Tunc conturbati sunt principes Edom: robustos Moab obtinuit tremor: obriguerunt omnes habitatores Chanaam.

Irruat super eos formido, & pavor in magnitudine brachij tui.

Fiant immobiles, quasi lapis: donec

pertranseat populus tuus domine, donec pertranseat populus tuus iste, quem possedisti.

Introduces eos, & plantabis in monte hæreditatis tuæ, firmissimo habitaculo tuo quod operatus es domine.

Sanctuarium tuum domine, quod firmauerunt manus tuæ.

Dominus regnabit in æternum & vltra.

Ingressus est enim eques Pharaon cum curribus, & equitibus eius in mare: & reduxit super eos dominus aquas maris.

Filij autem Israel ambulauerunt per siccum in medio eius.

Deinde canticum. Benedictus. fol. 7.

Antiphona. Oratio Commemoratio.

AD PRIMAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. Iam lucis. 7. Antiphona. Dominus. Psalmus. 8.

 Omine dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in vniuersa terra?

Quoniam eleuata est magnificentia tua, super cœlos.

Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem propter inimicos tuos: vt destruas inimicum, & vltorem.

Quoniam videbo cœlos tuos, opera digitorum tuorum: Lunam, & Stellas, quæ tu fundasti.

Quid est homo, quod memor es eius? aut filius hominis, quoniam visitas eum?

Minuisti eum paulo minus ab angelis: gloria, & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum.

Omnia subiecisti sub pedibus eius: oues & boues vniuersas: insuper & pecora campi.

Volucres cœli, & pisces maris: qui perambulant semitas maris.

Domine dominus noster, quam ad-

mirabile est nomen tuum in vniuersa terra? Psalmus. 26.

Dominus illuminatio mea, & salus mea: quem timebo?

Dominus protector vitæ meæ: a quo trepidabo?

Dum appropriant super me nocentes, vt edant carnes meas.

Qui tribulant me inimici mei, ipsi infirmati sunt, & ceciderunt.

Si consistent aduersum me castra: non timebit cor meum.

Si exurgat aduersum me prælium: in hoc ego sperabo.

Vnam petij a domino, hanc requiram: vt inhabitem in domo domini omnibus diebus vitæ meæ.

Vt videam voluptatem domini, & visitem templum eius.

Quoniam abscondit me in tabernaculo suo: in die malorum protexit me in abscondito tabernaculi sui.

In petra exaltauit me: & nunc exaltauit caput meum super inimicos meos.

Circuiui, & immolaui in tabernaculo eius hostiam vociferationis: cantabo, & psallum dicam domino.

Exaudi domine vocem meam, qua clamaui ad te: miserere mei, & exaudi me.

Tibi dixit cor meum, exquisiuit te facies mea: faciem tuam domine requiram.

Ne auertas faciem tuam a me: ne declines in ira a seruo tuo.

Adiutor meus esto: ne derelinquas me, neque despicias me, Deus salutaris meus.

Quoniam pater meus, & mater mea dereliquerunt me: dominus autem assumpsit me.

Legem pone mihi domine in via tua: & dirige me in semita recta propter inimicos meos.

Ne tradideris me in animas tribulantium me: quoniam insurrexerunt in me

testes iniqui, & mentita est iniquitas sibi.

Credo videre bona domini, in terra viventium.

Expecta dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum, & sustine dominum.

Psalmus. 27.

AD te domine clamabo, Deus meus ne sileas a me: nequando taceas a me, & assimilabor descendentibus in lacum.

Exaudi domine vocem deprecationis meæ dum oro ad te: dum extollo manus meas ad templum sanctum tuum.

Ne simul trahas me cum peccatoribus: & cum operantibus iniquitatem ne perdas me.

Qui loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum.

Da illis secundum opera eorum, & secundum nequitiam adinventionum ipsorum.

Secundum opera manuum eorum tribue illis: redde retributionem eorum ipsis.

Quoniam non intellexerunt opera domini, & in opera manuum eius: destrues illos, & non ædificabis eos.

Benedictus dominus, quoniam exaudiuit vocem deprecationis meæ.

Dominus adiutor meus, & protector meus: in ipso sperauit cor meum, & adiutus sum.

Et refluuit caro mea: & ex voluntate mea confitebor ei.

Dominus fortitudo plebis suæ: & protector saluationum Christi sui est.

Saluum fac populum tuum domine: & benedic hæreditati tuæ: & rege eos, & extolle illos vsque in æternum.

Antiphona. Dominus illuminatio mea, & salus mea. **Deinde Symbolum.** Credo. &c. Domine exau. Oremus. Domine deus omnipotens. Benedica-

mus. Fidelium. Pretiosa. Sancta maria. Dies & actus.

AD TERTIAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiuto. Nunc sancte nobis. 10. **Antiphona.** Confitebor. **Psalmus. 91.**

Bonum est confiteri domino: & psallere nomini tuo altissime.

Ad annuntiandum mane misericordiam tuam, & veritatem tuam per noctem.

In decachordo psalterio cum cantico, in cithara.

Quia delectasti me domine in factura tua: & in operibus manuum tuarum exultabo.

Quam magnificata sunt opera tua domine? nimis profundæ factæ sunt cogitationes tuæ.

Vir insipiens non cognoscet: & stultus non intellet hæc.

Cum exorti fuerint peccatores sicut fœnum: & apparuerint omnes qui operantur iniquitatem.

Vt intereant in seculum seculi: (tu autem altissimus in æternum domine.)

Quoniam ecce inimici tui domine, quoniam ecce inimici tui peribunt: & dispergentur omnes, qui operantur iniquitatem.

Et exaltabitur sicut vnicornis, cornu meum: & senectus mea in misericordia vberi.

Et despexit oculus meus inimicos meos: & in insurgentibus in me malignantibus, audiet auris mea.

Iustus vt palma florebit: sicut cedrus libani multiplicabitur.

Plantati in domo domini, in atrijs domus Dei nostri florebut.

Adhuc multiplicabuntur in senecta vberi, & bene patientes erunt: vt annuntient.

Quoniam rectus dominus deus noster: & non est iniquitas in eo. **Psalmus. 92.**

Dominus regnauit, decorem indutus est: indutus est dominus fortitudinem, & præcinxit se.

Etenim firmauit orbem terræ: qui non commouebitur.

Parata sedes tua Deus ex tunc: a seculo tu es.

Eleuauerunt flumina domine: eleuauerunt flumina vocem suam.

Eleuauerunt flumina fluctus suos, a vobis aquarum multarum.

Mirabiles elationes maris: mirabilis in altis dominus.

Testimonia tua credibilia facta sunt nimis: domum tuam decet sanctitudo domine in longitudinem dierum.

Psalmus. 107.

Paratum cor meum Deus, paratum cor meum: cantabo, & psallam in gloria mea.

Exurge gloria mea, exurge psalterium, & cithara: exurgam diluculo.

Confitebor tibi in populis domine, & psallam tibi in nationibus.

Quia magna est super cœlos misericordia tua: & vsque ad nubes veritas tua.

Exaltare super cœlos Deus, & super omnem terram gloria tua: vt liberentur dilecti tui.

Saluum fac dextera tua, & exaudi me: Deus loquutus est in sancto suo.

Exultabo, & diuidam Sichimam: & conuallem tabernaculorum dimetiar.

Meus est Galaad, & meus est Manasses: & Ephraim susceptio capitis mei.

Iuda Rex meus: Moab lebes spei meæ.

In Idumeam extendam calceamentum meum: mihi alienigenæ amici facti sunt.

Quis deducet me in ciuitatem munitam? quis deducet me vsque in Idumæam?

Nonne tu Deus, qui repulisti nos? & non exhibis deus in virtutibus nostris.

Da nobis auxilium de tribulatione: quia vana salus hominis.

In Deo faciemus virtutem: & ipse ad nihilum deducet inimicos nostros.

Antiphona. Confitebor tibi in populis domine. **Oratio.**

AD SEXTAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. Rector potens. 12. **Antipho.** Immola. **Psalmus. 49.**

Deus deorum dominus loquutus est: & vocauit terram.

A solis ortu vsque ad occasum: ex Sion species decoris eius.

Deus manifeste veniet: Deus noster, & non silebit.

Ignis in conspectu eius exardescet: & in circuitu eius tempestas valida.

Aduocabit cœlum desursum: & terram discernere populum suum.

Congregate illi sanctos eius: qui ordinant testamentum eius super sacrificia.

Et annuntiabunt cœli iustitiam eius: quoniam deus iudex est.

Audi populus meus, & loquar: Israel, & testificabor tibi: Deus deus tuus ego sum.

Non in sacrificijs tuis arguam te: holocausta autem tua in conspectu meo sunt semper.

Non accipiam de domo tua vitulos: neque de gregibus tuis hircos.

Quoniam meæ sunt omnes feræ sylvarum: iumenta in montibus, & boues.

Cognoui omnia volatilia cœli: & pulchritudo agri mecum est.

Si esuriero, non dicam tibi: meus est enim orbis terræ, & plenitudo eius.

Nunquid manducabo carnes taurorum? aut sanguinem hircorum potabo?

Immola Deo sacrificium laudis: &

redde altissimo vota tua.

Et inuoca me in die tribulationis: eruam te, & honorificabis me.

Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum?

Tu vero odisti disciplinam: & proiecisti sermones meos retrorsum.

Si videbas furem, currebas cum eo: & cum adulteris portionem tuam ponebas.

Os tuum abundauit malitia: & lingua tua concinnabat dolos.

Sedens aduersus fratrem tuum loquebaris, & aduersus filium matris tuæ ponebas scandalum, hæc fecisti, & tacui.

Existimasti inique quod ero tui similis: arguam te, & statuam contra faciem tuam.

Intellegite hæc qui obliuiscimini Deum: nequando rapiat, & non sit qui eripiat.

Sacrificium laudis honorificabit me: & illic iter, quo ostendam illi salutare Dei.

Psalmus. 74.

Confitebimur tibi Deus, confitebimur, & inuocabimus nomen tuum.

Narrabimus mirabilia tua: cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo.

Liquefacta est terra, & omnes qui habitant in ea: ego confirmaui columnas eius.

Dixi iniquis, Nolite inique agere: & delinquentibus, Nolite exaltare cornu.

Nolite extollere in altum cornu vestrum: nolite loqui aduersus Deum iniquitatem.

Quia neque ab oriente, neque ab occidente, neque a desertis montibus: quoniam deus Iudex est.

Hunc humiliat, & hunc exaltat: quia calix in manu domini vini meri plenus misto.

Et inclinauit ex hoc in hoc: verumtamen fæx eius non est exinanita: bibent omnes peccatores terræ.

Ego autem annuntiabo in seculum: cantabo Deo Iacob.

Et omnia cornua peccatorum confringam, & exaltabuntur cornua iusti.

Psalmus. 122.

AD te leuaui oculos meos, qui habitas in cœlis.

Ecce sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum.

Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ: ita oculi nostri ad dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri.

Miserere nostri domine, miserere nostri: quia multum repleti sumus despectione.

Quia multum repleta est anima nostra: opprobrium abundantibus, & despectio superbis. *Antiphona.* Imola Deo sacrificium laudis, & redde altissimo vota tua. *Oratio.*

AD NONAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiuto. Rerum deus tenax. 13. *Antipho.* Apud te. *Psalmus. 35.*

Dixit iniustus, vt delinquat in semetipso, non est timor Dei ante oculos eius.

Quoniam dolose egit in conspectu eius: vt inueniatur iniquitas eius ad odium.

Verba oris eius iniquitas, & dolus: noluit intellegere, vt bene ageret.

Iniquitatem meditatus est in cubili suo: astitit omni viæ non bonæ, malitiam autem non odiuit.

Domine, in cœlo misericordia tua: & veritas tua vsque ad nubes.

Iustitia tua, sicut montes Dei, iudicia tua abyssus multa.

Homines, & iumenta saluabis domine:

quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam Deus.

Filij autem hominum, in tegmine alarum tuarum sperabunt.

Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ: & torrente voluptatis tuæ potabis eos.

Quoniam apud te est fons vitæ: & in lumine tuo videbimus lumen.

Prætede misericordiam tuam scientibus te, & iustitiam tuam his, qui recto sunt corde.

Non veniat mihi pes superbiæ: & manus peccatoris non moueat me.

Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem: expulsi sunt, nec potuerunt stare. **Psalmus. 82.**

Deus quis similis erit tibi? ne taceas, neque compescaris Deus.

Quoniam ecce inimici tui sonuerunt: & qui oderunt te, extulerunt caput.

Super populum tuum malignauerunt consilium: & cogitauerunt aduersus sanctos tuos.

Dixerunt, Venite, & disperdamus eos de gente: & non memoretur nomen Israel vltra.

Quoniam cogitauerunt vnanimiter, simul aduersum te testamentum disposuerunt tabernacula Idumæorum, & Ismahelitæ.

Moab, & Agareni, Gebal, & Ammon, & Amalec: alienigenæ cum habitantibus Tyrum.

Etenim Assur venit cum illis: facti sunt in adiutorium filijs Lot.

Fac illis sicut Madian & Sisaræ: sicut Iabin in torrente Cisson.

Disperierunt in Endor: facti sunt vt stercus terræ.

Pone principes eorum sicut Oreb, & Zeb, & Zebæ, & Salmana.

Omnes principes eorum qui dixerunt, hæreditate possideamus sanctuarium Dei.

Deus meus pone illos vt rotam, & sicut stipulam ante faciem venti.

Sicut ignis, qui comburit syluam: & sicut flamma comburens montes.

Ita persequeris illos in tempestate tua: & in ira tua turbabis eos.

Imples facies eorum ignominia: & quærent nomen tuum domine.

Erubescant, & conturbentur in seculum seculi: & confundantur, & pereant.

Et cognoscant quia nomen tibi dominus, tu solus altissimus in omni terra.

Psalmus. 100.

Misericordiam, & iudicium cantabo tibi domine.

Psallam, & intellegam in via immaculata: quando venies ad me?

Perambulabam in innocentia cordis mei, in medio domus meæ.

Non proponebam ante oculos meos rem iniustam: facientes prævaricationes odiui.

Non adhæsit mihi cor prauum: declinantem a me malignum non cognoscebam.

Detrahentem secreto proximo suo: hunc persequabar.

Superbo oculo, & insatiabili corde: cum hoc non edebam.

Oculi mei ad fideles terræ, vt sedeant mecum: ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat.

Non habitabit in medio domus meæ, qui facit superbiam: qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum.

In matutino interficiebam omnes peccatores terræ: vt disperderem de ciuitate domini omnes operantes iniquitatem.

Antiphona. Apud te est fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen.

Oratio.

AD VESPERAS.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiuto. **Hym. Antiphona. Psalmus. 131.**

Emento domine Daud, & omnis mansuetudinis eius. **S**icut iurauit domino, votum vouit Deo Iacob.

Si introiero in tabernaculum domus meæ, si ascendero in lectum strati mei. **S**i dederò somnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem.

Et requiem temporibus meis: donec inueniam locum domino, tabernaculum Deo Iacob.

Ecce, audiuius eam in Ephratha: inuenimus eam in campis syluæ.

Introibimus in tabernaculum eius: adorabimus in loco, vbi steterunt pedes eius.

Surge domine in requiem tuam: tu, & arca sanctificationis tuæ.

Sacerdotes tui induantur iustitia: & sancti tui exultent.

Propter Daud seruum tuum, non auertas faciem Christi tui.

Iurauit dominus Daud veritatem, & non frustrabitur eum.

De fructu ventris tui ponam super sedem tuam.

Si custodierint filij tui testamentum meum: & testimonia mea hæc, quæ docebo eos.

Et filij eorum vsque in seculum sedebunt super sedem tuam.

Quoniam elegit dominus Sion: elegit eam in habitationem sibi.

Hæc requies mea in seculum seculi: hic habitabo, quoniam elegi eam.

Viduam eius benedicens benedicam: pauperes eius saturabo panibus.

Sacerdotes eius induam salutari: & sancti eius exultatione exultabunt.

Illuc producam cornu Daud, paraui lucernam Christo meo.

Inimicos eius induam confusione: su-

per ipsum autem effloreat sanctificatio mea. **Psalmus. 136.**

SVper flumina Babylonis illic sedimus, & fleuimus, cum recordamur Sion.

In salicibus in medio eius: suspendimus organa nostra.

Quia illic interrogauerunt nos, qui captiuos duxerunt nos, verba cantionum.

Et qui abduxerunt nos, Hymnum cantate nobis de canticis Sion.

Quomodo cantabimus canticum domini, in terra aliena?

Si oblitus fuero tui Ierusalem, obliuioni detur dextera mea.

Adhæreat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui.

Si non proposuero Ierusalem in principio lætitiæ meæ.

Memor esto domine filiorum Edom in die Ierusalem.

Qui dicunt, Exinanite, exinanite vsque ad fundamentum in ea.

Filia Babylonis misera: beatus, qui retribuet tibi retributionem tuam, quam retribuisti nobis.

Beatus, qui tenebit, & allidet paruulos tuos ad petram. **Psalmus. 145.**

LAuda anima mea dominum, laudabo dominum in vita mea: psallam Deo meo, quandiu fuero.

Nolite confidere in principibus: in filiis hominum, in quibus non est salus.

Exibit spiritus eius, & reuertetur in terram suam: in illa die peribunt omnes cogitationes eorum.

Beatus cuius Deus Iacob adiutor eius, spes eius in domino Deo ipsius: qui fecit cælum, & terram, mare, & omnia, quæ in eis sunt.

Qui custodit veritatem in seculum, facit iudicium iniuriæ patientibus: dat escam esurientibus.

Dominus soluit compeditos: dominus

illuminat cæcos.

Dominus erigit elisos: dominus diligit iustos.

Dominus custodit aduenas, pupillum & viduam suscipiet: & vias peccatorum disperdet.

Regnabit dominus in secula Deus tuus Sion, in generationem, & generationem.

Deinde. Magnificat. folio. 16. Antiphona. Oratio. Commemoratio.

AD COMPLETORIUM.

Pater noster. Ave maria. Conuerte nos. Deus in adiu. Te lucis ante. 16. Salua nos. Psalmus. 45.

Deus noster refugium, & virtus, adiutor in tribulationibus, quæ inuenerunt nos nimis.

Propterea non timebimus dum turbabitur terra, & transferentur montes in cor maris.

Sonuerunt, & turbatæ sunt aquæ eorum: conturbati sunt montes in fortitudine eius.

Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei: sanctificauit tabernaculum suum altissimus.

Deus in medio eius non commouebitur: adiuuabit eam Deus mane diluculo.

Conturbatæ sunt gentes, & inclinata sunt regna: dedit vocem suam, mota est terra.

Dominus virtutum nobiscum: susceptor noster Deus Iacob.

Venite, & videte opera domini, quæ posuit prodigia super terram: auferens bella vsque ad finem terræ.

Arcum conteret, & confringet arma: & scuta comburet igni.

Vacate, & videte, quoniam ego sum Deus, exaltabor in gentibus, & exaltabor in terra.

Dominus virtutum nobiscum: susceptor noster Deus Iacob. Psalmus. 46.

OMnes gentes plaudite manibus: iubilate Deo in voce exultationis.

Quoniam dominus excelsus, terribilis, Rex magnus super omnem terram.

Subiecit populos nobis: & gentes sub pedibus nostris.

Elegit nobis hæreditatem suam: speciem Iacob, quam dilexit.

Ascendit deus in iubilo: & dominus in voce tubæ.

Psallite Deo nostro, psallite: psallite Regi nostro, psallite.

Quoniam Rex omnis terræ Deus: psallite sapienter.

Regnabit deus super gentes: Deus sedet super sedem sanctam suam.

Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraham: quoniam Dij fortes terræ vehementer eleuati sunt.

Psalmus. 47.

MAgnus dominus, & laudabilis nimis in ciuitate Dei nostri, in monte sancto eius.

Fundatur exultatione vniuersæ terræ mons Sion: latera Aquilonis, ciuitas Regis magni.

Deus in domibus eius cognoscetur, cum suscipiet eam.

Quoniam ecce reges terræ congregati sunt: conuenerunt in vnum.

Ipsi videntes, sic admirati sunt, conturbati sunt, commoti sunt: tremor apprehendit eos.

Ibi dolores vt parturientis: in spiritu vehementi conteres naues Tharsis.

Sicut audiuius sic vidimus in ciuitate domini virtutum, in ciuitate Dei nostri: Deus fundauit eam in æternum.

Suscepimus Deus misericordiam tuam, in medio templi tui.

Secundum nomen tuum Deus, sic & laus tua in fines terræ: iustitia plena est dextera tua.

Lætetur mons Sion, & exultent filię

Iudæ: propter iudicia tua domine.

Circundate Sion, & complectimini eam: narrate in turribus eius.

Ponite corda vestra in virtute eius: & distribuite domos eius, vt enarretis in prole altera.

Quoniam hic est Deus, Deus noster in æternum & in seculum seculi: ipse reget nos in secula.

Deinde canticum. Nunc dimittis fo. 17. Salua nos. Domine exau. Oremus. Visita quæsumus. Benedicamus. Fidelium. Salue re.

FERIA SEXTA.

Ad matutinum.

Pater noster. Aue maria. Confiteor. Misereatur Indulgen. Domine labia. Deus in adiutorium. **Inuita.** Venite exulte. **Inuita.** **Hymnus Antipho.** **Psalmus. 21.**

D Deus deus meus respice in me: quare me dereliquisti? longe a salute mea verba delictorum meorum.

Deus meus clamabo per diem, & non exaudies: & nocte, & non ad insipientiam mihi.

Tu autem in sancto habitas, laus Israel.

In te sperauerunt patres nostri: sperauerunt, & liberasti eos.

Ad te clamauerunt, & salui facti sunt: in te sperauerunt, & non sunt confusi.

Ego autem sum vermis, & non homo: opprobrium hominum, & abiectio plebis.

Omnes videntes me, deriserunt me: loquuti sunt labijs, & mouerunt caput.

Sperauit in domino, eripiat eum: saluum faciat eum, quoniam vult eum.

Quoniam tu es qui extraxisti me de ventre: spes mea ab vberibus matris meæ, in te proiectus sum ex vtero.

De ventre matris meæ Deus meus es tu: ne discesseris a me.

Quoniam tribulatio proxima est, quo-

niam non est, qui adiuuet.

Circundederunt me vituli multi: tauri pingues obsederunt me.

Aperuerunt super me os suum: sicut leo rapiens, & rugiens.

Sicut aqua effusus sum: & dispersa sunt omnia ossa mea.

Factum est cor meum, taaquam cera liquescens, in medio ventris mei.

Aruit, tanquam testa, virtus mea, & lingua mea adhæsit faucibus meis: & in puluerem mortis deduxisti me.

Quoniam circundederunt me: canes multi: concilium malignantium obsedit me.

Foderunt manus meas, & pedes meos, dinumerauerunt omnia ossa mea.

Ipsi vero considerauerunt, & inspexerunt me: diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem.

Tu autem domine ne elongaueris auxilium tuum a me: ad defensionem meam conspice.

Erue a framea Deus animam meam: & de manu canis vnica meam.

Salua me ex ore leonis: & a cornibus vnicornium humilitatem meam.

Narrabo nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesiæ laudabo te.

Qui timetis dominum, laudate eum: vniuersum semen Iacob glorificate eum.

Timeat eum omne semen Israel: quoniam non spreuit, neque despexit deprecationem pauperis.

Nec auertit faciem suam a me: & cum clamarem ad eum, exaudiuit me.

Apud te laus mea in ecclesia magna: vota mea reddam in conspectu timen-tium eum.

Edent pauperes, & saturabuntur: & laudabunt dominum, qui requirit eum: viuent corda eorum in seculum

seculi.

Remiscentur, & conuertentur ad dominum vniuersi fines terræ.

Et adorabunt in conspectu eius vniuersæ familiæ gentium.

Quoniam domini est regnum: & ipse dominabitur gentium.

Manducauerunt, & adorauerunt omnes pingues terræ: in conspectu eius cadent omnes, qui descendunt in terram.

Et anima mea illi viuet: & semen meum seruiet ipsi.

Annuntiabitur domino generatio ventura: & annuntiabunt cœli iustitiam eius populo, qui nascetur, quem fecit dominus. **Psalmus. 68.**

SAluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vsque ad animam meam.

Infixus sum in limo profundi: & non est substantia.

Veni in altitudinem maris: & tempestas demersit me.

Laborauī clamans, raucæ factæ sunt fauces meæ: defecerunt oculi mei, dum spero in Deum meum.

Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis.

Confortati sunt qui persecuti sunt me inimici mei iniuste: quæ non rapui, tunc exolvebam.

Deus tu scis insipientiam meam: & delicta mea a te non sunt abscondita.

Non erubescant in me qui expectant te domine: domine virtutum.

Non confundantur super me, qui quærunte te, Deus Israel.

Quoniam propter te sustinui opprobrium: operuit confusio faciem meam.

Extraneus factus sum fratribus meis, & peregrinus filijs matris meæ.

Quoniam zelus domus tuæ comedit me: & opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me.

Et operui in ieiunio animam meam: & factum est in opprobrium mihi.

Et posui vestimentum meum cilicium: & factus sum illis in parabolam.

Aduersum me loquebantur qui sedebant in porta: & in me psallebant qui bibebant vinum.

Ego vero orationem meam ad te domine: tempus beneplaciti Deus.

In multitudine misericordiæ tuæ exaudi me: in veritate salutis tuæ.

Eripe me de luto, vt non infigar: libera me ab his qui oderunt me, & de profundis aquarum.

Non me demergat tempestas aquæ, neque absorbeat me profundum: neque vrgeat super me puteus os suum.

Exaudi me domine, quoniam benigna est misericordia tua: secundum multitudinem miserationum tuarum respice in me.

Et ne auertas faciem tuam a puero tuo: quoniam tribulor, velociter exaudi me.

Intende animæ meæ, & libera eam: propter inimicos meos eripe me.

Tu scis improperium meum, & confusionem meam, & reuerentiam meam.

In conspectu tuo sunt omnes qui tribulant me, improperium expectauit cor meum & miseriam.

Et sustinui qui simul contristaretur, & non fuit: & qui consolaretur, & non inueni.

Et dederunt in escam meam fel: & in siti mea potauerunt me aceto

Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, & in retributiones, & in scandalum.

Obscurentur oculi eorum ne videant: & dorsum eorum semper incurua.

Effunde super eos iram tuam: & furor iræ tuæ comprehendat eos.

Fiat habitatio eorum deserta: & in

tabernaculis eorum non sit, qui inhabitet.

Quoniam, quem tu percussisti, persecuti sunt: & super dolorem vulnere meorum addiderunt.

Appone iniquitatem super iniquitatem eorum: & non intrent in iustitiam tuam.

Deleantur de libro viuentium: & cum iustis non scribantur.

Ego sum pauper & dolens: salus tua Deus suscepit me.

Laudabo nomen Dei cum cantico: & magnificabo eum in laude.

Et placebit Deo super vitulum nouellum: cornua producentem, & vngulas.

Videant pauperes, & lætentur: quærite Deum, & viuere anima vestra.

Quoniam exaudiuit pauperes dominus: & victos suos non despexit.

Laudent illum cœli & terra, mare, & omnia reptilia in eis.

Quoniam Deus saluam faciet Sion: & ædificabuntur ciuitates Iudæ.

Et inhabitabunt ibi, & hæreditate acquirent eam.

Et semen seruorum eius possidebit eam, & qui diligunt nomen eius habitabunt in ea. **Psalmus. 70.**

IN te domine speraui, non confundar in æternum: in iustitia tua libera me & eripe me.

Inclina ad me aurem tuam, & salua me.

Esto mihi in Deum protectorem & in locum munitum, vt saluum me facias.

Quoniam firmamentum meum & refugium meum es tu.

Deus meus eripe me de manu peccatoris, & de manu contra legem agentis, & iniqui.

Quoniam tu es patientia mea domine: domine spes mea a iuuentute mea.

In te confirmatus sum ex vtero: de ventre matris meæ tu es protector meus.

In te cantatio mea semper: tanquam prodigium factus sum multis, & tu adiutor fortis.

Repleatur os meum laude: vt cantem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuam.

Ne proicias me in tempore senectutis: cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me.

Quia dixerunt inimici mei mihi: & qui custodiebant animam meam, consilium fecerunt in vnum.

Dicentes, Deus dereliquit eum: persequimini, & comprehendite eum: quia non est qui eripiat.

Deus ne elongeris a me: Deus meus in auxilium meum respice.

Confundantur & deficiant detrahentes animæ meæ: operiantur confusione, & pudore, qui quærent mala mihi.

Ego autem semper sperabo: & adjiciam super omnem laudem tuam.

Os meum annuntiabit iustitiam tuam: tota die salutare tuum.

Quoniam non cognoui litteraturam, introibo in potentias domini: domine memorabor iustitiæ tuæ solius.

Deus, docuisti me a iuuentute mea: & vsque nunc pronuntiabo mirabilia tua.

Et vsque in senectam & senium: Deus ne derelinquas me.

Donec annuntiem brachium tuum generationi omni, quæ ventura est.

Potentiam tuam, & iustitiam tuam Deus vsque in altissima quæ fecisti, magnalia: Deus quis similis tibi?

Quantas ostendisti mihi tribulationes multas & malas: & conuersus viuificasti me: & de abyssis terræ iterum reduxisti me?

Multiplicasti magnificentiam tuam: & conuersus consolatus es me.

Nam & ego confitebor tibi in vasis

psalmi veritatem tuam Deus: psallam tibi in cithara sanctus Israel.

Exultabunt labia mea cum cantauero tibi: & anima mea, quam redemisti.

Sed & lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam, cum confusi, & reueriti fuerint, qui quærunt mala mihi. **Ant.**

AD LAVDES.

Deus in adiuto. **Ant. Psalmus. 148.**

 Audate dominum de cœlis: laudate eum in excelsis.

Laudate eum omnes angeli eius: laudate eum omnes virtutes eius.

Laudate eum Sol, & Luna: laudate eum omnes stellæ & lumen.

Laudate eum cœli cœlorum: & aquæ, quæ super cœlos sunt, laudent nomen domini.

Quia ipse dixit, & facta sunt: ipse mandauit, & creata sunt.

Statuit ea in æternum, & in seculum seculi: præceptum posuit, & non præteribit.

Laudate dominum de terra: dracones, & omnes abyssi.

Ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum: quæ faciunt verbum eius.

Montes & omnes colles: ligna fructifera, & omnes cedri.

Bestiæ, & vniuersa pecora, serpentes, & volucres pennatæ.

Reges terræ, & omnes populi, principes, & omnes iudices terræ.

Iuuenes, & virgines, senes cum iunioribus laudent nomen domini: quia exaltatum est nomen eius solius.

Confessio eius super cœlum & terram: & exaltauit cornu populi sui.

Hymnus omnibus sanctis eius: filijs Israel populo appropinquanti sibi.

Psalmus. 149.

CAntate domino canticum nouum: laus eius in ecclesia sanctorum.

Lætetur Israel in eo qui fecit eum: & filiæ Sion exultent in rege suo.

Laudent nomen eius in choro: in tympano & psalterio psallant ei.

Quia beneplacitum est domino in populo suo, & exaltabit mansuetos in salutem.

Exultabunt sancti in gloria: lætabuntur in cubilibus suis.

Exaltationes Dei in gutture eorum, & gladij ancipites in manibus eorum.

Ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis.

Ad alligandos reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis.

Vt faciant in eis iudicium conscriptum: gloria hæc est omnibus sanctis eius.

Canticum Habacuc.

Domine audiui auditionem tuam, Habacuc. 3.
& timui.

Domine opus tuum in medio annorum, viuifica illud.

In medio annorum notum facies: cum iratus fueris, misericordiæ recordaberis.

Deus ab Austro veniet, & sanctus de monte Pharan.

Operuit cœlos gloria eius: & laudis eius plena est terra.

Splendor eius vt lux erit, cornua in manibus eius.

Ibi abscondita est fortitudo eius: ante faciem eius ibit mors.

Et egredietur diabolus ante pedes eius. Stetit, & mensus est terram.

Aspexit, & dissoluit gentes, & contriti sunt montes seculi.

Incuruati sunt colles mundi, ab itineribus æternitatis eius.

Pro iniquitate vidi tentoria Æthiopiæ, turbabuntur pelles terræ Madian.

Nunquid in fluminibus iratus es domine? aut in fluminibus furor tuus?

vel in mari indignatio tua?

Qui ascendes super equos tuos: & quadrigæ tuæ saluatio?

Suscitans suscitabis arcum tuum: iuramenta tribubus, quæ loquutus es.

Fluuios scindes terræ. Viderunt te, & doluerunt montes, gurgis aquarum transijt.

Dedit abyssus vocem suam, altitudo manus suas leauit.

Sol, & Luna steterunt in habitaculo suo, in luce sagittarum tuarum ibunt, in splendore fulgurantis hastæ tuæ.

In fremitu conculcabis terram: & in furore obstupefacies gentes.

Egressus es in salutem populi tui, in salutem cum Christo tuo.

Percussisti caput de domo impij: denudasti fundamentum eius vsque ad collum.

Maledixisti sceptris eius, capiti bellatorum eius, venientibus vt turbo ad dispergendum me.

Exultatio eorum, sicut eius qui deuorat pauperem in abscondito.

Viam fecisti in mari equis tuis, in luto aquarum multarum.

Audiui, & conturbatus est venter meus, a voce contremuerunt labia mea.

Ingrediatur putredo in ossibus meis, & subter me scateat.

Vt requiescam in die tribulationis, vt ascendam ad populum accinctum nostrum.

Ficus enim non florebit, & non erit germen in vineis.

Mentietur opus oliuæ: & arua non afferent cibum.

Abscindetur de ouili pecus: & non erit armentum in præsepibus.

Ego autem in domino gaudebo, & exultabo in Deo Iesu meo.

Deus dominus fortitudo mea, & ponet

pedes meos quasi ceruorum.

Et super excelsa mea deducet me victor, in psalmis canentem.

Deinde canticum. Benedictus. fol. 7.

Antiphona. Oratio. Commemoratio.

AD PRIMAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. Iam lucis orto. 7. Antiphona. Cor mundum. Psalmus. 2.

Quare fremuerunt gentes: & populi meditati sunt inania?

Astiterunt reges terræ, & principes conuenerunt in vnum aduersus dominum, & aduersus Christum eius.

Dirumpamus vincula eorum, & proijciamus a nobis iugum ipsorum.

Qui habitat in cœlis, irridebit eos: & dominus subsannabit eos.

Tunc loquetur ad eos in ira sua, & in furore suo conturbabit eos.

Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctum eius, prædicans præceptum eius.

Dominus dixit ad me, Filius meus es tu, ego hodie genui te.

Postula a me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ.

Reges eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringes eos.

Et nunc reges intellegite: erudimini, qui iudicatis terram.

Seruite domino in timore, & exultate ei cum tremore.

Apprehendite disciplinam, nequando irascatur dominus: & pereatis de via iusta.

Cum exarserit in breui ira eius: beati omnes, qui confidunt in eo.

Psalmus. 11.

Saluum me fac domine, quoniam defecit sanctus: quoniam diminutæ

sunt veritates a filiis hominum.

Vana loquuti sunt vnusquisque ad proximum suum: labia dolosa, in corde & corde loquuti sunt.

Disperdat dominus vniuersa labia dolosa, & linguam magniloquam.

Qui dixerunt, linguam nostram magnificabimus: labia nostra a nobis sunt: quis noster dominus est?

Propter miseriam inopum, & gemitum pauperum, nunc exurgam, dicit dominus.

Ponam in salutari: fiducialiter agam in eo.

Eloquia domini, eloquia casta: argentum igne examinatum, probatum terræ, purgatum septuplum.

Tu domine seruabis nos: & custodies nos a generatione hac in æternum.

In circuitu impij ambulant: secundum altitudinem tuam, multiplicasti filios hominum. **Psalmus. 50.**

Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam.

Et secundum multitudinem miserationum tuarum: dele iniquitatem meam.

Amplius laua me ab iniquitate mea: & a peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: & peccatum meum contra me est semper.

Tibi soli peccaui, & malum coram te feci: vt iustificeris in sermonibus tuis, & vincas, cum iudicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: & in peccatis concepit me mater mea.

Ecce enim veritatem dilexisti: incerta, & occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi.

Asperges me hyssopo, & mundabor, lauabis me: & super niuem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium, & læti-

tiam: & exultabunt ossa humiliata.

Auerte faciem tuam a peccatis meis: & omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me Deus: & spiritum rectum innoua in visceribus meis.

Ne proicias me a facie tua: & spiritum sanctum tuum ne auferas a me.

Redde mihi lætitiā salutaris tui: & spiritu principali confirma me.

Docebo iniquos vias tuas: & impij ad te conuertentur.

Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis meæ: & exultabit lingua mea iustitiam tuam.

Domine, labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam.

Quoniam, si voluisses sacrificium dedissem vtique: holocaustis non delectaberis.

Sacrificium Deo, spiritus contribulatus, cor contritum, & humiliatum Deus non despicies.

Benigne fac domine in bona voluntate tua Sion: vt ædificentur muri Ierusalem.

Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ oblationes, & holocausta: tunc impo-
nent super altare tuum vitulos.

Antiphona. Cor mundum crea in me Deus. **Deinde.** Credo. Domine exau. Oremus. Domine deus omnipotens. Benedicamus. Fidelium. Pretiosa. Sancta ma. Dies & actus.

AD TERTIAM.

Pater noster. Aue maria. Deus in adiuto. Nunc sancte nobis. 10. **Antiphona.** Ne derelinquas. **Psalmus. 3.**

Domine, quid multiplicati sunt, qui tribulant me? multi insurgunt aduersum me.

Multi dicunt animæ meæ, Non est salus ipsi in Deo eius.

Tu autem domine susceptor meus es, gloria mea, & exaltans caput meum.

Voce mea ad dominum clamaui: & exaudiuit me de monte sancto suo.

Ego dormiui, & soporatus sum: & exurrexi, quia dominus suscepit me.

Non timebo millia populi circumdantis me: exurge domine: saluum me fac Deus meus.

Quoniam tu percussisti omnes aduersantes mihi sine causa: dentes peccatorum contriuiisti.

Domini est salus: & super populum tuum benedictio tua. **Psalmus. 37.**

Domine, ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripas me.

Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi: & confirmasti super me manum tuam.

Non est sanitas in carne mea a facie iræ tuæ: non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum.

Quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum: & sicut onus graue, grauata sunt super me.

Putruerunt, & corruptæ sunt cicatrices meæ, a facie insipientiæ meæ.

Miser factus sum, & curuatus sum vsque in finem: tota die contristatus ingrediebar.

Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus: & non est sanitas in carne mea.

Afflictus sum, & humiliatus sum nimis: rugiebam a gemitu cordis mei.

Domine ante te omne desiderium meum: & gemitus meus a te non est absconditus.

Cor meum conturbatum est, dereliquit me virtus mea: & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum.

Amici mei, & proximi mei, aduersum me appropinquauerunt, & steterunt.

Et qui iuxta me erant, de longe steterunt: & vim faciebant, qui quærebant animam meam.

Et qui inquirebant mala mihi: loquuti sunt vanitates, & dolos tota die meditabantur.

Ego autem tanquam surdus non audiebam: & sicut mutus non aperiens os suum.

Et factus sum sicut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones.

Quoniam in te domine speraui, tu exaudies me domine Deus meus.

Quia dixi, Nequando supergaudeant mihi inimici mei: & dum commouentur pedes mei, super me magna loquuti sunt.

Quoniam ego in flagella paratus sum: & dolor meus in conspectu meo semper.

Quoniam iniquitatem meam annuntiabo: & cogitabo pro peccato meo.

Inimici autem mei viuunt, & confirmati sunt super me: & multiplicati sunt, qui oderunt me inique.

Qui retribuunt mala pro bonis, detrahebant mihi, quoniam sequebar bonitatem.

Ne derelinquas me domine Deus meus: ne discesseris a me.

Intende in adiutorium meum, domine Deus salutis meæ. **Psalmus. 55.**

Miserere mei Deus, quoniam conculcauit me homo, tota die impugnans tribulauit me.

Conculcauerunt me inimici mei tota die: quoniam multi bellantes aduersum me.

Ab altitudine diei timebo: ego vero in te sperabo.

In Deo laudabo sermones meos, in Deo speraui: non timebo, quid faciat mihi caro.

Tota die verba mea execrabantur: aduersum me omnes cogitationes eorum in malum.

Inhabitabunt, & abscondent: ipsi cal-

caneum meum obseruabunt.

Sicut sustinuerunt animam meam, pro nihilo saluos facies illos: in ira populos confringens.

Deus vitam meam annuntiaui tibi: posuisti lachrymas meas in conspectu tuo.

Sicut & in promissione tua: tunc conuertentur inimici mei retrorsum.

In quacunque die inuocauero te: ecce cognoui, quoniam Deus meus es.

In Deo laudabo verbum, in domino laudabo sermonem: in Deo speraui, non timebo quid faciat mihi homo.

In me sunt Deus vota tua, quæ reddam laudationes tibi.

Quoniam eripuisti animam meam de morte, & pedes meos de lapsu: vt placeam coram Deo in lumine viuentium. **An.** Ne derelinquas me domine Deus meus. **Oratio.**

AD SEXTAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. Rector potens. 12. **Antiphona.** Clamabo. **Psalmus. 56.**

Niserere mei Deus, miserere mei: quoniam in te confidit anima mea.

Et in vmbra alarum tuarum sperabo: donec transeat iniquitas.

Clamabo ad Deum altissimum: Deum qui benefecit mihi.

Misit de cœlo, & liberauit me: dedit in opprobrium conculcantes me.

Misit Deus misericordiam suam, & veritatem suam, & eripuit animam meam de medio catulorum leonum: dormiui conturbatus.

Filij hominum, dentes eorum arma & sagittæ: & lingua eorum gladius acutus.

Exaltare super cœlos Deus: & super omnem terram gloria tua.

Laqueum parauerunt pedibus meis: & incuruauerunt animam meam.

Foderunt ante faciem meam foueam: & inciderunt in eam.

Paratum cor meum Deus, paratum cor meum: cantabo, & psalmum dicam.

Exurge gloria mea, exurge psalterium, & cithara: exurgam diluculo.

Confitebor tibi in populis domine: & psalmum dicam tibi in gentibus.

Quoniam magnificata est vsque ad cœlos misericordia tua, & vsque ad nubes veritas tua.

Exaltare super cœlos Deus: & super omnem terram gloria tua. **Psalmus. 63.**

EXaudi Deus orationem meam, cum deprecor: a timore inimici eripe animam meam.

Protexisti me a conuentu malignantium: a multitudine operantium iniquitatem.

Quia exacuerunt vt gladium linguas suas, intenderunt arcum, rem amaram, vt sagittent in occultis immaculatum.

Subito sagittabunt eum, & non timebunt: firmauerunt sibi sermonem nequam.

Narrauerunt, vt absconderent laqueos: dixerunt, Quis videbit eos?

Scrutati sunt iniquitates: defecerunt scrutantes scrutinio.

Accedet homo ad cor altum & exaltabitur Deus.

Sagittæ paruulorum factæ sunt plagæ eorum: & infirmatæ sunt contra eos linguæ eorum.

Conturbati sunt omnes, qui videbant eos: & timuit omnis homo.

Et annuntiauerunt opera Dei, & facta eius intellexerunt.

Lætabitur iustus in domino, & sperabit in eo: & laudabuntur omnes recti corde. **Psalmus. 139.**

ERipe me domine ab homine malo, a viro iniquo eripe me.

Qui cogitauerunt iniquitates in corde:

tota die constituebant prælia.

Acuerunt linguas suas sicut serpentes: venenum aspidum sub labijs eorum.

Custodi me domine de manu peccatoris: & ab hominibus iniquis eripe me.

Qui cogitauerunt supplantare gressus meos: absconderunt superbi laqueum mihi.

Et funes extenderunt in laqueum: iuxta iter scandalum posuerunt mihi.

Dixi domino, Deus meus es tu: exaudi domine vocem deprecationis meæ.

Domine Deus virtus salutis meæ: obumbrasti super caput meum in die belli.

Ne tradas me domine a desiderio meo peccatori: cogitauerunt contra me: ne derelinquas me, ne forte exaltentur.

Caput circuitus eorum: labor labiorum ipsorum operiet eos.

Cadent super eos carbones: in ignem deijcies eos, in miserijs non subsistent.

Vir linguosus non dirigetur in terra: virum iniustum mala capient in interitu.

Cognoui quia faciet dominus iudicium inopis: & vindictam pauperum.

Verumtamen iusti confitebuntur nomini tuo: & habitabunt recti cum vultu tuo. **An.** Clamabo ad Deum altissimum. **Oratio.**

AD NONAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiut. Rerum deus tenax. 13. **Antiphona.** Rex noster. **Psalmus.** 60.

Xaudi Deus deprecationem meam: intende orationi meæ. **A** finibus terræ ad te clamaui, dum anxietur cor meum in petra exaltasti me.

Deduxisti me, quia factus es spes mea: turris fortitudinis a facie inimici.

Inhabitabo in tabernaculo tuo in secula: protegar in velamento alarum tu-

arum.

Quoniam tu Deus meus exaudisti orationem meam: dedisti hæreditatem timentibus nomen tuum.

Dies super dies regis adijcies: annos eius vsque in diem generationis, & generationis.

Permanet in æternum in conspectu Dei: misericordiam, & veritatem eius quis requirit?

Sic psalmum dicam nomini tuo in seculum seculi: vt reddam vota mea de die in diem. **Psalmus.** 69.

Deus in adiutorium meum intende: domine ad adiuuandum me festina.

Confundantur, & reuereantur, qui quærunt animam meam.

Auertantur retrorsum & erubescant, qui volunt mihi mala.

Auertantur statim erubescences: qui dicunt mihi, Euge, euge.

Exultent, & lætentur in te omnes, qui quærunt te: & dicant semper, Magnificetur dominus, qui diligunt salutare tuum.

Ego vero egenus, & pauper sum: Deus adiuua me.

Adiutor meus, & liberator meus es tu: domine ne moreris. **Psalmus.** 73.

Vt quid Deus repulisti in finem: iratus est furor tuus super oues pascuæ tuæ?

Memor esto congregationis tuæ, quam possedisti ab initio.

Redemisti virgam hæreditatis tuæ: mons Sion in quo habitasti in eo.

Leua manus tuas in superbias eorum in finem: quanta malignatus est inimicus in sancto?

Et gloriati sunt, qui oderunt te, in medio solennitatis tuæ.

Posuerunt signa sua, signa: & non cognouerunt sicut in exitu super summum.

Quasi in sylua lignorum securibus exciderunt ianuas eius in idipsum: in securi, & ascia deiecerunt eam.

Incenderunt igni sanctuarium tuum in terra: polluerunt tabernaculum nominis tui.

Dixerunt in corde suo cognatio eorum simul, Quiescere faciamus omnes dies festos Dei a terra.

Signa nostra non vidimus, iam non est propheta: & nos non cognosceat amplius.

Vsquequo Deus improperebit inimicus: irritat aduersarius nomen tuum in finem?

Vt quid auertis manum tuam, & dexteram tuam de medio sinu tuo in finem?

Deus autem Rex noster ante secula, operatus est salutem in medio terræ.

Tu confirmasti in virtute tua mare: contribulasti capita draconum in aquis.

Tu confregisti capita draconis, dedisti eum escam populis Æthiopum.

Tu dirupisti fontes, & torrentes: tu siccasti fluuios Ethan.

Tuus est dies, & tua est nox: tu fabricatus es auroram, & solem.

Tu fecisti omnes terminos terræ: æstatem & ver tu plasmasti ea.

Memor esto huius, inimicus impropereauit domino: & populus insipiens incitauit nomen tuum.

Ne tradas bestiis animas confitentium tibi: & animas pauperum tuorum ne obliuiscaris in finem.

Respice in testamentum tuum quia repleti sunt, qui obscurati sunt terræ domibus iniquitatum.

Ne auertatur humilis factus confusus: pauper & inops laudabunt nomen tuum.

Exurge Deus, iudica causam tuam: memor esto impropriorum tuorum,

eorum, quæ ab insipiente sunt tota die.

Ne obliuiscaris voces inimicorum tuorum: superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper. **An.** Rex noster ante secula, operatus est salutem in medio terræ. **Oratio.**

AD VESPERAS.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiu.

Hym. Antiphona. Psalmus. 137.

Sonfitebor tibi domine in toto corde meo: quoniam audisti verba oris mei.

In conspectu angelorum psallam tibi: adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Super misericordia tua, & veritate tua: quoniam magnificasti super omne nomen sanctum tuum.

In quacunque die inuocauero te, exaudi me: multiplicabis in anima mea virtutem.

Confiteantur tibi domine omnes reges terræ: quia audierunt omnia verba oris tui.

Et cantent in vijs domini: quoniam magna est gloria domini.

Quoniam excelsus dominus, & humilia respicit, & alta a longe cognoscit.

Si ambulauero in medio tribulationis, viuificabis me: & super iram inimicorum meorum extendisti manum tuam, & saluum me fecit dextera tua.

Dominus retribuet pro me: domine misericordia tua in seculum: opera manuum tuarum ne despicias.

Psalmus. 138.

Domine probasti me, & cognouisti me: tu cognouisti sessionem meam & resurrectionem meam.

Intellexisti cogitationes meas de longe: semitam meam, & funiculum meum inuestigasti.

Et omnes vias meas præuidisti: quia non est sermo in lingua mea.

Ecce domine, tu cognouisti omnia, nouissima & antiqua: tu formasti me, & posuisti super me manum tuam.

Mirabilis facta est scientia tua ex me: confortata est, & non potero ad eam.

Quo ibo a spiritu tuo? & quo a facie tua fugiam?

Si ascendero in cœlum, tu illic es: si descendero in infernum, ades.

Si sumpsero pennas meas diluculo, & habitauero in extremis maris.

Etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.

Et dixi, Forsitan tenebræ conculcabunt me: & nox illuminatio mea in delitijs meis.

Quia tenebræ non obscurabuntur a te, & nox sicut dies illuminabitur: sicut tenebræ eius, ita & lumen eius.

Quia tu possedisti renes meos: suscepisti me de vtero matris meæ.

Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es: mirabilia opera tua, & anima mea cognosceat nimis.

Non est occultatum os meum a te, quod fecisti in occulto: & substantia mea in inferioribus terræ.

Imperfectum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes scribentur: dies formabuntur, & nemo in eis.

Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui Deus: nimis confortatus est principatus eorum.

Dinumerabo eos, & super arenam multiplicabuntur: exurrexi, & adhuc sum tecum.

Si occideris Deus peccatores: viri sanguinum declinate a me.

Quia dicitis in cogitatione: accipient in vanitate ciuitates suas.

Nonne, qui oderunt te domine, oderam: & super inimicos tuos tabescebam?

Perfecto odio oderam illos: & inimici

facti sunt mihi.

Proba me Deus, & scito cor meum: interroga me, & cognosce semitas meas.

Et vide, si via iniquitatis in me est: & deduc me in via æterna. **Psalmus. 141.**

VOce mea ad dominum clamaui: voce mea ad dominum deprecatus sum.

Effundo in conspectu eius orationem meam: & tribulationem meam ante ipsum pronuntio.

In deficiendo ex me spiritum meum, & tu cognouisti semitas meas.

In via hac, qua ambulabam, absconderunt laqueum mihi.

Considerabam ad dexteram, & videbam: & non erat qui cognosceret me.

Perijt fuga a me: & non est qui requirat animam meam.

Clamaui ad te domine, dixi, Tu es spes mea, portio mea in terra viuentium.

Intende ad deprecationem meam: quia humiliatus sum nimis.

Libera me a persequentibus me: quia confortati sunt super me.

Educ de custodia animam meam, ad confitendum nomini tuo: me expectant iusti, donec retribuas mihi.

Deinde. Magnificat. fo. 16.

AD COMPLETORIVM.

Pater noster. Aue maria. Conuerte. Deus in adiu. Te lucis. 16. **Antiphona.** Salua nos. **Psalmus. 12.**

Squequo domine obliuisceris me in finem? vsquequo auertis faciem tuam a me?

Quandiu ponam consilia in anima mea: dolorem in corde meo per diem?

Vsquequo exaltabitur inimicus meus super me? respice, & exaudi me domine Deus meus.

Illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte: nequando dicat in-

imicus meus, Præualui aduersus eum.

Qui tribulant me, exultabunt si motus fuero: ego autem in misericordia tua speraui.

Exultabit cor meum in salutari tuo: cantabo domino, qui bona tribuit mihi: & psallam nomini domini altissimi.

Psalmus. 85.

Incлина domine aurem tuam, & exaudi me: quoniam inops, & pauper sum ego.

Custodi animam meam, quoniam sanctus sum: saluum fac seruum tuum Deus meus sperantem in te.

Miserere mei domine, quoniam ad te clamaui tota die: lætifica animam serui tui, quoniam ad te domine animam meam leuaui.

Quoniam tu domine suavis, & mitis, & multæ misericordiæ omnibus inuocantibus te.

Auribus percipe domine orationem meam: & intende voci deprecationis meæ.

In die tribulationis meæ clamaui ad te: quia exaudisti me.

Non est similis tui in dijs domine, & non est secundum opera tua.

Omnes gentes, quascunque fecisti, venient, & adorabunt coram te domine: & glorificabunt nomen tuum.

Quoniam magnus es tu, & faciens mirabilia: tu es Deus solus.

Deduc me domine in via tua, & ingrediar in veritate tua: lætetur cor meum, vt timeat nomen tuum.

Confitebor tibi domine Deus meus in toto corde meo, & glorificabo nomen tuum in æternum.

Quia misericordia tua magna est super me: & eruisti animam meam ex inferno inferiori.

Deus, iniqui insurrexerunt super me: & synagoga potentium quæsierunt ani-

mam meam: & non proposuerunt te in conspectu suo.

Et tu domine Deus miserator, & misericors, patiens, & multæ misericordiæ, & verax.

Respice in me, & miserere mei, da imperium tuum puero tuo: & saluum fac filium ancillæ tuæ.

Fac mecum signum in bonum, vt videant, qui oderunt me, & confundantur: quoniam tu domine adiuuisti me, & consolatus es me. **Psalmus. 140.**

Domine, clamaui ad te, exaudi me: intende voci meæ, cum clamaui ad te.

Dirigatur oratio mea, sicut incensum, in conspectu tuo: eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum.

Pone domine custodiam ori meo: & ostium circumstantiæ labijs meis.

Non declines cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis.

Cum hominibus operantibus iniquitatem: & non communicabo cum electis eorum.

Corripiet me iustus in misericordia, & increpabit me: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.

Quoniam adhuc, & oratio mea in beneplacitis eorum: absorpti sunt iuncti petræ iudices eorum.

Audent verba mea, quoniam potuerunt: sicut crassitudo terræ erupta est super terram.

Dissipata sunt ossa nostra secus infernum: quia ad te domine, domine oculi mei, in te speraui non auferas animam meam.

Custodi me a laqueo, quem statuerunt mihi: & a scandalis operantium iniquitatem.

Cadent in retiaculo eius peccatores: singulariter sum ego, donec transeam.

Deinde. Nunc dimit. fo. 17. Salua nos. Domine exau. Oremus. Visita quæsumus domine. Benedica. Fidelium. Salue regi.

S A B B A T O.

Ad matutinum.

Pater noster. Aue maria. Confiteor. Misereatur. Indulgen. Domine labia. Deus in adiutorium. **Inuitat.** Venite exul. **Inuitato.** **Hymnus.** **Antiphona.** **Psalmus.** 54.

EXaudi deus orationem meam & ne despexeris deprecationem meam: intende mihi, & exaudi me.

Contristatus sum in exercitatione mea, & conturbatus sum a voce inimici, & a tribulatione peccatoris.

Quoniam declinauerunt in me iniquitates: & in ira molesti erant mihi.

Cor meum conturbatum est in me: & formido mortis cecidit super me.

Timor, & tremor venerunt super me: & contexerunt me tenebræ.

Et dixi, Quis dabit mihi pennas sicut columbæ: & volabo & requiescam?

Ecce elongaui fugiens: & mansi in solitudine.

Expectabam eum, qui saluum me fecit a pusillanimitate spiritus, & tempestate.

Præcipita domine, diuide linguas eorum: quoniam vidi iniquitatem, & contradictionem in ciuitate.

Die, ac nocte circundabit eam super muros eius: iniquitas & labor in medio eius, & iniustitia.

Et non defecit de plateis eius vsura, & dolus.

Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi: sustinuissem vtique.

Et si is, qui oderat me, super me magna loquutus fuisset, abscondissem me forsitan ab eo.

Tu vero homo vnanimis, dux meus, &

notus meus.

Qui simul mecum dulces capiebas cibos: in domo Dei ambulauimus cum consensu.

Veniat mors super illos: & descendant in infernum viuentes.

Quoniam nequitiae in habitaculis eorum, in medio eorum.

Ego autem ad Deum clamaui: & dominus saluabit me.

Vespere, & mane, & meridie narrabo, & annuntiabo, & exaudiet vocem meam.

Redimet in pace animam meam ab his, qui appropinquant mihi: quoniam inter multos erant mecum.

Exaudiet Deus, & humiliabit illos, qui est ante secula.

Non enim est illis commutatio, & non timuerunt Deum: extendit manum suam in retribuendo.

Contaminauerunt testamentum eius, diuisi sunt ab ira vultus eius: & appropinquauit cor illius.

Molliti sunt sermones eius super oleum: & ipsi sunt iacula.

Iacta super dominum curam tuam, & ipse te enutriet: non dabit in æternum fluctuationem iusto.

Tu vero Deus deduces eos in puteum interitus.

Viri sanguinum, & dolosi non dimidiabunt dies suos: ego autem sperabo in te domine. **Psalmus.** 105.

Confitemini domino, quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius.

Quis loquetur potentias domini: auditas faciet omnes laudes eius?

Beati qui custodiunt iudicium, & faciunt iustitiam in omni tempore.

Memento nostri domine in beneplacito populi tui: visita nos in salutari tuo.

Ad videndum in bonitate electorum

tuorum, ad lætandum in lætitia gentis tuæ, vt lauderis cum hæreditate tua.

Peccauimus cum patribus nostris: iniuste egimus, iniquitatem fecimus.

Patres nostri in Ægypto non intellexerunt mirabilia tua: non fuerunt memores multitudinis misericordiæ tuæ.

Et irritauerunt ascendentes in mare, mare rubrum.

Et saluauit eos propter nomen suum: vt notam faceret potentiam suam.

Et increpuit mare rubrum, & exiccatum est, & deduxit eos in abyssis sicut in deserto.

Et saluauit eos de manu odientium: & redemit eos de manu inimici.

Et operuit aqua tribulantes eos: vnus ex eis non remansit.

Et crediderunt verbis eius: & laudauerunt laudem eius.

Cito fecerunt, obliti sunt operum eius: & non sustinuerunt consilium eius.

Et concupierunt concupiscentiam in deserto: & tentauerunt Deum in inaquoso.

Et dedit eis petitionem ipsorum: & misit saturitatem in animas eorum.

Et irritauerunt Moysen in castris: Aaron sanctum domini.

Aperta est terra, & deglutiuit Dathan: & operuit super congregationem Abiron.

Et exarsit ignis in synagoga eorum: flamma combussit peccatores.

Et fecerunt vitulum in Horeb: & adoraauerunt sculptile.

Et mutauerunt gloriam suam in similitudinem vituli comedentis fœnum.

Obliti sunt Deum, qui saluauit eos, qui fecit magnalia in Ægypto, mirabilia in terra Cham terribilia in mari rubro.

Et dixit, vt disperderet eos: si non

Moyses electus eius stetisset in confractione in conspectu eius.

Vt auerteret iram eius ne disperderet eos, & pro nihilo habuerunt terram desiderabilem.

Non crediderunt verbo eius, & murmurauerunt in tabernaculis suis: non exaudierunt vocem domini:

Et eleuauit manum suam super eos: vt prosterneret eos in deserto.

Et vt deijceret semen eorum in nationibus, & dispergeret eos in regionibus.

Et initiati sunt Beelphegor, & comederunt sacrificia mortuorum.

Et irritauerunt eum in adinventionibus suis: & multiplicata est in eis ruina.

Et stetit Phinees, & placauit: & cessauit quassatio.

Et reputatum est ei in iustitiam in generationem & generationem, vsque in sempiternum.

Et irritauerunt eum ad aquas contradictionis, & vexatus est.

Moyses propter eos, quia exacerbauerunt spiritum eius.

Et distinxit in labijs suis, non disperdiderunt gentes, quas dixit dominus illis.

Et commisti sunt inter gentes, & didicerunt opera eorum, & seruiuerunt sculptilibus eorum: & factum est illis in scandalum.

Et immolauerunt filios suos, & filias suas dæmonijs.

Et effuderunt sanguinem innocentem, sanguinem filiorum suorum, & filiarum suarum: quas sacrificauerunt sculptilibus Chanaan.

Et infecta est terra in sanguinibus, & contaminata est in operibus eorum: & fornicati sunt in adinventionibus suis.

Et iratus est furore dominus in populum suum: & abominatus est hæredi-

tatem suam.

Et tradidit eos in manus gentium, & dominati sunt eorum qui oderunt eos.

Et tribulauerunt eos inimici eorum, & humiliati sunt sub manibus eorum: sæpe liberauit eos.

Ipsi autem exacerbauerunt eum in consilio suo: & humiliati sunt in iniquitatibus suis.

Et vidit cum tribularentur: & audiuit orationem eorum.

Et memor fuit testamenti sui: & pœnituit eum secundum multitudinem misericordiæ suæ.

Et dedit eos in misericordias, in conspectu omnium qui cœperant eos.

Saluos nos fac domine Deus noster: & congrega nos de nationibus.

Vt confiteamur nomini sancto tuo: & gloriemur in laude tua.

Benedictus dominus deus Israel a seculo, & vsque in seculum: & dicet omnis populus, fiat, fiat.

Psalmus. 106.

Confitemini domino, quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius.

Dicant, qui redempti sunt a domino, quos redemit de manu inimici: & de regionibus congregauit eos.

A solis ortu, & occasu, ab Aquilone & mari.

Errauerunt in solitudine in iniquo: viam ciuitatis habitaculi non inuenerunt.

Esurientes, & sitientes: anima eorum in ipsis defecit.

Et clamauerunt ad dominum cum tribularentur: & de necessitatibus eorum eripuit eos.

Et deduxit eos in viam rectam: vt irent in ciuitatem habitationis.

Confiteantur domino misericordiæ eius: & mirabilia eius filijs hominum.

Quia satiauit animam inanem: & animam esurientem satiauit bonis.

Sedentes in tenebris, & vmбра mortis: vinctos in mendicitate, & ferro.

Quia exacerbauerunt eloquia Dei: & consilium altissimi irritauerunt.

Et humiliatum est in laboribus cor eorum: infirmati sunt, nec fuit, qui adiuuaret.

Et clamauerunt ad dominum, cum tribularentur: & de necessitatibus eorum liberauit eos.

Et eduxit eos de tenebris, & vmбра mortis: & vincula eorum dirupit.

Confiteantur domino misericordiæ eius: & mirabilia eius filijs hominum.

Quia contriuit portas æreas, & vectes ferreos confregit.

Suscepit eos de via iniquitatis eorum: propter iniustitias enim suas humiliati sunt.

Omnem escam abominata est anima eorum: & appropinquauerunt vsque ad portas mortis.

Et clamauerunt ad dominum cum tribularentur: & de necessitatibus eorum liberauit eos.

Misit verbum suum, & sanauit eos: & eripuit eos de interitionibus eorum.

Confiteantur domino misericordiæ eius: & mirabilia eius filijs hominum.

Et sacrificent sacrificium laudis: & annuntient opera eius in exultatione.

Qui descendunt mare in nauibus, facientes operationem in aquis multis.

Ipsi viderunt opera domini, & mirabilia eius in profundo

Dixit, & stetit spiritus procellæ: & exaltati sunt fluctus eius.

Ascendunt vsque ad cœlos, & descendunt vsque ad abyssos: anima eorum in malis tabescebat.

Turbati sunt, & moti sunt sicut ebrius:

& omnis sapientia eorum deuorata est.
Et clamauerunt ad dominum cum
 tribularentur: & de necessitatibus eo-
 rum eduxit eos.

Et statuit procellam eius in auram: &
 siluerunt fluctus eius.

Et lætati sunt, quia siluerunt: & de-
 duxit eos in portum voluntatis eorum.

Confiteantur domino misericordiæ eius:
 & mirabilia eius filijs hominum.

Et exaltent eum in ecclesia plebis: &
 in cathedra seniorum laudent eum.

Posuit flumina in desertum: & exitus
 aquarum in sitim.

Terram fructiferam in salsuginem, a
 malitia inhabitantium in ea.

Posuit desertum in stagna aquarum: &
 terram sine aqua in exitus aquarum.

Et collocauit illic esurientes: & con-
 stituerunt ciuitatem habitationis.

Et seminauerunt agros, & plantauerunt
 vineas: & fecerunt fructum natiuitatis.

Et benedixit eis, & multiplicati sunt
 nimis: & iumenta eorum non mino-
 rauit.

Et pauci facti sunt, & vexati sunt a
 tribulatione malorum & dolore.

Effusa est contentio super principes: &
 errare fecit eos in inuio, & non in via.

Et adiuuit pauperem de inopia: & po-
 suit, sicut oues, familias.

Videbunt recti, & lætabuntur: & om-
 nis iniquitas oppilabit os suum.

Quis sapiens, & custodiet hæc: & in-
 telleget misericordias domini?

AD LAVDES.

Deus in adiu. **An. Psalmus. 116.**

Audate dominum omnes
 gentes: laudate eum omnes
 populi:

Quoniam confirmata est su-
 per nos misericordia eius: & veritas
 domini manet in æternum.

Psalmus. 150.

L Audate dominum in sanctis eius:
 laudate eum in firmamento vir-
 tutis eius.

Laudate eum in virtutibus eius: lau-
 date eum secundum multitudinem
 magnitudinis eius.

Laudate eum in sono tubæ: laudate
 eum in psalterio, & cithara.

Laudate eum in tympano, & choro:
 laudate eum in chordis, & organo.

Laudate eum in cymbalis benesonan-
 tibus, laudate eum in cymbalis iubilati-
 onis: omnis spiritus laudet dominum.

Canticum Moysi.

A Vdite cœli quæ loquor: audiat
 terra verba oris mei.

Concrescat vt pluuiæ doctrina mea:
 fluat vt ros eloquium meum.

Quasi imber super herbam, & quasi
 stillæ super gramina, quia nomen do-
 mini inuocabo.

Date magnificentiam Deo nostro. Dei
 perfecta sunt opera: & omnes viæ eius
 iudicia.

Deus fidelis, & absque vlla iniquitate,
 iustus & rectus: Peccauerunt ei, & non
 filij eius, in sordibus.

Generatio praua, atque peruersa: Hæc-
 cine reddis domino popule stulte, & in-
 sapiens?

Nunquid non ipse est pater tuus, qui
 possedit te, & fecit, & creauit te?

Memento dierum antiquorum, cogita
 generationes singulas.

Interroga patrem tuum, & annuntiabit
 tibi: maiores tuos, & dicent tibi.

Quando diuidebat altissimus gentes:
 quando separabat filios Adam.

Constituit terminos populorum iuxta
 numerum filiorum Israel.

Pars autem domini, populus eius: Ia-
 cob funiculus hæreditatis eius.

Inuenit eum in terra deserta, in loco
 horroris, & vastæ solitudinis.

Circunduxit eum, & docuit: & custodiuit quasi pupillam oculi sui.

Sicut aquila prouocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans.

Expandit alas suas: & assumpsit eum, atque portauit in humeris suis.

Dominus solus dux eius fuit: & non erat cum eo Deus alienus.

Constituit eum super excelsam terram: vt comederet fructus agrorum.

Vt sugeret mel de petra, oleumque de saxo durissimo.

Butyrum de armento, & lac de ouibus cum adipe agnorum, & arietum filiorum Basan.

Et hircos cum medulla tritici, & sanguinem vuæ biberet meracissimum.

Incrassatus est dilectus, & recalci-trauit, incrassatus, impinguatus, dilatatus.

Dereliquit Deum factorem suum, & recessit a Deo salutari suo.

Prouocauerunt eum in dijs alienis: & in abominationibus ad iracundiam concitauerunt.

Immolauerunt dæmonijs, & non Deo: dijs quos ignorabant.

Noui, recentesque venerunt, quos non coluerunt patres eorum.

Deum, qui te genuit, dereliquisti: & oblitus es domini creatoris tui.

Vidit dominus, & ad iracundiam concitatus est: quia prouocauerunt eum filij sui, & filiæ.

Et ait, abscondam faciem meam ab eis, & considerabo nouissima eorum.

Generatio enim peruersa est, & infideles filij.

Ipsi me prouocauerunt in eo, qui non erat Deus, & irritauerunt in vanitatibus suis.

Et ego prouocabo eos in eo, qui non est populus, & in gente stulta irritabo

illos.

Ignis succensus est in furore meo, & ardebit vsque ad inferni nouissima.

Deurabitque terram cum germine suo, & montium fundamenta comburet.

Congregabo super eos mala: & sagittas meas complebo in eis.

Consumentur fame, & deurabunt eos aues morsu amarissimo.

Dentes bestiarum immittam in eos, cum furore trahentium super terram, atque serpentium.

Foris vastabit eos gladius, & intus pavor, iuuenem simul ac virginem, lactantem cum homine sene.

Et dixi, vbinam sunt? cessare faciam ex hominibus memoriam eorum.

Sed propter iram inimicorum distuli: ne forte superbirent hostes eorum.

Et dicerent, manus nostra excelsa, & non dominus, fecit hæc omnia.

Gens absque consilio est, & sine prudentia: vtinam saperent, & intellegerent, ac nouissima prouiderent.

Quomodo persequatur vnus mille, & duo fugent decem millia?

Nonne ideo, quia Deus suus vendidit eos, & dominus conclusit illos?

Non enim est Deus noster vt dij eorum: & inimici nostri sunt iudices.

De vinea Sodomorum, vinea eorum, & de suburbanis Gomorrhæ.

Vua eorum vua fellis, & botri amaris-simus.

Fel draconum vinum eorum, & venenum aspidum insanabile.

Nonne hæc condita sunt apud me: & signata in thesauris meis?

Mea est vltio, & ego retribuam in tempore, vt labatur pes eorum.

Iuxta est dies perditionis: & adesse festinant tempora.

Iudicabit dominus populum suum: &

in seruis suis miserebitur.

Videbit, quod infirmata sit manus, & clausi quoque defecerunt, residuique consumpti sunt.

Et dicet, Vbi sunt dij eorum, in quibus habebant fiduciam?

De quorum victimis comedebant adipēs, & bibebant vinum libaminum.

Surgant, & opitulentur vobis: & in necessitate vos protegant.

Videte quod ego sim solus: & non sit alius Deus præter me.

Ego occidam, & ego viuere faciam: percutiam, & ego sanabo: & non est, qui de manu mea possit eruere.

Leuabo ad cælum manum meam & dicam, Viuo ego in æternum.

Si acuero vt fulgur gladium meum: & arripuerit iudicium manus mea.

Reddam ultionem hostibus meis: & his, qui oderunt me, retribuam.

Inebriabo sagittas meas sanguine: & gladius meus deuorabit carnes.

De cruore occisorum: & de captiuitate nudati inimicorum capitis.

Laudate gentes populum eius: quia sanguinem seruorum suorum vlciscetur.

Et vindictam retribuet in hostes eorum, & propitius erit terræ populi sui.

Deinde. Benedictus. fo. 7. *Antiphona.*

Oratio. Commemoratio.

AD PRIMAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. Iam lucis orto 7. *Antiphona.* Deus. *Psalmus. 62.*

Eus, Deus meus, ad te de luce vigilo.

Sitiuit in te anima mea, quam multipliciter tibi caro mea

In terra deserta, & inuia, & inaquosa, sic in sancto apparui tibi: vt viderem virtutem tuam, & gloriam tuam.

Quoniam melior est misericordia tua

super vitas: labia mea laudabunt te.

Sic benedicam te in vita mea: & in nomine tuo leuabo manus meas.

Sicut adipe, & pinguedine repleatur anima mea: & labijs exultationis laudabit os meum.

Si memor fui tui super stratum meum, in matutinis meditabor in te, quia fuisti adiutor meus.

Et in velamento alarum tuarum exultabo: adhæsit anima mea post te: me suscepit dextera tua.

Ipsi vero in vanum quæsierunt animam meam: introibunt in inferiora terræ, tradentur in manus gladij, partes vulpium erunt.

Rex vero lætabitur in Deo, laudabuntur omnes, qui iurant in eo: quia obstructum est os loquentium iniqua.

Psalmus. 66.

DEus misereatur nostri, & benedicat nobis: illuminet vultum suum super nos, & misereatur nostri.

Vt cognoscamus in terra viam tuam: in omnibus gentibus salutare tuum.

Confiteantur tibi populi Deus: confiteantur tibi populi omnes.

Lætentur, & exultent gentes: quoniam iudicas populos in æquitate, & gentes in terra dirigis.

Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes: terra dedit fructum suum.

Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus: & metuant eum omnes fines terræ. *Psalmus. 135.*

Confitemini domino, quoniam bonus: quoniam in æternum misericordia eius.

Confitemini Deo Deorum: quoniam in æternum misericordia eius.

Confitemini domino dominorum: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui facit mirabilia magna solus: quo-

niam in æternum misericordia eius.

Qui fecit celos in intellectu: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui firmavit terram super aquas: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui fecit luminaria magna: quoniam in æternum misericordia eius.

Solem in potestatem diei: quoniam in æternum misericordia eius.

Lunam, & stellas in potestatem noctis: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui percussit Ægyptum cum primogenitis eorum: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui eduxit Israel de medio eorum: quoniam in æternum misericordia eius.

In manu potenti, & brachio excelso: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui diuisit mare rubrum in diuisiones: quoniam in æternum misericordia eius.

Et eduxit Israel per medium eius: quoniam in æternum misericordia eius.

Et excussit Pharaonem, & virtutem eius in mari rubro: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui traduxit populum suum per desertum: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui percussit reges magnos: quoniam in æternum misericordia eius.

Et occidit reges fortes: quoniam in æternum misericordia eius.

Seon regem Amorrhæorum: quoniam in æternum misericordia eius.

Et Og regem Basan: quoniam in æternum misericordia eius.

Et dedit terram eorum hæreditatem: quoniam in æternum misericordia eius.

Hæreditatem Israel seruo suo: quoniam in æternum misericordia eius.

Quia in humilitate nostra memor fuit nostri: quoniam in æternum misericordia eius.

Et redemit nos ab inimicis nostris: quoniam in æternum misericordia eius.

Qui dat escam omni carni: quoniam in æternum misericordia eius.

Confitemini Deo cœli: quoniam in æternum misericordia eius.

Confitemini domino dominorum: quoniam in æternum misericordia eius.

Antiphona. Deus deus meus, ad te de luce vigilo. **Deinde Symbolum** Credo. Domine exau. Oremus. Domine deus omnipotens. Benedica. Fidelium. Pretiosa. Sancta ma. Dies & actus.

AD TERTIAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiuto. Nunc sancte no. 10. **Antiphona.** Inclina. **Psalmus. 51.**

Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate?

Tota die iniustitiam cogitauit lingua tua: sicut nouacula acuta fecisti dolum.

Dilexisti malitiam super benignitatem: iniquitatem magis, quam loqui æquitatem.

Dilexisti omnia verba præcipitationis lingua dolosa.

Propterea Deus destruet te in finem: euellet te, & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radicem tuam de terra umentium.

Videbunt iusti, & timebunt, & super eum ridebunt: & dicent: Ecce homo, qui non posuit Deum adiutorem suum.

Sed sperauit in multitudine diuitiarum suarum: & prævaluit in vanitate sua.

Ego autem sicut oliua fructifera in domo Dei: speraui in misericordia Dei in æternum, & in seculum seculi.

Confitebor tibi in seculum, quia fecisti, & expectabo nomen tuum, quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum. **Psalmus. 57.**

SI vere vtique iustitiam loquimini: recta iudicate filij hominum.

Etenim in corde iniquitates operamini in terra: iniustitias manus vestræ concinnant.

Alienati sunt peccatores a vulua, errauerunt ab vtero, loquuti sunt falsa.

Furor illis secundum similitudinem serpentis: sicut aspidis surdæ, & obturantis aures suas.

Quæ non exaudiet vocem incantantium: & venefici incantantis sapienter.

Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum: molas leonum confringet dominus.

Ad nihilum deuenient tanquam aqua decurrens: intendit arcum suum, donec infirmetur.

Sicut cera, quæ fluit, auferentur: supercecidit ignis, & non viderunt solem.

Priusquam intellegerent spinæ vestræ rhamnum: sicut viuentes, sic in ira absorbet eos.

Lætabitur iustus, cum viderit vindictam: manus suas lauabit in sanguine peccatoris.

Et dicet homo, Si vtique est fructus iusto? vtique est Deus iudicans eos in terra. *Psalmus. 87.*

Domine Deus salutis meæ, in die clamaui, & nocte coram te.

Intret in conspectu tuo oratio mea: inclina aurem tuam ad precem meam:

Quia repleta est malis anima mea: & vita mea inferno appropinquauit.

Æstimatus sum cum descendentibus in lacum: factus sum sicut homo sine adiutorio, inter mortuos liber.

Sicut vulnerati dormientes in sepulchris, quorum non es memor amplius: & ipsi de manu tua repulsi sunt.

Posuerunt me in lacu inferiori: in tenebris, & in vmbra mortis.

Super me confirmatus est furor tuus:

& omnes fluctus tuos induxisti super me.

Longe fecisti notos meos a me: posuerunt me abominationem sibi.

Traditus sum, & non egrediebar: oculi mei languerunt præ inopia.

Clamaui ad te domine tota die: expandi ad te manus meas.

Nunquid mortuis facies mirabilia: aut medici suscitabunt, & confitebuntur tibi?

Nunquid narrabit aliquis in sepulchro misericordiam tuam: & veritatem tuam in perditione?

Nunquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua: & iustitia tua in terra obliuionis?

Et ego ad te domine clamaui: & mane oratio mea præueniet te.

Vt quid domine repellis orationem meam, auertis faciem tuam a me?

Pauper sum ego, & in laboribus a iuuentute mea: exaltatus autem humiliatus sum, & conturbatus.

In me transierunt iræ tuæ: & terrores tui conturbauerunt me.

Circunderunt me, sicut aqua: tota die circunderunt me simul.

Elongasti a me amicum, & proximum: & notos meos a miseria. *Antipho.* Inclina aurem tuam ad precem meam.

Oratio.

AD SEXTAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. Rector po. 12. *Antipho.* Adiuua. *Psalmus. 75.*

Motus in Iudæa Deus: in Israel magnum nomen eius.

Et factus est in pace locus eius: & habitatio eius in Sion.

Ibi confregit potentias, arcum, scutum, gladium, & bellum.

Illuminans tu mirabiliter a montibus æternis: turbati sunt omnes insipientes

corde.

Dormierunt somnum suum: & nihil inuenerunt omnes viri diuitiarum in manibus suis.

Ab increpatione tua Deus Iacob dormitauerunt, qui ascenderunt equos.

Tu terribilis es, & quis resistet tibi? ex tunc ira tua.

De cœlo auditum fecisti iudicium: terra tremuit, & quieuit.

Cum exurgeret in iudicium Deus: vt saluos faceret omnes mansuetos terræ.

Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi: & reliquæ cogitationis diem festum agent tibi.

Vouete, & reddite domino Deo vestro: omnes, qui in circuitu eius affertis munera.

Terribili & ei, qui aufert spiritum principum, terribili apud reges terræ.

Psalmus. 78.

DEus, venerunt gentes in hæreditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum, posuerunt Ierusalem in pomorum custodiam.

Posuerunt morticina seruorum tuorum escas volatilibus cœli: carnes sanctorum tuorum bestiis terræ.

Effuderunt sanguinem eorum tanquam aquam in circuitu Ierusalem: & non erat qui sepeliret.

Facti sumus opprobrium vicinis nostris: subsannatio, & illusio his, qui in circuitu nostro sunt.

Vsquequo domine irasceris in finem, accendetur velut ignis zelus tuus?

Effunde iram tuam in gentes, quæ te non nouerunt: & in regna, quæ nomen tuum non inuocauerunt.

Quia comederunt Iacob: & locum eius desolauerunt.

Ne memineris iniquitatumstrarum antiquarum, cito anticipent nos misericordiæ tuæ: quia pauperes facti sumus

nimis.

Adiiua nos Deus salutaris noster: & propter gloriam nominis tui domine libera nos, & propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum.

Ne forte dicant in gentibus, Vbi est Deus eorum? & innotescat in nationibus coram oculis nostris.

Vltio sanguinis seruorum tuorum, qui effusus est introeat in conspectu tuo gemitus compeditorum.

Secundum magnitudinem brachij tui posside filios mortificatorum.

Et redde vicinis nostris septuplum in sinu eorum: improprium ipsorum, quod exprobrauerunt tibi domine.

Nos autem populus tuus, & oves pascuæ tuæ confitebimur tibi in seculum.

In generationem, & generationem annuntiabimus laudem tuam.

Psalmus. 123.

Nisi quia dominus erat in nobis, dicat nunc Israel, nisi quia dominus erat in nobis.

Cum exurgerent homines in nos: forte viuos deglutissent nos.

Cum irasceretur furor eorum in nos, forsitan aqua absorbuisset nos.

Torrentem pertransiuit anima nostra: forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem.

Benedictus dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum.

Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium.

Laqueus contritus est, & nos liberati sumus.

Adiutorium nostrum in nomine domini, qui fecit cœlum, & terram.

An. Adiiuva nos Deus salutaris noster.

Oratio.

AD NONAM.

Pater noster. Ave maria. Deus in adiut. Rerum Deus tenax. 13. **Ant.**

Non auertas. **Psalmus. 101.**

Domine exaudi orationem meam: & clamor meus ad te veniat.

Non auertas faciem tuam a me: in quacunque die tribulor, inclina ad me aurem tuam.

In quacunque die inuocauero te: velociter exaudi me.

Quia defecerunt, sicut fumus dies mei: & ossa mea, sicut cremium, aruerunt.

Percussus sum, vt fœnum, & aruit cor meum: quia oblitus sum comedere panem meum.

A voce gemitus mei, adhæsit os meum carni meæ.

Similis factus sum pellicano solitudinis: factus sum sicut nycticorax in domicilio.

Vigilaui, & factus sum sicut passer solitarius in tecto.

Tota die exprobrabant mihi inimici mei, & qui laudabant me, aduersum me iurabant.

Quia cinerem tanquam panem manducabam, & poculum meum cum fletu miscebam.

A facie iræ & indignationis tuæ: quia eleuans allisisti me.

Dies mei sicut vmbra declinauerunt: & ego sicut fœnum arui.

Tu autem domine in æternum permanes: & memoriale tuum in generationem, & generationem.

Tu exurgens misereberis, Sion: quia tempus miserendi eius, quia venit tempus.

Quoniam placuerunt seruis tuis lapides eius: & terræ eius miserebuntur.

Et timebunt gentes nomen tuum domine, & omnes reges terræ gloriam tuam.

Quia ædificauit dominus Sion, & videbitur in gloria sua.

Respexit in orationem humilium, & non spreuit precem eorum.

Scribantur hæc in generatione altera: & populus qui creabitur, laudabit dominum.

Quia prospexit de excelso sancto suo, dominus de cœlo in terram aspexit.

Vt audiret gemitus compeditorum, vt solueret filios interemptorum.

Vt annuntient in Sion nomen domini, & laudem eius in Ierusalem.

In conueniendo populos in vnum, & reges, vt seruiant domino.

Respondit ei in via virtutis suæ, Paucitatem dierum meorum nuntia mihi.

Ne reuoces me in dimidio dierum meorum: in generationem, & generationem anni tui.

Initio tu domine terram fundasti: & opera manuum tuarum sunt cœli.

Ipsi peribunt, tu autem permanes: & omnes, sicut vestimentum, veterascent.

Et sicut opertorium mutabis eos, & mutabuntur: tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient.

Filij seruorum tuorum habitabunt: & semen eorum in seculum dirigetur.

Psalmus. 127.

BEati omnes, qui timent dominum, qui ambulant in vijs eius.

Labores manuum tuarum quia manducabis: beatus es, & bene tibi erit.

Vxor tua, sicut vitis abundans, in lateribus domus tuæ.

Filij tui, sicut nouellæ oliuarum, in circuitu mensæ tuæ.

Ecce sic benedicetur homo, qui timet dominum.

Benedicat tibi dominus ex Sion: & videas bona Ierusalem omnibus diebus vitæ tuæ.

Et videas filios filiorum tuorum: pacem super Israel. **Psalmus. 132.**

ECce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum.

Sicut vnguentum in capite, quod descendit in barbam, barbam Aaron.

Quod descendit in oram vestimenti eius: sicut ros Hermon, qui descendit in montem Sion.

Quoniam illic mandauit dominus benedictionem, & vitam vsque in seculum.

Antiphona. Non auertas faciem tuam a me in quacunque die tribulor. **Oratio.**

AD VESPERAS.

Pater noster. Ave maria. Deus in adi.

Hym. Antiphona. Psalmus. 143.

Benedictus dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prælum, & digitos meos ad bellum.

Misericordia mea, & refugium meum: susceptor meus, & liberator meus.

Protector meus, & in ipso speraui: qui subdit populum meum sub me.

Domine, quid est homo quia innotuisti ei: aut filius hominis, quia reputas eum?

Homo vanitati similis factus est: dies eius, sicut vmbra, prætereunt.

Domine, inclina cœlos tuos, & descende: tange montes, & fumigabunt.

Fulgura coruscationem, & dissipabis eos, emitte sagittas tuas, & conturbabis eos.

Emitte manum tuam de alto, eripe me, & libera me de aquis multis, de manu filiorum alienorum.

Quorum os loquutum est vanitatem: & dextera eorum dextera iniquitatis.

Deus canticum nouum cantabo tibi: in psalterio decachordo psallam tibi.

Qui das salutem regibus: qui redemisti Dauid seruum tuum de gladio maligno, eripe me.

Et erue me de manu filiorum alienorum, quorum os loquutum est vanitatem: &

dextera eorum dextera iniquitatis.

Quorum filij, sicut nouellæ plantationes in iuuentute sua.

Filiæ eorum compositæ: circumornatæ, vt similitudo templi.

Promptuaria eorum plena: eructantia ex hoc in illud.

Oues eorum foetosæ, abundantes in egressibus suis, boues eorum crassæ.

Non est ruina maceriæ, neque transitus: neque clamor in plateis eorum.

Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt: beatus populus, cuius dominus Deus eius. **Psalmus. 146.**

LAudate dominum, quoniam bonus est Psalmus: Deo nostro sit iucunda, decoraque laudatio.

Ædificans Ierusalem dominus: dispersiones Israelis congregabit.

Qui sanat contritos corde: & alligat contritiones eorum.

Qui numerat multitudinem stellarum: & omnibus eis nomina vocat.

Magnus dominus noster, & magna virtus eius: & sapientiæ eius non est numerus.

Suscipiens mansuetos dominus: humilians autem peccatores vsque ad terram.

Præcinite domino in confessione: psallite Deo nostro in cithara.

Qui operit cœlum nubibus: & parat terræ pluuiam.

Qui producit in montibus fœnum, & herbam seruituti hominum.

Qui dat iumentis escam ipsorum: & pullis coruorum inuocantibus eum.

Non in fortitudine equi voluntatem habebit: nec in tibijs viri beneplacitum erit ei.

Beneplacitum est domino super timentes eum, & in eis, qui sperant super misericordia eius. **Psalmus. 147.**

LAuda Ierusalem dominum: lauda Deum tuum Sion.

Quoniam confortauit seras portarum
tuarum: benedixit filiis tuis in te.

Qui posuit fines tuos pacem: & adipe
frumenti satiat te.

Qui emittit eloquium suum terræ, ve-
lociter currit sermo eius.

Qui dat niuem, sicut lanam: nebulam
sicut cinerem spargit.

Mittit crystallum suam, sicut buc-
cellas, ante faciem frigoris eius quis
sustinebit?

Emittet verbum suum, & liquefaciet ea:
flabit spiritus eius, & fluent aquæ.

Qui annuntiat verbum suum Iacob:
iustitias, & iudicia sua Israel.

Non fecit taliter omni nationi: & iudi-
cia sua non manifestauit eis.

Deinde canticum. Magnificat. fol. 16.

Antiphona. Oratio.

AD COMPLETORIUM.

Pater noster. Ave maria. Conuerte nos
deus. Deus in adiu. Te lucis ante 16.
Salua nos. **Psalmus. 84.**

Enedixisti domine terram
tuam: auertisti captiuitatem
Iacob.

Remisisti iniquitatem plebis
tuæ: operuisti omnia peccata eorum.

Mitigasti omnem iram tuam: auertisti
ab ira indignationis tuæ.

Conuerte nos Deus salutaris noster: &
auerte iram tuam a nobis.

Nunquid in æternum irasceris nobis?
aut extends iram tuam a generatione
in generationem?

Deus tu conuersus viuificabis nos: &
plebs tua lætabitur in te.

Ostende nobis domine misericordiam
tuam: & salutare tuum da nobis.

Audiam, quid loquatur in me domi-
nus Deus: quoniam loquetur pacem in
plebem suam.

Et super sanctos suos, & in eos, qui
conuertuntur ad cor.

Veruntamen prope timentes eum
salutare ipsius: vt inhabitet gloria in
terra nostra.

Misericordia, & veritas obuiau-
erunt sibi: iustitia, & pax osculatæ sunt.

Veritas de terra orta est: & iustitia de
cælo prospexit.

Etenim dominus dabit benignitatem:
& terra nostra dabit fructum suum.

Iustitia ante eum ambulabit: & ponet
in via gressus suos. **Psalmus. 128.**

Sæpe expugnauerunt me a iuuentute
mea, dicat nunc Israel.

Sæpe expugnauerunt me a iuuentute
mea, etenim non potuerunt mihi.

Supra dorsum meum fabricauerunt
peccatores: prolongauerunt iniqui-
tatem suam.

Dominus iustus concidit ceruices pec-
catorum: confundantur, & conuertan-
tur retrorsum omnes qui oderunt Sion.

Fiant sicut fœnum tectorum: quod
priusquam euellatur, exaruit.

De quo non impleuit manum suam qui
metit: & sinum suum, qui manipulos
colligit.

Et non dixerunt qui præteribant, Bene-
dictio domini super vos, benediximus
vobis in nomine domini. **Psalmus. 129.**

DE profundis clamaui ad te domine:
domine exaudi vocem meam.

Fiant aures tuæ intendentes, in vocem
deprecationis meæ.

Si iniquitates obseruaueris domine:
domine quis sustinebit?

Quia apud te propitiatio est: & propter
legem tuam sustinui te domine.

Sustinuit anima mea in verbo eius:
sperauit anima mea in domino.

A custodia matutina vsque ad noctem,
speret Israel in domino.

Quia apud dominum misericordia, &
copiosa apud eum redemptio.

Et ipse redimet Israel, ex omnibus in-

iquitatibus eius.

Deinde canticum. Nunc dimittis. fo.

17. Salua nos. Domine exau. Oremus.

Visita quæsumus. Benedica. Fidelium.

Salue regi.

Finis Psalterij.

A D V E N T V S D O M I N I

semper incipit in Dominica proxima vltimæ diei
 Nouembris ante, vel post: aut, in ipsa die vltima,
 si fuerit Dominica, & festum duplex in
 ea, vel in sequentibus Dominicis
 Aduentus incidens transferendum
 est in diem sequentem,
 vt supra in regulis
 generalibus.

DOMINICA PRIMA ADVENTVS

A D M A T V T I N V M.

Pater noster, qui es in coelis, sanctificetur nomen tuum. **A**dueniat regnum tuum. **F**iat voluntas tua sicut in coelo & in terra. **P**anem nostrum quotidianum da nobis hodie. **E**t dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. **E**t ne nos inducas in tentationem. **S**ed libera nos a malo. Amen.

Ave Maria gratia plena. Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui Iesus. **S**ancta Maria mater Dei Ora pro nobis peccatoribus. Amen.

Notandum, quod Pater noster. & Ave maria. non tantum in Matutino, sed etiam in singulis alijs horis dicuntur semper in principio per totum annum.

Confessio.

Confiteor Deo omnipotenti, beatæ Mariæ semper virgini, beato Michaeli archangelo, beato Ioanni Baptistæ, sanctis apostolis Petro & Paulo, omnibus sanctis, & **tibi pater**, quia peccavi nimis cogitatione, verbo, & opere. Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam

semper virginem, beatum Michaelem archangelum, beatum Ioannem Baptistam, sanctos Apostolos Petrum & Paulum, omnes sanctos, & **te pater** orare pro me. dominum nostrum. **Absolutio.**

Misereatur **tui** omnipotens Deus, & dimissis peccatis tuis perducatur te ad vitam æternam. **R.** Amen. **Ÿ.**

Indulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens, & misericors dominus. **R.** Amen.

¶ **Notandum quod confessio cum absolutione dicitur ad matutinum tantum singulis diebus totius anni præterquam in triduo ante Pascha, prædicto vel alio modo pro cuiusque deuotione. Est autem aduertendum, quod si ab vno solo dicatur officium, omittitur tibi pater & te pater. & in absolutione loco tui & tuis dicitur nostris: & nostri, Si vero dicatur officium a duobus, aut pluribus, iteranda est inuicem confessio, vt fit in Missa.**

¶ **Deinde finita confessione dicitur Versus.**

Domine labia mea aperies. *℞.* Et os meum annuntiabit laudem tuam. & hoc dicens interim munit se signo crucis, & similiter in alijs horis cum dicit Deus in adiutorium. &c. & Conuerte nos. &c.

℥ Deinde dicitur *℣.* Deus in adiutorium meum intende. *℞.* Domine ad adiuuandum me festina. Gloria patri. Sicut erat. Haleluiah. & sic dicitur Haleluiah. ad omnes horas per totum annum, præterquam a dominica in septuagesima vsque ad Pascha, loco cuius illo tempore vsque ad feriam quintam in cœna domini dicitur Laus tibi domine, Rex æternæ gloriæ. Consequenter dicitur inuita. tempori vel festo conueniens. Inuita. Domine præstolamur aduentum tuum, vt cito venias, & dissolvas iugum captiuitatis nostræ.

℥ Hoc inuitatorium dicitur vsque ad vigiliam Natiuitatis exclusiue tam in dominicis, quam in ferijs, nisi agatur de aliquo sancto.

℥ Notandum autem quod si officium dicatur ab vno solo, inuitatorium dicitur semel tantum ante psalmum. Venite exultemus. & non repetitur vsque in finem eiusdem psalmi. Si vero officium dicatur a duobus, aut pluribus, inuita. dicitur ab vno, & repetitur statim ab alio, vel alijs simul ante prædictum psalmum: in fine autem psalmi omnes simul dicunt inuitatorium semel tantum. Psalmus.

Venite exultemus domino, iubilemus Deo salutari nostro, præoccupemus faciem eius in confessione & in psalmis iubilemus ei.

Quoniam Deus magnus dominus, & rex magnus super omnes Deos: quoniam non repellet dominus plebem suam, quia in manu eius sunt omnes fines

terræ, & altitudines montium ipse conspicit.

Quoniam ipsius est mare, & ipse fecit illud, & aridam fundauerunt manus eius: venite adoremus, & procidamus ante Deum, ploremus coram domino, qui fecit nos: quia ipse est dominus Deus noster, nos autem populus eius, et oues pascuæ eius.

Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra, sicut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto: vbi tentauerunt me patres vestri: probauerunt, & viderunt opera mea.

Quadraginta annis proximus fui generationi huic, & dixi: semper hi errant corde, ipsi vero non cognouerunt vias meas, quibus iuravi in ira mea: si introibunt in requiem meam.

Gloria patri. Sicut erat. &c.

℥ Deinde repetitur inuitato. Domine præstolamur. &c.

Prædictus psalmus modo prædicto dicitur per totum annum cum Inuitatorio tempori, vel festo accommodato, præterquam in triduo ante Pascha. Deinde dicitur Hymnus tempori, seu festo conueniens. Hymnus.

Vox clara ecce intonat, Obscura quæque increpat: pellantur eminus somnia: Ab æthere Christus promicat.

Mens iam resurgat torpida, Quæ sorde extat saucia: Sydus refulget iam nouum, Vt tollat omne noxium.

E sursum agnus mittitur, Laxare gratis debitum: Omnes pro indulgentia, vocem demus cum lachrymis.

Secundo vt cum fulserit Mundumque horror cinxerit, Non pro reatu puniat, Sed pius nos tunc protegat.

Laus, honor, virtus, gloria Deo patri, & filio, Sancto simul paracleto, In seculo

rum secula. Amen.

℣ Prædictis hymnus dicitur ad matutinum vsque ad vigiliam Natiuitatis inclusiue tam in Dominicis quam in Ferijs, nisi agatur de sancto. Post hymnum incipitur antiphona tempori, vel festo accommodata, & si fuerit festum duplex, dicitur integra antiphona Veniet ecce rex. Deinde dicuntur tres psalmi, vt sunt distributi in Psalterio, quibus finitis semper dicitur antiphona integra, siue fit de festo, siue de dominica vel Feria. Antiphona. Veniet ecce Rex excelsus cum potestate magna ad saluandas gentes. Haleluiah. Hæc antiphona dicitur ad matuti vsque ad dominicam tertiam aduentus exclusiue, quando fit officium de dominica vel de feriam. Finita antiphona dicitur. Pater noster, &c. Et ne nos. Sed libera. Deinde dicuntur tres lectiones, & cuilibet earum præmittitur **℟**. Iube domine benedicere. Et ad primam, quæ semper est veteris testamenti, semper etiam dicitur benedictio. Deus pater omnipotens sit nobis propitius, & clemens. **℟**. Amen.

Prophetia Isaiaë.

Lectio prima.

ca. 1. **I**sio Isaiaë filij Amos, quam vidit super Iudam & Ierusalem in diebus Oziæ, Ioatham, Achaz, & Ezechiaë regum Iuda. Audite cœli, & auribus percipe terra, quoniam dominus loquutus est, Filios enutriui, & exaltaui: ipsi autem spreuerunt me. Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe domini sui: Israel autem me non cognouit, & populus meus non intellexit. Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate, semini nequam, filijs sceleratis. Dereliquerunt dominum, blasphemauerunt sanctum Israel, abalienati sunt retrorsum. Super quo percutiam

vos vltra, addentes prævaricationem? Omne caput languidum, & omne cor mœrens. A planta pedis vsque ad verticem non est in eo sanitas. Vulnus, & liuor, & plaga tumens: non est circumligata, nec curata medicamine, neque fota oleo. Terra vestra deserta: ciuitates vestrae succensæ igni: Regionem vestram coram vobis alieni deuorant: & desolabitur, sicut in vastitate hostili. Et derelinquetur filia Sion vt vmbraculum in vinea, & sicut tugurium in cucumerario, & sicut ciuitas quæ vastatur. Nisi Dominus exercituum reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuisset, & quasi Gomorrha similes essemus. Audite verbum domini principes Sodomorum, percipite auribus legem Dei nostri populus Gomorrhæ, Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum, dicit dominus? Plenus sum: holocausta arietum: & adipem pinguium: & sanguinem vitulorum, & agnorum, & hircorum nolui. Cum veniretis ante conspectum meum, quis quæsiuit hæc de manibus vestris: vt ambularetis in atrijs meis? Ne offeratis vltra sacrificium frustra. Incensum abominatio est mihi. Neomeniam, & sabbatum, & festiuitates alias, non feram: iniqui sunt cœtus vestri. Calendas vestras, & solennitates vestras odiuit anima mea: facta sunt mihi molesta: laboraui sustinens. Et cum extenderitis manus vestras, auertam oculos meos a vobis: & cum multiplicaueritis orationem, non exaudiam. Manus vestrae sanguine plenæ sunt.

Tu autem domine miserere nostri. **℟**. Deo gratias. Et sic terminantur omnes lectiones per totum annum, præterquam in triduo ante Pascha.

Ad secundam lectionem versus. Iube

domine benedicere. **Benedictio.** Vni-
genitus Dei filius, nos benedicere, &
adiuuare dignetur. **R̃.** Amen.

**Et hæc similiter benedictio dicitur
per totum annum ad secundam lec-
tionem, quem est semper noui testa-
menti. Sanctum Iesu Christi euan-
gelium secundum Lucam. Lectio. ij.**

Quoniam quidem multi conati sunt
ordinare narrationem, quæ in
nobis completæ sunt rerum, sicut
tradiderunt nobis qui ab initio ipsi
viderunt, & ministri fuerunt sermo-
nis: visum est & mihi assequuto om-
nia, a principio diligenter ex ordine
tibi scribere, optime Theophile, vt
cognoscas eorum verborum, de quibus
ca. 1. eruditus es, veritatem. † Fuit in diebus
A Herodis regis Iudææ, sacerdos quidam
nomine Zacharias, de vice Abia: &
vxor illius de filiabus Aaron, & nomen
eius Elisabeth. Erant autem iusti
ambo ante Deum, incedentes in om-
nibus mandatis & iustificationibus do-
mini sine querela, & non erat illis filius:
eo quod esset Elisabeth sterilis, & ambo
processissent in diebus suis. Factum est
autem, cum sacerdotio fungeretur in
ordine vicis suæ ante Deum, secundum
consuetudinem sacerdotij, sorte exijt vt
incensum poneret ingressus in templum
domini: & omnis multitudo populi erat
orans foris hora incensi. Apparuit
autem illi angelus domini, stans a dex-
tris altaris incensi. Et Zacharias tur-
batus est, videns: & timor irruit super
eum. Ait autem ad illum angelus, Ne
timeas Zacharia, quoniam exaudita est
deprecatio tua: & vxor tua Elisabeth
pariet tibi filium, & vocabis nomen eius
Ioannem: & erit gaudium tibi & exul-
tatio: & multi in natiuitate eius gaude-
bunt. Erit enim magnus coram domino:
& vinum & siceram non bibet: & spir-

itu sancto replebitur adhuc ex vtero
matris suæ: & multos filiorum Israel
conuertet ad dominum Deum ipsorum:
& ipse præcedet ante illum in spiritu,
& virtute Eliæ: vt conuertat corda pa-
trum in filios, & incredulos ad pruden-
tiam iustorum, parare domino plebem
perfectam.] Et dixit Zacharias ad an-
gelum: Vnde hoc sciam? ego enim
sum senex: & vxor mea processit in
diebus suis. Et respondens angelus,
dixit ei: Ego sum Gabriel, qui asto
ante Deum: & missus sum loqui ad
te, & hæc tibi euangelizare. Et ecce,
eris tacens, & non poteris loqui vsque
in diem quo hæc fiant: pro eo quod
non credidisti verbis meis, quæ imple-
buntur in tempore suo. Et erat plebs
expectans Zachariam: & mirabantur,
quod tardaret ipse in templo. Egres-
sus autem non poterat loqui ad illos:
& cognouerunt, quod visionem vidisset
in templo. Et ipse erat innuens illis:
& permansit mutus. Et factum est vt
impleti sunt dies officij eius, abiit in do-
mum suam. Post hos autem dies con-
cepit Elisabeth vxor eius: & occultabat
se mensibus quinque, dicens: Quia sic
fecit mihi dominus in diebus quibus re-
spexit auferre opprobrium meum inter
homines.

Tu autem domine, &c. vt supra.

¶ Ad tertiam lectionem Ṽ. Iube domine
benedicere. &c. **Benedictio.** Spiritus
sancti gratia illuminet sensus, & corda
nostra. **R̃.** Amen.

Secundum Lucam. Lectio iij.

IN illo tempore, Dixit Iesus discipulis
suis, Erunt signa in Sole, & Luna, 21.
& Stellis, & in terris pressura gentium.

Et reliqua.

Homilia sancti Gregorij Papæ.

**Lectioni sancti euangelij, quam modo
vestra fraternitas audiuit, paulo su-**

perius dominus præmisit, dicens: Exurget gens contra gentem, & regnum aduersus regnum: & terræmotus magni erunt per loca, & pestilentia, & fames. Et quibusdam interpositis, hoc quod modo audistis, adiunxit: Erunt signa in Sole, & Luna, & Stellis, & in terris pressura gentium, præ confusione sonitus maris & fluctuum. Ex quibus profecto omnibus alia iam facta cernimus: alia e proximo ventura formidamus. Nam gentem contra gentem exurgere, earumque pressuram terris insistere, plus iam in nostris tribulationibus cernimus, quam in codicibus legimus. Quod terræmotus vrbes innumeras subruat, ex alijs mundi partibus scitis quam frequenter audiuius. Pestilentiam sine cessatione patimur. Signa vero in Sole & Luna, & Stellis adhuc aperte minime vidimus. Sed quia & hæc non longe sint, ex ipsa iam aeris immutatione colligimus. Quauis priusquam Italia gentili gladio ferienda traderetur, igneas in coelo acies vidimus, ipsum qui postea effusus est humani generis sanguinem coruscantes. Confusio autem maris & fluctuum necdum noua exorta est. Sed cum multa iam prænuntiata completa sint: dubium non est, quod sequantur etiam pauca quæ restant. Quia sequentium rerum certitudo, est præteritarum exhibitio. Hæc nos fratres charissimi idcirco dicimus, vt ad cautelam studium vestrae mentes euigilent, ne securitate torpeant, ne ignorantia languescant: sed semper eas & timor sollicitet, & in bono opere sollicitudo confirmet. Pensantes hoc quod redemptotis nostri voce subiungitur, Arescentibus hominibus præ timore, & expectatione quæ superuenient vniuerso orbi. Nam virtutes coelorum

commouebuntur. Tu autem, &c.

¶ Notandum, quod quodocunque agitur officium de dominica, seu de feria, aut de aliquo festo Domini siue eius octaua.

¶ Item in festis inuentionis, & exaltationis Crucis, & in dedicationibus Basilicarum ad tertiam lectionem dicenda est Benedictio, Spiritus sancti gratia. &c. vt supra. Quando vero agitur officium de aliquo sanctorum, aut sanctis aut eorum octauis dicitur benedictio, Cuius, vel quorum, vel quarum festum colimus, ipse, vel ipsi, vel ipsa, vel ipsæ intercedat, vel intercedant pro nobis ad dominum. R. Amen.

¶ Si autem tertia lectio fuerit de beata virgine, tam in sabbatis, quam in eius festiuitatibus, & octa. dicenda est benedictio. Per virginem matrem concedat nobis dominus salutem, & pacem. R. Amen.

¶ Sciendum insuper quod quodocunque fit officium de dominica per totum annum, aut de aliquo ex festis domini, mobilibus, seu eorum octauis.

¶ Item quodocunque agitur officium de feria in aduentu, & in Quadragesima semper in prædictis diebus tertiam lectio inuenietur assignata in hoc dominicali statim post secundam lectionem. Quando vero fit officium de aliquo festo aut octaua, ex contentis in Calendario, tertia lectio, si fuerit propria inuenietur in ea parte Breuiarij, quæ continet historias sanctorum. Et si non fuerit assignata propria, dicetur de communi.

¶ Item quando agitur officium de feria extra Aduentum, & Quadragesimam tertia lectio dicetur ex Epistolis, vt assignata fuerit in Calendario. Similiter in Sabbatis, in quibus agitur officium de beata virgine, tertia lec-

tio inuenietur in officio eidem assignato pro Sabbatis in fine Breuiarij. Quando autem debeat fieri officium de dominica, seu de feria, aut de festo supra in regulis generalibus poteris videre. Finitis tribus lectionibus in aduentu, & a dominica in septuagesima vsque ad feriam quintam in cœna domini quando fit officium de dominica vel de feriam dicitur psalmus. Miserere. fo. 70. Quando autem fit de aliquo festo in prædictis temporibus, & in toto reliquo anni tempore, siue fiat officium de dominica, siue de feria, siue de aliquo festo aut oct. semper dicitur. Te Deum laudamus, &c. fo. 5. **Præterquam in triduo ante Pascha. Ad laud. Ṽ.**

DEus in adiutorium meum intende. **R̃.** Domine ad adiuuandum me festina. **Gloria patri, & filio & spiritui sancto. Sicut erat in principio. Haleluiah.**

Et non dicitur hym. quia laudes non hora diuersa, sed pars matutini reputantur. Post Haleluiah. statim dicitur antiphona tempori vel festo accommodata. Antiphona. Emitte agnum. deinde dicuntur tres psalmi, vt in Psalterio, quibus adiungitur quotidie canticum Benedictus quo finito dicitur integra antiphona. Emitte agnum domine dominatorem terræ, de petra deserti ad montem filiæ Sion. Hæc antiphona dicitur ad laudes vsque ad dominicam tertiam aduentus quando fit officium de dominica vel de feriam. Deinde Ṽ. Domine exaudi orationem meam. R̃. Et clamor meus ad te veniat. Deinde. Oremus. Oratio.

EXcita quæsumus domine potentiam tuam: & veni, vt ab imminentibus peccatorum nostrorum periculis: te mereamur protegente eripi, te liberante saluari: qui viuus, & regnas

cum Deo patre in vnitate spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum. **R̃. Amen.**

Hæc oratio dicitur per totam hanc hebdomadam quando fit de feria. Et semper quando aigitur officium de feria, cui non est assignata propria oratio, dicitur oratio dominicæ præcedentis. Notandum, quod finita oratione diei fiunt commemorationes sequentes de beata virgine, & omnibus sanctis modo infrascripto. **In aduentu antiphona. Spiritus sanctus in te descendet Maria, ne timeas, habebis in vtero filium Dei, Haleluiah. Ṽ. Ora pro nobis sancta Dei genetrix. R̃. Vt digni efficiamur promissionibus Christi. Oremus. Oratio.**

DEus, qui de beatæ Mariæ virginis vtero verbum tuum angelo nuntiante carnem suscipere voluisti, præsta supplicibus tuis, vt qui vere eam Dei genitricem credimus, eius apud te intercessionibus adiuuemur, per eundem Christum dominum nostrum. **R̃. Amen.**

Deinde pro sanctis antiphona. Ecce dominus veniet, & omnes sancti eius cum eo: & erit in die illa lux magna, Haleluiah. Ṽ. Ecce apparebit dominus super nubem candidam. Et cum eo sanctorum millia. Oremus. Oratio.

Conscientias nostras quæsumus domine visitando purifica, vt veniens Iesus Christus filius tuus dominus noster cum omnibus sanctis, paratam sibi in nobis inueniat mansionem, qui tecum viuit, & in vnitate spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum. **R̃. Amen.**

Deinde dicitur Ṽ. Benedicamus domino. R̃. Deo gratias. Ṽ. Fidelium animæ per misericordiam Dei requiescant in pace. R̃. Amen.

Et est aduertendum quod omnes horæ finiuntur per Benedicamus, &c. Halleluah, &c. Per totum annum præterquam in triduo ante Pascha. Post aduentum reliquo anni tempore fiunt commemorationes modo infrascripto. Antiphona. Sub tuum præsidium confugimus sancta Dei genitrix: nostras de preces ne despicias in necessitatibus: sed a periculis cunctis libera nos semper virgo gloriosa, & benedicta. *Ÿ.* Ora pro nobis sancta Dei genitrix. *℞.* Vt digni efficiamur promissionibus Christi. Oremus. Oratio.

COncede nos famulos tuos, quæsumus domine Deus, perpetua mentis & corporis sanitate gaudere, & gloriosa beatæ Mariæ semper virginis intercessione, a præsentis liberari tristitia, & æterna perfrui lætitia. Per Christum dominum nostrum. *℞.* Amen.

De apostolis, & omnibus sanctis antiphona. Sancti Dei omnes intercedere dignemini pro nostra, omniumque salute. *Ÿ.* Lætamini in domino, & exultate iusti. *℞.* Et gloriamini omnes recti corde. Oremus. Oratio.

EXaudi nos Deus salutaris noster: & apostolorum tuorum Petri, & Pauli, & aliorum apostolorum nos tuere perfidijs, quorum dona sti fideles esse doctrinis. Oratio.

OMnes sancti tui, quæsumus domine, nos vbique adiuuent, vt dum eorum merita recolimus, patrocina sentiamus: & pacem tuam nostris concede temporibus: & ab ecclesiam tua cunctam repelle nequitiam: iter, actus, & voluntates nostras, & omnium famulorum tuorum in salutis tuæ prosperitate dispone: benefactoribus nostris sempiterna bona retribue: &

omnibus fidelibus defunctis requiem æternam concede. Per dominum.

℥ Prædictæ commemorationes prædicto modo dicuntur semper in laudibus & vesperis post orationem diei, præterquam in festis duplicibus, & quandocunque fit officium aut commemoratio. de aliqua octaua, & in triduo ante Pascha. Est uatem aduertendum, quod in sabbatis in quibus fit officium de beata virgine omittitur eius commemoratio, & fit tantum de sanctis. Aduertendum præterea quod quando in aliqua dominica fit officium de aliquo festo duplici, vel de aliqua octaua, post orationem diei dicenda est etiam oratio illius Dominicæ pro eius commemoratione in laudibus, & vesperis. Deinde dicitur Benedicamus. & Fidelium. vt supra. Ad primam. Pater noster. Ave maria. *Ÿ.* Deus in adiutorium. Hymnus.

IAm lucis orto sydere:
Deum precemur supplices,
Vt in diurnis actibus:

Nos seruet a nocentibus.
Linguam refrenans temperet,
Ne litis horror insonet:
Visum fouendo contegat,
Ne vanitates hauriat.

Sint pura cordis intima,
Absistat & vecordia:
Carnis terat superbiam,
Potus cibique parcitas.

Vt cum dies abscesserit,
Noctemque sors reduxerit:
Mundi per abstinentiam,
Ipsi canamus gloriam.

Deo patri sit gloria,
Eiusque soli filio,
Cum spiritu paracleto,
Et nunc, & in perpetuum. Amen.

℥ Deinde dicuntur antiphona & Psalmi, vt in Psalterio cum simbolo Athanasij

in Dominicis diebus, in alijs autem cum symbolo apostolorum. Deinde. Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. Oremus. *Oratio.*

Domine Deus omnipotens, qui ad principium huius diei nos peruenire fecisti, tua nos hodie salua virtute: vt in hac die ad nullum declinemus peccatum: sed semper ad tuam iustitiam faciendam nostra procedant eloquia, dirigantur cogitationes, & opera. Per dominum. Benedic. &c. Fidelium. *vt supra. Et sic finita Prima dicitur V̇.* Pretiosa in conspectu domini. *R.* Mors sanctorum eius. *Oratio.*

Sancta Maria & omnes sancti intercedant pro nobis ad dominum, vt nos mereamur ab eo adiuuari, & saluari, qui viuit, & regnat in secula seculorum. *R.* Amen. *V̇.* Dies & actus nostros in sua pace disponat dominus omnipotens. *R.* Amen. *Et hoc modo dicitur Pretiosa. Per totum annum præterquam in triduo ante Pascha.*

¶ Aduertendum tamen quod si in aliquo sabbato, aut dominica, aut infra octauas Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes & corporis Christi, vel in Feijs Quadragesimæ, excepto triduo ante Pascha inciderit aliquod festum simplex, finita Prima, antequam dicatur Pretiosa. Pro commemoratione illius festi simplicis dicitur *V̇.* Ora pro nobis sancte. *N.* vel Orate pro nobis sancti. *N. & N. R.* Vt digni efficiamur promissionibus Christi. Oremus. *Et dicitur oratio propria si eam habuerit: alioquin de communi, qua finita dicitur Pretiosa. &c. vt sup.*

¶ Ad tertiam.

Nunc sancte nobis, spiritus. Vnum patri cum filio, Dignare promptus ingeri,

Nostro refusus pectori.

Os, lingua, mens, sensus, vigor,

Confessionem personent:

Flammescat igne charitas,

Accendat ardor prixiros.

Præsta pater pijssime,

Patrique compar vnice,

Cum spiritu paraclito,

Regnans per omne seculum. Amen.

¶ Deinde antiphona, & psalmi vt in Psalterio, quibus finitis dicitur *V̇.*

Domine exaudi orationem meam. *R.*

Et clamor meus ad te veniat. Oremus.

Oratio. Excita quæsumus. *vt supra.*

¶ Ad laudes. Notandum quod ad tertiam, sextam, & nonam semper dicitur oratio, quæ dicta duerit ad laudes.

Deinde. Benedicamus. &c. Fidelium.

&c.

¶ Ad sextam. Pater noster. Aue maria. *V̇.* Deus in adiutorium meum intende. *Hymnus.*

Rector potens, verax Deus, Qui temperas rerum vices:

Splendore mane instruis,

Et ignibus meridiem

Extingue flammas litium,

Aufer calorem noxium,

Confer salutem corporum,

Veramque pacem cordium.

Præsta pater pijssime. &c.

¶ Deinde antiphona, & in psalmi vt in Psalterio, &c. vt sup. Ad tertiam.

¶ Ad nonam. Pater noster. Aue maria. *V̇.* Deus in adiutorium meum intende. &c. *Hymnus.*

Rerum Deus tenax vigor,

Immotus in te permanens.

Lucis diurnæ tempora:

Successibus determinans.

Largire clarum vespere,

Quo vita nusquam decadat:

Sed præmium mortis sacræ,

Perennis instet gloria.

Præsta pater pijssime, &c.

Deinde antiphona & psalmi vt in Psalterio, &c. vt in supra ad tertiam.

☩ Ad vespervas. Pater noster. Ave maria. ̃. Deus in adiuto. &c.

☩ Deinde dicitur hym. tempori, vel festo conueniens. Hym.

Conditor alme syderum,
Æterna lux credentium,
Christe redemptor omnium:
Exaudi preces supplicum.

Qui condolens interitu,
Mortis perire seculum,
Saluasti mundum languidum,
Donans reis remedium.

Vergente mundi vespere,
Vti sponsus de thalamo,
Egressus honestissima,
Virginis matris clausula.

Cuius forti potentiæ,
Genu curuantur omnia:
Cœlestia, terrestria,
Nutu fatentur subdita.

Te deprecamur agie,
Venture iudex seculi:
Conserua nos in tempore:
Hostis a telo perfidi.

Laus, honor, virtus, gloria
Deo patri, & filio,
Sancto simul paraceto:
In seculorum secula. Amen.

☩ Prædictus hymnus dicitur ad vespervas vsque ad vigiliam Natiuitatis Domini exclusiue quando non agitur de sancto.

☩ Post hymnum dicitur antiphona tempori, vel festo accommodata, quæ in festis duplicibus ad matuti. laudes, & vespervas dicenda est in principio integra, in alijs autem diebus incipienda tantum antiphona. Rorate cœli desuper. &c. Deinde dicuntur tres psalmi vt in psalterio, quibus adiungitur quotidie Canticum. Magnificat anima mea

dominum. quo finito semper antiphona dicitur integra antiphona. Rorate cœli desuper, & nubes pluant iustum, aperiat terra, & germinet saluatorem.

☩ Hæc antiphona dicenda est ad vesp. vsque ad dominicam tertiam aduentus exclusiue, quando fit officium de dominica, vel de feria. Deinde ̃. Domine exaudi orationem meam. &c. cum oratione & commemorationibus, vt supra ad laudes.

Notandum quod in vespervis semper dicitur oratio quæ dicta fuerit ad laudes, nisi vespervæ dicendæ sint de aliquo festo duplici sequentis diei: tunc enim hymnus, antiphona, & oratio dicendæ sunt de ipso festo sequenti.

☩ Ad completorium. Pater noster. Ave maria gra. **Versus.**

Conuerte nos Deus salutaris noster. **R.** Et auerte iram tuam a nobis. ̃. Deus in adiutorium. &c. **Hymnus.**

TE lucis ante terminum
Rerum creator poscimus:

Vt solita clementia,
Sis præsul ad custodiam.

Procul recedant somnia.

Et noctium phantasmata:

Hostemque nostrum comprime,
Ne polluantur corpora.

Præsta pater omnipotens,
Per Iesum Christum dominum, Qui tecum in perpetuum Regnat cum sancto spiritu. Amen.

☩ Post hymnum incipitur antiphona. Salua nos. Deinde dicuntur tres psalmi, vt in Psalterio, quibus quotidie adiungitur canticum. Nunc dimittis seruum tuum do. 17. quo finito dicitur integra antiphona. Salua nos domine vigilantes, custodi nos dormientes, vt vigilemus cum Christo, & requiescamus in pace.

☩ Hæc antiphona dicitur per totum an-

num ad completorium, præterquam in triduo ante Pascha. Deinde dicitur *Ÿ*. Domine exaudi orationem meam. *R*. Et clamor meus ad te veniat. Oremus. *Oratio*.

Visita quæsumus domine habitationem istam: & omnes insidias inimici ab ea longe repelle: Angeli tui sancti habitent in ea, qui nos in pace custodiant: & benedictio tua sit super nos semper. Per dominum nostrum. *Ÿ*. Benedicamus domino. *R*. Deo gratias. *Ÿ*. Fidelium animæ per misericordiam Dei requiescant in pace. *R*. Amen.

Et sic finito completorio dicitur.

Salue regina misericordiæ: vita, dulcedo, & spes nostra salue. Ad te clamamus exules filij Euæ: ad te suspiramus gementes, & flentes in hac lachrymarum valle. Eia ergo aduocata nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos conuerte. Et Iesum benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende. O clemens, o pia, o dulcis virgo Maria. *Ÿ*. Ora pro nobis sancta Dei genitrix. *R*. Vt digni efficiamur promissionibus Christi. Oremus. *Oratio*.

Omnipotens sempiterne Deus, qui gloriosæ virginis Mariæ corpus & animam, vt dignum filij tui habitaculum effici mereretur, spiritu sancto cooperante præparasti: da vt cuius commemoratione lætatur, eius pia intercessionem ab instantibus malis, & a morte perpetua liberemur. Per eundem Christum dominum nostrum. *R*. Amen. *Ÿ*. Diuinum auxilium maneat semper nobiscum. *R*. Amen.

¶ Prædicto modo dicitur Salue regina. &c. cum oratione Omnipotens sempiterne. &c. in fine completorij per totum annum, præterquam a Dominica resurrectionis vsque ad Ascensionem:

quo tempore earum loco dicuntur infrascripta.

Regina cœli lætare Halleluia. Quia quem meruisti portare halleluia, Resurrexit sicut dixit halleluia. Ora pro nobis Deum halleluia. Oremus. *Oratio*.

Gratiam tuam quæsumus domine mentibus nostris infunde: vt qui angelo nuntiante Christi filij tui incarnationem cognouimus, per passionem eius & crucem, ad resurrectionis gloriam perducamur. Per eundem Christum dominum nostrum. *R*. Amen. *Ÿ*. Diuinum auxilium maneat. &c.

¶ Sciendum quod hymni supra assignati ad primam, tertiam, sextam, nonam & completorium, necnon orationes. Domine Deus omnipotens. Ad primam, & Visita quæsumus. Ad completorium. nunquam mutantur in toto anno præterquam in triduo ante Pascha.

¶ Notandum quod per totum annum, præterquam in triduo ante Pascha tam in Dominicis quam in Ferijs, & festis diebus semper horæ dicuntur ordine in hac prima dominica aduentus explicato. Exempli gratia, vt ad matutinum infrascripta dicantur per ordinem. Pater noster. Ave maria. Confiteor. cum absolutione Domine labia. Deus in adiutorium. Halleluia. vel Laus tibi domine. Inuita. cum psalmo. Venite exultemus. rursus inuita. hym. antiphona tres psalmi, rursus antiphona integra. Pater noster. Tres lectiones cum suis benedictionibus, & Tu autem. Te Deum laudamus. vel Misere mei Deus. Deinde statim ad laudes. Deus in adiu. Antiphona. Tres psalmi cum cantico. Benedictus. Rursus antiphona integra. Domine exaudi orationem. Oratio cum commem-

orationibus de beata virgine &c. nisi sint omittendæ, vt supra. Benedicamus. Fidelium. &c. **Item ad primam, tertiam, sextam, nonam, & vespas.** Pater noster. Ave maria. Deus in adiutorium. &c. **seruato ordine in eisdem horis contento.**

¶ Item ad completorium. Pater noster. Ave maria. Conuerte nos. Deus in adiutorium. &c. **vt in eadem hora continetur.**

Feria secunda, ex Isaia. Lectio. j.

ca. 1. **E** †Auamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Quiescite agere peruerse: discite benefacere: quærite iudicium, subuenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam. Et venite, & arguite me, dicit dominus. Si fuerint peccata vestra vt coccinum: quasi nix, dealbabuntur, & si fuerint rubra sicut vermiculus, velut lana, alba erunt. Si volueritis, & audieritis me, bona terræ comeditis.] Quod si nolueritis, & me ad iracundiam prouocaueritis, gladius deuorabit vos, quia os domini loquutum est. Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis, plena iudicij? Iustitia habitauit in ea, nunc autem homicidæ. Argentum tuum versum est in scoriam: vinum tuum mistum est aqua. Principes tui infideles, socij furum. Omnes diligunt munera, sequuntur retributiones. Pupillo non iudicant: & causa viduæ non ingreditur ad illos. Propter hoc ait dominus Deus exercituum fortis Israel, Heu consolabor super hostibus meis, & vindicabor de inimicis meis: & conuertam manum meam ad te, & excoquam ad puram scoriam tuam, & auferam omne stannum tuum, & restituum iudices tuos vt fuerunt prius, & con-

siliarios tuos sicut antiquitus. Post hæc vocaberis ciuitas iusti, vrbs fidelis. Sion in iudicio redimetur, & reducent eam in iustita. Et conteret scelestos, & peccatores simul, & qui dereliquerunt dominum, consumentur. Confundentur enim ab idolis, quibus sacrificauerunt: & erubescetis super hortis, quos elegeratis, cum fueritis velut quercus defluentibus folijs, & velut hortus absque aqua. Et erit fortitudo vestra vt fauilla stuppæ, & opus vestrum quasi scintilla: & succendetur vtrumque simul, & non erit qui extinguat. **Secundum Lucam. Lectio. ij.**

IN mense autem sexto † missus est Angelus Gabriel a Deo in ciuitatem Galilææ cui nomen Nazareth, ad virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, de domo David: & nomen virginis Maria. Et ingressus angelus ad eam, dixit: Ave, gratia plena, dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Quæ cum audisset, turbata est in sermone eius, & cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait angelus ei: Ne timeas Maria, inuenisti enim gratiam apud Deum: ecce concipies in vtero, & paries filium: & vocabis nomen eius Iesum. Hic erit magnus, & filius altissimi vocabitur: & dabit illi dominus Deus sedem David patris eius: & regnabit in domo Iacob, in æternum, & regni eius non erit finis. Dixit autem Maria ad angelum: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Et respondens angelus, dixit ei, Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoque & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua: & hic mensis, sextus est illi, quæ vocatur sterilis: quia non erit impossi-

ca. 1. **C**

bile apud Deum omne verbum. Dixit autem Maria: Ecce ancilla domini, fiat mihi secundum verbum tuum.] Et discessit ab illa angelus. † Exurgens autem Maria in diebus illis, abiit in montana cum festinatione in ciuitatem Iuda: & intrauit in domum Zachariæ, & salutauit Elisabeth. Et factum est, vt audiuit salutationem Mariæ Elisabeth, exultauit infans in vtero eius: & repleta est spiritu sancto Elisabeth: & exclamauit voce magna, & dixit, Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Et vnde hoc mihi, vt veniat mater domini mei ad me? Ecce enim vt facta est vox salutationis tuæ in auribus meis, exultauit in gaudio infans in vtero meo: & beata, quæ credidisti: quoniam perficientur ea quæ dicta sunt tibi a domino. Et ait Maria, Magnificat anima mea dominum. Et exultauit spiritus meus in Deo salutari meo.] Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Quia fecit mihi magna qui potens est: & sanctum nomen eius. Et misericordia eius a progenie in progenies, timen-tibus eum. Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui. Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles. Esurientes impleuit bonis: & diuites dimisit inanes. Suscepit Israel puerum suum, memoratus misericordiæ suæ. Sicut loquutus est ad patres nostros, Abraham & semini eius in secula. Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus: & reuersa est in domum suam.

☞ Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus secundis ferijs aduentus quando nullum occurrit festum, excipitur vigilia Natiuitatis, si inciderit in fe-

ria secunda.

Sermo sancti August. episc. Lectio. iij.

SAnctam & desiderabilem, gloriosam, ac singularem solennitatem, hoc est natiuitatem domini saluatoris, fratres dilectissimi, deuotione fidelissima suscepturi, totis viribus nos debemus cum ipsius adiutorio præparare, & omnes latebras animæ nostræ diligenter aspicere, ne forte sit in nobis aliquod peccatum absconditum, quod & concientiam nostram confundat, ac mordeat, & oculos diuinæ maiestatis offendant. Nam licet Christus dominus noster post passionem suam resurrexerit, & in cælum ascenderit, considerat tamen, vt credimus, & diligenter attendit, qualiter se vnusquisque seruorum eius sine auaritia, sine ira, sine superbia atque luxuria ad celebrandam eius natiuitatem studeat præparare atque componere, & secundum quod vnumquemque ornatum bonis moribus viderit ita illi gratiam suæ misericordiæ dispensabit. Si enim viderit charitatis luce vestitum, iustitiæ vel misericordiæ margaritis ornatum, castum, humilem, misericordem, benignum & sobrium, si talem agnouerit, corpus & sanguinem suum ei non ad iudicium, sed ad remedium per sacerdotum suorum ministerium, dispensabit. Si vero aliquem viderit adulterum, ebriosum, cupidum & superbum, timeo ne hoc illi dicatur, quod in euangelio dominus ipse dixit, Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? Et, quod dominus auertat, fiat illud quod sequitur, Ligate illi manus & pedes, & projicite in tenebras exteriores, vbi est fletus & stridor dentium. Ecce qualem sententiam in die iudicij excipiet, qui sine remedio pœnitentiæ ad festiuitatem do-

mini vitiorum sordibus inquinatus accesserit. In natali enim domini, fratres dilectissimi, quasi in nuptijs spiritualibus sponsæ suæ ecclesiæ Christus adiunctus est. Tunc veritas de terra orta est, tunc iustitia de cœlo prospexit, tunc processit sponsus de thalamo suo, hoc est, verbum Dei de vtero virginali. Processit enim cum sponsa sua ecclesia, id est, humanam carnem suscepit. Ad istas ergo tam sanctas nuptias inuitati, & ad conuiuium Patris & Filij & Spiritus sancti intraturi, videte qualibus indumentis debeamus ornari. Et ideo mundemus quantum possumus cum Dei adiutorio corda simul & corpora nostra: vt cœlestis ille inuitator nihil in nobis sordidum, nihil fœdum, nihil obscœnum, nihil oculis suis deprehendat indignum.

☞ **Feria tertia, ex Isaia. Lectio. j.**

c.2.a **E**rbum quod vidit Isaïas filius Amos super Iudam & Ierusalem. † Et erit in nouissimis diebus præparatus mons domus domini in vertice montium, & eleuabitur super colles. Et fluent ad eum omnes gentes: & ibunt populi multi, & dicent: Venite, & ascendamus ad montem domini, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis eius: quia de Sion exhibit lex, & verbum domini de Ierusalem. Et iudicabit gentes, & arguet populos multos. Et conflabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces. Non leuabit gens contra gentem gladium, nec exercebuntur vltra ad prælium. Domus Iacob venite, & ambulemus in lumine domini.] Proiecisti enim populum tuum domum Iacob: quia repleti sunt vt olim, & augeres habuerunt vt Philistiim, & pueris alienis ad-

hæserunt. Et repleta est terra argento & auro: & non est finis thesaurorum eius. Et repleta est terra eius equis & innumerabiles quadrigæ eius. Et repleta est terra eius idolis. Opus manuum suarum adorauerunt, quod fecerunt digiti eorum. Et incuruauit se homo, & humiliatus est vir. Ne ergo dimittas eis. Ingredere in petram, & abscondere in fossa humo a facie timoris domini, & a gloria maiestatis eius. Oculi sublimes hominis humiliati sunt, & incuruabitur altitudo virorum: exaltabitur autem dominus solus in die illa. **Secundum Lucam. Lectio. ij.**

E† Lisabeth autem impletum est c.1.f tempus pariendi: & peperit filium. Et audierunt vicini & cognati eius quia magnificauit dominus misericordiam suam cum illa, & congratulabantur ei. Et factum est: in die octauo venerunt circumcidere puerum, & vocabant eum nomine patris sui, Zachariam. Et respondens mater eius dixit, Nequaquam, sed vocabitur Ioannes. Et dixerunt ad illam, quia nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc nomine. Innuebant autem patri eius quem vellet vocari eum. Et postulans pugillarem, scripsit, dicens, Ioannes est nomen eius. Et mirati sunt vniuersi. Apertum est autem illico os eius, & lingua eius, & loquebatur benedicens Deum. Et factus est timor super omnes vicinos eorum: & super omnia montana Iudææ diulgabantur omnia verba hæc: & posuerunt omnes qui audierant, in corde suo dicentes, Quis putas puer iste erit? Etenim manus domini erat cum illo. Et Zacharias pater eius repletus est Spiritu sancto: & prophetauit, dicens. Benedictus dominus Deus Israel: quia visitauit & fecit redemptionem plebis

suæ.] Et erexit cornu salutis nobis in domo Dauid pueri sui, sicut loquutus est per os sanctorum, qui a seculo sunt prophetarum eius, Salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium qui oderunt nos, Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris, & memorari testamenti sui sancti. Iusiurandum quod iurauit ad Abraham patrem nostrum, daturum se nobis. Vt sine timore, de manu inimicorum nostrorum liberati, seruiamus illi, In sanctitate & iustitia coram ipso omnibus diebus nostris. Et tu puer, propheta altissimi vocaberis: præbis enim ante faciem domini parare vias eius, Ad dandam scientiam salutis plebi eius, in remissionem peccatorum eorum/ Per viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus visitauit nos oriens ex alto. Illuminare his, qui in tenebris, & in vmbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Puer autem crescebat, & confortabatur spiritu, & erat in desertis vsque in diem ostensionis suæ ad Israel.

℣ Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus tertijs Ferijs aduentus, in quibus nullum occurrerit festum: excipitur vigilia Natiuitatis, in inciderit in feria tertia.

Ex sermone sancti Aug. episc. L. iij.

A Vdite fratres, audite non meum, sed domini commune præceptum. Sic enim ait in Euangelio, cum facis prandium aut cœnam, noli inuitare diuites qui te iterum inuitent, & fiat tibi retributio, sed voca pauperes & claudos, & beatus eris, quia non habent vnde retribuunt tibi, retribuetur autem tibi in retributione iustorum. Sed dicit aliquis, Ergo amicos aut parentes non debeo ad conuiuium reuocare? Rogandi sunt & parentes & vicini, sed rar-

ius rogandi sunt. Et non minus sumptuosa & delitiosa, sed tam parca, & sobria vel honesta illis debent conuiuia præparari, vt remaneat vnde possint pauperes refici, vnde possit aliquid indigentibus erogari: vt cum dies iudicij venerit, non cum impijs, qui nunc pauperes despiciunt, audiamus, Discedite a me maledicti, in ignem æternum: sed cum iustis & misericordibus audire mereamur, Venite benedicti patris mei, percipite regnum: quia esuriui, & dedistis mihi manducare: sitiui, & dedistis mihi bibere, simul etiam nobis illa vox desiderabilis dirigatur, Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Sed vt hæc, quæ suggessimus, sensibus vestræ charitatis tenacius inhæreant, breuiter quæ dicta sunt iteramus. Hoc enim admonuimus fratres, vt quia natalis domini imminet, tanquam ad nuptiale & cœleste conuiuium ab omni luxuria alieni, & bonis operibus adornati, nos per Christi adiutorium præparemus, eleemosynas pauperibus erogemus, iracundiam vel odium velut venenum, de cordibus nostris respuamus. Castitatem fideliter conseruate, ad conuiuia vestra frequentius pauperes reuocate, ad vigilias maturius surgite, in ecclesia stantes, aut orate, aut psallite, verba otiosa aut scurrilia, nec ipsi proferte, & eos qui proferre voluerint castigate. Pacem cum omnibus custodite, & quos discordes agnoscetis, ad concordiam reuocate. Hæc si fideliter Christo adiuuante volueritis implere, & in hoc seculo ad altare dominicum cum securâ conscientia poteritis accedere, & in futuro ad æternam beatitudinem feliciter peruenire, præstante domino

nostro Iesu Christo, qui viuit & regnat in secula seculorum. Amen.

☞ **Feria quarta ex Isaia. Lectio. j.**

ca. 4. **S**N die illa erit germen domini in magnificentia, & gloria, & fructus terræ sublimis, & exultatio his qui saluati fuerint de Israel. Et erit: omnis qui relictus fuerit in Sion, & residuus in Ierusalem, sanctus vocabitur, omnis qui scriptus est in vita in Ierusalem, si abluerit dominus sordes filiarum Sion, & sanguinem Ierusalem lauerit de medio eius in spiritu iudicij & spiritu ardoris. Et creabit dominus super omnem locum montis Sion, & vbi inuocatus est, nubem per diem, & fumum & splendorem ignis flammantis in nocte. Super omnem enim gloriam protectio, & tabernaculum erit in vmbraculum diei ab æstu, & in securitatem & abscon- sionem a turbine & a pluuiâ.

ca. 5. Cantabo dilecto meo canticum patruelis mei vineæ suæ: Vineâ facta est dilecto meo in cornu filio olei. Et sepiuit eam, & lapides elegit ex ea, & plantauit vineam electam: & ædificauit turrim in medio eius, & torcular extruxit in ea. Et expectauit vt faceret uvas, & fecit labruscas. Nunc ergo habitatores Ierusalem, & viri Iuda, iudicate inter me & vineam meam. Quid est quod debui vltra facere vineæ meæ, & non feci ei? an quod expectaui vt faceret uvas, & fecit labruscas? Et nunc ostendam vobis quid ego faciam vineæ meæ. Auferam sepem eius, & erit in direptionem: diruam maceriam eius, & erit in conculcationem. Et ponam eam desertam: non putabitur, & non fodietur: & ascendent super eam vepres & spinæ: & nubibus mandabo ne pluant super eam imbrem. Vineâ enim domini exercituum, domus Israel est: &

vir Iuda, germen eius delectabile.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

FActum est autem: in diebus illis † c.2.a
exijt edictum a Cæsare Augusto, vt describeretur vniuersus orbis. Hæc descriptio prima, facta est a præside Syriæ Cirino: Et ibant omnes vt profiterentur, singuli in suam ciuitatem. Ascendit autem & Ioseph a Galilæa de ciuitate Nazareth, in Iudæam, in ciuitatem Dauid, quæ vocatur Bethle- hem: eo quod esset de domo & familia Dauid, vt profiteretur cum Maria desponsata sibi vxore, prægnante. Fac- tum est autem cum essent ibi, impleti sunt dies vt pareret. Et peperit filium suum primogenitum, & pannis eum inuoluit, & reclinauit eum in præse- pio: quia non erat eis locus in diuer- sorio. Et pastores erant in regione eadem vigilantes, & custodientes vig- ilias noctis super gregem suum. Et ecce, Angelus domini stetit iuxta il- los, & claritas Dei circumfulsit illos, & timuerunt timore magno. Et dixit illis angelus, Nolite timere: ecce enim eu- angelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie saluator, qui est Christus domi- nus, in ciuitate Dauid. Et hoc vobis signum, Inuenietis infantem pannis in- uolutum, & positum in præsepio. Et subito facta est cum angelo multitudo militiæ cœlestis, laudantium Deum & dicentium, Gloria in altissimis Deo: & in terra, pax hominibus bonæ volun- tatis.] Et factum est, vt discesserunt ab eis angeli in cœlum, † pastores loque- bantur ad inuicem, Transeamus vsque B
Bethlehem, & videamus hoc verbum, quod factum est, quod fecit dominus, & ostendit nobis. Et venerunt festinantes: & inuenerunt Mariam & Ioseph, & in- fantem positum in præsepio. Videntes

autem cognouerunt de verbo quod dictum erat illis de puero hoc. Et omnes qui audierunt, mirati sunt, & de his quæ dicta erant a pastoribus ad ipsos. Maria autem conseruabat omnia verba hæc, conferens in corde suo. Et reuersi sunt pastores, glorificantes & laudantes Deum in omnibus quæ audierant & viderant: sicut dictum est ad illos.]

¶ Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus quartis ferijs aduentus, quando non occurrit festum: excipitur vigilia Natiuitatis, si inciderit in feria quarta.

Sermone sancti Aug. episc. Lectio. iij.

Appropinquante iam sacratissima solennitate, qua Saluator noster inter homines nasci misericorditer voluit, fratres charissimi, attentius considerate, qualiter oporteat nos in aduentu tantæ potentiæ præparari, vt regem & dominum nostrum læti atque gaudentes cum gloria & laudibus mereamur suscipere, & in conspectu eius inter cœtus felices sanctorum gratulando exultare magis quam ab eo propter fœditatem nostram repulsi inter peccatores æternam confusionem mereri. Et ideo rogo & moneo, vt quantum possumus cum Dei adiutorio laboremus, vt in illo die cum syncera & pura conscientia, & mundo corde, & casto corpore ad altare domini posimus accedere, & corpus & sanguinem eius non ad iudicium, sed ad remedium animæ nostræ mereamur accipere. In Christi enim corpore vita nostra consistit, sicut ipse dixit: Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Mutet ergo vitam, qui vult accipere vitam. Nam si non mutet vitam, ad iudicium accipiet vitam, &

magis ex ipsa corrumpitur, quam sanetur: magis occiditur, quam viuificetur. Sic enim dixit apostolus: Qui manducat corpus domini, & bibit sanguinem eius indigne, iudicium sibi manducat & bibit. Et licet nos omni tempore bonis operibus ornatos ac splendidos esse conueniat, præcipue tamen in die natalis domini, sicut in euangelio ipse dixit, lucere debent hominibus opera vestra. Considerate, quæso fratres, quando aliquis homo potens aut nobilis natalem aut suum aut filij sui celebrare desiderat, quanto studio ante plures dies quicquid in domo sua sordium inuenerit, ordinat emundari, quicquid ineptum & incongruum proijci, quicquid vtile & necessarium præcipit exhiberi. Domus etiam si obscura fuerit, dealbatur, pauimenta scopis mundantur, & diuersis respersa floribus adornantur. Quicquid etiam ad lætitiâ animæ & corporis delicias pertinet, omni sollicitudine prouidetur. Vt quid ista, fratres charissimi, nisi vt dies natalitius cum gaudio celebretur hominis morituri? Si ergo tanta præparas in natalitio tuo aut filij tui, quanta & qualia præparare debes suscepturus natalem domini tui? Si talia præparas morituro, qualia præparare debes æterno? Quicquid ergo non vis inuenire in domo tua, quantum potes labora vt non inueniat Deus in anima tua.

¶ Feria quinta, ex Isaia. Lectio. j.

Et factum est in diebus Achaz filij Ioatham, filij Oziaë, regis Iuda, ascendit Rasin rex Syriæ, & Phacee filius Romeliæ rex Israel, in Ierusalem: ad præliandum contra eam: & non potuerunt debellare eam. Et nuntiauerunt domui Dauid, dicentes: Requieuit Syria super Ephraim, & com-

motum est cor eius, & cor populi eius: sicut mouentur ligna sylvarum a facie venti. Et dixit dominus ad Isaiam: Egredere in occursum Achaz, tu, & qui derelictus est, Iasub filius tuus, ad extremum aquæ ductus piscinæ superioris in via agri fullonis, & dices ad eum, Vide vt sileas: noli timere, & cor tuum ne formidet a duabus caudis titionum fumigantium istorum in ira furoris Rasin regis Syriæ, & filij Romeliæ: eo quod consilium inierit contra te Syria in malum Ephraim, & filius Romeliæ, dicentes: Ascendamus ad Iudam, & suscitemus eum, & auellamus eum ad nos, & ponamus regem in medio eius filium Tabeel. Hæc dicit dominus Deus: Non stabit, & non erit istud: Sed caput Syriæ Damascus, & caput Damasci Rasin. Et adhuc sexaginta & quinque anni, & desinet Ephraim esse populus, & caput Ephraim Samaria, & caput Samariæ fili Romeliæ. Si non credideritis, non permanebitis. † Et adiecit dominus loqui ad Achaz, dicens: Pete tibi signum a domino Deo tuo in profundum inferni, siue in excelsum supra. Et dixit Achaz, Non petam, & non tentabo dominum. Et dixit: Audite ergo domus Dauid: Nunquid parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis & Deo meo? Propter hoc dabit dominus ipse vobis signum, Ecce virgo concipiet & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel. Butyrum & mel comedet, vt sciat reprobare malum, & eligere bonum.]

Secundum Lucam. **Lectio. ij.**
c.2.c **E**†T postquam consummati sunt dies octo vt circuncideretur puer: vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatum est ab Angelo priusquam in D vtero conciperetur.] † Et postquam impleti sunt dies purgationis eius secundum legem Moysi, tulerunt illum in Ierusalem, vt sisterent eum domino, sicut scriptum est in lege domini: Quia omne masculinum adaperiens vuluam sanctum domino vocabitur, & vt darent hostiam, secundum quod dictum est in lege domini, par turturum, aut duos pullos columbarum. Et ecce: homo erat in Ierusalem, cui nomen Simeon, & homo iste iustus & timoratus, expectans consolationem Israel: & spiritus sanctus erat in eo. Et responsum acceperat a Spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum domini. Et venit in spiritu in templum. Et cum inducerent puerum Iesum parentes eius, vt facerent secundum consuetudinem legis pro eo: & ipse accepit eum in vlnas suas, & benedixit Deum, & dixit, Nunc dimittis seruum tuum domine, secundum verbum tuum in pace: Quia viderunt oculi mei salutare tuum, Quod parasti ante faciem omnium populorum. Lumen ad reuelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Israel.]† Et erat pater eius & mater eius mirantes super ijs quæ dicebantur de illo. Et benedixit illis Simeon: & dixit ad Mariam matrem eius: Ecce, positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel, & in signum cui contradicetur. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius: vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes.

Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus quintis Ferijs aduentus, quando non occurrit festum: excipitur vigilia Natiuitatis, si inciderit in Feria quinta.
Ex sermone sancti Aug. episc. L. iij.
Certe si te Rex terrenus aut quicunque paterfamilias ad suum natalitium inuitaret, qualibus ves-

timentis studeres ornatus incedere? quam nouis vel nitidis, quam splendidis, quorum nec vetustas, nec vilitas, nec aliqua foeditas oculos inuitantis offenderet? Tali ergo studio inquantum præuales (Christo auxiliante) contende, vt diuersis virtutum ornamentis anima tua composita, simplicitatis gemmis & sobrietatis floribus adornata, ad solennitatem regis æterni, id est, ad natalem domini saluatoris cum secura conscientia procedat, castitate nitida, charitate splendida, eleemosynis candida. Christus enim dominus si te ita compositum natalitium suum celebrare cognouerit, ipse per se venire, & animam tuam non solum visitare, sed etiam requiescere, & in perpetuum in illa dignabitur habitare, sicut scriptum est, Et inhabitabo in illis, & inambulabo. Et iterum, Ecce sto ad ostium, & pulso: siquis surrexerit & aperuerit mihi, intrabo ad illum, & coenabo cum illo, & ille mecum. Quam felix est illa anima quæ vitam suam ita Deo auxiliante studuerit gubernare, vt Christum hospitem & habitorem mereatur excipere, sicut econtrario, quam infelix est illa conscientia, toto lachrymarum fonte lugenda, quæ se ita malis operibus cruentauit, vt in ea Christus non requiescere, sed diabolus incipiat dominari? Talis enim anima, si medicamentum poenitentiae non cito subuenerit: a luce relinquitur, a tenebris occupatur, vacuatur dulcedine, impletur amaritudine, a morte inuaditur, a vita repudiatur. Non tamen de domini pietate diffidat qui talis est, nec mortifera desperatione frangatur, sed magis ad poenitentiam cito fugiat, & dum adhuc noua sunt & calent peccatorum suorum vulnera, sic sibi adhibeat

medicamenta salubria, quia medicus noster omnipotens est, & sic consuevit plagas nostras curare, vt nec cicatricum vestigium post ipsius medicamina remaneant. Ideo etiam ab omni inquinamento ante eius natalem multis diebus abstinere debetis.

Quotiescunque autem natalem domini, aut reliquas solennitates celebrare disponitis, ebrietatem ante omnia fugite, iracundiæ quasi bestiae crudelissimæ repugnate, odium velut venenum mortiferum de corde vestro repellite, & tanta sit in vobis charitas, quæ non solum vsque ad amicos, sed etiam vsque ad ipsos perueniat inimicos, vt secure possitis dicere in oratione dominica: dimitte nobis debita nostra: sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

¶ **Feria sexta, ex Isaia. Lectio. j.**

S T † egredietur virga de radice c. 11.
 a Iesse, & flos de radice eius ascendet. Et requiescet super
 eum spiritus domini, spiritus sapientiæ & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus scientiæ & pietatis. Et replebit eum spiritus timoris domini. Non secundum visionem oculorum iudicabit, neque secundum auditum aurium arguet, sed iudicabit in iustitia pauperes, & arguet in æquitate pro mansuetis terræ. Et percutiet terram virga oris sui, & spiritu labiorum suorum interficiet impium. Et erit iustitia cingulum lumborum eius, & fides cinctorium renum eius.] Habitabit B
 lupus cum agno: & pardus cum hœdo accubabit: vitulus, & leo, & ouis simul morabuntur, & puer paruulus minabit eos. Vitulus, & vrsus pascentur, simul requiescent catuli eorum, & leo quasi bos comedet paleas. Et delectabitur infans ab vbere super foramine aspidis: & in cauernam reguli, qui ablactatus

fuerit, manum suam mittet. Non nocent, & non occident in vniuerso monte sancto meo, quia repleta est terra scientia domini, sicut aqua maris operientes. In die illa radix Iesse, qui stat in signum populorum ipsum gentes deprecabuntur, & erit sepulchrum eius gloriosum.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

c.2.f **E**T † erat Anna prophetissa, filia Phanuel, de tribu Aser: hæc processerat in diebus multis, & vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua. Et hæc vidua vsque ad annos octogintaquatuor: quæ non discedebat de templo, ieiunijs & obsecrationibus seruiens nocte ac die. Et hac ipsa hora superueniens, confitebatur domino: & loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem Israel. Et vt perfecterunt omnia secundum legem domini, reuersi sunt in Galilæam, in ciuitatem suam Nazareth. Puer autem crescebat, & confortabatur: plenus sapientia, & gratia Dei erat in illo.] Et ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem, in die solenni paschæ. † Et cum factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Ierosolymam secundum consuetudinem diei festi, consummatisque diebus cum redirent, remansit puer Iesus in Ierusalem, & non cognouerunt parentes eius. Existimantes autem illum esse in comitatu, venerunt iter diei, & requirebant eum inter cognatos & notos. Et non inuenientes, regressi sunt in Ierusalem, requirentes eum. Et factum est: post triduum inuenerunt illum in templo, sedentem in medio doctorum, audientem illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes qui eum audiebant, super prudentia & responsis eius. Et videntes admirati sunt. Et dixit mater eius ad

illum, Fili, quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te. Et ait ad illos, Quid est quod me quærebatis? nesciebatis quia in his quæ patris mei sunt, oportet me esse? Et ipsi non intellexerunt verbum quod loquutus est ad eos. Et descendit cum eis, & venit Nazareth: & erat subditus illis. Et mater eius conseruabat omnia verba hæc in corde suo. Et Iesus proficiebat sapientia & ætate, & gratia, apud Deum & homines.]

Sequens tertia lectio dicenda est in omnibus sextis ferijs aduentus, quando non occurrerit festum: excipitur vigilia Natiuitatis, si inciderit in feria sexta.

Sermone sancti Ambrosij episc. L. iij.

Satis abundeque dixisse me credo superiori tractatu, quem admodum compti vel nitidi natalem domini suscipere debeamus, & superuenientem festiuitatem eius ab omni ambitione retinere. Retinere (inquam) vt si dies natalis eius transeat: apud nos tamen sanctificationis eius beatitudo permaneat. Hæc enim gratia natalis est domini saluatoris, vt in futurum ad prædestinatos transeat: & in præteritum maneat ad deuotos. Oportet ergo nos esse sanctitate puros, mundos pudicitia, nitidos honestate: vt quo diem festum aduenire propinquius cernimus, accuratius incedamus. Si enim mulierculæ solent aliquas ferias suscepturæ, maculas vestium suarum aqua diluere: cur non magis nos excepturi natalem domini, maculas animarum nostrarum fletibus abluamus? Et illæ quidem si adeo infectæ res cellulæ sordibus extiterint, quod maculas sola aqua non purgat: addunt mollitiem olei: saponis etiam acrimoniam. Nos quoque si tam graue peccatum fuerit vt minime solis fletibus abluatur, addamus mis-

ericordiæ oleum acrimoniamque ieiunij. Nullum enim tam graue delictum est, quod non purgetur abstinencia, eleemosynis extingatur. Ait enim sanctus propheta, Sicut aqua extinguit ignem, ita eleemosyna extinguit peccatum. Magna ergo est eleemosyna, quæ ardentium criminum globos beneuolentiæ suæ fonte refrigerat, & quodam irriguo largitatis obruit incendia delictorum: vt quamuis offensus Deus, quamuis criminibus prouocatus, cogatur liberare eleemosynis, quem disposuerat punire peccatis: cogitur enim a nobis quodammodo dum compellitur pro actibus nostris mutare sententiam, & in vno eodemque homine, nunc patris pietate blandiri, Pater enim nobis Deus est, cum bene agimus: iudex noster est, cum peccamus.

☞ **Sabbato, ex Isaia.**

Lectio. j.

c. 28. Acerdos & propheta nescierunt præ ebrietate, absorpti sunt a vino, errauerunt in ebrietate, nescierunt videntem, ignorauerunt iudicium. Omnes enim mensæ repletæ sunt vomitu sordiumque, ita vt non esset vltra locus. Quem docebit scientiam? & quem intelligere faciet auditum? Ablactatos a lacte, auulsos ab vberibus: quia Manda remanda, manda remanda, expecta reexpecta: expecta reexpecta, modicum ibi, modicum ibi. In loquela enim labij: & lingua altera loquetur ad populum istum: cui dixit, Hæc est requies mea, reficite lassum, & hoc est meum refrigerium: & noluerunt audire, & erit eis verbum domini, Manda remanda, manda remanda, expecta reexpecta, expecta reexpecta, modicum ibi: modicum ibi, vt vadant, & cadant retrorsum, & conerantur, & illaqueentur, & capiantur. Propter hoc audite

verbum domini viri illusores, qui dominamini super populum meum qui est in Ierusalem. Dixistis enim, percussimus foedus cum morte, & cum inferno fecimus pactum. Flagellum inundans cum transierit, non veniet super nos: quia posuimus mendacium spem nostram, & mendacio protecti sumus. Idcirco hæc dicit dominus Deus. Ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem, lapidem probatum, angularem, pretiosum, in fundamento fundatum. Qui crediderit, non festinet. Et ponam in pondere iudicium, & iustitiam in mensura. Et subuertet grando spem mendacij, & protectionem aquæ inundabunt. Et delebitur foedus vestrum cum morte: & pactum vestrum cum inferno non stabit. **Secundum Lucam. Lectio. ij.**

A †Nno autem quintodecimo imperij Tyberij Cæsaris procurante Pontio Pilato Iudæam, tetrarcha autem Galiææ Herode, Philippo autem fratre eius tetrarcha Iturææ & Traconitidis regionis, & Lysania Abilinæ tetrarcha, sub principibus sacerdotum Anna & Chaipha, factum est verbum domini super Ioannem Zachariæ filium, in deserto. Et venit in omnem regionem Iordanis, prædicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum, sicut scriptum est in libro sermonum Isaiaë prophetæ, Vox clamantis in deserto, Parate viam domini, rectas facite semitas eius. Omnis vallis implebitur: & omnis mons & collis humiliabitur, & erunt praua in directa, & aspera in vias planas, & videbit omnis caro salutare Dei.] Dicebat ergo ad turbas, quæ exhibant vt baptizarentur ab ipso, Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructus dignos poenitentiae, & ne coeperitis dicere, Patrem c.3.a

habemus Abraham. Dico enim vobis, quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. Iam enim securis ad radicem arboris posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Et interrogabant eum turbæ, dicentes, Quid ergo faciemus? Respondens autem dicebat illis. Qui habet duas tunicas, det non habenti, & qui habet escas similiter faciat. Venerunt autem & publicani vt baptizarentur: & dixerunt ad illum. Magister, quid faciemus? At ille dixit ad eos. Nihil amplius quam quod constitutum est vobis, faciatis. Interrogabant autem eum & milites, dicentes, Quid faciemus & nos? Et ait illis, Neminem concutiat, neque calumniam faciatis: & contenti estote stipendijs vestris. Existimante autem populo, & cogitantibus omnibus in cordibus suis de Ioanne, ne forte ipse esset Christus: respondit Ioannes dicens omnibus, Ego quidem aqua baptizo vos: veniet autem fortior me, cuius non sum dignus soluere corrigiam calceamentorum eius. ipse vos baptizabit in spiritu sancto & igni: cuius ventilabrum in manu eius, & purgabit aream suam, & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Multa quidem & alia exhortans euangelizabat populo. Herodes autem tetrarcha cum corripere ab illo de Herodiade vxore fratris sui, & de omnibus malis quæ fecit Herodes: adiecit & hoc super omnia, & inclusit Ioannem in carcerem.

¶ **Dominica. ij. aduen. ex Isaia. L. j.**

c. 35. a Etabitur deserta, & inuia, & exultabit solitudo, & florebunt quasi lilium. Germinans germinabit, & exultabit lætabunda, & laudans. Gloria

Libani data, est ei, decor Carmeli & Saron, Ipsi videbunt gloriam domini, & decorem Dei nostri. Confortate manus dissolutas, & genua debilia roborate. Dicite pusillanimis, Confortamini, & nolite timere, ecce Deus vester vltionem adducet retributionis: Deus ipse veniet, & saluabit vos. Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt Tunc saliet sicut ceruus claudus, & aperta erit lingua mutorum: quia scissæ sunt in deserto aquæ: & torrentes in solitudine, & quæ erat arida in stagnum, & sitiens in fontes aquarum.] In cubilibus in quibus prius dracones B habitabant, orietur viror calami, & iunci: & erit ibi semita & via: & via sancta vocabitur: non transibit per eam pollutus, & hæc erit vobis directa via, ita vt stulti non errent per eam. Non erit ibi leo, & mala bestia non ascendet per eam, nec inuenietur ibi. Et ambulabunt qui liberati fuerint, & redempti a domino, conuertentur & venient in Sion cum laude: & lætitia sempiterna super caput eorum: gaudium & lætitiam obtinebunt, & fugiet dolor & gemitus.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

FActum est autem cum baptizaretur omnis populus, & Iesu baptizato & orante apertum est coelum: & descendit spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum: & vox de cœlo facta est. Tu es filius meus dilectus: in te complacui mihi. Et ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta: vt putabatur filius Ioseph, qui fuit Heli, qui fuit Matthat, qui fuit Leui, qui fuit Melchi, qui fuit Ianne, qui fuit Ioseph, qui fuit Matthathiæ, qui fuit Amos, qui fuit Naum, qui fuit Hesli, qui fuit Nagge, qui fuit Mahath, qui fuit Matthathiæ, qui fuit Semei, qui fuit

Ioseph, qui fuit Iuda, qui fuit Ioanna, qui fuit Rhesia, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salathiel, qui fuit Neri, qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit Cosam, qui fuit Elmadan, qui fuit Her, qui fuit Ieso, qui fuit Eliezer, qui fuit Ioram, qui fuit Mattha, qui fuit Leui, qui fuit Simeon, qui fuit Iuda, qui fuit Ioseph, qui fuit Iona, qui fuit Eliachim, qui fuit Melea, qui fuit Menam, qui fuit Matthatha, qui fuit Nathan, qui fuit Daudid, qui fuit Iesse, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naasson, qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Hesron, qui fuit Phares, qui fuit Iudæ, qui fuit Iacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abraham, qui fuit Thare, qui fuit Nachor, qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui fuit Sale, qui fuit Cainam, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noë, qui fuit Lamech, qui fuit Metusala, qui fuit Enoch, qui fuit Iared, qui fuit Malaleel, qui fuit Cainam, qui fuit Enos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

c. 11. **I**N illo tempore: cum audisset Ioannes in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis, ait illi. Tu es qui venturus es, an alium expectamus?

Et reliqua. Homilia sancti Grego papæ.

Quærendum nobis est fratres charissimi: Ioannes propheta & plusquam propheta, qui venientem ad Iordanis baptismum dominum ostendit, dicens. Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi: qui & humilitatem suam & diuinitatis eius potentiam considerans, dicit, Qui de terra est, de terra loquitur: qui autem de cœlo venit, super omnes est, Cur in carcere positus mittens discipulos requirit: tu es qui venturus es, an alium expectamus?

tanquam si ignoret, quem ostenderat, & an ipse sit nesciat: quem ipse esse prophetando, baptizando, ostendendo clamauerat. Sed hæc citius quæstio soluitur, si gestæ rei tempus & ordo pensatur. Ad Iordanis enim fluenta positus, quia ipse redemptor mundi esset: asseruit. Missus vero in carcerem vtrum alium expectent, an ipse veniat, requirit. Non quia ipsum esse mundi redemptorem dubitet: sed quærit vt sciat si is qui per se in mundum venerat, per se etiam ad inferni claustra descendat. Quem enim præcurrens mundo nuntiauerat, hunc moriendo, & ad inferos descendendo præcurrebat. Ait ergo, Tu es qui venturus es, an alium expectamus? Ac si aperte dicat, Sicut pro hominibus nasci dignatus es, an etiam pro hominibus mori digneris infinua, vt qui natiuitatis tuæ præcursor extiti, mortis etiam præcursor fiam, & venturum inferno te nuntiem, quem iam venisse mundo nuntiaui. Vnde & inquisitus dominus: enumerastis potentiæ suæ miraculis, de mortis suæ protinus humilitate respondit, dicens: Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur. Et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Visis tot signis tantisque virtutibus non scandalizari quisque potuit, sed admirari. Sed infidelium mens graue in illo scandalum pertulit, cum eum morientem post tot miracula vidit. Vnde & Paulus dicit, Nos autem prædicamus Christum crucifixum: Iudæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam. Stulti quippe hominibus visum est vt pro hominibus a thor vitæ moreretur: & inde contra eum homo scandalum sumpsit, vnde ei amplius debitor fieri

debut. **Oratio.**

EXcita domine corda nostra ad præparandas vnigeniti tui vias: vt per eius aduentum purificatis tibi mentibus seruire mereamur: qui tecum viuit, & regnat in vnitæte Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum.

¶ Feria secunda ex Isaia. Lectio. j.

c. 40. **S**onsolamini, consolamini popule meus, dicit Deus vester. Loquimini ad cor Ierusalem, & aduocate eam: quoniam completa est malitia eius, dimissa est iniquitas illius. Suscepit de manu domini duplicia pro omnibus peccatis suis. Vox clamantis in deserto, Parate viam domini, rectas facite in solitudine semitas Dei nostri. Omnis vallis exaltabitur, & omnis mons & collis humiliabitur, & erunt praua in directa, & aspera in vias planas. Et reuelabitur gloria domini, & videbit omnis caro pariter quod os domini loquutum est. Vox dicentis, Clama. Et dixi, Quid clamabo? Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quasi flos agri. Exiccatum est fœnum, & cecidit flos, quia spiritus domini sufflauit in eo. Vere fœnum est populus. Exiccatum est fœnum, & cecidit flos: verbum autem domini Dei nostri manet in æternum. † Super montem excelsum ascende tu qui euangelizas Sion, exalta in fortitudine vocem tuam qui euangelizas Ierusalem, exalta, noli timere. Dic ciuitatibus Iudæ, Ecce Deus vester, ecce dominus Deus in fortitudine veniet, & brachium eius dominabitur. Ecce merces eius cum eo, & opus illius coram illo. Sicut pastor gregem suum pascet: in brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo leuabit,] foetas ipse portabit. Quis mensus est pugillo aquas, & cœlos palmo ponderauit? Quis appendit

tribus digitis molem terræ, & liberauit in pondere montes, & colles in statera? Quis adiuuit spiritum domini? aut quis consiliarius eius fuit, & ostendit illi? Cum quo inijt consilium, & instruxit eum, & docuit eum semitam iustitiæ, & erudiuit eum scientiam, et viam prudentiæ ostendit illi?

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

Iesus autem plenus Spiritu sancto, regressus est a Iordane: & agebatur in spiritu in deserto diebus quadraginta, & tentabatur a diabolo. Et nihil manducauit in diebus illis: & consummatis illis esuriijt. Dixit autem illi diabolus, Si filius Dei es, dic lapidi huic vt panis fiat. Et respondit ad illum Iesus, Scriptum est, Quia non in pane solo viuit homo, sed in omni verbo Dei. Et duxit illum diabolus in montem excelsum, & ostendit illi omnia regna orbis terræ in momento temporis: & ait illi, Tibi dabo potestatem hanc vniuersam, & gloriam illorum: quia mihi tradita sunt, & cui volo do illa. Tu ergo procidens si adoraueris coram me, erunt tua omnia. Et respondens Iesus, dixit illi, Scriptum est, dominum Deum tuum adorabis: & illi soli seruies. Et duxit illum in Ierusalem, & statuit eum super pinnam templi: & dixit illi, Si filius Dei es, mitte te hinc deorsum. Scriptum est enim quod angelis suis mandauit de te, vt conseruent te: & quia in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Et respondens Iesus, ait illi, Dictum est, Non tentabis dominum Deum tuum. Et consummata omni tentatione, Diabolus recessit ab illo vsque ad tempus.

Et regressus est Iesus in virtute spiritus in Galilæam: & fama exijt per vniuersam regionem de illo. Et ipse docebat in synagogis eorum: & magnifica-

ca. 4.

batur ab omnibus. Et venit Nazareth vbi erat nutritus: & intrauit secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam, & surrexit legere. Et traditus est illi liber Isaïæ prophetæ. Et vt reuoluit librum, inuenit locum vbi scriptum erat, Spiritus domini super me, propter quod vnxit me, euangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, prædicare captiuis remissionem, & cæcis visum, dimittere confractos in remissionem, prædicare annum domini acceptum, & diem retributionis. Et cum plicuisset librum reddidit ministro, & sedit. Et omnium in synagoga oculi erant intuentes in eum. Cœpit autem dicere ad illos, Quia hodie impleta est hæc scriptura in auribus vestris. Et omnes testimonium illi dabant: & mirabantur in verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ipsius, & dicebant, Nonne hic est filius Ioseph? Et ait illis, Vtique dicetis mihi hanc similitudinem, Medice, cura teipsum.

B † Quanta audiuius facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua.

Tertia lectio quando agitur de fer. Sanctam & desiderabi. **vt su.** f. 102.

¶ Feria tertia ex Isaia. Lectio. j.

c. 42. Cce seruus meus, suscipiam eum: electus meus, complacuit sibi in illo anima mea. Dedi spiritum meum super eum, iudicium gentibus proferet. Non clamabit, neque accipiet personam, nec audietur vox eius foris. Calamum quasatum non conteret, & lignum fumigans non exstinguet: in veritate educet iudicium. Non erit tristis, neque turbulentus donec ponat in terra iudicium: & legem eius insulæ expectabunt. Hæc, dicit dominus Deus creans cœlos, & extendens eos: firmans terram, & quæ germinant ex ea: dans flatum populo,

qui est super eam, & spiritum calcantibus eam. Ego dominus vocaui te in iustitia, & apprehendi manum tuam, & seruaui te. Et dedi te in fœdus populi, in lucem gentium: vt aperires oculos cæcorum, & educeres de conclusione vinctum, de domo carceris sedentes in tenebris. Ego dominus, hoc est nomen meum. Gloriam meam alteri non dabo, & laudem meam sculptilibus. Quæ prima fuerunt, ecce venerunt, noua quoque ego annuntio: antequam orientur, audita vobis faciam. Cantate domino canticum nouum, laus eius ab extremis terræ, qui descenditis in mare, & plenitudo eius, insulæ, & habitatores earum. Lætetur desertum, & ciuitates eius in domibus habitabit Cedar. Laudate habitatores petræ: de vertice montium clamabunt. Ponent domino gloriam, & laudem eius in insulis nuntiabunt. Dominus sicut fortis egredietur, sicut vir præliator suscitabit zelum. Vociferabitur, & clamabit: super inimicos suos confortabitur. Tacui, semper silui: patiens fui, sicut parturiens loquar: dissipabo, & absorbebo simul: desertos faciam montes, & colles, & omne gramen eorum exiccabo: & ponam flumina in insulas, & stagna arefaciam. Et educam cæcos in viam quam nesciunt: & in semitis quas ignorauerunt, ambulare eos faciam. Ponam tenebras coram eis in lucem, & praua, in recta.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

A It autem, Amen dico vobis, quia c.4.c nemo propheta acceptus est in patria sua. In veritate dico vobis multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israel quando clausum est cœlum annis tribus & mensibus sex, cum facta esset fames magna in omni terra: & ad nullam illarum missus est Elias, nisi

in Sarepta Sidonis ad mulierem viduam. Et multi leprosi erant in Israel sub Eliseo propheta: & nemo eorum mundatus est nisi Naaman Sirus. Et repleti sunt omnes in synagoga, ira, hæc audientes. Et surrexerunt, & eiecerunt illum extra ciuitatem, & duxerunt illum vsque ad supercilium montis, super quem ciuitas illorum erat ædificata, vt præcipitarent eum. Ipse autem transiens per medium illorum ibat.] Et descendit in Capharnaum ciuitatem Galilææ: ibique docebat illos sabbatis. Et stupebant in doctrina eius: quia in potestate erat sermo ipsius. Et in synagoga erat homo habens dæmonium immundum: & exclamauit voce magna, dicens: Sine, quid nobis & tibi Iesu Nazarene? venisti perdere nos? Scio te quis sis sanctus Dei. Et increpauit illum Iesus, dicens: Obmutesce & exi ab eo. Et cum proiecisset illum dæmonium in medium, exijt ab illo, nihilque illum nocuit. Et factus est pavor in omnibus, & colloquebantur adinuicem, dicentes, Quod est hoc verbum, quia in potestate & virtute imperat immundis spiritibus, & exeunt? Et diulgabatur fama de illo in omnem locum regionis. † Surgens autem Iesus de synagoga, introiuit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus: & rogauerunt illum pro ea. Et stans super illam imperauit febrim: & dimisit illam. Et continuo surgens ministrabat illis. Cum autem sol occidisset, omnes qui habebant infirmos varijs languoribus, ducebant illos ad eum. At ille singulis manus imponens, curabat eos. Exhibant autem dæmonia a multis clamantia & dicentia, Quia tu es Filius Dei, & increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum

esse Christum. Facta autem die egres-
sus ibat in desertum locum: & turbæ
requirebant eum, & venerunt vsque ad
ipsum: & detinebant illum ne disced-
eret ab eis. Quibus ille ait, Quia & al-
ijs ciuitatibus oportet me euangelizare
regnum Dei, quia ideo missus sum. Et
erat prædicans in synagogis Galilææ.

Tertia lectio quando agitur de feria.

Audite fratres. &c. **vt supra.** fo. 104.

¶ Feria. iiij. ex Isaia.

Lectio. j.

Ere tu es Deus absconditus: Deus Israel saluator: Confusi sunt, & erubuerunt omnes: simul abierunt in confusionem fabricatores errorum: Israel saluatus est in domino salute æterna. Non confundemini, & non erubescetis vsque in seculum seculi: quia hæc dicit dominus creans cœlos, ipse Deus formans terram, & faciens eam, ipse plastes eius. Non in vanum creauit eam: vt habitetur formauit eam. Ego dominus, & non est alius. Non in abscondito locutus sum, in loco terræ tenebroso. Non dixi semini Iacob, Frustra quærite me. Ego dominus loquens iustitiam, annuntians recta. Congregamini, & venite, & accedite simul qui saluati estis ex gentibus. Nescierunt qui leuant lignum sculpturæ suæ, & rogant Deum non saluantem. Annuntiate & venite, & consiliamini simul. Quis auditum fecit hoc ab initio, ex tunc prædixit illud? Nunquid non ego dominus, & non est vltra Deus absque me? Deus iustus & saluans non est præter me. Conuertimini ad me, & salui eritis omnes fines terræ: quia ego Deus: & non est alius. In memetipso iuraui, Egredietur de ore meo iustitiæ verbum, & non reuertetur: quia mihi curuabitur omne genu: & iurabit omnis lingua. Ergo in domino

dicet, meæ sunt iustitiæ & imperium. Ad eum venient & confundentur omnes qui repugnant ei. In domino iustificabitur & laudabitur omne semen Israel.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

c.5.a **F**Actum est autem † cum turbæ irruerunt in eum vt audirent verbum Dei, & ipse stabat secus stagnum Genesareth. Et vidit duas naues stantes secus stagnum: pisces autem descenderant, & lauabant retia. Ascendens autem in vnā nauim, quæ erat Simonis, rogauit eum a terra reducere pusillum. Et sedens docebat de nauicula turbas. Vt cessauit autem loqui, dixit ad Simonem, Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam. Et respondens Simon, dixit illi, Præceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. Et cum hoc fecissent concluderunt piscium multitudinem copiosam: rumpebatur autem rete eorum. Et annuerunt socijs qui erant in alia nauī, vt venirent & adiuuarent eos. Et venerunt, & impleuerunt ambas nauiculas: ita vt pene mergerentur. Quod cum vidisset Simon Petrus, proci-dit ad genua Iesu, dicens, Exi a me domine. quia homo peccator sum. Stupor enim circumdederat eum & omnes qui cum illo erant, in captura piscium, quam ceperant. Similiter autem Iacobum & Ioannem filios Zebedæi, qui erunt socij Simonis. Et ait ad Simonem Iesus, Noli timere: ex hoc iam homines eris capiens. Et subductis ad terram nauibus, relictis omnibus sequuti sunt eum.] Et factum est, cum esset in vna ciuitatum: & ecce vir plenus lepra, & videns Iesum, & procidens in faciem suam, rogauit eum, dicens, Domine, si vis potes me mundare. Et exten-

dens manum, tetigit eum: dicens, volo. Mundare. Et confestim lepra discessit ab illo, & ipse præcepit illi vt nemini diceret: sed vade, ostende te sacerdoti: & offer pro emundatione tua sicut præcepit Moyses in testimonium illis. Perambulabat autem magis sermo de illo: & conueniebant turbæ multæ vt audirent, & curarentur ab infirmitatibus suis. Ipse autem secedebat in desertum, & orabat.

Tertia lectio quando fit officium de feria. Appropinquante. &c. **vt supra.** fo. 106.

¶ Feria quinta ex Isaia.

Lectio. j.

¶ Vdite insulæ, & attendite c. 49. a populi de longe, dominus ab vtero vocauit me, de ventre matris meæ recordatus est nominis mei. Et posuit os meum quasi gladium acutum: in vmbra manus suæ protexit me, & posuit me sicut sagittam electam. In pharetra sua abscondit me, & dixit mihi, Seruus meus es tu Israel, quia in te glorificabor. Et ego dixi: In vacuum laboraui, sine causa, & vane fortitudinem meam consumpsi. Ergo iudicium meum cum domino, & opus meum cum Deo meo. Et nunc hæc dicit dominus, formans me ex vtero seruū sibi, vt reducam Iacob ad eum, & Israel non congregabitur: & glorificatus sum in oculis domini, & Deus meus factus est fortitudo mea Et dixit: Parum est vt sis mihi seruus ad suscitandas tribus Iacob, & fœces Israel conuertendas. Dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea vsque ad extremum terræ. Hæc dicit dominus redemptor Israel, sanctus eius, ad contemptibilem animam, ad abominatam gentem, ad seruū dominorum. Reges videbunt, & consurgent principes, & adorabunt propter dominum, quia fi-

delis est, & sanctum Israel qui elegit te.]
 B Hæc dicit dominus: In tempore placito exaudiui te, & in die salutis auxiliatus sum tui. Et seruauit te, & dedi te in fœdus populi, vt suscitates terram, & possideres hæreditates dissipatas, vt diceres his qui vincti sunt, Exite: & his qui in tenebris, Reuelamini. Super vias pascentur, & in omnibus planis pascua eorum. Non esurient, neque sitient, & non percutiet eos æstus & sol: quia miserator eorum reget eos, & ad fontes aquarum potabit eos. Et ponam omnes montes meos in viam, & semitæ meæ exaltabuntur. Ecce, isti de longe venient, & ecce illi ab aquilone & mari, & isti de terra australi. Laudate cœli, & exulta terra: iubilare montes laudem: quia consolatus est dominus populum suum, & pauperum suorum miserebitur.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

c.5.c **E**T † factum est in vna dierum, & ipse sedebat docens. Et erant Pharisæi sedentes & legis doctores qui venerant ex omni castello Galilææ & Iudææ & Ierusalem: & virtus domini erat ad sanandum eos. Et ecce viri portantes in lecto hominem qui erat paralyticus, & quærebant eum inferre, & ponere ante eum. Et non inuenientes qua parte illum inferrent præ turba, ascenderunt supra tectum, & per tegulas submiserunt eum cum lecto in medium ante Iesum. Quorum fidem vt vidit, dixit: Homo, remittuntur tibi peccata tua. Et cœperunt cogitare Scribæ & Pharisæi, dicentes: Quis est hic qui loquitur blasphemias? quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus? Vt cognouit autem Iesus cogitationes eorum, respondens dixit ad illos? Quid cogitatis in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere, dimittuntur tibi pec-

cata: an dicere, surge & ambula? Vt autem sciatis, quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata (ait paralytico) tibi dico, surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Et confestim consurgens coram illis, tulit lectum in quo iacebat, & abiit in domum suam magnificans Deum. Et stupor apprehendit omnes, & magnificabant Deum. Et repleti sunt timore, dicentes: quia vidimus mirabilia hodie.] Et post hæc exijt, & vidit publicanum nomine Leui, sedentem ad telonium, & ait illi: Sequere me. Et relictis omnibus, surgens secutus est eum: & fecit ei conuiuium magnum Leui in domo sua, & erat turba multa Publicanorum & aliorum qui cum illis erant discumbentes. Et murmurabant Pharisæi & Scribæ eorum, dicentes ad discipulos eius: Quare cum publicanis & peccatoribus manducatis & bibitis? Et respondens Iesus, dixit ad illos: Non egent qui sani sunt, medico: sed qui male habent. Non veni vocare iustos, sed peccatores ad pœnitentiam.

Tertia lectio quando fit de fer. Certe si te rex. &c. vt supra. fo. 107.

¶ Feria sexta ex Isaia.

Lectio. j.

Vidite me qui sequimini quod iustum est, & quæritis dominum: attendite ad petram vnde excisi estis, & ad cauernam laci de qua præcisi estis. Attendite ad Abraham patrem vestrum, & ad Saram quæ peperit vos: quia vnum vocauit eum, & benedixi ei, & multiplicauit eum. Consolabitur ergo dominus Sion, & consolabitur omnes ruinas eius: & ponet desertum eius quasi delitias, & solitudinem eius quasi hortum domini. Gaudium & lætitia inuenietur in ea: gratiarum actio, & vox laudis. Attendite ad me popule meus, c. 51.

& tribus mea me audite: quia lex a me exiet: & iudicium meum in lucem populorum requiescet. Prope est iustus meus, egressus est saluator meus, & brachia mea populos iudicabunt. Me insulæ expectabunt, & brachium meum sustinebunt. Leuate in cœlum oculos vestros, & videte sub terra deorsum: quia cœli sicut fumus liquescent, & terra sicut vestimentum atteretur, & habitatores eius sicut hæc interibunt. Salus autem mea in sempiternum erit, & iustitia mea non deficiet. Audite me qui scitis iustum, populus meus lex mea in corde eorum. Nolite timere opprobrium hominum, & blasphemias eorum ne metuatis. Sicut enim vestimentum, sic comedet eos vermis: & sicut lanam, sic deuorabit eos tineæ. Salus autem mea in sempiternum erit, & iustitia mea in generationes generationum. Consurge, consurge, induere fortitudinem brachium domini: consurge sicut in diebus antiquis, in generationibus seculorum. Nunquid non tu percussisti superbum, vulnerasti draconem? Nunquid non tu siccasti mare aquam abyssi vehementis: qui posuisti profundum maris viam, vt transirent liberati? Et nunc qui redempti sunt a domino, reuertentur, & venient in Sion laudantes, & lætitia sempiterna super capita eorum: gaudium & lætitiā tenebunt, fugiet dolor & gemitus.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

ca. 5.

AT illi dixerunt ad eum Quare discipuli Ioannis ieiunant frequenter, & obsecrationes faciunt, similiter & Phariseorum: tui autem edunt & bibunt? Quibus ipse ait: Nunquid potestis filios sponsi, dum cum illis est sponsus, facere ieiunare? Venient autem dies, cum ablati fuerit ab illis sponsus, tunc ieiunabunt in illis diebus.

Dicebat autem & similitudinem ad illos: Quia nemo commissuram a nouo vestimento immittit in vestimentum vetus: alioquin & nouum rumpit, & veteri non conuenit commissura a nouo Et nemo mittit vinum nouum in vtres veteres: alioquin rumpet vinum nouum vtres, & vinum effundetur. & vtres peribunt: sed vinum nouum in vtres novos mittendum est: & vtraque conseruantur: Et nemo bibens vetus, statim vult nouum: dixit enim, Vetus melius est. Factum est autem in sabbato secundo primo, cum transiret per sata, vellebant discipuli eius spicas, & manducabant confricantes manibus, Quidam autem Phariseorum dicebant illis: Quid facitis, quod non licet in sabbatis? Et respondens Iesus, ad eos dixit: Non hoc legistis quod fecit Daud, cum esurisset ipse & qui cum illo erant: quomodo intrauit in domum Dei, & panes propositionis sumpsit, & manducauit, & dedit his qui cum ipso erant, quos non licet manducare nisi tantum sacerdotibus? Et dicebat illis: Quia dominus est filius hominis, etiam sabbati. Factum est autem & in alio sabbato, vt intraret in synagogam, & doceret: Et erat ibi homo: & manus eius dextera erat arida. Obseruabant autem Scribæ & Pharisei si in sabbato curaret: vt inuenirent vnde accusarent eum. Ipse vero sciebat cogitationes eorum: & ait homini qui habebat manum aridam, Surge, & sta in medium. Et surgens stetit. Ait autem ad illos Iesus: Interrogo vos, si licet sabbatis benefacere an male? animam saluam facere, an perdere? Et circumspectis omnibus, dixit homini, extende manum tuam. Et extendit: & restituta est manus eius. Ipsi autem

ca. 6.

repleti sunt insipientia: & colloquebantur ad inuicem quidnam facerent Iesu.

Tertia lectio quando fit de fer. Satis abundeque. &c. vt supra. fo. 109.

℣ Sabbato ex Isaia. Lectio. j.

c. 52. **S**onurge, consurge, induere fortitudini tua Sion: induere vestimentis gloriæ tuæ Ierusalem ciuitas sancti, quia non adjiciet vltra vt pertranseat per te incircuncisus & immandus. Excutere de puluere, consurge, sede Ierusalem: Solue vincula colli tui captiua filia Sion, quia hæc dicit dominus: Gratis vendati estis & sine argento redimimini. Quia hæc dicit dominus Deus: In Ægyptum descendit populus meus in principio, vt colonus esset ibi: & Assur absque vlla causa calumniatus est eum. Et nunc quid mihi est hic, dicit dominus? quoniam ablati sunt populus meus gratis. Dominatores eius inique agunt, dicit dominus: & iugiter tota die nomen meum blasphematur. Propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa: quia ego ipse qui loquebar, ecce adsum. Quam pulchri super montes pedes annuntiantis, & prædicantis pacem, annuntiantis bonum, prædicantis salutem, dicentis Sion: Regnabit Deus tuus. Vox speculatorum tuorum leuauerunt vocem, simul laudabunt: quia oculo ad oculum videbunt, cum conuerterit dominus Sion. Gaudete & laudate simul deserta Ierusalem: quia consolatus est dominus populum suum, redemit Ierusalem. Parauit dominus brachium: sanctum suum in oculis omnium gentium: & videbunt omnes fines terræ salutare Dei nostri. Recedite, recedite, exite inde, pollutum nolite tangere. Exite de medio eius, mundamini qui fertis vasa domini. Quoniam non

in tumultu exhibitis, nec in fuga properabitis. Præcedet enim vos dominus, & congregabit vos Deus Israel. Ecce intelliget seruus meus, exaltabitur, & eleuabitur, & sublimis erit valde. Sicut obstupuerunt super te multi: sic inglorius erit inter viros aspectus eius, & forma eius inter filios hominum. Iste asperget gentes multas, super ipsum continebunt reges os suum: quia quibus non est narratum de eo, viderunt: & qui non audierunt, contemplati sunt.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

FActum est autem: in illis diebus ca. 6. exijt in montem orare, & erat pernoctans in oratione Dei. Et cum dies factus esset, vocauit discipulos suos: & elegit duodecim ex ipsis, quos & apostolos nominauit: Simonem, quem cognominauit Petrum, & Andream fratrem eius, Iacobum & Ioannem, Philip-pum & Bartholomæum, Matthæum & Thomam, Iacobum Alphæi, & Simonem qui vocatur Zelotes, & Iudam Iacobi, & Iudam Iscariotem, qui fuit proditor. Et descendens, cum illis, stetit in loco campestri, & turba discipulorum eius & multitudo copiosa plebis ab omni Iudæa & Ierusalem, & maritima & Tyri & Sidonis, qui venerant vt audirent eum, & sanarentur a languoribus suis. Et qui vexabantur a spiritibus immundis, curabantur. Et omnis turba quærebat eum tangere quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes. Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos, dicebat, Beati pauperes: quia vestrum est regnum Dei. Beati qui nunc esuritis: quia saturabimini. Beati qui nunc fletis: quia ridebitis. Beati eritis cum vos oderint homines, & cum separauerint vos, & exprobrauerint, & eicerint nomen vestrum

tanquam malum propter filium hominis. Gaudete in illa die & exultate: ecce enim merces vestra multa est in cœlo. secundum hæc enim faciebant prophetis patres eorum. Veruntamen vœ vobis diuitibus, qui habetis consolationem vestram. Vœ vobis qui saturati estis, quia esurietis. Vœ vobis qui ride-tis nunc, quia lugebitis & flebitis. Vœ cum benedixerint vobis omnes homines: secundum hæc enim faciebant pseudopphetis patres eorum. Sed vobis dico qui auditis, Diligite inimicos vestros: benefacite his qui vos oderunt Benedicite maledicentibus vobis, & orate pro calumniantibus vos. Et qui te percutit in maxillam præbe illi & alteram. Et ab eo qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere Omni autem petenti te, tribue: & qui aufert quæ tua sunt, ne repetas. Et prout vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis similiter.

☩ Dominica. iij. aduen. ad matu. an.

O oriens splendor lucis æternæ, & sol iustitiæ, veni, & illumina sedentes in tenebris, & vmbra mortis.

Hæc antiphona dicitur ad matu. vsque ad vigiliam natiuitatis exclusiue quando fit officium de dominica, vel de feria.

☩ Ex Isaia.

Lectio prima.

c. 56.

 Æc dicit dominus, Custodite iudicium, & facite iustitiam: quia iuxta est salus mea vt veniat, & iustitia mea vt reueletur. Beatus vir qui facit hoc, & filius hominis qui apprehendet istud. Custodiens sabbatum ne polluat illud, custodiens manus suas ne faciat omne malum. Et non dicat filius aduenæ qui adhæret domino dicens, Separatione diuidet me dominus a populo suo. Et non dicat eunuchus, Ecce ego lignum

aridum, Quia hæc dicit dominus eunuchis. Qui custodierint sabbata mea & elegerint quæ ego volui, & tenuerint foedus meum, dabo eis in domo mea, & in muris meis locum, & nomen melius a filiis & filiabus: nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit. Et filios aduenæ qui adhærent domino vt colant eum, & diligant nomen eius, vt sint ei in seruos: omnem custodientem sabbatum ne polluat illud, & tenentem foedus meum: Adducam eos in montem sanctum meum, & lætificabo eos in domo orationis meæ. Holocausta eorum & victimæ eorum placebunt mihi super altari meo: quia domus mea, domus orationis vocabitur cunctis populis. Ait dominus Deus qui congregat dispersos Israel, Adhuc congregabo ad eum congregatos eius. Omnes bestię agri venite ad deuorandum, vniuersæ bestię saltus. Speculatores eius cæci omnes, nescierunt vniuersi, canes muti non valentes latrare, videntes vana, dormientes & amantes somnia. Et canes imprudentissimi nescierunt saturitatem: ipsi pastores ignorauerunt intelligentiam, omnes in viam suam declinauerunt, vnusquisque ad auaritiam suam, a summo vsque ad nouissimum. Venite, sumamus vinum, & impleamur ebrietate: & erit sicut hodie, sic & cras, & multo amplius.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

 T si diligitis eos qui vos diligunt: quæ vobis est gratia? nam & peccatores, diligentes se, diligunt. Et si benefeceritis his qui vobis benefaciunt: quæ vobis est gratia? siquidem & peccatores hoc faciunt. Et si mutuum dederitis his a quibus speratis recipere: quæ gratia est vobis? nam & peccatores peccatoribus foenerantur: vt recipiant æqualia. Veruntamen diligite

ca. 6.

inimicos vestros: benefacite & mutuum date, nihil inde sperantes, & erit merces vestra multa, & eritis filij Altissimi, quia ipse benignus est super ingratos
D & malos. † Estote ergo misericordes, sicut & pater vester misericors est. Nolite iudicare, & non iudicabimini, nolite condemnare, & non condemnabimini. Dimitte, & dimittemini. Date, & dabitur vobis. Mensuram bonam & confertam & coagitatam & superfluentem dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura qua mensi fueritis, remetietur vobis. Dicebat autem illis & similitudinem. Nunquid potest cæcus cæcum ducere? nonne ambo in foueam cadunt? Non est discipulus super magistrum, perfectus autem omnis erit, si sit sicut magister eius. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem quæ in oculo tuo est, non consideras? Aut quomodo potes dicere fratri tuo, Frater, sine eijciam festucam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita: eijce primum trabem de oculo tuo: & tunc perspicies vt educas festucam de
E oculo fratris tui.] Non est enim arbor bona quæ facit fructus malos: neque arbor mala, faciens fructum bonum. Vnaquæque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt ficus: neque de rubo vindemiant vuam. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum: & malus homo de malo thesauro profert malum. Ex abundantia enim cordis os loquitur. Quid autem vocatis me: domine domine: & non facitis quæ dico? Omnis qui venit ad me: & audit sermones meos, & facit eos: ostendam vobis cui similis sit: similis est homini ædificanti domum, qui fodit in

altum, & posuit fundamentum super petram, inundatione autem facta, illisum est flumen domui illi: & non potuit eam mouere, fundata enim erat super petram. Qui autem audit & non facit, similis est homini ædificanti domum suam super terram sine fundamento: in quam illisus est fluuius: & continuo cecidit: & facta est ruina domus illius magna.

Secundum Ioannem.

Lectio. iij.

IN illo tempore miserunt Iudæi ab Ierosolymis sacerdotes, & levitas ad Ioannem, vt interrogarent eum, Tu quis es? ca. 1.

Et rel. Homilia sancti Grego papæ.

Ex huius nobis lectionis verbis, fratres charissimi, Ioannis humilitas commendatur. Qui cum tantæ virtutis esset vt Christus credi potuisset: elegit solide subsistere in se, ne humana opinione raperetur inaniter super se. Nam confessus est, & non negauit: confessus est: quia non sum ego Christus: sed quia dixit, non sum: negauit plane quod non erat: sed non negauit quod erat, vt veritatem loquens eius membrum fieret, cuius sibi nomen fallaciter non vsurparet. Cum ergo non vult appetere nomen Christi, factus est membrum Christi. Quia dum infirmitatem suam studuit humiliter agnoscere: illius celsitudinem meruit veraciter obtinere. Sed cum ex lectione alia redemptoris nostri sententia ad mentem reducitur: ex huius nobis lectionis verbis quæstio valde implexa generatur. Alio quippe in loco inquisitus a discipulis dominus, de Eliæ aduentu respondit, Elias iam venit, & non cognouerunt eum: sed fecerunt in eo quodcunque voluerunt. Et si vultis scire, Ioannes ipse est Elias. Requisitus autem Ioannes dicit: non sum Elias.

Quid est hoc fratres charissimi: quia quod veritas affirmat, hoc propheta veritatis negat? Valde nanque inter se diuersa sunt, ipse est: & non sum. Quomodo ergo propheta veritatis est, si eiusdem veritatis sermonibus concors non est? Sed si subtiliter veritas ipsa requiratur, hoc quod inter se contrarium sonuit, quomodo contrarium non sit inuenitur. Ad Zachariam nanque de Ioannis promissione angelus dixit, Ipse præbit ante illum, in spiritu & virtute Eliæ. Qui idcirco venturus in spiritu & virtute Eliæ dicitur, quia sicut Elias secundum domini aduentum præueniet, ita Ioannes præuenit primum. Sicut ille præcursor venturus est iudicis, ita iste præcursor factus est redemptoris. Ioannes igitur in spiritu Elias erat: in persona Elias non erat: Quod ergo dominus fatetur de spiritu, hoc Ioannes denegat de persona. Quia & iustum sic erat vt discipulis dominus spiritalem de Ioanne sententiam diceret & Ioannes idem turbis carnalibus non de suo spiritu, sed de corpore responderet. Contrarium ergo videtur esse veritati quod Ioannes sonuit: sed tamen a veritatis tramite non recessit.

Hæc antiphona dicenda est ad laudes vsque ad vigiliam natiui. exclusiue quando non agitur de sancto Oro.

A Vrem tuam, quæsumus domine, precibus nostris accommoda: & mentis nostræ tenebras gratia tuæ visitationis illustra. Qui viuus. &c. *Ad vesp̄as an.* O Emmanuel rex, & legifer noster, expectatio gentium, & saluator earum, veni ad saluandum nos, domine Deus noster.

Hæc antiphona dicitur ad vesp̄as vsque ad vigiliam natiuitatis quando non fit de sancto.

C *Feria secunda, ex Isaia. Lectio. j.*

E†Lama, ne cesses, quasi tuba c. 58.
exalta vocem tuam, & an- a
nuntia populo meo scelera eorum, & domui Iacob peccata eorum. Me etenim de die in diem quærunt, & scire vias meas volunt: quasi gens quæ iustitiam fecerit, & iudicium Dei sui non dereliquerit. Rogant me iudicia iustitiæ, appropinquare Deo volunt. Quare ieiunauimus, & non aspexisti? humiliauimus animas nostras, & nescisti? Ecce, in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra, & omnes debitores vestros repetitis. Ecce, ad lites, & ad contentiones ieiunatis, & percutitis pugno impie. Nolite ieiunare sicut vsque ad hanc diem, vt audiatur in excelso clamor vester. Nunquid tale est ieiunium quod elegi, per diem affligere hominem animam suam? nunquid contorquere quasi circulum caput suum, & saccum & cinerem sternere? nunquid istud vocabis ieiunium, & diem acceptabilem domino? Nonne hoc est magis ieiunium quod elegi? dissolue colligationes impietatis, solue fasciculos deprimentes, dimitte eos, qui confracti sunt, liberos, & omne onus dirumpe. Frange esurienti panem tuum, & egenos vagosque induc in domum tuam. Cum videris nudum, operi eum, & carnem tuam ne despexeris. Tunc erumpet quasi mane lumen tuum, & sanitas tua citius orietur, & anteibit faciem tuam iustitia tua, & gloria domini colliget te. Tunc inuocabis, & dominus exaudiet te clamabis, & dicet, Ecce adsum.] Si abstuleris de medio tui catenam, & desieris extendere digitum, & loqui quod non prodest, cum effuderis esurienti animam tuam, & animam afflictam repleueris: orietur in tenebris lux tua, & tenebræ tuæ erunt sicut meridies. Et

requiem tibi dabit dominus semper: & implebit splendoribus animam tuam, & ossa tua liberabit.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

ca. 7. **C**VM autem implesset omnia verba sua in aures plebis, intrauit Capharnaum. Centurionis autem cuiusdam seruus male habens, erat moriturus, qui illi erat pretiosus. Et cum audisset de Iesu, misit ad eum seniores Iudæorum, rogans eum vt veniret, & saluaret seruum eius. At illi cum venissent ad Iesum, rogabant eum sollicite, dicentes ei, Quia dignus est vt hoc illi præstes, diligit enim gentem nostram: & synagogam ipse ædificauit nobis. Iesus autem ibat cum illis. Et cum iam non longe esset a domo, misit ad eum Centurio amicos, dicens, domine, noli vexari. Non enim sum dignus vt sub tectum meum intres, propter quod & meipsum non sum dignum arbitratus vt venirem ad te: sed dic verbo, & sanabitur puer meus. nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites: & dico huic, vade, & vadit: & alio, veni, & venit: & seruo meo, fac hoc, & facit. Quo audito, Iesus miratus est: & conuersus, sequentibus se turbis dixit, Amen dico vobis, nec in Israel tantam fidem inueni. Et reuersi qui missi fuerant, domum, inuenerunt seruum qui languerat, sanum. Et factum est: deinceps † ibat Iesus in ciuitatem quæ vocatur Naim: & ibant cum eo discipuli eius, & turba copiosa. Cum autem appropinquaret portæ ciuitatis, ecce defunctus efferebatur filius vnicus matris suæ: & hæc vidua erat: & turba ciuitatis multa cum illa. Quam cum vidisset dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. Et accessit, & tetigit loculum. Hi autem qui porta-

bant steterunt. Et ait, Adolescens, tibi dico, surge. Et resedit qui erat mortuus, & cœpit loqui. Et dedit illum matri suæ. Accepit autem omnes timor, & magnificabant Deum, dicentes, Quia propheta magnus surrexit in nobis: & quia Deus visitauit plebem suam.]

Tertia lectio quando fit de fer. Sanctam, & desiderabi. **vt su. f. 102.**

¶ Feria tertia, ex Isaia. Lectio. j.

Spiritus domini super me, eo quod vnixerit dominus me: ad annuntiandum mansuetis misit me, vt mederer contritis corde, & prædicarem captiuis indulgentiam, & clausis apertionem: vt prædicarem annum placabilem domino, & diem vltionis Deo nostro: vt consolarer omnes lugentes: vt ponerem lugentibus Sion, & darem eis coronam pro cinere, oleum gaudij pro luctu, pallium laudis pro spiritu mœroris. Et vocabuntur in ea fortes iustitiæ plantatio domini ad glorificandum. Et ædificabunt deserta a seculo: & ruinas antiquas erigent, & instaurabunt ciuitates desertas, dissipatas in generationem & generationem. Et stabunt alieni, & pascent pecora vestra: & filij peregrinorum, agricolæ & vinitores vestri erunt. Vos autem sacerdotes domini vocabimini: Ministri Dei nostri, dicetur vobis fortitudinem gentium comedetis, & in gloria earum superbietis. Pro confusione vestra duplici & rubore laudabunt patrem eorum: propter hoc in terra sua duplicia possidebunt, lætitia sempiterna erit eis: quia ego dominus diligens iudicium, odio habens rapinam in holocaustum. Et dabo opus eorum in veritate: & fœdus perpetuum feriam eis. Et scient in gentibus semen eorum, & germen eorum in medio populorum. Omnes qui viderint eos, cognoscent illos, quia

isti sunt semen cui benedixit dominus. Gaudens gaudebo in domino, & exultabit anima mea in Deo meo. Quia induit me vestimentis salutis: & indumento iustitiæ circumdedit me, quasi sponsum decoratum corona & quasi sponsam ornatam monilibus suis. Sicut enim terra profert germen suum, & sicut hortus semen suum germinat: sic dominus Deus germinabit iustitiam, & laudem coram vniuersis gentibus.

Secundum Lucam.

Lectio. iij.

ca. 7. **E**T exijt hic sermo in vniuersam Iudæam de eo, & in omnem circa regionem. Et nuntiauerunt Ioanni discipuli eius de omnibus his. Et conuocauit duos de discipulis suis Ioannes, & misit ad Iesum, dicens, Tu es qui venturus es: an alium expectamus? Cum autem venissent ad eum viri, dixerunt, Ioannes Baptista misit nos ad te, dicens, Tu es qui venturus es: an alium expectamus? In ipsa autem hora multos curauit a languoribus & plagis, & spiritibus malis: & cæcis multis donauit visum. Et respondens dixit illis, Euntes renuntiate Ioanni quæ audistis & vidistis Quia cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur: & beatus est quicumque non fuerit scandalizatus in me. Et cum discessissent nuntij Ioannis, cœpit de Ioanne dicere ad turbas, Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? hominem molibus vestimentis indutum? Ecce qui in veste pretiosa sunt & delicijs, in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? prophetam? Vtique dico vobis & plusquam prophetam. Hic est de quo scriptum est, Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, qui

præparabit viam tuam ante te. Dico enim vobis, maior inter natos mulierum propheta Ioanne Baptista nemo est. Qui autem minor est in regno Dei, maior est illo. Et omnis populus audiens, & publicani, iustificauerunt Deum, baptizati baptismo Ioannis. Pharisæi autem & legisperiti, consilium Dei spreuerunt in semetipsos non baptizati ab eo. Ait autem dominus, Cui ergo similes dicam homines generationis huius, & cui similes sunt? Similes sunt pueris sedentibus in foro, & loquentibus adinuicem, & dicentibus, Cantauimus vobis tibijs, & non saltastis: lamentauimus, & non plorastis. Venit autem Ioannes Baptista neque manducans panem, neque bibens vinum: & dicitis, Dæmonium habet. Venit filius hominis manducans & bibens: & dicitis, Ecce homo deuorator, & bibens vinum, amicus publicanorum, & peccatorum. Et iustificata est sapientia ab omnibus filijs suis.

Tertia lectio quando agitur de feria.
Audite fratres cha. &c. **vt supra in feria tertia. fol. 104.**

¶ Feria quarta, ex Isaia. Lectio. j.

Rofter Sion non tacebo & c. 62.
propter Ierusalem non quiescam, donec egrediatur vt splendor iustus eius, & saluator eius vt lampas accendatur. Et videbunt gentes iustum tuum, & cuncti reges inclytum tuum: & vocabitur tibi nomen nouum, quod os domini nominabit. Et eris corona gloriæ in manu domini, & diadema regni in manu Dei tui. Non vocaberis vltra derelicta: & terra tua non vocabitur amplius Desolata: sed vocaberis voluntas mea in ea, & terra tua inhabitata: quia complacuit domino in te: & terra tua inhabitabitur: Habitabit enim iuuenis

cum virgine, & habitabunt in te filij tui. Et gaudebit sponsus super sponsam, & gaudebit super te Deus tuus. Super muros tuos Ierusalem constitui custodes: tota die & tota nocte perpetuo non tacebunt. Qui reminiscimini domini, ne taceatis, & ne detis silentium ei, donec stabiliat, & donec ponat Ierusalem laudem in terra. Iurauit dominus in dextera sua, & in brachio fortitudinis suæ, Si dederò triticum tuum vltra cibum inimicis tuis: & si biberint filij alieni vinum tuum in quo laborasti. Quia qui congregabunt illud, comedent, & laudabunt dominum: & qui comportant illud, bibent in atrijs sanctis meis. Transite, transite per portas, præparate viam populo, planum facite iter: & eligit lapides, & eleuate signum ad populos. Ecce dominus auditum fecit in extremis terræ, dicite filiæ Sion, Ecce saluator tuus venit, ecce merces eius cum eo, & opus eius coram illo. Et vocabunt eos populus sanctus, redempti a domino: Tu autem vocaberis, Quæsita ciuitas, & non derelicta.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

c.7.f **R**ogabat autem illum quidam de Pharisæis vt manducaret cum illo. Et ingressus domum Pharisæi, discubuit. Et ecce mulier quæ erat in ciuitate peccatrix, vt cognouit quod Iesus accubuit in domo Pharisæi, attulit alabastrum vnguenti: & stans retro secus pedes eius, lachrymis cœpit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat, & obsculabatur pedes eius, & vnguento vngebat. Videns autem Pharisæus, qui vocauerat eum, ait intra se, dicens, Hic si esset propheta, sciret vtique quæ & qualis est mulier quæ tangit eum, quia peccatrix est. Et respondens Iesus, dixit ad illum, Si-

mon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait, Magister, dic. Duo debitores erant cuidam fœneratori: vnus debebat denarios quingentos, & alius quinquaginta. Non habentibus illis vnde redderent, donauit vtrisque. Quis ergo eum plus diligit? Et respondens Simon dixit, Exitimo quia is cui plus donauit. At ille dixit ei: Recte iudicasti. Et conuersus ad mulierem, dixit Simoni, Vides hanc mulierem? Intraui in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lachrymis rigauit pedes meos, & capillis suis tersit. Osculum mihi non dedisti: hæc autem ex quo intrauit, non cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meum non vnxi: hæc autem vnguento vnxit pedes meos. Propter quod dico tibi, Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit. Dixit autem ad illam, Remittuntur tibi peccata. Et cœperunt qui simul accumbebant, dicere intra se, quis est hic qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem, Fides tua te saluam fecit: vade in pace.]

Tertia lectio quando fit de feria. Appropinquante. vt sup. fol. 106.

¶ Feria quinta, ex Isaia. Lectio. j.

VTinam dirumperes cœlos, & descenderes: a facie tua montes defluerent, sicut exustio ignis tabescerent, aquæ arderent igni: vt notum fieret nomen tuum inimicis tuis: a facie tua gentes turbarentur. Cum feceris mirabilia, non sustinebimus. Descendisti & a facie tua montes defluerunt. A seculo non audierunt, neque auribus perceperunt, oculus non vidit, Deus absque te, quæ præparasti expectantibus te. Occurristi lætanti, & facienti iustitiam: in vijs tuis record-

c. 64.

abuntur tui. Ecce, tu iratus es, & peccauimus: in ipsis fuimus semper, & saluabimur. Et facti sumus vt immundi omnes nos, & quasi pannus menstruatæ vniuersæ iustitiæ nostræ. Et cecidimus quasi folium vniuersi, & iniquitates nostræ quasi ventus abstulerunt nos. Non est qui inuocet nomen tuum: qui consurgat, & teneat te. Abscondisti faciem tuam a nobis, & illusisti nos in manu iniquitatis nostræ. Et nunc domine, pater noster es tu, nos vero lutum: & fictor noster tu, & opera manuum tuarum omnes nos. Ne irascaris domine satis, & ne vltra memineris iniquitatis: ecce, respice, populus tuus omnes nos. Ciuitas sancti tui facta est deserta. Sion deserta facta est, Ierusalem desolata est. Domus sanctificationis nostræ, & gloriæ nostræ, vbi laudauerunt te patres nostri, facta est in exustionem ignis, & omnia desiderabilia nostra versa sunt in ruinas. Nunquid super his continebis te Domine, tacebis & affliges nos vehementer?

Secundum Lucam.

Lectio. iij.

ca. 8. **E**T factum est deinceps, & ipse iter faciebat per ciuitates & castella prædicans, & euangelizans regnum Dei: & duodecim cum illo, & mulieres aliquæ quæ erant curatæ a spiritibus malignis, & infirmatibus, Maria quæ vocatur Magdalene, de qua septem dæmonia exierant, & Ioanna vxor Chusæ procuratoris Herodis, & Susanna, & aliæ multæ quæ ministrabant ei de facultatibus suis. † Cum autem turba plurima conuenirent, & de ciuitatibus properarent ad eum, dixit per similitudinem, Exijt qui seminat seminare semen suum: & dum seminat, aliud cecidit secus viam, & conculcatum est, & volucres cœli comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram:

& natum aruit, quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas: & simul exortæ spinæ suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam: & ortum, fecit fructum centuplum. Hæc dicens clamabat. Qui habet aures audiendi, audiat. Interrogabant autem eum discipuli eius quæ esset hæc parabola. Quibus ipse dixit. Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, ceteris autem in parabolis, vt videntes non videant, & audientes non intelligant. Est autem hæc parabola, Semen, est verbum Dei. Qui autem secus viam: hi sunt qui audiunt, deinde venit Diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credentes salui fiant. Nam qui supra petram: hi sunt, qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum: & hi radices non habent: qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit: hi sunt qui audierunt, & a sollicitudinibus & diuitijs, & voluptatibus vitæ euntes suffocantur, & non referunt fructum. Quod autem in bonam terram: hi sunt qui in corde bono & optimo audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia.] Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus lectum ponit: sed supra candelabrum ponit, vt intrantes videant lumen. Non est enim occultum, quod non manifestetur: nec absconditum, quod non cognoscatur, & in palam veniat. Videte ergo quid audiatis. Qui enim habet, dabitur illi, & quicumque non habet, etiam quod putat se habere auferetur ab illo. Venerunt autem ad illum mater & fratres eius: & non poterant audire eum præ turba. Et nuntiatum est illi, Mater tua, & fratres tui stant foris, volentes te videre. Qui respondens dixit

ad eos, Mater mea, & fratres mei hi sunt, qui verbum Dei audiunt & faciunt.

Tertia lectio quando agitur de feria. Certe si te rex. **vt supra.** fol. 107.

¶ Feria sexta ex Ieremia. Lectio. j.

c. 23. **D**Æ pastoribus, qui disperdunt, & dilacerant gregem pascuæ meæ dicit dominus. Ideo hæc dicit dominus Deus Israel ad pastores qui pascunt populum meum, Vos dispersistis gregem meum, & eiecistis eos, & non visitastis eos: ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum, ait dominus. Et ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris, ad quas eiecero eos illuc: & conuertam eos ad rura sua, & crescent, & multiplicabuntur. Et suscitabo super eos pastores, & pascent eos: & non formidabunt vltra, & non pauebunt: & nullus quæretur ex numero, dicit dominus. Ecce dies veniunt, dicit dominus, & suscitabo Dauid germen iustum, & regnabit rex, & sapiens erit: & faciet iudicium & iustitiam in terra. In diebus illis saluabitur Iuda, & Israel habitabit confidenter: & hoc est nomen quod vocabunt eum, dominus iustus noster. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit dominus: & non dicent vltra, Viuit dominus qui eduxit filios Israel de terra Ægypti: sed, Viuit dominus qui eduxit & adduxit semen domus Israel de terra aquilonis, & de cunctis terris, ad quas eiecero eos illuc: & habitabunt in terra sua.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

ca. 8. **F**Actum est autem in vna dierum, & ipse ascendit in nauculam, & discipuli eius: & ait ad illos, Transfretemus transtagnum. Et ascenderunt. Et nauigantibus illis, obdormiuit: & descendit procella venti in stagnum,

& complebantur, & periclitabantur. Accedentes autem, suscitauerunt eum, dicentes Præceptor, perimus. At ille surgens increpauit ventum & tempestatem aquæ: & cessauit, & facta est tranquillitas. Dixit autem illis, Vbi est fides vestra? Qui timentes mirati sunt, adinuicem dicentes, Quis putas hic est? quia & ventis & mari imperat, & obediunt ei? Et nauigauerunt ad regionem Gerasenorum, quæ est contra Galilæam. Et cum egressus esset ad terram, occurrit illi vir quidam qui habebat dæmonium iam temporibus multis, & vestimento non induebatur, neque in domo manebat, sed in monumentis. Is vt vidit Iesum, procidit ante illum: & exclamans voce magna, dixit, Quid mihi & tibi est Iesu fili Dei altissimi? obsecro te ne me torqueas. Præcipiebat enim spiritui immundo vt exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, & vinciebatur catenis, & compedibus custoditus: & ruptis vinculis agebatur a dæmonio in deserto. Interrogauit autem illum Iesus, dicens, Quod tibi nomen est? At ille dixit, Legio: quia intrauerant dæmonia multa in eum. Et rogauerunt illum ne imperaret illis, vt in abyssum irent. Erat autem ibi grex porcorum multorum pascens in monte: & rogabant eum vt permetteret eis in illos ingredi. Et permisit illis. Exierunt ergo dæmonia ab homine, & intrauerunt in porcos: & impetu abiit grex per præceps in stagnum, & suffocatus est. Quod vt viderunt factum qui pascebant, fugerunt: & nuntiauerunt in ciuitatem & in villas. Exierunt autem videre quod factum est: & venerunt ad Iesum: & inuenerunt hominem sedentem, a quo dæmonia ex-

ierant, vestitum, ac sana mente, ad pedes eius, & timuerunt. Nuntiauerunt autem illis, & qui viderant, quomodo sanus factus fuisset a legione. Et rogauerunt illum omnis multitudo regionis Gerasenorum, vt discederet ab ipsis: quia magno timore tenebantur. Ipse autem ascendens nauim, reuersus est. Et rogabat illum vir a quo dæmonia exierant, vt cum eo esset. Dimisit autem eum Iesus, dicens: Redi in domum tuam, & narra quanta tibi fecit Deus. Et abiit per vniuersam ciuitatem, prædicans quanta illi fecisset Iesus.

Tertia lectio quando agitur fer. Satis abundeque. &c. **vt sup.** fo. 109.

Notandum, quod in ferijs hebdomadæ sequentis, quo ad tertiam lectionem seruandus est idem ordo, qui seruatus est in præcedentibus ferijs, donec vigilia Natiui. occurrat.

℟ Sabbato, ex Ezechiele. Lectio. j.

c. 34. **E**T factum est verbum domini ad
a me, dicens: Fili hominis propheta de pastoribus Israel: propheta, & dices pastoribus: Hæc dicit dominus Deus, Væ pastoribus Israel, qui pascebant semetipsos, nonne greges a pastoribus pascuntur? Lac comedebatis, & lanis operiebamini: & quod crassum erat, occidebatis, gregem autem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit, non consolidastis, & quod ægrotum, non sanastis, quod confractum est non alligastis, & quod abactum est non reduxistis, & quod perierat non quæsitistis: sed cum austeritate imperabatis eis, & cum potentia. Et dispersæ sunt oues meæ, eo quod non esset pastor: & factæ sunt in deuorationem omnium bestiarum agri, & dispersæ sunt. Errauerunt greges mei in cunctis montibus, & in vniuerso colle ex-

celso: & super omnem faciem terræ dispersi sunt greges mei, & non erat qui requireret, non erat inquam qui requireret. Propterea pastores audite verbum domini, Viuo ego, dicit dominus Deus, quia pro eo quod facti sunt greges mei in rapinam, & oues meæ in deuorationem omnium bestiarum agri, eo quod non esset pastor (neque enim quæsierunt pastores mei gregem meum: sed pascebant pastores semetipsos, & greges meos non pascebant) propterea pastores audite verbum domini: Hæc dicit dominus Deus: Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum, & cessare faciam eos faciam vt vltra non pascant gregem, nec pascant amplius pastores semetipsos: & liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit vltra eis in escam. † **B** Quia hæc dicit dominus Deus: Ecce ego ipse requiram oues meas, & visitabo eas. Sicut visitat pastor gregem suum in die quando fuerit in medio ouium suarum dissipatarum: sic visitabo oues meas: & liberabo eas de omnibus locis in quibus dispersæ fuerant in die nubis, & caliginis. Et educam eas de populis, & congregabo eas de terris, & inducam eas in terram suam: & pascam eas in montibus Israel, in riuus, & in cunctis sedibus terræ. In pascuis vberimis pascam eas, & in montibus excelsis Israel erunt pascua earum: ibi requiescent in herbis virentibus, & in pascuis pinguibus pascentur super montes Israel. Ego pascam oues meas: & ego eas accubare faciam, dicit dominus Deus. Quod perierat, requiram: & quod abactum erat, reducam: & quod confractum fuerat, alligabo: & quod infirmum fuerat, consolidabo: & quod pingue, & forte, custodiam, & pascam illas in iu-

dicio.]

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

ca. 8.

FActum est autem: cum rediisset Iesus, excepit illum turba. Erunt autem omnes expectantes eum. Et ecce venit vir cui nomen Iairus, & ipse princeps synagogæ erat: & cecidit ad pedes Iesu, rogans eum vt intraret in domum eius, quia vnica filia erat ei fere annorum duodecim, & hæc moriebatur. Et contigit dum iret, a turba comprimebatur. Et mulier quædam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quæ in medicos erogauerat omnem substantiam suam, nec ab vllo potuit curari: accessit retro, & tetigit fimbriam vestimenti eius: & confestim stetit fluxus sanguinis eius. Et ait Iesus: Quis est qui me tetigit? Negantibus autem omnibus, dicit Petrus, & qui cum illo erant. Præceptor, turbæ te comprimunt & affligunt: & dicis, Quis me tetigit? Et dicit Iesus: Tetigit me aliquis, nam & ego noui virtutem de me exiisse. Videntem autem mulier, quia non latuit, tremens venit, & procidit ante pedes eius: & ob quam causam tetigerit eum, indicauit coram omni populo, & quemadmodum confestim sanata sit. At ipse dixit ei: Filia, fides tua saluam te fecit. Vade in pace. Adhuc illo loquente, venit quidam ad principem synagogæ, dicens ei: Quia mortua est filia tua, noli vexare illum. Iesus autem audito hoc verbo, respondit patri puellæ, Noli timere: crede tantum, & salua erit. Et cum venisset domum, non permisit intrare secum quenquam, nisi Petrum: & Iacobum, & Ioannem, & patrem & matrem puellæ. Flebant autem omnes, & plangebant illam. At ille dixit, Nolite flere: non est mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum, scientes quod mortua esset. Ipse autem

tenens manum eius clamauit, dicens: Puella surge. Et reuersus est spiritus eius, & surrexit continuo. Et iussit illi dari manducare. Et stupuerunt parentes eius: quibus præcepit ne alicui dicerent, quod factum erat.

¶ Dominica quarta aduentus, ex Ezechiele. **Lectio prima.**

Os autem greges mei, Hæc dicit dominus Deus: Ecce ego iudico inter pecus & pecus arietum & hircorum. Nonne satis vobis erat pascua bona depasci? insuper & reliquias pascarum vstrarum conculcastis pedibus vestris: & cum purissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris turbabatis. Et oues meæ his quæ conculcata pedibus vestris fuerant, pascebantur: & quæ pedes vestri turbauerant, hæc bibebant. Propterea hæc dicit dominus Deus ad vos: Ecce, ego ipse iudico inter pecus pingue & macilentum. Pro eo quod lateribus, & humeris impingebatis, & cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora, donec dispergerentur foras: saluabo gregem meum, & non erit vltra in rapinam, & iudicabo inter pecus & pecus. Et suscitabo super ea pastorem vnum, qui pascat ea, seruus meus Dauid: ipse pascet ea, & ipse erit eis in pastorem. Ego autem dominus ero eis in Deum: & seruus meus Dauid princeps in medio eorum: ego dominus loquutus sum. Et faciam cum eis pactum pacis, & cessare faciam bestias pessimas de terra: & qui habitant in deserto, securi dormient in saltibus. Et ponam eos in circumitu collis mei benedictionem: & deducam imbrem in tempore suo: pluuiæ benedictionis erunt. Et dabit lignum agri fructum suum, & terra dabit germen suum, & erunt in terra sua absque

c. 34.

timore, & scient, quia ego dominus, cum contriuero catenas iugi eorum, & eruero eos de manu imperantium sibi. Et non erunt vltra in rapinam in gentibus, neque bestię terrę deuorabunt eos: sed habitabunt confidenter absque vllo terrore. Et suscitabo eis germen nominatum: & non erunt vltra imminuti fame in terra, neque portabunt amplius opprobrium gentium: Et scient, quia ego dominus Deus eorum cum eis, & ipsi populus meus domus Israel, ait dominus Deus. Vos autem greges mei, greges pascuę meę homines estis: & ego dominus Deus vester, dicit dominus Deus.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

c.9.a **C**†Onuocatis autem Iesus duodecim Apostolis, dedit illis virtutem & potestatem super omnia dæmonia, & vt languores curarent. Et misit illos prædicare regnum Dei, & sanare infirmos. Et ait ad illos: Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis. Et in quamcunque domum intraueritis, ibi manete, & inde ne exeatis. Et quicumque non receperint vos, exeuntes de ciuitate illa, etiam puluerem pedum vestrorum excutite in testimonium supra illos. Egressi autem circumibant per castella B euangelizantes, & curantes vbique.]

Audiuit autem Herodes tetrarcha omnia quę fiebant ab eo: & hæsitabat, eo quod diceretur a quibusdam: Quia Ioannes surrexit a mortuis: a quibusdam vero, Quia Elias apparuit, ab alijs autem, Quia propheta vnus de antiquis surrexit. Et ait Herodes, Ioan-nem ego decollauī: quis est autem iste de quo ego talia audio? Et quærebat videre eum. Et reuersi apostoli, nar-rauerunt illi quęcunque fecerunt: & as-

sumptis illis secessit seorsum in locum desertum, qui est Bethsaidæ. Quod cum cognouissent turbæ, secutæ sunt illum: & excepit eos, & loquebatur illis de regno Dei, & eos qui cura indigebant, sanabat. Dies autem cœperat declinare. Et accedentes duodecim, dixerunt illi: Dimitte turbas, vt euntes in castella villasque quę circa sunt, diuertant, & inueniant escas: quia hic in loco deserto sumus. Ait autem ad illos, Vos date illis manducare. At illi dixerunt: Non sunt nobis plusquam quinque panes, & duo pisces: nisi forte nos eamus, & emamus in omnem hanc turbam escas. Erant autem fere viri quinque millia. Ait autem ad discipulos suos: Facite illos discumbere per conuiuia quinquagenos. Et ita fecerunt. Et discubuerunt omnes. Acceptis autem quinque panibus, & duobus piscibus, suspexit in cœlum, & benedixit illis: & fregit, & distribuit discipulis suis, vt ponerent ante turbas. Et manducauerunt omnes: & saturati sunt. Et sublatum est quod superfuit illis: fragmentorum cophini duodecim.

Secundum Lucam. Lectio. iiij.

A Nno quintodecimo imperij Tiberij ca. 3. Cæsaris procurante Pontio Pilato Iudæam. Et reliqua.

Homilia sancti Grego. papæ.

Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur. Quid hoc loco vallium nomine, nisi humiles? Quid montium & collium, nisi superbi homines designantur? In aduentu igitur redemptoris nostri valles impletæ sunt: montes vero, & colles humiliati sunt: quia iuxta vocem eiusdem: omnis qui se exaltat humiliabitur: & qui se humiliat exaltabitur. Vallis etenim impleta crescit: mons autem & collis humiliatus decrescit. Quia nimirum

in fide mediatoris Dei & hominum hominis Christi Iesu, & gentilitas plenitudinem gratiæ accepit, & Iudæa per errorem perfidiæ hoc vnde tumebat perdidit. Omnis ergo vallis implebitur: quia corda humilium sanctæ doctrinæ eloquium virtutum gratia replebuntur: iuxta hoc quod scriptum est. Qui emitit fontes in conuallibus. Et vnde rursum dicitur. Et conualles abundabunt frumento, A montibus nanque aqua dilabitur: quia superbas mentes veritatis doctrina deserit: sed fontes in conuallibus surgunt: quia mentes humilium verbum prædicatoris audiunt & accipiunt. Iam videmus, iam conualles frumento abundare conspiciamus: quia illorum ora pabulo veritatis impleta sunt: quia mites ac simplices huic mundo despicabiles esse videbantur. Ipsum quoque Ioannem Baptistam, quia mira sanctitate præditum populus viderat, illum hunc esse singulariter celsum ac solidum montem credebatur, de quo scriptum est, In nouissimis dierum erit mons præparatus domus domini in vertice montium. **Oro.**

Excita domine potentiam tuam, & veni, & magna nobis virtute succurre: vt per auxilium gratiæ tuæ, quod nostra peccata præpediunt, indulgentia tuæ propitiationis acceleret: Qui vi. &c.

¶ Feria. ij. ex Michea. Lectio. j.

ca. 4. **E**T erit in nouissimo dierum mons domus domini præparatus in vertice montium, & sublimis super colles: & fluent ad eum populi. Et properabunt gentes multæ, & dicent, Venite, ascendamus ad montem domini, & ad domum Dei Iacob: & docebit nos de vijs suis: & ibimus in semitis eius: quia de Sion egredietur lex, & verbum domini de Ierusalem. Et iudicabit in-

ter populos multos, & corripiet gentes fortes vsque in longinquum: & concident gladios suos in vomeres, & hastas suas in ligones: non sumet gens aduersus gentem gladium, & non discent vltra belligerare. Et sedebit vir subtus vineam suam, & subtus ficum suam, & non erit qui deterreat: quia os domini exercituum loquutum est. Quia omnes populi ambulabunt vnusquisque in nomine Dei sui: nos autem ambulabimus in nomine domini Dei nostri in æternum & vltra: In die illa dicit dominus, congregabo claudicantem: & eam quam eieceram colligam, & quam afflixeram, consolabor. Et ponam claudicantem in reliquias: & eam quæ laborauerat, in gentem robustam: & regnabit dominus super eos in monte Sion, ex hoc nunc & vsque in æternum. Et tu turris gregis nebulosa filia Sion vsque ad te veniet: & veniet potestas prima regnum filiæ Ierusalem. Nunc quare mœrore contraheris? Nunquid rex non est tibi, aut consiliarius tuus periijt: quia comprehendit te dolor sicut parturientem? Dole, & satage filia Sion quasi parturiens: quia nunc egredieris de ciuitate, & habitabis in regione, & venies vsque ad Babylonem, ibi liberaberis: ibi redimet te dominus de manu inimicorum tuorum. Et nunc congregatæ sunt super te gentes multæ, quæ dicunt: Lapidetur, & aspiciat in Sion oculus noster. Ipsi autem non cognouerunt cogitationes domini, & non intellexerunt consilium eius: quia congregauit eos quasi fœnum aræ. Surge, & tritura filia Sion: quia cornu tuum ponam ferreum, & vngulas tuas ponam æreas, & comminues populos multos, & interficies domino rapinas eorum, & fortitudinem eorum domino vniuersæ

terræ.

ca. 5. Nunc vastaberis filia latronis: ob-
sidionem posuerunt super nos, in virga
percutient maxillam iudicis Israel. Et
tu Bethlehem Ephrata, paruulus es in
millibus Iuda: ex te mihi egredietur qui
sit dominator in Israel: & egressus eius
ab initio a diebus æternitatis.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

ca. 9. **E**T factum est: cum solus esset
orans, erant cum illo & discipuli:
& interrogauit illos, dicens: Quem
me dicunt esse turbæ? At illi respon-
derunt & dixerunt. Ioannem Baptis-
tam, alij autem Eliam, alij vero vnus
propheta de prioribus surrexit. Dixit
autem illis, Vos autem quem me esse
dicitis? Respondens Simon Petrus,
dixit, Christum Dei. At ille increpans
illos, præcepit ne cui dicerent hoc,
dicens: Quia oportet filium hominis
multa pati, & reprobari a senioribus,
& principibus sacerdotum & scribis, &
occidi, & tertia die resurgere. Dice-
bat autem ad omnes, Siquis vult post
me venire, abneget semetipsum, & tol-
lat crucem suam quotidie, & sequatur
me. Qui enim voluerit animam suam
saluam facere, perdet illam. nam qui
perdiderit animam suam propter me:
saluam faciet illam, quid enim proficit
homo, si lucretur vniuersum mundum,
seipsum autem perdat, & detrimentum
sui faciat? Nam qui me erubuerit,
& meos sermones, hunc filius homi-
nis erubescet, cum venerit in maies-
tate sua, & patris, & sanctorum angelo-
rum. Dico autem vobis vere, sunt aliqui
hic stantes, qui non gustabunt mortem,
donec videant regnum Dei. Factum est
autem, post hæc verba fere dies octo, &
assumpsit Petrum & Iacobum, & Ioan-
nem, & ascendit in montem vt oraret.
Et facta est, dum oraret, species vul-

tus eius, altera: & vestitus eius, albus
& refulgens. Et ecce, duo viri loque-
bantur cum illo. erant autem Moy-
ses & Elias visi in maiestate: & dice-
bant excessum eius, quem completurus
erat in Ierusalem. Petrus vero, & qui
cum illo erant grauati erant somno. Et
euigilantes, viderunt maiestatem eius,
& duos viros qui stabant cum illo. Et
factum est: cum discederent ab illo, ait
Petrus ad Iesum, Præceptor, bonum est
nos hic esse: & faciamus tria tabernacu-
la, vnum tibi, & vnum Moysi & vnum
Eliæ, nesciens quid diceret. Hæc autem
illo loquente, facta est nubes, & obum-
brauit eos: & timuerunt intransibis il-
lis in nubem. Et vox facta est de nube,
dicens: Hic est filius meus dilectus: ip-
sum audite. Et dum fieret vox, inuen-
tus est Iesus solus. Et ipsi tacuerunt,
& nemini dixerunt in illis diebus quic-
quam ex his quæ viderant.

¶ Fer. iij. ex Sophonia.

Lectio. j.

IN die illa non confunderis su-
per cunctis adinventionibus tuis, ca. 3.
quibus præuaricata es in me: quia
tunc auferam de medio tui magnilo-
quos superbix tuæ: & non adicies ex-
altari amplius in monte sancto meo.
Et derelinquam in medio tui populum
pauperem & egenum: & sperabunt in
nomine domini. Reliquiæ Israel non fa-
cient iniquitatem, nec loquentur men-
dacium, & non inuenietur in ore eo-
rum lingua dolosa: quoniam ipsi pas-
centur & accubabunt, & non erit qui
exterreat. Lauda filia Sion, iubila Is-
rael: lætare, & exulta in omni corde
filia Ierusalem. Abstulit dominus iudi-
cium tuum, auertit inimicos tuos: rex
Israel dominus in medio tui, non time-
bis malum vltra. In die illa dicetur
Ierusalem, Noli timere: Sion, non dis-
soluantur manus tuæ. Dominus Deus

tuus in medio tui fortis: ipse saluabit: gaudebit super te in lætitia, silebit in dilectione tua, & exultabit super te in laude. Nugas qui a lege recesserant, congregabo, quia ex te erant: vt non vltra habeas super eis opprobrium. Ecce, ego interficiam omnes qui affligerunt te in tempore illo: & saluabo claudicantem, & eam, quæ eiecta fuerat, congregabo: & ponam eos in laudem, & in nomen, in omni terra confusionis eorum. In tempore illo, quo adducam vos, & in tempore, quo congregabo vos: dabo enim vos in nomen, & in laudem omnibus populis terræ, cum conuertero captiuitatem vestram coram oculis vestris, dicit dominus.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

ca. 9. **F**Actum est autem in sequenti die, descendentibus illis de monte, occurrit illis turba multa. Et ecce vir de turba exclamauit, dicens: Magister, obsecro te respice in filium meum, quia vnicus est mihi: & ecce spiritus apprehendit eum, & subito clamat, & elidit & dissipat eum cum spuma, & vix discedit dilanians eum, & rogauit discipulos tuos vt eijcerent illud: & non potuerunt. Respondens autem Iesus, dixit, O generatio infidelis, & peruersa, vsquequo ero apud vos, & patiar vos? Adduc huc filium tuum. Et cum accederet, elisit illum dæmonium, & dissipauit. Et increpauit Iesus spiritum immundum, & sanauit puerum: & reddidit illum patri eius. Stupebant autem omnes in magnitudine Dei: omnibusque mirantibus in omnibus quæ faciebat, dixit ad discipulos suos, Ponite vos in cordibus vestris sermones istos. Filius enim hominis futurum est vt tradatur in manus hominum. At illi ignorabant verbum istud, & erat velatum ante eos vt non sentirent illud: & timebant eum inter-

rogare de hoc verbo. Intrauit autem cogitatio in eos quis eorum maior esset. At Iesus videns cogitationes cordis illorum, apprehendit puerum, & statuit illum secus se, & ait illis. Quicumque susceperit puerum istum in nomine meo, me recipit, & quicumque me receperit, recipit eum qui me misit. Nam qui minor est inter vos omnes, hic maior est. Respondens autem Ioannes, dixit, Præceptor, vidimus quendam in nomine tuo eijcientem dæmonia, & prohibuimus eum, quia non sequitur nobiscum. Et ait ad illum Iesus. Nolite prohibere: qui enim non est aduersum vos, pro vobis est. Factum est autem, dum complerentur dies assumptionis eius: & ipse faciem suam firmavit vt iret in Ierusalem. Et misit nuntios ante conspectum suum: & euntes intrauerunt in ciuitatem Samari-tanorum vt parerent illi. Et non receperunt eum: quia facies eius erat euntes in Ierusalem. Cum vidissent autem discipuli eius, Iacobus, & Ioannes, dixerunt, Domine, vis dicimus vt ignis descendat de cœlo, & consumat illos? Et conuersus increpauit illos, dicens: Nescitis cuius spiritus estis: Filius hominis non venit animas perdere, sed saluare. Et abierunt in aliud castellum.

¶ Feria. iiij. ex Aggæo.

Lectio. j.

IN die vigesima & quarta mensis, ca. 2. in sexto mense in anno secundo Darij regis, in septimo mense, vigesima & prima mensis: factum est verbum domini in manu Aggæi prophetæ, dicens. Loquere ad Zorobabel filium Salathiel ducem Iuda, & ad Iesum filium Iosedec sacerdotem magnum, & ad reliquos populi, dicens: Quis in vobis est derelictus: qui vidit domum istam in gloria sua prima? & quid vos vide-

tis hanc nunc: nunquid non ita est, quasi non sit in oculis vestris? Et nunc confortare Zorobabel dicit dominus: & confortare Iesu fili Iosedec sacerdos magne, & confortare, omnis populus terræ, dicit dominus exercituum: & facite (quoniam ego vobiscum sum, dicit dominus exercituum) verbum quod pepigi vobiscum cum egredimini de terra Ægypti: & spiritus meus erit in medio vestrum: nolite timere. Quia hæc dicit dominus exercituum: Adhuc vnum modicum est, & ego commouebo cælum, & terram, & mare, & aridam. Et mouebo omnes gentes, & veniet desideratus cunctis gentibus: & implebo domum istam gloria, dicit dominus exercituum. Meum est argentum, & meum est aurum: dicit dominus exercituum. Magna erit gloria domus istius nouissimæ plus quam primæ. Et in loco isto dabo pacem: dicit dominus exercituum.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

ca. 9. **F**Actum est autem: ambulanti-
bus illis in via, dixit quidam ad illum,
Sequitur te quocunque ieris. Dixit illi
Iesus, Vulpes foueas habent, & volucres
cœli nidos: filius autem hominis non
habet vbi caput reclinet. Ait autem
ad alterum. Sequere me. Ille autem
dixit, Domine, permittite mihi primum
ire & sepelire patrem meum. Dixitque
ei Iesus, Sine ut mortui sepeliant
mortuos suos: tu autem vade, & an-
nuntia regnum Dei. Et ait alter, Se-
quar te domine: sed permittite mihi pri-
mum renuntiare his qui domi sunt. Ait
ad illum Iesus, Nemo mittens manum
suam ad aratrum, & respiciens retro,
c.10.a aptus est regno Dei. Post hæc autem
† designauit dominus & alios septu-
agintaduos: & misit illos binos ante
faciem suam in omnem ciuitatem, &

locum quo erat ipse venturus. Et dice-
bat illis, Messis quidem multa: operarij
autem pauci. Rogate ergo dominum
messis, ut mittat operarios in messem
suam. Ite: ecce ego mitto vos sicut ag-
nos inter lupos. Nolite portare saccu-
lum, neque peram, neque calceamenta,
& neminem per viam salutaueritis. In
quacunque domum intraueritis, pri-
mum dicite, Pax huic domui, & si ibi
fuerit filius pacis, requiescet super illum
pax vestra: sin autem, ad vos reuer-
tetur. In eadem autem domo manete
edentes & bibentes quæ apud illos sunt
dignus est enim operarius mercede sua.
Nolite transire de domo in domum Et
in quacunque ciuitatem intraueritis,
& susceperint vos, manducate quæ ap-
ponuntur vobis: & curate infirmos qui
in illa sunt, & dicite illis, Appropin-
quauit in vos regnum Dei. In quam-
cunque autem ciuitatem intraueritis,
& non susceperint vos, exeuntes in
plateas eius, dicite, Etiam puluerem qui
adhæsit nobis de ciuitate vestra, ex-
tergimus in vos. tamen hoc scitote,
quia appropinquauit regnum Dei.] Dico

B

ca. 2. **¶** Feria. v. ex Zacharia. Lectio. j.

ET leuaui oculos meos, & vidi: &
ecce vir, & in manu eius funicu-
lus mensurorum. Et dixi, Quo tu vadis?

Et dixit ad me, Vt metiar Ierusalem, & videam quanta sit latitudo eius, & quanta longitudo eius. Et ecce angelus qui loquebatur in me, egrediebatur, & angelus alius egrediebatur in occursum eius. Et dixit ad eum, Curre, loquere ad puerum istum, dicens: Absque muro habitabitur Ierusalem præ multitudine hominum & iumentorum in medio eius. Et ego ero ei, ait dominus, murus ignis in circuitu & in gloria ero in medio eius. O, o, fugite de terra aquilonis, dicit dominus: quoniam in quatuor ventos cœli dispersi vos, dicit dominus. O Sion fuge, quæ habitas apud filium Babylonis, quia hæc dicit dominus exercituum, Post gloriam misit me ad gentes quæ spoliauerunt vos: qui enim tetigerit vos, tangit pupillam oculi eius: quia ecce ego leuo manum meam super eos, & erunt prædæ his qui seruiebant sibi: & cognoscetis quia dominus exercituum misit me. Lauda & lætare filia Sion: quia ecce ego venio, & habitabo in medio tui, ait dominus. Et applicabuntur gentes multæ ad dominum in die illa, & erunt mihi in populum, & habitabo in medio tui: & scies quia dominus exercituum misit me ad te. Et possidebit dominus Iudam partem suam in terra sanctificata: & eliget adhuc Ierusalem. Sileat omnis caro a facie domini: quia consurrexit de habitaculo sancto suo.

c. 10. **Secundum Lucam.**

Lectio. ij.

Reuersi sunt autem septuaginta duo cum gaudio, dicentes, Domine, etiam dæmonia subiiciuntur nobis in nomine tuo. Et ait illis, Videbam satanam sicut fulgor de cœlo cadentem. Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici: & nihil vobis nocebit. Veruntamen in

hoc nolite gaudere quia spiritus vobis subiiciuntur: gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in cœlis. In ipsa hora exultauit spiritu sancto, & dixit, Confiteor tibi pater domine cœli & terræ, quod abscondisti hæc a sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis. Etiam pater, quoniam sic placuit ante te. Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Et nemo scit quis sit filius, nisi pater, & quis sit pater, nisi filius, & cui voluerit filius reuelare. Et conuersus ad discipulos suos, dixit, † Beati oculi qui D vident quæ vos videtis. Dico enim vobis quod multi prophetæ, & reges voluerunt videre quæ vos videtis, & non viderunt: & audire quæ auditis, & non audierunt. Et ecce quidam legisperitus surrexit, tentans illum, & dicens: Magister, quid faciendo vitam æternam possidebo? At ille dixit ad eum, In lege quid scriptum est? quomodo legis? Ille respondens, dixit, Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus virtutibus tuis, & ex omni mente tua: & proximum tuum sicut teipsum. dixitque illi, Recte respondisti: hoc fac, & viues. Ille autem volens iustificare seipsum, dixit ad Iesum, Et quis est meus proximus? Susciciens autem Iesus, dixit, Homo quidam descendebat ab Ierusalem in Iericho, & incidit in latrones, qui etiam despoliauerunt eum: & plagis impositis abierunt semiuuio relicto. Accidit autem vt Sacerdos quidam descenderet eadem via, & viso illo præteriuit: Similiter & Leuita, cum esset secus locum, & videret eum, pertransijt. Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum: & videns eum, misericordia motus est. Et

appropians, alligauit vulnera eius, infundens oleum & vinum: & imponens illum in iumentum suum, duxit in stabulum, & curam eius egit. Et altera die protulit duos denarios: & dedit stabulario, & ait, Curam illius habe: & quodcunque supererogaueris, ego cum rediero reddam tibi. Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones? At ille dixit, Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Iesus, Vade, & tu fac similiter.]

☞ **Feria. vj. ex Malachia. Lectio. j.**

c.3.a **E**†Cce ego mittam angelum meum, & præparabit viam ante faciem meam. Et statim veniet ad templum suum dominator, quem vos quæritis, & angelus testamenti, quem vos vultis: Ecce venit, dicit dominus exercituum, & quis poterit cogitare diem aduentus eius? Et quis stabit ad videndum eum? Ipse enim quasi ignis conflans, & quasi herba fullonum: & sedebit conflans & emundans argentum, & purgabit filios Leui, & colabit eos quasi aurum, & quasi argentum, & erunt domino offerentes sacrificia in iustitia. Et placebit domino sacrificium Iuda, & Ierusalem, sicut dies seculi, & sicut anni antiqui.] Et accedam ad vos in iudicio, & ero testis velox maleficis & adulteris, & periuris, & qui calumniantur mercedem mercenarij, & humiliant viduas & pupillos, & opprimunt peregrinum, nec timuerunt me, dicit dominus exercituum. Ego enim dominus & non mutor, & vos filij Iacob non estis consumpti. A diebus enim patrum vestrorum recessistis a legitimis meis, & non custodistis. Reuertimini ad me & reuertar ad vos, dicit dominus exercituum. Et dixistis, In quo reuertemur? Si affliget homo Deum, quia vos configitis me? Et dixistis, In quo configimus te? In dec-

imis, & in primitijs. Et in penuria vos maledicti estis, & me vos configitis gens tota. Inferte omnem decimam in horreum meum: & sit cibus in domo mea, & probate me super hoc, dicit dominus.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

FActum est autem dum irent, & ipse c. 10.
e † intrauit in quoddam castellum: & mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam, & huic erat soror nomine Maria, quæ etiam sedens secus pedes domini, audiebat verbum illius. Martha autem satagebat circa frequens ministerium, quæ stetit, & ait, Domine, non est tibi curæ quod soror mea reliquit me solam ministrare? dic ergo illi vt me adiuuet. Et respondens dixit illi dominus, Martha, Martha, sollicita es, & turbaris erga plurima. Porro, vnum est necessarium. Maria optimam partem elegit: quæ non auferetur ab ea.]

Et factum est: cum esset in quodam loco orans, vt cessauit, dixit vnus c. 11.
a ex discipulis eius ad eum, Domine, doce nos orare, sicut docuit Ioannes discipulos suos. Et ait illis, Cum oratis, dicite, Pater, sanctificetur nomen tuum, Adueniat regnum tuum. Fiat voluntas tua. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Et dimitte nobis peccata nostra, siquidem & nos dimittimus omni debenti nobis. Et ne nos inducas in tentationem. Et ait ad illos, † Quis vestrum habebit amicum, & ibit B ad illum media nocte, & dicet illi, Amice, commoda mihi tres panes, quoniam amicus meus venit de via ad me, & non habeo quod ponam ante illum: Et ille deintus respondens dicat, Noli mihi molestus esse: iam ostium clausum est, & pueri mei mecum sunt in cubili: non possum surgere & dare tibi. Et si ille

perseuerauerit pulsans: dico vobis, etsi non dabit illi surgens eo quod amicus eius sit, propter improbitatem tamen eius surget, & dabit illi quotquot habet necessarios. Et ego dico vobis, Petite, & dabitur vobis: quærite, & inuenietis: pulsate & aperietur vobis. Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, inuenit, & pulsanti aperietur. Quis autem ex vobis patrem petit panem, nunquid lapidem dabit illi? Aut piscem? nunquid pro pisce serpentem dabit illi? Aut si petierit ouum: nunquid porriget illi scorpionem? Si ergo vos cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: quanto magis pater vester coelestis dabit spiritum bonum petentibus se?]

☞ Sabbato, ex Baruch. Lectio. j.

ca. 3. **O** Israel, quam magna est domus Dei, & ingens locus possessionis eius? Magnus est, & non habet finem: excelsus & immensus. Ibi fuerunt gigantes nominati, illi qui ab initio fuerunt, statura magna, scientes bellum. Non hos elegit dominus, neque viam disciplinæ dedit illis: propterea perierunt. Et quoniam non habuerunt sapientiam, interierunt propter suam insipientiam. Quis ascendit in coelum, & accepit eam, & deduxit eam de nubibus? Quis transfretauit mare: & inuenit illam, & attulit illam super aurum electum? Non est qui possit scire vias eius, neque qui exquirat semitas eius: sed qui scit vniuersa, nouit eam, & adinuenit eam prudentia sua: qui præparauit terram in æterno tempore, & repleuit eam bipedibus, & quadrupedibus, qui emittit lumen, & vadit: & vocauit illud, & obedit illi in tremore. Stellæ autem dederunt lumen in custodijs suis, & lætatæ sunt: vocatæ sunt, & dixerunt, Adsumus. Et

luxerunt ei cum iucunditate, qui fecit illas. Hic est Deus noster, & non æstimabitur alius aduersus eum. Hic adinuenit omnem viam disciplinæ, & tradidit illam Iacob puero suo, & Israel dilecto suo. Post hæc in terris visus est, & cum hominibus conuersatus est.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

E†T erat eijciens dæmonium: & illud erat mutum. Et cum eiecisset dæmonium, loquutus est mutus: & admiratæ sunt turbæ. Quidam autem ex eis dixerunt, In Beelzebub principe dæmoniorum, eijcit dæmonia. Et alij tentantes: signum de cœlo quærebant ab eo. Ipse autem vt vidit cogitationes eorum, dixit eis, Omne regnum in se diuisum, desolabitur: & domus supra domum cadet. Si autem & satanas in seipsum diuisus est, quomodo stabit regnum eius, quia dicitis in Beelzebub me eijcere dæmonia? Si autem ego in Beelzebub eijcio dæmonia: filij vestri in quo eijciunt? Ideo ipsi, iudices vestri erunt. Porro si in digito Dei eijcio dæmonia, profecto peruenit in vos regnum Dei. Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quæ possidet. Si autem fortior illo superueniens vicerit eum, vniuersa arma eius auferet in quibus confidebat, & spolia eius distribuet. Qui non est mecum, contra me est: & qui non colligit mecum, dispergit Cum immundus spiritus exierit de homine, perambulatur per loca inaquosa: quærens requiem. Et non inueniens, dicit, Reuertar in domum meam vnde exiui. Et cum venerit, inuenit eam scopis mundatam. Tunc vadit, & assumit septem alios spiritus secum nequiores se: & ingressi habitant ibi. Et fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus. † Factum est autem, cum hæc diceret, ex-

c. 11.
c

D

tollens vocem quædam mulier de turba dixit illi, Beatus venter qui te portauit, & vbera quæ suxisti. At ille dixit, Quinimmo, beati qui audiunt verbum
 E Dei, & custodiunt illud.] Turbis autem concurrentibus cœpit dicere, Generatio hæc, generatione quam est: signum quærit, & signum non dabitur ei, nisi signum Ionæ prophetæ. Nam sicut fuit Ionas signum Niniuitis: ita erit & filius hominis generationi isti. Regina austri surget in iudicio cum viris generationis huius, & condemnabit illos: quia venit a finibus terræ audire sapientiam Salomonis, & ecce plusquam Salomon hic. Viri Niniuitæ surgent in iudicio cum generatione hac, & condemnabunt illam: quia pœnitentiam egerunt in prædicationem Ionæ. Et ecce plus quam Ionas hic.

☞ **Dominica prima post aduentum.**

Notandum, quod in hac dominica semper fit officium de festo in ea incidenti: siue sit duplex, siue simp. & si nullum incidit festum, agitur de oct. natiui.

☞ **Liber Prouerborum. Lectio. j.**

ca 1.

 Arabolæ Salomonis filij Daud Regis Israel: ad sciendam sapientiam & disciplinam, ad intelligenda verba prudentiæ, & suscipiendam eruditionem doctrinæ, iustitiam, & iudicium, & æquitatem, vt detur paruulis astutia, adolescenti scientia & intellectus. Audiens sapiens, sapientior erit: & intelligens, gubernacula possidebit. Animaduertet parabolam & interpretationem, verba sapientum, & enigmata eorum. Timor domini, principium sapientiæ. Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui, & ne dimittas legem matris tuæ, vt addatur gratia capiti tuo, & torques collo tuo. Fili mi, si

te lactauerint peccatores, ne acquiescas. Si dixerint. Veni nobiscum, insidiamur sanguini, abscondamus tenticulas contra insontem frustra, deglutiamus eum sicut infernus viuentem, & integrum quasi descendentem in lacum. Omnem pretiosam substantiam reperiemus, implebimus domos nostras spolijs. Sortem mitte nobiscum, marsupium vnum sit omnium nostrum. Fili mi ne ambules cum eis: prohibe pedem tuum a semitis eorum. Pedes enim illorum ad malum currunt, & festinant vt effundant sanguinem. Frustra autem iacitur rete ante oculos pennatorum. Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur, & moliuntur fraudes contra animas suas: Sic semitæ omnis auari, animas possidentium rapiunt.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

Nemo lucernam accendit, & in abscondito ponit, neque sub modio: sed supra candelabrum, vt qui ingreditur, lumen videant. Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit. Vide ergo ne lumen quod in te est, tenebræ sint. Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebrarum: erit lucidum totum, & sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Et cum loqueretur, rogauit illum quidam Pharisæus vt pranderet apud se: Iesus autem ingressus recubuit. Pharisæus autem cœpit intra se reputans dicere, quare non baptizatus esset ante prandium. Et ait dominus ad illum, Nunc vos Pharisæi quod deforis est calicis & catini mundatis: quod autem intus est vestrum, plenum est rapina & iniquitate. Stulti, nonne qui fecit quod deforis est, etiam

c. 11.

id quod deintus est, fecit? Veruntamen quod superest, date eleemosynam: & ecce omnia munda sunt vobis. Sed vae vobis Pharisæis, quia decimatis mentam & rutam & omne olus: & præteritis iudicium & charitatem Dei: hæc autem oportuit facere, & illa non omittere. Vae vobis Pharisæis quia diligitis primas cathedras in synagogis, & salutationes in foro. Vae vobis quia estis vt monumenta quæ non parent, & homines ambulantes supra, nesciunt. Respondens autem quidam ex legisperitis, ait illi, Magister, hæc dicens etiam contumeliam nobis facis. At ille ait, Et vobis legisperitis vae: quia oneratis homines oneribus quæ portare non possunt, & ipsi vno digito vestro non tangitis sarcinas. Vae vobis qui ædificatis monumenta prophetarum: patres autem vestri occiderunt illos: profecto testificamini quod consentitis operibus patrum vestrorum: quoniam ipsi quidem eos occiderunt, vos autem ædificatis eorum sepulchra. Propterea & sapientia Dei dixit: Mittam ad illos Prophetas & Apostolos, & ex illis occident & persequentur: vt inquiratur sanguis omnium Prophetarum, qui effusus est a constitutione mundi a generatione ista, a sanguine Abel, vsque ad sanguinem Zachariæ, qui periit inter altare & ædem. Ita dico vobis, requiratur ab hac generatione. Vae vobis legisperitis qui tulistis clauem scientiæ: ipsi non introistis, & eos qui introibant prohibuistis. Cum autem hæc ad illos diceret, cœperunt Pharisæi, & legisperiti grauiter insistere, & os eius opprimere de multis, insidiantes ei, & quærentes aliquid capere ex ore eius, vt accusarent eum.

☞ *Tertia lectio & oratio huius Dominicæ*

dicuntur in trigesimo die Decemb. quo die fit officium de octa. Natiui. vt ibi videbis. Et ideo quando celebratur aliquod festum in hac dominica, nulla fieri debet commemo. de ea in laud. & vesper.

☞ *Feria secunda, ex Prouerbijs Salomonis. Lectio prima.*

Sapientia foris prædicat, in plateis ca. 1.
dat vocem suam: in capite turbarum clamat, in foribus portarum vrbis profert verba sua, dicens: Vsquequo paruuli diligitis infantiam, & stulti ea quæ sibi sunt noxia cupiunt, & imprudentes odibunt scientiam? Conuertimini ad correptionem meam: en proferam vobis spiritum meum: & ostendam vobis verba mea. Quia vocaui & renuistis: extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret. Despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo, cum vobis id quod timebatis aduenerit. Cum irruerit repentina calamitas, & interitus quasi tempestas ingruerit: quando venerit super vos tribulatio & angustia: tunc inuocabunt me, & non exaudiam: mane consurgent, & non inuenient me: eo quod exosam habuerint disciplinam, & timorem domini non susceperint, nec acquieuerint consilio meo, & detraxerint vniuersæ correptioni meæ. Comedent igitur fructus viæ suæ, suisque consilijs saturabuntur. Auersio paruulorum interficiet eos, & prosperitas stultorum perdet illos. Qui autem me audierit absque terrore requiescet, & abundantia perfruetur, timore malorum sublato.

Secundum Lucam. Lectio. ij.

Multis autem turbis concurren- c. 12.
tibus, ita vt seinuicem conculcarent, cœpit dicere ad discipulos suos.

† Attendite a fermento Phariseorum, quod est hypocrisis. Nihil enim opertum est, quod non reueletur, neque absconditum, quod non sciatur. Quoniam quæ in tenebris dixistis, in lumine dicentur: & quod in aurem loquuti estis in cubiculis, prædicabitur in tectis. Dico autem vobis amicis meis. Ne terreamini ab his qui occidunt corpus: & post hæc non habent amplius quid faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis. Timete eum qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis, hunc timeate. Nonne quinque passeress vaneunt dipondio: & vnus ex illis non est in obliuione coram Deo? Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus pluris estis. Dico autem vobis, omnis quicumque confessus fuerit me coram hominibus, & filius hominis confitebitur illum coram angelis Dei: qui autem negauerit me coram hominibus, negabitur coram angelis Dei.] Et omnis qui dicit verbum in filium hominis, remittetur illi: ei autem qui in spiritum sanctum blasphemauerit, non remittetur. Cum autem inducent vos in synagogas, & ad magistratus & potestates, nolite solliciti esse qualiter aut quid respondeatis, aut quid dicatis: Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora, quid oporteat vos dicere. Ait autem ei quidam de turba: Magister, dic fratri meo vt diuidat mecum hæreditatem. At ille dixit illi: Homo, quis me constituit iudicem aut diuisorem super vos? Dixitque ad illos. Videte & cauete ab omni auaritia: quia non in abundantia cuiusquam vita eius est ex his quæ possidet. Dixit autem similitudinem ad illos, dicens: Hominis cuiusdam diuitis

Avberes fructus ager attulit: & cogitabat intra se dicens: Quid faciam? quia non habeo quo congregam fructus meos? Et dixit: Hoc faciam, Destruam horrea mea, & maiora faciam: & illuc congregabo omnia quæ nata sunt mihi, & bona mea, & dicam animæ meæ: Anima, habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, epulare. Dixit autem illi Deus: Stulte, hac nocte animam tuam repetunt a te: quæ autem parasti, cuius erunt? Sic est qui sibi thesaurizat, & non est in Deum diues.

¶ FERIA. iij. ex Proue. Salo. Lectio j.

Flli mi, si susceperis sermones meos: & mandata mea absconderis penes te, vt audiat sapientiam auris tua: inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam. Si enim sapientiam inuocaueris, & inclinaueris cor tuum prudentiæ, si quæsieris eam quasi pecuniam, & sicut thesauros effoderis illam, tunc intelliges timorem domini, & scientiam Dei inuenies: quia dominus dat sapientiam: & ex ore eius prudentia & scientia. Custodiet rectorum salutem, & proteget gradientes simpliciter, seruans semitas iustitiæ, & vias sanctorum custodiens. Tunc intelliges iustitiam & iudicium, & æquitatem, & omnem semitam bonam. Si intrauerit sapientia cor tuum, & scientia animæ tuæ placuerit: consilium custodiet te, & prudentia seruabit te, vt eruaris a via mala, & ab homine qui peruersa loquitur. Qui relinquunt iter rectum, & ambulant per vias tenebrosas: qui lætantur cum malefecerint, & exultant in rebus pessimis: quorum viæ peruersæ sunt, & infames gressus eorum. Vt eruaris a muliere aliena, & ab extranea quæ molliet sermones suos, & relinquit ducem pubertatis suæ, &

ca. 2.

pacti Dei sui oblita est: (inclinata est enim ad mortem domus eius, & ad inferos semitæ ipsius: omnes qui ingrediuntur ad eam, non reuertentur, nec apprehendent semitas vitæ.) Vt ambules in via bona, & cales iustorum custodias Qui enim recti sunt, habitabunt in terra, & simplices permanebunt in ea. Impij vero de terra perdentur, & qui inique agunt, auferentur ex ea.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

- c. 12. **D**ixitque ad discipulos suos: Ideo dico vobis, nolite solliciti esse animæ vestræ quid manducetis: neque corpori quid induamini. Anima plus est quam esca: & corpus plus quam vestimentum. Considerate coruos, quia non seminant neque metunt, quibus non est cellarium neque horreum, & Deus pascit illos. Quanto magis vos pluris estis illis? Quis autem vestrum cogitando potest adjicere ad staturam suam cubitum vnum? Si ergo neque quod minimum est potestis: quid de cæteris solliciti estis? Considerate lilia quomodo crescunt: non laborant neque nent. Dico autem vobis, neque Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut vnum ex istis. Si autem fœnum quod hodie est in agro, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos, pusillæ fidei? Et vos nolite quærere quid manducetis, aut quid bibatis: & nolite in sublime tolli, hæc enim omnia gentes mundi quærunt. Pater autem vester scit, quoniam his indigetis: veruntamen quærite primum regnum Dei, & iustitiam eius: & hæc omnia adjicientur vobis. Nolite timere pusillus grex, quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. Vendite quæ possidetis, & date eleemosynam. Facite vobis sacculos qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in cœlis: quo

fur non appropriat, neque tinea corrumpit. Vbi enim thesaurus vester est, ibi & cor vestrum erit. Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, & vos, similes hominibus expectantibus dominum suum quando reuertatur a nuptijs: vt cum venerit, & pulsauerit, confestim aperiant ei. Beati serui illi, quos cum venerit dominus, inuenerit vigilantes. Amen dico vobis, quod præcinget se: & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia, & si in tertia vigilia venerit, & ita inuenerit: beati sunt serui illi. Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur veniret: vigilaret vtique, & non sineret perfodi domum suam. Et vos estote parati: quia qua hora non putatis, filius hominis veniet.

¶ **Feria quarta, ex Prouerbijs Salomonis.**
Lectio prima.

Fili mi, ne obliuiscaris legis meæ ca. 3.
& præcepta mea cor tuum custodiat. Longitudinem enim dierum, & annos vitæ, & pacem apponent tibi. Misericordia & veritas te non deserant, circunda eas gutturi tuo, & describe in tabulis cordis tui: & inuenies gratiam & disciplinam bonam coram Deo & hominibus. Habe fiduciam in domino ex toto corde tuo, & ne innitaris prudentiæ tuæ. In omnibus vijs tuis cogita illum, & ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiens apud te ipsum. Time dominum, & recede a malo: sanitas quippe erit vmbilico tuo, & irrigatio ossium tuorum. Honora dominum de tua substantia, & de primitijs omnium frugum tuarum da pauperibus. & implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia tua redundabunt. Disciplinam domini, fili mi, ne abijcias, nec deficias cum ab eo corripieris: quem

enim diligit dominus, corripit: & quasi pater in filio complacet sibi. † Beatus homo, qui inuenit sapientiam, & qui affluit prudentia: melior est acquisitio eius negotiatione argenti, & auro primo fructus eius. Pretiosior est cunctis opibus: & omnia quæ desiderantur, huic non valent comparari. longitudo dierum in dextera eius, & in sinistra illius diuitiæ & gloria. viæ eius viæ pulchræ, & omnes semitæ illius pacificæ, lignum vitæ est his qui apprehenderint eam: & qui tenuerit eam beatus. Dominus sapientia fundauit terram, stabiliiuit cœlos prudentia. Sapientia illius eruperunt abyssi, & nubes rore concrecunt.]

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

c. 12. **A** It autem ei Petrus, Domine, ad nos dicis hanc parabolam, an & ad omnes? Dixit autem dominus, Quis putas est fidelis dispensator & prudens, quem constituit dominus supra familiam suam, vt det illis in tempore, tritici mensuram? Beatus ille seruus, quem cum venerit dominus, inuenerit ita facientem, vere dico vobis quoniam supra omnia quæ possidet, constituet illum. Quod si dixerit seruus ille in corde suo, Moram facit dominus meus venire: & cœperit percutere seruos & ancillas, & edere & bibere & inebriari, veniet dominus serui illius in die qua non sperat, & hora qua nescit, & diuidet eum, partemque eius cum infidelibus ponet. Ille autem seruus qui cognouit voluntatem domini sui, & non se præparauit, & non fecit secundum voluntatem eius: vapulabit multis, qui autem non cognouit, & fecit digna plagis: vapulabit paucis. Omni autem cui multum datum est, multum quæretur ab eo: & cui commendauerunt multum, plus petent ab eo. Ignem veni

mittere in terram: & quid volo nisi vt accendatur? Baptismo autem habeo baptizari: & quomodo coarctor, vsque dum perficiatur? Putatis quia pacem veni dare in terram? Non, dico vobis: sed separationem: erunt enim ex hoc, quinque in domo vna diuisi, tres in duos, & duo in tres: diuentur pater in filium, & filius in patrem suum, mater in filiam, & filia in matrem, socrus in nurum suam, & nurus in socrum suam. Dicebat autem & ad turbas, Cum videritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis, Nimbus venit: & ita fit, & cum austrum flantem: dicitis, Quia æstus erit: & fit. Hypocritæ, faciem cœli & terræ nostis probare: hoc autem tempus quomodo non probatis? Quid autem & a vobisipsis non iudicatis quod iustum est? Cum autem vadis cum aduersario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo: ne forte trahat te ad iudicem, & iudex tradat te exactori, & exactor mittat te in carcerem. Dico tibi, non exies inde, donec etiam nouissimum minutum reddas.

¶ Feria quinta, ex Prouerbijs Salomonis.

Lectio prima.

Flli mi, ne effluant hæc ab oculis tuis. Custodi legem atque consilium, & erit vita animæ tuæ, & gratia faucibus tuis. tunc ambulabis fiducialiter in via tua, & pes tuus non impinget: si dormieris, non timebis: quiesces, & suavis erit somnus tuus. Ne pau eas repentino terrore, & irruentes tibi ruinas impiorum. Dominus enim erit in latere tuo, & custodiet pedem tuum ne capiaris. Noli prohibere benefacere eum qui potest. si vales, & ipse benefac. Ne dicas amico tuo: Vade, & reuertere, cras dabo tibi, cum statim possis dare. Ne moliaris amico tuo

ca. 3.

malum, cum ille in te habeat fiduciam. Ne contendas aduersus hominem frustra, cum ipse tibi nihil mali fecerit. Ne æmuleris hominem iniustum, nec imiteris vias eius: quia abominatio domini est omnis illusor, & cum simplicibus sermocinatio eius. Egestas a domino in domo impij, habitacula autem iustorum benedicentur. Ipse deludet illusores, & mansuetis dabit gratiam. Gloriam sapientes possidebunt: stultorum
 ca. 4. exaltatio, ignominia. Audite filij disciplinam patris, & attendite, vt sciatis prudentiam. Donum bonum tribuam vobis. legem meam ne derelinquatis. nam & ego filius fui patris mei, tenellus, & vnigenitus coram matre mea: & docebat me, atque dicebat, Suscipiat verba mea cor tuum, custodi præcepta mea, & viues. Posside sapientiam, posside prudentiam. Ne obliuiscaris: neque declines a verbis oris mei. Ne dimittas eam: & custodiet te: dilige eam, & conseruabit te.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

c. 13. **A** Derant autem quidam ipso in tempore nuntiantes illi de Galilæis, quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificijs eorum. Et respondens dixit illis, Putatis quod hi Galilæi præ omnibus Galilæis peccatores fuerint, quia talia passi sunt? Non, dico vobis: sed nisi poenitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. Sicut illi decem & octo supra quos cecidit turris in Siloe, & occidit eos: putatis quia & ipsi debitores fuerint præter omnes homines habitantes in Ierusalem? Non dico vobis: sed si poenitentiam non habueritis, omnes similiter peribitis. Dicebat autem & hanc similitudinem. † Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua: & venit quærens fructum in illa, & non inuenit. Dixit autem ad

cultorem vineæ, Ecce anni tres sunt ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac: & non inuenio. Succide ergo illam: vt quid etiam terram occupat? At ille respondens dicit illi. Domine, dimitte illam & hoc anno, vsque dum fodiam circa illam, & mittam stercora, & siquidem fecerit fructum: sin autem, in futurum succides eam.

Erat autem docens in synagoga eorum sabbatis. Et ecce mulier quæ habebat spiritum infirmitatis annis decem & octo: & erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere, quam cum videret Iesus, vocauit eam ad se, & ait illi, Mulier, dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, & glorificabat Deum. Respondens autem archi synagogus, indignans quia sabbato curasset Iesus, dicebat turbæ, Sex dies sunt in quibus oportet operari. in his ergo venite & curamini: & non in die sabbati. Respondens autem ad illum dominus, dixit, Hypocritæ, vnusquisque vestrum sabbato non soluit bouem suum aut asinum a præsepio, & ducit adquare? hanc autem filiam Abrahæ quam alligauit satanas ecce decem & octo annis, non oportuit solui a vinculo isto die sabbati? Et cum hæc diceret, erubescant omnes aduersarij eius: & omnis populus gaudebat in vniuersis quæ gloriosæ fiebant ab eo.]

¶ Feria. vj. ex prouer. Salo. Lectio. j.

P Rincipium sapientiæ, posside sapientiam, & in omni possessione tua acquire prudentiam. arripe illam, & exaltabit te: glorificaberis ab ea, cum eam fueris amplexatus dabit capiti tuo augmenta gratiarum, & corona inclyta proteget te. Audi fili mi, & suscipe verba mea, vt multiplicentur tibi anni vitæ. viam sapientiæ monstraui tibi,

ca. 4.

& duxi te per semitas æquitatis: quas cum ingressus fueris, non arctabuntur gressus tui, & currens non habebis offendiculum. Tene disciplinam, ne dimittas eam: custodi illam, quia ipsa est vita tua. Ne delecteris in semitis impiorum, nec tibi placeat malorum via. Fuge ab ea, nec transeas per illam, declina & desere eam. non enim dormiunt, nisi malefecerint: & rapitur somnus ab eis, nisi supplantauerint. comedunt panem impietatis, & vinum iniquitatis bibunt. Iustorum autem semita, quasi lux splendens procedit & crescit vsque ad perfectam diem. Via impiorum tenebrosa: nesciunt vbi corruant. Fili mi, ausculta sermones meos, & ad eloquia mea inclina aurem tuam, ne recedant ab oculis tuis: custodi ea in medio cordis tui, vita enim sunt inuenientibus ea, & vniuersæ carni sanitas. Omni custodia serua cor tuum: quia ex ipso vita procedit. Remoue a te os prauum, & detrahentia labia sint procul a te. Oculi tui recta videant, & palpebræ tuæ præcedant gressus tuos. Dirige semitam pedibus tuis: & omnes viæ tuæ stabilientur. Ne declines ad dexteram, neque ad sinistram. Auerte pedem tuum a malo: vias enim quæ a dextris sunt, nouit dominus: peruersæ vero sunt, quæ a sinistris sunt: ipse autem rectos faciet cursus tuos, itinera autem tua in pace producet.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

- c. 13. **D**Icebat ergo, Cui simile est regnum Dei: & cui simile æstimabo illud? Simile est grano sinapis, quod acceptum homo misit in hortum suum, & creuit: & factum est in arborem magnam, & volucres cœli requieuerunt in ramis eius. Et iterum dixit, Cui simile æstimabo regnum Dei? Simile est fermentum quod acceptum mulier ab-

scondit in farinæ sata tria donec fermentaretur totum. Et ibat per ciuitates & castella docens, & iter faciens in Ierusalem. Ait autem illi quidam: Domine, si pauci sunt qui saluantur? Ipse autem dixit ad illos. Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico vobis, quærent intrare, & non poterunt. Cum autem intrauerit paterfamilias & clauserit ostium, & incipietis foris stare, & pulsare ostium, dicentes, Domine aperi nobis, & respondens dicet vobis, Nescio vos vnde sitis: tunc incipietis dicere, Manducauimus coram te & bibimus, & in plateis nostris docuisti. Et dicet vobis. Nescio vos vnde sitis, discedite a me omnes operarij iniquitatis. Ibi erit fletus & stridor dentium: cum videritis Abraham & Isaac & Iacob, & omnes prophetas in regno Dei, vos autem expelli foras. Et venient ab oriente: & occidente & aquilone & austro: & accumbent in regno Dei. Et ecce, sunt nouissimi, qui erunt primi: & sunt primi, qui erunt nouissimi. In ipsa die accesserunt quidam Pharisæorum, dicentes illi, Exi & vade hinc: quia Herodes vult te occidere. Et ait illis, Ite, & dicite vulpi illi: Ecce eijcio dæmonia, & sanitates perficio hodie & cras, & tertia die consumor. Veruntamen oportet me hodie & cras & sequenti die ambulare: quia non capit prophetam perire extra Ierusalem. Ierusalem Ierusalem quæ occidis prophetas, & lapidas eos qui mittuntur ad te, quoties volui congregare filios tuos quemadmodum auis nidum suum sub pennis, & noluisti? ecce, relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis, quia non videbitis me donec veniat cum dicetis, Benedictus qui venit in nomine domini.

ca. 5. **¶** **Sabbato, ex Proue. Salo. Lectio. j.**
Filli mi, attende ad sapientiam
 meam: & prudentiæ meæ inclina
 aurem tuam: vt custodias cogitationes,
 & disciplinam labia tua conseruent. Ne
 intenderis fallaciæ mulieris. fauus enim
 distillans labia meretricis, & nitidius
 oleo guttur eius. Nouissima autem il-
 lius amara quasi absynthium: & lingua
 eius acuta quasi gladius biceps. Pedes
 eius descendunt in mortem, & ad in-
 feros gressus illius penetrant. Per semi-
 tam vitæ non ambulant, vagi sunt gres-
 sus eius & inuestigabiles. Nunc ergo fili
 mi audi me, & ne recedas a verbis oris
 mei.

Longe fac ab ea viam tuam, & ne ap-
 propinques foribus domus eius. Ne
 des alienis honorem tuum, & annos
 tuos crudeli: ne forte impleantur ex-
 tranei viribus tuis, & labores tui sint
 in domo aliena, & gemas in nouis-
 simis, quando consumpseris carnes tuas
 & corpus tuum, & dicas. Cur detes-
 tatus sum disciplinam, & increpationi-
 bus non acquieuit cor meum, nec au-
 diui vocem docentium me, & magistris
 non inclinaui aurem meam? Pene fui in
 omni malo, in medio ecclesiæ & syna-
 gogæ. Bibe aquam de cisterna tua: &
 fluenta putei tui. Deriuentur fontes tui
 foras, & in plateis aquas tuas diuide.
 Habeto eas solus, nec sint alieni par-
 ticipes tui. Sit vena tua benedicta, &
 lætare cum muliere adolescentiæ tuæ:
 cerua charissima, & gratissimus hinnu-
 lus, vbera eius inebrient te in omni tem-
 pore, & in amore eius delectare iugiter.
 Quare seduceris fili mi ab aliena, &
 foueris in sinu alterius? Respicit domi-
 nus vias hominis, & omnes gressus eius
 considerat. Iniquitates suæ capiunt
 impium, & funibus peccatorum suorum
 constringitur. Ipse morietur: quia non

habuit disciplinam, & in multitudine
 stultitiæ suæ decipietur.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

ET factum est: cum introisset c. 14.
 Iesus in domum cuiusdam prin- a
 cipis Phariseorum sabbato manducare
 panem: & ipsi obseruabant eum. Et
 ecce homo quidam hydropicus erat ante
 illum. Et respondens Iesus, dixit ad
 legisperitos & Phariseos, dicens, Si
 licet sabbato curare? At illi tacuerunt.
 Ipse vero apprehensum sanauit eum: ac
 dimisit. Et respondens ad illos dixit,
 Cuius vestrum asinus aut bos in pu-
 teum cadet: & non continuo extrahet
 illum die sabbati? & non poterant ad
 hæc respondere illi. Dicebat autem &
 ad inuitatos parabolam, intendens quo-
 modo primos accubitus eligerent, di-
 cens ad illos. Cum inuitatus fueris ad
 nuptias, non discumbas in primo loco,
 ne forte honoratior te sit inuitatus ab
 illo: & veniens is, qui te & illum vo-
 cavit, dicat tibi, Da huic locum: &
 tunc incipias cum rubore nouissimum
 locum tenere, sed cum vocatus fueris,
 vade, & recumbe in nouissimo loco:
 vt cum venerit qui te inuitauit: dicat
 tibi, Amice, ascende superius. Tunc
 erit tibi gloria coram simul discumben-
 tibus, quia omnis qui se exaltat, humil-
 iabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.]
 Dicebat autem & ei qui se inuitauerat, B
 Cum facis prandium aut coenam, noli
 vocare amicos tuos, neque fratres tuos,
 neque cognatos, neque vicinos diuites:
 ne forte te & ipsi reinuitent, & fiat tibi
 retributio: sed cum facis conuiuium,
 voca pauperes, debiles, claudos, & cæ-
 cos: & beatus eris, quia non habent
 retribuere tibi: retribuetur enim tibi
 in resurrectione iustorum. Hæc cum
 audisset quidam de simul discumben-
 tibus, dixit illi, Beatus qui mandu-

cabit panem in regno Dei. At ipse
 C dixit ei. † Homo quidam fecit cœnam
 magnam, & vocauit multos. Et misit
 seruū suū hora cœnæ dicere inui-
 tatis vt venirent: quia iam parata sunt
 omnia. Et cœperunt simul omnes ex-
 cusare. Primus dixit ei, Villam emi:
 & necesse habeo exire & videre illam:
 rogo te, habe me excusatum Et alter
 dixit, Iuga boum emi quinque: & eo
 probare illa, rogo te, habe me excusa-
 tum. Et alius dixit, Vxorem duxi, &
 ideo non possum venire. Et reuersus
 seruus nuntiauit hæc domino suo. Tunc
 iratus paterfamilias, dixit seruo suo,
 Exi cito in plateas & vicos ciuitatis: &
 pauperes ac debiles & cæcos & claudos
 introduc huc. Et ait seruus, Domine,
 factum est vt imperasti: & adhuc locus
 est. Et ait dominus seruo, Exi in vias
 & sepes: & compelle intrare, vt implea-
 tur domus mea. Dico autem vobis quod
 nemo virorum illorum qui vocati sunt,
 gustabit cœnam meam.]

☞ *Dominica secunda post aduentum.*

*Notandum quod in hæc dominica si in-
 ciderit ante Epiphaniā, autem in ipso
 die epiphaniæ, non debet fieri officium
 nec commemo. de ea sed de octaua:
 nec habet aliud præter primam & se-
 cundam lectionem.*

Ex prouerbijs Salomonis. Lectio. j.

ca. 6. **F**lli mi, si sponderis pro am-
 ico tuo, defixisti apud extraneum
 manum tuam, illaqueatus es verbis oris
 tui, & captus proprijs sermonibus. Fac
 ergo quod dico fili mi, & temetip-
 sum libera, quia incidisti in manum
 proximi tui. Discurrere, festina, sus-
 cita amicum tuum: ne dederis som-
 num oculis tuis, nec dormitent palpe-
 bræ tuæ. Eruere quasi damula de
 manu, & quasi auis de manu aucupis.
 Vade ad formicam o piger, & consid-

era vias eius, & disce sapientiam: quæ
 cum non habeat ducem, nec præcep-
 torem, nec principem, parat in æstate
 cibum sibi, & congregat in messe quod
 comedat. Vsquequo piger dormies?
 quando consurges e somno tuo? Paul-
 ulum dormies, paululum dormitabis,
 paululum conseres manus vt dormias:
 & veniet tibi quasi viator egestas, &
 pauperies quasi vir armatus. Si vero
 impiger fueris, veniet vt fons messis
 tua, & egestas longe fugiet a te. Homo
 apostata vir inutilis, graditur ore pe-
 ruerso, annuit oculis, terit pede, dig-
 ito loquitur, prauo corde machinatur
 malum, & omni tempore iurgia sem-
 inat. huic extemplo veniet perditio
 sua, & subito conteretur, nec habebit
 vltra medicinam. Sex sunt quæ odit
 dominus, & septimum detestatur an-
 ima eius: oculos sublimes, linguam
 mendacem, manus effundentes innox-
 ium sanguinem, cor machinans cogita-
 tiones pessimas, pedes veloces ad cur-
 rendum in malum, proferentem menda-
 cia, testem fallacem, & eum qui semi-
 nat inter fratres discordias.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

IBant autem turbæ multæ cum eo: c. 14.
 & conuersus dixit ad illos, Si quis
 venit ad me, & non odit patrem suum
 & matrem, & vxorem, & filios, &
 fratres, & sorores, adhuc autem & an-
 imam suam, non potest meus esse dis-
 cipulus. Et qui non baiulat crucem
 suam & venit post me, non potest
 meus esse discipulus. Quis enim ex vo-
 bis volens turrin ædificare, non prius
 sedens computat sumptus qui neces-
 sarij sunt, si habeat ad perficiendum:
 ne posteaquam posuerit fundamentum,
 & non potuerit perficere, omnes qui
 vident, incipiant illudere ei, dicentes,
 Quia hic homo cœpit ædificare, & non

potuit consummare? Aut quis rex iturus committere bellum aduersus alium regem, non sedens prius cogitat si possit cum decem millibus occurrere ei qui cum viginti millibus venit ad se? alioquin adhuc illo longe agente, legationem mittens rogat ea quæ pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Bonum est sal. Si autem sal euanuerit, in quo condietur? Neque in terram, neque in sterquilinum vtile est, sed foras mittetur. Qui habet aures audiendi, audiat.

- c. 15. † Erant autem appropinquantibus ei publicani & peccatores, ut audirent illum. Et murmurabant Pharisei & Scribæ dicentes, Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam, dicens, Quis ex vobis homo qui habet centum oues, & si perdidit vnam ex illis, nonne dimittit nonaginta nouem in deserto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inueniat eam? Et cum inuenerit eam, imponit in humeros suos gaudens: & veniens domum conuocat amicos & vicinos, dicens illis. Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam quæ perierat. Dico vobis quod ita gaudium erit in cœlo super vno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonaginta nouem iustis qui non indigent pœnitentia. Aut quæ mulier habens drachmas decem: si perdidit drachmam vnam, nonne accendit lucernam & euerrit domum, & quærit diligenter, donec inueniat eam? Et cum inuenerit, conuocat amicas, & vicinas, dicens, Congratulamini mihi, quia inueni drachmam quam perdideram. Ita dico vobis, gaudium erit coram angelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente.]

c. 15.

¶ Si hæc dominica inciderit infra octauam epiph. tertia lectio erit. Cum factus esset Iesus. &c. Oro. Vota quæsumus. quas inuenies in proxima sequenti dominica.

¶ Feria secunda, ex Prouerbijs Salomonis. Lectio prima.

CONserua fili mi præcepta patris tui, & ne dimittas legem matris tuæ. Liga ea in corde tuo iugiter, & circunda gutturi tuo. Cum ambulaueris, gradientur tecum: cum dormieris, custodiant te, & euigilans loquere cum eis. quia mandatum lucerna est, & lex lux, & via vitæ increpatio disciplinæ, ut custodiant te a muliere mala, & a blanda lingua extraneæ. Non concupiscat pulchritudinem eius cor tuum, nec capiaris nutibus illius. pretium enim scorti vix est vnus panis: mulier autem viri pretiosam animam capit. Nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant? aut ambulare super prunas, & non comburentur plantæ eius? sic qui ingreditur ad mulierem proximi sui, non erit mundus, cum tetigerit eam. Non grandis est culpa, cum quis furatus fuerit: furatur enim ut esurientem impleat animam: deprehensus quoque reddet septuplum, & omnem substantiam domus suæ tradet, & liberabit se: Qui autem adulter est, propter cordis inopiam perdet animam suam: turpitudinem & ignominiam congregat sibi, & opprobrium illius non delebitur. quia zelus & furor viri non parcat in die vindictæ, nec acquiescet cuiusquam precibus, nec suscipiet pro redemptione dona plurima.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

¶ It autem, † Homo quidam habuit duos filios: & dixit adolescen-

tior ex illis patri, Pater, da mihi portionem substantiæ quæ me contingit. Et diuisit illis substantiam. Et non post multos dies congregatis omnibus adolescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam: & ibi dissipauit substantiam suam viuendo luxuriose. Et postquam omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, & ipse cœpit egere. Et abiit, & adhæsit vni ciuium regionis illius. Et misit illum in villam suam vt pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant: & nemo illi dabat. In se autem reuersus, dixit, Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus: ego autem hic fame pereor? Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei: Pater, peccaui in cœlum & coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnum de mercenarijs tuis. Et surgens venit ad patrem suum, Cum autem adhuc longe esset, vidit illum pater ipsius, & misericordia motus est, & accurrens cecidit super collum eius & osculatus est eum. Dixitque ei filius: Pater, peccaui in cœlum, & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem pater ad seruos suos: Cito proferte stolam primam, & induite illum, & date annulum in manum eius, & calceamenta in pedes eius: & adducite vitulum saginatum, & occidite, & manducemus & epulemur: quia hic filius meus mortuus erat, & reuixit: perierat, & inuentus est. Et cœperunt epulari. Erat autem filius eius senior in agro: & cum veniret, & appropinquaret domui, audiuit symphoniam & chorum: & vocauit vnum de seruis, & interrogauit quid hæc essent. Isque dixit illi, Frater tuus venit,

& occidit pater tuus vitulum saginatum, quia saluum illum recepit. Indignatus est autem: & nolebat introire. Pater ergo illius egressus cœpit rogare illum. At ille respondens, dixit patri suo, Ecce tot annis seruius tibi, & nunquam mandatum tuum præteriui, & nunquam dedisti mihi hœdum vt cum amicis meis epularer: sed postquam filius tuus hic qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit illi, Fili, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt: epulari autem & gaudere oportebat, quia frater tuus hic, mortuus erat & reuixit, perierat & inuentus est.]

¶ **Feria tertia, ex Prouerbijs Salomonis.**
Lectio prima.

Flli mi, custodi sermones meos, & præcepta mea reconde tibi. Fili, honora Dominum, & valebis: præter eum vero ne timueris alienum. Serua mandata mea, & viues: & legem meam quasi pupillam oculi tui: liga eam in digitis tuis, scribe illam in tabulis cordis tui. Dic sapientiæ, Soror mea es: & prudentiam voca amicam tuam, vt custodiant te a muliere extranea, & ab aliena quæ verba sua dulcis facit. De fenestra enim domus meæ per cancellos prospexi, & video paruulos. Considero vecordem iuuenem, qui transit per plateas iuxta angulum, & prope viam domus illius graditur in obscuro, aduesperascente die, in noctis tenebris, & caligine: & ecce occurrit illi mulier ornatu meretricio, præparata ad decipiendas animas, garrula, & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo consistere pedibus suis, nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians. Apprehensumque deosculatur iuuenem, & procaci vultu blandi-

ca. 7.

tur, dicens, Victimæ pro salute deuoui, hodie reddidi vota mea, idcirco egressa sum in occursum tuum, desiderans te videre, & reperi. Intexui funibus lectulum meum, strauit tapetibus pietis ex Ægypto, aspersi cubile meum myrrha & aloë, & cinnamomo. Veni, inebriemur vberibus, & fruamur cupitis amplexibus, donec illucescat dies. non est enim vir in domo sua, abiit via longissima, sacculum pecuniæ secum tulit, in die plenæ Lunæ reuersurus est in domum suam. Irretiuit eum multis sermonibus, & blanditijs labiorum protraxit illum. Statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam, & quasi agnus lasciuiens, & ignorans quod ad vincula stultus trahatur, donec transfigat sagitta iecur eius: velut si auis festinet ad laqueum, & nescit quod de periculo animæ illius agitur. Nunc ergo fili mi, audi me: & attende verbis oris mei. Ne abstrahatur in vijs illius mens tua, neque decipiaris semitis eius. multos enim vulneratos deiecit, & fortissimi quique interfecti sunt ab ea. Viæ inferi domus eius, penetrantes interiora mortis.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

- c. 16. **D**Icebat autem & ad discipulos suos.
 a † Homo quidam erat diues, qui habebat villicum: & hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona ipsius. Et vocauit illum, & ait illi, Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ: iam enim non poteris villicare. Ait autem villicus intra se, Quid faciam? quia dominus meus aufert a me villicationem? fodere non valeo, mendicare erubesco. Scio quid faciam, vt cum amotus fuero a villicatione, recipiant me in domos suas. Conuocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo, Quantum

debes domino, meo? At ille dixit, Centum cados olei. Dixitque illi: Accipe cautionem tuam: & sede, cito scribe quinquaginta. Deinde alij dixit, Tu vero quantum debes? Qui ait, Centum coros tritici. Ait illi, Accipe litteras tuas, & scribe octoginta. Et laudauit dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filij huius seculi, prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt. Et ego vobis dico, facite vobis amicos de mammona iniquitatis: vt cum defeceritis recipiant vos in æterna tabernacula.] Qui fidelis est in minimo, & in maiori fidelis est: & qui in modico iniquus est, & in maiori iniquus est. Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis: quod verum est, quis credet vobis? Et si in alieno fideles non fuistis: quod vestrum est quis dabit vobis? Nemo seruus potest duobus dominis seruire: aut enim vnum odiet, & alterum diligit: aut vni adhærebit, & alterum contemnet. non potestis Deo seruire & mammonæ.

¶ **Feria quarta, ex Prouerbijs Salomonis.**
Lectio prima.

NUnquid non sapientia clamat, & prudentia dat vocem suam? ca. 8.
 In summis excelsisque verticibus supra viam, in medijs semitis stans, iuxta portas ciuitatis in ipsis foribus loquitur, dicens, O viri, ad vos clamito, & vox mea ad filios hominum. Intelligite paruuli astutiam: & insipientes animaduertite. Audite, quoniam de rebus magnis locutura sum: & aperientur labia mea, vt recta prædicent. Veritatem meditabitur guttur meum, & labia mea detestabuntur impium. Iusti sunt omnes sermones mei, non est in eis prauum quid, neque peruersum. Recti sunt intelligentibus, & æqui inuenientibus scientiam. Accipite disci-

plinam meam, & non pecuniam: doctrinam magis, quam aurum eligit. Melior est enim sapientia cunctis pretiosissimis: & omne desiderabile, ei non potest comparari. Ego sapientia habito in consilio, & eruditus intersum cogitationibus. Timor domini odit malum: arrogantiam, & superbiam, & viam prauam, & os bilingue detestor. Meum est consilium & æquitas, mea est prudentia, mea est fortitudo. Per me reges regnant, & legum conditores iusta decernunt. Per me principes imperant, & potentes decernunt iustitiam.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

c. 16. **A** Vdiebant autem omnia hæc Pharisæi qui erant auari: & deridebant illum. Et ait illis: Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus: Deus autem nouit corda vestra. quia quod hominibus altum est, abominatio est apud Deum. Lex & prophetæ, vsque ad Ioannem, ex eo regnum Dei euangelizatur, & omnis in illud vim facit. Facilius est autem cælum & terram præterire, quam de lege vnum apicem cadere. Omnis qui dimittit uxorem suam, & alteram ducit, mœchatur: & qui dimissam a viro ducit, mœchatur.

C † Homo quidam erat diues, qui induebatur purpura & bysso: & epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius, vlceribus plenus: cupiens saturari de micis quæ cadebant de mensa diuitis, & nemo illi dabat: sed & canes veniebant, & lingebant vlcera eius. Factum est autem vt moreretur mendicus, & portaretur ab angelis in sinum Abraham. Mortuus est autem & diues: & sepultus est in inferno. Eleuans autem oculos suos cum esset in tormentis, vidit Abraham a longe, & Lazarum in sinu eius: & ipse

clamans dixit: Pater Abraham miserere mei, & mitte Lazarum vt intingat extremum digiti sui in aquam, vt refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraham: Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris: & in his omnibus, inter nos & vos chaos magnum firmatum est, vt hi qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transmeare. Et ait: Rogo ergo te pater, vt mittas eum in domum patris mei. Habeo enim quinque fratres, vt testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum. Et ait illi Abraham: Habent Moysen & prophetas: audiant illos. Et ille dixit: Non, pater Abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos, poenitentiam agent. Ait autem illi, Si Moysen & prophetas non audiunt: neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.]

¶ Feria quinta, ex Prouerbijs Salomonis.

Lectio prima.

E Go diligentes me diligo: & qui mane vigilant ad me, inuenient me. Mecum sunt diuitiæ & gloria: opes supernæ & iustitia. Melior est enim fructus meus auro, & lapide pretioso, & genimina me argento electo. In vijs iustitiæ ambulo, in medio semitarum iudicij, vt ditem diligentes me, & thesauros eorum repleam. † Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quicquam faceret a principio. Ab æterno ordinata sum, & ex antiquis antequam terra fieret. Nondum erant abyssi, & ego iam concepta eram: necdum fontes aquarum eruperant. Necdum montes graui mole constiterant: ante colles ego parturiebar, adhuc terram non fecerat, & flumina, & cardines orbis terræ. Quando præ-

ca. 8.

B

parabat cœlos, aderam: quando certa lege & gyro vallabat abyssos: quando æthera firmabat sursum, & librabat fontes aquarum: quando circundabat mari terminum suum, & legem ponebat aquis, ne transirent fines suos: quando appendebat fundamenta terræ, cum eo eram cuncta componens: & delectabar per singulos dies, ludens coram eo omni tempore: ludens in orbe terrarum: & delitiæ meæ, esse cum filijs hominum. Nunc ergo filij audite me. Beati qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam, & estote sapientes, & nolite abijcere eam. Beatus homo qui audit me, qui vigilat ad fores meas quotidie, & obseruat ad postes ostij mei. Qui me inuenerit, inueniet vitam, & hauriet salutem a domino:] qui autem in me peccauerit, lædet animam suam. Omnes qui me oderunt, diligunt mortem.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

- c. 17. **E**T ait ad discipulos suos, Impossibile est vt non veniant scandala: Væ autem illi per quem veniunt. vtilius est illi, si lapis molaris imponatur circa collum eius, & projiciatur in mare, quam vt scandalizet vnum de pusillis istis. Attendite vobis. Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum: & si pœnitentiam egerit, dimitte illi, & si septies in die peccauerit in te, & septies in die conuersus fuerit ad te dicens: Pœnitet me: dimitte illi. Et dixerunt apostoli domino, Adauge nobis fidem. Dixit autem dominus: Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro: Eradicare & transplantare in mare: & obediet vobis. Quis autem vestrum habens seruum arantem, aut pascentem boues, qui regresso de agro dicat illi: Statim transi, recumbe: & non dicit, Para

quod cœnem, & præcinge te, & ministra mihi donec manducem & bibam, & post hæc tu manducabis & bibes? Nunquid gratiam habet seruo illi, quia fecit quæ ei imperauerat? Non puto. Sic & vos cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite: Serui inutiles sumus: quod debuimus facere, fecimus. † Et factum est: dum iret in Ierusalem, B transibat per mediam Samariam, & Galilæam. Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt a longe: & leuauerunt vocem: dicentes: Iesu præceptor miserere nostri. Quos vt vidit, dixit: Ite ostendite vos sacerdotibus. Et factum est, dum irent: mundati sunt. Vnus autem ex illis vt vidit, quia mundatus est: regressus est cum magna voce magnificans Deum: & cecidit in faciem ante pedes eius, gratias agens ei, & hic erat Samaritanus. Respondens autem Iesus, dixit: Nonne decem mundati sunt, & nouem vbi sunt? Non est inuentus qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena. Et ait illi: Surge, vade: quia fides tua te saluum fecit.]

¶ Feria sexta, ex Prouerbijs Salomonis.
Lectio prima.

Sapientia ædificauit sibi domum, ex ca. 9. cidit columnas septem. Immolauit victimas suas, miscuit vinum, & proposuit mensam suam. Misit ancillas suas, vt vocarent ad arcem, & ad mcenia ciuitatis. Si quis est paruulus, veniat ad me. Et insipientibus locuta est, Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis. Relinquire infantiam, & viuite, & ambulate per vias prudentiæ. Qui erudit derisorem, ipse iniuriam sibi facit: & qui arguit impium, sibi maculam generat: Noli arguere derisorem, ne oderit te. Ar-

gue sapientem, & diliget te. Da sapienti occasionem, & addetur ei sapientia. Doce iustum, & festinabit accipere. Principium sapientiæ, timor domini: & scientia sanctorum, prudentia. Per me enim multiplicabuntur dies tui, & addentur tibi anni vitæ. Si sapiens fueris, tibimetipsi eris: si autem illusor, solus portabis malum. Mulier stulta & clamosa, plenaque illecebris, & nihil omnino sciens, sedit in foribus domus suæ super sellam in excelso vrbis loco, vt vocaret transeuntes per viam, & pergentes in itinere suo. Qui est paruulus, declinet ad me. Et vecordi locuta est: aquæ furtiuæ dulciores sunt, & panis absconditus suauior. Et ignorauit, quod ibi sint gigantes, & in profundis inferni conuiuæ eius. Qui enim applicatur illi, descendet ad inferos: nam qui abscesserit ab ea, saluabitur.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

- c. 17. **I**nterrogatus autem a Pharisæis quando veniet regnum Dei: respondens eis dixit, Non veniet regnum Dei cum obseruatione, neque dicent: Ecce hic aut ecce illic: Ecce enim regnum Dei intra vos est. Et ait ad discipulos suos. Venient dies quando desideretis videre vnum diem filij hominis, & non videbitis. Et dicent vobis: Ecce hic & ecce illic. Nolite ire, neque sectemini, nam sicut fulgur coruscans de sub cœlo, in ea quæ sub cœlo sunt, fulget: ita erit filius hominis in die sua. Primum autem oportet illum multa pati, & reprobari a generatione hac. Et sicut factum est in diebus Nœ: ita erit & in diebus filij hominis. Edebant, & bibebant, vxores ducebant & dabantur ad nuptias vsque in diem qua intrauit Nœ in arcam: & venit diluuium, & perdidit omnes. Similiter sicut factum est in diebus Loth, edebant & bibebant,

emebant & vendebant, plantabant & ædificabant: qua die autem exijt Loth a Sodomis, pluit ignem & sulphur de cœlo, & omnes perdidit. Secundum hæc erit qua die filius hominis reuelabitur. In illa hora qui fuerit in tecto, & vasa eius in domo, ne descendat tollere illa: & qui in agro, similiter non redeat retro. Memores estote vxoris Loth: Quicumque quæsierit animam suam saluam facere, perdet illam, & quicumque perdidit illam, viuificabit eam. Dico vobis, in illa nocte erunt duo in lecto vno: vnus assumetur, & alter relinquetur. duæ erunt molentes in vnum: vna assumetur, & altera relinquetur. Duo in agro: vnus assumetur, & alter relinquetur. Respondentes dicunt illi: Vbi Domine? Qui dixit illis, Vbicunque fuerit corpus, illuc congregabuntur & aquilæ.

☞ Sabbato Ecclesiastes.

Lectio. j.

Verba Ecclesiastæ filij Dauid regis Ierusalem. Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes: vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Quid habet amplius homo de vniuerso labore suo, quo laborat sub sole? Generatio præterit. & generatio aduenit: terra autem in æternum stat. Oritur sol, & occidit, & ad locum suum reuertitur, ibique renascens gyrat per meridiem, & flectitur ad aquilonem, lustrans vniuersa, in circuitu pergit spiritus, & in circulos suos reuertitur. Omnia flumina intrant in mare & mare non redundat: ad locum vnde exeunt flumina, reuertuntur: vt iterum fluant. Cunctæ res difficiles: non potest eas homo explicare sermone. Non saturatur oculus visu, nec auris auditu impletur. Quid est quod fuit? ipsum quod futurum est. Quid est quod factum est? ipsum quod faciendum est. Nihil sub Sole nouum, nec

valet quisquam dicere: Ecce, hoc recens est: iam enim præcessit in seculis, quæ fuerunt ante nos. Non est priorum memoria: sed nec eorum quidem quæ postea futura sunt, erit recordatio apud eos qui futuri sunt in nouissimo. Ego Ecclesiastes fui rex Israel in Ierusalem, & proposui in animo meo quærere, & inuestigare sapienter de omnibus quæ fiunt sub sole. Hanc occupationem pessimam dedit Deus filiis hominum: vt occuparentur in ea. Vidi cuncta quæ fiunt sub sole: & ecce vniuersa vanitas: & afflictio spiritus. Peruersi difficile corriguntur: & stultorum infinitus est numerus.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

- c. 18. **D**icebat autem & parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare, & non deficere, dicens: Iudex quidam erat in quadam ciuitate, qui Deum non timebat, & hominem non reuerebatur. Vidua autem quædam erat in ciuitate illa: & veniebat ad eum, dicens: Vindica me de aduersario meo. Et nolebat per multum tempus. Post hæc autem dixit intra se. Etsi Deum non timeo, nec hominem reuereor: tamen quia molesta est mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne in nouissimo veniens sugillet me. Ait autem dominus: Audite quid Iudex iniquitatis dicit. Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte: & patientiam habebit in illis? Dico vobis, quia cito faciet vindictam illorum. Veruntamen filius hominis veniens, putas inueniet fidem in terra? † Dixit autem & ad quosdam qui in se confidebant tanquam iusti, & aspernabantur cæteros, parabolam istam, dicens, Duo homines ascendebant in templum vt orarent, vnus Pharisæus & alter publicanus. Pharisæus,

stans, hæc apud se orabat, Deus, gratias ago tibi quia non sum sicut cæteri hominum, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus, ieiuno bis in sabbato: decimas do omnium quæ possideo. Et publicanus a longe stans, nolebat nec oculos ad cælum leuare: sed percutiebat pectus suum, dicens, Deus propitius esto mihi peccatori. Dico vobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.] Afferebant autem ad illum & infantes, vt eos tangeret. Quod cum viderent discipuli, increpabant illos. Iesus autem conuocans illos, dixit, Sinite pueros venire ad me: & nolite vetare eos: talium est enim regnum Dei. Amen dico vobis, quicumque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit in illud.

☩ Dominica tertia post Aduentum.

Liber sapientiæ.

Lectio prima.

Diligite iustitiam, qui iudicatis terram. Sentite de domino in bonitate, & in simplicitate cordis quærite illum: quoniam inuenitur ab his qui non tentant illum: apparet autem eis qui fidem habent in illum: Peruersæ enim cogitationes separant a Deo: probata autem virtus corripit insipientes, quoniam in maleuolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Spiritus enim sanctus disciplinæ effugiet fictum, & auferet se a cogitationibus quæ sunt sine intellectu, & corripietur a superueniente iniquitate. Benignus est enim spiritus sapientiæ, & non liberabit maledicum a labijs suis: quoniam renum illius testis est Deus, & cordis illius scrutator est verus, & linguæ eius auditor. Quoniam spiritus domini repleuit orbem terrarum: &

ca. 1.

hoc quod continet omnia, scientiam habet vocis. Propter hoc qui loquitur iniqua, non potest latere, nec præteriet illum corripiens iudicium. In cogitationibus enim impij interrogatio erit: sermonum autem illius auditio ad Deum veniet, ad correptionem iniquitatum illius. Quoniam auris zeli audit omnia: & tumultus murmurationum non abscondetur. Custodite ergo vos a murmuratione, quæ nihil prodest, & a detractioe parcite linguæ, quoniam sermo obscurus in vacuum non ibit: os autem quod mentitur, occidit animam. Nolite zelare mortem in errore vitæ vestræ, neque acquiratis perditionem in operibus manuum vestrarum. Quoniam Deus mortem non fecit, nec lætatur in perditione viuorum. Creauit enim, vt essent, omnia, & sanabiles fecit nationes orbis terrarum: & non est in illis medicamentum exterminij, nec inferorum regnum in terra. Iustitia enim perpetua est, & immortalis: iniustitia autem, mortis est acquisitio: impij autem manibus & verbis accersierunt illam: & æstimantes illam amicam, defluerunt, & sponsiones posuerunt ad illam quoniam digni sunt, qui sunt ex parte illius.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

- c. 18. **E**T interrogauit eum quidam Princeps, dicens, Magister bone, quid faciens vitam æternam possidebo? Dixit autem ei Iesus, Quid me dicis bonum? nemo bonus nisi solus Deus. Mandata nosti? Non occides, Non mœchaberis, Non furtum facies, Non falsum testimonium dices, Honora patrem tuum, & matrem. Qui ait. Hæc omnia custodiui a iuuentute mea. Quo audito Iesus ait ei, Adhuc vnum tibi deest: omnia quæcunque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum

in cœlo: & veni, sequere me. His ille auditis contristatus est: quia diues erat valde. Videns autem Iesus, illum tristem factum, dixit: Quam difficile qui pecunias habent, in regnum Dei intrabunt. Facilius est enim, camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum Dei. Et dixerunt qui audiebant, Et quis potest saluus fieri? Ait illis, Quæ impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum. Ait autem Petrus, Ecce, nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Qui dixit eis, Amen dico vobis, nemo est qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut vxorem, aut filios propter regnum Dei, qui non recipiat multo plura in hoc tempore, & in seculo venturo vitam æternam. † Assumpsit autem Iesus **E** duodecim, & ait illis, Ecce ascendimus Ierosolymam, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt per prophetas de filio hominis, tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur: & postquam flagellauerint occident eum, & tertia die resurget. Et ipsi nihil horum intellexerunt, & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ dicebantur. Factum est autem, cum appropinquaret Iericho, cæcus quidam sedebat secus viam, mendicans. Et cum audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei, quod Iesus Nazarenus transiret. Et clamauit, dicens: Iesu fili Dauid, miserere mei. Et qui præibant, increpabant eum, vt taceret. Ipse vero multo magis clamabat, Fili Dauid, miserere mei. Stans autem Iesus, iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset, interrogauit illum, dicens, Quid tibi vis faciam? At ille dixit, Domine, vt videam. Et Iesus

dixit illi, Respice: fides tua te saluum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur illum magnificans Deum. Et omnis plebs vt vidit, dedit laudem Deo.]

☞ *Aduertendum est, quod in anno in quo epiphania Domini inciderit in die sabbati: hæc dominica erit secunda post epiphaniam, & hunc (vt Breuiarium concordet cum Missali) tertia lectio erit.* In illo tempore Nuptiæ factæ sunt. &c. *Oratio.* Omnipotens. &c. quas inuenies in dominica prima Vagantium. In alijs autem annis semper hæc Dominica erit infra octauam Epiphaniæ, & sic tertia lectio, & oratio erunt infrascriptæ.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

ca. 2. **C**Um factus esset Iesus annorum duodecim, ascendentibus illis Ierosolymam secundum consuetudinem diei festi.

Et reliqua. Homilia Origenis.

Puer Iesus crescebat, & confortabatur, & replebatur sapientia. Hoc hominum natura non recipit, vt ante duodecim annos sapientia compleatur. Aliud est enim potestate habere sapientiæ: aliud sapientia esse completum. Non ambigamus ergo, diuinum aliquid in Iesu carne apparuisse: & non solum super hominem: sed super omnem quoque rationabilem creaturam crescebat. Humiliauerat enim se formam serui accipiens: & eadem virtute, qua se humiliauerat, crescebat. Apparuerat infirmus, quia infirmum corpus assumpserat: & ob id iterumque confortabatur. Et euacuauerat se filius Dei: & propterea rursum complebatur sapientia: & gratia Dei erat super eum: non quando venit ad adolescentiam: non quando manifeste docebat, sed adhuc cum esset paruulus, habebat gratiam Dei. Et quomodo omnia in

illo mirabilia fuerunt: ita in pueritia mirabilis fuit vt Dei sapientia compleretur. Ibant itaque parentes eius iuxta consuetudinem in Ierusalem, ad solennem diem Paschæ. Et cum factus esset Iesus annorum duodecim. Diligenter obserua. Priusquam duodecim esset annorum, sapientia Dei, & cætera quæ scripta sunt de eo, complebantur. Cum ergo (vt diximus) duodecim esset annorum, & iuxta morem dies solennitatis expleti essent: & reuerterentur parentes cum infantulo Iesu: remansit puer in Ierusalem, & nesciebant parentes eius. *Oratio.*

VOta quæsumus domine supplicantis populi cœlesti pietate prosequere: vt & quæ agenda sunt, videant, & ad implenda quæ viderint conualescant. Per dominum nostrum.

☞ *Feria secunda, ex libro sapientiæ. Lectio prima. Hic omittitur cap. ij. quia maior pars eius ponitur in dominica de Passione.*

I†Vstorum animæ in manu Dei sunt, ca. 3. & non tangent illos tormentum a mortis. Visi sunt oculis insipientium mori, & æstimata est afflictio exitus illorum. Et ab itinere iusto abierunt in exterminium, & quod a nobis est iter exterminij: illi autem sunt in pace. Et si coram hominibus tormenta passi sunt, spes illorum immortalitate plena est. Et in paucis vexati, in multis bene disponentur: quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos se. Tanquam aurum in fornace probauit illos, & quasi holocausti hostiam accepit illos, & in tempore erit respectus illorum. Fulgebunt iusti, & tanquam scintillæ in arundinetis discurrent. Iudicabunt nationes & dominabuntur populis: & regnabit dominus illorum in perpetuum.] Qui confidunt

in illo: intelligent veritatem, & fideles in dilectione acquiescent illi, quoniam donum & pax est electis eius. Impij autem secundum quæ cogitauerunt correptionem habebunt: qui neglexerunt iustum, & a domino recesserunt. Sapientiam enim & disciplinam qui abiicit, infelix est, & vacua est spes illorum, & labores sine fructu, & inutilia opera eorum. Mulieres eorum insensatæ sunt & nequissimi filij eorum. Maledicta creatura eorum: quoniam felix est sterilis, & in coinquinata, quæ nesciuit torum in delicto habebit fructum in respectione animarum sanctarum, & spado qui non operatus est per manus suas iniquitatem, nec cogitauit aduersus Deum nequissima: dabitur enim illi fidei donum electum, & sors in templo Dei acceptissima. Bonorum enim laborum gloriosus est fructus, & quæ non concidat radix sapientiæ. Filij autem adulterorum in inconsummatione erunt, & ab iniquo thoro semen exterminabitur. Et si quidem longæ vitæ erunt, in nihilum computabuntur, & sine honore erit nouissima senectus illorum. Et si celerius defuncti fuerint, non habebunt spem, nec in die agnitionis allocutionem. Nationis enim iniquæ diræ sunt consummationes.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

- c. 19. **E**[†]T ingressus, perambulabat Iericho. Et ecce vir nomine Zachæus: & hic princeps erat publicanorum, & ipse diues: & quærebat videre Iesum quis esset: & non poterat præ turba, quia statura pusillus erat. Et præcurrens ascendit in arborem sycomorum vt videret eum: quia inde erat transiturus. Et cum venisset ad locum, suspiciens Iesus vidit illum, & dixit ad eum, Zachæe, festinans descende: quia hodie in domo tua oportet me manere.

Et festinans descendit: & excepit illum gaudens. Et cum viderent omnes murmurabant, dicentes quod ad hominem peccatorem diuertisset. Stans autem Zachæus, dixit ad Dominum. Ecce dimidium bonorum meorum domine do pauperibus: & si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum. Ait Iesus ad eum, Quia hodie salus domui huic facta est: eo quod & ipse filius sit Abrahæ. Venit enim filius hominis quærere & saluum facere quod perierat.] Hæc illis audientibus adiiciens, dixit parabolam, eo quod esset prope Ierusalem, & quia existimarent quod confestim regnum Dei manifestaretur. Dixit ergo, Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum, & reuerti. Vocatis autem decem seruis suis, dedit eis decem mnas, & ait ad illos, Negotiamini dum venio. Ciues autem eius oderant eum: & miserunt legationem post illum, dicentes, Nolumus hunc regnare super nos. Et factum est vt rediret accepto regno: & iussit vocari seruos, quibus dedit pecuniam, vt sciret quantum quisque negotiatus esset. Venit autem primus, dicens: Domine, mna tua decem mnas acquisiuit. Et ait illi, Euge bone serue, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem ciuitates: Et alter venit, dicens, domine, mna tua fecit quinque mnas. Et huic ait, Et tu esto super quinque ciuitates. Et alter venit, dicens, domine, ecce mna tua, quam habui repositam in sudario, timui enim te, quia homo austerus es: tollis quod non posuisti, & metis quod non seminasti. Dicit ei, De ore tuo te iudico serue nequam: sciebas quod ego homo austerus sum: tollens quod non posui, & metens quod non sem-

inaui, & quare non dedisti pecuniam meam ad mensam, & ego veniens cum vsuris vtique exegissem illam? Et astantibus dixit. Auferte ab illo mnas, & date illi qui decem mnas habet. Et dixerunt ei, Domine habet decem mnas. Dico autem vobis quia omni habenti dabitur, & abundabit: ab eo autem qui non habet, & quod habet, auferetur ab eo. Veruntamen inimicos meos illos, qui noluerunt me regnare super se, adducite huc: & interficite ante me.

¶ **Fer. iij. ex libro sapientiae. Lectio. j.**

ca. 4. **O** Quam pulchra est casta generatio cum claritate: immortalis est enim memoria illius: quoniam & apud Deum nota est, & apud homines. Cum præsens est, imitantur illam: & desiderant eam cum se eduxerit, & in perpetuum coronata triumphat, incoinquinatorum certaminum præmium vincens. Multigena autem impiorum multitudo non erit utilis, & adulterinæ plantationes non dabunt radices altas, nec stabile firmamentum collocabunt. Et si in ramis in tempore germinauerint, infirmiter posita, a vento commouebuntur, & a nimietate ventorum eradicabuntur. Confringentur enim rami inconsummati, & fructus illorum inutiles, & acerbi ad manducandum, & ad nihilum apti. Ex iniquis enim omnes filij qui nascuntur, testes sunt nequitiae aduersus parentes in interrogatione sua. † Iustus autem si morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit. Senectus enim venerabilis est, non diuturna, neque annorum numero computata: cani autem sunt sensus hominis: & ætas senectutis, vita immaculata. Placens Deo factus est dilectus, & viuens inter peccatores translatus est. raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet ani-

ma illius. Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona: & inconstantia concupiscentiae transuertit sensum sine malitia. Consummatus in breui expleuit tempora multa. Placita enim erat Deo anima illius: propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatum. populi autem videntes, & non intelligentes, nec ponentes in præcordijs talia, quoniam gratia Dei, & misericordia est in sanctos eius, & respectus in electos illius.] Condemnat autem iustus mortuus viuos impios, & iuuentus celerius consummata longam vitam iniusti. Videbunt enim finem sapientis, & non intelligent quid cogitauerit de illo Deus, & quare minuerit illum dominus. Videbunt enim, & contemnent eum. Illos autem dominus irridebit, & erunt post hæc decedentes sine honore & in contumelia inter mortuos in perpetuum: quoniam disrumpet illos inflatos sine voce, & commouebit illos a fundamentis, & vsque ad supremum desolabuntur: & erunt gementes, & memoria illorum periet Venient in cogitatione peccatorum suorum timidi, & traducent illos ex aduerso iniquitates ipsorum.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

ET his dictis præcedebat ascendens c. 19. Ierosolymam. Et factum est: cum appropinquasset ad Bethphage: & Bethaniam, ad montem qui vocatur Oliueti, misit duos discipulos suos, dicens, Ite in castellum quod contra vos est: in quod introeuntes inuenietis pulum asinae alligatum, cui nemo vnquam hominum sedit: soluite illum, & adducite. Et si quis vos interrogauerit. Quare soluitis? sic dicetis ei, Quia dominus operam eius desiderat. Abierunt autem qui missi erant: & inuenerunt sicut dixit illis, stantem

pullum. Soluentibus autem illis pullum, dixerunt domini eius ad illos, Quid soluitis pullum? At illi dixerunt, Quia dominus eum necessarium habet. Et duxerunt illum ad Iesum. Et iacentes vestimenta sua supra pullum, imposuerunt Iesum. Eunte autem illo substernebant vestimenta sua in via. Et cum appropinquaret iam ad descensum montis. Oliueti: cœperunt omnes turbæ descendentium gaudentes laudare Deum voce magna super omnibus quas viderant virtutibus, dicentes: Benedictus qui venit Rex in nomine domini, pax in cœlo, & gloria in excelsis. Et quidam Pharisæorum de turbis dixerunt ad illum, Magister, increpa discipulos tuos. Quibus ipse ait, Dico vobis, quia si hi tacuerint, C lapides clamabunt. † Et vt appropinquauit, videns ciuitatem, fleuit super illam, dicens, Quia si cognouisses, & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te: & circundabunt te inimici tui vallo, & circundabunt te, & coangustabunt te vndique, & ad terram prosternent te, & filios tuos qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem super lapidem: eo quod non cognoueris tempus visitationis tuæ. Et ingressus in templum cœpit eijcere vendentes & ementes, dicens illis, scriptum est, Quia domus mea, domus orationis est: Vos autem fecistis illam speluncam latronum. Et erat D docens quotidie in templo.] Principes autem sacerdotum, & scribæ & princeps plebis quærebant illum perdere: & non inueniebant quid facerent illi. Omnis enim populus suspensus erat, audiens illum.

☞ *Feria. iiij. ex lib. sapientiæ. L. j.*

T†Vnc stabunt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt & qui abstulerunt labores eorum. Videntes turbabuntur timore horribili, & mirabuntur in subitatione insperatæ salutis, dicentes intra se, pœnitentiam agentes, & præ angustia spiritus gementes, Hi sunt quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem improperij. Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore: ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos sors illorum est.] Ergo errauimus a via veritatis, & iustitiæ lumen non luxit nobis, & sol intelligentiæ non est ortus nobis. Lasati sumus in via iniquitatis, & perditionis, & ambulauimus vias difficiles: B viam autem domini ignorauimus. Quid nobis profuit superbia? aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Transierunt omnia illa tanquam vmbra, & tanquam nuntius percurrrens, & tanquam nauis quæ pertransit fluctuantem aquam: cuius, cum præterierit, non est vestigium inuenire neque semitam carinæ illius in fluctibus, aut tanquam auis quæ transuolat in aere, cuius nulum inuenitur argumentum itineris illius, sed tantum sonitus alarum verberans leuem ventum, & scindens per vim itineris aerem commotis alis transuolauit, & post hoc nullum signum inuenitur itineris illius, aut tanquam sagitta emissa in locum destinatum: diuisus aer continuo in se reclusus est, vt ignoretur transitus illius: sic & nos nati continuo desiuiumus esse, & virtutis quidem nullum signum valuimus ostendere, in malignitate autem nostra consumpti sumus. Talia dixerunt in inferno hi qui peccauerunt: quoniam

c.5.a

spes impij tanquam lanugo est, quæ a vento tollitur, & tanquam spuma gracilis, quæ a procella dispergitur: & tanquam fumus qui a vento diffusus est: & tanquam memoria hospitis vnius diei prætereuntis.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

c. 20. **E**T factum est: in vna dierum docente illo populum in templo & euangelizante, conuenerunt principes sacerdotum & scribæ cum senioribus, & aiunt dicentes ad illum. Dic nobis, in qua potestate hæc facis? aut quis est qui dedit tibi hanc potestatem? Respondens autem Iesus, dixit ad illos, Interrogabo vos & ego vnum verbum. Respondete mihi, Baptismus Ioannis de coelo erat, an ex hominibus? At illi cogitabant intra se, dicentes, Quia si dixerimus, De coelo, dicet, Quare ergo non credidistis illi? Si autem dixerimus, ex hominibus: plebs vniuersa lapidabit nos: certi sunt enim Ioannem prophetam esse. Et responderunt se nescire vnde esset. Et Iesus ait illis, neque ego dico vobis in qua potestate hæc facio. Cœpit autem dicere ad plebem. parabolam hanc, Homo quidam plantauit vineam, & locauit eam colonis: & ipse peregre fuit multis temporibus, Et in tempore misit ad cultores, seruum, vt de fructu vineæ darent illi. Qui cæsum dimiserunt eum inanem. Et addidit alterum seruum mittere.

Illi autem hunc quoque cædentes & afficientes contumelia, dimiserunt inanem. Et addidit tertium mittere, qui & illum vulnerantes eiecerunt. Dixit autem dominus vineæ, Quid faciam? mittam filium meum dilectum: forsitan cum hunc viderint, verebuntur. Quem cum vidissent coloni, cogitauerunt intra se, dicentes, Hic

est hæres, occidamus illum, vt nostra fiat hæreditas. Et eiectum illum extra vineam occiderunt. Quid ergo faciet illis dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos istos, & dabit vineam alijs. Quo audito, dixerunt illi, Absit. Ille autem aspiciens eos, ait, Quid est ergo hoc quod scriptum est, Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli? Omnis qui ceciderit super illum lapidem, conquassabitur: super quem autem ceciderit, comminuet illum. Et quærebant principes sacerdotum & scribæ mittere in illum manus illa hora, & timuerunt populum: cognouerunt enim quod ad ipsos dixerit similitudinem hanc. Et obseruantes miserunt insidiatores qui se iustos simularent: vt caparent eum in sermone, vt traderent illum principatui & potestati præsidis. Et interrogauerunt eum, dicentes, Magister, scimus quia recte dicis & doces, & non accipis personam, sed viam Dei in veritate doces, licet nobis tributum dare Cæsari, an non? Considerans autem dolum illorum, dixit ad eos, Quid me tentatis? ostendite mihi denarium. Cuius habet imaginem & inscriptionem? Respondentes dixerunt ei, Cæsaris. Et ait illis, Reddite ergo quæ sunt Cæsaris, Cæsari: & quæ sunt Dei: Deo. Et non potuerunt verbum eius reprehendere coram plebe: & mirati in responso eius, tacuerunt.

¶ Feria. v. ex lib. sapientiæ. L. j.

IVsti autem in perpetuum viuent, & apud dominum est merces eorum, & cogitatio illorum apud altissimum. Ideo accipient regnum decoris & diadema speciei de manu domini: quoniam dextera sua teget eos, & brachio sancto suo defendet illos. Accipiet armaturam zelus illius, & armabit crea-

ca. 5.

turam ad vltionem inimicorum. Induet pro thorace iustitiam, & accipiet pro galea iudicium certum, sumet scutum inexpugnabile, æquitatem: acuet autem diram iram in lanceam, & pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos. Ibunt directe emissiones fulgurum, & tanquam a bene curato arcu nubium exterminabuntur, & ad certum locum insilient. Et a petrosa ira plenæ mittentur grandines, excandescet in illos aqua maris, & flumina concurrent duriter. Contra illos stabit spiritus virtutis, & tanquam turbo venti diuidet illos: & ad eremum perducet omnem terram iniquitas illorum, & malignitas euertet sedes potentium.

ca. 6. Melior est sapientia quam vires, & vir prudens, quam fortis. Audite ergo reges, & intelligite, discite iudices finium terræ. Præbete aures, vos qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationum: quoniam data est a domino potestas vobis, & virtus ab altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur: quoniam cum essetis ministri regni illius, non recte iudicastis, nec custodistis legem iustitiæ, neque secundum voluntatem Dei ambulastis. Horrende & cito apparebit vobis: quoniam iudicium durissimum his qui præsent, fiet. Exiguo enim conceditur misericordia: potentes autem potenter tormenta patientur. Non enim subtrahet personam cuiusquam Deus, qui est omnium dominator, nec verebitur magnitudinem cuiusquam, quoniam pusillum & magnum ipse fecit, & æqualiter cura est illi de omnibus. Fortioribus autem fortior instat cruciatio.

Secundum Lucam.

Lectio. iij.

c. 20. **A**ccesserunt autem quidam Sadducæorum qui negant esse resurrectionem, & interrogauerunt eum, dicentes, Magister, Moyses scripsit nobis: Si frater alicuius mortuus fuerit habens vxorem, & hic sine liberis fuerit, vt accipiat eam frater eius vxorem, & suscitet semen fratri suo. septem ergo fratres erant: & primus accepit vxorem, & mortuus est sine filiis: Et sequens accepit illam: & ipse mortuus est sine filio. Et tertius accepit illam. Similiter & omnes septem: & non reliquerunt semen, & mortui sunt. Nouissime omnium, mortua est & mulier. In resurrectione ergo, cuius eorum erit vxor? siquidem septem habuerunt eam vxorem. Et ait illis Iesus. Filij huius seculi nubunt, & traduntur ad nuptias: illi vero qui digni habebuntur seculo illo & resurrectione ex mortuis, neque nubent, neque ducent vxores, neque vltra mori potuerunt: æquales enim angelis sunt: & filij sunt Dei, cum sint filij resurrectionis. Quia vero resurgant mortui, & Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit, dominum Deum Abraham, & Deum Isaac, & Deum Iacob. Deus autem non est mortuorum sed viuorum. omnes enim viuunt ei. Respondentes autem quidam scribarum, dixerunt ei, Magister, bene dixisti. Et amplius non audebant eum quicquam interrogare. Dixit autem ad illos, Quomodo dicunt Christum, filium esse Dauid: & ipse Dauid dicit in libro Psalmorum, dixit dominus domino meo, sede a dextris meis, Donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum? Dauid ergo dominum illum vocat: & quomodo filius eius est? Audiante autem omni populo dixit discipulis suis, Attendite a Scribis qui volunt am-

bulare in stolis, & amant salutationes in foro, & primas cathedras in synagogis, & primos discubitus in conuiujs, qui deorant domos viduarum: simulant longam orationem. Hi accipient damnationem, maiorem.

¶ **Fer. vj. ex lib. sapientiæ. Lectio. j.**

ca. 6.

AD vos ergo, reges, sunt hi sermones mei, vt discatis sapientiam, & non excidatis. Qui enim custodierint iustitiam, iuste iudicabitur: & qui didicerint iusta, inuenient quid respondeant. Concupiscite ergo sermones meos, diligite illos, & habebitis disciplinam. Clara est, & quæ nunquam marcescit sapientia: & facile videtur ab his qui diligunt eam, & inuenitur ab his qui quærunt illam. Præoccupat qui se concupiscunt, vt illis se prior ostendat. Qui de luce vigilauerit ad illam non laborabit: assidentem enim illam foribus suis inueniet. Cogitare ergo de illa, sensus est consummatus: & qui vigilauerit propter illam, cito securus erit. Quoniam dignos se, ipsa circumit quærens, & in vjs ostendit se hilariter, & in omni prouidentia occurrit illis. Initium enim illius verissima est disciplinæ concupiscentia. Cura ergo disciplinæ, dilectio est: & dilectio, custodia legum illius est: custodia autem legum, consummatio incorruptionis est: incorruptio autem, facit esse proximum Deo. Concupiscentia itaque sapientiæ deducit ad regnum perpetuum. Si ergo delectamini sedibus, & sceptris, o Reges populi, diligite sapientiam: vt in perpetuum regnetis. diligite lumen sapientiæ omnes qui præestis populis. Quid est autem sapientia, & quemadmodum facta sit, referam: & non abscondam a vobis sacramenta Dei, sed ab initio natiuitatis inuestigabo, & ponam in lucem scientiam illius & non præ-

teribo veritatem, neque quidem cum inuidia tabescente iter habebō: quoniam talis homo non erit particeps sapientiæ. Multitudo autem sapientium, sanitas est orbis terrarum: & rex sapiens, populi stabilimentum est. Ergo accipite disciplinam per sermones meos, & proderit vobis.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

REspiciens autem, vidit eos qui mittebant munera sua in gazophylacium diuites. Vidit autem & quandam viduam pauperculam mittentem æra minuta duo. Et dixit, Vere dico vobis, quia vidua hæc pauper, plus quam omnes misit. nam omnes hi, ex abundanti sibi miserunt in munera Dei: hæc autem ex eo quod deest illi, omnem victum suum quem habuit misit. Et quibusdam dicentibus de templo quod bonis lapidibus & donis ornatum esset, dixit:, Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinquetur lapis super lapidem, qui non destruatur. Interrogauerunt autem illum, dicentes, Præceptor, quando hæc erunt: & quod signum cum fieri incipient? Qui dixit, Videte ne seducamini. multi enim venient in nomine meo dicentes, quia ego sum: & tempus appropinquauit, nolite ergo ire post eos. Cum autem audieritis prælia & seditiones, nolite terri: oportet primum hæc fieri, sed nondum statim finis. Tunc dicebat illis, Surget gens contra gentem, & regnum aduersus, regnum, & terræ motus magni erunt per loca, & pestilentia & fames, terroresque, & signa de cælo magna erunt: Sed ante hæc omnia, iniicient vobis manus suas: & persequentur tradentes in synagogas & custodias, trahentes ad reges & præsidēs propter nomen meum continget autem vobis in testimonium. Ponite

c. 21.

ergo in cordibus vestris non præmeditari quemadmodum respondeatis: ego enim dabo vobis os & sapientiam: cui non poterunt contradicere, & resistere omnes aduersarij vestri. Trademini autem a parentibus & fratribus & cognatis & amicis: & morte afficient ex vobis, & eritis odio omnibus propter nomen meum: & capillus de capite vestro non peribit. In patientia vestra, possidebitis animas vestras.

☞ **Sabbato, ex lib. sapientiæ. L. j.**

ca. 7. **S**Vm quidem & ego mortalis homo, similis omnibus, & ex genere terreno illius qui prior factus est, & in ventre matris figuratus sum caro, decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine, ex semine hominis & delectamento somni conueniente. Et ego natus accepi communem ærem, & in similiter factam decidi terram, & primam vocem similem omnibus emisi plorans: in inuolumentis nutritus sum, & curis magnis. Nemo enim ex regibus aliud habuit natiuitatis initium. Vnus ergo introitus est omnibus ad vitam, & similis exitus. Propter hoc optaui, & datus est mihi sensus: & inuocaui, & venit in me spiritus sapientiæ, & præposui illam regnis & sedibus, & diuitias nihil esse duxi in comparatione illius. Nec comparaui illi lapidem pretiosum: quoniam omne aurum in comparatione illius arena est exigua, & tanquam lutum æstimabitur argentum in conspectu illius: super salutem, & speciem dilexi illam, & proposui pro luce habere illam, quoniam inextinguibile est lumen illius. Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilis honestas per manus illius, & lætatus sum in omnibus: quoniam antecedeat me ista sapientia, & ignorabam quoniam bonorum omnium mater est. Quam sine fic-

tione didici, & sine inuidia communico, & honestatem illius non abscondo. Infinitus enim thesaurus est hominibus: quo qui vsi sunt, participes facti sunt amicitiae Dei, propter disciplinæ dona commendati.

Secundum Lucam.

Lectio. ij.

CVm autem videbitis circundari ab exercitu Ierusalem: tunc scitote quia appropinquauit desolatio eius: tunc qui in Iudæa sunt fugiant ad montes: & qui in medio eius, discedant: & qui in regionibus, non intrent in eam: quia dies ultionis hi sunt: vt impleantur omnia quæ scripta sunt. Væ autem prægnantibus & nutrientibus in illis diebus. Erit enim pressura magna super terram: & ira populo huic. Et cadent in ore gladij: & captiui ducuntur in omnes gentes: & Ierusalem calcabitur a gentibus: donec impleantur tempora nationum. † Et erunt signa in Sole & Luna & stellis, & in terris pressura gentium præ confusione sonitus maris & fluctuum, arescentibus hominibus præ timore & expectatione quæ superuenient vniuerso orbi. nam virtutes cœlorum mouebuntur: & tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate magna & maiestate. His autem fieri incipientibus, suspicite & leuate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra. Et dixit illis similitudinem: Videte ficulneam & omnes arbores: cum producunt iam ex se fructum, scitis quoniam prope est æstas. Ita & vos cum videritis hæc fieri, scitote quoniam prope est regnum Dei. Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hæc, donec omnia fiant. Cœlum & terra transibunt: verba autem mea non transibunt.] Attendite autem vobis ne forte grauentur corda vestra in crapula & ebri-

etate & curis huius vitæ: & superueniat in vos repentina dies illa, tanquam laqueus enim superueniet in omnes qui sedent super faciem omnis terræ. Vigilate itaque, omni tempore orantes, vt digni habeamini fugere ista omnia quæ futura sunt, & stare ante filium hominis. Erat autem diebus docens in templo: noctibus vero exiens, morabatur in monte, qui vocatur Oliueti. Et omnis populus mane ibat ad eum in templo audire eum.

¶ **Notandum, quod si Dominica statim sequens non fuerit Septuagesima, legendum est per ordinem de infrascriptis Vagantibus, quousque Septuagesima occurrat, qua occurrente cessabunt tunc, quæ superfuerint Vagantes, & dicentur post Pentecostem ordine ibi assignato.**

¶ **Dominica prima Vagantium Ecclesiasticus, Lectio prima.**

ca. 1. Mnis sapientia a domino Deo est, & cum illo fuit semper, & est ante æuum. Arenam maris, & pluuiæ guttas, & dies seculi quis dinumerauit? Altitudinem coeli & latitudinem terræ, & profundum abyssi, quis dimensus est? Sapientiam Dei præcedentem omnia, quis inuestigauit? Prior omnium creata est sapientia, & intellectus prudentiæ ab æuo. Fons sapientiæ verbum Dei in excelsis, & ingressus illius mandata æterna. Radix sapientiæ, cui reuelata est, & astutias illius quis agnouit? Disciplina sapientiæ cui reuelata est, & manifestata? & multiplicationem ingressus illius quis intellexit? Vnus est altissimus creator omnium, omnipotens & rex potens, & metuendus nimis, sedens super thronum illius & dominans Deus. Ipse creauit illam in spiritu sancto, & vidit, & dinumerauit, & men-

sus est. Et effudit illam super omnia opera sua, & super omnem carnem secundum datum suum, & præbuit illam diligentibus se. Timor domini gloria, & gloriatio, & lætitia, & corona exultationis. Timor domini delectabit cor, & dabit lætitiā, & gaudium & longitudinem dierum. Timenti dominum bene erit in extremis, & in die defunctionis suæ benedicetur. Dilectio Dei, honorabilis sapientia. Quibus autem apparuerit in visu, diligunt eam in visione, & in agnitione magnalium suorum. Initium sapientiæ, timor domini, & cum fidelibus in vulua concreatus est, & cum electis foeminis graditur: & cum iustis & fidelibus agnoscitur. Timor domini, scientiæ religiositas. Religiositas custodiet, & iustificabit cor, iucunditatem atque gaudium dabit.

Epistola Pauli ad Galatas L. ij.

ca. 1. **P**Aulus Apostolus non ab hominibus, neque per hominem, sed per Iesum Christum, & Deum patrem qui suscitauit eum a mortuis, & qui mecum sunt omnes fratres, ecclesijs Galatiæ, gratia vobis & pax a Deo patre nostro & domino Iesu Christo, qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, vt eriperet nos de præsentī seculo nequam secundum voluntatem Dei & patris nostri, cui est gloria in secula seculorum. Amen. Miror quod sic tam cito transferimini ab eo qui vos vocauit in gratiam Christi, in aliud euangelium, quod non est aliud, nisi sunt aliqui qui vos conturbant & volunt conuertere euangelium Christi. Sed licet nos, aut angelus de coelo euangelizet vobis præterquam quod euangelizauimus vobis, anathema sit. Sicut prædiximus & nunc iterum dico: Siquis vobis euangelizauerit præter id quod accepistis, anathema sit. Modo

enim hominibus suadeo, an Deo? an quæro hominibus placere? Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus B non essem. † Notum enim vobis facio fratres euangelium quod euangelizatum est a me, quia non est secundum hominem: neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici: sed per reuelationem Iesu Christi. Audistis enim conuersationem meam aliquando in Iudaismo, quoniam supra modum persequebar ecclesiam Dei, & expugnabam illam, & proficiebam in Iudaismo supra multos coætaneos meos in genere meo, abundantius æmulator existens paternarum mearum traditionum. Cum autem placuit ei qui me segregauit ex vtero matris meæ, & vocauit per gratiam suam, vt reuelaret filium suum in me, vt euangelizarem illum in gentibus: continuo non acquieui carni & sanguini. Neque veni Ierosolymam ad antecessores meos apostolos: sed abij in Arabiam, & iterum reuersus sum Damascus. Deinde post annos tres veni Ierosolymam videre Petrum: & mansi apud eum diebus quindecim. Alium autem apostolorum vidi neminem, nisi Iacobum fratrem domini. Quæ autem scribo vobis: ecce coram Deo, quia C non mentior.] Deinde veni in partes Syriæ & Ciliciæ. Eram autem ignotus facie ecclesijs Iudææ, quæ erant in Christo. Tantum autem auditum habebant: Quoniam qui persequebatur nos aliquando, nunc euangelizat fidem, quam aliquando expugnabat: & in me clarificabant Deum.

¶ Notandum, quod hæc Dominica quando interponitur post Pentecosten, præter primam & secundum lectionem nihil aliud habet, quia cætera dicenda sunt de festo duplici, seu octaua tunc

occurrenti.

¶ Quando vero fit officium de hac Dominica ante Septuagesimam, tunc aduertendum est, quod in anno in quo Epiphania Domini venerit in die Sabbati, dicenda est hic tertia lectio. In illo tempore, cum descendisset Iesus. & oratio. Omnipotens. &c. quas inuenies in Dominica secunda Vagantium. In alijs aitem annis semper in hac dominica dicendæ sunt tertia lectio & oratio infrascriptæ.

Secundum Ioannem.

Lectio. iij.

IN illo tempore Nuptiæ factæ sunt in ca. 2. Cana Galilææ, & erat mater Iesu ibi. Vocatus est autem Iesus & discipuli eius ad nuptias: & deficiente vino dicit mater eius ad eum: vinum non habent. Et reliqua. Homilia sancti Augusti. episcopi.

Adsit dominus Deus noster: vt donet nobis reddere quod promissimus. Hesterno enim die, si meminit sanctitas vestra, cum temporis excluderemur angustia, ne sermonem inchoatum impleremus, in hodiernum distulimus: vt ea quæ in hoc facto euangelicæ lectionis mystice in sacramentis posita essent, ipso adiuuante aperirentur. Non itaque opus est iam orari diutius in commendando miraculo Dei. Ipse est enim Deus, qui per vniuersam creaturam quotidiana miracula facit: quæ hominibus non facilitate, sed assiduitate viluerunt. Rara autem quæ facta sunt ab eodem domino, id est a verbo propter nos incarnato, maiorem stuporem hominibus attulere. Non quia maiora erant quam sunt ea quæ quotidie in creatura facit: sed quia ista, quæ quotidie fiunt, tanquam naturali cursu peraguntur. Illa vero efficaciam potentiæ tanquam præsentis exhibuisse videntur oculis hominum. Diximus, si-

cut meministis: resurrexit vnus mortuus: obstupuerunt omnes: cum quotidie nasci, qui non erant, nemo miretur. Sic aquam in vinum uersam quis non miretur? cum hoc annis omnibus, Deus in vitibus faciat? Sed quia omnia quæ fecit dominus Iesus, non solum valent ad excitanda corda nostra miraculis, sed etiam ad ædificandam doctrinam fidei: scrutari nos oportet quid sibi velint illa omnia, id est, quid significant. Horum enim omnium significationes, sicut recordamini, in diem hodiernum distulimus Quod autem dominus inuitatus venit ad nuptias: etiam excepta mystica significatione confirmare voluit quod ipse fecit. Futuri enim erant de quibus dixit Apostolus, prohibentes nubere, & dicentes quod malum essent nuptiæ, & quod diabolus eas fecisset: cum idem Dominus in euangelio interrogatus, vtrum liceat homini dimittere vxorem suam ex qualibet causa, responderit, non licere, excepta causa fornicationis. In qua responsione, si meministis, hoc ait, Quod Deus coniunxit, homo non separat. **Oratio.**

OMnipotens sempiterne Deus, qui coelestia simul & terrena moderatis, supplicationes populi tui clementer exaudi, & pacem tuam nostris concede temporibus. Per.

¶ Fer. ij. ex Ecclesiastico. Lectio. j.

ca. 1. **T**imenti Deum bene erit, & in diebus consummationis illius benedicetur. Plenitudo sapientiæ est, timere Deum, & plenitudo a fructibus illius. Omnem domum illius implebit a generationibus, & receptacula, a thesauris illius. Corona sapientiæ, timor domini, replens pacem, & salutis fructum: & vidit, & dinumerauit eam. vtraque autem sunt dona Dei. Scien-

tiam, & intellectum prudentiæ, sapientia compartietur: & gloriam tenentium se exaltat. Radix sapientiæ est, timere dominum: & rami illius longæui. In thesauris sapientiæ intellectus, & scientiæ religiositas: execratio autem peccatoribus sapientia. Timor domini expellit peccatum, nam qui sine timore est, non poterit iustificari, iracundia enim animositatis illius, subuersio illius est. Vsque in tempus sustinebit patiens, & postea redditio iucunditatis. Bonus sensus vsque in tempus abscondet verba illius, & labia multorum enarrabunt sensum illius. In thesauris sapientiæ significatio disciplinæ: execratio autem peccatori, cultura Dei. Fili, concupiscens sapientiam, conserua iustitiam, & Deus præbebit illam tibi. Sapientia enim & disciplina timor domini: & quod beneplacitum est illi, fides & mansuetudo, & adimplebit thesauros illius. Contumax non sis, & incredibilis timori Dei: & ne accesseris ad illum duplici corde. Ne fueris hypocrita in conspectu hominum, & non scandalizeris in labijs tuis. Attende in illis, ne forte cadas, & adducas animæ tuæ inhonorationem: & reuelet Deus absconsa tua, & in medio synagogæ elidat te: quoniam accessisti maligne ad dominum, & cor tuum plenum est dolo & fallacia.

Ex epistola ad Galatas Lectio. ij.

DEinde post annos quatuordecim, ca. 2. iterum ascendi Ierosolymam cum Barnaba, assumpto & Tito. Ascendi autem secundum reuelationem: & contuli cum illis euangelium quod prædico in gentibus: seorsum autem ijs qui videbantur aliquid esse: ne forte in vanum currerem aut cucurrissem. Sed neque Titus qui mecum erat, cum esset gentilis, compulsus est circun-

cidi: sed propter subintroductos falsos fratres qui subintroierunt explorare libertatem nostram quam habemus in Christo Iesu, vt nos in seruitutem redigerent. Quibus neque ad horam cessimus subiectioni: vt veritas euangelij permaneat apud vos. Ab ijs autem qui videbantur esse aliquid (quales aliquando fuerint, nihil mea interest, Deus personam hominis non accipit.) Mihi enim qui videbantur esse aliquid nihil contulerunt. Sed contra, cum vidissent quod creditum est mihi euangelium præputij, sicut & Petro circuncisionis (qui enim operatus est Petro in apostolatam circuncisionis, operatus est & mihi inter gentes) & cum cognouissent gratiam quæ data est mihi, Iacobus & Cephas, & Ioannes, qui videbantur columnæ esse, dextras dederunt mihi & Barnabæ societatis: vt nos in gentes, ipsi autem in Circuncisionem: tantum vt pauperum memores essemus, quod etiam sollicitus fui hoc ipsum facere. Cum autem venisset Cephas Antiochiam: in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat. Prius enim quam venirent quidam a Iacobo, cum gentibus edebat. Cum autem venissent subtrahebat, & segregabat se, timens eos qui ex circuncisione erant. Et simulationi eius consenserunt ceteri Iudæi, ita vt & Barnabas duceretur ab eis in illam simulationem. Sed cum vidissem quod non recte ambularent ad veritatem Euangelij, dixi Cephæ coram omnibus, Si tu, cum Iudæus sis, Gentiliter viuis, & non Iudaice: quomodo gentes cogis iudaizare?

☞ **Feria. iij. ex Ecclesias. Lectio. j.**

ca. 2. **F**lli, accedens ad seruitutem Dei, stas in iustitia, & in timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Deprime cor tuum, & sustine: & in-

clina aurem tuam, & suscipe verba intellectus, & ne festines in tempore obductionis. Sustine sustentationes Dei: coniungere Deo, & sustine, vt crescat in nouissimo vita tua. Omne quod tibi applicitum fuerit, accipe: & in dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe: quoniam in igne probatur aurum & argentum, homines vero receptibiles in camino humiliationis. Crede Deo, & recuperabit te: & dirige viam tuam, & spera in illum. Serua timorem illius, & in illo veterasce. Metuentes dominum sustinete misericordiam eius: & non deflectatis ab illo, ne cadatis. Qui timetis dominum, credite illi: & non euacuabitur merces vestra. Qui timetis dominum, sperate in illum: & in oblectationem veniet vobis misericordia. Qui timetis dominum, diligite illum, & illuminabuntur corda vestra. Respicite filij nationes hominum: & scitote quia nullus sperauit in domino, & confusus est. Quis enim permansit in mandatis eius, & derelictus est? aut quis inuocauit eum, & despexit illum? Quoniam pius & misericors est Deus, & remittet in die tribulationis peccata: & protector est omnibus exquirentibus se in veritate.

Ex epistola ad Galatas Lectio. ij.

NOs natura Iudæi: & non ex gentibus peccatores. Scientes autem quod non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Iesu Christi: & nos in Christo Iesu credidimus, vt iustificemur ex fide Christi, & non ex operibus legis. Propter quod ex operibus legis non iustificabitur omnis caro. Quod si quærentes iustificari in Christo, inuenti sumus & ipsi peccatores: nunquid Christus peccati minister est? Absit. Si enim quæ destruxi, iterum hæc ædifico: præuaricatore me constituo. ca. 2.

ca. 3. Ego enim per legem legi mortuus sum, vt Deo viuam. Christo confixus sum cruci. Viuo autem, iam non ego, viuit vero in me Christus. Quod autem nunc viuo in carne: in fide viuo filij Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Non abiicio gratiam Dei. Si enim per legem iustitia, ergo gratis Christus mortuus est O insensati Galatæ, quis vos fascinauit non obedire veritati, ante quorum oculos Iesus Christus proscriptus est, in vobis crucifixus? Hoc solum a vobis volo discere, Ex operibus legis spiritum accepistis, an ex auditu fidei? Sic stulti estis, vt cum spiritu cœperitis nunc carne consummamini? Tanta passi estis sine causa? si tamen sine causa Qui ergo tribuit vobis spiritum, & operatur virtutes in vobis: ex operibus legis, an ex auditu fidei? Sicut scriptum est, Abraham credidit Deo, & reputatum est illi ad iustitiam. Cognoscite ergo quia qui ex fide sunt, ij sunt filij Abrahæ. Prouidens autem scriptura quia ex fide iustificat gentes Deus: prænuntiauit Abrahæ, Quia benedicentur in te omnes gentes. Igitur qui ex fide sunt, benedicentur cum fidei Abraham. Quicumque enim ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt. Scriptum est enim, Maledictus omnis qui non permanserit in omnibus quæ scripta sunt in libro legis, vt faciat ea. Quod autem in lege nemo iustificatur apud Deum, manifestum est: quia iustus ex fide viuit. Lex autem non est ex fide: sed, qui fecerit ea homo, viuet in illis. Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum (quia scriptum est, Maledictus omnis, qui pendet in ligno) vt in gentibus benedictio Abrahæ fieret in Christo Iesu: vt pollicitationem spir-

itus accipiamus per fidem.

¶ Fer. iiij. ex Ecclesiastico. L. j.

ca. 2. **V**Æ duplici corde, & labijs scelestis, & manibus malefacientibus, & peccatori terram ingredienti duabus vijs. Væ dissolutis corde, qui non credunt Deo, & ideo non protegentur ab eo. Væ his qui perdiderunt sustinentiam, & qui dereliquerunt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas. Et quid facietis, cum inspicere cœperit dominus? Qui timent dominum, non erunt incredibiles verbo illius: & qui diligunt illum conseruabunt viam illius. Qui timent dominum, inquirent quæ beneplacita sunt ei, & qui diligunt eum, replebuntur lege ipsius. Qui timent dominum præparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabunt animas suas. Qui timent dominum, custodiunt mandata illius, & patientiam habebunt vsque ad inspectionem illius, dicentes, Si pœnitentiam non egerimus: incidemus in manus domini, & non in manus hominum. Secundum enim magnitudinem ipsius, sic & misericordia illius cum ipso est. Filij sapientiæ, ecclesia iustorum: & natio illorum, obedientia & dilectio. Iudicium patris audite filij, & sic facite vt salui sitis. Deus enim honorauit patrem in filijs: & iudicium matris exquirens, firmavit in filios.

Ex epistola ad Galatas. Lectio. ij.

ca. 3. **F**Rates (secundum hominem dico) tamen hominis confirmatum testamentum nemo spernit, aut superordinat. † Abrahæ dictæ sunt promissiones, & semini eius. Non dicit, Et seminibus, quasi in multis: sed quasi in vno, Et semini tuo, qui est Christus. Hoc autem dico, testamentum confirmatum a Deo, quæ post quadringentos & triginta annos facta est lex, non

irritum facit ad euacuandam promissionem. Nam si ex lege hæreditas, iam non ex promissione. Abrahæ autem per repromissionem donauit Deus. Quid igitur lex? Propter transgressionem posita est, donec veniret semen cui promiserat: ordinata per angelos in manu mediatoris. Mediator autem vnus non est: Deus autem vnus est. Lex ergo aduersus promissa Dei? Absit. Si enim data esset lex quæ posset viuificare: vere ex lege esset iustitia. Sed conclusit scriptura omnia sub peccato: vt promissio ex fide Iesu Christi daretur credentibus.] Prius autem quam veniret fides: sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem quæ reuelanda erat. Itaque lex, pædagogus noster fuit in Christo: vt ex fide iustificemur. At vbi venit fides: iam non sumus sub pædago. Omnes enim filij Dei estis per fidem, quæ est in Christo Iesu. Quicunque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. Non est Iudæus, neque Græcus, non est seruus, neque liber, non est masculus, neque foemina. Omnes enim vos vnum estis in Christo Iesu. Si autem vos Christi: ergo semen Abrahæ estis, secundum promissionem hæredes. Dico autem, † quanto tempore hæres paruulus est, nihil differt a seruo, cum sit dominus omnium: sed sub tutoribus, & actoribus est vsque ad præfinitum tempus a patre: ita & nos, cum essemus paruuli, sub elementis mundi huius eramus seruiantes. At vbi venit plenitudo temporis, misit deus filium suum factum ex muliere, factum sub lege: vt eos qui sub lege erant redimeret, vt adoptionem filiorum reciperemus, Quoniam autem estis filij Dei: misit Deus spiritum filij sui in corda vestra, clamantem, abba pater.

Itaque iam non est seruus: sed filius Quod si filius: & hæres per Deum.]

☞ *Feria. v. ex Ecclesiast. Lectio. j.*

Qui diligit Deum, exorabit pro peccatis & continebit se ab illis, & in oratione dierum exaudietur: & sicut qui thesaurizat, ita & qui honorificat matrem suam. Qui honorat patrem suum, iucundabitur in filiis, & in die orationis suæ exaudietur. Qui honorat patrem suum, vita viuet longiore: & qui obedit patri refrigerabit matrem. Qui timet dominum, honorat parentes, & quasi dominis seruiet his qui se genuerunt. In opere & sermone & omni patientia honora patrem tuum, vt superueniat tibi benedictio a Deo, & benedictio illius in nouissimo maneat. Benedictio patris firmat domos filiorum: maledictio autem matris eradicat fundamenta. Ne glorieris in contumelia patris tui: non enim est tibi gloria, sed confusio, gloria enim hominis ex honore patris sui, & dedecus filij pater sine honore. Fili, suscipe senectam patris tui, & non contristes eum in vita illius: & si defecerit sensu, veniam da, & ne spernas eum in virtute tua. Eleemosyna enim patris non erit in obliuione. Nam pro peccato matris restituetur tibi bonum, & in iustitia ædificabitur tibi, & in die tribulationis commemorabitur tui, & sicut in sereno glacies, soluentur peccata tua. Quam malæ famæ est qui derelinquit patrem: & est maledictus a Deo, qui exasperat matrem.

Ex epistola ad Galatas. Lectio. ij.

Sed tunc quidem ignorantes Deum, ijs qui natura non sunt dij, seruiebatis. Nunc autem cum cognoueritis Deum, immo cogniti sitis a Deo, quomodo conuertimini iterum ad infirma & egena elementa, quibus de-

c.4.a

ca. 3.

ca. 4.

nuo seruire vultis? Dies obseruatis, & menses, & tempora, & annos. Timeo vobis, ne sine causa laborauerim in vobis. Estote sicut ego, quia & ego sicut vos, fratres obsecro vos. Nihil me læsis-
 titis. Scitis autem quod per infirmitatem carnis euangelizauī vobis iampridem, & tentationem vestram in carne mea non spreuistis neque respuistis, sed sicut angelum Dei accepistis me, sicut Christum Iesum. Vbi est ergo beatitudo vestra? Testimonium enim perhibeo vobis, quia si fieri posset, oculos vestros eruis-
 setis, & dedissetis mihi. Ergo inimicus vobis factus sum verum dicens vobis? Æmulantur vos non bene: sed excludere vos volunt, vt illos æmulemini. Bonum autem æmulamini in bono semper: & non tantum cum præsens sum apud vos Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis. Vellem autem esse apud vos modo, & mutare vocem meam: quoniam confundor in vobis. Dicite mihi qui sub lege vultis esse, legem non legistis? † Scrip-
 C tum est enim, Quoniam Abraham duos filios habuit: vnum de ancilla, & vnum de libera. Sed qui de ancilla, secundum carnem natus est, qui autem de libera, per repromissionem: quæ sunt per allegoriam dicta: Hæc enim sunt duo testamenta Vnum quidem in monte Sina, in seruitutem generans: quæ est Agar (Sina enim, mons est in Arabia, qui coniunctus est ei, quæ nunc est Ierusalem) & seruit cum filijs suis Illa autem quæ sursum est Ierusalem, libera est: quæ est mater nostra. Scrip-
 tum est enim, Lætare sterilis, quæ non paris: erumpe & clama, quæ non parituris: quia multi filij desertæ, magis quam eius, quæ habet virum. Nos autem fratres secundum Isaac promis-

sionis filij sumus, Sed quemadmodum tunc is qui secundum carnem natus fuerat, persequabatur eum qui secundum spiritum: ita & nunc. Sed quid dicit scriptura? Eijce ancillam, & filium eius: non enim hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ. Itaque fratres, non sumus ancillæ filij, sed liberæ: quia libertate Christus nos liberauit.]

¶ *Feria. vj ex Ecclesiast Lectio. j.*

Flli, in mansuetudine opera tua per-
 ca. 3. fice, & super hominum gloriam diligeris. Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam: quoniam magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur. Altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris: sed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita semper: & in pluribus operibus eius ne fueris curiosus: non est enim tibi necessarium, ea quæ abscondita sunt, videre oculis tuis. In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter, & in pluribus operibus eius non eris curiosus. Plurima enim super sensum hominum ostensa sunt tibi. Multos enim supplantauit suspicio illorum, & in vanitate detinuit sensus illorum. Cor durum habebit male in nouissimo: & qui amat periculum, in illo peribit. Cor ingrediens duas vias, non habebit successus, & prauum cor in illis scandalizabitur. Cor nequam grauabitur in doloribus, & peccator adjiciet ad peccandum. Synagogæ superbiorum non erit sanitas: frutex enim peccati eradicabitur in illis: & non intelligetur. Cor sapientis intelligetur in sapientia, & auris bona audiet cum omni concupiscentia sapientiam. Sapiens cor, & intelligibile, abstinebit se a peccatis, & in operibus iustitiæ successus habebit. Ignem ardentem extinguit aqua, & eleemosyna resistit peccatis:

& Deus prospector est eius, qui reddit gratiam. Meminit in posterum, & in tempore casus sui inueniet firmamentum.

☞ *Ex epistola Pauli ad Galatas. L. ij.*

ca. 5. **S**tate, & nolite iterum iugo seruitutis contineri. Ecce ego Paulus dico vobis, quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. Testificor autem rursus omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est vniuersæ legis faciendæ. Euacuati estis a Christo, qui in lege iustificamini: a gratia excidistis. Nos enim spiritu ex fide spem iustitiæ expectamus. Nam in Christo Iesu, neque circumcisio aliquid valet neque præputium: sed fides quæ per charitatem operatur. Curbatis bene: quis vos impediuit veritati non obedire? Nemini consenseritis, Persuasio hæc non est ex eo qui vocat vos. Modicum fermentum totam massam corrumpit. Ego confido in vobis in domino: quod nihil aliud sapietis. Qui autem conturbat vos, portabit iudicium, quicumque est ille. Ego autem fratres, si circumcisionem adhuc prædico, quid adhuc persecutionem patior? Ergo euacuatum est scandalum crucis. Vtinam & abscindantur, qui vos conturbant. Vos enim in libertatem vocati estis fratres: tantum ne libertatem in occasionem detis carnis, sed per charitatem spiritus seruite inuicem. Omnis enim lex in vno sermone impletur, Diliges proximum tuum sicut teipsum. Quod si inuicem mordetis & comeditis, videte ne ab inuicem consummami. Dico **B** autem in Christo: † spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis. Caro enim concupiscit aduersus spiritum: spiritus autem aduersus carnem: hæc enim sibi inuicem aduersantur:

vt non quæcunque vultis, illa faciat. Quod si spiritu ducimini: non estis sub lege. Manifesta sunt autem opera carnis, quæ sunt, fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum seruitus, veneficia, inimicitia, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, inuidiæ, homicidia, ebrietates, comessationes, & his similia, quæ prædico vobis sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. Fructus autem spiritus est: Charitas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, bonitas, benignitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. Aduersus huiusmodi non est lex. Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs.] † Si spiritu viuimus, **C** spiritu & ambulemus, Non efficiamur inanis gloriæ cupidi, inuicem prouocantes, inuicem inuidentes.

☞ *Sabbato, ex Ecclesiasti. L. j.*

Flli, eleemosynam pauperis ne defraudes, & oculos tuos ne transuertas a paupere. Animam esurientem ne despexeris, & non exasperes pauperem in inopia sua. Cor inopis ne afflixeris, & non protrahas datum angustianti. Rogationem contribulati ne abicias: & non auertas faciem tuam ab egeno. Ab inope ne auertas oculos tuos propter iram, & non relinquo quærentibus tibi retro maledicere. Maledicentis enim tibi in amaritudine animæ exaudietur deprecatio illius: exaudiet autem eum, qui fecit illum. Congregationi pauperum affabilem te facito, & presbytero humilia animam tuam, & magnato humilia caput tuum. Declina pauperi sine tristitia aurem tuam: & redde debitum tuum, & responde illi pacifice in mansuetudine. Libera eum qui iniuriam patitur, de manu superbi: ca. 4.

& non acide feras in anima tua. In iudicando esto pupillis misericors vt pater, & pro viro matri illorum: & eris tu velut filius altissimi obediens, & miserebitur tui magis quam mater.

☞ *Ex epistola Pauli ad Galatas. L. ij.*

c.6.d **F**Rates, & si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto: vos qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne & tu tenteris. Alter alterius onera portate: & sic adimplebitis legem Christi. Nam si quis existimat se aliquid esse cum nihil sit: ipse se seducit. Opus autem suum probet vnusquisque, & sic in semetipso tantum gloriam habebit, & non in altero. Vnusquisque enim onus suum portabit. Communicet autem is qui catechizatur verbo, ei qui se catechizat in omnibus bonis. Nolite errare: Deus non irridetur. Quæ enim seminauerit homo, hæc & metet. Quoniam qui seminat in carne sua: de carne & metet corruptionem: qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam æternam. Bonum autem facientes, non deficiamus. tempore enim suo metemus non deficientes. Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei.] Videte qualibus litteris scripsi vobis mea manu.

A Quicumque enim volunt placere in carne: hi cogunt vos circumcidi, tantum vt crucis Christi persecutionem non patiantur. Neque enim qui circumciduntur, legem custodiunt, sed volunt vos circumcidi: vt in carne vestra gloriantur. † Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce domini nostri Iesu Christi: per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. In Christo enim Iesu, neque circumcisio aliquid valet, neque præputium: sed noua creatura. Et qui-

cunque hanc regulam sequuti fuerint, pax super illos, & misericordia, & super Israel Dei. De cætero nemo mihi molestus sit. Ego enim stigmata domini Iesu, in corpore meo porto. Gratia domini nostri Iesu Christi, cum spiritu vestro, fratres. Amen.]

☞ *Dominica secunda Vagantium ex Ecclesiastico. Lectio. j.*

ca. 4. **S**apientia filijs suis vitam inspirat, & suscipit inquirentes se, & præbit in via iustitiæ, & qui illam diligit, diligit vitam: & qui vigilauerint ad illam, complectentur placorem eius. Qui tenuerint illam, vitam hæreditabunt: & quo introibit, benedicet Deus. Qui seruiunt ei, obsequentes erunt sancto: & eos qui diligunt illam. diligit Deus. Qui audit illam, iudicabit gentes & qui intuetur illam, permanebit confidens. Si crediderit ei, hæreditabit illam, & erunt in confirmatione creaturæ illorum: quoniam in tentatione ambulat cum eo, & in primis eligit eum, Timorem & metum & probationem inducet super illum, & cruciabit illum in tribulatione doctrinæ suæ, donec tentet eum in cogitationibus suis, & credat animæ illius. Et firmabit illum, & iter adducet directum ad illum, & lætificabit illum, & denudabit absconsa sua illi, & thesaurizabit super illum scientiam, & intellectum iustitiæ. Si autem obserauerit, derelinquet eum, & tradet eum in manus inimici sui.

☞ *Epistola Pauli ad Eph. Lectio. ij.*

ca. 1. **P**Aulus Apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei: omnibus sanctis qui sunt Ephesi: & fidelibus in Christo Iesu, gratia vobis, & pax a Deo patre nostro, & domino Iesu Christo. † Benedictus Deus & pater domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cœlestibus

in Christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate: qui prædestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum: secundum propositum voluntatis suæ, in laudem gloriæ gratiæ suæ, in qua gratificauit nos in dilecto filio suo: in quo habemus redemptionem per sanguinem eius: remissionem peccatorum secundum diuitias gratiæ eius, quæ superabundauit in nobis] in omni sapientia & prudentia, vt notum faceret nobis sacramentum voluntatis suæ, secundum beneplacitum eius, quod proposuit in eo, in dispensatione plenitudinis temporum instaurare omnia in Christo, quæ in cœlis, & quæ in terra sunt in ipso. In quo etiam & nos sorte vocati sumus: prædestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, vt simus in laudem gloriæ eius nos, qui ante sperauimus in Christo, in quo & vos, cum audissetis verbum veritatis, euangelium salutis vestræ: in quo & credentes signati estis spiritu promissionis sancto, qui est pignus hæreditatis nostræ in redemptionem acquisitionis in laudem gloriæ ipsius. Propterea & ego audiens fidem vestram quæ est in Christo Iesu, & dilectionem in omnes sanctos: non cesso gratias agens pro vobis, memoriam vestri faciens in orationibus meis, vt Deus (domini nostri Iesu Christi pater) gloriæ, det vobis spiritum sapientiæ & reuelationis, & agnitionem eius, illuminatos oculos cordis vestri, vt sciatis quæ sit spes vocationis eius, & quæ diuitiæ gloriæ hæreditatis eius in sanctis, & quæ sit superueniens magnitudo virtutis eius in nos qui credimus se-

cundum operationem potentiæ virtutis eius, quam operatus est in Christo, suscitans illum a mortuis, & constituens ad dexteram suam in cœlestibus, supra omnem principatum & potestatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen quod nominatur, non solum in hoc seculo, sed etiam in futuro. Et omnia subiecit sub pedibus eius: & ipsum dedit caput supra omnem ecclesiam, quæ est corpus ipsius, & plenitudo eius qui omnia in omnibus adimpletur.

¶ Si hæc Dominica interponitur post Pentecosten præter primam & secundam lectionem nihil vltra hic quæras, quia cætera dicenda sunt de festo duplici, seu de oct. tunc occurrenti. Si vero celebratur ante Septuagesimam, tunc aduertendum quod in anno in quo Epipha. domini venerit in die sabbati, dicenda est hic tertia lect. In illo tempore, ascendente Iesu. & oratio. Deus qui nos in tantis. quas inuenies in dominica tertia Vagantium. In alijs autem annis dicendæ sunt hic tertia lectio & oratio infrascriptæ.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

IN illo tempore, cum descendisset Iesus de monte, sequutæ sunt eum turbæ multæ. Et ecce leprosus veniens adorabat eum. ca. 8.

Et reliqua. Homilia Origenis.

Docente in monte domino, discipuli erant cum ipso, sicut alacres, sicut domestici, sicut proximi, sicut amici vel fratres: quibus datum erat cœlestis doctrinæ noscere secreta: per quam salutis scientiam etiam brutorum corda saluarent: cæcorumque oculis, per mundanæ delectationis tenebras caligantibus, lucem patefacere veritatis. Vnde & dominus ad eos: Vos (inquit) estis sal terræ: vos descendente eo de

monte turbæ sequutæ sunt eum. In montem scilicet ascendere nequaquam poterant, vt pigri populi, vt negligentes, vt imperfecti: quia quos delictorum sarcina deprimit, ad mysteriorum sublimia nisi abiecto onere scandere minime valent. Idcirco & filij Israel primitus in montem ascendere non valuerunt, ad obuiandum Deo prodire non potuerunt propter suam irreligiositatem, & impietatem: quia Ægyptiaca grauati conuersatione præpediebantur: sed solus Moyses ascendit, & pauci seniorum Israel cum eo. Denique veluti tunc cum domino discipuli solli in montem ascenderunt: & tardiores deorsum steterunt. Sic & modo vigilantes & alacres & fideles animæ Deum timentes, dominum diligentes, regna coelestia desiderantes, dominum semper sequentes, post dominum in illum montem coelestem ascendunt, audientes apostolum dicentem: Quæ sursum sunt quærite, vbi Christus est, in dextera Dei sedens: quæ sursum sunt sapite: non quæ super terram. **Oratio.**

OMnipotens sempiterne Deus infirmitatem nostram propitius respice: atque ad protegendum nos dexteram tuæ maiestatis extende. Per.

¶ Feria. ij. ex Ecclesiast. Lectio. j.

ca. 4. **F**ili, conserua tempus, & deuota a malo. Pro anima tua ne confundaris dicere verum: est enim confusio adducens peccatum: & est confusio adducens gloriam & gratiam. Ne accipias faciem aduersus faciem tuam, nec aduersus animam tuam mendacium. Ne reuerearis proximum tuum in casu suo: nec retineas verbum in tempore salutis. Non abscondas sapientiam tuam in decore suo. In lingua enim sapientia dignoscitur: & sensus, & scientia, & doctrina in verbo sensati, &

firmamentum in operibus iustitiæ. Non contradicas verbo veritatis vlllo modo, & de mendacio ineruditionis tuæ confundere. Non confundaris confiteri peccata tua, & ne subijcias te omni homini pro peccato, Noli resistere contra faciem potentis, nec coneris contra ictum fluuij. Pro iustitia agonizare pro anima tua, & vsque ad mortem certa pro iustitia: & Deus expugnabit pro te inimicos tuos. Noli citatus esse in lingua tua: & inutilis, & remissus in operibus tuis. Noli esse sicut leo in domo tua, euertens domesticos tuos, & opprimens subiectos tibi. Non sit porrecta manus tua ad accipiendum, & ad dandum collecta.

¶ Ex epistola Pauli ad Eph. Lectio. ij.

ET vos cum essetis mortui delictis & peccatis vestris, in quibus aliquando ambulastis secundum seculum mundi huius, secundum principem potestatis aeris huius spiritus qui nunc operatur in filios diffidentiae, in quibus & nos omnes aliquando conuersati sumus, in desiderijs carnis nostræ, facientes voluntatem carnis & cogitationum, & eramus natura filij iræ sicut & cæteri. Deus autem qui diues est in misericordia: propter nimiam charitatem suam qua dilexit nos, & cum essemus mortui peccatis, conuiuificauit nos in christo, cuius gratia estis saluati, & conresuscitauit & consedere fecit in coelestibus in Christo Iesu, vt ostenderet in seculis superuenientibus abundantes diuitias gratiæ suæ in bonitate super nos in Christo Iesu. Gratia enim estis saluati per fidem: & hoc non ex vobis, Dei enim donum est: non ex operibus, vt ne quis gloriatur. Ipsius enim sumus factura: creati in Christo Iesu in operibus bonis, quæ præparauit Deus, vt in illis ambulemus. Propter

quod memores estote, quod aliquando vos eratis gentes in carne, qui dicebimini præputium ab ea quæ dicitur circumcisio in carne manu facta: quod eratis illo in tempore sine Christo alienati a conuersatione Israel, & hospites testamentorum, promissionis spem non habentes: & sine Deo in hoc mundo. Nunc autem in Christo Iesu vos qui aliquando eratis longe, facti estis prope in sanguine Christi. Ipse enim est pax nostra, qui fecit vtraque vnum, & medium parietem maceriæ soluens inimicitias in carne sua: legem mandatorum decretis, euacuans: vt duos condat in semetipso in vnum nouum hominem, faciens pacem, vt reconciliet ambos in vno corpore, Deo per crucem, interficiens inimicitias in semetipso. Et veniens euangelizauit pacem vobis qui longe fuistis: & pacem ijs qui prope: quoniam per ipsum habemus accessum ambo in vno spiritu ad patrem. Ergo

D † iam non estis hospites & aduenæ: sed estis ciues sanctorum & domestici Dei: superædificati super fundamentum apostolorum & prophetarum, ipso summo angulari lapide Iesu Christo: in quo omnis ædificatio constructa, crescit in templum sanctum in domino, in quo & vos coædificamini in habitaculum Dei in spiritu sancto.

☞ *Feria. iij. ex Ecclesias. Lectio. j.*

ca. 5. **N**Oli attendere ad possessiones iniquas, & ne dixeris: Est mihi sufficiens vita: nihil enim proderit in tempore vindictæ & obductionis. Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiam cordis tui: & ne dixeris, Quomodo potui? aut quis me subijciet propter facta mea? Deus enim vindicans vindicabit. Ne dixeris: Peccaui, & quid mihi accidit triste? Altissimus enim est patiens redditor. De propiti-

atio peccato noli esse sine metu, neque adijcias peccatum super peccatum. Et ne dicas: Miseratio domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordia enim, & ira ab illo cito proximant, & in peccatores respicit ira illius. Non tardes conuerti ad dominum, & ne differas de die in diem: subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te. Noli anxius esse in diuitijs iniustis: non enim proderunt tibi in die obductionis & vindictæ. Non ventiles te in omnem ventum, & non eas in omnem viam. Sic enim omnis peccator probatur in duplici lingua. Esto firmus in via domini, & in veritate sensus tui & scientia, & prosequatur te verbum pacis & iustitiæ. Esto mansuetus ad audiendum verbum Dei, vt intelligas: & cum sapientia profer responsum verum. Si est tibi intellectus, responde proximo, sin autem, sit manus tua super os tuum, ne capiaris in verbo indisciplinato, & confundaris. Honor, & gloria in sermone sensati, lingua vero imprudentis subuersio est ipsius. Non appelleris susurro in vita tua, & lingua tua ne capiaris & confundaris. Super furem enim est confusio, & poenitentia, & denotatio pessima super bilinguem: susurratori autem odium, & inimicitia & contumelia. Iustifica pusillum & magnum similiter.

☞ *Ex epistola Pauli ad Eph. Lectio. ij.*

Huius rei gratia ego Paulus vinctus Christi Iesu, pro vobis gentibus: si tamen audistis dispensationem gratiæ Dei, quæ data est mihi in vobis: quoniam secundum reuelationem notum mihi factum est sacramentum, sicut supra scripsi in breui: prout potestis legentes intelligere prudentiam meam in mysterio Christi:

ca. 3.

quod alijs generationibus non est agnitionum filijs hominum, sicuti nunc reuelatum est sanctis apostolis eius, & prophetis in spiritu, gentes esse coheredes, & concorporales, & comparticipes promissionis eius in Christo Iesu per euangelium, cuius factus sum ego minister secundum donum gratiæ Dei, quæ data est mihi secundum operationem virtutis eius. Mihi enim omnium sanctorum minimo data est gratia hæc: In gentibus euangelizare inuestigabiles diuitias Christi, & illuminare omnes, quæ sit dispensatio sacramenti absconditi a seculis in Deo, qui omnia creauit: vt innotescat principatibus & potestatibus in cœlestibus per ecclesiam, multiformis sapientia Dei, secundum præfinitionem seculorum, quam fecit in Christo Iesu domino nostro: in quo habemus fiduciam, & accessum in confidentia, per fidem eius. Propter

B quod † peto, ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis: quæ est gloria vestra. Huius rei gratia flecto genua mea ad patrem domini nostri Iesu Christi, ex quo omnis paternitas in cœlis & in terra nominatur, vt det vobis secundum diuitias gloriæ suæ, virtute corroborari per spiritum eius in interiori hominem: Christum habitare per fidem in cordibus vestris, in charitate radicati & fundati, vt possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum, scire etiam supereminentem scientiæ charitatem Christi, vt impleamini in omnem plenitudinem Dei. Ei autem qui potens est omnia facere superabundanter quam petimus, aut intelligimus, secundum virtutem quæ operatur in nobis: ipsi gloria in ecclesia, & in Christo Iesu in omnes genera-

tiones seculi seculorum. Amen.]

☞ **Feria. iiij. ex Ecclesiasti. Lectio. j.**

Noli fieri pro amico inimicus proximo, improprium enim & contumeliam malus hæreditabit, & omnis peccator inuidus & bilinguis. Non te extollas in cogitatione animæ tuæ velut taurus: ne forte elidatur virtus tua per stultitiam, & folia tua comedat, & fructus tuos perdat, & relinquare velut lignum aridum in eremo, Anima enim nequam disperdet qui se habet, & in gaudium inimicis dat illum, & deducet in sortem impiorum. Verbum dulce multiplicat amicos & mitigat inimicos: & lingua gratiosa in bono homine abundat. Multi pacifici sint tibi, & consiliarius sit tibi vnus de mille. Si possides amicum, in tentatione posside eum, & ne facile credas ei teipsum. Est enim amicus secundum tempus suum, & non permanebit in die tribulationis. Et est amicus qui conuertitur ad inimicitiam, & est amicus qui odium & rixam & conuicia denudabit. Est autem amicus socius mensæ, & non permanebit in die necessitatis. Amicus si permanserit fixus, erit tibi quasi coæqualis, & in domesticis tuis fiducialiter aget, si humiliauerit se contra te, & a facie tua absconderit se, vnanimem habebis amicitiam bonam. Ab inimicis tuis separare, & ab amicis tuis attende. Amicus fidelis, protectio fortis: qui autem inuenit illum, inuenit thesaurum. Amico fidei nulla est comparatio, & non est digna ponderatio auri & argenti contra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis medicamentum vitæ, & immortalitatis: & qui metuunt dominum, inuenient illum. Qui timet Deum, æque habebit amicitiam bonam: quoniam secundum illum erit amicus illius.

☞ **Ex epistola Pauli ad Eph. Lectio. ij.**

c.4.a **O**†Bsecro itaque vos ego vinctus in domino, vt digne ambuletis vocatione qua vocati estis, cum omni humilitate & mansuetudine, cum patientia, supportantes inuicem in charitate, solliciti seruare vnitatem spiritus, in vinculo pacis. Vnum corpus, & vnus spiritus, sicut vocati estis in vna spe vocationis vestræ. Vnus dominus, vna fides, vnum baptisma. Vnus Deus, & pater omnium, qui est super
 B omnes, & per omnia, & in omnibus nobis.] Vnicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi. Propter quod dicit, Ascendens in altum, captiuam duxit captiuitatem: dedit dona hominibus. Quod autem ascendit: quid est, nisi quia & descendit primum in inferiores partes terræ? Qui descendit ipse est, & qui ascendit super omnes cœlos, vt impleret omnia. Et ipse dedit quosdam quidem apostolos, quosdam autem prophetas, alios vero euangelistas, alios autem pastores & doctores, ad consummationem sanctorum, in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi: donec occurramus omnes in vnitatem fidei & agnitionis filij Dei, in virum perfectum, in
 C mensuram ætatis plenitudinis Christi:] vt iam non simus paruuli, fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad circunventionem erroris: veritatem autem facientes in charitate, crescamus in illo per omnia, qui est caput, Christus: ex quo totum corpus compactum & connexum per omnem iuncturam subministrationis, secundum operationem in mensuram vniuscuiusque membri, augmentum corporis facit, in ædificationem sui in charitate. Hoc igitur dico & testificor in domino: vt iam non ambuletis sicut & gentes ambulant in van-

itate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati a via Dei per ignorantiam quæ est in illis propter cæcitatem cordis ipsorum, qui desperantes, semetipsos tradiderunt impudicitiae, in operationem immunditiæ, omnis, in auaritiam. Vos autem non ita didicistis Christum: si tamen illum audistis, & in ipso edocti estis, sicut est veritas in Iesu, deponere vos secundum pristinam conuersationem veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris.

¶ **Feria. v. ex Ecclesiastico. Lectio. j.**

Flli, a iuuentute tua excipe doctrinam, & vsque ad canos inuenies sapientiam Quasi is, qui arat, & seminat, accede ad eam, & sustine bonos fructus illius, in opere enim ipsius exiguum laborabis, & cito edes de generationibus illius. Quam aspera est nimium sapientia indoctis hominibus. & non permanebit in illa excors. Quasi lapidis virtus probatio erit in illis, & non demorabuntur projicere illam. Sapientia doctrinæ secundum nomen est eius: & non est multis manifestata, quibus autem cognita est, permanet vsque ad conspectum Dei. Audi fili, & accipe consilium intellectus, & ne abijcias consilium meum: Inijce pedem tuum in compedes illius, & in torques illius colum tuum, subijce humerum tuum, & porta illam, & ne acedieris vinculis eius. In omni animo tuo accede ad illam: & in omni virtute tua conserua vias eius. Inuestiga illam, & manifestabitur tibi, & continens factus ne derelinquas eam: in nouissimis enim inuenies requiem in ea, & conuertetur tibi in oblectationem. Et erunt tibi compedes eius in protectionem fortitudinis, & bases virtutis, & torques illius in stolam gloriæ: decor enim vitæ est in illa, & vincula illius

ca. 6.

alligatura salutaris. Stola gloriæ indues eam, & coronam gratulationis superpones tibi. Fili, si attenderis mihi, disces: & si accomodaueris animum tuum, sapiens eris, Si inclinaueris aurem tuam, excipies doctrinam. & si dilexeris audire, sapiens eris. In multitudine presbyterorum prudentium sta, & sapientiæ illorum ex corde coniungere, vt omnem narrationem Dei possis audire, & prouerbia laudis non effugiant a te. Et si videris sensatum, euigila ad eum, & gradus ostiorum illius exterat pes tuus. Cogitatum tuum habe in præceptis Dei, & in mandatis illius maxime assiduus esto: & ipse dabit tibi cor, & concupiscentia sapientiæ dabitur tibi.

☞ *Ex epistola Pauli ad Eph. Lectio. ij.*

c.4.d **R**†Enouamini autem spiritu mentis vestræ: & induite nouum hominem qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis. Propter quod deponentes mendacium, loquimini veritatem vnusquisque cum proximo suo: quoniam sumus inuicem membra Irascimini, & nolite peccare. Sol non occidat super iracundiam vestram. Nolite locum dare diabolo. Qui furabatur iam non furetur: magis autem laboret, operando manibus suis quod bonum est, vt habeat vnde tribuat necessitatem patienti.] Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat: sed si quis bonus ad ædificationem fidei, vt det gratiam audientibus. Et nolite contristare spiritum sanctum Dei: in quo signati estis in diem redemptionis. Omnis amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor, & blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia. Estote autem inuicem benigni, misericordes, donantes inuicem, sicut & Deus in Christo donauit vobis.

c.5.a † Estote ergo imitatores Dei sicut filij charissimi, & ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo in odorem suauitatis. Fornicatio autem & omnis immunditia, aut auaritia, nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos, aut turpitudine, aut stultiloquium, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinet, sed magis gratiarum actio. Hoc enim scitote intelligentes quod omnis fornicator, aut immundus, aut auarus (quod est idolorum seruitus) non habet hæreditatem in regno Christi & Dei. Nemo vos seducat inanibus verbis. propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidentia. Nolite ergo effici participes eorum. Eratis enim aliquando tenebræ. nunc autem lux in domino. Vt filij lucis ambulate. (Fructus enim lucis, est in omni bonitate, & iustitia, & veritate)] probantes quod sit beneplacitum Deo: & nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem redarguite. Quæ enim in occulto fiunt ab ipsis turpe est & dicere. Omnia autem quæ arguuntur, a lumine manifestantur: omne enim quod manifestatur lumen est. Propter quod dicit, Surge qui dormis, & exurge a mortuis: & illuminabit te Christus.

☞ *Fer. vj. ex Ecclesiastico. Lectio j.*

ca. 7. **N**Oli facere mala, & non te apprehendent. Discede ab iniquo, & deficient mala abs te. Fili, non semines mala in sulcis iniustitiæ, & non metes ea in septuplum. Noli quærere ab homine ducatum, neque a rege cathedram honoris. Non te iustifices ante Deum, quoniam agnitor cordis ipse est: & penes regem noli velle videri sapiens. Noli quærere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates: ne forte extimescas faciem potentis, & ponas scan-

dalum in agilitate tua. Non pecces in multitudinem ciuitatis, nec te immitas in populum, neque alliges duplicia peccata: nec enim in vno eris immunis. Noli esse pusillanimis in animo tuo. Exorare, & facere eleemosynam ne despicias. Ne dicas, in multitudine munerum meorum respiciet Deus, & offerente me Deo altissimo, munera mea suscipiet. Non irrideas hominem in amaritudine animæ: est enim qui humiliat & exaltat, circumspector Deus. Noli amare mendacium aduersus fratrem tuum: neque in amicum similiter facias. Noli velle mentiri omne mendacium: assiduitas enim illius non est bona. Noli verbosus esse in multitudine presbyterorum, & non iteres verbum in oratione tua. Non oderis laboriosa opera & rusticationem creatam ab altissimo. Non te reputes in multitudine indisciplinatorum. Memento iræ, quoniam non tardabit.

☞ *Ex epistola Pauli ad Ephe. L. ij.*

c.5.c **V**†Idete itaque fratres quomodo caute ambuletis, non quasi insipientes, sed vt sapientes, redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. Propterea nolite fieri imprudentes: sed intelligentes quæ sit voluntas Dei. Et nolite inebriari vino in quo est luxuria, sed implemini spiritu sancto, loquentes vobismetipsis in psalmis, hymnis, & canticis spiritualibus, cantantes & psallentes in cordibus vestris: Domino, gratias agentes semper pro omnibus, in nomine domini nostri Iesu Christi Deo D & patri. Subiecti inuicem, in timore Christi.] Mulieres viris suis subditæ sint, sicut domino: quoniam vir, caput est mulieris: sicut Christus caput est ecclesiæ: ipse, saluator corporis eius. Sed sicut ecclesia subiecta est Christo, ita & mulieres viris suis in om-

nibus. Viri diligite vxores vestras, sicut & Christus dilexit ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea: vt illam sanctificaret, mundans lauacro aquæ in verbo vitæ, vt exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed vt sit sancta & immaculata. Ita & viri debent diligere vxores suas vt corpora sua. Qui suam vxorem diligit, seipsum diligit. Nemo enim vnquam carnem suam odio habuit: sed nutrit & fouet eam, sicut & Christus ecclesiam: quia membra sumus corporis eius: de carne eius & de ossibus eius: propter hoc relinquet homo patrem & matrem suam: & adhærebit vxori suæ: & erunt duo in carne vna. Sacramentum hoc magnum est. ego autem dico in Christo, & in ecclesia. Veruntamen & vos singuli vnusquisque vxorem suam sicut seipsum diligit: vxor autem timeat virum suum.

☞ *Sabbato, ex Ecclesiasti. Lectio j.*

HVmilia valde spiritum tuum: quoniam niam vindicta carnis impij, ignis & vermis. Noli præuaricari in amicum pecuniam differentem, neque fratrem charissimum in auro spreueris. Noli discedere a muliere sensata & bona, quam sortitus es in timore domini: gratia enim verecundiæ illius super aurum. Non lædas seruum in veritate operantem, neque mercenarium dantem animam suam. Seruus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tua: non defraudes illum libertate, neque inopem derelinquas illum. Pecora tibi sunt, attende illis: & si sunt vtilia, perseuerent apud te. Filij tibi sunt, erudi illos, & curua illos a pueritia illorum. Filiæ tibi sunt, serua corpus illarum: & non ostendas hilarem faciem tuam ad illas. Trade filiam, & grande opus feceris, &

ca. 7.

homini sensato da illam. Mulier si est tibi secundum animam tuam, non proicias illam: & odibili non credas te in toto corde tuo. Honora patrem tuum, & gemitus matris tuæ ne obliuiscaris. Memento quoniam nisi per illos natus non fuisses: & retribue illis, quomodo & illi tibi. In tota anima tua time dominum, & sacerdotes illius sanctifica. In omni virtute tua dilige eum qui te fecit: & ministros eius ne derelinquas. Honora Deum ex tota anima tua, & honorifica sacerdotes, & propurga te cum brachijs. Da illis partem, sicut mandatum est tibi primitiarum & purgationis: & de negligentia tua purga te cum paucis. Datum brachiorum tuorum & sacrificium sanctificationis offeres domino, & initia sanctorum: & pauperi porrige manum tuam, vt perficiatur propitiatio, & benedictio tua. Gratia dati in conspectu omnis viuentis, & mortuo non prohibeas gratiam. Non desis plorantibus in consolatione, & cum lugentibus ambula. Non te pigeat visitare infirmum. ex his enim in dilectione firmaberis. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis.

☞ *Ex epistola Pauli ad Ephe. L. ij.*

ca. 6. **F**ilij, obedite parentibus vestris in domino: hoc enim iustum est. Honora patrem tuum & matrem tuam: quod est mandatum primum in promissione, vt bene sit tibi, & sis longæuus super terram. Et vos patres nolite ad iracundiam prouocare filios vestros: sed educate illos in disciplina & correptione domini. Serui, obedite dominis carnalibus, cum timore & tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo: non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes, sed vt serui Christi, facientes voluntatem Dei, ex animo,

cum bona voluntate seruientes, sicut domino & non hominibus, scientes quoniam vnusquisque quodcunque fecerit bonum, hoc recipiet a domino, siue seruus, siue liber. Et vos domini, eadem facite illis, remittentes minas, scientes quod & illorum & vester dominus, est in coelis: & personarum acceptio non est apud eum. De cætero fratres, † confortamini in domino, & in potentia virtutis eius. Induite vos armaturam Dei: vt possitis stare aduersus insidias diaboli, quoniam non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem: sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiae in coelestibus. Propterea accipite armaturam Dei: vt possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate, & induti lorica iustitiae, & calceati pedes in preparatione euangelij pacis: in omnibus sumentes scutum fidei, in quo positis omnia tela nequissimi ignea extinguere, & galeam salutis assumite: & gladium spiritus, quod est verbum Dei] Per omnem orationem & obsecrationem orantes omni tempore in spiritu: & in ipso vigilantes in omni instantia, & obsecratione pro omnibus sanctis: & pro me, vt detur mihi sermo in apertione oris mei cum fiducia, notum facere mysterium euangelij, pro quo legatione fungor in catena, ita vt in ipso audeam, prout oportet me loqui. Vt autem & vos sciatis quæ circa me sunt, quid agam: omnia vobis nota faciet Tychicus, charissimus frater & fidelis minister in domino: quem misi ad vos in hoc ipsum, vt cognoscatis quæ circa nos sunt, & consoletur corda

vestra. Pax fratribus & charitas cum fide a Deo patre nostro, & domino Iesu Christo. Gratia cum omnibus qui diligunt dominum nostrum Iesum Christum in incorruptione. Amen

☩ Dominica tertia Vagantium. ex Ecclesiastico. Lectio prima.

ca. 8. **N**on litiges cum homine potente, ne forte incidas in manus illius. Non contendas cum viro locuplete, ne forte contra te constituat litem tibi. Multos enim perdidit aurum, & argentum, & vsque ad cor regum extendit, & conuertit. Non litiges cum homine linguato, & non strues in ignem illius ligna. Non communices homini indocto, ne male de progenie tua loquatur. Ne despicias hominem auertentem se a peccato, neque improperes ei. Memento quoniam omnes in correptione sumus. Ne spernas hominem in sua senectute: etenim ex nobis senescunt. Noli de mortuo inimico tuo gaudere: sciens quoniam omnes morimur, & in gaudium volumus venire. Ne despicias narrationem presbyterorum sapientium, & in prouerbijs eorum conuersare. Ab ipsis enim discas sapientiam, & doctrinam intellectus, & seruire magnatis sine quærela. Non te prætereat narratio seniorum: ipsi enim didicerunt a patribus suis: quoniam ab ipsis discas intellectum, & in tempore necessitatis dare responsum. Non incendas carbones peccatorum arguens eos, & ne incendaris flamma ignis peccatorum illorum. Ne contra faciem stes contumeliosi, ne sedeat quasi insidiator ori tuo. Noli foenerari homini fortiori te: quod si foeneraueris, quasi perditum habe. Non spondeas super virtutem tuam: quod si spoponderis, quasi restituens cogita. Non iudices contra iudicem, quoniam

secundum quod iustum est, iudicat. Cum audace non eas in via, ne forte grauet mala sua in te: ipse enim secundum voluntatem suam vadit, & simul cum stultitia illius peribis.

☩ Ex epistola Pauli ad Thessalonicenses prima. Lectio ij.

PAulus, & Siluanus, & Timotheus ecclesiæ Thessalonicensium in Deo patre nostro & domino Iesu Christo gratia vobis, & pax. Gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis: memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione, memores operis fidei vestræ & laboris, & charitatis, & sustinentiæ spei domini nostri Iesu Christi, ante Deum & patrem nostrum. Scientes fratres dilecti, a Deo electionem vestram, quia euangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum, sed & in virtute, & spiritu sancto, & in plenitudine multa, sicut scitis quales fuerimus in vobis propter vos. Et vos imitatores nostri facti estis, & domini excipientes verbum in tribulatione multa cum gaudio spiritus sancti: ita vt facti sitis forma omnibus credentibus in Macedonia: & in Achaia. A vobis enim diffamatus est sermo domini, non solum in Macedonia, & in Achaia, sed & in omni loco fides vestra quæ est ad Deum, profecta est, ita vt non sit nobis necesse quicquam loqui. Ipsi enim de vobis annuntiant: qualem introitum habuerimus ad vos: & quomodo conuersi estis ad Deum a simulacris seruire Deo viuo & vero, & expectare filium eius de cœlis (quem suscitauit ex mortuis) Iesum, qui eripuit nos ab ira ventura.

Nam & ipsi scitis fratres introitum nostrum ad vos, quia non inanis fuit: sed ante passi multa & contumelijs affecti (sicut scitis) in Philippis, fidu-

ca. 1.

ca. 2.

ciam habuimus in Deo nostro loqui ad vos euangelium Dei in multa sollicitudine. Exhortatio enim nostra non de errore, neque de immunditia, neque in dolo: sed sicut probati sumus a Deo vt crederetur nobis euangelium, ita loquimur: non quasi hominibus placentes, sed Deo qui probat corda nostra. Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut scitis: neque in occasione auaritiæ, Deus testis est: nec quærentes ab hominibus gloriam, neque a vobis, neque ab alijs, cum possemus vobis oneri esse vt Christi apostoli: sed facti sumus paruuli in medio vestrum, tanquam si nutrix foueat filios suos: ita desiderantes vos cupide, volebamus tradere vobis non solum euangelium Dei, sed etiam animas nostras: quoniam charissimi nobis facti estis. Memores enim estis, fratres, laboris nostri & fatigationis, nocte & die operantes, ne quem vestrum grauaremus, prædicauimus in vobis euangelium Dei. Vos testes estis & Deus, quam sancte & iuste & sine quærela vobis, qui credidistis, affuimus: sicut scitis qualiter vnunquque vestrum (sicut pater filios suos) deprecantes vos & consolantes, testificati sumus, vt ambularetis digne Deo, qui vocauit vos in suum regnum & gloriam.

☞ Si hæc Dominica interponitur post Pentecosten, præter primam & secundam lectionem nihil vltra hic quæras, quia cætera dicenda sunt de festo duplici aut octaua tunc occurrenti.

☞ Si vero celebrabitur ante Septuagesimam, tunc aduertendum quod in anno in quo Epiphania domini venerit in die Sabbati dicenda est hic tertia lectio. In illo tempore, dixit Iesus discipulis suis. & oratio. Familiam tuam. quas inue-

nies in Dominica quarta Vagantium, In alijs autem annis dicendæ sunt hic tertia lectio & oratio infrascriptæ.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

IN illo tempore, ascendente Iesu in ca. 8.

nauiculam, sequuti sunt eum discipuli eius. & ecce motus magnus factus est in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus. Et reliqua. Homilia Origenis.

Ingrediente domino in nauiculam sequuti sunt eum discipuli eius. Non imbecilles, sed firmi & stabiles in fide: mansueti & pij spernentes mundum: non duplici corde, sed simplici. Hi ergo sequuti sunt eum non tantum gressus eius sequentes: sed magis sanctitatem eius comitantes, & iustitiam eius sectantes. Et ecce tempestas magna facta est in mari ita vt nauicula operiretur fluctibus. Cum enim multa magna & miranda ostendisset in terra, transit ad mare: vt & ibidem adhuc excellentiora operademonstraret: quatenus terræ marisque dominum se esse cunctis ostenderet. Ingressus ergo nauiculam fecit turbari mare, commouit ventos, concitauit fluctus. Cur hoc? ideo vt discipulos mitteret in timorem, & suum auxilium postularent: suamque potentiam rogantibus manifestaret. Ipsa tempestas non ex se oborta est: sed potestati paruim imperantis, eius qui educit ventos de thesauris suis: qui terminum mari arenam constituit. Dixit enim ei, Vsque huc venies, & non vltra gradieris: sed in temetipso confringentur fluctus tui. Huius ergo iussione & præcepto orta est tempestas in mari: propter occasiones superius memoratas facta est tempestas magna & non pusilla: vt magnum opus & non pusillum ostenderet. Quantoque fluctus nauiculæ irruerant: tanto magis timor discipulos conturbabat: vt

plus magis desiderarent ad liberandum se mirabilia saluatoris. Dominus vero dormiebat. O res mirabilis & stupenda. Is qui nunquam obdormit, dormit. Is qui nunquam dormit neque dormitat, ipse dormire dicitur. Dormiebat quidem corpore, sed vigilabat diuinitate. Dormiebat quidem corpore: sed diuino nutu turbabat mare. Erigebatque fluctus, & apostolos conturbabat suam ostensurus potentiam. **Oratio.**

DEus, qui nos in tantis periculis constitutos pro humana scis fragilitate non posse sustinere: da nobis salutem mentis, & corporis: vt ea quæ pro peccatis nostris patimur, te adiuvante vincamus. Per domi.

¶ Feria. ij. ex Ecclesiastico. L. j.

ca. 8. **C**vm iracundo non facias rixam, & cum audace non eas in desertum: quoniam quasi nihil est ante illum sanguis: & vbi non est adiutorium, elidet te. Cum fatuis consilium non habeas, non enim poterunt diligere, nisi quæ eis placent. Coram extraneo non facies consilium: nescis enim quid pariet. Non omni homini cor tuum manifestes, ne forte inferat tibi gratiam falsam, & conuicietur.

ca. 9. Non zeles mulierem sinus tui, ne ostendat super te malitiam doctrinæ nequam. Non des mulieri potestatem animæ tuæ, ne ingrediatur in virtute tua, & confundaris. Ne respicias mulierem multiuolam: ne forte incidas in laqueos illius. Cum saltatrice ne assiduus sis: nec audias illam, ne forte pereas in efficacia illius. Virginem ne conspicias, ne forte scandalizeris in decore illius. Ne des fornicarijs animam tuam in vilo, ne perdas te, & hæreditatem tuam. Noli circumspectare in vicis ciuitatis, nec oberaueris in plateis illius. Auerte faciem

tuam a muliere compta, & ne circumspectas speciem alienam. Propter speciem mulieris multi perierunt: & ex hoc concupiscentiæ quasi ignis exardescit. Omnis mulier quæ est fornicaria, quasi stercus in via conculcabitur. Speciem mulieris alienæ multi admirati, reprobi facti sunt. colloquium enim illius quasi ignis exardescit. Cum aliena muliere non sedeas omnino, nec accumbas cum ea super cubitum: & non alterceris cum illa in vino, ne forte declinet cor tuum in illam, & sanguine tuo labaris in perditionem.

¶ Ex epistola prima ad Thessalonicenses. Lectio secunda.

IDeo & nos gratias agimus Deo ca. 2.
sine intermissione: quoniam cum accepissetis a nobis verbum auditus Dei, accepistis illud non vt verbum hominum, sed (sicut est vere) verbum Dei qui operatur in vobis qui credidistis. vos enim imitatores facti estis fratres, ecclesiarum Dei, quæ sunt in Iudæa, in Christo Iesu: quia eadem passi estis, & vos a contribulibus vestris, sicut & ipsi a Iudæis. qui & dominum occiderunt Iesum, & prophetas, & nos persecuti sunt & Deo non placent, & omnibus hominibus aduersantur. prohibentes nos gentibus loqui, vt salui fiant: vt impleant peccata sua semper. peruenit enim ira Dei super illos vsque in finem. Nos autem, fratres, desolati a vobis ad tempus horæ, aspectu, non corde abundantius festinauimus faciem vestram videre cum multo desiderio, quoniam voluimus venire ad vos, ego quidem Paulus, & semel & iterum: sed impediuit nos satanas. Quæ est enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriæ? Nonne vos ante dominum nostrum Iesum Christum estis in aduentu

ca. 3. eius? vos enim estis gloria nostra & gaudium. Propter quod non sustinentes amplius, placuit nobis remanere Athenis, solis, & misimus Timotheum fratrem nostrum & ministrum Dei in euangelio Christi, ad confirmandos vos & exhortandos pro fide vestra vt nemo moueatur in tribulationibus istis. ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus. Nam & cum apud vos essemus, prædicabamus vobis passuros nos tribulationes, sicut & factum est, & scitis. Propterea & ego amplius non sustinens, nisi ad cognoscendam fidem vestram: ne forte tentauerit vos is qui tentat, & inanis fiat labor noster. Nunc autem veniente Timotheo ad nos a vobis, & annuntiante nobis fidem & charitatem vestram, & quia memoriam nostri habetis bonam semper, desiderantes nos videre, sicut & nos quoque vos: ideo consolati sumus, fratres, in vobis in omni necessitate & tribulatione nostra, per fidem vestram, quoniam nunc viuimus: si vos statis in domino. Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere pro vobis, in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum, nocte ac die abundantius orantes, vt videamus faciem vestram & compleamus ea quæ desunt fidei vestræ? Ipse autem Deus & pater noster & dominus noster Iesus Christus dirigat viam nostram ad vos. Vos autem dominus multiplicet, & abundare faciat charitatem vestram in inuicem & in omnes: quemadmodum & nos in vobis ad confirmanda corda vestra sine quærela, in sanctitate ante Deum & patrem nostrum, in aduentu domini nostri Iesu Christi cum omnibus sanctis eius. Amen.

☞ *Feria. iij. ex Ecclesiastico. L. j.*

ca. 9. **N**E derelinquas amicum antiquum: nouus enim non erit similis illi. Vinum nouum, amicus nouus: veterascet, & cum suauitate bibes illud. Non zeles gloriam, & opes peccatoris: non enim scis quæ futura sit illius subuersio. Non placeat tibi iniuria iniustorum, sciens quoniam vsque ad inferos non placebit impius. Longe abesto ab homine potestatem habente occidendi: & non suspicaberis timorem mortis: & si accesseris ad illum, noli aliquid committere, ne forte auferat vitam tuam. Communionem mortis scito: quoniam in medio laqueorum ingredieris, & super dolentium arma ambulabis. Secundum virtutem tuam caue te a proximo tuo, & cum sapientibus & prudentibus tracta. Viri iusti sint tibi conuiuæ, & in timore Dei sit tibi gloriatio, & in sensu sit tibi cogitatus Dei, & omnis enarratio tua in præceptis altissimi. In manu artificum opera laudabuntur, & princeps populi in sapientia sermonis sui, in sensu vero seniorum verbum. Terribilis est in ciuitate sua homo linguosus, & temerarius in verbo suo odibilis erit.

☞ *Ex epistola prima ad Thessalonicenses. Lectio secunda.*

c.4.a **D**E cætero ergo fratres † rogamus vos & obsecramus in domino Iesu: vt quemadmodum accepistis a nobis, quomodo oporteat vos ambulare & placere Deo, sic & ambuletis, vt abundetis magis. Scitis enim quæ præcepta dederim vobis per dominum Iesum. Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra: vt abstineatis vos a fornicatione, vt sciat vnusquisque vestrum vas suum possidere in sanctificatione, & honore: non in passione desiderij, sicut & gentes quæ ignorant Deum, & ne quis supergrediatur, neque circumueniat in negotio fratrem suum:

quoniam vindex est dominus de his omnibus sicut prædiximus vobis, & testificati sumus: Non enim vocauit nos Deus in immunditiam: sed in sanctificationem.] Itaque qui hæc spernit, non hominem spernit sed Deum, qui etiam dedit spiritum suum sanctum in nobis. De charitate autem fraternitatis, non necesse habemus scribere vobis, ipsi enim vos a Deo didicistis, vt diligatis inuicem. Etenim illud facitis in omnes fratres in vniuersa Macedonia. Rogamus autem vos, fratres, vt abundetis magis: & operam detis vt quieti sitis, & vt vestrum negocium agatis, & operemini manibus vestris, sicut præcepimus vobis: & vt honeste ambuletis ad eos qui foris sunt: & nullius aliquid desideretis. † Nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus: vt non contristemini sicut & cæteri qui spem non habent. Si enim credimus quod Iesus mortuus est & resurrexit: ita & Deus eos qui dormierunt per Iesum, adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo domini, quia nos qui viuimus, qui residui sumus, in aduentum domini, non præueniemus eos qui dormierunt. Quoniam ipse dominus in iussu & in voce archangeli & in tuba Dei descendet de cælo: & mortui qui in Christo sunt, resurgent primi. Deinde nos qui viuimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam domino in aera: & sic semper cum domino erimus. Itaque consolamini inuicem in verbis istis.]

¶ **Feria. iiij. ex Ecclesiasti. L. j.**

c. 10. **I**ndex sapiens iudicabit populum suum, & principatus sensati stabilis erit. Secundum iudicem populi, sic & ministri eius: & qualis rector est ciuitatis, tales & inhabitantes in ea. Rex insipiens perdet populum suum, & ciui-

tates inhabitabuntur per sensum potentium. In manu Dei potestas terræ: & execrabilis omnis iniquitas gentium, & vtilem rectorem suscitabit in tempus super illam. In manu Dei potestas hominis, & super faciem scribæ imponet honorem suum. Omnis iniuriæ proximi ne memineris, & nihil agas in operibus iniuriæ. Odibilis coram Deo est, & hominibus superbia: & execrabilis omnis iniquitas gentium. Regnum a gente in gentem transfertur propter iniustitias, & iniurias, & contumelias, & diuersos dolos. Auaro autem nihil est scelestius. Quid superbit terra & cinis? Nihil est iniquius, quam amare pecuniam, hic enim & animam suam venalem habet: quoniam in vita sua proiecit intima sua. Omnis potentatus, brevis vita. Languor prolixior grauat medicum. Breuem languorem præcidit medicus: sic & rex hodie est, & cras morietur. Cum enim morietur homo, hæreditabit serpentes, & bestias, & vermes. Initium superbiæ hominis, apostatare a Deo: quoniam ab eo qui fecit illum, recessit cor eius: quoniam initium omnis peccati est superbia: qui tenuerit illam, adimplebitur maledictis, & subuertet eum in finem. Propterea exhonoraui dominus conuentus malorum, & destruxit eos vsque in finem.

¶ **Ex epistola prima ad Thessalonicenses. Lectio secunda.**

DE temporibus autem & momentis fratres, non indigetis vt scribamus vobis. Ipsi enim diligenter scitis quia dies domini, sicut fur in nocte, ita veniet, cum enim dixerint, pax & securitas: tunc repentinus eis superueniet interitus, sicut dolor in vtero habentis, & non effugient. Vos autem fratres non estis in tenebris: vt vos dies illa tan-

ca. 5.

quam fur comprehendat, omnes enim vos, filij lucis estis, & filij diei, non sumus noctis neque tenebrarum. Igitur non dormiamus sicut & cæteri: sed vigilemus & sobrij simus. Qui enim dormiunt, nocte dormiunt: & qui ebrij sunt, nocte ebrij sunt. Nos autem qui diei sumus, sobrij simus, induti lorica[m] fidei & charitatis, & galeam spem salutis, quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in acquisitionem salutis per dominum nostrum Iesum Christum, qui mortuus est pro nobis: vt siue vigilemus, siue dormiamus, simul cum illo viuamus. Propter quod consolamini inuicem: & ædificate alterutrum: sicut & facitis. Rogamus autem vos fratres, vt noueritis eos qui laborant inter vos, & præsent vobis in domino, & monent vos: vt habeatis illos abundantius in charitate propter opus illorum, pacem

B habete cum eis. † Rogamus autem vos fratres, corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos, patientes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper, quod bonum est sectamini in inuicem, & in omnes. Semper gaudete. Sine intermissione orate. In omnibus gratias agite. hæc est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis. Spiritum nolite extinguere. Prophetias nolite spernere. Omnia autem probate: quod bonum est tenete. Ab omni specie mala abstinete vos. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia: vt integer spiritus vester & anima & corpus sine quærela, in aduentu domini nostri Iesu Christi seruetur.]

C Fidelis est qui vocauit vos: qui etiam faciet. Fratres, orate pro nobis. Salutate fratres omnes in osculo sancto. Adiuro vos per dominum, vt legatur epistola

hæc omnibus sanctis fratribus. Gratia domini nostri Iesu Christi vobiscum. Amen.

☞ **Feria. v. ex Ecclesiastico. L. j.**

S Edes ducum superborum destruxit c. 10.
Deus, & sedere fecit mites pro eis. Radices gentium superbarum arefecit Deus, & plantauit humiles ex ipsis gentibus. Terras gentium euertit dominus, & perdidit eas vsque ad fundamentum. Arefecit ex ipsis & disperdidit eos, & cessare fecit memoriam eorum a terra. Memoria superborum perdidit Deus, & reliquit memoriam humilium sensu. Non est creata hominibus superbia: neque iracundia nationi mulierum. Semen hominum honorabitur hoc, quod timet Deum: semen autem hoc exhonorabitur, quod præterit mandata domini. In medio fratrum rector illorum in honore: & qui timent dominum, erunt in oculis illius. Gloria diuitum, honoratorum, & pauperum, timor Dei est, non despicere hominem iustum pauperem, & noli magnificare virum peccatorem diuitem. Magnus est iudex, & potens est in honore: & non est maior illo qui timet Deum. Seruo sensato liberi seruiunt: & vir prudens & disciplinatus non murmurabit correptus, & inscius non honorabitur. Noli extollere te in faciendo opere tuo, & noli cunctari in tempore angustię. Melior est qui operatur, & abundat in omnibus, quam qui gloriatur, & eget pane. Fili mi, in mansuetudine serua animam tuam, & da illi honorem secundum meritum suum. Peccantem in animam suam quis iustificabit? & quis honorificabit exhonorantem animam suam? Pauper gloriatur per disciplinam & timorem suum: & est homo qui honorificatur propter substantiam suam. Qui autem

gloriatur in paupertate, quanto magis in substantia? Et qui gloriatur in substantia, paupertatem vereatur.

☞ *Epistola Pauli ad Thessalonicenses secunda. Lectio secunda.*

ca. 1. **P**aulus & Siluanus & Timotheus, ecclesiæ Thessalonicensium in Deo patre nostro & domino Iesu Christo, gratia vobis & pax a Deo patre nostro, & domino Iesu Christo.

Gratias agere debemus semper Deo pro vobis fratres, ita vt dignum est: quoniam supercrescit fides vestra, & abundat charitas vniuscuiusque vestrum in inuicem: ita vt & nosipsi in vobis gloriemur in ecclesijs Dei, pro patientia vestra, & fide, & in omnibus persecutionibus vestris & tribulationibus, quas sustinetis in exemplum iusti iudicij Dei, vt digni habeamini in regno Dei, pro quo & patimini, si tamen iustum est apud Deum retribuere tribulationem ijs qui vos tribulant: & vobis qui tribulamini, requiem nobiscum in reuelatione domini Iesu de coelo cum angelis virtutis eius in flamma ignis, dantis vindictam ijs qui non nouerunt Deum, & qui non obediunt Euangelio domini nostri Iesu Christi: qui pœnas dabunt in interitu æternas a facie domini, & a gloria virtutis eius: cum venerit glorificari in sanctis suis, & admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt, quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo, in quo etiam oramus semper pro vobis, vt dignetur vos vocatione sua Deus noster, & impleat omnem voluntatem bonitatis suæ, & opus fidei in virtute, vt clarificetur nomen domini nostri Iesu Christi in vobis, & vos in illo secundum gratiam Dei nostri, & domini Iesu Christi.

☞ *Fer vj. ex Ecclesiastico. L j.*

Sapientia humiliati exaltabit caput illius, & in medio magnatorum consedere illum faciet. Non laudes virum in specie sua: neque spernas hominem in visu suo. brevis in volatilibus est apis, & initium dulcoris habet fructus illius. In vestitu ne glorieris vnquam, nec in die honoris tui extollaris: quoniam mirabilia opera altissimi solius, & gloriosa, & absconsa, & inuisa opera illius. Multi tyranni sederunt in throno, & insuspicabilis portauit diadema. Multi potentes oppressi sunt valide, & gloriosi traditi sunt in manus alterorum. Prius quam interroges, ne vituperes quenquam: & cum interrogaueris, corripe iuste. Prius quam audias ne respondeas verbum, & in medio sermonum ne adijcias loqui. De ea re, quæ te non molestat, ne certes: & in iudicio peccantium ne consistas. Fili, ne in multis sint actus tui: & si diues fueris, non eris immunis a delicto. Si enim secutus fueris, non apprehendes: & non effugies, si præcurrens. Est homo laborans, & festinans, & dolens impius, & tanto magis non abundabit. Est homo marcidus egens recuperatione, plus deficiens virtute, & abundans paupertate, & oculus Dei respexit illum in bono, & erexit eum ab humilitate ipsius, & exaltauit caput: & mirati sunt in illo multi, & honorauerunt Deum. Bona & mala, vita & mors, paupertas & honestas, a Deo sunt. Sapientia & disciplina, & scientia legis apud Deum. Dilectio, & viæ bonorum apud ipsum. Error & tenebræ peccatoribus concreata sunt: qui autem exultant in malis, consenescent in malo.

☞ *Ex epistola secunda ad Thessalonicenses. Lectio secunda.*

c.2.a **R**†Ogamus autem vos fratres, per aduentum domini nostri Iesu Christi, & nostræ congregationis in ipsum: vt non cito moueamini a vestro sensu, neque terreamini, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epistolam tanquam per nos missam, quasi instet dies domini. Ne quis vos seducat vllō modo: quoniam nisi venerit discessio primum, & reuelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, qui aduersatur & extollitur supra omne quod dicitur Deus, aut quod colitur, ita vt in templo Dei sedeat: ostendens se tanquam sit Deus. Num retinetis quod cum adhuc essem apud vos, hæc dicebam vobis? Et nunc quid detineat scitis: vt reueletur in suo tempore. Nam mysterium iam operatur iniquitatis: tantum vt qui tenet nunc teneat: donec de medio fiat. Et tunc reuelabitur ille iniquus: quem dominus Iesus interficiet spiritu oris sui: & destruet illustratione aduentus sui eum,]

B cuius est aduentus secundum operationem satanæ, in omni virtute & signis, & prodigijs mendacibus, & in omni seductione iniquitatis ijs qui pereunt, eo quod charitatem veritatis non receperunt, vt salui fierent. Ideo mittet illis Deus operationem erroris, vt credant mendacio: vt iudicentur omnes qui non crediderunt veritati, sed consenserunt iniquitati. Nos autem debemus gratias agere Deo semper pro vobis, fratres dilecti a Deo, quod elegerit nos Deus primitias, in salutem, in sanctificatione spiritus, & in fide veritatis. Ad quod & vocauit vos per Euangelium nostrum, in acquisitionem gloriæ domini nostri Iesu Christi. Itaque fratres state: & tenete traditiones quas didicistis, siue per sermonem, siue per epis-

tolam nostram. Ipse autem dominus noster Iesus Christus, & Deus & pater noster qui dilexit nos, & dedit consolationem æternam, & spem bonam in gratia, exhortetur corda vestra, & confirmet in omni opere & sermone bono.

¶ Sabbato, ex Ecclesiasti. L j.

Datio Dei permanet iustis, & profectus illius successus habebit in æternum. Est qui locupletatur parce agendo, & hæc est pars mercedis illius in eo quod dicit, Inueni requiem mihi, & nunc manducabo de bonis meis solus: & nescit quod tempus prætereat illum, & mors appropinquet, & relinquat omnia alijs, & morietur. Sta in testamento tuo, & in illo colloquere, & in opere mandatorum tuorum veterasce. Ne manseris in operibus peccatorum. Confide autem in Deo: & mane in loco tuo. Facile est enim in oculis Dei subito honestare pauperem. Benedictio Dei in mercedem iusti festinat, & in honore veloci processus illius fructificat. Ne dicas, Quid est mihi opus: & quæ erunt mihi ex hoc bona? Ne dicas, Sufficiens mihi sum: & quid ex hoc pessimabor? In die bonorum ne immemor sis malorum: & in die malorum ne immemor sis bonorum: quoniam facile est coram Deo in die obitus retribuere vnique secundum vias suas. Malitia horæ obliuionem facit luxuriæ magnæ. & in fine hominis denudatio operum illius. Ante mortem ne laudes hominem quenquam: quoniam in filijs suis agnoscitur vir. Non omnem hominem inducas in domum tuam, multæ enim sunt insidiæ dolosi. Sicut enim eructant præcordia foetentium, & sicut perdix inducitur in caueam, & vt caprea in laqueum, sic & cor superbiorum, & sicut prospector videns casum proximi sui. Bona enim in mala

c. 11.

conuertens insidiatur: & in electis imponet maculam. A scintilla vna auge-
tur ignis, & ab vno doloso augetur san-
guis: homo vero peccator sanguini in-
sidiatur. Attende tibi a pestifero. fab-
ricat enim mala: ne forte inducat super
te subsannationem in perpetuum. Ad-
mitte ad te alienigenam, & subuertet te
in turbine, & abalienabit te a tuis pro-
prijs.

☩ *Ex epistola secunda ad Thessaloni-
censes. Lectio secunda.*

ca. 3. **D**E cætero fratres, orate pro nobis,
vt sermo Dei currat, & clarifice-
tur, sicut & apud vos: & vt liberemur
ab importunis & malis hominibus. non
enim omnium est fides: Fidelis autem
dominus est, qui confirmabit vos & cus-
todiet a malo. Confidimus autem de
vobis in domino, quod quæcunque præ-
cepimus, & facitis & facietis. Domi-
nus autem dirigat corda vestra in char-
itate Dei & patientia Christi. Denun-
tiamus autem vobis fratres in nomine
domini nostri Iesu Christi, vt subtra-
hatis vos ab omni fratre ambulante in-
ordinate, & non secundum traditionem
quam acceperunt a nobis. Ipsi enim
scitis quemadmodum oporteat imitari
nos, quoniam non inquieti fuimus in-
ter vos, neque gratis panem manduca-
uimus ab aliquo, sed in labore &
in fatigatione nocte & die operantes,
ne quem vestrum grauaremus. Non
quasi non habuerimus potestatem, sed
vt nosmetipsos formam daremus vobis
ad imitandum nos. Nam & cum esse-
mus apud vos, hoc denuntiabamus vo-
bis. Quoniam si quis non vult operari,
nec manducet. Audiuius enim inter
vos quosdam ambulantes inquiete, ni-
hil operantes, sed curiose agentes. Iis
autem, qui eiusmodi sunt, denuntiemus
& obsecramus in domino Iesu Christo,

vt cum silentio operantes, suum panem
manducet. Vos autem fratres, nolite
deficere benefacientes. Quod si quis
non obedit verbo nostro per episto-
lam, hunc notate, & ne commisceamini
cum illo, vt confundatur: & nolite
quasi inimicum existimare, sed corrip-
ite vt fratrem. Ipse autem Deus pacis
det vobis pacem sempiternam in omni
loco. Dominus sit cum omnibus vo-
bis. Salutatio, mea manu Pauli: quod
est signum in omni epistola, ita scribo:
Gratia domini nostri Iesu Christi cum
omnibus vobis. Amen.

☩ *Dominica quarta Vagantium. ex Ec-
clesiastico. Lectio prima.*

SI benefeceris, scito cui feceris, & erit c. 12.
gratia in bonis tuis multa. Benefac
iusto, & inuenies retributionem mag-
nam: & si non ab ipso, certe a domino.
Non est enim ei bene qui assiduus est in
malis, & eleemosynas non danti: quo-
niam & altissimus odio habet pecca-
tores: & misertus est pœnitentibus. Da
misericordi, & ne suscipias peccatorem:
& impijs, & peccatoribus redde vindic-
tam, custodiens eos in diem vindictæ.
Da bono, & non receperis peccatorem.
Benefac humili, & non dederis impio.
Prohibe panes illi dari, ne in ipsis po-
tentior te sit. Nam duplicia mala inue-
nies in omnibus bonis, quæcunque fe-
ceris illi: quoniam & altissimus odio
habet peccatores, & impijs reddet vin-
dictam. Non agnoscetur in bonis am-
icus, & non abscondetur in malis in-
imicus. In bonis viri inimici illius:
in tristitia, & in malitia illius, amicus
agnitus est. Non credas inimico tuo
in æternum. Sicut enim ærumentum
æruginat nequitia illius. Et si humilia-
tus vadat curuus, adijce animum tuum,
& custodi te ab illo. Non statuas il-
lum penes te, nec sedeat ad dexteram

tuam, ne forte conuersus in loco tuo: ne forte conuersus in locum tuum inquirat cathedram tuam, & in nouissimo cognoscas verba mea, & in sermonibus meis stimuleris. Quis miserebitur incantatori, a serpente percusso, & omnibus qui appropiant bestiis? Sic & qui comitatur cum viro iniquo, & obuolutus est in peccatis eius. Vna hora tecum permanebit: si autem declinaueris, non supportabit. In labijs suis indulcat inimicus, & in corde suo insidiatur, vt subuertat te in foueam. In oculis suis lachrymatur inimicus, & si inuenerit tempus, non satiabitur sanguine: & si incurrerint tibi mala, inuenies eum illic priorem & quasi adiuuans suffodiet plantas tuas. Caput suum mouebit, & plaudet manu: & multa susurrans commutabit vultum suum.

☞ **Epistola Pauli ad Timotheum prima.**
Lectio secunda.

ca 1. **P**aulus Apostolus, Iesu Christi secundum imperium Dei saluatoris nostri, & Christi Iesu spei nostræ: Timotheo dilecto filio in fide, gratia & misericordia & pax a Deo patre Christo Iesu domino nostro. Sicut rogaui te vt remaneres Ephesi cum irem in Macedoniam, vt denuntiares quibusdam ne aliter docerent, neque intenderent fabulis & genealogijs interminatis, quæ quæstiones præstant magis quam ædificationem Dei, quæ est in fide. Finis autem præcepti, est charitas de corde puro & conscientia bona & fide non ficta. A quibus quidam aberrantes, conuersi sunt in vaniloquium, volentes esse legis doctores, non intelligentes neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant. Scimus autem quia bona est lex, si quis ex legitime vtatur: sciens hoc, quia lex iusto non est posita, sed iniustis & non subdi-

tis, impijs & peccatoribus, sceleratis & contaminatis, patricidis & matricidis, homicidis, fornicarijs, masculorum concubitoribus, plagiarijs, mendacibus, & periuris, & si quid aliud sanæ doctrinæ aduersatur, quæ est secundum euangelium gloriæ beati Dei, quod creditum est mihi. Gratias ago ei qui me confortauit Christo Iesu domino nostro, quia fidelem me existimauit, ponens in ministerio, qui prius blasphemus fui & persecutor, & contumeliosus: sed misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate. Superabundauit autem gratia domini nostri cum fide & dilectione, quæ est in Christo Iesu. Fidelis sermo & omni acceptione dignus: quod Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere, quorum ego primus sum. Sed ideo misericordiam consecutus sum: vt in me primo ostenderet Christus Iesus omnem patientiam, ad informationem eorum qui credituri sunt illi, in vitam æternam. Regi autem seculorum immortalis, inuisibilis, soli Deo honor & gloria in secula seculorum, Amen. Hoc præceptum commendo tibi fili Timothee, secundum præcedentes in te prophetias, vt milites in illis bonam militiam, habens fidem & bonam conscientiam, quam quidam repellentes, circa fidem naufragauerunt, ex quibus est Hymenæus & Alexander: quos tradidi satanæ, vt discant non blasphemare.

☞ **Si hæc Dominica interponitur post Pentecosten, præter primam & secundam lectionem, nihil vltra hic quæras, quia cætera dicenda sunt de festo dup. aut octa. tunc occurrenti.**

☞ **Si autem celebratur ante Septuagesimam, tertia lectio, oratio erunt**

infrascriptæ, siue dictæ sint in dominica præcedenti, siue non. Et si post hanc dominica poneretur etiam alia ante Septuagesimam, vt postea dicitur, repetendæ sunt in ea hæc eadem tertia lectio, & oratio.

Secundum Matthæum. Lectio. iiij.

c. 13. **I**N illo tempore, dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc, Simile est regnum cœlorum homini, qui seminauit bonum semen in agro suo. **Et reliqua.**
Homilia sancti Augustini episc.

Cum negligenter agerent propositi Ecclesiæ, & dormitionem mortis acciperent Apostoli, venit diabolus, & superseminauit eos quos malos filios dominus interpretatur. Sed recte quæritur, vtrum hæretici sint, an male viuentes catholici? Possunt enim dici filij mali etiam hæretici, qui ex eodem euangelij semine & Christi nomine procreati, prauis opinionibus ad falsa dogmata conuertuntur. Sed quod dicit eos in medio tritici seminatos: quasi videntur illi significari qui vnus communionis sunt. Veruntamen quia dominus agrum non ecclesiam, sed hunc mundum interpretatur, intelliguntur hæretici, quia non societate vnus ecclesiæ vel vnus fidei, sed societate solius nominis Christiani, in hoc mundo permiscuntur bonis: vt illi qui in eadem fide mali sunt, palea potius quam zizania reputentur: quia palea etiam fundamentum ipsum habet cum frumento, radicenque communem. In illa plane sagena, qua concluduntur boni & mali pisces, non absurde mali catholici intelliguntur. Aliud est enim mare quod significat magis istum mundum: aliud sagena, quæ vnus fidei vel vnus ecclesiæ communionem videtur ostendere. Inter hæreticos & malos catholicos hoc interest: quod hæretici falsa credunt:

illi autem vera credentes non viuunt ita vt credunt. Solet autem quæri etiam, schismatici quid ab hæreticis distent: & hoc inueni, quod schismaticos fides diuersa non faciat, sed communionis disrupta societas.

Sed vtrum inter zizania numerandi sint, dubitari potest. **Oratio.**

Familiam tuam quæsumus domine continua pietate custodi, vt quæ in sola spe gratiæ cœlestis innititur, tua semper protectione muniatur. Per domi.

¶ **Feria. ij. ex Ecclesiastico. L. j.**

Qui tetigerit picem, inquinabit ab ea: & qui communicauerit superbo, induet superbiam. Pondus super se tollet, qui honestiori se communicat Et ditiori te ne socius fueris. Quid communicabit cacabus ad ollam? Quando enim se colliserint, confringentur. Diues iniuste egit, & fremet: pauper autem læsus tacebit. Si largitus fueris, assumet te: & si non habueris, derelinquet te. Si habes, conuiuet tecum, & euacuabit te: & ipse non dolebit super te. Si necessarius illi fueris, supplantabit te: & subridens spem dabit, narrans tibi bona, & dicit: Quid opus est tibi? & confundet te in cibis tuis: donec te exinaniat bis, & ter: & in nouissimo deridebit te. Postea videns derelinquet te: & caput suum mouebit ad te. Humiliare Deo: & expecta manus eius. Attende, ne seductus in stultitia humilieris. Noli esse humilis in sapientia tua: ne humiliatus in stultitiam seducaris. Aduocatus a potentiore discede: ex hoc enim magis te aduocabit. Ne improbus sis, ne impingar: & ne longe sis ab eo, ne eas in obliuionem. Ne retineas ex æquo loqui cum illo: nec credas multis verbis illius. Ex multa enim loquela tentabit te,

c. 13.

& subridens interrogabit te de absconditis tuis. Immitis animus illius conseruabit verba tua: & non parcet de malitia, & de vinctis. Caue tibi, & attende diligenter auditui tuo, quoniam cum subuersione tua ambulas. Audiens vero illa, quasi in somnis vide: & vigilabis.

☞ *Ex epistola prima ad Timotheum. Lectio secunda.*

ca. 2. **O**bscuro igitur primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro regibus, & omnibus, qui in sublimitate constituti sunt: vt quietam & tranquillam vitam agamus in omni pietate & castitate, hoc enim bonum est & acceptum coram saluatore nostro Deo, qui omnes homines vult saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Vnus enim Deus, vnus & mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus: qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus, cuius testimonium temporibus suis confirmatum est: in quo positus sum ego prædicator & apostolus (veritatem dico, non mentior) doctor gentium in fide & veritate. Volo ergo viros orare in omni loco: leuantes puras manus, sine ira & disceptatione. Similiter & mulieres in habitu ornato: cum verecundia & sobrietate ornantes se, non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa, sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona. Mulier in silentio discat, cum omni subiectione. Docere autem mulieri non permitto, neque dominari in virum: sed esse in silentio. Adam enim primus formatus est, deinde Eua, & Adam non est seductus: mulier autem seducta in præuaricatione fuit. Saluabitur autem per fil-

iorum generationem: si permanserit in fide & dilectione & sanctificatione cum sobrietate.

☞ *Fer. iij. ex Ecclesiastico. L. j.*

OMni vita tua dilige Deum & inuoca illum in salute tua. Omne animal diligit simile sibi: sic & omnis homo proximum sibi. Omnis caro ad similem sibi coniungetur, & omnis homo simili sui sociabitur. Si communicabit lupo agno aliquando: sic peccator iusto. Quæ communicatio sancto homini ad canem? aut quæ pars bona diuiti ad pauperem? Venatio leonis onager in eremo: sic & pascua diuitum, sunt pauperes. Et sicut abominatio est superbo humilitas: sic & execratio diuitis pauper. Diues commotus confirmatur ab amicis suis: humilis autem cum ceciderit, expelletur & a notis. Diuiti decepto multi recuperatores, locutus est superbia, & iustificauerunt illum. humilis deceptus est, insuper & arguitur: locutus est sensate, & non est datus ei locus. Diues locutus est, & omnes tacuerunt, & verbum illius vsque ad nubes perducent, pauper locutus est, & dicunt, Quis est hic? Et si offenderit, subuertent illum. Bona est substantia: cui non est peccatum in conscientia, & nequissima paupertas in ore impij. Cor hominis immutat faciem illius, siue in bona, siue in mala. Vestigium cordis boni, & faciem bonam difficile inuenies, & cum labore.

☞ *Ex epistola prima ad Tim. L. ij.*

Fidelis sermo, Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. oportet enim episcopum irreprehensibilem esse, vnus vxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, non vinolentum, non percussorem: sed modestum, non litigiosum, non cupidum,

sed suæ domui bene præpositum, filios habentem subditos cum omni castitate. Si quis autem domui suæ præesse nescit: quomodo ecclesiæ Dei diligentiam habebit? Non neophytum: ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli. Oportet autem illum & testimonium habere bonum ab ijs qui foris sunt: vt non in opprobrium incidat & in laqueum diaboli. Diaconos similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes: habentes mysterium fidei in conscientia pura. Et hi autem probentur primum: & sic ministrent, nullum crimen habentes. Mulieres similiter pudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in omnibus. Diacones sint vnus vxoris viri: qui filijs suis bene præsent, & suis domibus. Qui enim bene ministraverint: gradum bonum sibi acquirant, & multam fiduciam in fide quæ est in Christo Iesu. Hæc tibi scribo fili Timothee, sperans me ad te venire cito. si autem tardauero: vt scias quomodo oporteat te in domo Dei conuersari, quæ est Ecclesia Dei viui, columna & firmamentum veritatis. Et manifeste magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit angelis, prædicatum est gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria.

☞ **Feria iiij. ex Ecclesiasti. L. j.**

- c. 14. **B**eatus vir qui non est lapsus verbo ex ore suo & non est stimulatus in tristitia delicti. Felix qui non habuit animi sui tristitiam, & non excidit a spe sua. Viro cupido & tenaci, sine ratione est substantia, & homini liuido ad quid aurum? Qui aceruat ex animo suo iniuste, alijs congregat, & in bonis illius alius luxuriabitur. Qui sibi nequam est,

cui alij bonus erit? & non iucundabitur in bonis suis. Qui sibi inuidet, nihil est illo nequius: & hæc redditio est malitiæ illius: & si bene fecerit, ignoranter, & non volens facit, & in nouissimo manifestat malitiam suam. Nequam est oculus liuidi, & auertens faciem suam, & despiciens animam suam. Insatiabilis oculus cupidi in parte iniquitatis: non satiabitur, donec consumat arefaciens animam suam. Oculus malus ad mala, & non satiabitur pane indigens, & in tristitia erit super mensam suam. Fili, si habes, benefac tecum, & Deo dignas oblationes offer. Memor esto quoniam mors non tardat, & testamentum inferorum, quia demonstratum est tibi. Testamentum enim huius mundi morte morietur. Ante mortem benefac amico tuo, & secundum vires tuas exporrigens, da pauperi. Non defrauderis a die bono, & particula bonæ diei non te prætereat. Nonne alijs relinques dolores, & labores tuos? In diuisione sortis da, & accipe, & iustifica animam tuam. Ante obitum tuum operare iustitiam, quoniam non est apud inferos inuenire cibum. Omnis caro sicut fœnum veterascet, & sicut folium fructificans in arbore viridi. Alia generantur, & alia deijciuntur: sic generatio carnis & sanguinis, alia finitur, & alia nascitur. Omne opus corruptibile in fine deficiet: & qui illud operatur ibit cum illo. Et omne opus electum iustificabitur: & qui operatur illud, honorabitur in illo.

☞ **Ex epistola prima ad Timotheum. Lectio secunda.**

Spiritus autem manifeste dicit, quia ca. 4. in nouissimis temporibus discedent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris & doctrinis dæmoniorum, in hypochrisi loquentium mendacium, & cauteriatam habentium suam con-

scientiam, prohibentium nubere, abstinere a cibis quod Deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, & ijs qui cognouerunt veritatem. Quod omnis creatura Dei bona est, & nihil reiiciendum quod cum gratiarum actione percipitur. sanctificatur enim per verbum Dei & orationem. Hæc proponens fratribus, bonus eris minister Christi Iesu, enutritus verbis fidei & bonæ doctrinæ quam assecutus es. Ineptas autem & aniles fabulas deuota: exerce autem te ipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio, ad modicum vtilis est, pietas autem ad omnia vtilis est, promissionem habens vitæ quæ nunc est, & futuræ. Fidelis sermo & omni acceptione dignus. In hoc enim laboramus & maledicimur, quia speramus in Deum viuum qui est saluator omnium hominum, maxime fidelium. Præcipe hæc & doce. Nemo adolescentiam tuam contemnat: sed exemplum esto fidelium in verbo, in conuersatione, in charitate, in fide, in castitate. Dum venio, attende lectioni, exhortationi, doctrinæ. Noli negligere gratiam quæ in te est: quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyteri. Hæc meditare, in his esto: vt profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende enim tibi & doctrinæ, insta in illis. Hoc enim faciens, & te ipsum saluum facies, & eos qui te audiunt.

¶ **Feria. v. ex Ecclesiast. Lectio. j.**

c. 14. **B**Eatus vir, qui in sapientia morabitur, & qui in iustitia sua meditabitur, & in sensu suo cogitabit circumspectionem Dei. Qui excogitat vias illius in corde suo, & in absconditis suis intelligens, vadens post illam quasi inuestigator, & in vijs illius consistens: qui respicit per fenestras illius,

& in ianuis illius audiens: qui requiescit iuxta domum illius, & in parietibus illius figens palum. Statuet casulam suam ad manus illius, & requiescent in casula illius bona per æuum: statuet filios suos sub tegmine illius, & sub ramis eius morabitur: protegetur sub tegmine illius a feruore, & in gloria eius requiescet. † Qui timet Deum, faciet bona, & qui continens est iustitiæ, apprehendet illam, & obuiabit illi quasi mater honorificata, & quasi mulier a virginitate suscipiet illum. Cibabit illum pane vitæ, & intellectus, & aqua sapientiæ salutaris potabit illum, & firmabitur in illo, & non flectetur: & continebit illum & non confundetur: & exaltabit illum apud proximos suos, & in medio ecclesiæ aperiet os eius, & adimplebit illum spiritu sapientiæ & intellectus, & stola gloriæ vestiet illum. Iucunditatem & exultationem thesaurizabit super illum, & nomine æterno hæreditabit illum.] Homines stulti non apprehendent illam, & homines sensati obuiabunt illi: homines stulti non videbunt eam, longe enim abest a superbia & dolo: viri mendaces non erunt illius memores, & viri veraces inuenientur in illa, & successum habebunt vsque ad inspectionem Dei.

¶ **Ex epistola prima ad Timotheum. Lectio secunda.**

Seniorem ne increpaueris: sed obsecra vt patrem. iuuenes: vt fratres. anus, vt matres. iuenculas, vt sorores in omni castitate. Viduas honora, quæ vere viduæ sunt. Si qua autem vidua filios, aut nepotes habet: discat primum domum suam regere, & mutuam vicem reddere parentibus. hoc enim acceptum est coram Deo. Quæ autem vere vidua est & desolata: speret in Deum, & instet obse-

crationibus & orationibus nocte & die. Nam quæ in delicijs est, viuens mortua est. Et hoc præcipe: vt irreprehensibiles sint. Si quis autem suorum & maxime domesticorum curam non habet: fidem negauit, & est infideli deterior. Vidua diligatur non minus sexaginta annorum, quæ fuerit vnus viri vxor, in operibus bonis testimonium habens: si filios educauit, si hospitio recepit, si sanctorum pedes lauit, si tribulationem patientibus subministrauit, si omne opus bonum subsecuta est. Adolescentiores autem viduas deuota. Cum enim luxuriatæ fuerint, in Christo nubere volunt: habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt: simul autem & otiosæ discunt circumire domos: non solum otiosæ, sed & verbosæ, & curiosæ, loquentes quæ non oportet. Volo ergo iuniores nubere, filios procreare, matres familias esse: nullam occasionem dare aduersario maledicti gratia. Iam enim quædam conuersæ sunt retro post satanam. Si quis fidelis habet viduas, subministret illis, vt non grauetur ecclesia: vt ijs quæ vere viduæ sunt sufficiat. Qui bene præsunt presbyteri, duplici honore digni habeantur: maxime qui laborant in verbo & doctrina. Dicit enim scriptura: Non alligabis os boui trituranti: & Dignus est operarius mercede sua. Aduersus presbyterum accusationem noli recipere: nisi sub duobus, aut tribus testibus. Peccantes coram omnibus argue: vt & cæteri timorem habeant. Testor coram Deo, & Christo Iesu & electis angelis, vt hæc custodias sine præiudicio, nihil faciens in alteram partem declinando. Manus cito nemini imposueris, neque communicaueris peccatis alienis. Teipsum cas-

tum custodi. Noli adhuc aquam bibere: sed modico vino vttere propter stomachum tuum, & frequentes tuas infirmitates. Quorundam hominum peccata manifesta sunt, præcedentia ad iudicium: quosdam autem & subsequuntur. Similiter & facta bona, manifesta sunt: & quæ aliter se habent, abscondi non possunt.

¶ **Feria. vj. ex Ecclesiast. Lectio. j.**

Non est speciosa laus in ore peccatoris: quoniam a Deo profecta est sapientia. sapientiæ enim Dei astabit laus, & in ore fideli abundabit, & dominator dabit eam illi. Non dixeris, Per Deum abest. quæ enim odit, ne feceris. Non dicas: Ille me implanauit: non enim necessarij sunt ei homines impij. Omne execrumentum erroris odit dominus, & non erit amabile timentibus eum. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilij sui. Adiecit mandata, & præcepta sua, si volueris mandata seruare, conseruabunt te, & in perpetuum fidem placitam seruare. Apposuit tibi aquam & ignem: ad quod volueris, porrige manum tuam. Ante hominem vita & mors, bonum & malum: quod placuerit ei dabitur illi: quoniam multa sapientia Dei, & fortis in potentia, videns omnes sine intermissione. Oculi domini ad timentes eum, & ipse agnoscit omnem operam hominis. Nemini mandauit impie agere, & nemini dedit spatium peccandi: non enim concupiscit multitudinem filiorum infidelium & inutilium. Ne iucunderis in filijs impijs, si multiplicentur: nec oblecteris super ipsos, si non est timor Dei in illis. Non credas vitæ illorum, & ne respexeris in labores eorum. Melior est enim vnus timens Deum, quam mille filij impij. Et vtilius est mori sine fil-

c. 15.

c. 16.

ijs, quam relinquere filios impios. Ab vno sensato inhabitabitur patria, & a tribus impijs deseretur. Multa talia vidit oculis meus, & fortiora his audiuit auris mea.

☞ *Ex epistola prima ad Tim L. ij.*

ca. 6. **Q** Vicunque sunt sub iugo serui, dominos suos omni honore dignos arbitrentur: ne nomen domini & doctrina blasphemetur. Qui autem fideles habent dominos, non contemnunt quia fratres sunt, sed magis seruiant quia fideles sunt, & dilecti, qui beneficij participes sunt. Hæc doce: & exhortare. Si quis aliter docet, & non acquiescit sanis sermonibus domini nostri Iesu Christi, & ei quæ secundum pietatem est, doctrinæ: superbus est, nihil sciens, sed languens circa quæstiones, & pugnas verborum, ex quibus oriuntur inuidiæ, contentiones, blasphemix, suspensiones malæ, conflictationes hominum mente corruptorum, & qui veritate priuati sunt, existimantium quæstum esse pietatem. Est autem quæstus magnus, pietas cum sufficientia. Nihil enim intulimus in hunc mundum, haud dubium quia nec auferre quid possumus. Habentes autem alimenta & quibus tegamur, his contenti simus. Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & in laqueum diaboli & desideria multa inutilia, & nociua, quæ mergunt homines in interitum & perditionem Radix enim omnium malorum est cupiditas: quam quidam appetentes errauerunt a fide, & inseruerunt se doloribus multis. Tu autem o homo Dei hæc fuge: sectare vero iustitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem. Certa bonum certamen fidei: apprehende vitam æternam, in qua vocatus es, & confessus bonam confes-

sionem coram multis testibus. Præcipio tibi coram Deo qui viuificat omnia, & Christo Iesu, qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato bonam confessionem: vt serues mandatum, sine macula, irreprehensibile vsque in aduentum domini nostri Iesu Christi, quem suis temporibus ostendet beatus & solus potens, rex regum, & dominus dominantium, qui solus habet immortalitatem, & lucem inhabitat inaccessibilem, quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest, cui honor & imperium sempiternum. Amen. Diuitibus huius seculi præcipe non sublimè sapere, neque sperare in incerto diuitiarum, sed in Deo viuo (qui præstat nobis omnia abunde ad fruendum) bene agere, diuites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, vt apprehendant veram vitam. O Timothee, depositum custodi, deuitans prophanas vocum nouitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ, quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt. Gratia tecum. Amen.

☞ *Sabbato, ex Ecclesiasti. L. j.*

IN synagoga peccantium exardebit ignis, & in gente incredibili exardescet ira. Non exorauerunt pro peccatis suis antiqui gigantes, qui destructi sunt confidentes suæ virtuti: & non pepercit peregrinationi illorum, & execratus est eos præ superbia verbi illorum. Non misertus est illis gentem totam perdens, & extollentem se in peccatis suis. Et sicut sexcenta millia peditum qui congregati sunt in duritia cordis sui: & si vnus fuisset ceruicatus, mirum si fuisset immunis, misericordia enim & ira est cum illo. Potens ex oratio, & effundens iram secundum misericordiam suam: sic & correptio il-

c. 16.

lius, hominem secundum opera sua iudicat. Non effugiet in rapina peccator, & non retardabit sufferentia misericordiam facientis. Omnis misericordia faciet locum vnique secundum meritum operum suorum, & secundum intellectum peregrinationis ipsius. Non dicas, A Deo abscondar: & ex summo quis mei memorabitur in populo magno non agnoscar: quæ est enim anima mea in tam immensa creatura? Ecce, cœlum, & cœli cœlorum, abyssus & vniuersa terra: & quæ in eis sunt, in conspectu illius commouebuntur, montes simul & colles, & fundamenta terræ: cum conspexerit illa Deus, tremore concutientur. Et in omnibus his insensatum est cor: & omne cor intelligitur ab illo: & vias illius quis intelligit, & procellam quam nec oculus videbit hominis? Nam plurima illius opera sunt in absconsis, sed opera iustitiæ eius quis enuntiabit? aut quis sustinebit?

☞ *Ex epistola Pauli ad Philemonem vnica. Lectio. secunda.*

- ca. 1. **P**aulus vinctus Christi Iesu & Timotheus frater, Philemoni dilecto & adiutori nostro, & Appiæ sorori charissimæ, & Archippo commilitoni nostro, & ecclesiæ quæ in domo tua est, gratia vobis & pax a Deo patre nostro, & domino Iesu Christo. Gratias ago Deo meo, semper memoriam tui faciens in orationibus meis, audiens charitatem tuam & fidem quam habes in domino Iesu, & in omnes sanctos: vt communicatio fidei tuæ euident fiat in agnitione omnis operis boni in vobis in Christo Iesu. Gaudium enim magnum habui & consolationem in charitate tua, quod viscera sanctorum requieuerunt per te frater. Propter quod multam fiduciam habens in Christo Iesu imperandi tibi, quod ad rem pertinet: propter chari-

tatem magis obsecro, quum sis talis vt Paulus senex, nunc autem & vinctus Iesu Christi. Obsecro te pro meo filio quem genui in vinculis Onesimo: qui tibi aliquando inutilis fuit, nunc autem & mihi & tibi vtilis, quem remisi tibi. Tu autem illum, id est, mea viscera suscipe: quem ego volueram mecum detinere, vt pro te mihi ministraret in vinculis euangelij: sine consilio autem tuo nihil volui facere: vt ne velut ex necessitate bonum esset, sed voluntarium. Forsitan enim ideo discessit ad horam a te, vt æternum illum reciperes iam non vt seruum, sed pro seruo charissimum fratrem, maxime mihi, quanto autem magis tibi & in carne & in domino? Si ergo habes me socium: suscipe illum sicut me. Si autem aliquid nocuit tibi aut debet: hoc mihi imputa. Ego Paulus scripsi mea manu. Ego reddam: vt non dicam tibi quod & te ipsum mihi debes. Ita frater ego te fruar in domino, refice viscera mea in Christo. Confidens in obedientia tua scripsi tibi, sciens quoniam & super id quod dico facies. Simul & para mihi hospitium: nam spero per orationes vestras donari me vobis. Salutat te Epaphras captiuus meus in Christo Iesu, Marcus, Aristarchus, Demas, & Lucas adiutores mei. Gratia domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

☞ *Sciendum, quod si finitis quatuor hebdomadis Vagantium adhuc superesset vna ante Septuagesimam (vt euenit anno. 1546. alias autem rarissime hoc eueniet) tunc legenda est dominica vigesima quarta post Pentecosten, quæ est quinta Vagantium ex qua tunc tum sumendæ sunt prima, & secunda lectiones: nam tertia lectio & oratio repetendæ sunt illæ quæ positæ sunt in do-*

minica quarta Vagantium.

☩ Dominica in Septuagesima.

Notandum, quod si aliquod festum duplex inciderit in hac dominica, & in cæteris dominicis vsque ad Pascha, transferendum est, vt supra in regulis generalibus.

☩ Notandum præterea quod ab hac dominica inclusiue vsque ad Pascha non dicitur. Haleluiah. sed loco eius vsque ad feriam quintam in cœna domini dicitur. Laus tibi domine rex æternæ gloriæ. Ad matutinum inuitato Præoccupemus faciem domini, & in psalmis iubilemus ei. Hym.

Primo dierum omnium,
Quo mundus extat conditus:
Vel quo resurgens conditor,
Nos morte victa liberat.

Pulsis procul torporibus,
Surgamus omnes ocyus:
Et nocte quæramus pium,
Sicut prophetam nouimus
Nostras preces vt audiat,
Suamque dextram porrigat:
Et expiatis sordibus,
Reddat polorum sedibus.

Præsta pater pijssime, Patrique compar vnice: Cum spiritu paracleto, Regnans per omne seculum. Amen.

Antiphona. Inuocabo nomen tuum domine, ne auertas faciem tuam a clamore meo.

☩ Liber Genesis. Lectio prima.

c.1.a **I**n principio creauit, Deus cœlum & terram. Terra autem erat inanis & vacua, & tenebræ erant super faciem abyssi: & spiritus Dei ferebatur super aquas. Dixitque Deus, Fiat lux. Et facta est lux. Et vidit Deus lucem quod esset bona: & diuisit lucem a tenebris, appellauitque lucem diem, & tenebras noctem, factumque est vespere & mane dies vnus. Dixit quoque Deus, Fiat fir-

mamentum in medio aquarum: & diuidat aquas ab aquis. Et fecit Deus firmamentum, diuisitque aquas quæ erant sub firmamento, ab his quæ erant super firmamentum. Et factum est ita. Vocauitque Deus firmamentum, cœlum: & factum est vespere & mane, dies secundus. Dixit vero Deus, Congregentur aquæ quæ sub cœlo sunt, in locum vnum: & appareat arida. Et factum est ita. Et vocauit Deus aridam, terram: congregationesque aquarum appellauit maria. Et vidit Deus, quod esset bonum, & ait: Germinet terra herbam virentem & facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum, cuius semen in semetipso sit super terram. Et factum est ita. Et protulit terra herbam virentem, & facientem semen iuxta genus suum, lignumque faciens fructum. & habens vnumquodque sementem secundum speciem suam. Et vidit Deus, quod esset bonum. Et factum est vespere & mane dies tertius. Dixit autem Deus, Fiant luminaria in firmamento cœli, & diuidant diem ac noctem: & sint in signa & tempora, & dies & annos: vt luceant in firmamento cœli, & illuminent terram. Et factum est ita. Fecitque Deus duo luminaria, magna, luminare maius vt præsetter diei: & luminare minus, vt præsetter nocti, & stellas: & posuit eas Deus in firmamento cœli, vt lucerent super terram, & præessent diei ac nocti, & diuiderent lucem ac tenebras. Et vidit Deus quod esset bonum. Et factum est vespere & mane dies quartus.

☩ Sanctum Iesu Christi euangelium secundum Ioannem. Lectio. ij.

In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat c.1.a

verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso factum est nihil, quod factum est. In ipso vita erat, & vita erat lux hominum: & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Ioannes. Hic venit in testimonium vt testimonium perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum. Non erat ille lux: sed vt testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est: & mundus eum non cognovit. In propria venit: & sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius: qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Et verbum caro factum est: & habitauit in nobis. (Et vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti a patre)

B plenum gratiæ & veritatis.] Ioannes testimonium perhibet de ipso & clamat, dicens: Hic erat quem dixi. Qui post me venturus est, ante me factus est: quia prior me erat. Et de plenitudine eius nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia: quia lex per Moysen data est, gratia & veritas per Iesum Christum facta est. Deum nemo vidit vmquam: vnigenitus filius, qui est in sinu patris, ipse enarrauit.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

c. 20. **I**N illo tempore, dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc, Simile est regnum cœlorum homini patrifamilias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam suam. Et reliqua.

Homilia sancti Gregorij papæ.

Regnum cœlorum patrifamilias simile

dicitur: qui ad excolendam vineam suam operarios conduxit. Quis vero patrisfamilias similitudinem rectius tenet, quam conditor noster? qui regit quos condidit: & electos suos sic in hoc mundo possidet, quasi subiectos dominus in domo. Qui habet vineam, vniuersam scilicet ecclesiam: quæ ab Abel iusto vsque ad vltimum electum, qui in fine mundi venturus est: quot sanctos protulit, quasi tot palmites misit. Hic itaque paterfamilias ad excolendam vineam suam mane hora tertia, sexta, nona, & vndecima, operarios conducit: quia a mundi huius initio vsque in finem, ad erudiendam plebem fidelium, prædicatores congregare non destitit. Mane etenim mundi fuit ab Adam vsque ad Noë. hora vero tertia a Noë vsque ad Abraham. Sexta quoque ab Abraham vsque ad Moysen. Nona autem a Moyse vsque ad aduentum domini. Vndecima vero ab aduentu domini vsque ad finem mundi. In qua prædicatores sancti apostoli missi sunt, qui mercedem plenam, & tarde venientes acceperunt. Ad erudiendam ergo dominus plebem suam quasi ad excolendam vineam suam nullo tempore destitit operarios mittere: quia & prius per patres, & postmodum per legis doctores & prophetas: ad extremum vero per apostolos dum plebis suæ mores excoluit, quasi per operarios in vineæ cultura magnopere laborauit. Quamuis in quolibet modulo vel mensura quisquis cum fide recta bonæ actionis extitit: huius vineæ operarius fuit. Operator ergo mane hora tertia, sexta, & nona antiquus ille & Hebraicus populus designatur: qui in electis suis ab ipso mundi exordio dum recta fide studuit Deum colere, quasi non desti-

tit in vineæ cultura laborare. Miserere. 70.

☞ *Notandum, quod ab hac dominica inclusiue vsque ad feriam quintam in cœna domini quando fit officium de dominica vel feria non dicitur.* Te Deum. post tertiam lectionem, sec loco eius dicitur psalmus. Miserere. fo. 70.

☞ *Ad laudes antipho.* Per singulos dies bendicam tibi, & laudabo nomen tuum.

Oratio.

P Reces populi tui, quæsumus domine, clemnter exaudi: vt qui iuste pro peccatis nostris affligimur, pro tui nominis gloria misericorditer liberemur. Per do.

☞ *Ad Vesperas. Hymnus.*

L Vcis creator optime,
Lucem dierum proferens,
Primordijs lucis nouæ,
Mundi parans originem.

Qui mane, iunctum vesperi,
Diem vocari præcipis,
Tetrum chaos illabitur,
Audi preces cum fletibus.

Ne mens grauata crimine,
Vitæ sit exul munere,
Dum nil perenne cogitat,
Seseque culpis illigat.

Cœlorum pulset intimum,
Vitale tollat præmium,
Vitemus omne noxium,
Purgemus omne pessimum.

Præsta pater pijssime. &c. An. In tribulatione mea inuocaui dominum, & ad Deum meum clamaui.

☞ *Notandum quod inuita. Hymni, & antiphonæ huius dominicæ dicuntur vsque ad feriam quartam Cinerum exclusiue, quando fit officium de dominica vel de feria.*

☞ *Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.*

c.1.b **D**ixit etiam Deus, Producant aquæ reptile animæ viuientis, & volatile

super terram sub firmamento cœli. Creauitque Deus cete grandia, & omnem animam viuientem atque motabilem, quam produxerant aquæ in species suas, & omne volatile secundum genus suum. Et vidit Deus quod esset bonum, benedixitque eis, dicens: Crescite & multiplicamini, & replete aquas maris, auesque multiplicentur super terram. Et factum est vespere & mane dies quintus. Dixit quoque Deus. Producat terra animam viuientem in genere suo, iumenta & reptilia & bestias terræ secundum species suas. Factumque est ita. Et fecit Deus bestias terræ iuxta species suas, & iumenta & omne reptile terræ in genere suo. Et vidit Deus quod esset bonum, & ait, Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, & præsit piscibus maris, & volatilibus cœli, & bestijs, vniuersæque terræ, omnique reptili quod mouetur in terra. Et creauit Deus hominem ad imaginem suam, ad imaginem Dei creauit illum, masculum & foeminam creauit eos. Benedixitque illis Deus, & ait, Crescite, & multiplicamini, & replete terram, & subiците eam, & dominamini piscibus maris, & volatilibus cœli, & vniuersis animantibus quæ mouentur super terram. Dixitque Deus, Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram, & vniuersa ligna quæ habent in semetipsis sementem generis sui, vt sint vobis in escam, & cunctis animantibus terræ, omnique volucris cœli, & vniuersis quæ mouentur in terra, & in quibus est anima viuens, vt habeant ad vescendum. Et factum est ita. Veditque Deus cuncta quæ fecerat: & erant valde bona. Et factum est vespere & mane dies sextus.

¶ **Secundum Ioannem. Lectio. ij.**

c.1.c **E**T hoc est testimonium Ioannis, quando † miserunt Iudæi ab Ierosolymis sacerdotes & Leuitas ad eum, vt interrogarent eum, Tu quis es? Et confessus est, & non negauit. Et confessus est, Quia non sum ego Christus. Et interrogauerunt eum? Quid ergo? Elias es tu? Et dixit, non sum. Propheta es tu? Et respondit, Non. Dixerunt ergo ei, Quis es, vt responsum demus his qui miserunt nos? quid dicis de teipso? Ait, Ego vox clamantis in deserto, dirigite viam domini sicut dixit Isaias propheta. Et qui missi fuerant, erant ex Pharisæis. Et interrogauerunt eum, & dixerunt ei. Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta? Respondit eis Ioannes, dicens: Ego baptizo in aqua, medius autem vestrum stetit quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est: cuius ego non sum dignus vt soluam eius corrigiam calceamenti. Hæc in Bethania facta sunt trans Iordanem, vbi erat Ioannes baptizans.]

D Altera die † vidit Ioannes Iesum venientem ad se, & ait, Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi. Hic est, de quo dixi, Post me venit vir qui ante me factus est, quia prior me erat, & ego nesciebam eum: sed vt manifestetur in Israël: propterea veni ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit Ioannes, dicens, Quia vidi spiritum descendantem quasi columbam de coelo, & mansit super eum. Et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit, Super quem videris spiritum descendantem & manentem super eum, hic est qui baptizat in spiritu sancto. Et ego vidi: & testimonium perhibui quia hic, est fil-

ius Dei.]

¶ **Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.**

Igitur perfecti sunt coeli & terra, & omnis ornatus eorum. Compleuitque Deus die septimo opus suum quod fecerat: & requieuit die septimo ab vniuerso opere quod patrarat.] Et benedixit diei septimo, & sanctificauit illum: quia in ipso cessauerat ab omni opere suo, quod creauit Deus vt faceret Istæ sunt generationes coeli & terræ, quando creata sunt, in die quo fecit dominus Deus coelum & terram, & omne virgultum agri antequam orietur in terra, omnemque herbam regionis priusquam germinaret, non enim pluerat dominus Deus super terram, & homo non erat qui operaretur terram: sed fons ascendebat e terra, irrigans vniuersam superficiem terræ. Formauit igitur dominus Deus hominem de limo terræ, & inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ, & factus est homo in animam viuentem. Plantauerat autem dominus Deus paradysum voluptatis a principio: in quo posuit hominem quem formauerat, produxitque dominus Deus de humo omne lignum pulchrum visu, & ad vescendum suaue, lignum etiam vitæ in medio paradisi, lignumque scientiæ boni & mali. Et fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradysum, qui inde diuiditur in quatuor capita. nomen vni Phison: ipse est qui circuit omnem terram Euilath, vbi nascitur aurum, & aurum terræ illius optimum est, ibique inuenitur bdellium: & lapis onychinus. Et nomen fluuij secundi, Gehon: ipse est qui circumit omnem terram Aethiopiæ. Nomen vero fluminis tertij, Tigris: ipse vadit contra Assirios. Fluuius autem quartus, ipse est Euphrates.

¶ **Secundum Ioannem. Lectio. ij.**

c.1.c

A†ltera die iterum stabat Ioannes, & ex discipulis eius duo. Et respiciens Iesum ambulantiem, dicit, Ecce agnus Dei. Et audierunt eum duo discipuli loquentem, & sequuti sunt Iesum. Conuersus autem Iesus, & videns eos sequentes se, dicit eis. Quid quæritis? Qui dixerunt ei, Rabbi (quod dicitur interpretatum, magister) vbi habitas? Dicit eis, Venite, & videte. Venerunt, & viderunt vbi maneret: & apud eum manserunt die illa: hora autem erat quasi decima. Erat autem Andreas frater Simonis Petri vnus ex duobus qui audierant a Ioanne, & sequuti fuerant eum. Inuenit hic primum fratrem suum Simonem, & dicit ei, Inuenimus Messiam, quod est interpretatum Christus. Et adduxit eum ad Iesum. Intuitus autem eum Iesus, dixit tu es Simon filius Iona: tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus. In crastinam voluit exire in Galilæam: & inuenit Philippum. Et dicit ei Iesus, Sequere me. Erat autem Philippus a Bethsaida, ciuitate Andreæ & Petri. Inuenit Philippus Nathanael, & dicit ei, Quem scripsit Moyses in lege, & prophetæ: inuenimus Iesum filium Ioseph a Nazareth. Et dixit ei Nathanael, A Nazareth potest aliquid boni esse. Dicit ei Philippus, veni & vide. Vidit Iesus Nathanael venientem ad se: & dicit de eo. Ecce vere Israelita in quo dolus non est. Dicit ei Nathanael, Vnde me nosti? Respondit Iesus, & dixit ei, Priusquam te Philippus vocaret, cum esses sub ficu vidi te. Respondit ei Nathanael, & ait, Rabbi, tu es filius Dei, tu es rex Israel. Respondit Iesus, & dixit ei, Quia dixi tibi, Vidi te sub ficu, credis: maius his videbis. Et dixit ei, Amen amen dico vo-

bis, videbitis cælum apertum, & angelos Dei ascendentes & descendentes supra filium hominis.]

¶ Fer. iiij. ex Genesi. Lectio. j.

Tvlit ergo dominus Deus hominem, & posuit eum in paradisu voluptatis, vt operaretur & custodiret illum: præcepitque ei, dicens: Ex omni ligno paradisi comede: de ligno autem scientiæ boni & mali ne comedas. In quocunque enim die comederis ex eo, morte morieris. Dixit quoque dominus Deus, Non est bonum esse hominem solum, faciamus ei adiutorium simile sibi. Formatis igitur dominus Deus de humo cunctis animantibus terræ, & vniuersis volatilibus cœli, adduxit ea ad Adam, vt videret quid vocaret ea. Omne enim quod vocauit Adam animæ viuentis, ipsum est nomen eius. Appellauitque Adam nominibus suis cuncta animantia, & vniuersa volatilia cœli, & omnes bestias terræ: Adæ vero non inueniebatur adiutor similis eius. Immisit ergo dominus Deus soporem in Adam: Cunque obdormisset: tulit vnam de costis eius, & repleuit carnem pro ea. Et ædificauit dominus Deus costam, quam tulerat de Adam, in mulierem: & adduxit eam ad Adam. Dixitque Adam, Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea: hæc vocabitur Virago, quoniam de viro sumpta est. Quam ob rem relinquet homo patrem suum & matrem, & adhærebit vxori suæ: & erunt duo in carne vna. Erat autem vterque nudus, Adam scilicet & vxor eius: & non erubescabant.

¶ Secundum Ioannem. Lectio. ij.

ET die tertia † nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ: & erat mater Iesu ibi. Vocatus est autem & Iesus, & discipuli eius ad nuptias. Et defi-

ca. 2.

c.2.a

ciente vino dicit mater Iesu ad eum, Vinum non habent. Et dicit ei Iesus, Quid mihi & tibi est mulier? nondum venit hora mea. Dicit mater eius ministris, Quodcunque dixerit vobis, facite. Erant autem ibi lapideæ hydiæ sex positæ secundum purificationem Iudæorum, capientes singulæ metretas binas vel ternas. Dixit eis Iesus, Implete hydrias aqua. Et impleuerunt eas vsque ad summum. Et dicit eis Iesus, Haurite nunc, & ferte Architriclinio. Et tulerunt. Vt autem gustauit Architriclinius aquam vinum factam, & non sciebat vnde esset, ministri autem sciebant qui hauserant aquam: vocat sponsum Architriclinus, & dicit ei, Omnis homo primum, bonum vinum ponit: & cum inebriati fuerint, tunc id quod deterius est. Tu autem seruasti bonum vinum vsque adhuc. Hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilææ: & manifestauit gloriam suam, & crediderunt in eum discipuli eius.]

B Post hæc descendit Capharnaum ipse & mater eius, & fratres eius, & discipuli eius: & ibi manserunt non multis diebus, † Et prope erat Pascha Iudæorum, & ascendit Iesus Ierosolymam: & inuenit in templo vendentes oues & boues & columbas, & numularios sedentes. & cum fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes eiecit de templo, oues quoque & boues, & numulariorum effudit æs, & mensas subuertit. Et his qui columbas vendebant, dixit, Auferte ista hinc: & nolite facere domum patris mei domum negotiationis. Recordati sunt vero discipuli eius, quia scriptum est, zelus domus tuæ comedit me. Responderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei, Quod signum ostendis nobis quia hæc facis? Respon-

dit Iesus, & dixit eis, Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergo Iudæi. Quadraginta & sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille autem dicebat de templo corporis sui. Cum ergo resurrexisset a mortuis, recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat, & crediderunt scripturæ, & sermoni quem dixit Iesus. Cum autem esset Ierosolymis in pascha in die festo, multi crediderunt in nomine eius, videntes signa eius quæ faciebat. Ipse autem Iesus non credebat semetipsum eis: eo quod ipse nosset omnes: & quia opus ei non erat vt quis testimonium perhiberet de homine. Ipse enim sciebat quid esset in homine.]

¶ **Feria. v. ex Genesi. Lectio. j.**

SEd & serpens erat callidior cunctis animantibus terræ, quæ fecerat dominus Deus. Qui dixit ad mulierem, Cur præcepit vobis Deus vt non comederetis de omni ligno Paradisi? Cui respondit mulier, De fructu lignorum quæ sunt in paradiso, vescimur: de fructu vero ligni quod est in medio paradisi, præcepit nobis Deus ne comederemus, & ne tangeremus illud, ne forte moriamur. Dixit autem serpens ad mulierem: Nequaquam morte moriemini: scit enim Deus quod in quocunque die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri: & eritis sicut dii scientes bonum & malum. Vidit igitur mulier quod bonum esset lignum ad vescendum, & pulchrum oculis, aspectuque delectabile: & tulit de fructu illius, & comedit: deditque viro suo, qui comedit. Et aperti sunt oculi amborum: cunque cognouissent se esse nudos, consuerunt folia ficus, & fecerunt sibi perizomata. Et cum audissent vocem domini Dei deambulan-

ca. 3.

tis in paradiso ad auram post meridiem abscondit se Adam & vxor eius a facie domini Dei in medio ligni paradisi. Vocauitque dominus Deus Adam, & dixit ei: Vbi es? Qui ait. Vocem tuam audiui in paradiso: & timui, eo quod nudus essem, & abscondi me. Cui dixit dominus, Quis enim indicauit tibi quod nudus esses, nisi quod ex ligno de quo præceperam tibi ne comederes, comedisti? Dixitque Adam, Mulier quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, & comedi. Et dixit dominus Deus ad mulierem. Quare hoc fecisti? Quæ respondit, Serpens decepit me, & comedi.

☞ *Secundum Ioannem. Lectio. ij.*

c.3.a **E**Rat autem homo ex Pharisæis, Nicodemus nomine, princeps Iudæorum. Hic venit ad Iesum nocte, & dixit ei, Rabbi, scimus quia a Deo venisti magister: nemo enim potest hæc signa facere quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. Respondit Iesus, & dixit ei, Amen amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei. Dicit ad eum Nicodemus, Quomodo potest homo nasci cum sit senex? nunquid potest in ventrem matris suæ iterato introire & renasci? Respondit Iesus, Amen amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Quod natum est ex carne, caro est: & quod natum est ex spiritu, spiritus est. Non mireris quia dixi tibi, Oportet vos nasci denuo. Spiritus vbi vult spirat: & vocem eius audis, sed nescis vnde veniat, aut quo vadat: sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit Nicodemus, & dixit ei, Quomodo possunt hæc fieri? Respondit Iesus, & dixit ei, Tu es magister in Israel, & hæc ignoras? Amen amen

dico tibi, quia quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur, & testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis, & non creditis: quomodo si dixero vobis cœlestia, credetis? Et nemo ascendit in cœlum nisi qui descendit de cœlo, filius hominis qui est in cœlo. Et sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filium hominis: vt omnis qui credit in ipso non pereat, sed habeat vitam æternam.] † Sic enim Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret: vt omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Non enim misit Deus filium suum in mundum vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum. Qui credit in eum, non iudicatur: qui autem non credit, iam iudicatus est: quia non credidit in nomine vnigeniti filij Dei. Hoc est autem iudicium, quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem: erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui male agit, odit lucem: & non venit ad lucem, vt non arguantur opera eius: qui autem facit veritatem, venit ad lucem: vt manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta.]

☞ *Feria sexta ex Genesi. Lectio. j.*

ET ait dominus Deus ad serpentem, ca. 4. Quia fecisti hoc, maledictus es inter omnia animantia & bestias terræ: super pectus tuum gradieris, & terram comedes cunctis diebus vitæ tuæ. Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & semen tuum & semen illius: ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius. Mulieri quoque dixit, Multiplicabo ærumnas tuas, & conceptus tuos: in dolore paries filios, & sub viri potestate eris, & ipse dominabitur tui. Adæ vero dixit, Quia audisti vo-

cem vxoris tuæ, & comedisti de ligno, ex quo præceperam tibi ne comederes, maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitæ tuæ, spinas & tribulos germinabit tibi, & comedes herbam terræ. In sudore vultus tui vesceris pane tuo, donec reuertaris in terram, de qua sumptus es: quia pulvis es, & in puluerem reuerteris. Et vocauit Adam nomen vxoris suæ, Eua: eo quod mater esset cunctorum viuientium. Fecit quoque dominus Deus Adæ & vxori eius tunicas pelliceas, & induit eos. Et ait, Ecce, Adam quasi vnus ex nobis factus est, sciens bonum & malum, nunc ergo ne forte mittat manum suam, & sumat etiam de ligno vitæ & comedat, vt viuat in æternum. Et emisit eum dominus Deus de paradiso voluptatis vt operaretur terram, de qua sumptus est. Eiecitque Adam: & collocauit ante paradisum voluptatis Cherubin, & flammeum gladium atque versatilem ad custodiendam viam ligni vitæ.

¶ **Secundum Ioannem. Lectio. ij.**

ca. 3. **P**ost hæc venit Iesus & discipuli eius in Iudæam terram: & illic morabatur cum eis & baptizabat. Erat autem & Ioannes baptizans in Ænon iuxta Salin: quia aquæ multæ erant illic, & veniebant & baptizabantur. Nondum enim missus fuerat Ioannes in carcerem. Facta est autem quæstio ex discipulis Ioannis cum Iudæis de purificatione. Et venerunt ad Ioannem, & dixerunt ei, Rabbi, qui erat tecum trans Iordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum. Respondit Ioannes, & dixit: Non potest homo accipere quicquam, nisi fuerit ei datum de cœlo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis quod dixerim, Non sum ego Christus: sed

quia missus sum ante illum. Qui habet sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. Illum oportet crescere: me autem minui. Qui desursum venit, super omnes est. Qui est de terra, de terra est, & de terra loquitur: qui de cœlo venit, super omnes est. Et quod vidit & audiuit, hoc testatur: & testimonium eius nemo accipit. Qui autem accepit eius testimonium, signauit, quia Deus verax est. Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur, non enim ad mensuram dat Deus spiritum. Pater diligit filium: & omnia dedit in manu eius. Qui credit in filium, habet vitam æternam: qui autem incredulus est filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.

Vt ergo cognouit Iesus quia audierunt Pharisei quod Iesus plures discipulos facit, & baptizat quam Ioannes (quanquam Iesus non baptizaret, sed discipuli eius) reliquit Iudæam, & abiit iterum in Galilæam, oportebat autem eum transire per Samariam. ca. 4.

¶ **Sabbato, ex Genesi. Lectio. j.**

Adam vero cognouit vxorem suam Euam, quæ concepit & peperit Cain, dicens. Possedi hominem per Deum. Rursumque peperit fratrem eius Abel. Fuit autem Abel pastor ouium, & Cain agricola. Factum est autem post multos dies vt offerret Cain de fructibus terræ munera domino. Abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui, & de adipibus eorum: & respexit dominus ad Abel, & ad munera eius. Ad Cain autem, & ad munera illius non respexit: Iratusque est Cain vehementer, & concidit vultus eius. Dixitque dominus ad eum, Quare iratus es? & cur concidit facies ca. 4.

tua? Nonne si bene egeris, recipies? si autem male, statim in foribus peccatum aderit? sed sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius. Dixitque Cain ad Abel fratrem suum: Egrediamur foras. Cunque essent in agro, consurrexit Cain aduersus fratrem suum Abel, & interfecit eum. Et ait dominus ad Cain: Vbi est Abel frater tuus? Qui respondit, Nescio: Nunquid custos fratris mei sum ego? Dixitque ad eum, Quid fecisti? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Nunc igitur maledictus eris super terram: quæ aperuit os suum, & suscepit sanguinem fratris tui de manu tua. Cum operatus fueris eam non dabit tibi fructus suos: vagus & profugus eris super terram. Dixitque Cain ad dominum, Maior est iniquitas mea, quam vt veniam merear. Ecce ejicis me hodie a facie terræ & a facie tua abscondar, & ero vagus & profugus in terra: Omnis igitur qui inuenerit me, occidet me. Dixitque ei dominus, Nequaquam ita fiet: sed omnis qui occiderit Cain, septuplum punietur. Posuitque dominus in Cain signum, vt non interficeret eum omnis qui inuenisset eum.

¶ *Secundum Ioannem. Lectio. ij.*

c.4.b **V**†Enit ergo in ciuitatem Samariæ quæ dicitur Sichar: iuxta prædium quod dedit Iacob Ioseph filio suo. Erat autem ibi fons Iacob. Iesus autem fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. Hora autem erat quasi sexta. Venit autem mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Iesus, Da mihi bibere. Discipuli enim eius abierant in ciuitatem vt cibos emerent. Dicit ergo ei mulier illa Samaritana. Quomodo tu Iudæus quum sis bibere a me poscis, quæ sum mulier Samaritana? Non enim coutuntur Iudæi Samarita-

nis. Respondit Iesus, & dixit ei, Si scires donum Dei, & quis est qui dicit tibi, Da mihi bibere, tu forsitan petisses ab eo, & dedisset tibi aquam viuam Dicit ei mulier, Domine, neque in quo haurias habes, & puteus altus est: vnde ergo habes aquam viuam? Nunquid tu maior es patre nostro Iacob, qui dedit nobis puteum, & ipse ex eo bibit, & filij eius, & pecora eius? Respondit Iesus, & dixit ei, Omnis qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum: qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum, sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. Dicit ad eum mulier, Domine, da mihi hanc aquam: vt non sitiam, neque veniam huc haurire, Dicit ei Iesus, Vade, voca virum tuum, & veni huc. Respondit mulier, & dixit. Non habeo virum. Dicit ei Iesus, bene dixisti, Quia non habeo virum. Quinque enim viros habuisti: & nunc quem habes, non est tuus vir. hoc vere dixisti. Dicit ei mulier, Domine, video quia propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adorauerunt: & vos dicitis quia Ierosolymis est locus vbi adorare oportet. Dicit ei Iesus, Mulier, crede mihi, quia venit hora quando neque in monte hoc, neque in Ierosolymis adorabitur patrem. Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus: quia salus ex Iudæis est. Sed venit hora & nunc est, quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu & veritate, nam & Pater tales quærit, qui adorent eum. Spiritus est Deus: & eos qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare. Dicit ei mulier, Scio quia Messias venit, qui dicitur Christus: cum ergo venerit, ille annuntiabit nobis omnia. Dicit ei Iesus, Ego

sum qui loquor tecum. Et continuo venerunt discipuli eius: & mirabantur quia cum muliere loquebatur: nemo tamen dixit, Quid quæris, aut quid loqueris cum ea? Reliquit ergo hydriam suam mulier, & abiit in ciuitatem, & dixit illis hominibus, Venite, & videte hominem qui dixit mihi omnia quæcunque feci, nunquid ipse est Christus? Exierunt ergo de ciuitate, & veniebant ad eum.

☩ **Dominica in Sexagesima, ex Genesi.**
Lectio prima.

ca. 4. Gressusque Cain a facie domini habitauit profugus in terra ad orientalem plagam Eden. Cognouit autem Cain vxorem suam, quæ concepit, & peperit Enoch: & ædificauit ciuitatem, vocauitque nomen eius, ex nomine filij sui, Enoch. Porro Enoch genuit Irad, & Irad genuit Mauiael, & Mauiael genuit Mathusael, & Mathusael genuit Lamech: qui accepit duas vxores, nomen vni Ada, & nomen alteri Sella. Genuitque Ada Iabel, qui fuit pater habitantium in tentorijs atque pastorum: & nomen fratris eius Iubal, ipse fuit pater canentium cithara & organo. Sella quoque genuit Tubal Cain, qui fuit malleator & faber in cuncta opera æris & ferri. Soror vero Tubal Cain, Noema. Dixitque Lamech vxoribus suis Adæ & Sellæ, audite vocem meam vxores Lamech, auscultate sermonem meum: quoniam occidi virum in vulnus meum, & adolescentulum in liuorem meum, septuplum vltio dabitur de Cain: de Lamech vero septuagies septies. Cognouit quoque adhuc Adam vxorem suam: & peperit filium, vocauitque nomen eius Seth, dicens, Posuit mihi Deus semen aliud pro Abel, quem occidit Cain. Sed & Seth natus

est filius, quem vocauit Enos, iste cœpit inuocare nomen domini.

☩ **Secundum Ioannem. Lectio. ij.**

INterea rogabant eum discipuli, dicentes, Rabbi, manduca. Ille autem dicit eis, Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis. Dicebant ergo discipuli ad inuicem, Nunquid aliquis attulit ei manducare? Dixit eis Iesus, Meus cibus est, vt faciam voluntatem eius qui misit me: vt perficiam opus eius. Nonne vos dicitis quod adhuc quatuor menses sunt, & messis venit? Ecce dico vobis, leuate oculos vestros: & videte regiones quia albæ sunt iam ad messem. Et qui metit, mercedem accipit, & congregat fructum in vitam æternam: vt & qui seminat simul gaudeat & qui metit. In hoc enim est verbum verum: quia alius est qui seminat, & alius est qui metit. Ego misi vos metere quod vos non laborastis, alij laborauerunt: & vos in labores eorum introistis. Ex ciuitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis, Quia dixit mihi omnia quæcunque feci. Cum venissent ergo ad illum Samaritani, rogauerunt eum vt ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt propter sermonem eius. Et mulieri dicebant, Quia iam non propter tuam loquelam credimus: ipsi enim audiuiimus, & scimus quia hic est vere saluator mundi.] Post D
duos autem dies exijt inde, & abiit in Galilæam. Ipse enim Iesus testimonium perhibuit quia propheta in sua patria honorem non habet. Cum ergo venisset in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, cum omnia vidissent quæ fecerat Ierosolymis in die festo: & ipsi enim venerant ad diem festum. Venit

c.4.c

ergo iterum in Cana Galilææ, vbi fecit
 E aquam vinum. † Et erat quidam reg-
 ulus, cuius filius infirmabatur Caphar-
 naum. Hic cum audisset quia Iesus
 adueniret a Iudæa in Galilæam, abiit
 ad eum: & rogabat eum vt descenderet
 & sanaret filium eius: incipiebat enim
 mori. Dixit ergo Iesus ad eum, Nisi
 signa & prodigia videritis, non credi-
 tis. Dicit ad eum regulus, Domine, de-
 scende priusquam moriatur filius meus.
 Dicit ei Iesus, Vade, filius tuus viuit.
 Credidit homo sermoni quem dixit ei
 Iesus, & ibat. Iam autem eo descen-
 dente, serui occurrerunt ei: & nun-
 tiauerunt dicentes, quia filius eius vi-
 ueret. Interrogabat ergo horam ab eis
 in qua melius habuerit. Et dixerunt
 ei, Quia heri hora septima reliquit eum
 febris. Cognouit ergo pater quia illa
 hora erat in qua dixit ei Iesus, Fil-
 ius tuus viuit. Et credidit ipse & do-
 mus eius tota.] Hoc iterum secun-
 dum signum fecit Iesus, cum venisset
 a Iudæa in Galilæam.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

ca. 8. **I**N illo tempore, dixit, Iesus turbis
 similitudinem hanc, Exijt qui semi-
 nat, seminare semen suum.

Et reliqua. Hom. sancti Grego. papæ.

Lectio sancti Euangelij, quam modo
 fratres charissimi audistis, expositione
 non indiget, sed admonitione. Quam
 enim per semetipsum veritas exposuit,
 hanc discutere humana fragilitas non
 præsumit. Sed est quod sollicite in
 hac ipsa expositione dominica pensare
 debemus. Quia si nos vobis, semen ver-
 bum, agrum mundum, volucres dæmo-
 nia, spinas diuitias significare dicere-
 mus, ad credendum nobis mens forsitan
 vestra dubitaret. Vnde & idem domi-
 nus per semetipsum dignatus est ex-
 ponere quod dicebat, vt sciatis rerum

significationes quærere in his etiam
 quæ per semetipsum noluit explanare.
 Exponendo ergo quod dixit, figurate
 se loqui innotuit. quatenus certos vos
 redderet: cum vobis nostra fragilitas
 verborum illius figuras aperiret. Quis
 enim mihi vnquam crederet, si spinas
 diuitias interpretari voluissem: maxime
 quum illæ pungant, istæ delectent? Et
 tamen spinæ sunt: quia cogitationum
 suarum punctione mentes lacerant: &
 cum vsque ad peccatum pertrahunt,
 quasi inflicto vulnere cruentant. Quas
 bene hoc in loco alio (euangelista at-
 testante) nequaquam dominus diuitias,
 sed fallaces diuitias appellat. Miserere.
 70. Oratio.

DEus, qui conspicis, quia ex nulla
 nostra actione confidimus: con-
 cede propitius, vt contra aduersa om-
 nia, doctoris gentium protectione mu-
 niamur. Per do.

¶ Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.

HIC est liber generationis Adam: in
 die qua creauit Deus hominem, ca. 5.
 ad similitudinem Dei fecit illum. Mas-
 culum & foeminam creauit eos: &
 benedixit illis, & vocauit nomen eo-
 rum Adam in die quo creati sunt.
 Vixit autem Adam centum triginta an-
 nis: & genuit filium ad similitudinem
 & imaginem suam, vocauitque nomen
 eius Seth. Et facti sunt dies Adam
 postquam genuit Seth, octingenti anni:
 genuitque filios & filias. Et factum est
 omne tempus quod vixit Adam, anni
 nongenti triginta, & mortuus est. Vixit
 quoque Seth centum quinque annis &
 genuit Enos. Vixitque Seth, postquam
 genuit Enos, octingentis septem an-
 nis, genuitque filios & filias. Et
 facti sunt omnes dies Seth nongento-
 rum duodecim annorum, & mortuus
 est. Vixit vero Enos nonaginta an-

nis, & genuit Cainan. Post cuius ortum vixit octingentis quindecim annis, & genuit filios & filias. Fac-tique sunt omnes dies Enos nongenti quinque anni, & mortuus est. Vixit quoque Cainan septuaginta annis, & genuit Malaleel. Et vixit Cainan, postquam genuit Malaleel, octingen-tis quadraginta annis, genuitque filios & filias. Et facti sunt omnes dies Cainan nongenti decem anni, & mor-tuus est. Vixit autem Malaleel sexag-intaquinque annis & genuit Iared. Et vixit Malaleel postquam genuit Iared, octingentis triginta annis, & genuit fil-ios & filias. Et facti sunt omnes dies Malaleel octingenti nonagintaquinque anni, & mortuus est.

¶ **Secundum Ioannem. Lectio. ij.**

c.5.a

P† Ost hæc erat dies festus Iudæo-rum: & ascendit Iesus Ierosoly-mam. Est autem Ierosolymis Probatice piscina, quæ cognominatur Hebraice Bethsaida, quinque porticus habens. In his iacebat multitudo magna languen-tium, cæcorum, claudorum, aridorum, expectantium aquæ motum. Angelus autem domini descendebat secundum tempus in piscinam. & mouebatur aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ, sanus fiebat a quacunque detinebatur infir-mitate. Erat autem quidam homo ibi triginta & octo annos habens in infir-mitate sua. Hunc autem cum vidis-set Iesus iacentem, & cognouisset quia iam multum tempus haberet, dicit ei, Vis sanus fieri? Respondit ei languidus, Domine, hominem non habeo, vt cum turbata fuerit aqua mittat me in pisci-nam: dum venio enim ego, alius ante me descendit. Dicit ei Iesus, Surge, tolle grabatum tuum & ambula. Et statim sanus factus est homo ille: &

sustulit grabatum suum, & ambulabat. Erat autem sabbatum in die illo. Dice-bant ergo Iudæi, illi qui sanatus fuerat, sabbatum est, non licet tibi tollere gra-batum tuum. Respondit eis, Qui me sanum fecit, ille mihi dixit, Tolle graba-tum tuum, & ambula. Interrogauerunt ergo eum, Quis est ille homo, qui dixit tibi, Tolle grabatum tuum, & ambula? Is autem qui sanus fuerat effectus, ne-sciebat quis esset. Iesus enim declin-avit a turba constituta in loco. Postea inuenit eum Iesus in templo, & dixit illi: Ecce sanus factus es: iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid con-tingat. Abijt ille homo: & nunti-avit Iudæis, quia Iesus esset qui fecit eum sanum.] Propterea persequen-bantur Iudæi Iesum, quia hæc faciebat in sabbato. Iesus autem respondit eis: Pater meus vsque modo operatur, & ego operor. Propterea ergo magis quærebant eum Iudæi interficere: quia non solum soluebat sabbatum, sed & patrem suum dicebat Deum, æqualem se faciens Deo. Respondit itaque Iesus, & dixit eis: Amen amen dico vobis, non potest filius a se facere quicquam, nisi quod viderit patrem facientem: quæ-cunque enim ille facit, hæc & filius similiter facit. Pater enim diligit filium, & omnia demonstrat ei quæ ipse facit, & maiora his demonstrabit ei opera, vt vos miremini. Sicut enim pater sus-citat mortuos & viuificat: sic & filius quos vult, viuificat. Neque enim pater iudicat quenquam: sed omne iudicium dedit filio, vt omnes honorificent filium, sicut honorificant patrem, qui non hon-orificat filium, non honorificat patrem qui misit illum. Amen amen dico vobis, quia qui verbum meum audit, & credit ei qui misit me, habet vitam æternam, B

& in iudicium non venit: sed transiet a morte in vitam.

☞ *Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.*

ca. 5. **V**ixitque Iared centum sexaginta duobus annis, & genuit Enoch, & vixit Iared postquam genuit Enoch octingentis annis & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Iared nongenti sexaginta duo anni, & mortuus est. Porro Enoch vixit sexagintaquinque annis, & genuit Mathusalam. Et ambulavit Enoch cum Deo: & vixit Enoch postquam genuit Mathusalam, trecentis annis, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Enoch trecenti sexagintaquinque anni, ambulavitque cum Deo, & non apparuit: quia tulit eum Deus. Vixit quoque Mathusala centum octogintaseptem annis, & genuit Lamech. Et vixit Mathusala postquam genuit Lamech, septingentis octogintaduobus annis, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Mathusala nongenti sexagintanovem anni, & mortuus est. Vixit autem Lamech centum octoginta duobus annis, & genuit filium: vocavitque nomen eius Noe, dicens: Iste consolabitur nos ab operibus & laboribus manuumstrarum in terra cui maledixit dominus. Vixitque Lamech postquam genuit Noe, quingentis nonagintaquinque annis, & genuit filios & filias. Et facti sunt omnes dies Lamech, septingenti septuaginta septem anni, & mortuus est. † Noe vero cum quingentorum esset annorum, genuit Sem, Cham & Iapheth.

☞ *Secundum Ioannem. Lectio. ij.*

c.5.d **A**† Men amen dico vobis, quia venit hora & nunc est, quando mortui audient vocem filij Dei, & qui audierint, vivent. Sicut enim pater habet vitam in semetipso: sic dedit & filio habere vitam in semetipso, & potestatem dedit

ei iudicium facere, quia filius hominis est. Nolite mirari hoc: quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt, audient vocem filij Dei, & procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ: qui vero mala egerunt, in resurrectionem iudicij.] Non possum ego a meipso facere quicquam. Sicut audio, iudico: & iudicium meum iustum est, quia non quæro voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me. Si ego testimonium perhibeo de meipso, testimonium meum non est verum. Alius est qui testimonium perhibet de me: & scio quia verum est testimonium eius quod perhibet de me. Vos misistis ad Ioannem: & testimonium perhibuit veritati. Ego autem non ab homine testimonium accipio: sed hæc dico, vt vos salui sitis. Ille erat lucerna ardens & lucens. Vos autem voluistis ad horam exultare in luce eius. Ego autem habeo testimonium maius Ioannis. Opera enim quæ dedit mihi pater vt perficiam ea: ipsa opera, quæ ego facio, testimonium perhibent de me, quia pater misit me: & qui misit me pater, ipse testimonium perhibuit de me: neque vocem eius vnquam audistis, neque speciem eius vidistis, & verbum eius non habetis in vobis manens: quia quem misit ille, huic vos non creditis. Scrutamini scripturas: quia vos putatis in ipsis vitam æternam habere. Et illæ sunt, quæ testimonium perhibent de me: & non vultis venire ad me vt vitam habeatis. Claritatem ab hominibus non accipio. Sed cognoui vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis. Ego veni in nomine patris mei, & non accepitis me. si alius venerit in nomine suo, illum accipietis. Quomodo vos potestis credere, qui gloriam

ab inuicem accipitis: & gloriam quæ a solo Deo est, non quæritis? Nolite putare, quia ego accusaturus sim vos apud patrem, est qui accusat vos, Moyses, in quo vos speratis. Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi: de me enim ille scripsit. Si autem illius litteris non creditis: quomodo verbis meis credetis?

☞ **Feria. iiij. ex Genesi. Lectio. j.**

c.6.a **C**umque cœpissent homines multiplicari super terram, & filias procreassent, videntes filii Dei filias hominum quod essent pulchræ, acceperunt sibi vxores ex omnibus quas elegerant.

Dixitque dominus, Non permanebit spiritus meus in homine in æternum, quia caro est: eruntque dies illius centum viginti annorum. Gigantes autem erant super terram in diebus illis: postquam enim ingressi sunt filij Dei ad filias hominum, illæque genuerunt, isti sunt potentes a seculo viri famosi. Videns autem Deus quod multa malitia hominum esset in terra, & cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore, poenituit eum quod hominum fecisset in terra: Et præcauens in futurum, & tactus dolore cordis intrinsecus. Delebo, inquit, hominem quem creau i a facie terræ, ab homine vsque ad animantia, a reptili vsque ad volucres coeli, poenitet enim me fecisse eos. Noe vero inuenit gratiam coram Deo. Hæ sunt generationes Noe: Noe vir iustus atque perfectus fuit in generationibus suis, cum Deo ambulauit. Et genuit tres filios, Sem, Cham & Iapheth. Corrupta est autem terra coram Deo, & repleta est iniquitate.]

☞ **Secundum Ioannem. Lectio. ij.**

c.6.a **P**ost hæc abiit Iesus trans mare Galileæ, quod est Tyberiadis: &

sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa quæ faciebat super his qui infirmabantur. Subijt ergo in montem Iesus: & ibi sedebat cum discipulis suis. Erat autem proximum Pascha, dies festus Iudæorum. Cum subleuasset ergo oculos Iesus, & vidisset quia multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippum, Vnde ememus panes vt manducent hi? Hoc autem dicebat tentans eum, ipse enim sciebat quid esset factururus. Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, vt vnusquisque modicum quid accipiat. Dicit ei vnus ex discipulis eius, Andreas frater Simonis Petri, Est puer vnus hic, qui habet quinque panes ordeaceos & duos pisces: sed hæc quid sunt inter tantos? Dicit ergo Iesus, Facite homines discumbere. Erat autem fœnum multum in loco. Discumberunt ergo viri, numero quasi quinque millia. Accepit ergo Iesus panes: & cum gratias egisset, distribuit discumbentibus: similiter & ex piscibus quantum volebant. Vt autem impleti sunt, dixit discipulis suis. Colligite quæ superauerunt fragmenta, ne pereant. Collegerunt ergo, & impleuerunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinque panibus ordeaceis quæ superfuerunt his qui manducauerant. Illi ergo homines cum vidissent quod Iesus fecerat signum, dicebant, Quia hic est vere propheta, qui venturus est in mundum:] Iesus ergo **B** cum cognouisset quia venturi essent vt raperent eum & facerent eum regem, fugit iterum in montem ipse solus. Vt autem sero factum est, descenderunt discipuli eius ad mare. Et cum ascendissent nauim venerunt trans mare in Capharnaum: & tenebræ iam factæ

erant, & non venerat ad eos Iesus. Mare autem, vento magno flante, exurgebat. Cum remigassent ergo quasi stadia viginti quinque aut triginta, vident Iesum ambulans supra mare, & proximum naui fieri, & timuerunt. Ille autem dicit eis, Ego sum, nolite timere. Voluerunt ergo accipere eum in nauim: & statim naus fuit ad terram in quam ibant. Altera die, turba, quæ stabat trans mare, vidit quia naucula alia non erat ibi, nisi vna, & quia non introisset cum discipulis suis Iesus in nauim, sed soli discipuli eius abiissent, aliæ vero superuenerunt naues a Tiberiade iuxta locum vbi manducauerunt panem gratias agentes Deo.

¶ **Feria. v. ex Genesi. Lectio. j.**

c.6.b **C**Umque vidisset Deus terram esse corruptam (omnisquippe caro corruerat viam suam super terram) dixit ad Noe, Finis vniuersæ carnis venit coram me: repleta est terra iniquitate a facie eorum, & ego disperdam eos cum terra. Fac tibi arcam de lignis læuigatis: mansiunculas in arca facies, & bitumine linies intrinsecus & extrinsecus. Et sic facies eam, Trecentorum cubitorum erit longitudo arcæ, quinquaginta cubitorum latitudo, & triginta cubitorum altitudo illius. Fenestram in arca facies, & in cubito consummabis summitatem eius: ostium autem arcæ pones ex latere deorsum, coenacula & tristega facies in ea. Ecce ego adducam aquas diluuij super terram, vt interficiam omnem carnem in qua spiritus vitæ est subter cælum, & vniuersa quæ in terra sunt, consumeruntur. Ponamque fœdus meum tecum: & ingredieris arcam tu & filij tui, vxor tua, & vxores filiorum tuorum tecum. Et ex cunctis animantibus vniuersæ carnis bina induces in arcam, vt viuant

tecum, masculini sexus & fœminini. De volucris iuxta genus suum, & de iumentis in genere suo, & ex omni reptili terræ secundum genus suum: bina de omnibus ingredientur tecum, vt possint viuere. Tolles igitur tecum ex omnibus escis quæ mandi possunt, & comportabis apud te: & erunt tam tibi, quam illis in cibum. Fecit igitur Noe omnia quæ præceperat illi Deus.

¶ **Secundum Ioannem. Lectio. ij.**

CUm ergo vidisset turba, quia Iesus non esset ibi, neque discipuli eius, ascenderunt in nauculas, & venerunt Capharnaum quærentes Iesum. Et cum inuenissent eum trans mare, dixerunt ei, Rabbi quando huc venisti? Respondit eis Iesus, & dixit, Amen amen dico vobis, quæritis me, non quia vidistis signa. sed quia manducastis ex panibus, & saturati estis. Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam æternam, quem filius hominis dabit vobis hunc enim pater signauit Deus. Dixerunt ergo ad eum, Quid faciemus vt operemur opera Dei? Respondit Iesus, & dixit eis, Hoc est opus Dei, vt credatis in eum quem misit ille. Dixerunt ergo ei, Quod ergo tu facis signum, vt videamus & credamus tibi? quid operaris? Patres nostri manducauerunt manna in deserto, sicut scriptum est, panem de cœlo dedit eis manducare. Dixit ergo eis Iesus Amen amen dico vobis, non Moyses dedit vobis panem de cœlo, sed pater meus dat vobis panem de cœlo verum. Panis enim verus est qui de cœlo descendit, & dat vitam mundo. Dixerunt ergo ad eum, Domine, semper da nobis panem hunc. Dixit autem eis Iesus, Ego sum panis vitæ: qui venit ad me, non esuriet: & qui credit in me, non sitiet in æternum. Sed dixi vobis,

quia & vidistis me, & non creditis.

D †Omne quod dat mihi pater, ad me veniet: & eum qui venit ad me, non eijciam foras, quia descendi de cœlo, non vt faciam voluntatem meam: sed voluntatem eius qui misit me. Hæc est enim voluntas eius qui misit me, patris: vt omne quod dedit mihi non perdam ex eo, sed resuscitem illud in nouissimo die. Hæc est autem voluntas patris mei qui misit me: vt omnis qui videt filium, & credit in eum, habeat vitam æternam, & ego resuscitabo eum in nouis-

E simo die.] Murmurabant ergo Iudæi de illo, quia dixisset, Ego sum panis viuus qui de cœlo descendi: & dicebant, Nonne hic est filius Ioseph, cuius nos nouimus patrem & matrem? Quomodo ergo dicit hic, Quia de cœlo descendi? Respondit ergo Iesus, & dixit eis, Nolite murmurare in inuicem: †

F nemo potest venire ad me, nisi pater qui misit me traxerit eum, & ego resuscitabo eum in nouissimo die. Est scriptum in prophetis. Et erunt omnes docibiles Dei. Omnis qui audiuit a patre & didicit, venit ad me. Non quia patrem vidit quisquam, nisi is qui est a Deo, hic vidit patrem.

¶ *Feria sexta ex Genesi. Lectio. j.*

c.7.a **D**ixitque dominus ad eum, Ingredere tu & omnis domus tua in arcam: te enim vidi iustum coram me in generatione hac. Ex omnibus animantibus mundis tolle septena & septena, masculum & foeminam: de animantibus vero immundis duo & duo, masculum & foeminam. Sed & de volatilibus cœli septena & septena, masculum & foeminam: vt saluetur semen super faciem vniuersæ terræ. Adhuc enim & post dies septem ego pluam super terram quadraginta diebus & quadraginta noctibus: & delebo om-

nem substantiam quam feci, de superficie terræ. Fecit ergo Noe omnia quæ mandauerat ei dominus. Eratque sexcentorum annorum quando diluuij aquæ inundauerunt super terram. Et ingressus est Noe, & filij eius, vxor eius & vxores filiorum eius cum eo in arcam, propter aquas diluuij. De animantibus quoque mundis & immundis, & de volucribus, & ex omni quod mouetur super terram, duo & duo ingressa sunt ad Noe in arcam, masculus & foemina, sicut præceperat Deus Noe. Cumque transissent septem dies, aquæ diluuij inundauerunt super terram. Anno sexcentesimo vitæ Noe, mense secundo, septimodecimo die mensis, rupti sunt omnes fontes abyssi magnæ, & cataractæ cœli apertæ sunt: & facta est pluuia super terram quadraginta diebus & quadraginta noctibus.

¶ *Secundum Ioannem. Lectio. ij.*

Amen amen dico vobis, qui credit in me, habet vitam æternam. Ego sum panis vitæ. Patres vestri manducauerunt manna in deserto, & mortui sunt. Hic est panis de cœlo descendens: vt si quis ex ipso manducauerit, non moriatur. Ego sum panis viuus, qui de cœlo descendi. Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum: & panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.] Litigabant c.6.g
ergo Iudæi adinuicem dicentes, Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? Dixit ergo eis Iesus, Amen amen dico vobis, nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam, & ego resuscitabo eum in nouissimo die † Caro enim mea, vere est cibus: & sanguis meus, vere est

potus: qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Sicut misit me viuens pater, & ego viuo propter patrem: & qui manducat me, & ipse viuet propter me. Hic est panis, qui de cœlo descendit. Non sicut manducauerunt patres vestri manna, & mortui sunt. Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.] Hæc dixit in synagoga docens in Capharnaum. Multi ergo audientes ex discipulis eius, dixerunt, Durus est hic sermo, & quis potest eum audire? Sciens autem Iesus apud semetipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius, dixit eis, Hoc vos scandalizat? Si ergo videritis filium hominis ascendentem vbi erat prius? Spiritus est qui viuificat: caro non prodest quicquam: verba quæ ego loquutus sum vobis, spiritus & vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis qui non credunt. Sciebat enim ab initio Iesus qui essent non credentes, & quis traditurus esset eum. Et dicebat, Propterea dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum a patre meo. Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro: & iam non cum illo ambulabant. Dixit ergo Iesus ad duodecim, Nunquid & vos vultis abire? Respondit ergo ei Simon Petrus, Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes, & nos credidimus & cognouimus quia tu es Christus filius Dei. Respondit eis Iesus, Nonne ego vos duodecim elegi: & ex vobis vnus diabolus est? Dicebat autem Iudam Simonis Iscariotem: hic enim erat traditurus eum, cum esset vnus ex duodecim.

c.7.b **¶ Sabbato, ex Genesi. Lectio. j.**
IN articulo diei illius ingressus est Noe & Sem, & Cham, & Iapheth filij eius: vxor illius, & tres vxores filiorum eius cum eis in arcam: ipsi &

omne animal secundum genus suum, vniuersaque iumenta in genere suo, & omne quod mouetur super terram in genere suo, cunctumque volatile secundum genus suum, vniuersæ aues, omnesque volucres ingressæ sunt ad Noe in arcam, bina & bina ex omni carne in qua erat spiritus vitæ. Et quæ ingressa sunt, masculus & fœmina ex omni carne introierunt, sicut præceperat ei Deus: & inclusit eum dominus de foris. Factumque est diluuium quadraginta diebus super terram: & multiplicatæ sunt aquæ, & eleuauerunt arcam in sublime a terra. Vehementer enim inundauerunt, & omnia repleuerunt in superficie terræ: porro arca ferebatur super aquas. Et aquæ præualuerunt nimis super terram: opertique sunt omnes montes excelsi sub vniuerso cœlo. Quindecim cubitis altior fuit aqua super montes quos operuerat Consumptaque est omnis caro quæ mouebatur super terram, volucrum, animantium, bestiarum, omniumque reptilium quæ reptant super terram. Vniuersi homines & cuncta in quibus spiraculum vitæ est in terra mortua sunt. Et deleuit omnem substantiam quæ erat super terram, ab homine vsque ad pecus, tam reptile, quam volucres cœli, & deleta sunt de terra: remansit autem solus Noe & qui cum eo erant, in arca. Obtinueruntque aquæ terram centum quinquaginta diebus.

¶ Secundum Ioannem. Lectio. ij.

POst hæc autem † ambulabat Iesus in Galilæam: non enim volebat in Iudæa ambulare: quia quærebant eum Iudæi interficere. Erat autem in proximo dies festus Iudæorum, Scenopegia. Dixerunt autem ad eum fratres eius, Transi hinc, & vade in Iudæam, vt

c.7.a

& discipuli tui videant opera tua quæ facis. Nemo quippe in occulto quid facit: & quærit ipse in palam esse: si hæc facis, manifesta teipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum. Dicit ergo eis Iesus, Tempus meum nondum aduenit: tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odisse vos, me autem odit: quia ego testimonium perhibeo de illo, quod opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc. ego enim non ascendam ad diem festum istum: quia meum tempus nondum impletum est. Hæc cum dixisset, ipse mansit in Galilæa. Vt autem ascenderunt fratres eius, tunc & ipse ascendit ad diem festum non manifeste, sed quasi in occulto. Iudæi ergo quærebant eum in die festo, & dicebant, Vbi est ille? Et murmur multum erat in turba de eo. Quidam enim dicebant, Quia bonus est. Alij autem dicebant, Non, sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo, propter metum Iudæorum.] †

B Iam autem die festo mediante, ascendit Iesus in templum, & docebat. Et mirabantur Iudæi, dicentes, Quomodo hic litteras scit, quum non didicerit? Respondit eis Iesus, & dixit, Mea doctrina, non est mea, sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem eius facere: cognoscet de doctrina, vtrum ex Deo sit, an ego a meipso loquar. Qui a semetipso loquitur, gloriam propriam quærit, qui autem quærit gloriam eius qui misit eum, hic verax est: & iniustitia in illo non est. Nonne Moyses dedit vobis legem: & nemo ex vobis facit legem? Quid me quæritis interficere? Respondit turba, & dixit. Dæmonium habes: quis te quærit interficere? Respondit Iesus, & dixit eis, Vnum opus

feci: & omnes miramini. Propterea Moyses dedit vobis circumcisionem: non quia ex Moyse est, sed ex patribus, & in Sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in Sabbato vt non soluatur lex Moysi: mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in Sabbato? Nolite iudicare secundum faciem: sed iustum iudicium iudicate.

¶ Dominica in Quinquagesima ex Genesi. Lectio prima.

Ecordatus autem Deus Noe c.8.a
cunctorumque animantium
& omnium iumentorum quæ
erant cum eo in arca, ad-
duxit spiritum super terram, & im-
minutæ sunt aquæ. Et clausi sunt
fontes abyssi, & cataractæ cœli: &
prohibitæ sunt pluuiæ de cœlo. Reuer-
sæque sunt aquæ de terra euntes &
redeuntes: & cœperunt minui post cen-
tum quinquaginta dies. Requieuitque
arca mense septimo, vigesimoseptimo
die mensis super montes Armeniæ. At
vero aquæ ibant & decrescebant vsque
ad decimum mensem, Decimo enim
mense, primo die mensis apparuerunt
cacumina montium. Cumque transis-
sent quadraginta dies, aperiens Noe
fenestram arcæ quam fecerat, dimisit
coruum: qui egrediebatur, & non reuer-
tebatur, donec siccarentur aquæ super
terram. Emisit quoque columbam post
eum, vt videret si iam cessassent aquæ
super faciem terræ. Quæ cum non
inuenisset vbi requiesceret pes eius,
reuersa est ad eum in arcam: aquæ
enim erant super vniuersam terram:
extenditque manum suam, & appre-
hensam intulit in arcam. Expectatis
autem vltra septem diebus alijs, rur-
sum dimisit columbam ex arca. At
illa venit ad eum ad vesperam, portans
ramum oliuæ virentibus folijs in ore

suo Intellexit ergo Noe quod cessassent aquæ super terram. Expectauitque nihilominus septem alios dies: & emisit columbam, quæ non est reuersa vltra ad eum.

¶ **Secundum Ioannem. Lectio. ij.**

c.7.c **D**Icebant ergo quidam ex Ierosolymis. Nonne hic est quem quærunť interficere? Ecce palam loquitur, & nihil ei dicunt. Nunquid vere cognouerunt principes quia hic est Christus? Sed hunc scimus vnde sit. Christus autem cum venerit, nemo scit vnde sit. Clamabat ergo Iesus in templo docens, & dicens, Et me scitis, & vnde sim scitis: & a meipso non veni, sed est verus qui misit me, quem vos nescitis. Ego scio eum: & si dixero quia nescio eum, ero similis vobis mendax, sed scio eum: quia ab ipso sum, & ipse me misit. Quærebant ergo eum apprehendere: & nemo misit in illum manus quia nondum venerat hora eius. De turba autem multi crediderunt in eum.]

D & dicebant, Christus, cum venerit, nunquid plura signa faciet quam quæ hic facit? Audierunt Pharisei turbam murmurantem de illo, hæc: & E † miserunt principes & Pharisei ministros vt apprehenderent Iesum. Dixit ergo eis Iesus, Adhuc modicum tempus vobiscum sum: & vado ad eum qui me misit. Quæretis me, & non inuenietis: & vbi ego sum, vos non potestis venire. Dixerunt ergo Iudæi ad semetipsos, Quo hic iturus est, quia non inueniemus eum? nunquid in dispersionem gentium iturus est, & docurus gentes? Quis est hic sermo quem dixit, Quæretis me, & non inuenietis: & vbi sum ego, vos non potestis venire? In nouissimo autem die magno festiuitatis stabat Iesus: & clamabat, dicens, Si quis sitit, veniat ad me, & bibat. Qui

credit in me, sicut dicit scriptura, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Hoc autem dixit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum,] nondum enim erat spiritus datus: quia Iesus nondum erat glorificatus. Ex illa ergo turba cum audissent hos sermones eius, dicebant. Hic est vere propheta. Alij dicebant, Hic est Christus. Quidam autem dicebant, Nunquid a Galilæa venit Christus? Nonne scriptura dicit, quia ex semine Daud, & de Bethlehem castello vbi erat Daud, venit Christus? Dissensio itaque facta est in turba propter eum. Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum: sed nemo misit super eum manus.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

IN illo tempore, assumpsit Iesus c. 18. duodecim discipulos suos secreto, & ait illis, Ecce ascendimus Ierosolymam, & consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per prophetas de filio hominis. **Et reliqua.**

Hom. sancti Grego. papæ.

Redemptor noster præuidens ex passione sua discipulorum animos perturbandos: eis longe ante eiusdem passionis poenam, & resurrectionis suæ gloriam prædicit, vt dum eum morientem (sicut prædictum est) cernerent, etiam resurrecturum non dubitarent. Sed quia carnales adhuc discipuli nullo modo valebant capere verba mysterij: venit ad miraculum Ante eorum oculos cæcus lumen recipit, vt qui cœlestis mysterij verba non caperent: eos ad fidem cœlestia facta solidarent. Sed miracula domini & saluatoris nostri sic accipienda sunt, fratres mei, vt & in veritate credantur facta, & tamen per significationem nobis aliquid innuant. Opera quippe eius & per potentiam aliud ostendunt,

& per mysterium aliud loquuntur. Ecce enim quis iuxta historiam cæcus iste fuerit ignoramus: sed tamen per mysterium quid significet nouimus. Cæcus quippe est genus humanum, quod in parente primo a paradisi gaudijs expulsum claritatem supernæ lucis ignorans. damnationis suæ tenebras patitur. Sed tamen per redemptoris sui præsentiam illuminatur, vt æternæ lucis gaudia iam per desiderium videat, atque in via vitæ boni operis gressus ponat. Notandum vero est, quod cum Iesus Hiericho appropinquare dicitur, cæcus illuminatur. Hiericho quippe interpretatur luna. Luna autem in sacro eloquio pro defectu carnis ponitur: quia dum menstruis momentis decrescit, defectum nostræ mortalitatis designat.

Miserere. 70. **Oratio.**

PReces nostras, quæsumus domine, clementer exaudi, atque a peccatorum vinculis absolutos ab omni nos aduersitate custodi. Per dominum.

¶ Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.

c.8.b **I**gitur sexcentesimo primo anno vitæ Noe, primo mense, prima die mensis imminutæ sunt aquæ super terram: & aperiens Noe tectum arcæ aspexit, viditque quod exiccata esset superficies terræ. Mense secundo septimo & vigesimo die mensis arefacta est terra. Loquutus est autem Deus ad Noe, dicens, Egrederere de arca tu & vxor tua, filij tui, & vxores filiorum tuorum tecum. Cuncta animalia quæ sunt apud te, ex omni carne tam in volatilibus quam in bestijs & vniuersis reptilibus quæ reptant super terram, educ tecum, & ingredimini super terram, crescite & multiplicamini super eam. Egressus est ergo Noe, & filij eius, vxor illius, & vxores filiorum
ca. 4. eius cum eo. Sed & omnia animalia,

iumenta & reptilia quæ reptant super terram secundum genus suum, egressa sunt de arca. Ædificauit autem Noe altare domino: & tollens de cunctis pecoribus & volucris mundis, obtulit holocausta super altare. Odoratusque est dominus odorem suauitatis,] & ait ad eum, Nequaquam vltra maledicam terræ propter homines. Sensus enim & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua: non igitur vltra percutiam omnem animam viuentem sicut feci. Cunctis diebus terræ, sementis & messis, frigus & æstus, æstas & hyems, nox & dies non requiescent.

¶ Secundum Ioannem. Lectio. ij.

VEnerunt ergo ministri ad pontifices & Phariseos. Et dixerunt eis illi, Quare non adduxistis illum? Responderunt ministri. Nunquam sic loquutus est homo, sicut hic homo. Responderunt ergo eis Pharisei, Nunquid & vos seducti estis? nunquid ex principibus aliquis credidit in eum, aut ex Phariseis? Sed turba hæc quæ non nouit legem, maledicti sunt. Dixit Nicodemus ad eos, ille qui venit ad eum nocte, qui vnus erat ex ipsis, Nunquid lex nostra iudicat hominem, nisi prius audierit ab ipso, & cognouerit quid faciat? Responderunt, & dixerunt ei, Nunquid & tu Galilæus es? Scrutare scripturas, & vide quia a Galilæa propheta non surgit. Et reuersi sunt vnusquisque in domum suam. † Iesus autem perrexit in montem Oliueti: & diluculo iterum venit in templum, & omnis populus venit ad eum, & sedens docebat eos. Adducunt autem Scribæ & Pharisei mulierem in adulterio deprehensam: & statuerunt eam in medio, & dicunt ei, Magister, hæc mulier modo deprehensa est in adulte-
ca. 7.
c.8.a

rio. In lege autem Moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant tentantes eum: vt possent accusare eum. Iesus autem inclinans se deorsum digito scribebat in terra. Cum ergo perseuerarent interrogantes eum: erexit se, & dixit eis, Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. Et iterum se inclinans scribebat in terra. Audientes autem hæc, vnus post vnum exhibant, incipientes a senioribus: & remansit solus Iesus, & mulier in medio stans. Erigens autem se Iesus, dixit ei, Mulier, vbi sunt qui te accusabant? nemo te condemnauit? Quæ dixit, Nemo domine. Dixit autem Iesus, Nec ego te condemnabo. Vade, & iam amplius noli peccare.

☞ *Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.*

ca. 9. **B**enedixitque Deus Noe, & filijs eius, & dixit ad eos, Crescite & multiplicamini, & replete terram. Et terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terræ, & super omnes volucres cœli, cum vniuersis, quæ mouentur super terram: omnes pisces maris manui vestræ traditi sunt. Et omne quod mouetur & viuit, erit vobis in cibum: quasi olera virentia tradidi vobis omnia: excepto quod carnem cum sanguine non comedetis. Sanguinem enim animarum vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum: & de manu hominis, de manu viri & fratris eius requiram animam hominis. Quicumque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius: ad imaginem quippe Dei factus est homo. Vos autem crescite & multiplicamini, & ingredimini super terram, & implete eam. Hæc quoque dixit Deus ad Noe, & ad filios eius cum eo, Ecce, ego statuat pactum meum vobiscum, & cum

semine vestro post vos, & ad omnem animam viuentem quæ est vobiscum, tam in volucribus, quam in iumentis & pecudibus terræ, cunctisque, quæ egressa sunt de arca, & vniuersis bestiis terræ. Statuam pactum meum vobiscum: & nequaquam vltra interficietur omnis caro aquis diluuij, neque erit deinceps diluuium dissipans terram.

☞ *Secundum Ioannem. Lectio. ij.*

Iterum ergo loquutus est eis Iesus, c.8.b
dicens, † Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Dixerunt ergo ei Pharisei, Tu de teipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum. Respondit Iesus, & dixit eis, Et si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium meum: quia scio vnde veni: & quo vado: vos autem nescitis vnde venio, aut quo vado. Vos secundum carnem iudicatis: ego non iudico quenquam, & si iudico ego, iudicium meum verum est, quia solus non sum, sed ego & qui misit me, pater. Et in lege vestra scriptum est, Quia duorum hominum testimonium verum est. Ego sum qui testimonium perhibeo de meipso: & testimonium perhibet de me qui misit me, pater. Dicebant ergo ei, Vbi est pater tuus? Respondit Iesus, Neque me scitis, neque patrem meum: si me sciretis: forsitan & patrem meum sciretis. Hæc verba loquutus est Iesus in gazophylatio, docens in templo: & nemo apprehendit eum, quia necdum venerat hora eius.] Dixit ergo iterum
eis Iesus, † Ego vado: & quæretis me, & in peccato vestro moriemini. Quo ego vado, vos non potestis venire. Dicebant ergo Iudæi. Nunquid interficiet semetipsum, quia dicit, Quo ego vado, vos non potestis venire? Et dicebat eis, Vos de deorsum estis, ego de super-

nis sum. Vos de mundo hoc estis: ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis, quia moriemini in peccatis vestris. Si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro. Dicebant ergo ei, Tu quis es? Dixit eis Iesus, Principium qui & loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui & iudicare: sed qui me misit, verax est: & ego quæ audiui ab eo, hæc loquor in mundo. Et non cognouerunt quia patrem eius dicebat Deum. Dixit ergo eis Iesus, Cum exaltaueritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, & a meipso facio nihil, sed sicut docuit me pater, hæc loquor, & qui me misit, mecum est: & non reliquit me solum, quia ego quæ placita sunt ei, facio semper.] Hæc illo loquente, multi crediderunt in eum.

Feria quarta Cinerum.

☞ Si in hac feria inciderit festum duplex, transferendum est in sequentem diem, vt supra dictum fuit: si autem inciderit in alijs ferijs vsque ad triduum ante Pascha, officium fiet de festo duplici, & pro commemoratione Feriæ dicenda est eius Oratio in Laudibus, & Vesperis post Orationem festi duplicis: & similiter fiet quando in aliqua Feria celebrabitur festum aliquod duplex translatum ex hac Feria quarta Cinerum, aut ex Dominicis Quadragesimæ.

Notandum præterea quod nullum festum simplex celebrandum est per totam Quadragesimam, sed si aliquod occurrerit, fiet officium de feria, & pro commemoratione illius festi simplicis in fine Primæ antequam dicatur. Pretiosa, dicitur eius Oratio propria si habuerit, alioquin de communi, quemadmodum dictum fuit in dominica prima Aduentus. Aduertendum insuper quod in Sabbatis Quadragesimæ

non debet fieri officium de beata Virgine, sed solum debet fieri commemoratio solita post Orationem Feriæ in Laudibus & Vesperis, vt in alijs diebus. ☞ Item omittendæ sunt tertiæ lectiones occurrentes in Calendario ex epistolis Pauli per totam Quadragesimam, in qua cuilibet Feriæ assignata est propria tertia lectio. Et supra dicta ordinata sunt iuxta decreta conciliorum antiquorum, de quibus in præfatione. Ad matuti. inuitato. Hodie si vocem domini audieritis, nolite obdurare corda vestra. Hym.

EX more docti mystico,
Seruemus hoc ieunium,
Deno dierum circulo:
Ducto quater notissimo.
Lex & prophetæ primitus,
Hoc prætulerunt, postmodum,
Christus sacrauit omnium:
Rex atque factor temporum.

Vtamur ergo parcius,
Verbis, cibis, & potibus,
Somno, iocis, & arctius:
Perstemus in custodia.
Dicamus omnes cernui,
Clamemus atque singuli,
Ploremus ante iudicem:
Flectamus iram vindicem.

Nostris malis offendimus,
Tuam eus, clementiam,
Effunde nobis desuper:
Remissor indulgentiam.

Præsta beata Trinitas,
Concede simplex vnitas,
Vt fructuosa sint tuis:

Ieiuniorum munera. Amen. An.
Conuertimini ad me in toto corde vestro in ieiunio, & fletu, & planctu.

Ex Ioel. Lectio. j.

NVnc ergo, dicit dominus, † conuertimini ad me in toto corde vestro in ieiunio, & in fletu, & in planctu. Et c.3.c

scindite corda vestra, & non vestimenta vestra, & conuertimini ad dominum Deum vestrum: quia benignus & misericors est, patiens & multæ misericordiæ, & præstabilis super malitia. Quis scit, si conuertatur, & ignoscat, & relinquat post se benedictionem, sacrificium & libamen domino Deo vestro? Canite tuba in Sion, sanctificate ieiunium, vocate cœtum, congregare populum, sanctificate ecclesiam, coadunate senes, congregare paruulos, & sugentes vbera: egrediatur sponsus de cubili suo, & sponsa de thalamo suo. Inter vestibulum, & altare plorabunt sacerdotes ministri domini: & dicent: Parce domine, parce populo tuo: & ne des dæreiditatem tuam
D in opprobrium,] vt dominantur eis nationes. quare dicunt in populis, Vbi est Deus eorum? zelatus est dominus terram suam, & pepercit populo suo. Et respondit dominus, & dixit populo suo, Ecce ego mittam vobis frumentum, & vinum, & oleum, & replebimini eo: & non dabo vos vltra opprobrium in gentibus. Et eum qui ab aquilone est, procul faciam a vobis: & expellam eum in terram inuiam & desertam, faciem eius contra mare orientale, & extremum eius ad mare nouissimum, & ascendet foetor eius, & ascendet putredo eius, quia superbe egit.

¶ *Secundum Ioannem. Lectio. ij.*

ca. 8. **D**Icebant ergo Iesus ad eos, qui crediderunt ei, Iudæos, Si vos manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis: & cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos. Responderunt ei: Semen Abrahæ sumus, & nemini seruuiimus vnquam: quomodo tu dicis, Liberi eritis? Respondit eis Iesus, Amen amen dico vobis, quia omnis qui facit peccatum, seruus est pec-

cati, seruus autem non manet in domo in æternum. Filius manet in æternum: si vero vos filius liberauerit, vere liberi eritis, Scio quia filij Abrahæ estis: sed quæritis me interficere, quia sermo meus non capit in vobis. Ego quod vidi apud patrem, loquor: & vos quæ vidistis apud patrem vestrum, facitis. Responderunt, & dixerunt ei: Pater noster, Abraham est. Dicit eis Iesus: Si filij Abrahæ estis: opera Abrahæ facite. Nunc autem quæritis me interficere hominem, qui veritatem vobis loquutus sum, quam audiui a Deo. hoc Abraham non fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei, Nos ex fornicatione non sumus nati, vnum patrem habemus Deum. Dixit ergo eis Iesus, Si Deus pater vester esset, diligeretis vtique & me. Ego enim ex Deo processi, & veni, neque enim a meipso veni: sed ille me misit. Quare loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum. Vos ex patre diabolo estis: & desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio: & in veritate non stetit: quia non est veritas in eo: cum loquitur mendacium, ex proprijs loquitur, quia mendax est & pater eius. Ego autem si veritatem dico, non creditis mihi. Quis † ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico, quare non creditis mihi? Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Responderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei, Nonne bene dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes? Respondit Iesus, Ego dæmonium non habeo: sed honorifico patrem meum, & vos inhonorastis me. Ego autem non quæro gloriam meam: est qui quærat & iudicet.

ca. 6. **Secundum Matthæum.** Lectio. iij. **I**N illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis, Cum ieiunatis: nolite fieri sicut hypocritæ tristes. Et reliqua. **Hom. sancti Augusti episc.** Cum ieiunatis (inquit) nolite fieri sicut hypocritæ tristes Exterminant enim facies suas, vt appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Vos autem ieiunantes, vngite capita vestra, & facies vestras lauate, ne videamini hominibus ieiunantes: sed patri vestro qui est in abscondito: & pater vester qui est in abscondito reddet vobis. Manifestum est his præceptis, omnem nostram intentionem in interiora debere gaudia dirigi: ne foris quærentes mercedem, huic seculo conformemur, & amittamus promissionem tanto solidioris atque firmioris, quanto interioris beatitudinis, qua nos elegit Deus conformes fieri imaginis filij sui: in hoc autem capitulo maxime animaduertendum est, non in solo rerum corporearum nitore atque pompa, sed etiam in ipsis sordibus luctuosis esse posse iactantiam: & eo periculosiorem, quo sub nomine seruitutis Dei decipit. Qui ergo immoderato cultu corporis atque vestitu, vel cæterarum rerum nitore fulget, facile conuincitur rebus ipsis pomparum seculi esse sectator: & nequaquam fallit dolosa imagine sanctitatis. Qui autem in professione Christianitatis inusitato squallore ac sordibus intentos in se hominum oculos facit, cum id voluntate faciat, non necessitate patiat, ex cæteris eius operibus potest conuinci, vtrum hoc contemptu superflui cultus, aut ambitione aliqua faciat: quia nobis sub ouina pelle cauendos lupos dominus præcepit. Sed ex fructibus (inquit) eorum cognoscetis eos. **Miserere.** 70.

Ad laudes an. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis: commendemus nosmetipsos in multa patientia. **Oratio.**

PRæsta domine fidelibus tuis, vt ieiuniorum veneranda solennia, & congrua pietate suscipiant, & secunda deuotione percurrant. Per dominum. ca. 3.

☞ **Notandum, quod in hac feria quarta Cinerum præter officium diei dicuntur septem Psalmi poenitentiales cum Litanij, & Orationibus, vt in fine Breuiarij.**

☞ **Item notandum, quod in omnibus sextis Ferijs Quadragesimæ excepta sexta Feria hebdomadæ sanctæ dicuntur simili modo septem Psalmi, vel Matutinum cum Laudibus pro Defunctis, vt suis locis annotatur.**

☞ **Aduertendum autem, quod si in aliqua ex prædictis sextis Ferijs celebrabitur festum duplex, non dicuntur septem Psalmi, nec officium Defunctorum.**

☞ **Ad Vesperas. Hymnus.**

AVdi benigne conditor, Nostras precibus cum fletibus: In hoc sacro ieiunio, Fusas quadragenario.

Scrutator alme cordium, Infirma tu scis virium: Ad te reuersis exhibe, Remissionis gratiam.

Multum quidem peccauimus, Sed parce confitentibus:

Ad laudem tui nominis, Confer medelam languidis.

Sic corpus extra conteri, Dona per abstinentiam: Ieiunet vt mens sobria, A labe prorsus criminum.

Præsta, beata Trinitas. Antiphona. Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, & reuertatur ad dominum: & miserebitur eius.

☞ **Notandum, quod Inuitatorium,**

hymni, & Antiphonæ huius quartæ Feriæ Cinerum dicuntur vsque ad dominicam de Passione exclusiue in omnibus diebus, nisi celebretur aliquod festum duplex.

¶ Feria quinta post diem Cinerum, ex Genesi. Lectio prima.

ca. 9. **D**ixitque Deus, Hoc est signum fœderis, quod do inter me & vos, & ad omnem animam viuentem quæ est vobiscum in generationes sempiternas: arcum meum ponam in nubibus, & erit signum fœderis inter me & inter terram. Cumque obduxero nubibus cœlum, apparebit arcus meus in nubibus: & recordabor fœderis mei vobiscum, & cum omni anima viuente quæ carnem vegetat: & non erunt vltra aquæ diluuij ad delendum vniuersam carnem. Er- itque arcus in nubibus, & videbo illum, & recordabor fœderis sempiterni, quod pactum est inter Deum, & omnem animam viuentem vniuersæ carnis, quæ est super terram. Dixitque Deus ad Noe, Hoc est signum fœderis quod constitui inter me & omnem carnem super terram. Erant ergo filij Noe, qui egressi sunt de Arca, Sem Cham, & Iapheth: porro Cham ipse est pater Chanaan. Tres isti, filij sunt Noe: & ab his disseminatum est omne genus hominum super vniuersam terram. Cœpitque Noe, vir agricola exercere terram, & plantauit vineam Bibensque vinum inebriatus est, & nudatus in tabernaculo suo. Quod cum vidisset Cham, pater Chanaan, verenda scilicet patris sui esse nudata, nuntiauit duobus fratribus suis foras. At vero Sem, & Iapheth, pallium imposuerunt humeris suis, & incedentes retrorsum, operuerunt verenda patris sui: faciesque eorum auersæ erant, & patris virilia non viderunt. Euigilans autem Noe ex vino, cum didi-

cisset quæ fecerat ei filius suus minor, ait: Maledictus Chanaan, seruus seruorum erit fratribus suis. Dixitque, Benedictus dominus Deus Sem, sit Chanaan seruus eius. Dilatet Deus Iapheth, & habitet in tabernaculis Sem, sitque Chanaan seruus eius. Vixit autem Noe, post diluuium trecentis quinquaginta annis: & impleti sunt omnes dies eius nongentorum quinquaginta annorum: & mortuus est.

Secundum Ioannem.

Lectio. ij.

Amen amen dico vobis: siquis sermonem meum seruauerit, mortem non videbit in æternum. Dixerunt ergo Iudæi: Nunc cognouimus, quia dæmonium habes. Abraham mortuus est, & prophetæ: & tu dicis, Si quis sermonem meum seruauerit, non gustabit mortem in æternum. Nunquid tu maior es patre nostro Abraham, qui mortuus est, & prophetæ mortui sunt? Quem teipsum facis? Respondit Iesus, Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est: est pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis: Quia Deus noster est, & non cognouistis eum, ego autem noui eum. Et si dixero, quia non scio eum: ero similis vobis, mendax. Sed scio eum, & sermonem eius seruo. Abraham pater vester exultauit vt videret diem meum: vidit, & gausus est. Dixerunt ergo Iudæi ad eum: Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti? Dixit eis Iesus, Amen amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum. Tulerunt ergo lapides vt iacerent in eum. Iesus autem abscondit se, & exiuit de templo. † Et præteriens Iesus, vidit hominem cæcum a natiuitate: & interrogauerunt eum discipuli eius, Rabbi, quis peccauit, hic, aut parentes eius, vt cæcus nasceretur?

c.8.g

Respondit Iesus, Neque hic peccauit, neque parentes eius: sed vt manifestentur opera Dei in illo. Me oportet operari opera eius qui misit me, donec dies est, venit nox, quando nemo potest operari: quandiu sum in mundo, lux sum mundi. Hoc cum dixisset, ex-puit in terram, & fecit lutum ex sputo, & liniuit lutum super oculos eius, & dixit ei: Vade, laua in natatoria Siloe, quod interpretatur missus. Abijt ergo & lauit: & venit videns. Itaque vicini, & qui viderant eum prius, quia mendicus erat, dicebant, Nonne hic est qui sedebat & mendicabat? Alij dicebant, Quia hic est. Alij autem, Nequaquam, sed similis est ei. Ille vero dicebat, Quia ego sum. Dicebant ergo ei, Quomodo aperti sunt tibi oculi? Respondit, Ille homo qui dicitur Iesus, lutum fecit, & vnxit oculos meos, & dixit mihi, Vade ad natatoria Siloe: & laua. Et abij, & laui, & video. Et dixerunt ei, Vbi est ille? Ait, Nescio. Adducunt ad Pharisæos eum, qui cæcus fuerat. Erat autem Sabbatum, quando lutum fecit Iesus, & aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant eum Pharisæi quomodo vidisset. Ille autem dixit eis, Lutum mihi posuit super oculos, & laui, & video. Dicebant ergo ex Pharisæis quidam, Non est hic homo a Deo, qui Sabbatum non custodit. Alij autem dicebant, Quomodo potest homo peccator hæc signa facere? Et schisma erat inter eos.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

ca. 8. **I**N illo tempore, Cum intrasset Iesus Capharnaum accessit ad eum Centurio eogans eum & dicens: Domine, puer meus iacet paralyticus in domo, & male torquetur. Et ait illi Iesus, Ego veniam, & curabo eum.

Et reliqua. Hom. sancti Augu. episc.

Videamus vtrum de seruo Centurionis sibi Matthæus Lucasque consentiant. Matthæus enim dicit: Accessit ad eum Centurio rogans eum, & dicens: Puer meus iacet in domo paralyticus. Cui videtur repugnare quod Lucas ait, Et cum audisset de Iesu, misit ad eum seniores Iudæorum: rogans eum vt descenderet, & sanuaret seruum eius. At illi cum venissent ad Iesum, rogabant eum solícite dicentes ei, quia dignus est vt hoc ei præstes: diligit enim gentem nostram: & synagogam ipse ædificauit nobis. Iesus autem ibat cum illis. Et cum iam non longe esset a domo, misit ad eum Centurio amicos dicens: Domine, noli vexari. Non enim sum dignus, vt intres sub tectum meum: propter quod & meipsum non sum dignum arbitratus vt venirem ad te: sed dic verbo, & sanabitur puer meus. Si enim hoc ita gestum est, quomodo erit verum quod Matthæus narrat: Accessit ad eum quidam Centurio: cum ipse non accesserit, sed amicos miserit? Nisi diligenter aduertentes, intellegamus Matthæum non omnino deseruisse vsitatum modum loquendi. Non enim solum dicere solemus accessisse aliquem, etiam antequam perueniat illuc quo dicitur accessisse. Vnde etiam dicimus, parum accessit vel multum accessit eo, quo appetit peruenire. Verumetiam ipsa peruentionem cuius adipiscendi causa acceditur, dicimus plerumque factam: & si eum ad quem peruenit non videat ille qui peruenit: cum per amicum peruenit ad aliquem, cuius ei fauor est necessarius. **Miserere.**

70. Oratio.

DEus qui culpa offenderis, poenitentia placaris: preces populi tui supplicantis propitius respice: & flagella tuæ iracundiæ, quæ pro peccatis

nostris meremur, auerte. Per do.

¶ Feria sexta post diem Cinerum ex Genesi. Lectio prima.

c. 10. **H**Æ sunt generationes filiorum Noe, Sem, Cham & Iapheth: natiue sunt eis filij post diluuium. Filij Iapheth: Gomer, & Magog, & Madai, & Iauan, & Thubal, & Mosoch, & Thiras. Porro filij Gomer, Ascenez, & Riphath, & Thogorma. Filij autem Iauan: Elisa, & Tharsis, Cethim, & Dodanim. Ab his diuisæ sunt insulæ gentium in regionibus suis, vnusquisque secundum linguam suam & familias in nationibus suis. Filij autem Cham, Chus, & Masraim, & Phut, & Chanaan. Filij autem Chus: Saba, & Euila, & Sathatha, & Regma, & Sabathaca. Filij Regma: Saba, & Dadan. Porro Chus genuit Nemrod: ipse cœpit esse potens in terra, & erat robustus venator coram domino. ab hoc exiuit prouerbium, Quasi Nemrod robustus venator coram domino. Fuit autem principium regni eius Babylon, & Arach, & Achad, & Chalanne, in terra Sennaar. De terra illa egressus est Assur, & aedificauit Niniuen, & plateas ciuitatis, & Chale. Resen quoque inter Niniuen, & Chale: hæc est ciuitas magna. At vero Mesraim genuit Ludim, & Ananim, & Laabim, & Nephtuim, & Phethrusim, & Chasluim: de quibus egressi sunt Philisthijm, & Capthorim.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

c.9.b **D**Icunt ergo cæco iterum, Tu quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: Quia propheta est. Non crediderunt ergo Iudæi de illo quia cæcus fuisset & vidisset: donec vocauerunt parentes eius qui viderat, & interrogauerunt eos dicentes, Hic est filius vester, quem vos dicitis quia cæcus natus est? Quomodo ergo nunc

videt? Responderunt eis parentes eius, & dixerunt, Scimus quia hic est filius noster, & quia cæcus natus est: quomodo autem nunc videat nescimus, aut quis eius aperuit oculos, nos nescimus. ipsum interrogate: ætatem habet: ipse de se loquatur. Hæc dixerunt parentes eius, quoniam timebant Iudæos: iam enim conspirauerunt Iudæi: vt si quis eum confiteretur esse Christum, extra synagogam fieret. Propterea parentes eius dixerunt, Quia ætatem habet, ipsum interrogate. Vocauerunt ergo rursum hominem qui fuerat cæcus, & dixerunt ei, Da gloriam Deo. nos scimus quia hic homo, peccator est. Dixit ergo eis ille, si peccator est, nescio. vnum scio, quia cæcus cum essem, modo video. Dixerunt ergo illi, Quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi oculos? Respondit eis, Dixi vobis iam, & audistis: quod iterum vultis audire? nunquid & vos vultis discipuli eius fieri? Maledixerunt ergo ei, & dixerunt, Tu discipulus illius sis: nos autem Moysi discipuli sumus. Nos scimus quia Moysi loquutus est Deus, hunc autem nescimus vnde sit. Respondit ille homo, & dixit eis, In hoc enim mirabile est, quia vos nescitis vnde sit, & aperuit meos oculos. Scimus autem quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor est, & voluntatem eius facit, hunc exaudit. A seculo non est auditum quia quis aperuit oculos cæci nati. Nisi esset hic a Deo, non poterat facere quicquam. Responderunt, & dixerunt ei, In peccatis natus es totus: & tu doces nos? Et ieicerunt eum foras. Audiuit Iesus, quia ieicerunt eum foras: & cum inuenisset, eum, dixit ei, Tu credis in filium Dei? Respondit ille, & dixit, Quis

est domine, vt credam in eum? Et dixit ei Iesus, Et vidisti eum: & qui loquitur tecum, ipse est. At ille ait, Credo, domine. Et procidens adorauit eum.] Et dixit ei Iesus, In iudicium ego in hunc mundum veni: vt qui non vident videant, & qui vident cæci fiant. Et audierunt quidam ex Pharisæis, qui cum ipso erant, & dixerunt ei, Nunquid & nos cæci sumus? Dixit eis Iesus, Si cæci essetis, non haberetis peccatum. nunc vero dicitis, Quia videmus. Peccatum ergo vestrum manet.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

ca. 5. **I**N illo tempore, Dixit Iesus discipulis suis, Audistis quia dictum est antiquis: diliges proximum tuum: & odio habebis inimicum tuum.

Et reliqua. Hom. Origenis.

Sicut illa alia præcepta data eis fuerant in lege: sic & hoc. Sicut enim ad dimittendas vxores iussum fuerat vt eas non interficerent: sic & ad odiendum inimicum mandatum fuit: vt & amicum non odissent. Concessa sunt autem ista populo illi veteri adhuc rudi & infirmo: quanquam inimicus qui odio habendus dicitur iuxta subtiliorem intellectum diabolus possit intelligi. Ceterum in euangelio quod lege veteri longe excellentius & perfectius est: quid magister perfectionis dicat, audiamus. Ait enim discipulis suis, dilige inimicos vestros: benedicite maledicentibus vobis: & benedicite his qui oderunt vos: & orate pro persequentibus vos. Secundum legem, diliges proximum tuum, & odies inimicum tuum. Et secundum euangelium, inimicum & proximum diliges. Diligite inimicos vestros. Imperfectionem legis euangelium adimpleuit. Infirmiorem eorum qui sub circumcisione erant, hi qui sub gratia fuerunt, confirmauerunt: quibus velut

firmissimis & perfectis viris dominus hoc mandabat, dicens: Diligite inimicos vestros vos mansueti: vos mites: vos benigni: vos immaculati: vos imitatores mei. Vos me sequentes, vos diligite inimicos vestros, siue paganos idolorum cultores, siue hæreticos infideles. Isti enim sunt inimici vestri: isti sunt veritatis aduersarij. *Miserere. 70. Oratio.*

INchoata ieiunia quæsumus domine benigno fauore proseguere: vt obseruantiam, quam corporaliter exhibemus, mentibus etiam synceris exercere valeamus. Per do.

¶ *Aduertendum, quod in hac sexta feria dicitur matutui. cum suis laudibus & vesper. pro defunctis.*

¶ *Sabbato post diem Cinerum, ex Genesi. Lectio prima.*

CHanaan autem genuit Sidonem c. 10. primogenitum suum, Het-hæum & Iebusæum, & Amorrhæum, Gergesæum, & Heuæum, & Aracæum, Sinæum, & Aradium, Samaræum, & Hamathæum: & per hos disseminati sunt populi Chananæorum. Factique sunt termini Chanaan, venientibus a Sidone Geraram, vsque Gazam, donec ingrediaris Sodomam, & Gomorrhām, & Adamam, & Seboim, vsque Lasa. Hi filij Cham in cognationibus & linguis & generationibus, terrisque & gentibus suis. De Sem, quoque nati sunt, patre omnium filiorum Heber, fratre Iapheth maiore. Filij Sem, Ælam, & Assur, & Arphaxad, & Lud, & Aram. Filij Aram: Hus, & Hul, & Gether, & Mes. At vero Arphaxad genuit Sale, de quo ortus est Heber. Natique sunt Heber filij duo: nomen vni Phaleg, eo quod in diebus eius diuisa sit terra: & nomen fratris eius, Iectan. Qui Iectan genuit Elmodad, & Saleph, & Asarmoth, Iare,

& Adoran, & Vzal, & Decla, & Hebal, & Abimael Saba, & Ophir, & Euila, & Iobab. omnes isti, filij Iectan. Et facta est habitatio eorum de Messa pergentibus vsque Sephat montem orientalem. Isti filij Sem, secundum cognationes & linguas, & regiones in gentibus suis. Hæ familiæ filiorum Noe iuxta populos & nationes suas. Ab his diuissæ sunt gentes in terra post diluuium.

Secundum Ioannem.

Lectio. ij.

- c. 10. **A** †Men amen dico vobis, qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde: ille fur est & latro. Qui autem intrat per ostium: pastor est ouium. Huic ostiarius aperit: & oues vocem eius audiunt: & proprias ouas vocat nominatim, & educit eas. Et cum proprias oues emiserit: ante eas vadit: & oues illum sequuntur, quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo: quia non nouerunt vocem alienorum. Hoc prouerbium dixit eis Iesus. Illi autem non cognouerunt quid loqueretur eis. Dixit ergo eis iterum Iesus. Amen amen dico vobis, quia ego sum ostium ouium. Omnes quotquot ante me venerunt, fures sunt & latrones: sed non audierunt eos oues. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, saluabitur: & ingredietur, & egredietur, & pascua inueniet. Fur non venit, nisi vt furetur & mactet, & perdat. Ego veni vt vitam habeant, & abundantius habeant.] † Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis, mercenarius autem & qui non est pastor, cuius non sunt oues propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oues & fugit: & lupus rapit, & dispergit oues: mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ouibus. Ego sum pas-

tor bonus: & cognosco meas, & cognoscunt me meæ. Sicut nouit me pater, & ego agnosco patrem, & animam meam pono pro ouibus meis. Et alias oues habeo quæ non sunt ex hoc ouili: & illas oportet me adducere, & vocem meam audient: & fiet vnum ouile & vnus pastor.] Propterea me diligit pater: quia ego pono animam meam, vt iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me: sed ego pono eam a me ipso. Potestatem habeo ponendi eam: & potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi a patre meo. Dissensio iterum facta est inter Iudæos propter sermones hos. Dicebant autem multi ex ipsis, Dæmonium habet & insanit: quid eum auditis? Alij dicebant, Hæc verba non sunt dæmonium habentis, nunquid dæmonium potest cæcorum oculos aperire?

Secundum Marcum.

Lectio. iij.

IN illo tempore: Cum sero esset factum, erat naui in medio mari: & ipse solus in terra. ca. 6.

Et reliqua. Hom. Bedæ presbyteri.

Et cum dimisisset eos, abiit in montem solus orare. Non omnis qui orat, ascendit in montem. Est enim oratio quæ peccatum facit. Sed bene orat qui Deum orando quærit hic a terrenis ad superiora progrediens verticem curæ sublimioris ascendit. Qui vero de diuitijs, aut de honore seculi, aut certe de inimici morte sollicitus obsecrat, ipse in infimis iacens, viles ad Deum preces mittit. Orat autem dominus, non vt pro se obsecret, sed vt pro me impetret. Nam & si omnia posuerit pater in potestate filij: filius tamen vt formam hominis impleret, obsecrandum patrem putat esse pro nobis, quia nos ter aduocatus est. Aduocatum (inquit) habemus apud patrem dominum Iesum

Christum. Si aduocatus est, debet pro nostris interuenire peccatis. Non ergo quasi infirmus: sed quasi pius obsecrat. Vis scire quod omnia quæ velit, possit? & aduocatus & iudex est. Et cum sero esset factum, erat naus in medio mari, & ipse solus in terra videns eos laborantes in remigando: erat enim ventus contrarius eis. Labor discipulorum in remigando, & contrarius eis ventus, labores sanctæ ecclesiæ varios designant: quæ inter vndas seculi aduersantis & immundorum flatus spirituum ad quietem patriæ cœlestis, quasi ad fidam litoris stationem peruenire conatur. *Miserere. 70. Oratio.*

A Desto domine supplicationibus nostris: & concede, vt hoc solenne ieiunium quod animabus corporibusque curandis salubriter institutum est, deuoto seruitio celebremus. Per do.

Ab hoc Sabbato inclusiue vsque ad Pascha Vesperæ dicuntur ante coenam meridianam in omnibus diebus etiam festiuis, exceptis dominicis, in quibus dicuntur, hora consueta.

Dominica prima Quadragesimæ, ex Genesi. Lectio. j.

c. 11. Rat autem terra labij vnus, & sermonum eorundem. Cumque proficiscerentur de oriente, inuenerunt campum in terra Sennaar, & habitauerunt in eo. Dixitque alter ad proximum suum, Venite faciamus lateres, & coquamus eos igni. Habueruntque lateres pro saxis, & bitumen pro cœmento: & dixerunt, Venite, faciamus nobis ciuitatem & turrim, cuius culmen pertingat ad cœlum, & celebremus nomen nostrum antequam diuidamur in vniuersas terras. Descendit autem dominus, vt videret ciuitatem & turrim,

quam ædificabant filij Adam, & dixit. Ecce, vnus est populus: & vnum labium omnibus: cœperuntque hoc facere, nec desistent a cogitationibus suis, donec eas opere compleant. Venite igitur, descendamus & confundamus ibi linguam eorum: vt non audiat vnusquisque vocem proximi sui. Atque ita diuisit eos dominus ex illo loco in vniuersas terras, & cessauerunt ædificare ciuitatem. Et idcirco vocatum est nomen eius Babel, quia ibi confusum est labium vniuersæ terræ: & inde dispersit eos dominus super faciem cunctarum regionum. Hæ sunt generationes Sem. Sem erat centum annorum quando genuit Arphaxad, biennio post diluuium. Vixitque Sem postquam genuit Arphaxad, quingentis annis: & genuit filios & filias. Porro Arphaxad vixit triginta quinque annis, & genuit Sale. Vixitque Arphaxad postquam genuit Sale, trecentis tribus annis: & genuit filios & filias. Sale quoque vixit triginta annis & genuit. Heber. Vixitque Sale postquam genuit Heber, quadringentis tribus annis, & genuit filios & filias.

Secundum Ioannem.

Lectio. ij.

F†Acta sunt autem encenia in Ierosolymis: & hyems erat. Et ambulabat Iesus in templo, in porticu Salomonis. Circunderunt ergo eum Iudæi, & dicebant ei, Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis palam? Respondit eis Iesus: Loquor vobis: & non creditis. Opera quæ ego facio in nomine patris mei: hæc testimonium perhibent de me: sed vos non creditis, quia non estis ex ouibus meis. Oues meæ vocem meam audiunt: & ego cognosco eas, & sequuntur me: & ego vitam æternam do eis: & non peribunt in æter-

c. 10.
d

num, & non rapiet eas quisquam de manu mea. Pater meus qui dedit mihi, maior omnibus est: & nemo potest rapere de manu patris mei. Ego & pater vnum sumus. Sustulerunt ergo lapides Iudæi, vt lapidarent eum. Respondit eis Iesus, Multa bona opera ostendi vobis ex patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis? Responderunt ei Iudæi. De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia: & quia tu homo cum sis, facis teipsum Deum, Respondit eis Iesus, Nonne scriptum est in lege vestra, Ego dixi, dij estis? Si illos dixit Deos, ad quos sermo Dei factus est, & non potest solui scriptura, quem pater sanctificauit & misit in mundum, vos dicitis, Quia blasphemias: quia dixi, filius Dei sum? Si non facio opera patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio: & si mihi non vultis credere, operibus credite, vt cognoscatis & credatis quia pater in me est, & ego in

E patre.] Quærebant ergo eum apprehendere: & exiuit de manibus eorum. Et abiit iterum trans Iordanem in eum locum vbi erat Ioannes baptizans primum: & mansit illic, & multi venerunt ad eum, & dicebant, Quia Ioannes quidem signum fecit nullum: Omnia autem quæcunque dixit Ioannes de hoc, vera erant. Et multi crediderunt in eum.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

ca. 4. **I**N illo tempore: Ductus est Iesus in desertum a spiritu vt tentaretur a diabolo, Et cum ieunasset quadraginta diebus & quadraginta noctibus, postea esuriit.

Et reliqua. Hom. sancti Grego. papæ.

Dubitari a quibusdam solet, a quo spiritu sit Iesus ductus in desertum: propter hoc quod subditur. Assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitatem,

& rursum, Assumpsit eum in montem excelsum valde. Sed vere & absque vlla quæstione conuenienter accipitur, vt a sancto spiritu in desertum ductus credatur: vt illuc eum suus spiritus duceret, vbi hunc ad tentandum spiritus malignus inueniret. Sed ecce, cum dicitur Deus homo vel in excelsum montem, vel in sanctam ciuitatem assumptus a diabolo, mens refugit, humanæ hoc audire aures expauescunt. Sed tamen non esse incredibilia ista cognoscimus, si in illo & alia facta pensemus. Certe iniquorum omnium diabolus caput est: & huius capitis membra sunt omnes iniqui. An non diaboli membrum Pilatus fuit? An non diaboli membra Iudæi persequentes, & milites crucifigentes fuerunt? Quid ergo mirum, si se ab illo permisit in montem duci, & tentari, qui se pertulit etiam a membris illius crucifigi? Non est ergo indignum redemptori nostro, quod tentari voluit qui venerat occidi. Iustum quippe erat, vt sic tentationes nostras suis tentationibus vinceret, sicut mortem nostram venerat sua morte superare. Miserere. 70. Oratio.

DEus, qui ecclesiam tuam annua quadragesimali obseruatione purificas: præsta familiæ tuæ, vt quod a te obtinere abstinendo nititur, hoc bonis operibus exequatur. Per do.

¶ Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.

Vixit autem Heber triginta quatuor annis, & genuit Phaleg. Et vixit Heber postquam genuit Phaleg, quadringentis triginta annis: & genuit filios & filias. Vixit quoque Phaleg triginta annis, & genuit Reu. Vixitque Phaleg postquam genuit Reu, ducentis nouem annis, & genuit filios & filias. Vixit autem Reu triginta duobus annis, & genuit Sarug. Vixit

c. 11.

quoque Reu postquam genuit Sarug, ducentis septem annis: & genuit filios & filias. Vixit vero Sarug triginta annis, & genuit Nachor. Vixitque Sarug postquam genuit Nachor, ducentis annis: & genuit filios & filias. Vixit autem Nachor vigintinouem annis, & genuit Thare. Vixitque Nachor postquam genuit Thare, centum decem & nouem annis, & genuit filios & filias. Vixitque Thare septuaginta annis, & genuit Abram & Nachor & Aran. Hæ sunt autem generationes Thare, Thare genuit Abram, Nachor, & Aran. Porro Aran genuit Lot. Mortuusque est Aran ante Thare patrem suum, in terra natiuitatis suæ in Vr Chaldæorum. Duxerunt autem Abram & Nachor vxores: nomen vxoris Abram Sarai: & nomen vxoris Nachor, Melcha filia Aran patris Melchæ & patris Ieschæ. Erat autem Sarai sterilis, nec habebat liberos. Tulit itaque Thare Abram filium suum, & Lot filium Aran filium filij sui, & Sarai nurum suam, vxorem Abram filij sui, & eduxit eos de Vr Chaldæorum, vt irent in terram Chanaan: veneruntque vsque Haran, & habitauerunt ibi. Et facti sunt dies Thare ducentorum quinque annorum, & mortuus est in Haran.

Secundum Ioannem.

Lectio. ij.

ca. 11. **E**rat autem quidam languens Lazarus a Bethania, de castello Mariæ & Marthæ sororum eius. Maria autem erat quæ vnxit dominum vnguento, & extersit pedes eius capillis suis: cuius frater Lazarus infirmabatur. Miserunt ergo sorores eius ad eum, dicentes, Domine, ecce quem amas, infirmatur. Audiens autem Iesus, dixit eis, Infirmitas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei, vt glorificetur filius Dei per eam. Diligebat autem Iesus

Martham, & sororem eius Mariam, & Lazarum. Vt ergo audiuit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus. Deinde post hæc dicit discipulis suis, Eamus in Iudæam iterum: Dicunt ei discipuli. Rabbi, nunc quærebant te Iudæi lapidare: & iterum vadis illuc? Respondit Iesus, Nonne duodecim sunt horæ diei? Si quis ambulauerit in die, non offendit: quia lucem huius mundi videt, si autem ambulauerit in nocte offendit: quia lux non est in eo. Hæc ait, & post hæc dicit eis, Lazarus amicus noster dormit: sed vado, vt a somno excitem eum. Dixerunt ergo discipuli eius, Domine, si dormit, saluus erit. Dixerat autem Iesus de morte eius: Illi autem putauerunt quia de dormitione somni diceret. Tunc ergo Iesus dixit eis manifeste, Lazarus mortuus est: & gaudeo propter vos, vt credatis, quoniam non eram ibi: sed eamus ad eum. Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos, Eamus & nos, vt moriamur cum eo. Venit itaque Iesus: & inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentem. Erat autem Bethania iuxta Ierosolymam quasi stadijs quindecim. Multi autem ex Iudæis venerant ad Martham & Mariam, vt consolarentur eas de fratre suo.

Secundum Matthæum.

Lectio. iij.

IN illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis, Cum venerit filius hominis in maiestate sua, & omnes angeli eius cum eo: tunc sedebit super sedem maiestatis suæ: & congregabuntur ante eum omnes gentes. **Et reliqua.**

Homilia. sancti Augustini episc.

Cum autem venerit filius hominis in maiestate sua, & omnes angeli eius cum eo: tunc sedebit in sede maiestatis suæ, & congregabuntur ante eum omnes

c. 25.

gentes: & separabit eos ab inuicem, sicut pastor segregat oues ab hædis: & statuet oues quidem a dextris, hœdos autem a sinistris. Tunc dicet eis qui a dextris eius erunt, Venite benedicti patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Vbi lumen indeficiens: vbi gaudium sempiternum: vbi vita perennis & immortalis: & lætitia sempiterna cum angelis & apostolis. Vbi lux lucis, & fons luminis. Vbi ciuitas sanctorum Ierusalem cœlestis. Vbi conuentus martyrum & patriarcharum cum Abraham, Isaac & Iacob, & sanctorum omnium. Vbi dolor nullus, nec tristitia post gaudium. Vbi nox effugiet, & senectus non apparebit. Vbi charitas inextinguibilis. Vbi pax indiuidua. Vbi assistunt angeli & vniuersæ potestates. Vbi manna, id est, cibus cœlestis, & vita angelica. Et vt infinita in breui comprehendam, vbi omnis dolor & omne malum non videbitur. & omne bonum non deesse vnamquam poterit. Tunc iusti ad hæc respondebunt dicentes, domine cur tantam & talem nobis gloriam præparasti? Tunc & ipse eis, respondebit, Pro misericordia vestra & fide. Pro hilaritate & patientia. Pro longanimitate & mansuetudine. Pro veritate & iustitia. Pro continentia & humilitate. Pro hospitalitate & affabilitate. Pro gaudio ad peregrinos & ignotos. Pro iustitia & sanctitate. Pro tristitia vestra in malo proximi. Pro lætitia vestra in bonis eius. Pro gaudio vestro in his qui nec sermonem ociosum de ore suo proferunt. Pro timore Dei in his qui nec transgrediuntur pactum, iota vnum aut vnum apicem de lege domini. Pro eo quod non accepistis munera super innocentem, nec mendacium pro veritate.

Miserere. 70. Oratio.

Conuerte nos Deus salutaris noster: & vt nobis ieiunium quadragesimale proficiat, mentes nostras cœlestibus instrue disciplinis. Per domi.

¶ Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.

Dixit autem dominus ad Abram, c. 12. Egrede de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, & veni in terram quam monstrauero tibi. Faciamque te in gentem magnam, & benedicam tibi, & magnificabo nomen tuum, erisque benedictus. Benedicam benedicientibus tibi, & maledicam maledicentibus tibi, atque in te benedicentur vniuersæ cognationes terræ. Egressus est itaque Abram sicut præceperat ei dominus, & iuit cum eo Lot. Septuagintaquinque annorum erat Abram cum egredere de Haran. Tulitque Sarai vxorem suam & Lot filium fratris sui, vniuersamque substantiam quam possederant, & animas quas fecerant in Haran: & egressi sunt vt irent in terram Chanaan. Cunque venissent in eam, pertransiuit Abram terram vsque ad locum Sichem, vsque ad conuallem illustrem. Chananæus autem tunc erat in terra. Apparuitque dominus Abram, & dixit ei, Semini tuo dabo terram hanc. Qui ædificauit ibi altare domino, qui apparuerat ei. Et inde transgrediens ad montem qui erat contra orientem Bethel, tetendit ibi tabernaculum suum, ab occidente habens Bethel, & ab oriente Hai: ædificauit quoque ibi altare domino, & inuocauit nomen eius. Perrexitque Abram vadens & vltra progrediens ad meridiem.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

Martha ergo vt audiuit quia Iesus c. 11. venit, occurrit illi. Maria autem

B domi sedebat. † Dixit ergo Martha ad Iesum, Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus: sed & nunc scio, quia quæcunque poposceris a Deo, dabit tibi Deus. Dixit illi Iesus, Resurget frater tuus. Dicit ei Martha: Scio quia resurget in resurrectione in nouissimo die. Dixit ei Iesus, Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, uiuet. & omnis qui uiuit & credit in me, non morietur in æternum. Credis hoc? Ait illi, Vtique domine: ego credidi quia tu es Christus filius Dei uiui, qui in hunc mundum C venisti.] Et cum hæc dixisset, abiit, & vocauit Mariam sororem suam silentio: dicens: Magister adest, & vocat te. Illa vt audiuit, surgit cito, & venit ad eum: nondum enim venerat Iesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco vbi occurrerat ei Martha. Iudæi ergo qui erant cum ea in domo, & consolabantur eam, cum vidissent Mariam quia cito surrexit & exiit, secuti sunt eam, dicentes, Quia vadit ad monumentum vt ploret ibi. Maria ergo cum venisset vbi erat Iesus, videns eum, cecidit ad pedes eius, & dicit ei, Domine, si fuisses hic, non esset mortuus frater meus. Iesus ergo vt vidit eam plorantem, & Iudæos qui venerant cum ea plorantes, infremuit spiritu, & turbauit seipsum, & dixit, Vbi posuistis eum? Dicunt ei, domine, veni & vide. Et lachrymatus est Iesus. Dixerunt ergo Iudæi, Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt, Non poterat hic qui aperuit oculos cæci nati, facere vt hic non moreretur? Iesus ergo rursum fremens in semetipso venit ad monumentum: erat autem spelunca, & lapis superpositus erat ei. Ait Iesus, Tollite lapidem. Dicit ei Martha, soror eius

qui mortuus fuerat, Domine, iam foetet, quadriduanus est enim. Dicit ei Iesus, Nonne dixi tibi, quoniam si credideris, videbis gloriam Dei?

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

IN illo tempore: Cum intrasset Iesus c. 21. Ierosolymam: commota est vniuersa ciuitas dicens? Quis est hic?

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

Et venit Ierosolymam: & cum introisset templum, cœpit eijcere vendentes & ementes de templo: & mensas numulariorum, & cathedras vendentium columbas euertit. Quod maledicendo ficum infructuosam per figuram fecit dominus: hoc idem mox aperte ostendit, eijciendo improbos de templo. Neque enim aliquid peccauerat arbor, quæ esuriente domino poma non habuit, quorum necdum tempus aduenerat. Sed peccauere sacerdotes, qui in domo domini secularia negocia gerebant, & fructum pietatis quem debuerant, quemque in eis dominus esuriebat, ferre recusabant. Arefecit dominus arborem maledictam, vt homines hoc videntes siue audientes, multo magis intelligerent se diuino condemnandos esse iudicio, si absque operum fructu de plausu tantum sibi religiosi sermonis, velut de sonitu & blandimento viridantium gloriarentur foliorum. Verum quia non intellexerunt: consequenter in ipsos distractionem emeritæ vltionis exercuit. Eiecitque commercia rerum humanarum de templo illo: quo diuina res tantum agi, hostias & oblationes Deo offerri, verbum Dei legi, audiri & decantari præceptum erat. Et quidem credendum est, quod ea tantum vendi & emi repererat in templo, quæ ad ministerium templi eiusdem necessaria erant: iuxta hoc quod alias factum legimus cum idem templum ingrediens in-

uenit in eo ementes & vendentes oues & boues & columbas. Quæ nimirum omnia non nisi vt offerrentur in domo domini vendebantur: & eos qui de longe venerant ab indigenis comparare credendum est. **Miserere. 70. Oratio.**

Respice domine familiam tuam, & præsta, vt apud te mens nostra tuo desiderio refulgeat, quæ se carnis maceratione castigat. Per dominum.

¶ Feria. iiij. ex Genesi. Lectio. j.

c. 12. **F**Acta est autem fames in terra: descenditque Abram in Ægyptum, vt peregrinaretur ibi: præualuerat enim fames in terra. Cunque prope esset vt ingrederetur Ægyptum, dixit Sarai vxori suæ, Noui quod pulchra sis mulier: & quod cum viderint te Ægyptij, dicturi sunt, vxor illius est, & interficient me, & te reseruabunt. Dic ergo, obsecro te, quod soror mea sis, vt bene sit mihi propter te: & viuatur anima mea ob gratiam tui. Cum itaque ingressus esset Abram Ægyptum, viderunt Ægyptij mulierem quod esset pulchra nimis. Et nuntiauerunt principes Pharaoni, & laudauerunt eam apud illum: & sublata est mulier in domum Pharaonis. Abram vero bene vti sunt propter illam. Fueruntque ei oues & boues & asini & serui, & famulæ, & asinæ & cameli. Flagellauit autem dominus Pharaonem plagis maximis, & domum eius propter Sarai vxorem Abram. Vocauitque Pharaon Abram, & dixit ei: Quidnam est hoc, quod fecisti mihi? Quare non indicasti mihi, quod vxor tua esset? Quam ob causam dixisti esse sororem tuam, vt tollerem eam mihi in vxorem? nunc igitur, ecce coniux tua, accipe eam, & vade. Præcepitque Pharaon super Abram viris: & deduxerunt eum & vxorem illius, & omnia quæ habebat.

Secundum Ioannem.

Lectio. ij.

TVlerunt ergo lapidem. Iesus autem eleuatis sursum oculis dixit, Pater, gratias ago tibi quoniam audisti me. ego autem sciebam quia semper me audis. sed propter populum qui circumstat, dixi: vt credant quia tu me misisti. Hæc cum dixisset, voce magna clamauit, Lazare, veni foras. Et statim prodijt qui fuerat mortuus, ligatus manus & pedes institis, & facies illius sudario erat ligata. Dixit eis Iesus, Soluite eum, & sinite abire. Multi ergo ex Iudæis, qui venerant ad Mariam, & Martham, & viderant quæ fecit Iesus: crediderunt in eum.] Quidam autem ex ipsis abierunt ad Phariseos, & dixerunt eis quæ fecit Iesus. † Collegerunt ergo pontifices & Pharisei concilium, & dicebant, Quid faciemus? quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: & venient Romani, & tollent nostrum locum & gentem. Vnus autem ex ipsis. Caiphas nomine cum esset pontifex anni illius, dixit eis, Vos nescitis quicquam nec cogitatis: quia expedit vobis vt vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. Hoc autem a semetipso non dixit: sed cum esset pontifex anni illius, prophetauit quod Iesus moriturus erat pro gente: & non tantum pro gente, sed vt filios Dei qui erant dispersi, congregaret in vnum. Ab illo ergo die, cogitauerunt vt interficerent eum.

Iesus ergo iam non in palam ambulabat apud Iudæos, sed abiit in regionem iuxta desertum in ciuitatem quæ dicitur Ephrem, & ibi morabatur cum discipulis suis.] Proximum autem erat Pascha Iudæorum: & ascenderunt multi Ierosolymam de regione ante Pascha, vt sanctificarent

seipsos. Quærebant ergo Iesum: & colloquebantur adinuicem, in templo stantes. Quid putatis quia non venit ad diem festum istum? Dederant autem pontifices & Pharisæi mandatum, vt si quis cognouerit vbi sit, indicet, vt apprehendant eum.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

c. 12. **I**N illo tempore: Accesserunt ad Iesum Scribæ & Pharisæi dicentes, Magister, volumus a te signum videre. *Et reliqua. Homilia sancti Augustini. episc.*

Ea quæ de sancto euangelio recitata sunt fratres mei, si omnia pertractare cupimus, vix tempus sufficit singulis, quanto magis ergo non sufficit omnibus? Ionam prophetam, qui deiectus in mare beluæ marinæ vtero exceptus est, & die tertia viuus euomitur, figuram gessisse Saluatoris, qui passus est, & die tertia resurrexit, ipse saluator ostendit. Accusatus est populus Iudæorum in comparatione Niniuitarum, quoniam Niniuitæ ad quos redarguendos missus est Ionas propheta, agendo pœnitentiam iram Dei placauerunt, & misericordiam meruerunt. Ecce (inquit) plusquam Ionas hic: volens intellegi seipsum, dominus Iesus. Audierunt illi seruum, & vias suas correxerunt: audierunt isti dominum, & contempserunt, & insuper occiderunt. Regina austri exurgit (inquit) in iudicio cum generatione hac, & condemnabit eam. Venit enim a finibus terræ audire sapientiam Salomonis: & ecce plusquam Salomon hic. Non fuit magnum Christo plus esse quam Ionas, plus esse quam Salomon: ille enim dominus, illi serui erant. Sed tamen quales sunt qui præsentem dominum contempserunt, quando alienigenæ seruos eius audierunt? Mis-

erere. 70. *Oratio.*

PReces nostras quæsumus domine clementer exaudi: & contra cuncta nobis aduersantia dexteram tuæ maiestatis extende. Per dominum.

¶ *Feria. v. ex Genesi. Lectio. j.*

AScendit ergo Abram de Ægypto, c. 13. ipse & vxor eius, & omnia quæ habebat, & Lot cum eo, ad australem plagam. Erat autem diues valde Abram in possessione auri & argenti. Reuersusque est per iter quo venerat, a meridie in Bethel, vsque ad locum vbi prius fixerat tabernaculum inter Bethel & Hai, in loco altaris, quod fecerat prius, & inuocauit ibi nomen domini. Sed & Lot qui erat cum Abram, fuerunt greges ouium & armenta & tabernacula. Nec poterat eos capere terra, vt habitarent simul: erat quippe substantia eorum multa, & nequibant habitare communiter. Vnde & facta est rixa inter pastores gregum Abram & Lot. Eo autem tempore Chananæus, & Pherezæus habitabant in terra illa. Dixit ergo Abram ad Lot: Ne quæso, sit iurgium inter me & te, & inter pastores meos & pastores tuos: fratres enim sumus. Ecce vniuersa terra coram te est, recede a me, obsecro. Si ad sinistram ieris, ego dexteram tenebo: si tu dexteram elegeris, ego ad sinistram pergam. Eleuatis itaque Lot oculis, vidit omnem circa regionem Iordanis, quæ vniuersa irrigabatur antequam subuerteret dominus Sodomam & Gomorrhæam, sicut paradisus domini & sicut Ægyptus venientibus in Segor. Elegitque sibi Loth regionem circa Iordanem, & recessit ab oriente: diuisique sunt alterutrum a fratre suo. Abram habitauit in terra Chanaan: Lot vero moratus est in oppidis quæ erant circa Iordanem, & habitauit in Sodomis.

Homines autem Sodomitæ pessimi erant, & peccatores coram domino nimis. Dixitque dominus ad Abram postquam diuisus est ab eo Lot, Leua oculos tuos, & vide a loco in quo nunc es, ad aquilonem & meridiem, ad orientem & occidentem. Omnem terram quam conspicias, tibi dabo, & semini tuo vsque in sempiternum. Faciamque semen tuum sicut puluerem terræ: si quis potest hominum numerare puluerem terræ, semen quoque tuum numerare poterit. Surge ergo, & perambula terram in longitudine & latitudine sua: quia tibi daturus sum eam. Mouens igitur Abram tabernaculum suum, venit, & habitauit iuxta conuallem Mambre, quæ est in Hebron: ædificauitque ibi altare domino.

Secundum Ioannem.

Lectio. ij.

c. 12. **I**†Esus ergo, ante sex dies paschæ
a venit Bethaniam, vbi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitauit Iesus. Fecerunt autem ei cœnam ibi: & Martha ministrabat: Lazarus vero vnus erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram vnguenti nardi pistici pretiosi, & vnxit pedes Iesu, & extersit pedes eius capillis suis: & domus impleta est ex odore vnguenti. Dixit ergo vnus ex discipulis eius, Iudas Iscariotes, qui erat eum traditurus. Quare hoc vnguentum non venijt trecentis denarijs, & datum est egenis? Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum: sed quia fur erat, & loculos habens ea quæ mittebantur portabat. Dixit ergo Iesus, Sine illam, vt in diem sepulturæ meæ seruet illud: pauperes enim semper habebitis vobiscum: me autem non semper habebitis. Cognouit ergo turba multa ex Iudæis quia illic est: & venerunt non propter Iesum tantum, sed vt Lazarum vider-

ent quem suscitauit a mortuis.] Cogitauerunt autem principes sacerdotum B vt & Lazarum interficerent: quia multi propter illum abibant ex Iudæis, & credebant in Iesum. In crastinum autem turba multa quæ venerat ad diem festum, cum audissent, quia venit Iesus Ierosolymam: acceperunt ramos palmarum, & processerunt obuiam ei: & clamabant. Hosanna, benedictus qui venit in nomine domini, rex Israel. Et inuenit Iesus asellum: & sedit super eum, sicut scriptum est, Noli timere filia Sion: ecce rex tuus venit sedens super pullum asinæ. Hæc non cognouerunt discipuli eius primum: sed quando glorificatus est Iesus: tunc recordati sunt quia hæc erant scripta de eo, & hæc fecerunt ei. Testimonium ergo perhibebat turba quæ erat cum eo, quando Lazarum vocauit de monumento, & suscitauit eum a mortuis. Propterea & obuiam venit ei turba: quia audierunt fecisse hoc signum. Pharisei ergo dixerunt ad semetipsos. Videtis quia nihil proficimus? Ecce, mundus totus post eum abiijt.

Secundum Matthæum.

Lectio. iij.

IN illo tempore: Egressus Iesus, se- c. 15. cessit in partes Tyri & Sidonis.

Et reliqua. Homilia Origenis.

Fratres, dicet aliquis ex vobis, feci peccata multa & magna. Et quis ex nobis est qui non peccet? Tu dicis, Erraui super omnes homines, sufficit tibi in sacrificio ista confessio. Dic tu prior iniquitates tuas, vt iustificeris: & cognosce teipsum quoniam peccator es: habeas tristitiam cum conuerteris: esto moestus & noli desperare: sed lachrymas compunctus effunde. Nunquid aliud fuit in meretrice, quam lachrymarum effusio? Et ex hac profusione inuenit præsidium: & accepta fiducia acces-

sit ad fontem misericordiæ dominum Iesum. Sed veniamus ad causam. Quid ergo est o euangelista? Et inde transiens dominus venit in partes Tyri & Sidonis: & ecce mulier Chananæa. Mira res o Euangelista. Ecce mulier caput peccati, arma diaboli, expulsio paradisi, delicti mater, corruptio legis antiquæ. Et ecce mulier veniebat ad dominum Iesum. Mulier alienigena de gentibus nouella plantatio. Mirum negocium. Iudæi fugiunt, Chananæa sequitur: domestici derelinquunt, alienigena adhæret: iungere ac proximare cupit. Ecce mulier de finibus illis egressa clamabat dicens, Miserere mei domine fili Dauid. Mulier hæc euangelista efficitur Probauit enim diuini consilij sacramentum, quando & diuinam virtutem obsecrat, & carnis naturam confitetur dicens, Miserere mei domine fili Dauid. **Miserere. 70. Oratio.**

DEuotionem populi tui quæsumus domine benignus intende, vt qui per abstinentiam macerantur in corpore, per fructum boni operis reficiantur in mente. Per d.

¶ Feria sexta ex Genesi. Lectio. j.

c. 14. **F**Actum est autem in illo tempore, vt Amraphel rex Sennaar, & Arioch rex Ponti, & Chodorlaomor rex Ælamitarum, & Thadal rex gentium inirent bellum contra Bara regem Sodomorum, & contra Bersa regem Gomorrhæ, & contra Senaab regem Adamæ, & contra Semeber regem Seboim, contraque regem Balæ, ipsa est Segor. Omnes hi conuenerunt in vallem Syluestrem, quæ nunc est mare salis. Duodecim enim annis seruierunt Chodorlahomor, & tertiodecimo anno recesserunt ab eo. Igitur quartodecimo anno venit Chodorlahomor, & reges qui erant cum eo: percusserun-

tque Raphaim in Astaroth, Carnaim, & Zuzim cum eis, & Emim in Saue Cariathaim, & Chorræos in montibus Seir, vsque ad campestria Pharan, quæ est in solitudine. Reuersique sunt, & venerunt ad fontem Misphat, ipsa est Cades: & percusserunt omnem regionem Amalecitarum, & Amorrhæorum: qui habitabat in Asasonthama. Et egressi sunt rex Sodomorum, & rex Gomorrhæ, rexque Adamæ, & rex Seboim, necnon & rex Balæ, quæ est Segor: & duxerunt aciem contra eos in valle Syluestri, scilicet aduersus Chodorlahomor regem Ælamitarum, & Thadal regem gentium, & Amraphel regem Sennaar, & Arioch regem Ponti: quatuor reges aduersus quinque. Vallis autem Syluestris habebat puteos multos bituminis. Itaque rex Sodomorum, & Gomorrhæ terga verterunt, cecideruntque ibi: & qui remanserant, fugerunt ad montem. Tulerunt autem omnem substantiam Sodomorum & Gomorrhæorum, & vniuersa quæ ad cibum pertinent, & abierunt: necnon & Lot, & substantiam eius, filium fratris Abram, qui habitabat in Sodomis.

Secundum Ioannem.

Lectio. ij.

ERant autem quidam Gentiles ex his qui ascenderant vt adorarent in die festo. Hi ergo accesserunt ad Philippum, qui erat a Bethsaida Galilææ: & rogabant eum dicentes. Domine, volumus Iesum videre, venit Philippus, & dixit Andreæ, Andreas rursum & Philippus dixerunt Iesu. Iesus autem respondit eis, dicens. Venit hora, vt clarificetur filius hominis. Amen amen dico vobis † nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit, ipsum solum manet, si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Qui amat an-

c. 12.

c

D

imam suam, perdet eam: & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. Si quis mihi ministrat, me sequatur: & vbi sum ego, illic & minister meus erit. Si quis mihi ministrauerit, honorificabit eum pater meus.] Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater, saluifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc. Pater clarifica nomen tuum. Venit ergo vox de cœlo dicens, Et clarificaui, & iterum clarificabo. Turba ergo quæ stabat & audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alij autem dicebant, Angelus ei loquutus est. Respondit Iesus, & dixit, Non propter me hæc vox venit, sed propter vos.] Nunc iudicium est mundi: nunc princeps huius mundi eiicietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum. hoc autem dicebat, significans qua morte esset moriturus. Respondit ei turba, Nos audiuiumus ex lege quia Christus manet in æternum: & quomodo tu dicis, Oportet exaltari filium hominis? & quis est iste filius hominis? Dixit ergo eis Iesus, Adhuc modicum lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis, vt non vos tenebræ comprehendant, qui ambulant in tenebris, nescit quo vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, vt filij lucis sitis.

Secundum Ioannem. Lectio. iij.

ca. 5. **I**N illo tempore: Erat die festus Iudæorum: & ascendit Iesus Ierosolymam. *Et reliqua.*

Homilia sancti Augustini episc.

Mirum non esse debet a Deo factum miraculum: mirum enim esset si homo fecisset. Magis gaudere quam mirari debemus, quia dominus noster & saluator Iesus Christus homo factus est, quam quod diuina miracula inter homines Deus fecit. Plus est

enim ad salutem nostram quod factus est propter homines, quam quod fecit Deus inter homines. Et plus est quod vitia sanauit animarum nostrarum, quam quod sanauit languores corporum moriturorum. Sed quia ipsa anima non eum nouerat a quo sananda erat: & oculos habens in carne vnde facta corporalia videret, nondum habebat sanos in corde, vnde Deum latentem cognosceret: fecit quod videri poterat, vt sanaret vnde videri non poterat. Ingressus est locum vbi iacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, & aridorum. Et cum esset medicus & animarum & corporum, & venisset saluare omnes animas creditorum, de illis languentibus vnum elegit quem sanaret: vt vnitatem significaret. Si mediocri corde & quasi humano captu & ingenio consideremus facientem, & quod ad potestatem pertinet, non magnum aliquid perfecit: & quod ad benignitatem parum fecit. Tot iacebant, & vnus curatus est: cum posset vno verbo omnes erigere. *Miserere.*

70. *Oratio.*

ESto domine propitius plebi tuæ: & quam tibi facis esse deuotam, benigno refoue miseratus auxilio. Per domi.

Hodie dicuntur septem psalmi.

¶ *Sabbato, ex Genesi. Lectio. j.*

ET ecce vnus qui euaserat, nuntiavit Abram Hebræo, qui habitabat in conualle Mambre Amorrhæi, fratris Eschol, & fratris Aner: hi enim pepigerant fœdus cum Abram. Quod cum audisset Abram, captum videlicet Lot fratrem suum, numerauit expeditos vernaculos suos trecentos decem & octo: & persequutus est eos vsque Dan. Et diuisis socijs, irruit super eos nocte: percussitque eos, & persequu-

c. 14.

tus est vsque Hoba, quæ est ad læuam Damasci. Reduxitque omnem substantiam & Lot fratrem suum cum substantia illius, mulieres quoque, & populum. Egressus est autem rex Sodomorum in occursum eius postquam reuersus est a cæde Chodorlahomor, & regum qui cum eo erant in valle Saue, quæ est vallis regis. At vero Melchisedech rex Salem, proferens panem & vinum (erat enim sacerdos Dei altissimi) benedixit ei, & ait, Benedictus Abram Deo excelsus, qui creauit cælum & terram: & benedictus Deus excelsus, quo protegente hostes in manibus tuis sunt. Et dedit ei decimas ex omnibus. Dixit autem rex Sodomorum ad Abram: Da mihi animas, cætera tolle tibi. Qui respondit ei, Leuo manum meam ad dominum Deum excelsum possessorem cœli & terræ, quod a filo subtegminis vsque ad corrigiam caligæ, non accipiam ex omnibus quæ tua sunt: ne dicas, Ego ditauī Abram exceptis his quæ comederunt iuuenes, & partibus virorum qui venerunt mecum, Aner, Eschol, & Mambre: isti accipient partes suas.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

- c. 12. **H**Æc loquutus est Iesus: & abiit, & abscondit se ab eis.] Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum: vt sermo Isaiæ impleretur quem dixit, Domine, quis credidit auditui nostro? & brachium domini cui reuelatum est? Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaias, Excæcauit oculos eorum, & indurauit cor eorum, vt non videant oculis, & non intelligant corde, & conuertantur, & sanem eos. Hæc dixit Isaias, quando vidit gloriam eius, & loquutus est de eo, Veruntamen, & ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Phar-

isæos non confitebantur: vt e synagoga non eijcerentur, dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei. Iesus autem clamauit, & dixit, Qui credit in me, non credit in me, sed in eum qui misit me. Et qui videt me, videt eum qui misit me. Ego lux in mundum veni: vt omnis qui credit in me, in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea, & non custodierit, ego non iudico eum. non enim veni vt iudicem mundum, sed vt saluificem mundum. Qui spernit me, & non accipit verba mea: habet qui iudicet eum. Sermo quem loquutus sum, ille iudicabit eum in nouissimo die. Quia ego ex meipso non sum loquutus: sed qui misit me pater ipse mihi mandatum dedit quid dicam & quid loquar. Et scio quia mandatum eius vita æterna est. Quæ ergo ego loquor sicut dixit mihi pater, sic loquor.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

IN illo tempore: Assumpsit Iesus Petrum & Iacobum & Ioannem fratres eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos.

Et rel. Hom. sancti Leonis papæ.

Euangelica lectio, dilectissimi, quæ per aures corporis interiorem mentium nostrarum pulsauit auditum, ad magni sacramenti nos intelligentiam vocat. Quam inspirante gratia Dei facilius assequemur, se considerationem nostram ad ea quæ paulo superius sunt narrata, referamus: Saluator enim humani generis Deus Christus, condens eam fidem quæ impios ad iustitiam, & mortuos reuocat ad vitam, ad hoc discipulos suos doctrinæ monitis, & operum miraculis imbuebat: vt idem & vnigenitus Dei, & filius hominis crederetur. Nam vnum horum sine alio

non proderat ad salutem: & æqualis erat periculi: Dominum nostrum Iesum Christum, aut Deum tantummodo sine homine, aut sine Deo solum hominem credidisse: cum vtrunque esset pariter confitendum Quia sicut Deo vera humanitas ita homini inerat vera diuinitas: ad confirmandam ergo huius fidei salubritatem, interrogauerat discipulos suos dominus inter diuersas aliorum opiniones, quid ipso de eo crederent, quidve sentirent. Vbi apostolus Petrus per reulationem summi patris, corporea superans & humana transcendens, vidit oculis mentis filium Dei viui: & confessus est gloriam deitatis: quia non ad solam respexit substantiam carnis & sanguinis. Tantumque in hac fidei sublimitate complacuit vt beatitudinis felicitate dotatus, sacram inuiolabilis petræ acciperet firmitatem, supra quam fundata ecclesia portis inferni & mortis legibus præualeret. Nec in soluendis, aut ligandis quorum cunque causis, aliud ratum esset in cœlo, quam quod Petri sedisset arbitrio. *Miserere.* 70.

Oratio.

POpulum tuum quæsumus domine propitius respice: atque ab eo flagella tuæ iracundiæ clementer auerte. Per do.

¶ *Dominica secunda Quadragesimæ, ex Genesi. Lectio. j.*

- c. 15. Is itaque transactis factus est sermo domini ad Abram per visionem dicens, Noli timere Abram, Ego protector tuus sum, & merces tua magna nimis. Dixitque Abram, Domine Deus quid dabis mihi? ego vadam absque liberis: & filius procuratoris domus meæ, iste Damascus Eliezer. Addiditque Abram. Mihi autem non dedisti semen: & ecce vernaculus meus, hæres meus erit. Sta-

timque sermo domini factus est ad eum, dicens, Non erit hic hæres tuus: sed qui egredietur de vtero tuo, ipsum habebis hæredem Eduxitque eum foras, & ait illi, Suscipe cœlum, & numera stellas, si potes: & dixit ei, Sic erit semen tuum. Credidit Abram Deo, & reputatum est illi ad iustitiam. Dixitque ad eum. Ego dominus qui eduxi te de Vr Chaldæorum, vt darem tibi terram istam, & possideres eam: At ille ait, Domine Deus, vnde scire possum quod possessurus sim eam? Et respondens dominus, sume, inquit, mihi vaccam trienem, & capram trimam, & arietem annorum trium, turturem quoque & columbam. Qui tollens vniuersa hæc, diuisit ea per medium, & vtrasque partes contra se altrinsecus posuit: aues autem non diuisit. Descenderuntque volucres super cadauera, & abigebat eas Abram. Cumque sol occumberet, sopor irruit super Abram, & horror magnus & tenebrosus inuasit eum. Dictumque est ad eum, Scito prænoscens, quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua: & subijcient eos seruituti, & affligent quadringentis annis. Veruntamen gentem cui seruituri sunt, ego iudicabo: & post hæc egredientur cum magna substantia. Tu autem ibis ad patres tuos in pace, sepultus in senectute bona. Generatione autem quarta reuertentur hic: necdum enim completæ sunt iniquitates Amorrhæorum vsque ad præsens tempus. Cum ergo occubisset sol, facta est caligo tenebrosa, & apparuit clibanus fumans, & lampas ignis transiens inter diuisiones illas. In illo die pepigit dominus fœdus cum Abram, dicens, Semini tuo dabo terram hanc a fluuiio Ægypti vsque ad

fluuium magnum Euphratem, Cinæos, & Genezæos, Cedmonæos & Hethæos, & Pherezæos, Raphaim quoque, & Amorrhæos, & Chananæos, & Gergesæos, & Iebusæos.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

- c. 13. **A** †Nte diem festum Paschæ sciens
a Iesus, quia venit hora eius, vt transeat ex hoc mundo ad patrem: cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Et cœna facta, cum diabolus iam misisset in cor vt traderet eum Iudas Simonis Iscariotis, sciens quia omnia dedit ei pater in manus, & quia a Deo exiuit, & ad Deum vadit, surgit a cœna, & ponit vestimenta sua, & cum accepisset linteam, præcinxit se. Deinde misit aquam in peluim, & cœpit lauare pedes discipulorum, & extergere linteo quo erat præcinctus. Venit ergo ad Simonem Petrum. Et dicit ei Petrus, Domine, tu mihi lauas pedes? Respondit Iesus, & dixit ei, Quod ego facio, tu nescis modo, scies autem postea Dicit ei Petrus, Non lauabis mihi pedes in æternum. Respondit ei Iesus, Si non lauero te, non habebis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus, Domine, non tantum pedes meos, sed & manus & caput. Dicit ei Iesus, Qui lotus est, non indiget nisi vt pedes lauet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum, propterea dixit, Non estis mundi omnes. Postquam ergo lauit pedes eorum, accepit vestimenta sua: & cum recubuisset iterum, dixit eis, Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me magister & domine: & bene dicitis: sum etenim. Si ergo ego laui pedes vestros dominus & magister: & vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego

feci vobis, ita & vos faciatis. † Amen **B**
amen dico vobis, non est seruus maior domino suo, neque Apostolus maior eo qui misit illum. Si hæc scitis, beati eritis, si feceritis ea. Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim. Sed vt adimpleatur scriptura, Qui manducat mecum panem, leuabit contra me calcaneum suum. Amodo dico vobis, priusquam fiat: vt cum factum fuerit, credatis quia ego sum. Amen amen dico vobis, qui accipit si quem misero, me accipit: qui autem me accipit, accipit eum, qui me misit.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

IN illo tempore: Assumpsit Iesus **c. 17.**
Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratres eius: & duxit illos in montem excelsum seorsum: & transfiguratus est ante eos.

Et rel. Hom. sancti Ambrosij episc.

Dico autem vobis: vere sunt aliqui hic stantes qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei. Semper dominus sicut ad præmia erigit futura virtutum, atque vtilem secularium rerum docet esse contemptum: ita etiam infirmitatem mentis humanæ præsentium remuneratione sustentat. Arduum quippe est crucem tollere, & animam periculis ac morti corpus offerre: negare quod sis cum velis esse quod non sis Raroque quamuis excelsa virtus, futuris commutat præsentia. Difficile quippe videtur hominibus, vt spem periculis emant: damnoque præsentium futuræ locum mercentur ætatis. Ergo bonus & moralis magister, ne quis desperatione frangatur aut tædio: quoniam vitæ dulcis illecebra, constantem quoque mulcet affectum, continuos viuendi successus fidelibus pollicetur Frigent enim solatia sub metu mortis: magnusque amor vitæ præsen-

tis, integræ blanditias spei, cum appetitæ salutis terrore compensat. Non habes igitur quod quæras, non habes quod excuses. Arbitratur omnium dedit & virtutum præmium, & infirmitatis remedium: vt præsentibus sustineatur infirmitas: virtus, futuris. Si fortis es, contemne mortem, si imbecillis es, fuge. Sed nemo potest fugere mortem nisi vitam sequatur. Vita tua Christus est: ipse est vita quæ mori nescit. **Miserere.**
70. **Oratio.**

DEus, qui conspicias omni nos virtute destitui, interius exteriusque custodi: vt ab omnibus aduersitatibus muniamur in corpore, & a prauis cogitationibus mundemur in mente. Per do.

¶ Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.

c. 16. **I**gitur Sarai vxor Abram non genuerat sibi liberos: sed habens ancillam Ægyptiam nomine Agar, dixit marito suo, Ecce, conclusit me dominus, ne parerem: ingredi ad ancillam meam, si forte saltem ex illa suscipiam filios. Cumque ille acquiesceret deprecanti, tulit Agar Ægyptiam ancillam suam post annos decem quam habitare cœperant in terra Chanaan: & dedit eam viro suo vxorem. Qui ingressus est ad eam. At illa concepisce se videns, despexit dominam suam. Dixitque Sarai ad Abram, Inique agis contra me: ego dedi ancillam meam in sinum tuum, quæ videns quod conceperit, despectui me habet, iudicet dominus inter me & te. Cui respondens Abram, Ecce ait, ancilla tua in manu tua est, vtere ea vt libet. Affligente igitur eam Sarai, fugam iniit. Cumque inuenisset eam angelus domini iuxta fontem aquæ in solitudine quæ est in via Sur in deserto, dixit ad illam, Agar ancilla Sarai vnde venis? & quo vadis?

Quæ respondit. A facie Sarai dominæ meæ ego fugio. Dixitque ei angelus domini, Reuerte ad dominam tuam, & humiliare sub manu illius. Et rursum, Multiplicans, inquit, multiplicabo semen tuum, & non numerabitur præ multitudinem. Ac deinceps, Ecce, ait, concepisti, & paries filium: vocabisque nomen eius Ismahel, eo quod audierit dominus afflictionem tuam. Hic erit ferus homo: manus eius contra omnes: & manus omnium contra eum: & e regione vniuersorum fratrum suorum figet tabernacula. Vocauit autem Agar nomen domini qui loquebatur ad eam. Tu Deus qui vidisti me. Dixit enim, Profecto hic vidi posteriora videntis me. Propterea appellauit puteum illum, Puteum viuientis & videntis me: Ipse est inter Cades & Barad. Peperitque Agar Abræ filium, qui vocauit nomen eius Ismahel. Octoginta & sex annorum erat Abram quando peperit ei Agar Ismahelem.

Secundum Ioannem. Lectio. ij.

CVM hæc dixisset Iesus, turbatus est spiritu, & protestatus est, & dixit, Amen amen dico vobis, quia vnus ex vobis tradet me. Aspiciebant ergo ad inuicem discipuli, hæsitantes de quo diceret. Erat ergo recumbens vnus ex discipulis eius in sinu Iesu, quem diligebat Iesus. Innuit ergo huic Simon Petrus, & dixit ei, Quis est de quo dicit? Itaque cum recubisset ille supra pectus Iesu, dixit ei, Domine, quis est? Respondit Iesus, Ille est, cui ego intinctum panem porrexero. Et cum intinxisset panem, dedit Iudæ Simonis Iscariotæ. Et post buccellam, introiuit in eum Satan. Et dicit ei Iesus, Quod facis fac citius. Hoc autem nemo sciuit discumbentium, ad quid dixerit ei. Quidam enim putabant, quia

c. 13.

loculos habebat Iudas, quod dixisset ei Iesus, Eme ea quæ opus sunt nobis ad diem festum: aut egenis, vt aliquid daret. Cum ergo accepisset ille buccellam, exiuit continuo. Erat autem nox Cum ergo exisset, dixit Iesus. Nunc clarificatus est filius hominis: & Deus clarificatus est in eo. Si Deus clarificatus es in eo, & Deus clarificabit eum in semetipso: & continuo clarificabit eum. Filioli, adhuc modicum vobiscum sum: Quæretis me: & sicut dixi Iudæis, Quo ego vado, vos non potestis venire: & vobis dico modo. Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem: sicut dilexi vos, vt & vos diligatis inuicem. In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad inuicem. Dixit ei Simon Petrus. Domine, quo vadis? Respondit Iesus, Quo ego vado, non potes me modo sequi, sequeris autem postea. Dicit ei Petrus, Quare non possum te sequi modo? animam meam pro te ponam. Respondit ei Iesus, Animam tuam pro me pones? Amen amen dico tibi, non cantabit Gallus donec ter me neges.

c. 14. Non turbetur cor vestrum. Creditis in a Deum, & in me credite. In domo patris mei mansiones multæ sunt. Si quo minus, dixissem vobis: Quia vado parare vobis locum. Et si abiero & præparauero vobis locum: iterum venio & accipiam vos ad meipsum, vt vbi sum ego, & vos sitis. Et quo ego vado scitis, & viam scitis. Dicit ei Thomas, Domine, nescimus quo vadis, & quomodo possumus viam scire? Dicit ei Iesus, Ego sum via, & veritas, & vita. Nemo venit ad patrem nisi per me. Si cognouissetis me, & patrem meum vtique cognouissetis: & amodo cognoscetis eum, & vidistis eum.

Secundum Ioannem.

Lectio. iij.

IN illo tempore: Dixit Iesus turbis Iudæorum. Ego vado, & quæretis me: & in peccato vestro moriemini. ca. 8.

Et reliqua. Homilia. sancti Augustini episc.

Locutus est dominus Iudæis dicens, Ego vado, & quæretis me: non desiderio, sed odio. Nam illum posteaquam abscessit ab oculis hominum inquirere, & qui oderant, & qui amabant, illi persequendo, illi habere cupiendo. In psalmis ait ipse dominus per Prophetam, Perijt fuga a me: & non est qui requirat animam meam. Et alio loco in Psalmo, Confundantur & reuereantur requirentes animam meam. Culpauit qui non requirent, damnauit qui requirent. Malum est enim non quærere animam Christi: sed quomodo eam quæsierunt discipuli. Et malum est quærere animam Christi: sed quomodo eam quæsierunt Iudæi Illi enim vt haberent: isti vt perderent. Denique istis qui se quærebant more malo, corde peruerso, quid sequitur adiunxit, Quæretis me & ne putetis quia bene me quæretis, in peccato vestro moriemini. Hoc est Christum male quærere, in peccato suo mori. Hoc est illum odisse, per quem solum posset saluus esse. Cum enim homines, quorum spes in Deo est, non debeant mala reddere, pro malis, reddebant isti mala pro bonis. Prænuntiauit ergo illis Deus, dixitque sententiam præscius, quod in peccato suo morerentur. Deinde adiungit. Quo ego vado, vos non potestis venire. Miserere. 70. Oratio.

PRæsta quæsumus omnipotens Deus: vt familia tua quæ se affligendo carnem ab alimentis abstinet, sectando iustitiam a culpa ieiunet. Per do.

☞ *Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.*

c. 17. **P**ostquam vero nonaginta & nouem annorum esse cœperat, apparuit ei dominus: dixitque ad eum, Ego Deus omnipotens: ambula coram me, & esto perfectus. Ponamque fœdus meum inter me & te, & multiplicabo te vehementer nimis. Cecidit Abram pronus in faciem. Dixitque ei Deus, Ego sum, & ponam pactum meum tecum, erisque pater multarum gentium. Nec vltra vocabitur nomen tuum Abram: sed appellaberis Abraham: quia patrem multarum gentium constitui te. Faciamque te crescere vehementissime, & ponam te in gentibus, regesque ex te egredientur: & statuam pactum meum inter me & te, & inter semen tuum post te in generationibus suis fœdere sempiterno: vt sim Deus tuus & seminis tui post te. Daboque tibi & semini tuo terram peregrinationis tuæ, omnem terram Chanaan in possessionem æternam, eroque Deus eorum. Dixit iterum Deus ad Abraham, Et tu ergo custodies pactum meum, & semen tuum post te in generationibus suis. Hoc est pactum meum quod obseruabitis inter me & vos, & semen tuum post te. Circumcidetur ex vobis omne masculinum: & circumcidetis carnem præputij vestri, vt sit in signum fœderis inter me & vos. Infans octo dierum circumcidetur in vobis: omne masculinum in generationibus vestris: tam vernaculus quam emptitius circumcidetur, & quicumque non fuerit de stirpe vestra: eritque pactum meum in carne vestra in fœdus æternum. Masculus cuius præputij caro circumcisa non fuerit, delebitur anima illa de populo suo: quia pactum meum irritum fecit.

Secundum Ioannem.

Lectio. ij.

Dixit ei Philippus, Domine, ostende nobis patrem, & sufficit nobis. Dicit ei Iesus, Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouistis me? Philippe, qui videt me, videt & patrem. Quomodo tu dicis, ostende nobis patrem? Non credis quia ego in patre, & pater in me est? Verba quæ ego loquor vobis, a meipso non loquor. pater autem in me manens ipse fecit opera. Non creditis quia ego in patre, & pater in me est? Alioquin, propter opera ipsa credite. Amen amen dico vobis, qui credit in me, opera quæ ego facio & ipse faciet, & maiora horum faciet, quia ego ad patrem vado. Et quodcunque petieritis patrem in nomine meo, hoc faciam:] vt glorificetur pater in filio. Si quid me petieritis in nomine meo, hoc faciam. † Si diligitis me, mandata mea seruare Et ego rogabo patrem, & alium paracletum dabit vobis, vt maneat vobiscum in æternum, spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum. vos autem cognoscetis eum: quia apud vos manebit, & in vobis erit. Non relinquam vos orphanos, veniam ad vos. Adhuc modicum, & mundus me iam non videt. Vos autem videtis me: quia ego viuo, & vos viuetis. In illo die vos cognoscetis quia ego sum in patre meo, & vos in me, & ego in vobis. Qui habet mandata mea & seruat ea: ille est qui diligit me, qui autem diligit me, diligetur a patre meo: & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum.] Dicit ei Iudas, non ille Iscariotes, Domine, quid factum est, quia manifestaturus es nobis tepisum, & non mundo? Respondit Iesus, & dixit ei, † Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & pater meus diliget eum, &

c. 14.

b

c

d

e

ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus, qui non diligit me: sermones meos non seruat. Et sermonem quem audistis, non est meus: sed eius, qui misit me patris. Hæc loquutus sum vobis, apud vos manens. Paracletus autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quæcunque dixerò vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis, non quomodo mundus dat ego do vobis. Non turbetur cor vestrum, neque formidet. Audistis quia ego dixi vobis, Vado & venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis vtique quia vado ad patrem: quia pater maior me est. Et nunc dixi vobis priusquam fiat: vt cum factum fuerit, credatis. Iam non multa loquar vobiscum: venit enim princeps mundi huius, & in me non habet quicquam. Sed vt cognoscat mundus, quia diligo patrem: & sicut mandatum dedit mihi pater, sic

F facio.] Surgite, eamus hinc.

Secundum Matthæum. Lectio. iiij.

c 23. **I**N illo tempore: Locutus est Iesus ad turbas, & ad discipulos suos dicens, Super cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisei.

Et rel Hom. sancti Hiero presby.

Quid mansuetius? quid benignius domino? Tentatur a Phariseis, confringuntur insidiæ eorum: & secundum Psalmistam: Sagittæ paruulorum factæ sunt plagæ eorum: & nihilominus propter sacerdotij & nominis dignitatem hortatur populos, vt subijciantur eis: non opera, sed doctrinam considerantes. Quod autem ait: Super cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisei: Per cathedram, doctrinam legis ostendit. Ergo & illud quod dicitur in Psalmo, In cathedra pestilentie non sedit: & cathedras vendentium

columbas euertit: etiam per cathedram doctrinam debemus accipere. Alligant autem onera grauia & importabilia, & imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea mouere. Hoc generaliter aduersus omnes magistros dictum est, qui grauia iubent, & minora non faciunt. Notandum autem quod & humeri & digiti & onera & vincula quibus alligantur onera, spiritualiter intelligenda sunt. Omnia vero sua opera faciunt, vt videantur ab hominibus. Quicunque igitur ita facit quodlibet, vt videatur ab hominibus, Scriba est & Phariseus. Miserere. 70.

Oratio.

PRopitiare domine supplicationibus nostris, & animarum nostrarum medere languoribus: vt remissione percepta, in tua semper benedictione lætemur. Per do.

¶ Feria. iiij. ex Genesi. Lectio. j.

Dixit quoque Deus ad Abraham, c. 17. Sarai vxorem tuam non vocabis Sarai, sed Saram. Et benedicam ei, & ex illa dabo tibi filium, cui benedicturus sum, eritque in nationes: & reges populorum orientur ex eo. Cecidit Abraham in faciem suam & risit, in corde suo, dicens: Putasne centenario nascetur filius? & Sara nonagenaria pariet? Dixitque ad Deum, Vtinam Ismahel viuat coram te. Et ait Deus ad Abraham, Sara vxor tua pariet tibi filium, vocabisque nomen eius Isaac, & constituam pactum meum illi in fœdus sempiternum, & semini eius post eum, Super Ismahel quoque exaudiui te. Ecce benedicam ei, & augebo & multiplicabo eum valde: duodecim Duces generabit: & faciam illum in gentem magnam. Pactum vero meum statuam ad Isaac, quem pariet tibi Sara tempore isto in anno altero. Cumque finitus es-

set sermo loquentis cum eo, ascendit Deus ab Abraham. Tulit autem Abraham Ismahel filium suum, & omnes vernaculos domus suæ, vniuersosque quos emerat, cunctos mares ex omnibus viris domus suæ: & circumcidit carnem præputij eorum statim in ipsa die, sicut præceperat ei Deus. Abraham nonaginta & nouem erat annorum, quando circumcidit carnem præputij sui. Et Ismahel filius eius tredecim annos impleuerat a tempore circumcisionis suæ. Eadem die circumcisis est Abraham & Ismahel filius eius. Et omnes viri domus illius, tam vernaculi quam emptitij, & alienigenæ pariter circumcisi sunt.

Secundum Ioannem.

Lectio. ij.

- c. 15. **E**[†]Go sum vitis vera: & pater meus
a agricola est Omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum: & omnem qui fert fructum, purgabit eum, vt fructum plus afferat. Iam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis. Manete in me, & ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos nisi in me manseritis. Ego sum vitis: vos palmites: qui manet in me, & ego in eo: hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes, & arescet, & colligent eum & in ignem mittent, & ardet. Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcunque volueritis
B petetis, & fiet vobis] In hoc clarificatus est pater meus, vt fructum plurimum afferatis, & efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me pater & ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si præcepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea: sicut & ego patris

mei præcepta seruauit, & maneo in eius dilectione. Hæc locutus sum vobis: vt gaudium meum in vobis sit, & gaudium vestrum impleatur. Hoc est præceptum meum vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos. Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt animam suam ponat qui pro amicis suis Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis. Iam non dicam vos seruos: quia seruus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos: quia omnia quæcunque audiui a patre meo, nota feci vobis. Non vos me elegistis, sed ego elegi vos: & posui vos vt eatis & fructum afferatis, & fructus vester maneat, vt quodcunque petieritis patrem in nomine meo, det vobis.

Secundum Matthæum.

Lectio. ij.

IN illo tempore: Ascendens Iesus
Ierosolymam, assumpsit duodecim discipulos suos secreto, & ait illis: Ecce ascendimus Ierosolymam: & filius hominis tradetur principibus sacerdotum & scribis: & condemnabunt eum morte.

Et rel. Hom. sancti Ambrosij episc.

Considerandum est, quæ mater filiorum Zebedæi, cum filijs & pro filijs petat. Mater est vtique cui pro filiorum honore sollicitate immoderatio quidem, sed tamen ignoscenda mensura votorum est. Atque mater ætate longæua, studio religiosa, solatio destituta quæ tunc temporis, quando vel iuuanda, vel alenda foret validæ prolis auxilio, abesse sibi liberos patiebatur, & voluptati suæ mercedem sequentium Christum prætulera filiorum. Qui prima voce vocati a domino (vt legimus) relictis retibus & patre sequuti sunt eum. Hæc igitur studio maternæ sedulitatis indulgentior, obsecrabat saluatorem dicens. Dic vt sedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & alius ad

c. 20.

sinistram in regno tuo. Et si error, pietatis tamen error est. Nesciunt enim materna viscera patientiam. Et si voti auara, tamen venerabilis cupiditas: quæ non pecuniæ est auida, sed gratiæ. Nec inuerecunda petitio: quæ non sibi, sed liberis consulebat. Matrem considerate: matrem cogitate. Sed nihil mirum si vilis vobis videtur circa filios affectus parentum, qui etiam omnipotentis patris vilem putatis esse circa vnigenitum filium charitatem. Dominus cœli atque terrarum verecundabatur, vt secundum assumptionem carnis & virtutes animæ loquar, verecundabatur inquam, & (vt ipsius verbo vtar) confundebatur matri pro filijs postulanti etiam suæ sedis consortium denegare. *Miserere. 70. Oratio.*

POpulum tuum quæsumus domine propitius respice: & quod ab escis carnalibus præcipis abstinere, a noxijs quoque vitijs cessare concede. Per do.

¶ Feria. v. ex Genesi. Lectio. j.

c. 18. **A**pparuit autem ei dominus in conualle Mambrae sedenti in ostio tabernaculi sui in ipso feruore diei. Cumque eleuasset oculos, apparuerunt ei tres viri stantes prope eum: quos cum vidisset, cucurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi sui, & adorauit in terram. Et dixit, Domine: Si inueni gratiam in oculis tuis, ne transeas seruum tuum: sed afferam pauxillum aquæ: & lauentur pedes vestri, & requiescite sub arbore. Ponamque buccellam panis: & confortetur cor vestrum, postea transibitis: idcirco enim declinastis ad seruum vestrum. Qui dixerunt: Fac vt locutus es. Festinauit Abraham in tabernaculum ad Saram, dixitque ei: Accelera, tria sata similæ commisce, & fac subcinericios panes. Ipse vero ad armentum cucurrit,

& tulit inde vitulum tenerrimum & optimum: deditque puero, qui festinauit & coxit illum. Tulit quoque butyrum, & lac, & vitulum quem coxerat, & posuit coram eis: ipse vero stabat iuxta eos sub arbore. Cumque comedissent, dixerunt ad eum: Vbi est Sara vxor tua? Ille respondit, Ecce in tabernaculo est. Cui dixit: Reuertens veniam ad te tempore isto vita comite, & habebit filium Sara vxor tua. Quo audito, Sara risit post ostium tabernaculi. Erant autem ambo senes prouectæque ætatis, & desierant Saræ fieri muliebria. Quæ risit occulte, dicens: Postquam consenui & dominus meus vetulus est, voluptati operam dabo? Dixit autem dominus ad Abraham, Quare risit Sara, dicens: Num vere paritura sum anus? Nunquid Deo quicquam est difficile? Iuxta condictum reuertar ad te hoc eodem tempore vita comite, & habebit Sara filium. Negauit Sara, dicens: Non risi, timore perterrita. Dominus autem Non est, inquit, ita: sed risisti.

Secundum Ioannem.

Lectio. ij.

H†Ec mando vobis, vt diligatis inuicem. Si mundus vos odit: scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat, diligeret. Quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo: propterea odit vos mundus. Mementote sermonis mei, quem ego dixi vobis: non est seruus maior domino suo. Si me persecuti sunt: & vos persequentur, si sermonem meum seruauerunt: & vestrum seruabunt. Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meum: quia nesciunt eum qui misit me. Si non venissem & locutus fuisset eis: peccatum non haberent. nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Qui me

c. 15.

odit, & patrem meum odit. Si opera non fecissem in eis quæ nemo alius fecit: peccatum non haberent. nunc autem & viderunt, & oderunt & me & patrem meum. Sed vt adimpleatur sermo qui in lege eorum scriptus est: Quia odio habuerunt me gratis.] † Cum autem venerit paracletus (quem ego mittam vobis a patre) spiritus veritatis qui a patre procedit: ille testimonium perhibebit de me: & vos testimonium perhibebitis quia ab initio mecum estis.

- c. 16. Hæc locutus sum vobis, vt non
a scandalizemini. Absque synagogis facient vos. sed venit hora, vt omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo. & hæc facient vobis: quia non nouerunt patrem neque me. Sed hæc locutus sum vobis, vt cum venerit hora, eorum reminiscamini, quia ego dixi vobis.] Hæc autem vobis ab initio non dixi: quia vobiscum eram. Et nunc † vado ad eum qui misit me: & nemo ex vobis interrogat me, Quo vadis? Sed quia hæc locutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis, expedit vobis vt ego vadam. si enim non abiero, paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos. Et cum venerit, ille arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio. De peccato quidem: quia non crediderunt in me: de iustitia vero, quia ad patrem vado, & iam non videbitis me. de iudicio autem: quia princeps huius mundi iam iudicatus est.

Secundum Lucam. Lectio. iij.

- c. 16. **I**N illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis: Homo quidam erat diues, & induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide. Et reliqua.
Homilia sancti Gregorij papæ.
In verbis sacri eloquij, fratres charis-

simi, prius seruanda est veritas historię, & postmodum requirenda spiritalis intelligentia allegorię. Tunc nanque allegorię fructus suauiter carpitur, cum prius per historiam veritatis radice solidatur. Sed quia nonnunquam allegoria fidem ædificat, & historia moralitatem: nos qui authore Deo iam fidelibus loquimur, non abs re credimus, si ipsum loquendi ordinem postponamus. Quatenus qui fidem iam firmam tenetis: prius de allegoria aliquid breuiter audire debeatis, & quod vobis de moralitate historię valde est necessarium, hoc in expositionis nostrę ordine seruetur extremum, quia ea plerunque melius solent recoli, quæ postmodum contingit audire. Sensus ergo allegoricos sub breuitate transcurrimus: vt ad moralitatis latitudinem citius venire valeamus. Homo quidam erat diues, & induebatur purpura & bysso: & epulabatur quotidie splendide. Quem fratres charissimi, quem diues iste qui induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide, nisi Iudaicum populum significat? qui cultum vitę exterius habuit: quia acceptę legis delicijs, ad nitorem vsus est glorię, non ad vtilitatem. Quem vero Lazarus vlceribus plenus, nisi gentilem populum figuraliter exprimit? qui dum conuersus ad Deum peccata sua confiteri non erubuit, huic vulnus in cute fuit? In cutis quippe vlcere virus a visceribus trahitur, & foras erumpit. Quid ergo est peccatorum confessio nisi quædam vlcerum ruptio? quia peccati virus salubriter aperitur in confessione, quod pestifere latebat in mente. Miserere.

70. Oratio.

PRæsta nobis quæsumus domine auxilium gratiæ tuæ: vt ieiunijs & orationibus conuenienter intenti,

liberemur ab hostibus mentis & corporis. Per do.

☞ **Feria. vj. ex Genesi. Lectio. j.**

- c. 18. **C**Vm ergo surrexissent inde, viri direxerunt oculos contra Sodomam: & Abraham simul gradiebatur deducens eos. Dixitque dominus, Num celare potero Abraham quæ gesturus sum: cum futurus sit in gentem magnam ac robustissimam, & benedicendæ sint in illo omnes nationes terræ? Scio enim quod præcepturus sit filiis suis, & domui suæ post se, vt custodiant viam domini, & faciant iudicium & iustitiam: vt adducat dominus propter Abraham omnia quæ locutus est ad eum. Dixit itaque dominus: Clamor Sodomorum, & Gomorrhæorum multiplicatus est: & peccatum eorum aggrauatum est nimis: descendam, & videbo vtrum clamorem qui venit ad me, opere compleuerint: an non est ita, vt sciam. Conuerteruntque se inde, & abierunt Sodomam: Abraham vero adhuc stabat coram domino. Et appropinquans ait, Nunquid perdes iustum cum impio? Si fuerint quinquaginta iusti in ciuitate, peribunt simul? Et non parces loco illi propter quinquaginta iustos, si fuerint in ea? Absit a te, vt rem hanc facias, & occidas iustum cum impio, fiatque iustus sicut impius. non est hoc tuum, qui iudicas omnem terram: nequaquam facies iudicium hoc. Dixitque dominus ad eum, Si inuenero Sodomis quinquaginta iustos in medio ciuitatis, dimittam omni loco propter eos. Respondensque Abraham ait, Quia semel cœpi, loquar ad dominum meum, cum sim puluis & cinis. Quid si minus quinquaginta iustis quinque fuerint? delebis propter quadragintaquinque, vniuersam vrbem? Et ait, Non delebo, si inuenero ibi quadragintaquinque. Rur-

sumque locutus est ad eum, Sin autem quadraginta ibi inuenti fuerint, quid facies? Ait, Non percutiam propter quadraginta. Ne quæso, inquit, indigneris domine, si loquar. Quid si ibi inuenti fuerint triginta? Respondit, Non faciam, si inuenero ibi triginta. Quia semel, ait, cœpi loquar ad dominum meum. Quid si ibi inuenti fuerint viginti? Ait, Non interficiam propter viginti. Obsecro, inquit, ne irascaris domine, si loquar adhuc semel. Quid si inuenti fuerint ibi decem? Et dixit, Non delebo propter decem. Abijtque dominus, postquam cessauit loqui ad Abraham: & ille reuersus est in locum suum.

Secundum Ioannem.

Lectio. ij.

ADhuc multa habeo vobis dicere: c. 16. sed non potestis portare modo. c Cum autem venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem, non enim loquetur a semetipso: sed quæcunque audiet loquetur, & quæ ventura sunt: annuntiabit vobis. Ille me clarificabit: quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis. Omnia quæcunque habet pater, mea sunt. Propterea dixi, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.] † Modicum, & iam **D** non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me: quia vado ad patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem, Quid est hoc quod dicit nobis. Modicum, & non videbitis me, & iterum modicum, & videbitis me, quia vado ad patrem? Dicebant ergo, Quid est hoc quod dicit, Modicum? nescimus quid loquitur. Cognouit autem Iesus quia volebant eum interrogare: & dixit eis, De hoc quæritis inter vos quia dixi, Modicum, & non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me. Amen amen dico vobis,

quia plorabitis & flebitis vos, mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Mulier cum parit, tristitiam habet, quia venit hora eius. cum autem pepererit puerum, iam non meminit præssuræ, propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur, nunc quidem tristitiam habetis: iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum: & gaudium vestrum nemo tollet a vobis.] Et in illo die, me non rogabitis quicquam. † Amen amen dico vobis, si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis. Vsque modo non petijstis quicquam in nomine meo. Petite, & accipietis: vt gaudium vestrum sit plenum. Hæc in prouerbij locutus sum vobis. Venit hora cum iam non in prouerbij loquar vobis, sed palam de patre annuntiabo vobis: in illo die in nomine meo petetis: & non dico vobis: quia ego rogabo patrem de vobis: ipse enim pater amat vos quia vos me amastis, & credidistis quia a Deo exiui, Exiui a patre, & veni in mundum: iterum relinquo mundum, & vado ad patrem. Dicunt ei discipuli eius, Ecce nunc palam loqueris, & prouerbum nullum dicis: nunc scimus quia scis omnia, & non opus est tibi, vt quis te interroget. in hoc credimus

F quod a Deo existi.] Respondit eis Iesus, Modo creditis? Ecce venit hora, & iam venit, vt dispergamini vnusquisque in propria, & me solum relinquantis: & tamen non sum solus: quia pater mecum est. Hæc locutus sum vobis, vt in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite, ego vici mundum.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

c. 21. **I**N illo tempore: Dixit Iesus discipulis suis & turbis Iudæorum parabola-

lam hanc, Homo erat paterfamilias, qui plantauit vineam, & sepe circumdedit eam.

Et rel. Hom. sancti Ambrosij episc.

Plerique varias significationes de vineæ appellatione deriunt. Sed euidenter Isaias, vineam domini Sabaoth domum Israel esse commemorat. Hanc vineam quis alius nisi Deus condidit? Hic est ergo, qui locauit eam: & peregre profectus est. Non quia ex loco ad locum profectus est Dominus, qui vbique semper præsens est: sed quia præsentior est diligentibus, negligentibus abest. Multis autem temporibus abfuit, ne præpropere videretur exactio. Nam quo indulgentior liberalitas, eo inexcusabilior peruicacia. Vnde bene secundum Matthæum habes, quia & sepe circumdedit eam: hoc est diuinæ custodiæ munitione vallauit: ne facile pateret incursibus bestiarum. Et fodit in ea torcular. Quomodo intelligimus quid sit torcular, nisi quia forte psalmi de torcularibus inscribuntur: eo quod in his mysteria dominicæ passionis modo musti sancto feruente spiritu prophetarum ardentius ferbuerunt? Denique ebrij putabantur, quibus spiritus sanctus inundabat. Ergo & hic fodit torcular, in quo vuæ rationalis fructus interior spirituali infusione deflueret. Ædificauit turrin, verticem scilicet legit attollens: atque ita hanc vineam munitam, instructam, ornatam, locauit Iudæis. Et tempore fructuum seruulos suos misit. Bene tempus fructuum posuit, non prouentuum. Nullus enim fructus extitit Iudæorum, nullus vineæ huius prouentus. Miserere. 70. Oratio.

DA quæsumus omnipotens Deus: vt sacro nos purificante ieiunio, synceris mentibus ad sancta ventura fa-

cias peruenire. Per.

Hodie dicitur matu. defunctorum.

℣ Sabbato, ex Genesi. Lectio. j.

- c. 19. **V**eneruntque duo angeli Sodomam vespere, sedente Lot in foribus ciuitatis. Qui cum vidisset eos, surrexit, & iuit obuiam eis, adorauitque pronus in terram, & dixit, Obsecro domini mei, declinate in domum pueri vestri, & manete ibi: lauate pedes vestros, & mane proficiscemini in viam vestram. Qui dixerunt, Minime, sed in platea manebimus. Compulit illos oppido vt diuerterent ad eum: ingressisque domum illius, fecit conuiuium, & coxit azyma, & comederunt. Prius autem quam irent cubitum, viri ciuitatis vallauerunt domum illius, a puero vsque ad senem, omnis populus simul. Vocaueruntque Lot, & dixerunt ei, Vbi sunt viri, qui introierunt ad te nocte? educ illos huc, vt cognoscamus eos. Egressus ad eos Lot, post tergum occludens ostium, ait, Nolite quæso fratres mei, nolite malum hoc facere. Habeo duas filias, quæ nondum cognouerunt virum, educam eas ad vos, & abutimini eis sicut vobis placuerit, dummodo viris istis nihil mali faciatis, quia ingressi sunt sub vmbra culminis mei. At illi dixerunt, Recede illuc. Et rursus, ingressus es, inquiunt, vt aduena, nunquid vt iudices? te ergo ipsum magis quam hos affligemus. Vimque faciebant Lot vehementissime: iamque prope erat, vt effringerent fores. Et ecce miserunt manum viri, & introduxerunt ad se Lot, clausueruntque ostium: & eos, qui foris erant, percusserunt cæcitate a minimo vsque ad maximum, ita vt ostium inuenire non possent. Dixerunt autem ad Lot, Habes hic quempiam tuorum generum, aut filios aut filias? omnes qui tui sunt educ de vrbe hac:

delebimus enim locum istum, eo quod increuerit clamor eorum coram domino, qui misit nos vt perdamus illos.

Secundum Ioannem.

Lectio. ij.

Hæc locutus est Iesus & † subleu-
atis oculis in cœlum, dixit, Pater, venit hora, clarifica filium tuum, vt filius tuus clarificet te, sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, vt omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam. Hæc est autem vita æterna, vt cognoscant te, solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum. Ego te clarificaui super terram: opus consummaui, quod dedisti mihi vt faciam. & nunc clarifica me tu pater apud te ipsum, claritate quam habui prius quam mundus fieret, apud te. Manifestaui nomen tuum hominibus quos dedisti mihi de mundo. tui erant: & mihi eos dedisti, & sermonem tuum seruauerunt. Nunc cognouerunt quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt: quia verba quæ dedisti mihi, dedi eis: & ipsi acceperunt, & cognouerunt vere, quia a te exiui, & crediderunt quia tu me misisti. Ego pro eis rogo. Non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi, quia tui sunt. Et mea omnia, tua sunt: & tua, mea sunt, & clarificatus sum in eis. Etiam non sum in mundo: & hi in mundo sunt, & ego ad te venio:] Pater sancte, serua eos in nomine tuo quos
dedisti mihi: vt sint vnum sicut & nos. Cum essem cum eis ego seruabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, ego custodiui: & nemo ex eis periit, nisi filius perditionis: vt scriptura impleatur. Nunc autem ad te venio: & hæc loquor in mundo: vt habeant gaudium meum impletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum: & mundus eos odio habuit quia non sunt de mundo, sicut & ego non sum de mundo. Non rogo

c. 17.

B

vt tollas eos de mundo, sed vt serues eos a malo. De mundo non sunt: sicut & ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus, veritas est. Sicut tu me misisti in mundum, ita & ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico meipsum: vt sint & ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tantum, sed & pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me: vt omnes vnum sint, sicut tu pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnum sint: vt credat mundus quia tu me misisti. Et ego claritatem quam tu dedisti mihi, dedi eis vt sint vnum, sicut & nos vnum sumus. Ego in eis, & tu in me: vt sint consummati in vnum, & cognoscat mundus quia tu me misisti, & dilexisti eos sicut & me dilexisti. Pater, quos dedisti mihi, volo vt vbi sum ego, & illi sint mecum: vt videant claritatem meam quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante constitutionem mundi. Pater iuste, mundus te non cognouit. ego autem te cognoui: & hi cognouerunt, quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen tuum, & notum faciam: vt dilectio qua dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.

Secundum Lucam.

Lectio. iij.

c. 15. **I**N illo tempore, Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc, Homo quidam habuit duos filios, & dixit adolescentior ex illis patri: Pater, da mihi portionem substantiæ quæ me contingit.

Et rel. Hom. sancti Ambrosij episc.

Vides quod diuinum patrimonium petentibus datur: Nec putes culpam patris, quod adolescentiori dedit. Nulla Dei regno infirma ætas, nec fides grauat annis. Ipse certe se iudicauit idoneum qui poposcit: atque vtinam non recessisset a patre, impedimentum nescisset ætatis Sed posteaquam pere-

gre profectus est, dissipauit substantiam suam viuendo luxuriose. Merito ergo prodegit patrimonium & recessit ab ecclesia. Posteaquam domum (inquit) patriamque derelinquens, peregre profectus est in regionem longinquam. Quid est longinquius ire quam a se recedere? nec regionibus, sed moribus separari, studijs discretum esse, non terris: & quasi interfuso luxuriæ secularis æstu diuortia habere sanctorum? Etenim qui se a Christo separat, exul est patriæ, ciuis est mundi. Sed nos non sumus aduenæ atque peregrini: sed sumus ciues sanctorum & domestici Dei. Qui enim eramus longe, facti sumus prope in sanguine Christi. Non inuideamus de longinqua regione redeuntibus: quia & nos fuimus in regione longinqua, sicut Isaias docet. Sic enim habet, Qui sedebant in regione vmbrae mortis, lux orta est eis Miserere. 70.

Oratio.

DA quæsumus domine nostris effectum ieiunij salutarem, vt castigatio carnis assumpta ad nostrarum vegetationem transeat animarum. Per domi.

☩ Dominica tertia Quadragesimæ, ex Genesi. Lectio. j.

Sgressus itaque Lot, loquutus est ad generos suos qui accepturi erant filias eius, & dixit, Surgite, & egredimini de loco isto, quia delebit dominus ciuitatem hanc. Et visus est eis quasi ludens loqui. Cumque esset mane: cogeabant eum angeli dicentes, Surge, tolle vxorem tuam & duas filias quas habes: ne & tu pariter pereas in scelere ciuitatis. Dissimulante illo, apprehenderunt manum eius, & manum vxoris, ac duarum filiarum eius, eo quod parceret dominus illi: eduxeruntque

c. 19.

eum, & posuerunt extra ciuitatem. Ibique loquuti sunt ad eum, dicentes, Salua animam tuam: noli respicere post tergum: nec stes in omni circa regionem, sed in monte saluum te fac, ne & tu simul pereas. Dixitque Lot ad eos. Quæso domine mi, quia inuenit seruus tuus gratiam coram te, & magnificasti misericordiam tuam quam fecisti mecum vt saluares animam meam, nec possum in monte saluari ne forte apprehendat me malum & moriar. Est ciuitas hic iuxta, ad quam possum fugere, parua, & saluabor in ea: nunquid non modica est, & viuet anima mea? Dixitque ad eum, Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas, vt non subuertam vrbem pro qua loquutus es. Festina, & saluare ibi: quia non potero facere quicquam, donec ingrediaris illuc. Idcirco vocatum est nomen vrbis illius, Segor, Sol egressus est super terram, & Lot ingressus est Segor. Igitur dominus pluit super Sodomam & Gomorrhæ sulphur, & ignem a domino de cœlo, & subuertit ciuitates has, & omnem circa regionem, vniuersos habitatores vrbium, & cuncta terræ virentia. Respiciensque vxor eius post se, versa est in statuam salis.

☞ **Epistola beati Ioannis apostoli prima.**

Lectio. ij.

ca. 1.

Quod fuit ab initio, quod audiuius, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contrectauerunt de verbo vitæ, & vita manifestata est: & vidimus, & testamur, & annuntiamus vobis vitam æternam quæ erat apud patrem, & apparuit nobis. Quod vidimus & audiuius, annuntiamus vobis, vt & vos societatem habeatis nobiscum, & societas nostra sit cum patre & cum filio eius Iesu Christo. & hæc scribimus vo-

bis, vt gaudeatis, & gaudium vestrum sit plenum. Et hæc est annuntiatio quam audiuius ab eo, & annuntiamus vobis, Quoniam Deus lux est: & tenebræ in eo non sunt vllæ. Si dixerimus quoniam societatem habemus cum eo, & in tenebris ambulamus, mentimur, & veritatem non facimus. Si autem in luce ambulamus, sicut & ipse est in luce: societatem habemus ad inuicem, & sanguis Iesu Christi filij eius emundat nos ab omni peccato. Si dixerimus quoniam peccatum non habemus: ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Si confiteamur peccata nostra: fidelis est & iustus, vt remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quoniam non peccauimus, mendacem facimus eum, & verbum eius non est in nobis.

Secundum Lucam.

Lectio. iij.

IN illo tempore: Erat Iesus eijciens c. 11.
dæmonium, & illud erat mutum.

Et rel. Hom. sancti Hiero. presby.

Tunc oblatus est Iesu dæmoniacus, existens cæcus & mutus: & curauit eum ita vt loqueretur & videret. Tria signa simul in vno homine perpetrata sunt: cæcus videt, mutus loquitur, possessus a dæmone liberatur. Quod tunc carnaliter, factum est: sic quotidie impletur spiritualiter in conuersione credentium: vt expulso dæmone primum fidei lumen aspiciant: deinde in laudes Dei tacentia prius ora laxentur. Iesus autem sciens cogitationes eorum dixit eis, Omne regnum diuisum se desolabitur. Turbæ stupebant, & confitebantur eum (quia tanta signa faciebat) filium Daud. Pharisei vero opera Dei, principi dæmoniorum deputabant. Quibus dominus non ad dicta, sed ad cogitata respondet: vt vel sic compellerentur credere poten-

tiæ eius qui cordis videbat occulta. Si satanas satanam eijcit, aduersus se diuisus est. Quomodo ergo stabit regnum eius? Non potest ciuitas & regnum contra se diuisum stare. Sed quomodo concordia paruæ res crescunt: sic discordia maximæ collabuntur. Si ergo satanas pugnat contra se, & demon inimicus est dæmoni: debet iam mundi venire consummatio: nec haberent in eo locum aduersariæ potestates: quarum inter se bellum, pax hominum est. Si autem putatis, o Scribæ & Pharisei, quia recessio dæmonis obedientia sit in principem suum vt homines ignorantes fraudulenta simulatione deludat: quid potestis dicere de corporum sanitatibus, quas dominus perpetravit? Aliud est si membrorum quoque debilitates, & spiritualium virtutum insignia dæmonibus assignetis. **Miserere.** 70.

Oratio.

Quæsumus omnipotens Deus vota humilium respice: atque ad defensionem nostram dexteram tuæ maiestatis extende. Per dominum no.

¶ Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.

c. 19.

Abraham autem consurgens mane vbi steterat prius cum domino, intuitus est Sodomam & Gomorrhā, & vniuersam terram regionis illius: viditque ascendentem fauillam de terra quasi fornacis fumum. Cum enim subuerteret Deus ciuitates regionis illius: recordatus est Abrahæ: & liberauit Lot de subuersione vrbium, in quibus habitauerat. Ascenditque Lot de Segor, & mansit in monte: duæ quoque filiæ eius cum eo. (timuerat enim manere in Segor) & mansit in spelunca ipse, & duæ filiæ eius cum eo. Dixitque maior ad minorem, Pater noster senex est, & nullus virorum remansit in terra qui possit ingredi ad

nos iuxta morem vniuersæ terræ. Veni, inebriemus eum vino, dormiamusque cum eo: vt seruare possimus ex patre nostro semen. Dederunt itaque patri suo bibere vinum nocte illa. Et ingressa est maior, dormiuitque cum patre: at ille non sensit, nec quando accubuit filia, nec quando surrexit. Altera quoque die dixit maior ad minorem, Ecce dormiui heri cum patre meo, demus ei bibere vinum etiam hac nocte, & dormies cum eo, vt saluemus semen de patre nostro. Dederunt & illa nocte patri suo bibere vinum, ingressaque minor filia dormiuit cum eo: & nec tunc quidem sensit quando concubuerit, vel quando illa surrexerit. Conceperunt ergo duæ filiæ Lot de patre suo. Peperitque maior filium, & vocauit nomen eius Moab, ipse est pater Moabitarum vsque in præsentem diem. Minor quoque peperit filium, & vocauit nomen eius Ammon, id est filius populi mei: ipse est pater Ammonitarum vsque hodie.

¶ Ex epistola prima Ioannis. L ij.

Filioli mei hæc scribo vobis, vt non peccetis. Sed & si quis peccauerit, aduocatum habemus apud patrem Iesum Christum iustum: & ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi. Et in hoc scimus quoniam cognouimus eum, si mandata eius obseruamus. Qui dicit se nosse Deum, & mandata eius non custodit: mendax est, & in eo veritas non est. Qui autem seruat verbum eius, vere in hoc charitas Dei perfecta est. in hoc scimus quoniam in ipso sumus. Qui dicit se in ipso manere: debet sicut ille ambulauit & ipse ambulare. Charissimi, non mandatum nouum scribo vobis, sed mandatum vetus quod habuis-

ca. 2.

tis ab initio. Mandatum vetus, est verbum quod audistis. Iterum mandatum nouum scribo vobis, quod verum est & in ipso, & in vobis, quia tenebræ transierunt, & verum lumen iam lucet. Qui dicit se in luce esse, & fratrem suum odit, in tenebris est vsque adhuc. Qui diligit fratrem suum, in lumine manet, & scandalum in eo non est Qui autem odit fratrem suum, in tenebris est, & in tenebris ambulat, & nescit quo eat, quia tenebræ obcæcauerunt oculos eius. Scribo vobis filioli quoniam remittuntur vobis peccata vestra propter nomen eius. Scribo vobis patres quoniam cognouistis eum, qui ab initio est. Scribo vobis adolescentes quoniam vicistis malignum. Scribo vobis infantes, quoniam cognouistis patrem. Scripsi vobis patres, quoniam cognouistis eum qui est ab initio. Scripsi vobis iuuenes, quoniam fortes estis, & verbum Dei manet in vobis, & vicistis malignum. Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas patris in eo, quoniam omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ quæ non est ex patre, sed ex mundo est. Et mundus transit, & concupiscentia eius. qui autem facit voluntatem Dei, manet in æternum.

☩ **Sermo sancti Aug. episc. Lectio. iij.**

Dominus Deus noster nolens aliquem nostrum perire, extollens ecclesiam suam velut agrum suum, quærens fructum de arboribus suis, antequam tempus securis adueniat, cui necesse erit infructuosas arbores amputare, non cessat nos admonere: vt dum tempus est nobis cum Dei adiutorio, dum in nostra potestate consistit, bona opera faciamus. Cum enim tran-

sierit tempus bene operandi, non restat nisi recipiendi. Nemo tibi dicturus est post resurrectionem mortuorum in regno cœlorum, Frange esurienti panem tuum, & egenos vagosque induc in domum tuam: quia non inuenies esurentem neque egentem. Nemo dicturus est, Vesti nudum: vbi omnium tunica immortalis erit. Nemo dicturus est, Suscipe peregrinos: vbi omnes in patria sua viuent. Nam modo sumus inde peregrini. Nemo enim dicet, Visita ægrum: vbi est sempiterna sanitas. Nemo dicet, Sepeli mortuum: vbi mors morietur. Ista omnia pietatis officia in vita æterna necessaria non erunt, vbi sola pax erit & lætitia sempiterna.

Miserere. 70. Oratio.

Cordibus nostris quæsumus domine gratiam tuam benignus infunde: vt sicut ab escis corporalibus abstinemus, ita sensus quoque nostros a noxijs retrahamus excessibus. Per do.

☩ **Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.**

Profectus inde Abraham in terram c 20 australem, habitauit inter Cades & Sur: & peregrinatus est in Geraris. Dixitque de Sara vxore sua, Soror mea est. Misit ergo Abimelech, rex Geraræ, & tulit eam. Venit autem Deus ad Abimelech per somnium nocte, & ait illi, En morieris propter mulierem quam tulisti: habet enim virum. Abimelech vero non tetigerat eam: & ait, Domine num gentem ignorantem & iustam interficies? Nonne ipse dixit mihi, Soror mea est? & ipsa ait, Frater meus est? in simplicitate cordis mei & munditia manuum mearum feci hoc. Dixitque ad eum Deus, Et ego scio quod simplici corde feceris: & ideo custodiui te, ne peccares in me, & non dimisi vt tangeres eam, Nunc ergo redde viro suo vxorem, quia propheta est: & orabit pro

te, & viues. si autem nolueris reddere, scito quod morte morieris tu & omnia quæ tua sunt. Statimque de nocte consurgens Abimelech: vocauit omnes seruos suos: & loquutus est vniuersa verba hæc in auribus eorum, timueruntque omnes viri valde. Vocauit autem Abimelech etiam Abraham, & dixit ei, Quid fecisti nobis? quid peccauimus in te, quia induxisti super me & super regnum meum peccatum grande? quæ non debuisti facere, fecisti nobis, Rursumque expostulans ait, Quid vidisti, vt hoc faceres? Respondit Abraham, Cogitauim tecum, dicens, forsitan non est timor Dei in loco isto, & interficient me propter vxorem meam: alias autem & vere soror mea est, filia patris mei, non filia matris meæ, & duxi eam in vxorem. Postquam autem eduxit me Deus de domo patris mei, dixi ad eam, Hanc misericordiam facies tecum. In omni loco ad quem ingrediemur dices quod frater tuus sim.

☞ *Ex epistola prima Ioannis. L. ij.*

ca. 2. **F**ilioli, nouissima hora est & sicut audistis quia antichristus venit, & nunc antichristi multi facti sunt, vnde scimus quia nouissima hora est. Ex nobis prodierunt: sed non erant ex nobis. Nam si fuissent ex nobis: permansissent vtique nobiscum, sed vt manifesti sint quoniam non sunt omnes ex nobis. Sed vos vnctionem habetis a sancto, & nostis omnia. Non scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem, sed quasi scientibus eam: & quoniam omne mendacium ex veritate non est. Quis est mendax, nisi is qui negat quoniam Iesus est Christus? Hic est antichristus, qui negat patrem & filium. Omnis qui negat filium, nec patrem habet, qui confitetur filium: & patrem habet. Vos quod audistis ab initio, in vobis per-

maneant: quia si in vobis permanserit: quod audistis ab initio, & vos in filio & patre manebitis. Et hæc est repromissio, quam ipse pollicitus est nobis, vitam æternam. Hæc scripsi vobis de his qui seducunt vos. Et vos vnctionem quam accepistis ab eo maneat in vobis. Et non necesse habetis vt aliquis doceat vos: sed sicut vnctio eius docet vos de omnibus: & verum est, & non est mendacium. Et sicut docuit vos, manete in eo. Et nunc filioli manete in eo: vt cum apparuerit, habeamus fiduciam & non confundamur ab eo in aduentu eius: Si scitis quoniam iustus est, scitote quoniam & omnis qui facit iustitiam, ex ipso natus est.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

IN illo tempore: Respiciens Iesus in discipulos suos, dixit Simoni Petro, Si peccauerit in te frater tuus, valde & corripue eum inter te & ipsum solum. c. 18.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

Quare illum corripis? Quia doles quod peccauerit in te? Absit: si amore tui id facis, nihil facis: si amore illius facis: optime facis. Denique in ipsis verbis attende cuius amore id facere debeatis, vtrum tui, an illius. Si te audierit (inquit) lucratus eris fratrem tuum. Ergo propter illum fac vt lucreris illum. Si faciendo, lucraris: nisi fecisses, perierat. Quid est ergo quod plerique homines ista peccata contemnunt & dicunt: Quid magnum feci? In hominem peccaui. Noli contemnere, quod in hominem peccasti. Vis nosse, quia in hominem peccando perijisti? Si te ille in quem peccasti corripuerit inter te & ipsum solum, & audieris illum: lucratus est te. Quid est, lucratus est te: nisi quia perieras, si non lucraretur te? Nam si non perieras, quomodo te lucratus est? Nemo ergo contemnat, quando

peccat in fratrem. Ait enim in quodam loco apostolus: Sic autem peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum infirmam, in Christum peccatis: ideo quia membra Christi omnes facti sumus. Quomodo non peccas in Christum, qui peccas in membra Christi? Nemo ergo dicat, quia non peccaui in Deum: sed peccaui in fratrem. In hominem peccaui, leue peccatum est, vel nullum peccatum est. **Miserere.** 70.

Oratio.

EXaudi nos omnipotens, & misericors Deus: & continentia salutaris propitius nobis dona concede. Per domi.

¶ Feria. iiij. ex Genesi. Lectio. j.

c 20. **T**VLit igitur Abimelech oues & boues & seruos & ancillas, & dedit Abraham, reddiditque illi Saram vxorem suam, & ait, Terra coram vobis est, vbicunque tibi placuerit, habita. Saræ autem dixit, Ecce mille argenteos dedi fratri tuo, hoc erit tibi in velamen oculorum ad omnes qui tecum sunt: & quocunque perrexeris, memento te deprehensam. Orante autem Abraham, sanauit Deus Abimelech & vxorem, ancillasque eius: & pepererunt: concluserat enim Deus omnem vuluam domus Abimelech propter Saram vxorem Abrahæ.

c. 21. Visitauit autem dominus Saram sicut promiserat: & impleuit quæ loquutus est: Concepitque, & peperit filium in senectute sua, tempore quo prædixerat ei Deus. Vocauitque Abraham nomen filij sui, quem genuit ei Sara, Isaac: & circumcidit eum octauo die, sicut præceperat ei Deus, cum centum esset annorum: hac quippe ætate patris natus est Isaac Dixitque Sara, Risum fecit mihi Deus: quicunque audierit, corridebit mihi. Rursumque ait,

Quis auditurus crederet Abraham quod Sara lactaret filium quem peperit ei iam seni? Creuit igitur puer, & ablactatus est: fecitque Abraham grande conuiuium in die ablactationis eius.

¶ Ex epistola prima Ioannis. L. ij.

VIdete qualem charitatem dedit nobis pater, vt filij Dei nominemur & simus. Propter hoc, mundus non nouit nos: quia non nouit eum. Charissimi, nunc filij Dei sumus: & nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis qui habet hanc spem in eo: sanctificat se, sicut & ille sanctus est. Omnis qui facit peccatum, & iniquitatem facit: & peccatum est iniquitas. Et scitis quia ille apparuit vt peccata nostra tolleret: & peccatum in eo non est. Omnis qui in eo manet, non peccat: & omnis qui peccat, non vidit eum, nec cognouit eum. Filioli, nemo vos seducat. Qui facit iustitiam, iustus est, sicut & ille iustus est Qui facit peccatum, ex diabolo est: quoniam ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit filius Dei, vt dissoluat opera diaboli. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit: quoniam semen ipsius in eo manet, & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est. In hoc manifesti sunt filij Dei, & filij diaboli. Omnis qui non est iustus, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum: quoniam hæc est annuntiatio, quam audistis ab initio, vt diligatis alterutrum. Non sicut Cain qui ex maligno erat, & occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum: Quoniam opera eius maligna erant: fratris autem eius, iusta. † Nolite mirari fratres, si odit vos mundus. Nos scimus, quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui

ca. 3.

B

non diligit, manet in morte. omnis qui odit fratrem suum homicida est. Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem. In hoc cognouimus charitatem Dei: quoniam ille animam suam pro nobis posuit: & nos debemus pro fratribus animas ponere. Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clausit viscera sua ab eo: quomodo charitas Dei manet in eo? Filioli mei, non diligamus verbo: neque lingua, sed opere & C veritate:] in hoc cognoscimus, quod ex veritate sumus: & in conspectu eius suadebimus corda nostra. Quoniam si reprehenderit nos cor nostrum: maior est Deus corde nostro, & nouit omnia. Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos: fiduciam habemus ad Deum: & quicquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata eius custodimus, & ea quæ sunt placita coram eo, facimus. Et hoc est mandatum eius, vt credamus in nomine filij eius Iesu Christi: & diligamus alterutrum, sicut dedit mandatum nobis. Et qui seruat mandata eius: in illo manet, & ipse in eo, & in hoc scimus quoniam manet in nobis, de spiritu quem dedit nobis.

Secundum Matthæum. Lectio. iij.

c. 15. **I**N illo tempore: Accesserunt ad Iesum ab Ierosolymis Scribæ & Pharisei dicentes: quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum?

Et rel. Homilia sancti Hiero. presby.

Mira Phariseorum, Scribarumque stultitia: Dei filium arguunt, quare discipuli eius hominum traditiones & præcepta non seruent: Non enim lauant manus suas cum panem manducant. Manus, id est, opera non corporis sed animæ lauandæ sunt: vt fiat in il-

lis verbum Dei. Ipse autem respondens ait illis: Quare & vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram? Falsam calumniam vera responsione confutat. Cum (inquit) vos propter traditiones hominum præcepta Dei negligatis: quare discipulos meos arguendos creditis, quod seniorum iussa paruipendant, vt Dei scita custodiant? Nam Deus dixit: Honora patrem & matrem tuam: & qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur. Vos autem dicitis: Quicumque dixerit patri aut matri, munus quodcumque est ex me, tibi proderit: & non honorificabit patrem suum aut matrem. Honor in scripturis non tantum in salutationibus & officijs deferendis, quantum in eleemosynis, ac munerum oblatione sentitur. Honora (inquit Apostolus) viduas quæ vere viduæ sunt. Hic honor donum intelligitur. Et in alio loco: Presbyteri duplici honore honorandi sunt: maxime qui laborant in verbo & doctrina Dei. Et per hoc mandatum iubemur vt boui trituranti os non claudamus: & dignus sit operarius mercede sua. Miserere.

70. Oratio.

PRæsta nobis quæsumus domine, vt salutaribus ieunijs eruditi, a noxijs quoque vitijs abstinentes, propitiationem tuam facilius impetremus. Per domi.

¶ Feria. v. ex Genesi. Lectio. j.

CUmque vidisset Sara filium Agar c. 21. Aegyptiæ ludentem cum Isaac, dixit ad Abraham: Eijce ancillam hanc, & filium eius: non enim erit hæres filius ancillæ cum filio meo Isaac. Dure accepit hoc Abraham pro filio suo. Cui dixit Deus: Non tibi videatur asperum super puero & super ancilla tua: omnia quæ dixerit tibi Sara, audi vocem

eius: quia in Isaac vocabitur tibi semen. Sed & filium ancillæ faciam in gentem magnam, quia semen tuum est. Surrexit itaque Abraham mane & tollens panem, & vtre[m] aquæ, imposuit scapulæ eius, tradiditque puerum & dimisit eam. Quæ cum abiisset, errabat in solitudine Bersabæ. Cumque consumpta esset aqua in vtre, abiecit puerum subter vnam arborem quæ ibi erant. Et abiit, seditque e regione procul quantum potest arcus iacere. Dixit enim: Non videbo morientem puerum, & sedens contra, leuauit vocem suam, & fleuit: exaudiuit autem Deus vocem pueri: vocauitque angelus domini Agar de cœlo, dicens: Quid agis Agar? noli timere: exaudiuit enim Deus vocem pueri de loco in quo est. Surge tolle puerum, & tene manum illius: quia in gentem magnam faciam eum. Aperuitque oculos eius Deus: quæ videns puteum aquæ, abiit, & impleuit vtre[m], deditque puero bibere. Et fuit cum eo: qui creuit, & moratus est in solitudine, factusque est iuuenis sagittarius. Habitauitque in deserto Pharan, & accepit illi mater sua uxorem de terra Ægypti.

☞ *Ex epistola prima Ioan. Lectio. ij.*

ca. 4. **C**harissimi, nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint: quoniam multi pseudo-prophetæ exierunt in mundum. In hoc cognoscitur spiritus Dei. Omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum in carnem venisse, ex Deo est: & omnis spiritus qui soluit Iesum, ex Deo non est, & hic est antichristus, de quo audistis quoniam venit, & nunc iam in mundo est. Vos ex Deo estis filioli, & vicistis eos, quoniam maior est qui in vobis est, quam qui in mundo. Ipsi de mundo sunt: ideo de mundo loquun-

tur, & mundus eos audit. Nos ex Deo sumus. Qui nouit Deum, audit nos. qui non est ex Deo, non audit nos. In hoc cognoscimus spiritum veritatis & spiritum erroris. Charissimi, diligamus nos inuicem: quia charitas ex Deo est. Et omnis qui diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum. Qui non diligit, non nouit Deum: quoniam † Deus charitas est. In hoc apparuit charitas Dei in nobis: quoniam filium suum vnigenitum misit Deus in mundum, vt viuamus per eum. In hoc est charitas: non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos. & misit filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Charissimi, si sic Deus dilexit nos: & nos debemus alterutrum diligere. Deum nemo vidit vnquam. Si diligamus inuicem: Deus in nobis manet, & charitas eius in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quod in eo manemus, & ipse in nobis: quoniam de spiritu suo dedit nobis. Et nos vidimus & testificamur, quoniam pater misit filium suum saluatorem mundi. Quisquis confessus fuerit quoniam Iesus est filius Dei, Deus in eo manet, & ipse in Deo. Et nos cognouimus, & credidimus charitati, quam habet Deus in nobis. Deus charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. In hoc perfecta est charitas Dei nobiscum, vt fiduciam habeamus in die iudicij: quia sicut ille est, & nos sumus in hoc mundo. Timor non est in charitate: sed perfecta charitas foras mittit timorem, quoniam timor pœnam habet. qui autem timet: non est perfectus in charitate. Nos ergo diligamus Deum: quoniam Deus prior dilexit nos. Si quis dixerit, Quoniam diligo Deum: & fratrem suum oderit, mendax

est. Qui enim non diligit fratrem suum, quem videt: Deum, quem non videt, quomodo potest diligere? Et hoc mandatum habemus a Deo: vt qui diligit Deum, diligat & fratrem suum.]

Secundum Lucam.

Lectio. iij.

ca. 4. **I**N illo tempore: Surgens Iesus de synagoga intrauit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus.

Et rel. Hom. sancti Ambrosij episc.

Vide clementiam domini saluatoris: nec indignatione commotus, nec scelere offensus, nec iniuria violatus, Iudæam deseruit. Quinetiam immemor iniuriæ, memor clementiæ, nunc docendo, nunc liberando, nunc sanando, plebis corda demulcet. Et bene sanctus Lucas virum ab spiritu nequitiae liberatum ante præmisit, & substituit fœminæ sanitatem. Vtrunque enim sexum dominus curaturus aduenerat. Et primo sanari debuit, qui prior creatus est. Nec prætermitti illa debuit, quæ mobilitate magis animi, quam prauitate peccauerat. Sabbato dominicæ medicinæ opera cœpta significant, vt inde creatura noua cœperit, vbi vetus creatura ante desierat. Nec sub lege esse Dei filium: sed supra legem in ipso principio designaret: nec solui legem, sed impleri. Neque enim per legem sed verbo factus est mundus: sicut legimus, Verbo domini cœli firmati sunt. Non soluitur ergo lex, sed impletur, vt fiat renouatio hominis iam labentis. Vnde & apostolus ait, Expoliantes vos veterem hominem, induite nouum, qui secundum Christum creatus est Et bene Sabbato cœpit: vt ipse se ostenderet curatorem, qui opera operibus intexeret, & prosequeretur opus quod ipse iam cœperat: vt si faber domum renouare disponat, non a fundamentis,

sed a culminibus incipit soluere vetustatem. Miserere. 70. Oratio.

SVbiectum tibi populum quæsumus domine propitiatio cœlestis amplifcet, & tuis semper faciat seruire mandatis. Per do.

¶ Feria. vj. ex Genesi. Lectio. j.

Eodem tempore dixit Abimelech, & Phicol princeps exercitus eius ad Abraham, Deus tecum est in vniuersis quæ agis. Iura ergo per Deum, ne noceas mihi & posteris meis, stirpique meæ: sed iuxta misericordiam quam feci tibi, facies mihi, & terræ, in qua versatus es aduena? Dixitque Abraham, ego iurabo. Et increpauit Abimelech propter puteum aquæ, quem vi abstulerunt serui eius. Responditque Abimelech, Nesciui quis fecerit hanc rem: sed & tu non indicasti mihi, & ego non audiui præter hodie. Tulit itaque Abraham oues & boues & dedit Abimelech: percusseruntque ambo fœdus. Et statuit Abraham septem agnas gregis seorsum. Cui dixit Abimelech, Quid sibi volunt septem agnæ istæ, quas stare fecisti seorsum? At ille, Septem, inquit, agnas accipies de manu mea: vt sint mihi in testimonium, quoniam ego fodi puteum istum. Idcirco vocatus est locus ille Bersabæ: quia ibi vterque iurauit. Et inierunt fœdus pro puteo iuramenti. Surrexit autem Abimelech, & Phicol princeps exercitus eius, reuersique sunt in terram Palæstinorum. Abraham vero plantauit nemus in Bersabæ, & inuocauit ibi nomen domini Dei æterni. Et fuit colonus terræ Palæstinorum diebus multis.

¶ Ex epistola prima Ioannis. Lectio. ij.

OMnis qui credit quoniam Iesus est Christus, ex Deo natus est. Et omnis qui diligit eum qui genuit: diligit & eum qui natus est ex eo. In hoc

ca. 21

cognoscimus, quoniam diligimus natos Dei: cum Deum diligamus, & mandata eius faciamus. Hæc est enim charitas Dei, vt mandata eius custodiamus: & mandata eius graua non sunt. Quoniam † omne quod natum est ex Deo, vincit mundum, & hæc est victoria quæ vincit mundum, fides nostra. Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit quoniam Iesus est filius Dei? hic est qui venit per aquam & sanguinem Iesus Christus: non in aqua solum: sed in aqua & sanguine. Et spiritus est qui testificatur quoniam Christus est veritas. Quoniam tres sunt qui testimonium dant in cœlo: pater, verbum, & spiritus sanctus: & hi tres, vnum sunt. Et tres sunt qui testimonium dant in terra: spiritus, aqua, & sanguis: & hi tres, vnum sunt. Si testimonium hominum accipimus: testimonium Dei maius est: Quoniam hoc est testimonium Dei quod maius est: quoniam testificatus est de filio suo. Qui credit in filium Dei: habet testimonium Dei in se.] Qui non credit filio, mendacem facit eum: quia non credit in testimonium, quod testificatus est Deus de filio suo. Et hoc est testimonium, Quoniam vitam æternam dedit nobis Deus. & hæc vita, in filio eius est. Qui habet filium Dei, habet vitam: qui non habet filium Dei: vitam non habet. Hæc scribo vobis: vt sciatis quoniam vitam habetis æternam, qui creditis in nomine filij Dei. Et hæc est fiducia quam habemus ad Deum, Quia quodcunque petierimus secundum voluntatem eius, audit nos. Et scimus quia audit nos quicquid petierimus: scimus, quod habemus petitiones quas postulauimus ab eo. Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad

mortem, petat, & dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem: non pro illo dico vt roget quis. Omnis iniquitas, peccatum est: & est peccatum ad mortem. Scimus quia omnis qui natus est ex Deo, non peccat: sed generatio Dei conseruat eum, & malignus non tangit eum. Scimus quoniam ex Deo sumus: & mundus totus in maligno positus est. Et scimus quoniam filius Dei venit: & dedit nobis sensum: vt cognoscamus verum Deum, & simus in vero filio eius. Hic est verus Deus, & vita æterna. Filioli, custodite vos a simulachris. Amen.

Secundum Ioannem.

Lectio. iij.

IN illo tempore: Venit Iesus in ciuitatem Samariæ quæ dicitur Sychar, iuxta prædium, quod dedit Iacob Ioseph filio suo. ca. 4.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

Erat autem ibi fons Iacob: puteus erat, sed omnis puteus fons: non omnis fons puteus. Vbi enim de terra aqua manat, & vsui præbetur haurientibus, fons dicitur. Sed si in promptu & superficie sit, fons tantum dicitur. Si autem in alto & profundo sit, ita puteus vocatur, vt fontis nomen non amittat. Iesus autem fatigatus ex itinere, sedebat sic super fontem. Hora erat quasi sexta. Iam incipiunt mysteria. Non enim frustra fatigatur Iesus. Non enim frustra fatigatur virtus Dei. Non enim frustra fatigatur, per quem fatigati recreantur. Non enim frustra fatigatur, quo deserente fatigamur, quo præsentem firmamur. Fatigatur tamen Iesus, & fatigatur ab itinere, & sedet, & iuxta puteum sedet, & hora sexta fatigatus sedet. Omnia ista innuunt aliquid, indicare volunt aliquid. Intentos nos faciunt: vt pulsemus, hortantur. Ipse ergo nobis aperiat & vobis, qui dignatus est

ita hortari, vt diceret, Pulsate & aperietur vobis: tibi fatigatus est ab itinere Iesus. Inuenimus Virtutem Iesu, & inuenimus infirmitatem Iesu: fortem, & infirmum. Fortem, quia in principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum: hoc erat in principio apud Deum. Vis videre quam iste fortis sit? Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, & sine labore facta sunt omnia. **Miserere.** 70.

Oratio.

IEiunia nostra quæsumus domine benigno fauore proseguere: vt sicut ab alimentis abstinemus in corpore: ita a vitijs ieiunemus in mente. Per.

Hodie dicuntur septem psalmi.

℟ Sabbato. ex Genesi. Lectio. j.

c. 22. **Q**Væ postquam gesta sunt, tentauit Deus Abraham, & dixit ad eum, Abraham, Abraham. At ille respondit, adsum. Ait illi, Tolle filium tuum vnigenitum quem diligis Isaac, & vade in terram visionis: atque ibi offeres eum in holocaustum super vnum montium quem monstraui tibi. Igitur Abraham de nocte consurgens strauit asinum suum: ducens secum duos iuuenes, & Isaac filium suum. Cumque concidisset ligna in holocaustum, abiit ad locum quem præceperat ei Deus. Die autem tertio, eleuatis oculis, vidit locum procul, dixitque ad pueros suos. Expectate hic cum asino, ego autem & puer illuc vsque properantes, postquam adorauerimus, reuertemur ad vos. Tulit quoque ligna holocausti, & imposuit super Isaac filium suum: ipse vero portabat in manibus ignem & gladium. Cumque duo pergerent simul, dixit Isaac patri suo, Pater mi. At ille respondit. Quid vis fili? Ecce inquit, ignis & ligna, vbi est victima holocausti? Dixit autem Abraham,

Deus prouidebit sibi victimam holocausti, fili mi. Pergebant ergo pariter, & venerunt ad locum quem ostenderat ei Deus, in quo ædificauit altare, & desuper ligna composuit, cumque alligasset Isaac filium suum, posuit eum in altari super struem lignorum. Extenditque manum, & arripuit gladium, vt immolaret filium suum. Ecce angelus domini de cœlo clamauit, dicens: Abraham Abraham. Qui respondit, Adsum. Dixitque ei, Non extendas manum tuam super puerum, neque facias illi quicquam: nunc cognoui quod timeas Deum, & non pepercisti vnigenito filio tuo propter me. Leuauit Abraham oculos suos, viditque post tergum arietem inter vepres, hærentem cornibus, quem assumens, obtulit holocaustum pro filio. Appellauitque nomen loci illius, Dominus videt. Vnde vsque hodie dicitur, In monte dominus videbit.

Epistola beati Ioannis apostoli secunda. Lectio secunda.

Senior, Electæ dominæ & natis eius, ca. 1.
quos ego diligo in veritate, & non ego solus, sed & omnes qui cognouerunt veritatem, propter veritatem quæ permanet in vobis, & vobiscum erit in æternum. Sit vobiscum gratia, misericordia, pax a Deo patre, & a Christo Iesu filio patris in veritate, & charitate. Gaudis sum valde quod inueni de filiis tuis ambulantes in veritate, sicut mandatum accepimus a patre. Et nunc rogo te domina, non tantum mandatum nouum scribens tibi, sed quod habuimus ab initio, vt diligamus alterutrum. Et hæc est charitas, vt ambulemus secundum mandata eius. Hoc est enim mandatum, vt quemadmodum audistis ab initio, in eo ambuletis: quoniam multi seductores exierunt in mundum, qui non confiten-

tur Iesum Christum venisse in carnem. hic est seductor & antichristus. Videte vosmetipsos, ne perdati quæ operati estis: sed vt mercedem plenam accipiat. Omnis qui recedit, & non permanet in doctrina Christi, Deum non habet. Qui permanet in doctrina: hic patrem & filium habet. Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert: nolite recipere eum in domum, nec Aue ei dixeritis. Qui enim dicit illi Aue: communicat operibus eius maligenis. Ecce, prædixi vobis, vt in die domini non confundamini. Plura habens vobis scribere, nolui, per chartam & atramentum: spero enim me futurum apud vos, & os ad os loqui: vt gaudium vestrum plenum sit. Salutant te filij sororis tuæ Electæ.

Secundum Ioannem. Lectio. iiij.

ca. 8. **I**N illo tempore: Perrexit Iesus in montem Oliueti: & diluculo iterum venit in templum.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

In montem autem Oliueti, in montem fructuosum, in montem vnguenti, in montem chrismatis. Vbi enim decebat docere Christum, nisi in monte Oliueti? Christi enim nomen dictum est a chrismate. Chrisma autem Græce, Latine vinctio nominatur, Ideo autem nos vnxit, quia luctatores contra diabolum fecit. Et diluculo iterum venit in templum, & omnis populus venit ad eum. Et sedens docebat eos, & non tenebatur: quia nondum pati dignabatur. Nunc iam attendite, vbi ab inimicis tentata sit domini mansuetudo. Adducunt autem illi Scribæ & Pharisæi mulierem in adulterio deprehensam, & statuerunt eam in medium, & dixerunt ei, Magister, hæc mulier modo deprehensa est in adulterio. In lege autem Moyses mandauit nobis

huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem dicebant tentantes eum vt possent accusare eum. Vnde accusare? Nunquid ipsum in aliquo facinore deprehenderant? Aut illa mulier ad eum aliquo modo pertinuisse dicebatur? Quid est ergo tentantes eum, vt possent accusare eum? Intelligimus, fratres, admirabilem mansuetudinem in Christo fuisse. Animaduertebant eum nimium esse mitem, nimium esse mansuetum. Miserere. 70. **Oratio.**

PRæsta quæsumus omnipotens Deus, vt qui se affligendo carnem ab alimentis abstinens, sectando iustitiam a culpa ieunent. Per dominum.

¶ Dominica quarta Quadragesimæ, ex Genesi. Lectio. j.

DOccauit autem angelus domini Abraham secundo de cœlo, dicens: Per memetipsum iuravi (dicit dominus) quia fecisti hanc rem, & non pepercisti filio tuo vnigenito, propter me, benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum sicut stellas cœli, & velut arenam quæ est in litore maris: Possidebit semen tuum portas inimicorum suorum, & benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, quia obedisti voci meæ. Reuersus est Abraham ad pueros suos, abieruntque Bersabeæ simul: & habitauit ibi. His ita gestis, nuntiatum est Abrahæ quod Melcha quoque genuisset filios Nachor fratri suo, Hus primogenitum, & Buz fratrem eius, & Camuel patrem Syrorum, & Cased, & Azau, Pheldas quoque & Iedlaph ac Bathuel, de quo nata est Rebecca. octo istos genuit Melcha, Nachor fratri Abrahæ Concubina vero illius nomine Roma, peperit Tabee, & Gaham, & Thas & Maacha. Vixit autem Sara centum vigintiseptem annis. Et mor-

tua est in ciuitate Arbee, quæ est Hebron, in terra Chanaan, venitque Abraham vt plangeret & fleret eam. Cumque surrexisset Abraham ab officio funeris, locutus est ad filios Heth, dicens: aduena sum & peregrinus apud vos, date mihi ius sepulchri vobiscum vt sepeliam mortuum meum. Responderunt filij Heth, dicentes, Audi nos domine, princeps Dei es apud nos: in electis sepulchris nostris sepeli mortuum tuum, nullusque te prohibere poterit quin in monumento eius sepelias mortuum tuum.

Epistola beati Ioannis Apostoli tertia. Lectio secunda.

Senior, Caio charissimo, quem ego diligo in veritate. Charissime, de omnibus orationem facio prospere te ingredi & valere, sicut prospere agit anima tua. Gaudis sum valde venientibus fratribus, & testimonium perhibentibus veritati tuæ, sicut tu in veritate ambulas. Maiorem horum non habeo gratiam, quam vt audiam filios meos in veritate ambulare. Charissime, fideliter facis quicquid operaris in fratres: & hoc in peregrinos, qui testimonium reddiderunt charitati tuæ in conspectu ecclesiæ: quos, bene facies, deducens digne Deo. Pro nomine enim eius profecti sunt, nihil accipientes a gentibus. Nos ergo debemus suscipere huiusmodi: vt cooperatores simus veritatis. Scripsissem forsitan ecclesiæ: sed is qui amat primatum genere in eis, Diotrephes, non recipit nos. Propter hoc si venero, commonebo eius opera quæ facit: verbis malignis garriens in nos: & quasi non ei ista sufficiant: neque ipse suscipit fratres, & eos qui suscipiunt, prohibet, & de ecclesia eiecit. Charissime, noli imitari malum, sed quod bonum est. Qui bene facit:

ex Deo est: qui male facit, non vidit Deum. Demetrio testimonium redditur ab omnibus, & ab ipsa veritate. Sed & nos testimonium perhibemus, & nosti quoniam testimonium nostrum verum est. Multa habui tibi scribere: sed nolui per atramentum & calamum scribere tibi. Spero autem protinus te videre: & os ad os loquemur. Pax tibi. Salutant te amici. Saluta amicos nominatim.

Secundum Ioannem. Lectio. iiij.

IN illo tempore: Abijt Iesus trans ca. 6.
mare Galilææ, quod est Tyberiadis, & sequebatur eum multitudo magna: quia videbant signa quæ faciebat super his qui infirmabantur.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

Miracula quæ fecit dominus noster Iesus Christus, sunt quidem diuina opera, & ad intelligendum Deum de visibilibus admonent humanam mentem. quia enim ille non est talis substantia, quæ videri oculis possit, & miracula eius quibus totum mundum regit, vniuersamque creaturam administrat, assiduitate viluerunt ita vt pene nemo dignetur attendere opera Dei mira & stupenda in quolibet seminis grano. Secundum ipsam suam misericordiam seruauit sibi quædam, quæ faceret opportuno tempore præter vsitatum cursum ordinemque naturæ, vt non maiora sed insolita videndo stuperent, quibus quotidiana viluerant. Maius enim miraculum est gubernatio totius mundi, quam saturatio quinque millium hominum de quinque panibus. Et tamen hoc nemo miratur. Illud mirantur homines, non quia maius est, sed quia rarum est. Quis enim & nunc pascit vniuersum mundum: nisi ille qui de paucis granis segetes creat? Fecit ergo quomodo Deus. Vnde enim mul-

tiplicat de paucis granis segetes: inde in manibus suis multiplicauit quinque panes. Potestas enim erat in manibus Christi: panes autem illi quinque quasi semina erant: non quidem terræ mandata, sed ab eo qui terram fecit, multiplicata. *Miserere. 70. Oratio.*

COncede quæsumus omnipotens Deus, vt qui ex merito nostræ actionis affligimur, tuæ gratiæ consolatione respiremus. Per dominum no.

¶ Feria. ij. ex Genesi. Lectio. j.

- c. 23. **S**Virrexit Abraham & adorauit populum terræ, filios videlicet Heth, dixitque ad eos. Si placet animæ vestræ vt sepeliam mortuum meum, audite me & intercedite pro me apud Ephron filium Seor, vt det mihi speluncam duplicem, quam habet in extrema parte agri sui, pecunia digna tradat eam mihi coram vobis in possessionem sepulchri. Habitabat autem Ephron in medio filiorum Heth: responditque Ephron Hethæus ad Abraham cunctis audientibus qui ingrediebantur portam ciuitatis illius, dicens: Nequaquam ita fiet domine mi, sed tu magis ausculta quod loquor, agrum trado tibi, & speluncam quæ in eo est, præsentibus filijs populi mei, sepeli mortuum tuum. Adorauit Abraham coram domino & populo terræ. Et locutus est ad Ephron circunstante plebe eius, Quæso vt audias me, dabo pecuniam pro agro, suscipe eam, & sic sepeliam mortuum meum in eo. Responditque Ephron, Domine mi, audi me. Terra quam postulas quadringentos siclos argenti valet: istud est pretium inter me & te: sed quantum est hoc? sepeli mortuum tuum. Quod cum audisset Abraham, appendit pecuniam quam Ephron postulauerat, audientibus filijs Heth, quadringentos siclos argenti

probatæ monetæ publicæ. Confirmatusque est ager quondam Ephronis in quo erat spelunca duplex respiciens Mambre: tam ipse quam spelunca, & omnes arbores eius in cunctis terminis eius per circumitum Abrahæ in possessionem videntibus filijs Heth, & cunctis qui intrabant portam ciuitatis illius. Atque ita sepeliuit Abraham Saram vxorem suam in spelunca agri duplici, quæ respiciebat Mambre: hæc est Hebron in terra Chanaan. Et confirmatus est ager & antrum quod erat in eo Abrahæ in possessionem monumenti a filijs Heth.

Epist. catholica Iacobi apostoli. L. ij.

Iacobus Dei & domini nostri Iesu Christi seruus, duodecim tribubus, quæ sunt in dispersione, salutem. Omne gaudium existimate fratres mei cum in tentationes varias incideritis: scientes quod probatio fidei vestræ, patientiam operatur. Patientia autem opus perfectum habet: vt sitis perfecti & integri, in nullo deficientes. Si quis autem vestrum indiget sapientia, postulet a Deo, qui dat omnibus affluenter, & non impropere: & dabitur ei. Postulet autem in fide, nihil hæsitans. qui enim hæsitat, similis est fluctui maris, qui a vento mouetur & circunfertur: non ergo existimet homo ille quod accipiat aliquid a domino. Vir duplex animo, inconstans est in omnibus vijs suis. Glorietur autem frater humilis, in exaltatione sua: diues autem, in humilitate sua: quoniam sicut flos fœni transibit. Exortus est enim sol cum ardore, & arefecit fœnum, & flos eius decidit, & decor vultus eius deperijt: ita & diues in itineribus suis marcescet. Beatus vir qui suffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromisit Deus diligen-

tibus se. Nemo cum tentatur, dicat quoniam a Deo tentatur. Deus enim intentator malorum est, ipse autem neminem tentat. Vnusquisque vero tentatur, a concupiscentia sua abstractus & illectus. Deinde concupiscentia. cum conceperit, parit peccatum. peccatum vero cum consummatum fuerit, generat mortem. Nolite itaque errare fratres mei dilectissimi: † Omne datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est, descendens a patre luminum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Voluntarie enim genuit nos verbo veritatis, vt simus initium aliquod creaturæ eius. Scitis fratres mei dilectissimi. Sit autem omnis homo velox ad audiendum: tardus autem ad loquendum: & tardus ad iram. Ira enim viri, iustitiam Dei non operatur. Propter quod abijcientes omnem immunditiam & abundantiam malitiæ, in mansuetudine suscipite insitum verbum, quod potest saluare animas vestras.]

Secundum Ioannem. Lectio. iij.

ca. 2. **I**N illo tempore: Prope erat Pascha Iudæorum: & ascendit Iesus Ierosolymam. Et inuenit in templo vendentes oues & boues & columbas.

Et reliqua. Homilia sancti Augustini episc.

Quid audiuius fratres? Ecce templum illud figura adhuc erat: & eiecit inde dominus omnes qui sua quærebant: qui ad nundinas venerant. Et quæ illi vendebant? Illa quæ opus habebant homines in sacrificijs illius temporis. Nouit enim charitas vestra quod sacrificia illi populo pro eius carnalitate & corde adhuc lapideo talia data sunt, quibus teneretur ne in idola deflueret: & immolabant ibi sacrificia, boues & oues, & columbas. Nostis,

quia legistis. Non ergo magnum peccatum, si hoc vendebantur in templo quod emebatur vt offerretur in templo: & tamen eiecit illos inde. Quid si ibi ebriosos inueniret, quid faceret Dominus, si vendentes ea quæ licita sunt, & contra iustitiam non sunt, eiecit? Quæ cum honeste emuntur, non illicite venduntur. Expulit tamen, & non est passus domum orationis fieri domum negociationis. Si negociationis domus non debet fieri domus Dei: potationis debet fieri? Nos autem quando eis ista dicimus, strident dentibus suis aduersum nos. Et consolatur nos psalmus quem audistis, Striderunt super me dentibus suis. Miserere. 70. Oratio.

PRæsta quæsumus omnipotens Deus, vt obseruationes sacras annua deuotione recolentes, & corpore tibi placeamus & mente. Per domi.

¶ Feria. iij. ex Genesi. Lectio. j.

ERat autem Abraham senex c. 24. dierumque multorum: & dominus in cunctis benedixerat ei. Dixitque ad seruum seniore[m] domus suæ, qui præerat omnibus quæ habebat, Pone manum tuam subter femur meum: vt adiurem te per dominum Deum cœli, & terræ, vt non accipias vxorem filio meo de filiabus Chananæorum, inter quos habito: sed ad terram & cognationem meam proficiscaris, & inde accipias vxorem, filio meo Isaac, Respondit seruus, Si noluerit mulier venire mecum in terram hanc, nunquid reducere debeo filium tuum, ad locum de quo tu egressus es? Dixitque Abraham, Caue ne quando reducas filium meum illuc. Dominus Deus cœli & terræ, qui tulit me de domo patris mei, & de terra natiuitatis meæ, qui locutus est mihi, & iurauit mihi, dicens: Semini tuo dabo terram hanc, ipse mittet angelum suum

coram te, & accipies inde vxorem filio meo: sin autem mulier noluerit sequi te, non teneberis iuramento: filium meum tantum ne reducas illuc. Posuit ergo seruus manum sub femore Abraham domini sui, & iurauit illi super sermone hoc. Tulitque decem camelos de grege domini sui, & abijt, ex omnibus bonis eius portans secum, profectusque perrexit in Mesopotamiam ad vrbem Nachor. Cumque camelos fecisset accumbere extra oppidum iuxta puteum aquæ vespere, eo tempore quo solent mulieres egredi ad hauriendam aquam, dixit, domine Deus domini mei Abraham occurre obsecro mihi hodie, & fac misericordiam cum domino meo Abraham: ecce ego sto prope fontem aquæ, & filiæ habitatorum huius ciuitatis egredientur ad hauriendam aquam. Igitur puella, cui ego dixero, Inclina hydriam tuam vt bibam: & illa responderit, Bibe, quin & camelis tuis dabo potum: ipsa est quam præparasti seruo tuo Isaac, & per hoc intelligam quod feceris misericordiam cum domino meo.

Epist. catholica Iacobi apostoli. L. ij.

c.1.c **E**†Stote autem factores verbi, & non auditores tantum, fallentes vosmetipsos. Quia si quis auditor est verbi, & non factor: hic comparabitur viro consideranti vultum natiuitatis suæ in speculo: considerauit enim se, & abijt, & statim oblitus est qualis fuerit. Qui autem perspexerit in legem perfectam libertatis, & permanserit in ea, non auditor obliuiosus factus, sed factor operis: hic beatus in facto suo erit. Si quis autem putat se religiosum esse, non refrenans linguam suam, sed seducens cor suum: huius vana est religio. Religio munda & immaculata apud Deum & patrem, hæc est, Vis-

itare pupillos & viduas in tribulatione eorum: & immaculatum se custodire ab hoc seculo.]

Fratres mei, nolite in personarum c.2.a acceptione habere fidem domini nostri Iesu Christi gloriæ. Etenim si introierit in conuentum vestrum vir aureum anulum habens, in veste candida, introierit autem & pauper in sordido habitu, & intendatis in eum qui indutus est veste præclara, & dixeritis ei, Tu sede hic bene: pauperi autem dicatis: Tu sta illic, aut sede sub scabello pedum meorum: nonne iudicatis apud vosmetipsos, & facti estis iudices cogitationum iniquarum? Audite fratres mei dilectissimi. Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo diuites in fide, & hæredes regni quod repromisit Deus diligentibus se? Vos autem exhonorastis pauperem. Nonne diuites per potentiam opprimunt vos: & ipsi trahunt vos ad iudicia? Nonne ipsi blasphemant bonum nomen quod inuocatum est super vos? Si tamen legem perficitis regalem secundum scripturas, Diliges proximum tuum sicut teipsum, bene facitis. si autem personas accipitis, peccatum operamini, redarguti a lege quasi transgressores.

Secundum Ioannem.

Lectio. iij.

IN illo tempore: Iam die festo mediantes ante ascendit Iesus in templum, & docebat, & admirabantur Iudæi.

ca. 7.

Et reliqua. Homilia sancti Augustini episc.

Ille qui latebat, docebat: & palam loquebatur, & non tenebatur. Illud enim vt lateret erat causa exempli: hoc potestatis. Sed cum doceret mirabantur Iudæi Omnes quidem quantum arbitror mirabantur: sed non omnes conuertebantur. Et vnde admiratio? Quia multi nouerant vbi natus: que-

madmodum fuerit educatus: nunquam eum viderant discentem literas. Audiebant autem eum de lege disputantem, legis testimonia proferentem: quæ nemo poterat proferre, nisi legisset: nemo legere, nisi literas didicisset. Et ideo mirabantur. Eorum autem admiratio, magistra facta est insinuandæ altius veritatis occasio. Ex eorum quippe admiratione & verbis, dixit dominus aliquid profundum, & diligentius inspicere & discuti dignum. Propter quod intentam facio charitatem vestram non solum ad audiendum pro vobis: sed etiam ad orandum pro nobis. Quid ergo dominus respondit eis admirantibus: quomodo sciret literas quas non didicerat? Mea doctrina (inquit) non est mea: sed eius qui misit me. Hæc est enim profunditas prima. Videtur enim paucis verbis quasi contraria locutus. Non enim ait, ista doctrina non est mea. Sed, mea doctrina non est mea. Si non tua, quomodo tua? si autem tua, quomodo non tua? Tu enim dicis vtrunque: & mea doctrina, & non mea. Nam si dixisset, ista doctrina non est mea, nulla esset quæstio. **Miserere. 70.**

Oratio.

Sacræ nobis quæsumus domine observationis ieiunia. & piæ conversationis augmentum, & tuæ propitiationis continuum præstent auxilium. Per domi.

¶ Feria. iiij. ex Genesi. Lectio. j.

- c. 24. **N**ecdum intra se verba compleuerat, & ecce Rebecca egrediebatur filia Bathuel filij Melchæ vxoris Nachor fratris Abraham, habens hydriam in scapula sua, puella decora nimis, virgoque pulcherrima, & incognita viro: descenderat autem ad fontem, & impleuerat hydriam, ac reuertebatur. Occurritque ei seruus,

& ait: Pauxillum aquæ mihi ad sorbendum præbe de hydria tua. Quæ respondit, Bibe domine mi, Celeriterque deposuit hydriam super vlnam suam, & dedit ei potum. Cumque ille bibisset, adiecit. Quin & camelis tuis hauriam aquam, donec cuncti bibant. Effundensque hydriam in canalibus, recurrit ad puteum vt hauriret aquam: & haustam omnibus camelis dedit. Ille autem contemplabatur eam tacitus, scire volens vtrum prosperum iter suum fecisset dominus, an non. Postquam autem biberunt cameli, protulit vir inaures aureas, appendentes siclos duos: & armillas totidem pondo siclorum decem. Dixitque ad eam: Cuius es filia? indica mihi, est in domo patris tui locus ad manendum? Quæ respondit: Filia sum Bathuelis filij Melchæ, quem peperit ipsi Nachor & addidit dicens, Pælearum quoque & fœni plurimum est apud nos, & locus spatiosus ad manendum. Inclinauit se homo, & adorauit dominum, dicens: Benedictus dominus Deus domini mei Abraham, qui non abstulit misericordiam & veritatem suam a domino meo, & recto itinere me perduxit in domum fratris Domini mei. Cucurrit itaque puella, & nuntiauit in domo matris suæ omnia quæ audierat. Habebat autem Rebecca fratrem nomine Laban: qui festinus egressus est ad hominem foras vbi erat fons. Cumque vidisset inaures & armillas in manibus sororis suæ, & audisset cuncta verba referentis. Hæc locutus est mihi homo: venit ad virum qui stabat iuxta camelos & prope fontem aquæ, dixitque ad eum: ingredere benedictæ domini, cur foris stas? præparaui domum & locum camelis tuis. Et introduxit eum in

hospitium: ac destrauit camelos, deditque paleas & fœnum, & aquam ad lauandos pedes camelorum, & viro-
rum, qui venerant cum eo. Et appositus est in conspectu eius panis. Qui ait: Non comedam, donec loquar sermones meos. Respondit ei, Loquere.

Ex epistola Iacobi. Lectio. ij.

ca. 2. **Q** Vicunque autem totam legem seruauerit, offendat autem in vno: factus est omnium reus. Qui enim dixit, Non mœchaberis: dixit & Non occides. Quod si non mœchaberis, occides autem, factus es transgressor legis. Sic loquimini, & sic facite sicut per legem libertatis incipientes iudicari. Iudicium enim sine misericordia illi, qui non facit misericordiam. Superexaltat autem misericordia iudicium. Quid proderit, fratres mei, si fidem quis dicat se habere: opera autem non habeat? Nunquid poterit fides saluare eum? Si autem frater aut soror nudi sint, & indigeant victu quotidiano, dicat autem aliquis ex vobis, illis: Ite in pace, calefacimini & saturamini: non dederitis autem eis quæ necessaria sunt corpori, quid proderit? Sic & fides, si non habeat opera, mortua est in semetipsa. Sed dicet quis: Tu fidem habes, & ego opera habeo: ostende mihi fidem tuam sine operibus: & ego ostendam tibi ex operibus fidem meam. Tu credis quod vnus est Deus. Bene facis: & dæmones credunt & contremiscunt. Vis autem scire o homo inanis, quoniam fides sine operibus mortua est? Abraham pater noster, nonne ex operibus iustificatus est, offerens Isaac filium suum super altare? Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius: & ex operibus fides consummata est? Et suppleta est scriptura dicens, Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad iustitiam,

& amicus Dei appellatus est. Videtis quoniam ex operibus iustificatur homo: & non ex fide tantum? Similiter & Raab meretrix, nonne ex operibus iustificata est, suscipiens nuntios, & alia via eijciens? Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est: ita & fides sine operibus mortua est.

Secundum Ioannem. Lectio. iiij.

IN illo tempore: Præteriens Iesus ca. 9
vidit hominem cæcum a natiuitate.

Et rel. Hom sancti Augusti. episc.

Exiens Iesus vidit hominem cæcum: non vtunque cæcum, sed a natiuitate. (Et interrogauerunt eum discipuli eius, Rabbi?) Scitis quia Rabbi magister est. Magistrum appellabant, quia discere desiderabant. Quæstionem quippe domino proposuerunt tanquam magistro (Quis peccauit: hic, aut parentes eius, vt cæcus nasceretur? Respondit Iesus, Neque hic peccauit, neque parentes eius) Quid est hoc, quod dixit? Si nullus homo sine peccato, nunquid parentes huius cæci sine peccato erant? Nunquid ipse vel sine originali peccato natus erat, vel viuendo nihil addiderat? An quia oculos clausos habebat, concupiscentiæ minime vigilabant? Quanta mala cæci committunt? A quo enim malo abstinet mens mala: etiam oculis clausis? Non poterat videre, sed nouerat cogitare: & forte concupiscere aliquid, quod cæcus non posset implere. Sed in corde iudicari a nullo potest, nisi a cordis perscrutatore. Si ergo & parentes eius habuerunt peccatum, & iste habuit peccatum: quare dominus dixit, neque hic peccauit, neque parentes eius: nisi ad rem de qua interrogatus est, vt cæcus nasceretur? Habebant enim parentes eius peccatum: sed non ipso peccato factum est vt cæcus nasceretur.

Miserere. 70. **Oratio.**

DEus qui & iustis præmia meritum, & peccatoribus per ieiunium veniam præbes: miserere supplicibus tuis, vt reatus nostri confessio indulgentiam percipere valeat delictorum? Per do.

¶ Feria. v. ex Genesi. Lectio. j.

c. 24.

AT ille, Seruus, inquit, Abraham sum. Et dominus benedixit domino meo valde, magnificatusque est: & dedit ei oues & boues, argentum & aurum: seruos & ancillas, camelos & asinos. Et peperit Sara vxor domini mei filium domino meo in senectute sua, deditque illi omnia quæ habuerat. Et adiurauit me dominus meus, dicens: Non accipies vxorem filio meo de filiabus Chananæorum, in quorum terra habito: sed ad domum patris mei perges, & de cognatione mea accipies vxorem filio meo. Ego vero respondi domino meo, Quid si noluerit venire mecum mulier? Dominus, ait, in cuius conspectu ambulo, mittet angelum suum tecum, & diriget viam tuam: accipiesque vxorem filio meo de cognatione mea, & de domo patris mei. Innocens eris a maledictione mea, cum veneris ad proximos meos, & non dederint tibi. Veni ergo hodie ad fontem aquæ, & dixi, Domine Deus domini mei Abraham, si direxisti viam meam in qua nunc ambulo, ecce sto iuxta fontem aquæ, & virgo quæ egredietur ad hauriendam aquam, audierit a me: Da mihi pauxillum aquæ ad bibendum ex hydria tua: & dixerit mihi, Et tu bibe, & camelis tuis hauriam: ipsa est mulier quam præparauit dominus filio domini mei. Dumque hæc tacitus mecum voluerem, apparuit Rebecca veniens cum hydria quam portabat in scapula: descenditque ad fontem, &

hausit aquam. Et aio ad eam, Da mihi paululum bibere. Quæ festinans deposuit hydriam de humero, & dixit mihi: Et tu bibe, & camelis tuis tribuam potum, Bibi, & adaquauit camelos. Interrogauique eam, & dixi: Cuius es filia? Quæ respondit, Filia Bathuelis sum filij Nachor, quem peperit ei Melcha. Suspendi itaque inaures ad ornandam faciem eius, & armillas posui in manibus eius, pronusque adoraui dominum, benedicens Domino Deo domini mei Abraham, qui perduxit me recto itinere, vt sumerem filiam fratris Domini mei filio eius. Quam ob rem si facitis misericordiam, & veritatem cum Domino meo: indicate mihi, sin autem aliud placet, & hoc dicite mihi, vt vadam ad dexteram, siue ad sinistram.

Ex epistola Iacobi. Lectio. ij.

NOlite plures magistri fieri fratres mei, scientes quoniam maius iudicium sumitis In multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit: hic perfectus est vir, potens etiam fræno circunducere totum corpus. Si autem equis fræna in ora mittimus ad consentiendum nobis, omne corpus illorum circunferimus. Et ecce naues cum magnæ sint, & a ventis validis minentur, circunferuntur a modico gubernaculo vbi impetus dirigentis voluerit. Ita & lingua modicum quidem membrum est, & magna exaltat. ecce quantus ignis quam magnam sylum incendit. Et lingua, ignis est, vniuersitas iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris, quæ maculat totum corpus, & inflamat rotam natiuitatis nostræ inflammata a gehenna. Omnis enim natura bestiarum & volucrum & serpentium & cæterorum domantur, & domita sunt a natura humana: lin-

ca. 3.

guam autem nullus hominum domare potest, inquietum malum, plena veneno mortifero. In ipsa benedicimus deum & patrem: & in ipsa maledicimus homines, qui ad imaginem & similitudinem Dei facti sunt. Ex ipso ore procedit benedictio & maledictio. Non oportet, fratres mei, hæc ita fieri. Nunquid fons de eodem foramine emanat dulcem, & amaram aquam? Nunquid potest fratres mei, ficus vuas facere: aut vitis, ficus? Sic neque salsa dulcem potest facere aquam. Quis sapiens & disciplinatus inter vos? Ostendat ex bona conuersatione operationem suam in mansuetudine sapientiæ. Quod si zelum amarum habetis, & contentiones sint in cordibus vestris, nolite gloriari & mendaces esse aduersus veritatem: non est enim ista sapientia desursum descendens a patre luminum, sed terrena, animalis, diabolica. Vbi enim zelus & contentio, ibi inconstantia, & omne opus prauum. Quæ autem desursum est sapientia, primum quidem pudica est: deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonus consentiens, plena misericordia & fructibus bonis, iudicans sine simulatione. Fructus autem iustitiæ, in pace seminatur facientibus pacem.

Secundum Lucam.

Lectio iiij.

ca. 7. **I**N illo tempore: Ibat Iesus in ciuitatem quæ vocatur Naim, & ibant cum eo discipuli eius, & turba copiosa. **Et reliqua. Homilia sancti Ambrosij episc.**

Hic locus ad vtranque redundat gratiam, vt cito flecti diuinam misericordiam matris viduæ lamentatione credamus: eius præcipue quæ vnici filij vel labore vel morte frangatur. Cui tamen viduæ grauitatis meritum exequiarum turba conciliet. Et hanc viduam populorum turba septam, plus

videri esse quam foeminam, quæ resurrectionem vnici adolescentis filij sui lachrymis meruerat impetrare, eo quod sancta ecclesia populum iuniorem a pompa funeris atque a supremi sepulchri suarum reuocet ad vitam contemplatione lachrymarum: Quæ flere prohibetur eum cui resurrectio debeatur. Qui quidem mortuus in loculo materialibus quatuor ad sepulchrum ferebatur elementis: sed spem resurgendi habebat: quia ferebatur in ligno. Quod etsi nobis ante non proderat: tamen posteaquam Iesus id tetigit, proficere cœpit ad vitam: vt esset indicio salutem populo per crucis patibulum refundendam. Audito igitur Dei verbo steterunt acerbi illius funeris portitores: qui corpus humanum letali fluxu naturæ materialis vrgebant. Quid enim aliud, nisi quasi in quodam feretro, hoc est supremi funeris instrumento, iacemus exanimes: cum vel ignis modicæ cupiditatis exæstuat, vel frigidus humor exudat, vel pigra quadam corporis habitudine vigor hebetatur animorum, vel concreta noster spiritus labe puræ lucis vacuus alit mentem? Hi sunt nostri funeris portitores. **Miserere. 70. Oratio.**

PRæsta quæsumus omnipotens Deus, vt quos ieiunia votiua castigant: ipsa quoque deuotio sancta lætificet, vt terrenis affectibus mitigatis, facilius cœlestia capiamus. Per do.

¶ Feria. vj. ex Genesi. Lectio. j.

REsponderuntque Laban & Bathuel, A domino egressus est sermo: non possumus extra placitum eius quicquam aliud loqui tecum. En Rebecca coram te est, tolle eam, & proficiscere, & sit vxor filij domini tui, sicut loquutus est dominus. Quod cum audisset puer Abraham, procidens c. 24.

adorauit in terram dominum. Pro-
latisque vasis argenteis, & aureis, ac
vestibus, dedit ea Rebeccæ pro munere:
fratribus quoque eius, & matri dona
obtulit. Initoque conuiuio vescentes
pariter & bibentes manserunt ibi. Sur-
gens autem mane, loquutus est puer:
Dimitte me, vt vadam ad dominum
meum. Responderuntque fratres eius
& mater. Maneat puella saltem decem
dies apud nos, & postea proficiscetur.
Nolite, ait, me retinere, quia domi-
nus direxit viam meam: dimittite me
vt pergam ad dominum meum. Et
dixerunt, Vocemus puellam, & quæra-
mus ipsius voluntatem. Cumque vo-
cata venisset, sciscitati sunt: Vis ire
cum homine isto? Quæ ait, Vadam.
Dimiserunt ergo eam, & nutricem illius,
seruumque Abraham, & comites eius:
imprecantes prospera sorori suæ, atque
dicentes, Soror nostra es, crescas in
mille millia: & possideat semen tuum
portas inimicorum suorum. Igitur Re-
becca, & puellæ illius ascensis camelis
sequutæ sunt virum: qui festinus reuer-
tebatur ad dominum suum. Eo autem
tempore deambulabat Isaac per viam
quæ ducit ad puteum, cuius nomen est
Viuentis & Videntis: habitabat enim
in terra australi. Et egressus fuerat ad
meditandum in agro inclinata iam die:
cumque eleuasset oculos, vidit camelos
venientes procul. Rebecca quoque con-
specto Isaac, descendit de camelo, &
ait ad puerum. Quis est ille homo qui
venit per agrum in occursum nobis?
Dixitque ei, Ipse est dominus meus. At
illa tollens cito pallium suum, operuit
se. Seruus autem cuncta quæ gesserat,
narravit domino suo Isaac. Qui in-
trodixit eam in tabernaculum Saræ
matris suæ, & accepit eam vxorem: &

intantum dilexit eam, vt dolorem qui
ex morte matris eius acciderat, tem-
peraret.

Ex epistola Iacobi. Lectio ij.

VNde bella & lites in vobis? Nonne ca. 4.
ex concupiscentijs vestris quæ
militant in membris vestris? Concu-
piscitis: & non habetis. occiditis &
zelatis: & non potestis adipisci. lit-
igatis & belligeratis: & non habetis,
propterea quod non postulatis, Petitis
& non accipitis, eo quod male petatis
vt in concupiscentijs vestris insuma-
tis: Adulteri, nescitis quod amicitia
huius mundi, inimica est Dei? Qui-
cunque ergo voluerit amicus esse se-
culi huius, inimicus Dei constituitur.
An putatis quod inaniter scriptura di-
cat, Ad inuidiam concupiscit spiritus
qui habitat in vobis? Maiorem autem
dat gratiam. Propter quod dicit, Deus
superbis resistit: humilibus autem dat
gratiam. Subditi ergo estote Deo, re-
sistite autem diabolo: & fugiet a vo-
bis. Appropinquate Deo, & appropin-
quabit vobis. Emundate manus, pecca-
tores: & purificate corda, duplices an-
imo. Miseri estote, & lugete, & plorate,
risus vester in luctum conuertatur, &
gaudium in mœrorem. Humiliamini
in conspectu Domini, & exaltabit vos.
Nolite detrahare alterutrum, fratres
mei. Qui detrahit fratri, aut qui iudicat
fratrem suum: detrahit legi & iudicat
legem. Si autem iudicas legem: non es
factor legis, sed iudex. Vnus est enim
legislator & iudex qui potest perdere
& liberare. Tu autem quis es qui iu-
dicas proximum tuum? Ecce nunc qui
dicitis. Hodie aut crastino ibimus in il-
lam ciuitatem, & faciemus ibi quidem
annum & mercabimur, & lucrum fa-
ciemus (qui ignoratis quid erit in cras-
tino. Quæ est enim vita vestra? Vapor

est, ad modicum parens, & deinceps, exterminabitur) pro eo vt dicatis. Si Dominus voluerit & Si vixerimus, faciemus hoc aut illud. Nunc autem exultatis in superbijis vestris. Omnis exultatio talis, maligna est. Scienti igitur bonum facere, & non facienti: peccatum est illi.

Secundum Ioannem. Lectio. iij.

c. 11. **I**N illo tempore. Erat quidam languens Lazarus in Bethania de castello Mariæ & Marthæ sororum eius. **Et reliqua. Homilia sancti Augustini episc.**

In superiori lectione meministis, quod Dominus exijt de manibus eorum, qui lapidare eum voluerant: & discessit trans Iordanem, vbi Iohannes baptizabat. Ibi domino constituto infirmabatur in Bethania Lazarus, quod castellum erat proximum Ierosolymis. Maria autem erat quæ vnxit dominum vnguento, & extersit pedes eius capillis suis, cuius frater Lazarus infirmabatur. Miserunt ergo sorores eius ad eum dicentes, Domine, ecce, quem amas infirmatur. Iam intelligimus quo miserunt, vbi erat Dominus, quoniam absens erat. Trans Iordanem scilicet miserunt ad dominum, nuntiantes quod ægrotaret frater earum: vt dignaretur venire, & eum ab ægritudine liberare: ille distulit sanare, vt posset resuscitare. Quid ergo renuntiauerunt sorores eius? Domine, ecce, quem amas infirmatur. Non dixerunt, veni. Amanti enim tantummodo nuntiandum fuit. Non ausæ sunt dicere. Veni, & sana. Non ausæ sunt dicere, Ibi iube, & hic fiet. Cur enim non & istæ sicut fides illius centurionis inde laudatur? Ait enim, Non sum dignus, vt intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo & sanabitur puer meus. nihil

horum istæ, sed tantummodo, Domine, ecce, quem amas infirmatur. Sufficit vt noueris. non enim amas, & deseris. Sed dicet aliquis, Quomodo per Lazarum peccator significabatur, & a domino sic amabatur? Audiat eum dicentem, Non veni vocare iustos, sed peccatores. **Miserere. 70. Oratio.**

DEus, qui ineffabilibus mundum renouas sacramentis: præsta quæsumus, vt ecclesia tua & æternis proficiat institutis, & temporalibus non destituatur auxilijs: Per dominum nostrum Iesum Christum filium.

Hodie dicitur matu. pro defunctis.

☞ Sabbato, ex Genesi. Lectio. j.

Abraham vero aliam duxit vxorem c. 25. nomine Ceturam, quæ peperit ei Zamran, & Iescan, & Madan, & Madian, & Iosboc, & Sue. Iescan quoque genuit Saba, & Dada. filij Dadam fuerunt Assurim, & Latusim, & Laomin: at vero ex Madian ortus est Ephra, & Ephra, & Enoch, & Abida, & Eldaa. omnes hi, filij Ceturæ. Deditque Abraham cuncta quæ possederat Isaac: filijs autem concubinarum largitus est munera, & separauit eos ab Isaac filio suo dum adhuc ipse viueret: ad plagam orientalem. Fuerunt autem, dies vitæ Abrahæ centum septuaginta quinque anni. Et deficiens mortuus est in senectute bona prouectæque ætatis, & plenus dierum, congregatusque est ad populum suum. Et sepelierunt eum Isaac, & Ismael filij sui in spelunca duplici, quæ sita est in agro Ephron, filij Seor Hethæi, e regione Mambre, quam emerat a filiis Heth. ibi sepultus est ipse, & Sara vxor eius. Et post obitum illius benedixit Deus Isaac filio eius, qui habitabat iuxta puteum nomine Viuentis & Videntis. Hæ sunt generationes Isma-

hel filij Abrahæ, quem peperit ei Agar Ægyptia, famula Saræ: & hæc nomina filiorum eius in vocabulis, & generationibus suis. Primogenitus Ismahelis Nabaioth, deinde Cedar, & Adbeel, & Mabsam. Masma quoque, & Duma, & Massa, Hadad, & Thema, & Ietur, & Naphis, & Cedma. isti sunt filij Ismahelis: & hæc nomina per castella & oppida eorum, duodecim principes tribuum suarum. Et facti sunt anni vitæ Ismahelis centum triginta septem, deficiensque mortuus est, & appositus ad populum suum. Habitauit autem ab Euila vsque Sur, quæ respicit Ægyptum introeuntibus Assyrios. Coram cunctis fratribus suis obiit.

Ex epistola Iacobi. Lectio. ij.

ca. 5. **A** Gite nunc diuites, plorate, vultantes in miserijs vestris quæ aduenient vobis. Diuitiæ vestræ putrefactæ sunt: & vestimenta vestra a tineis comesta sunt Aurum & argentum vestrum æruginauit: & ærugo eorum in testimonium vobis erit, & manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram in nouissimis diebus. Ecce merces operariorum qui messuerunt regiones vestras, quæ fraudata est a vobis, clamat: & clamor eorum, in aures domini Sabaoth introiuit. Epulati estis super terram, & in luxurijs enutristis corda vestra in die occisionis. Addixistis & occidistis iustum: & non resistit vobis. Patientes igitur estote fratres, vsque ad aduentum domini. Ecce, agricola expectat pretiosum fructum terræ: patienter ferens donec accipiat temporaneum & serotinum. Patientes igitur estote & vos, & confirmate corda vestra: quoniam aduentus domini appropinquauit. Nolite ingemiscere fratres in alterutrum: vt non iudicemini. Ecce, iudex ante

ianuam assistit. Exemplum accipite fratres exitus mali laboris & patientiæ prophetas, qui loquuti sunt in nomine domini. Ecce, beatificamus eos qui sustinuerunt. Sufferentiam Iob audistis, & finem domini vidistis, quod misericors dominus est & miserator. Ante omnia autem fratres mei, nolite iurare, neque per cælum, neque per terram, neque aliud quodcunque iuramentum. Sit autem sermo vester, est est, non non: vt non sub iudicio decidatis. Tristatur autem aliquis vestrum? oret æquo animo & psallat. infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros ecclesiæ, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine domini. & oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei. † Confitemini ergo alterutrum peccata vestra: & orate pro inuicem vt saluemini. multum enim valet deprecatio iusti assidua. Elias, homo erat similis nobis passibilis: & oratione orauit vt non pluret super terram, & non pluit annos tres & menses sex. Et rursum orauit: & cælum dedit pluuiam, & terra dedit fructum suum. Fratres mei, Siquis ex vobis errauerit a veritate, & conuerterit quis eum: scire debet quoniam qui conuerterit fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, saluabit animam eius a morte, & operiet multitudinem peccatorum.]

Secundum Ioannem. Lectio. iij.

IN illo tempore, Dicebat Iesus turbis Iudæorum. Ego sum lux mundi. Qui sequitur me, non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vitæ. ca. 8.

Et reliqua. Homilia sancti Augustini episc.

Quod nunc ait dominus, Ego sum lux mundi: clarum puto esse eis qui habent oculos, vnde huius lucis participes fi-

ant. Qui autem non habent oculos nisi in sola carne, mirantur quod dictum est a domino Iesu Christo, Ego sum lux mundi. Et forte non desit qui dicat apud semetipsum, Nunquid forte dominus Christus est sol iste qui ortu & occasu peragit diem? Non enim defuerunt hæretici qui ista senserunt. Manichæi solem istum oculis, carnis visibilem expositum & publicum, non tantum hominibus, sed etiam pecoribus ad videndum Christum dominum esse putauerunt. Sed catholicæ ecclesiæ recta fides improbat tale commentum, & diabolicam doctrinam esse cognoscit credendo. Non solum autem cognoscit credendo: sed in quibus potest conuincit etiam disputando. Improbemus itaque huiusmodi errorem, quem sancta ab initio anathematizauit ecclesia Non arbitremur dominum Iesum hunc esse solem, quem videmus oriri ab oriente, occidere in occidente: cuius cursui nox succedit, cuius radij nube obumbrantur, qui certa de loco in locum motione transmigrat. Non est hic dominus Iesus Christus. Non est Christus sol factus: sed per quem sol factus est: omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Est ergo lux, quæ fecit hanc lucem. *Miserere. 70. Oratio.*

Fiat Dominae quæsumus per gratiam tuam fructuosus nostræ deuotionis affectus: quia tunc nobis proderunt suscepta ieiunia, si tuæ sint placita pietati: Per dominum nostrum Iesum.

Dominica de passione ad Matut. invita Christum Dei filium, qui sua nos Passione redemit, Venite adoremus. Hoc inuitatorium cum hymnis. Pange ling. ad Matutinum, & Vexila regis. ad Vesperas dicuntur vsque ad Feriam quintam in coena Domini exclusiue: nisi agendum sit de aliquo festo duplici.

Hymnus.

PAnge lingua gloriosi Prælium certaminis: Et super crucis trophæum, Dic triumphum nobilem, Qualiter redemptor orbis Immolatus vicerit.

De parentis protoplasti Fraude facta condolens: Quando pomi noxialis Morte morsu corrui, Ipse lignum tunc notauit, Damna ligni vt solueret.

Hoc opus nostræ salutis Ordo depoposcerat, Multiformis proditoris Ars vt artem falleret: Et medelam ferret inde Hostis vnde læserat.

Quando venit ergo sacri Plenitudo temporis, Missus est ab arce patris Natus orbis conditor: Atque ventre virginali Caro factus prodijt.

Vagit infans inter arcta Conditus præsepia: Membra pannis inuoluta Virgo mater alligat. Et manus pedesque crura Stricta cingit fascia.

Gloria & honor Deo vsquequo altissimo, Vna patri filioque Inclyto paraceto, Cui laus est & potestas Per immensa secula. Amen. Antiphona. Popule meus, quid feci tibi, aut quid molestus fui, responde mihi?

Notandum. quod omnes antiphonæ vsque ad Pascha dicuntur integræ in principio & in fine, ad Matutinum, Laudes, & Vesperas. Hic interruptitur liber Genesis vsque ad Feriam secundam Pasche.

Ex libro Sapientia. Lectio. j.

Sixerunt impij apud se non recte cogitantes, Circumueniamus iustum, quoniam inutilis est nobis, & contrarius est operibus nostris, & improperat nobis peccata legis. & diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ. Promittit se scientiam Dei habere, & filium dei se nominat. Factus est nobis in

Ex
ca. 2.

traductionem cogitationum nostrarum. Grauis est nobis etiam ad videndum, quoniam dissimilis est alijs vita illius, & immutatæ sunt viæ eius. Tanquam nugaces æstimati sumus ab illo, & abstinet se a vijs nostris tanquam ab immunditijs, & præfert nouissima iustorum, & gloriatur patrem se habere Deum. Videamus ergo si sermones illius veri sint, & tentemus quæ ventura sunt illi, & sciemus quæ erunt nouissima illius: Si enim est verus filius dei, suscipiet illum, & liberabit illum de manu contrariorum. Contumelia, & tormento interrogemus eum, vt sciamus reuerentiam eius, & probemus patientiam illius. Morte turpissima condemnemus eum: erit enim ei respectus ex sermonibus illius. Hæc cogitauerunt, & errauerunt: excæcavit enim illos malitia eorum.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

- c. 26. **E**T factum est cum consummas-
 A set Iesus sermones hos omnes,
 dixit discipulis suis, † Scitis quia post
 biduum pascha fiet, & filius hominis
 tradetur vt crucifigatur. Tunc congregati
 sunt principes sacerdotum & seniores
 populi in atrium principis sacerdotum,
 qui dicebatur Caiphas, & consilium
 fecerunt vt Iesum dolo tenerent, &
 occiderent. Dicebant autem, Non in die
 festo, ne forte tumultus fieret in populo.
 Cum autem Iesus esset in Bethania in
 domo Simonis Leprosi, accessit ad eum
 Mulier habens alabastrum vnguenti
 pretiosi, & effudit super caput ipsius
 recumbentis. Videntes autem discipuli
 eius indignati sunt dicentes, Vt quid
 perditio hæc? potuit enim istud venundari
 multo, & dari pauperibus. Sciens autem
 Iesus, ait illis, Quid molesti estis huic
 mulieri? opus enim bonum operata est in me:

nam semper pauperes habetis vobiscum:
 me autem non semper habebitis. Mittens
 enim hæc vnguentum hoc in corpus meum,
 ad sepeliendum me, fecit. Amen dico
 vobis, vbicunque prædicatum fuerit hoc
 euangelium in toto mundo, dicetur, &
 quod hæc fecit in memoriam eius.

Tunc abiit vnus de duodecim, qui
 dicitur Iudas Iscariotes, ad principes
 sacerdotum, & ait illis, Quid vultis mihi
 dare, & ego vobis eum tradam? At illi
 constituerunt ei triginta argenteos. Et
 exinde quærebat opportunitatem vt eum
 traderet. Prima autem die azy-morum
 accesserunt discipuli ad Iesum, dicentes,
 Vbi vis paremus tibi comedere Pascha?
 At Iesus dixit, Ite in ciuitatem ad
 quendam, & dicite ei, Magister dicit:
 Tempus meum prope est, apud te facio
 Pascha cum discipulis meis. Et fecerunt
 discipuli sicut constituit illis Iesus, &
 parauerunt Pascha. Vespere autem facto,
 discumbebat cum duodecim discipulis
 suis. Et edentibus illis, dixit, Amen dico
 vobis quia vnus vestrum me traditurus
 est. Et contristati valde cœperunt singuli
 dicere, Nunquid ego sum domine? At ipse
 respondens, ait, Qui intingit mecum manum
 in paropside, hic me tradet. Filius
 quidem hominis vadit, sicut scriptum est
 de illo: væ autem homini illi per quem
 filius hominis tradetur. bonum erat ei:
 si natus non fuisset homo ille. Respondens
 autem Iudas qui tradidit eum, dixit,
 Nunquid ego sum Rabbi? Ait illi, Tu dixisti.
 Cœnantibus autem eis, accepit Iesus panem,
 & benedixit, ac fregit, deditque discipulis
 suis, & ait, Accipite & comedite: hoc est
 corpus meum. Et accipiens calicem, gratias
 egit, & dedit illis, dicens: Bibite: ex

hoc omnes. Hic est enim sanguis meus noui testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Dico autem vobis, non bibam amodo de hoc genimine vitis vsque in diem illum cum illud bibam vobiscum nouum in regno patris mei. Et hymno dicto: exierunt in montem Oliueti. Tunc dicit illis Iesus. Omnes vos scandalum patiemini in me, in ista nocte, Scriptum est enim, Percutiam pastorem, & dispergentur oues gregis. Postquam autem resurrexero, præcedam vos in Galilæam. Respondens autem Petrus, ait illi, Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Ait illi Iesus, Amen dico tibi: quia in hac nocte antequam gallus cantet, ter me negabis. Ait illi Petrus, Etiam si oportuerit me mori tecum, non te negabo, Similiter & omnes discipuli dixerunt.

Secundum Ioannem. Lectio. iij.

ca. 8. **I**N illo tempore: Dicebat Iesus tuis Iudæorum & principibus sacerdotum. Quis ex vobis arguet me de peccato?

Et rel. Homilia sancti Gregorij papæ.

Pensate fratres charissimi mansuetudinem Dei: relaxare peccata venerat, & dicebat, Quis ex vobis arguet me de peccato? Non dedignatur ex ratione ostendere se peccatorem non esse, qui ex virtute diuinitatis poterat peccatores iustificare. Sed terribile est valde quod subditur, Qui ex Deo est, verba Dei audit, propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Si enim ipse verba Dei audit, qui ex Deo est: & audire verba eius non potest quisquis ex illo non est, interroget se vnusquisque si verba Dei in aure cordis percipit: & intelliget vnde sit. Cœlestem patriam desiderare veritas iubet, carnis desideria conteri, a mundi gloria declinare, aliena

non appetere, propria largiri. Penset ergo vnusquisque vestrum apud se, si hæc vox Dei in cordis eius aure conualuit, & quia iam ex Deo sit agnoscit. Nam sunt nonnulli qui præcepta Dei nec aure cordis percipere dignantur. Et sunt nonnulli, qui hæc quidem cordis aure percipiunt, sed nullo ea mentis desiderio complectuntur. Et sunt nonnulli, qui libenter verba Dei suscipiunt, ita etiam vt in fletibus compungantur, sed post lachrymarum tempus ad iniquitatem redeunt. Hi profecto verba Dei non audiunt, qui ea exercere opere contemnunt. Vitam ergo vestram, fratres charissimi, ante mentis oculos reuocate: & alta consideratione pertimescite hoc quod ex ore veritatis sonat, Propterea vos non auditis: quia ex Deo non estis.

Miserere. 70. Oratio.

QVæsumus omnipotens, Deus familiar iam tuam propitius respice: vt te largiente regatur in corpore, & te seruante custodiat in mente. Per. **Ad vesper. hym.**

VExilla regis prodeunt
Fulget crucis mysterium
Quo carne carnis conditor
Suspensus est patibulo,
Quo vulneratus insuper,
Mucrone diro lanceæ:
Vt nos lauaret crimine,
Manauit vnda sanguine.
Impleta sunt quæ concinit,
Dauid fidelis carmine:
Dicens in nationibus,
Regnauit a ligno Deus.
Arbor decora, & fulgida,
Ornata regis purpura:
Electa digno stipite,
Tam sancta membra tangere,
Beata cuius brachijs,
Seculi pendit pretium:
Statera facta corporis,

Prædamque tulit tartari.

O crux aue spes vnica,
Hoc passionis tempore:
Auge pijs iustitiam,
Reisque dona veniam.

Te summa Deus trinitas,
Collaudat omnis spiritus:
Quos per crucis mysterium.

Saluas, rege per secula. Amen. **Antiphona.** Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis. **Notandum quod antiphonæ huius diei dicuntur vsque ad dominicam Palmarum nisi festum duplex occurrat. Feria. ij. ex Daniele. Lec. j.**

Ex ca. 9. **N**Vnc ergo exaudi Deus noster orationem serui tui. & preces eius: & ostende faciem tuam super sanctuarium tuum quod desertum est, propter temetipsum. Inclina deus meus aurem tuam & audi: aperi oculos tuos, & vide desolationem nostram, & ciuitatem super quam inuocatum est nomen tuum. neque enim in iustificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis Exaudi Domine, placare Domine: attende & fac, ne moreris propter temetipsum deus meus: quia nomen tuum inuocatum est super ciuitatem, & super populum tuum. Cumque adhuc loquerer, & orarem, & confiterer peccata mea & peccata populi mei Israël: vt prosternerem preces meas in conspectu Dei mei pro monte sancto Dei mei, adhuc me loquente in oratione mea, ecce vir Gabriel quem videram in visione a principio, cito volans tetigit me in tempore sacrificij vespertini. Et docuit me, & locutus est mihi, dixitque, Daniel, nunc egressus sum vt docerem te, & intelligeres. Ab exordio precum tuarum egressus est sermo: ego autem veni vt indicarem tibi, quia vir desideriorum

es tu: ergo animaduerte sermonem: & intellige visionem, Septuaginta hebdomades abbreviatæ sunt super populum tuum & super vrbem sanctam tuam, vt consummetur præuaricatio & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur iustitia sempiterna, & impleatur visio & prophetia: & vngatur sanctus sanctorum. Scito ergo & animaduerte: ab exitu sermonis vt iterum ædificetur Ierusalem, vsque ad Christum ducem? hebdomades septem, & hebdomades sexaginta duæ erunt: & rursum ædificabitur platea, & muri in angustia temporum. Et post hebdomades sexagintaduas occidetur Christus, & non erit eius populus, qui eum negaturus est. Et ciuitatem & sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo: & finis eius vastitas, & post finem belli statuta desolatio. Confirmabit autem pactum multis hebdomada vna & in dimidio hebdomadis deficiet hostia & sacrificium: & erit in templo abominatio desolationis, & vsque ad consummationem & finem perseuerabit desolatio.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

TVnc venit Iesus cum illis in villam, c. 26. quæ dicitur Gethsemani: & dixit discipulis suis, Sedete hic, donec vadam illuc & orem. Et assumpto Petro & duobus filijs Zebedæi, coepit contristari & moestus esse. Tunc ait illis, Tristis est anima mea vsque ad mortem: sustinete hic & vigilate mecum. Et progressus pusillum, procidit in faciem suam orans & dicens: Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste, veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu Et venit ad discipulos suos, & inuenit eos dormientes: & dixit Petro, Sic non potuistis vna hora vigilare mecum? Vigilate & orate, vt non intretis in ten-

tationem. spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Iterum secundo abijt, & orauit dicens: Pater mi, si non potest hic calix transire nisi bibam illum: fiat voluntas tua. Et venit iterum, & inuenit eos dormientes, erant enim oculi eorum grauati. Et relictis illis, iterum abijt: & orauit tertio, eundem sermonem dicens. Tunc venit ad discipulos, & dixit illis, Dormite iam, & requiescite, ecce appropinquauit hora, & filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus: ecce appropinquauit, qui me tradet.

Adhuc eo loquente, ecce Iudas vnus de duodecim venit, & cum eo turba multa cum gladijs & fustibus, missi a principibus sacerdotum & senioribus populi. Qui autem tradidit eum, dedit illis signum, dicens: Quemcunque osculatus fuero, ipse est: tenete eum. Et confestim accedens ad Iesum, dixit, Aue rabbi. Et osculatus est eum. Dixitque illi Iesus, Amice, ad quid venisti? Tunc accesserunt & manus iniecerunt in Iesum & tenuerunt eum. Et ecce vnus ex his, qui erant cum Iesu, extendens manum, exemit gladium suum: & percutiens seruum principis sacerdotum, amputauit auriculam eius. Tunc ait illi Iesus, Conuerte gladium tuum in locum suum: omnes enim qui acceperint gladium, gladio peribunt. An putas quia non possum rogare patrem meum: & exhibebit mihi modo plusquam duodecim legiones angelorum? Quomodo ergo implebuntur scripturæ? quia sic oportet fieri? In illa hora dixit Iesus turbis, Tanquam ad latronem existis cum gladijs & fustibus comprehendere me: quotidie apud vos sedebam docens in templo: & non me tenuistis. Hoc autem totum

factum est, vt adimplerentur scripturæ prophetarum. Tunc discipuli omnes, relicto eo fugerunt.

Secundum Ioannem.

Lectio. iij.

IN illo tempore: Miserunt principes & Pharisei ministros vt apprehenderent Iesum. ca. 7.

Et rel. Hom. sancti Augusti. episc.

Quomodo apprehenderent adhuc nolentem? Quia ergo non poterant apprehendere nolentem, missi sunt vt audirent docentem. Quid docentem? Dixit ergo Iesus, Adhuc modicum tempus vobiscum sum. Quod modo vultis facere, facturi estis, sed non modo: quia modo nolo. Quare adhuc modo nolo? Quia adhuc modicum tempus vobiscum sum: & nunc vado ad eum, qui me misit. Implere debeo dispensationem meam, & sic peruenire ad passionem meam. Quæretis me, & non inuenietis: & vbi ego sum, vos non potestis venire. Hic iam resurrectionem suam prædixit. Noluerunt enim eum agnoscere præsentem, & postea quæsierunt eum cum viderunt in eum multitudinem iam credentem. Magna enim signa facta sunt: etiam cum dominus resurrexit, & ascendit in cælum. Tunc per discipulos facta sunt magna: sed ille per illos, qui & per ipsum. Ille illis quippe dixerat, Sine me nihil potestis facere. Quando claudus ille qui sedebat ad portam ad vocem Petri surrexit, & in suis pedibus ambulauit, vt homines mirarentur: sic eos allocutus est Petrus, Quia non in sua potestate ista fecit: sed in virtute illius quem ipsi occiderunt: multi compuncti dixerunt, Quid faciemus? Viderunt enim se ingenti crimine impietatis astrictos: quia illum occiderunt quem venerari & adorare debuerunt: & hoc putabant esse inexpressibile. **Miserere.** 70. **Oratio.**

SAnctifica quæsumus domine nostra ieiunia: & cunctarum nobis indulgentiam propitius largire culparum. Per do.

☞ *Feria tertia ex Isaia. Lectio. j.*

- c. 25. **D**omine, Deus meus es tu, exaltabor te, & confitebor nomini tuo: quoniam fecisti mirabilia, cogitationes antiquas fideles, amen. Quia posuisti ciuitatem in tumultum, urbem fortem in ruinam, domum alienorum: vt non sit ciuitas, & in sempiternum non ædificetur. Super hoc laudabit te populus fortis: ciuitas gentium robustarum timebit te. Quia factus es fortitudo pauperi, fortitudo egeno in tribulatione sua, spes a turbine, vmbraculum ab æstu. Spiritus enim robustorum quasi turbo impellens parietem. Sicut æstus in siti, tumultum alienorum humiliabis: & quasi calore sub nube torrente propaginem fortium marcescere facies. Et faciet dominus exercituum omnibus populis in monte hoc, conuiuium pinguium, conuiuium vindemiæ, pinguium medullatorum, vindemiæ defæcatæ. Et præcipitabit in monte isto faciem vinculi colligati super omnes populos, & telam quam orditus est super omnes nationes. Præcipitabit mortem in sempiternum: & auferet dominus Deus lachrymam ab omni facie, & opprobrium populi sui auferet de vniuersa terra, quia dominus locutus est. Et dicet in die illa: Ecce Deus noster iste, expectauimus eum, & saluabit nos: iste dominus, sustinuimus eum, exultabimus, & lætabimur in salutari eius: quia requiescet manus domini in monte isto.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

- c. 26. **A**T illi tenentes Iesum duxerunt ad Caipham principem Sacerdotum, vbi Scribæ & seniores conuenerunt.

Petrus autem sequebatur eum a longe, vsque in atrium principis sacerdotum. Et ingressus intro, sedebat cum ministris: vt videret finem. Principes autem sacerdotum & omne concilium quærebant falsum testimonium contra Iesum, vt eum morti traderent: & non inuenerunt: cum multi falsi testes accessissent. Nouissime autem venerunt duo falsi testes, & dixerunt: Hic dixit, Possum destruere templum Dei, & post triduum reædificare illud. Et surgens princeps sacerdotum, ait illi. Nihil respondes ad ea quæ isti aduersum te testificantur? Iesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait illi: Adiuro te per Deum viuum, vt dicas nobis si tu es Christus filius Dei. Dicit illi Iesus, Tu dixisti. Veruntamen dico vobis, amodo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cœli. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens: Blasphemauit, quid adhuc egeamus testibus? ecce nunc audistis blasphemiam, quid vobis videtur? At illi respondentes dixerunt: Reus est mortis. Tunc expuerunt in faciem eius, & colaphis eum ceciderunt: Alij autem palmas in faciem eius dederunt, dicentes: Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit? Petrus vero sedebat foris in atrio, & accessit ad eum vna ancilla, dicens, Et tu cum Iesu Galilæo eras? At ille negauit coram omnibus, dicens: Nescio quid dicis. Exeunte autem illo ianuam, vidit eum alia ancilla: & ait his qui erant ibi: Et hic erat cum Iesu Nazareno. Et iterum negauit cum iuramento: Quia non noui hominem. Et post pusillum accesserunt qui stabant: & dixerunt Petro: Vere & tu ex illis es: nam, & loquela tua manifestum

te facit. Tunc cœpit detestari & iurare, quia non nouisset hominem. Et continuo gallus cantauit, Et recordatus est Petrus verbi Iesu qui dixerat, Priusquam gallus cantet, ter me negabis. Et egressus foras, fleuit amare.

c. 27. Mane autem facto consilium inierunt omnes principes sacerdotum & seniores populi aduersus Iesum vt eum morti traderent. Et vinctum adduxerunt eum: & tradiderunt Pontio Pilato præsidi. Tunc videns Iudas qui eum tradidit, quod damnatus esset: poenitentia ductus, retulit triginta argenteos principibus sacerdotum & senioribus, dicens, Peccaui, tradens sanguinem iustum: At illi dixerunt: Quid ad nos? tu videris. Et proiectis argenteis in templo, recessit: & abiens, laqueo se suspendit. Principes autem sacerdotum acceptis argenteis, dixerunt. Non licet eos mittere in corbonam, quia pretium sanguinis est. Consilio autem inito: emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus est ager ille, Haceldama, hoc est ager sanguinis, vsque in hodiernum diem. Tunc impletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam dicentem, Et acceperunt triginta argenteos pretium appretiati, quem appretiauerunt a filiis Israël & dederunt eos in agrum figuli sicut constituit mihi dominus.

Secundum Ioannem. Lectio. iiij.

ca. 7. **I**N illo tempore, Ambulabat Iesus in Galilæam: non enim volebat in Iudæam ambulare: quia quærebant eum Iudæi interficere. Et reliqua.

Homilia sancti Augusti. episc.

Dominus noster Iesus Christus Deus & homo: Deus cum patre semper: homo nobiscum ex tempore. Non enim quæret quod fecerat, nisi ipse quod fe-

cerat fieri voluisset. Verum hoc mentote: & dimittere, sic esse Christum hominem factum, vt non destiterit Deus esse. Manens deus accepit hominem, qui fecit hominem. Quando ergo latuit vt homo, non potentiam perdidisse putandus est: sed exemplum infirmitati præbuisse. Ille enim quando voluit detentus est: quando voluit occisus est. Sed quoniam futura erant membra eius, id est fideles eius, qui non haberent illam potestatem quam habebat & ipse dominus noster, quod latebat, quod se tanquam ne occideretur occultabat: hoc indicabat factura esse membra sua, in quibus vtique membris suis ipse erat. Non enim Christus in capite, & non in corpore: sed Christus totus in capite & in corpore. Quod ergo membra eius, hoc ipse: quod autem ipse, non continuo membra eius. Nam si ipse non essent membra eius, non diceret Saulo, quid me persequeris? Non enim Saulus ipsum, sed membra eius, id est fideles eius in terra persequeretur. Noluit tamen dicere sanctos meos, seruos meos, postremo honorabilius fratres meos, sed me, hoc est membra mea, quibus ego sum caput.

Miserere. 70. Oratio.

NOstra tibi domine quæsumus sint accepta ieiunia: quæ nos expiando gratia tua dignos efficiant, & ad remedia perducant, æterna. Per dominum nostrum.

☩ Feria. iiij. ex Isaia. Lectio. j.

IVstus perit, & non est qui recogitat c. 57. in corde suo, & viri misericordiæ colliguntur, quia non est qui intelligat: a facie enim malitiæ collectus est iustus: Veniat pax, requiescat incubili suo qui ambulauit in directione sua. Vos autem accedite huc filij auguratrici,

semen adulteri, & fornicariæ. Super quem lusistis? super quem dilatastis os, & eiecistis linguam? nunquid non vos filij scelesti semen mendax? qui consolamini in dijs subter omne lignum frondosum, immolantes paruulos in torrentibus subter eminentes petras? In partibus torrentis pars tua, hæc est sors tua, & ipsis effudisti libamen, obtulisti sacrificium, nunquid super his non indignabor? Super montem excelsum & sublimem posuisti cubile tuum, & illuc ascendisti, vt immolares hostias. Et post ostium, & retro postem posuisti memoriale tuum: quia iuxta me discooperuisti, & suscepisti adulterum: dilatasti cubile tuum, & pepigisti cum eis fœdus. Dilexisti stratum eorum manu aperta. Et ornasti te regio vnguento, & multiplicasti pigmenta tua. Misisti legatos tuos procul, & humiliata es vsque ad inferos. In multitudine viæ tuæ laborasti: non dixisti, Quiescam. Vitam manus tuæ inuenisti, propterea non rogasti. Pro quo sollicita timuisti, quia mentita es, & mei non es recordata, neque cogitasti in corde tuo, quia ego tacens, & quasi non videns, & mei oblita es. Ego annuntiabo iustitiam tuam: & opera tua non proderunt tibi. Cum clamaueris, liberent te congregati tui, & omnes eos auferet ventus, tollet aura. Qui autem fiduciam habet mei, hæreditabit terram, & possidebit montem sanctum meum.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

- c. 27. **I**esus autem stetit ante præsidem: &
 b interrogauit eum præses, dicens, Tu es rex Iudæorum? Dicit illi Iesus, Tu dicis. Et cum accusaretur a principibus sacerdotum & senioribus, nihil respondit. Tunc dixit illi Pilatus, Non audis quanta aduersum te dicunt tes-

timonia? Et non respondit ei ad vllum verbum. ita vt miraretur præses vehementer. Per diem autem solennem consueuerat præses populo dimittere vnum vinctum, quem voluissent: habebat autem tunc vinctum insignem, qui dicebatur Barabbas. Congregatis ergo illis, dixit Pilatus, Quem vultis dimittam vobis: Barabbam, an Iesum, qui dicitur Christus? Sciebat enim quod per inuidiam tradidissent eum. Sedente autem illo pro tribunali, misit ad eum vxor eius, dicens, Nihil tibi & iusto illi. multa enim passa sum hodie per visum propter eum. Principes autem sacerdotum & seniores, persuaserunt populo, vt peterent, Barabbam, Iesum vero perderent. Respondens autem præses, ait illis, Quem vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerunt, Barabbam. Dixit illis Pilatus, Quid igitur faciam de Iesu, qui dicitur Christus? Dicunt omnes, Crucifigatur. Ait illis præses, Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant, dicentes, Crucifigatur. Videns autem Pilatus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret: accepta aqua, lauit manus coram populo dicens, Innocens ego sum a sanguine iusti huius: vos videritis. Et respondens vniuersus populus, dixit, Sanguis eius super nos, & super filios nostros. Tunc dimisit illis Barabbam: Iesum autem flagellatum tradidit eis, vt crucifigere-tur. Tunc milites præsidis suscipientes Iesum in prætorio, congregauerunt ad eum vniuersam cohortem, & exeuntes eum, chlamydem coccineam circunderunt ei: & plectentes coronam de spinis, posuerunt super caput eius, & arundinem in dextera eius. Et genuflexo ante eum, illudebant ei, dicentes,

Aue rex Iudæorum. Et expuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant caput eius. Et postquam illuserunt ei, exuerunt eum chlamydem: & induerunt eum vestimentis eius, & duxerunt eum vt crucifigerent. Exeuntes autem, inuenerunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem, hunc angariauerunt vt tolleret crucem eius. Et venerunt in locum qui dicitur Golgotha, quod est, Caluariæ locus. Et dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum. Et cum gustasset, noluit bibere.

Secundum Ioannem. Lectio. iij.

c. 10. **I**N illo tempore: Facta sunt encænia in Ierosolymis, & hyems erat. Et ambulabat Iesus in templo in porticu Salomonis.

Et rel. Hom. sancti Augusti episc.

Encænia festiuitas erat dedicationis templi. Græce enim cænon, dicitur nouum Latine. Quandocunque nouum nouum aliquid fuerit dedicatum, encæniam vocatur. Iam & vsus habet hoc verbum, Si quis noua tunica induatur, encæniare dicitur. Illum ergo diem quo templum dedicatum est, Iudæi solenniter celebrabant. Ipse dies festus agebatur, cum ea quæ lecta sunt locutus est dominus. Hyems erat, & ambulabat Iesus in templo in porticu Salomonis. Circunderunt ergo eum Iudæi, & dicebant ei, Quousque animam nostram tollis? Si tu es Christus, dic nobis palam. Non veritatem desiderabant: sed calumniam præparabant. Hyems erat, & ideo frigidi erant. Ad illum enim diuinum ignem accedere pigri erant. Sed accedere est credere. Qui credit, accedit, qui negat, recedit. Non mouetur anima pedibus, sed affectibus. Frigidi erant non diligendo charitate, & ardebant nocendi cupiditate. Longe aberant, & ibi erant.

Non accedebant credendo, & premebant persequendo. Quærebant audire a domino, Ego sum Christus Et fortasse de Christo secundum hominem sapiebant. Prædicauerunt prophetæ Christum: sed diuinitatem Christi & in prophetis, & in ipso Christi euangelio nec hæretici intelligunt. Quanto minus Iudæi, quandiu velamen est super cor eorum? Miserere. 70. Oratio.

Sanctificato hoc ieiunio deus tuorum corda fidelium miserator illustra: & quibus deuotionis præstas affectum, præbe supplicantibus pium benignus auditum. Per dominum.

¶ Feria. v. ex Oseæ. Lectio. j.

I†N tribulatione sua mane consurgent ad me. Venite & reuertamur ad Dominum: quia ipse cœpit, & sanabit nos: percutiet, & curabit nos. Viuificabit nos post duos dies: in die tertia suscitabit nos, & viuemus in conspectu eius. Sciemus sequemurque, vt cognoscamus dominum: quasi diluculum præparatus est egressus eius, & veniet quasi imber nobis temporaneus & serotinus terræ. Quid faciam tibi Ephraim? quid faciam tibi Iuda? misericordia vestra quasi nubes matutina, & quasi ros mane pertransiens. Propter hoc dolui in prophetis, occidi eos in verbis oris mei: & iudicia tua quasi lux egredientur. Quia misericordiam volui, & non sacrificium: & scientiam Dei plus quam holocausta.] Ipsi autem sicut Adam transgressi sunt pactum, ibi præuaricati sunt in me. Galaad ciuitas operantium idolum, supplantata sanguine. Et quasi fauces virorum latronum, particeps sacerdotum in via interficientium pergentes de Sichem: quia scelus operati sunt. In domo Israel vidi horrendum: ibi fornicationes Ephraim, contaminatus est Israel. Sed

c.6.a

B

& Iuda pone messem tibi, cum conuert-
ero captiuitatem populi mei.

Secundum Matthæum. Lectio. ij.

- c. 27. **P**ostquam autem crucifixerunt eum,
diuiserunt vestimenta eius sortem
mittentes: vt impleretur quod dic-
tum est per prophetam dicentem,
Diuiserunt sibi vestimenta mea: & su-
per vestem meam miserunt sortem. Et
sedentes seruabant eum. Et impo-
suerunt super caput eius causam ip-
sius scriptam, Hic est Iesus rex Iudæo-
rum. Tunc crucifixi sunt cum eo duo
latrones: vnus a dextris, & vnus a
sinistris. Prætereuntes autem blas-
phemabant eum: mouentes capita sua,
& dicentes, Vah qui destruis templum
Dei, & in triduo illud reædificas: salua
temetipsum: si filius Dei es, descende
de cruce. Similiter & principes sac-
erdotum illudentes cum scribis & se-
nioribus, dicebant, Alios saluos fecit:
seipsum non potest saluum facere. si
rex Israel est, descendat nunc de cruce,
& credemus ei. Confidit in Deo: liberet
nunc eum si vult: dixit enim, Quia
filius Dei sum. Idipsum autem & la-
trones, qui crucifixi erant cum eo, im-
properabant ei. A sexta autem hora,
tenebræ factæ sunt super vniuersam
terram vsque ad horam nonam. Et
circa horam nonam clamauit Iesus voce
magna, dicens: Eli, Eli, lamma sabac-
thani? hoc est, Deus meus, Deus
meus, vt quid dereliquisti me? Quidam
autem illic stantes & audientes, dice-
bant, Eliam vocat iste. Et continuo
currens vnus ex eis: acceptam spon-
giam impleuit aceto: & imposuit arun-
dini, & dabat ei bibere. Cæteri vero
dicebant, Sine, videamus an veniat
Elias liberans eum. Iesus autem iterum
clamans voce magna emisit spiritum.
Et ecce, velum templi scissum est in

duas partes, a summo vsque deorsum,
& terra mota est, & petræ scissæ sunt,
& monumenta aperta sunt: & multa
corpora sanctorum qui dormierant, sur-
rexerunt. Et exeuntes de monumen-
tis post resurrectionem eius, venerunt
in sanctam ciuitatem: & apparuerunt
multis. Centurio autem, & qui cum
eo erant custodientes Iesum, viso ter-
ræmotu & his quæ fiebant, timuerunt
valde, dicentes, Vere filius Dei erat
iste. Erant autem ibi mulieres multæ
a longe, quæ secutæ erant Iesum a
Galilæa, ministrantes ei: inter quas
erat Maria Magdalene, & Maria Ia-
cobi & Ioseph mater, & mater filiorum
Zebedæi. Cum autem sero factum es-
set, venit quidam homo diues ab Ari-
mathæa, nomine Ioseph, qui & ipse dis-
cipulus erat Iesu: hic accessit ad Pi-
latum, & petijt corpus Iesu, Tunc Pi-
latus iussit reddi corpus. Et accepto
corpore Ioseph, inuoluit illud in syn-
done munda: & posuit illud in mon-
umento suo nouo quod exciderat in pe-
tra. Et aduoluit saxum magnum ad os-
tium monumenti, & abiit. Erant autem
ibi Maria Magdalene, & altera Maria,
sedentes contra sepulchrum. Altera
autem die, quæ est post parasceuen,
conuenerunt principes sacerdotum &
Pharisæi ad Pilatum, dicentes: Domine
recordati sumus quia seductor ille dixit
adhuc viuens, Post tres dies resurgam.
Iube ergo custodiri sepulchrum vsque
in diem tertium: ne forte veniant dis-
cipuli eius, & furentur eum, & dicant
plebi, Surrexit a mortuis. & erit nouis-
simus error peior priore. Ait illis Pila-
tus, Habetis custodiam: ite, custodite
sicut scitis. Illi autem abeuntes, mu-
nierunt sepulchrum: signantes lapidem
cum custodibus.]

Secundum Lucam.

Lectio. iij.

ca. 7. **I**N illo tempore, rogabat Iesus quidam Pharisæus vt manducaret cum illo. **Et rel.**

Homilia sancti Gregorij papæ.

Cogitanti mihi de Mariæ poenitentia, flere magis libet quam aliquid dicere. Cuius enim vel saxeum pectus illæ huius peccatricis lachrymæ ad exemplum poenitendi non emolliunt? Considerauit nanque quid fecit, & noluit moderari quid faceret. Super conuiuantes ingressa est: non iussa venit: inter epulas lachrymas obtulit. Discite quo dolore ardet, quæ flere etiam inter epulas non erubescit. Hanc vero quam Lucas peccatricem mulierem, Ioannes Mariam nominat, illam esse Mariam credimus, de qua Marcus septem dæmonia eiecta fuisse testatur: & quid per septem dæmones, nisi vniuersa vitia designantur? Quia enim septem diebus omne tempus comprehenditur, recte septenario numero vniuersitas figuratur. Septem ergo dæmonia Maria habuit, quæ vniuersis vitijis plena fuit. Sed ecce, quia turpitudinis suæ maculas aspexit, lauanda ad fontem misericordiæ cucurrit: conuiuantes non erubuit. Nam quia semetipsam grauiter erubescibat intus, nihil esse credidit quod verecundaretur foris. Quid igitur miramur fratres? Mariam venientem, an dominum susipientem? Susipientem dicam, an trahentem? Sed melius dicam trahentem & susipientem. Quia nimirum ipse eam per misericordiam traxit intus, qui per mansuetudinem suscepit foris. **Miserere. 70. Oratio.**

PRæsta quæsumus omnipotens Deus: vt dignitas conditionis humanæ per immoderantiam sauciata, medicinalis parsimoniæ studio reforme-

tur. Per do.

¶ **Feria. vj. ex Ieremia. Lectio. j.**

ET dixit dominus ad me, Inuenta est c. 11. coniuratio in viris Iuda, & in habitatoribus Ierusalem. Reuersi sunt ad iniquitates patrum suorum priores, qui noluerunt audire verba mea. Et hi ergo abierunt post Deos alienos, vt seruirent eis: irritum fecerunt domus Israel & domus Iuda pactum meum, quod pepigi cum patribus eorum. Quam ob rem hæc dicit dominus, Ecce ego inducam super eos mala, de quibus exire non poterunt: & clamabunt ad me: & non exaudiam eos. & ibunt ciuitates Iuda, & habitatores Ierusalem, & clamabunt ad Deos quibus libant, & non saluabunt eos in tempore afflictionis eorum. Secundum numerum enim ciuitatum tuarum erant dij tui Iuda: & secundum numerum viarum Ierusalem posuisti aras confusionis ad libandum Baalim. Tu ergo noli orare pro populo hoc, & ne assumes pro eis laudem, & orationem: quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad me in tempore afflictionis eorum. Quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? Nunquid carnes sanctæ auferent a te malitias tuas, in quibus gloriata es? Oliuam vberem, pulchram, fructiferam, speciosam vocauit dominus nomen tuum. Ad vocem loquelæ, grandis exarsit ignis in ea, & combusta sunt fruteta eius. Et dominus exercituum qui plantauit te, locutus est super te malum: pro malis domus Israel, & domus Iuda, quæ fecerunt sibi ad irritandum me, libantes Baalim. † Tu autem domine demon- D strasti mihi & cognoui: tunc ostendisti mihi studia eorum. Et ego quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimam: & non cognoui, quia cogitauerunt su-

per me consilia, dicentes, mittamus lignum in panem eius, & eradamus eum de terra viuientium, & nomen eius non memoretur amplius. Tu autem domine Sabaoth, qui iudicas iuste, & probas renes & corda, videam vltionem tuam ex eis: tibi enim reuelauī causam meam.

Secundum Marcum. Lectio. ij.

- c. 14. **E**Rat autem Pascha & azyma post
a biduum: & quærebant summi sacerdotes & scribæ quomodo eum dolo tenerent, & occiderent. [2] Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo. [3] Et cum esset Bethaniæ in domo Simonis leprosi, & recumberet, venit mulier habens alabastrum vnguenti nardi spicati pretiosi: & fracto alabastro, effudit super caput eius. [4] Erant autem quidam indigne ferentes intra semetipsos, & dicentes: Vt quid perditio ista vnguenti facta est? [5] poterat enim vnguentum istud venundari plus quam trecentis denarijs, & dari pauperibus. Et fremebant in eam. [6] Iesus autem dixit: Sinite eam, quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me: [7] semper enim pauperes habetis vobiscum: & cum volueritis, potestis illis benefacere: me autem non semper habetis. [8] Quod habuit hæc, fecit: præuenit vngere corpus meum in sepulturam. [9] Amen dico vobis: Vbicunque prædicatum fuerit Euangelium istud in vniuerso mundo, & quod fecit hæc, narrabitur in memoriam eius. [10] Et Iudas Iscariotes, vnus de duodecim, abiit ad summos sacerdotes, vt proderet eum illis. [11] Qui audientes gauisi sunt: & promiserunt ei pecuniam se duros. Et quærebat quomodo illum opportune traderet. [12] Et primo die azymorum quando Pascha immolabant, di-

cunt ei discipuli: Quo vis eamus, & paremus tibi vt manduces Pascha? [13] Et mittit duos ex discipulis suis, & dicit eis: Ite in ciuitatem, & occurret vobis homo lagenam aquæ baiulans: sequimini eum, [14] & quocunque introierit, dicite domino domus, quia magister dicit: Vbi est refectio mea, vbi Pascha cum discipulis meis manducem? [15] Et ipse vobis demonstrabit coenaculum grande, stratum: & illic parate nobis. [16] Et abierunt discipuli eius, & venerunt in ciuitatem: & inuenerunt sicut dixerat illis, & parauerunt Pascha. [17] Vespere autem facto, venit cum duodecim. [18] Et discumbentibus eis, & manducantibus, ait Iesus: Amen dico vobis, quia vnus ex vobis tradet me, qui manducat mecum. [19] At illi coeperunt contristari, & dicere ei singulatim: Nunquid ego? [20] Qui ait illis: Vnus ex duodecim, qui intingit mecum manum in catino. [21] Et filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo: væ autem homini illi per quem filius hominis tradetur! bonum erat ei, si non esset natus homo ille. [22] Et manducantibus illis, accepit Iesus panem: & benedicens fregit, & dedit eis, & ait: Sumite, hoc est corpus meum. [23] Et accepto calice, gratias agens dedit eis: & biberunt ex illo omnes. [24] Et ait illis: Hic est sanguis meus noui testamenti, qui pro multis effundetur. [25] Amen dico vobis, quia iam non bibam de hoc genimine vitis vsque in diem illum, cum illud bibam nouum in regno Dei. [26] Et hymno dicto exierunt in montem Oliuarum. [27] Et ait eis Iesus: Omnes scandalizabimini in me in nocte ista: quia scriptum est: Percutiam pastorem, & dispergentur oves. [28] Sed postquam resurrexero, præcedam vos

in Galilæam. [29] Petrus autem ait illi:
Et si omnes scandalizati fuerint in te,
sed non ego. [30] Et ait illi Iesus: Amen
dico tibi, quia tu hodie in nocte hac,
priusquam gallus vocem bis dederit, ter
me es negaturus. [31] At ille amplius
loquebatur: Et si oportuerit me simul
commori tibi, non te negabo. Similiter
autem & omnes dicebant.

the quick brown fox jumps over the lazy
dogs.

the quick brown fox jumps over the lazy dogs.
the quick brown fox jumps over the
lazy dogs.

THE FIVE BOXING WIZARDS
JUMP QUICKLY.

THE FIVE BOXING WIZARDS
JUMP QUICKLY.

THE FIVE BOXING WIZARDS
JUMP QUICKLY.